סֵפֶר תְּהִלִּים

מעלות התהלים

מי שחשקה נפשו לידבק בו יתברך ובשבחיו ידבק בספר תהלים. (הרב של"ה ז"ל)

הרגיל בספר תהלים דוחה כל מיני פורעניות וכמה פגעים מעליו ומעל בני ביתו ומעל משפחתו ומעל כל בני דורו ומגלגל עליו ועליהם כל מיני שפע ברכות והצלחות. (מובא בספרים)

מי שרוצה לזכות לתשובה יהיה רגיל באמירת תהלים כי אמירת תהלים מסוגל לתשובה. (תיקון הכללי)

סגולה על כמה וכמה דברים הנצרכין לאדם, כמו פרנסה וכדומה, או על כמה הרפתקאות, לומר כל תהלים מרישא לסיפא בלי שום הפסק אפי' שלא לומר יהי רצון בין ספר לספר רק אחר גמר כל התהלים. (הצה"ק רבי פנחס מקאריץ זצוק"ל):

קבלתי להמתיק הדינים והגבורות, לגמור כל ספר תהלים, נרמז בפסוק מי ימלל גבורות י"י, (ימלל, מלשון מלילות, מלשון מולל וזורק). ולפי זה, הפירוש הוא, מי שירצה לכתוש ולמולל הגבורות, ישמיע כל תהלתו, היינו כל ספר תהלים, (חסד לאברהם בסדה"י להרשב"א ז"ל, אגרא דפרקא אות שמ"ח).

Printed in the U.S.A. by:
EDISON LITHOGRAPHING CORP.
37-25 Tonnelle Ave.
North Bergen, N.J.
(212) 741-2212 / (201) 902-9191
יצחק איזיק נראס
בנו, חיים אליפלך חתנו, יוסף אטרייכער

זֶהוּ הַנּוֹסַח יֹאמַר בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר קוֹדֶם בִּרְכַּת הַתּוֹרָה:

הֲרֵינִי מְכַוִּין מֵעַתָּה עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט מִמַּעֲשַׂי וּמַחְשְׁבוֹתַי שֶׁל כָּל הַיּוֹם עַד לְמָחָר בָּעֵת הַזֹּאת לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהּ בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַכְרִיעַ אֶת עַצְמִי וְאֶת כָּל עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת:

וְהֲרֵינִי מְכַוִּין מֵעַתָּה עַד לְמָחָר בָּעֵת הַזֹּאת. בְּכָל פַּעַם שֶׁאַזְכִּיר שֵׁם הוי"ה הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּכִתְיָבְתּוֹ הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה, וּבְקִרְאָתוֹ אֲדנִי שֶׁהוּא אֲדוֹן הַכֹּל, וּכְשֶׁאַזְכִּיר שֵׁם אֱלֹהִים שֶׁהוּא תַּקִּיף וּבַעַל הַיְכֹלֶת וּבַעַל הַכּוֹחוֹת כּוֹלֵם עִילַּת הָעִילּוֹת וְסִבַּת הַסִּיבּוֹת.

(נוסח זה הועתק מספר ברכת דוד)

כל הזכויות שמורות ©

תפלת השב לרבינו יונה ז״ל

אָנָּא ה׳ חָטָאתִי עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי כָּזֹאת וְכָזֹאת עָשִׂיתִי מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל
הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְעַתָּה נִשָּׂאַנִי לִבִּי וְנָדְבָה אוֹתִי רוּחִי
לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם בְּכָל לִבִּי וּמְאוֹדִי וְנַפְשִׁי לִהְיוֹת מוּדֶה
וְעוֹזֵב וּלְהַשְׁלִיךְ מֵעָלַי כָּל פְּשָׁעַי וְלַעֲשׂוֹת לִי לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
וְלִהְיוֹת זָהִיר וְזָרִיז בְּיִרְאָתֶךָ וְעַתָּה ה׳ אֱלֹהַי הַפּוֹתֵחַ יָד לִתְשׁוּבָה
וּמְסַיֵּעַ לַבָּאִים לִטָּהֵר פְּתַח יָדְךָ וְקַבְּלֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ
וְסַיְּעֵנִי לְהִתְחַזֵּק בְּיִרְאָתֶךָ וְעָזְרֵנִי נֶגֶד הַשָּׂטָן הַנִּלְחָם בִּי בְּתַחְבּוּלוֹת
וּמְבַקֵּשׁ נַפְשִׁי לְהַמִּיתֵנִי לְבִלְתִּי יִמְשָׁל בִּי וְתַרְחִיקֵהוּ מִרַמַּ״ח אֵבָרִים
שֶׁבִּי וְתַשְׁלִיכֵהוּ בִּמְצוּלוֹת יָם וְתִגְעַר בּוֹ לְבִלְתִּי יַעֲמוֹד עַל יְמִינִי לְשִׂטְנִי
וְעָשִׂיתָ אֶת אֲשֶׁר אֵלֶיךָ בְּחוּקֶיךָ וַהֲסִירוֹתָ לֵב הָאֶבֶן מִקִּרְבִּי וְנָתַתָּ לִי לֵב
בָּשָׂר אָנָּא ה׳ אֱלֹהַי שְׁמַע אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל תַּחֲנוּנָיו קַבֵּל תְּשׁוּבָתִי
וְאַל יַעֲכֵב שׁוּם חֵטְא וְעָוֹן אֶת תְּפִלָּתִי וּתְשׁוּבָתִי וְיִהְיוּ לְפָנֶיךָ כְּסֵא
כְּבוֹדֶךָ מְלִיצֵי יוֹשֶׁר לְהַלִּיץ בַּעֲדִי לְהַכְנִיס תְּפִלָּתִי לְפָנֶיךָ וְאִם בְּחֶטְאֵי
הָרַבִּים וְעַצּוּמִים אֵין לִי מֵלִיץ יוֹשֶׁר חֲתוֹר לִי אַתָּה מִתַּחַת כִּסֵּא כְּבוֹדֶךָ
וְקַבֵּל תְּשׁוּבָתִי וְלֹא אָשׁוּב רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

תפלת הדרך.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַנְחֵנוּ אֶל־מְחוֹז חֶפְצֵנוּ לְחַיִּים וּלְשִׂמְחָה וּלְשָׁלוֹם. (וְתַחֲזִירֵנוּ לְבֵיתֵנוּ לְשָׁלוֹם.) וְתַצִּילֵנוּ מִכַּף כָּל־אוֹיֵב וְאוֹרֵב בַּדֶּרֶךְ וּמִכָּל־מִינֵי פֻּרְעָנֻיּוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבוֹא לָעוֹלָם. וְתִשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתִתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ. וְתִשְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּן אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

ואומר ג״פ וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ־בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם:

ואומר ג״פ וַיִּפָּגְעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עַל־הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב:

ואומר ג״פ הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל־רָע יְבָרֵךְ אֶת־הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ: קִוִּיתִי יְיָ לִישׁוּעָתֶךָ:
יְיָ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי:

ג״פ הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ וְלַהֲבִיאֲךָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הֲכִינֹתִי:

ואומר ג״פ יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

ואומר וַיְהִי נֹעַם וכו׳ יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן וכו׳ כל המזמור

ואומר אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצָּרֵנִי, רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: בְּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי־עַד כִּי בְיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב־לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת, אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

ואומר שִׁיר לַמַּעֲלוֹת וכו׳, מזמור קכ״א.

מִנַּדְלִי־עֹז שֵׁם יְיָ בּוֹ רָוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב: בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִימִינִי מִיכָאֵל וּמִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל וּמֵאֲחֹרַי רְפָאֵל וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל:

אלו הל״ב מצות המה דייקא המסוגלים ביותר להמשכת חיות למוח ולב ולהביא לדביקות ה׳:

הריני מזמן את פי ומוחי ולבי לקיים מצות בוראי ויוצרי יתב״ש מהמצות התלוים במוח ובלב ובפה שהמה. א מצות אמונת ה׳, ב מצות אחדות ה׳, ג מצות זכרון ה׳, ד׳ מצות התבוננות בגדולת ה׳, ה מצות התבוננות בשפלות עצמו, ו מ״ע של התשובה, ז מצוה ליבוש מה׳, ח מצות יראת ה׳ ט מצות אהבת ה׳, י מצות קבלת עול מצות ה׳, יא מצוה השמחה בה׳, יב מצות לבטוח בה׳, יג מצול לבטל כל המחשבות הפסולות העולות בלבי שהוא איבוד ע״ז ומשמשי׳, יד מ״ע להודות לה׳, טו מ״ע של קדושת ה׳, טז מ״ע של זכרון ירושלים, יז מצות לצפות ולחכות לה׳ על גאולתינו ופדות נפשינו, יח מ״ע של מחיית עמלק, יט מ״ע של ואהבת לרעך כמוך, כ מ״ע ולדבקה בו, כא מ״ע והלכת בדרכיו, כב מצוה לעשות עצמו כסא ומשכן לה׳ שהוא ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, כג מצוה להשתוקק לדביקות ואהבת ה׳, כד מצוה התחזקות להתחזק לבבי בה׳ כה מ״ע להצדיק מעשי ה׳ כו מ״ע של זכרון יציאת מצרים, כז מצות ל״ת שלא להעלות בלבי שום מחשבה המנגד לאמונה ועבודת השם ואמונת תורתו הקדושה ח״ו, כח מצות ל״ת שלא להתגאות, כט מל״ת שלא לשנוא שום בר ישראל בלבו, ל מל״ת שלא להיות צדיק בעיניו, לא מל״ת שלא לשכוח מה שהקצפתי לה׳, לב מצות ל״ת שלא לשכוח מה׳.

ויהי רצון מלפניך אבינו שבשמים שבזכות וכח הזכרות אלו המצות בפי יתעוררו כח של מצות אלו בשורשם העליונה להמשיך עלי אור קדושה העליונה לשמור את מחשבותי וקולי ודיבורי מכל פגם וזוהמא וסיג ופסולת וימשך עלי שפע לטהר מחשבותיי ולבי וקולי ודיבורי שיהיו כולם משעובדים לעבודתו יתב״ש עד שאזכה להתקשר בדביקות ואהבת שמו ית׳ ולהגיע לקיום מ״ע ולדבקה בו ואזכה להיות כסא ומרכבה לשכינת כבודו יתב״ש ולא יחשך ולא יכבה אור כח נשמתי וניצוץ אלקי שבקרבי מעתה ועד עולם אמן כן יהי רצון:

רַבִּים נוֹהֲגִים לִלְמוֹד בְּכָל יוֹם סֵפֶר **אוֹרְחוֹת חַיִּים** שֶׁחִבֵּר רַבֵּינוּ אָשֵׁר אָבִיו שֶׁל רַבֵּינוּ יַעֲקֹב **בַּעַל הַטּוּרִים** זצללה"ה. וְנִקְרָא בְּפִי כָּל **הַנְּהָגוֹת הרא"ש.** וְהַגָּאוֹן מוהר"ר **יוֹם טוֹב,** וְהוּא **בַּעַל תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב** זצללה"ה, חָלְקוּ לַחֲלָקִים שִׁבְעָה, כְּדֵי לְהָקֵל עַל הַקּוֹרְאִים, וְצִוָּה לֵאמֹר חֵלֶק אֶחָד דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, בְּקְהִלּוֹת אֲשֶׁר הָיָה אב"ד ור"מ, הֲלֹא הוּא ק"ק **ווין** הַבִּירָה. וְגָזַר אוֹמֵר, קוֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, אַחֲרֵי שֶׁהָעָם מְעוּטָפִים בַּצִּיצִית וּמְעוּטָרִים בִּתְפִילִין, שֶׁיַּעֲמוֹד אָז הַחַזָּן, וְיֹאמַר בְּקוֹל רָם, וְאִתּוֹ עִמּוֹ כָּל הָעֵדָה. וְאַחֲרֵי שֶׁהוּא מְנָהָג וְתִיקִין, אָמְרוּ לְחַבְּרָהוּ לְסִדּוּר הַתְּפִלָּה, לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים, כְּדֵי שֶׁכָּל אֶחָד יִלְמוֹד שִׁעוּר שֶׁלּוֹ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְיִזְכֶּה לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים:

ליום ראשון

(א) לְהִתְרַחֵק מִן הַגַּאֲוָה בְּתַכְלִית הָרִיחוּק: (ב) וְכֵן מִן הַחֲנִיפוּת: (ג) וְכֵן מִן הַשֶּׁקֶר וְהַכָּזָב: (ד) וְכֵן מִן הַלִּיצָנוּת: (ה) וְכֵן מִן הָרְכִילוּת: (ו) וְכֵן מִן הַכַּעַס: (ז־ח) שֶׁיְּזַהֵר מִמִּכְשׁוֹל הַנְּדָרִים וּמֵאוֹנָאַת הַבְּרִיּוֹת הֵן בְּמָמוֹן הֵן בִּדְבָרִים וּמִקְנְאָתָם וּמִשִּׂנְאָתָם: (ט) שֶׁלֹּא יְכַוֵּן שָׁם לַחֲבִירוֹ שֶׁלֹּא יִקְרָאֻנוּ בְּכִינּוּי שֶׁכִּינּוּהוּ אֲחֵרִים אִם לֹא יִהְיֶה נִזְכָּר וְנִכְבָּד בִּשְׁמוֹ: (י) שֶׁלֹּא יְסַפֵּר לָשׁוֹן הָרָע וּשְׁלֹא יְקַבֵּל: (יא) שֶׁלֹּא יֵשֵׁב עִם יוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת וְלֹא בִּישִׁיבַת בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת שֶׁל עַמֵּי הָאָרֶץ: (יב) שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בְּאִשָּׁה שֶׁהִיא אֲסוּרָה לוֹ: (יג) שֶׁלֹּא יָסִיחַ עַל כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה: (יד) שֶׁלֹּא יְסַפֵּר מִשֶּׁיַּתְחִיל

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַד שֶׁיִּסַּיֵּם תְּפִלַּת לַחַשׁ, וְלֹא בְּעוֹד שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר
וּמִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה, אֶלָּא אִם כֵּן בְּדִבְרֵי תוֹרָה אוֹ בְּדָבָר מִצְוָה אוֹ לָתַת שָׁלוֹם
וּלְהַחֲזִיר שָׁלוֹם: (טו) שֶׁלֹּא יְדַבֵּר בִּקְרִיאַת הַהַלֵּל וְלֹא בְּעוֹד שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר
קוֹרֵא בַּתּוֹרָה: (טז) שֶׁלֹּא יֹאכַל פַּת בַּעֲלֵי בָּתִּים שֶׁל כּוּתִים וְלֹא שֶׁל פַּלְטֵר
אֶלָּא אִם כֵּן לֹא יִזְדַּמֵּן לוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל: (יז) שֶׁלֹּא יִסְעוֹד בִּסְעוּדַת הָרְשׁוּת:
(יח) שֶׁלֹּא יָשִׂיחַ שִׂיחָה בְּטֵילָה וְיִזָּהֵר לִלְמוֹד בַּלַּיְלָה עַד שֶׁיָּשָׁן מִתּוֹךְ דִּבְרֵי
תוֹרָה וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה בְּטֵלָה: (יט) שֶׁלֹּא יַכְנִיס עַצְמוֹ בְּסָפֵק חֲשֵׁכָה וְיַזְהִיר
בְּנֵי בֵיתוֹ עַל שְׁמִירַת שַׁבָּת וְיַקְדִּים לְהִתְפַּלֵּל עֶרֶב שַׁבָּת תְּפִלַּת מִנְחָה כְּדֵי
שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו הַשַּׁבָּת מִבְּעוֹד יוֹם: (כ) כְּשֶׁיַּגִּיעַ עֵת תְּפִלָּה מג׳ תְּפִלוֹת שֶׁבְּיוֹם,
יָנִיחַ כָּל עֲסָקָיו וְיִתְפַּלֵּל, וְרֹאשׁ כָּל הַדְּבָרִים שְׁיִּשְׁמוֹר אֶת עֵינָיו מִכָּל דָּבָר
שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ: (כא) אַל יְדַבֵּר בֵּין נְטִילַת יָדַיִם לִבְרַכַת הַמּוֹצִיא, וְיַקְדִּים שָׁלוֹם
לְכָל אָדָם: (כב) לְבָרֵךְ אֶת בּוֹרְאוֹ שֶׁהִשְׁבִּיעַ נַפְשׁ שׁוֹקֵקָה. וְאִם יְקַלְלוּהוּ בְּנֵי
אָדָם אוֹ יְחָרְפוּהוּ אַל יָשִׁיב לָהֶם דָּבָר אֶלָּא יְהֵא מִן הַנַּעֲלָבִים: (כג) וְאַל יֵצֵא
לָרִיב מַהֵר וְיִתְרַחֵק מִן הַשָּׁבוּעוֹת וּמִן הַנְּדָרִים כִּי בְּעוֹן הַנְּדָרִים בָּנִים מֵתִים:
(כד) וְיִתְרַחֵק מִן הַשְּׂחוֹק וּמִן הַכַּעַס כִּי מְבַלְבֵּל רוּחוֹ וְדַעְתּוֹ שֶׁל אָדָם,
וְשֶׁיַּעֲבוֹד תָּמִיד לְיוֹצְרוֹ בְּאַהֲבָה וּשְׁלֹא יָנִיחַ דָּבָר לַעֲשׂוֹת מֵעְנְיָן זֹאת הַתַּקָּנָה:
(כה) לֶאֱהוֹב אֶת ה׳ בְּכָל לִבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאוֹדֶךָ, וְתַחֲשׁוֹב בְּאָמְרְךָ
אֶת ה׳ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבָּבְךָ וגו׳ לְמָסוֹר גּוּפְךָ וּמָמוֹנְךָ עַל קִדּוּשָׁתוֹ, וּבָזֶה תְּקַיֵּים
בְּעַצְמְךָ דִּבְרֵי הַמְשׁוֹרֵר כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם: (כו) לִבְטוֹחַ בַּה׳ בְּכָל

לְבָבְךָ וּלְהַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ פְּרָטִית וּבָזֶה תִּקַּיֵּם בִּלְבָבְךָ הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, בְּהַאֲמִין בּוֹ כִּי עֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ וְעֵינָיו עַל כָּל דַּרְכֵּי אִישׁ וּבוֹחֵן לֵב וָחוֹקֵר כְּלָיוֹת, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַף בְּאָנֹכִי ה׳ אֱלֹהֶיךָ אֵינוֹ מַאֲמִין וְאֵין זֶה יִחוּד שָׁלֵם כִּי זֶה הִיא סְגוּלַת יִשְׂרָאֵל עַל כָּל הָעַמִּים, וְזֶה יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָהּ:

ליום שני

לְהַרְחִיק מִגַּאֲוָה וְכַעַס וְגָעַר בְּיֵצֶר הָרָע הַמַּשִׂיאֲךָ לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי לִבְּךָ, וְאַל יַשִּׂיאֲךָ כִּי דְּרָכֶיךָ זָךְ וְיָשָׁר: (כז) מִדָּבָר שֶׁקֶר תִּרְחָק וְאַל תּוֹצִיא שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה וְלֹא בְּמָקוֹם מְטוּנָף: (כח) הָסֵר מִמְּךָ מִשְׁעֶנֶת הַקָּנֶה הָרָצוּץ מִשְׁעֶנֶת בְּנֵי אָדָם וְהַצַּנַּע לֶכֶת עִם בּוֹרְאֶךָ, וְאַל תָּשִׂים זָהָב כְּסִלְךָ כִּי זֹאת תַּחֲלַת עֲבוֹדַת עַכּוּ״ם, וּפְזֵר מָמוֹנְךָ בַּאֲשֶׁר הוּא רְצוֹנוֹ כִּי בְּיָדוֹ לְמַלְאוֹת חֶסְרוֹנְךָ וְלָתֵת טֶרֶף בְּנֵי בֵיתֶךָ: (כט) דַּע אֶת אֱלֹהֵי אָבִיךָ וּדְבָרֶיךָ בְּמָאזְנֵי צֶדֶק תִּשְׁקוֹל, וְהִין צֶדֶק יִהְיֶה לָךְ, וְיֵקַל בְּעֵינֶיךָ הוֹצָאַת מָמוֹנְךָ מֵהוֹצָאוֹת דְּבָרֶיךָ, וּפִיךָ אַל יְמַהֵר לְהוֹצִיא דָּבָר רָע עַד אֲשֶׁר תִּשְׁקָלֵהוּ בְּמָאזְנֵי שִׂכְלְךָ: (ל) וִידוּי עַל עֲוֹנוֹתֶיךָ עֶרֶב וָבוֹקֶר אַל יֶחְסָר, וְזִכְרוֹן צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם בְּשִׁבְרוֹן לֵב וּבְדַאֲגָה וּבַאֲנָחָה וּבִדְמָעָה: (לא) זְכוֹר יוֹם הַמָּוֶת תָּמִיד וְצֵדָה לַדֶּרֶךְ הָכֵן, וְשִׂים בֵּין עֵינֶיךָ שְׁנֵי אֵלּוּ וְיִהְיוּ מְזוּמָנִים לָךְ לְיוֹם הַפִּירוּד, וּמִטָּתְךָ בְּדִמְעָה תְּכַסֶּה וְיַבַּהֲלוּךָ רַעְיוֹנֶיךָ מִיְּדֵי זָכְרֶךָ חֶרְדַּת רַבָּן יוֹחָנָן זְכָרוֹנוֹ לִבְרָכָה: (לב) חֲבֵר טוֹב הֱיֵה לִירֵאֵי ה׳ הִתְחַבֵּר בְּחַבְרָתָם, וּמִחַבְרַת פּוֹעֲלֵי אָוֶן הַרְחֵק,

וְאֹהוֹב הַמּוֹכִיחִים: (לג) טוֹב וְיָשָׁר לָךְ לְהַמְעִיט בְּעֵינֶיךָ פְּעוּלוֹתֶיךָ הַטּוֹבִים, וּלְהַגְדִּיל בְּעֵינֶיךָ פְּשָׁעֶיךָ, וּלְהַרְבּוֹת חַסְדֵי בּוֹרְאֶךָ וְיוֹצְרֶךָ מִבֶּטֶן וְנוֹתֵן אָכְלְךָ בְּעִתּוֹ, וְלֹא תִהְיֶה מְשַׁמֵּשׁ עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרַס בְּעַשׂוֹתְךָ מִצְוֹתָיו: (לד) יוֹמָם וָלַיְלָה זִכְרוֹ מִפִּיךָ אַל יָמוּשׁ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׂגֶּה בְּאַהֲבָתוֹ, וּבְקוּמְךָ תִּמְצָאֶנּוּ, וְהַקִּיצוֹתָ בּוֹ תִּשְׂעַשַׂע, וְהוּא יְיַשֵּׁר אוֹרְחוֹתֶיךָ: (לה) כַּוָּן בִּתְפִלָּתְךָ כִּי הַתְּפִלָּה הִיא עֲבוֹדַת הַלֵּב, וְאִם בִּנְךָ יְדַבֵּר לָךְ וְלֹא מִלִּבּוֹ הַלֹּא יִחַר לָךְ, וּמַה תַּעֲשֶׂה טִפָּה סְרוּחָה לִפְנֵי מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְלֹא תִהְיֶה כְּעֶבֶד שֶׁמָּסְרוּ לוֹ מְלָאכָה נִכְבֶּדֶת לְטוֹבָתוֹ וְחָבְלָה וְאֵיךְ יַעֲמוֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וּמַה טּוֹב לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה עַל אָמְרְךָ סְלַח לָנוּ בְּלֹא כַוָּנָה, וְאִם אִי אֶפְשָׁר בְּכָל הַתְּפִלּוֹת, בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה וּפָסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע אַל יָחֵסַר, כִּי לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבַת הַתְּפִלָּה מִי שֶׁלֹּא כִוֵּן בָּהֶם: (לו) לְמוֹד פְּרִשְׁיוֹתֶיךָ עִם הַצִּבּוּר שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם וּפֵירוּשׁ רַשִׁ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְתִדַּקְדֵּק בּוֹ כַּאֲשֶׁר תּוּכַל, וְכֵן יִהְיֶה לָךְ בְּגִמָּרָא, כִּי הָעוֹסֵק בְּגִמָּרָא מִדָּה טוֹבָה וְנוֹתְנִין עָלֶיהָ שָׂכָר וְאֵין לָךְ מִדָּה טוֹבָה הֵימֶנָּה, וּתְנַן וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כּוּלָּן:

ליום שלישי

מִכָּל מַאֲכָל אֲשֶׁר תֹּאכַל וּמִכָּל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר תִּשְׁתֶּה אַל תִּהְיֶה בְּלֹא בְּרָכָה תְּחִלָּה וָסוֹף, וְכַוֵּן בָּהּ כַּאֲשֶׁר תּוּכַל, וְכַסֵּה רֹאשְׁךָ כְּשֶׁתִּזְכּוֹר אֶת ה' וְתִסְגּוֹר עֵינְךָ כִּי מִידֵי דַּבְּרְךָ בּוֹ אַל תְּהִי כָּאָמוּר בְּפִיו וּבְשִׂפְתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רָחוֹק מִמֶּנִּי: (לז) נְטוֹל יָדֶיךָ לִתְפִלָּה וּלְאַכִילָה וּבָעֵת צֵאתְךָ לְצָרְכְּךָ בְּרַךְ אֲשֶׁר יָצַר,

וְעַל נְטִילַת יָדַיִם לֹא תְבָרֵךְ אִם לֹא שֶׁקִּנַּחְתָּ אוֹ שֶׁשִּׁשַּׁפְתָּ וּתְרָצֶה לְהִתְפַּלֵּל מִיָּד אָז תְּבָרֵךְ אֲשֶׁר יָצַר וְעַל נט״י: (לח) גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ לְמַעַן תִּזְכּוֹר לְקַדֵּשׁ עַצְמְךָ בְּכָל דְּבָרֶךָ, וְהֱוִי צָנוּעַ בְּבֵית הַכִּסֵּא וְעִם בֵּיתְךָ כִּי אַפִּי׳ שִׂיחָה קַלָּה שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ עָתִיד לִיתֵּן עָלֶיהָ אֶת הַדִּין, וְאַל תְּנַהֵג עַצְמְךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ וְיִהְיֶה מוֹרָא שָׁמַיִם עָלֶיךָ וְהִשָּׁמֵר מִלְּהִסְתַּכֵּל בְּאִשָּׁה וַאֲפִילוּ פְּנוּיָה, וּמְזוּזוֹת עַל פִּתְחֵי בֵּיתְךָ אַל יֵחָסְרוּ: (לט) סוֹד לְאַחַר אַל תְּגַלֶּה, גַּם מֵהַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבְּרוּ לְפָנֶיךָ שֶׁלֹּא עַל דַּרְכְּךָ סוֹד טוֹמְנָם בְּקִירוֹת לִבָּבְךָ, גַּם אִם תִּשְׁמַע מֵאַחַר אַל תֹּאמַר כְּבָר שָׁמַעְתִּי זֶה, וּמְשׁוֹכֶבֶת חֵיקְךָ שְׁמוֹר פִּתְחֵי פִיךָ: (מ) עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם שְׁמוֹר הָעִתִּים הַקְּבוּעִים לִתְפִלָּה וּפְתַח לִבְּךָ שָׁעָה אַחַת קוֹדֶם תְּפִלָּה, וְהֱוִי זָהִיר שֶׁתִּהְיֶה מֵעַשָּׂרָה הָרִאשׁוֹנִים, וְאַל תְּדַבֵּר שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּתְפִילִין עַל רֹאשְׁךָ וְעַל זְרוֹעֲךָ אַל יֵחָסְרוּ: (מא) פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶיךָ לְיַיֵּשֵׁר עַצְמְךָ בְּדַרְכְּךָ בֵּינוֹנִי, בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה וּבְכָל מִדּוֹתֶיךָ, וְאַל תֵּט יָמִין וּשְׂמֹאל, וּבְדִיבּוּרְךָ וּבְהִסְתַּכְּלוּתְךָ פָּנִים עִם הָאֱמוּנָה, וּרְדוֹף אַחַר הַשָּׁלוֹם: (מב) קְבַע עִתִּים לַתּוֹרָה קוֹדֶם אֲכִילָה וּשְׁכִיבָה, וְדַבַּרְתָּ בָּם עַל שֻׁלְחָנֶךָ, וְהִזְהַרְתָּ בְּאַנְשֵׁי בֵּיתְךָ לְהַדְרִיכֵם עַל פִּי הַתּוֹרָה בְּכָל הַדְּבָרִים הַצְּרִיכִים אֲזָהָרָה לִשְׁמוֹר פִּיהֶם מִלְּהִתְחַלֵּל, כִּי תִּחְלַת דִּינוֹ שֶׁל אָדָם קְבָעָתָּ עִתִּים לָתוֹרָה: (מג) שִׂמַּח בְּשִׂמְעֲךָ תּוֹכָחַת מְמוּצָא שָׂלָל רָב וְהוֹכֵחַ לַחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ, כִּי טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגוּלָה מֵאַהֲבָה מְסוּתֶרֶת וּלְמוֹכִיחִים יִנְעָם: (מד) בְּתִחְלַת מַעֲשֶׂיךָ הַבֵּט סוֹפָם, וְהֱוִי מְחַשֵּׁב הֶפְסֵד

מִצְוָה כְּנֶגֶד שְׂכָרָהּ, וּשְׂכַר עֲבֵירָה כְּנֶגֶד הֶפְסֵידָהּ, כִּי הַחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ:
(מה) הִזָּהֵר שֶׁלֹּא תִּסְמוֹךְ בְּלִבְּךָ וּשְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל מוּסָר, וְתִהְיֶה זָרִיז לַעֲשׂוֹת
כָּל מַה שֶּׁמּוּטָּל עָלֶיךָ לַעֲשׂוֹת, וּמִכָּל מִשְׁמָר נְצוֹר לִבֶּךָ: (מו) אַל תָּקוּם
מִמִּטָּתְךָ כְּאִישׁ עָצֵל, כִּי אִם בְּזְרִיזוּת כְּדֵי לַעֲבוֹד לְיוֹצְרֶךָ: (מז) אַל תְּאַחֵר
לָרוּץ מֵהָרָה אֶל בֵּית הַתְּפִלָּה וּשְׁמוֹר רַגְלֶיךָ פֶּן יִהְיוּ מְטוּנָפוֹת, אַל תָּשִׂים לִבְּךָ
אֲחוֹרַנִּית בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה וְהִתְכַּוֵּן לְבָרְכְךָ לְיוֹצְרֶךָ: (מח) אַל תְּדַבֵּר בְּלַעֲגִי
שָׂפָה וּבְלָשׁוֹן אֲחֵרֶת בְּכָל עֵת שֶׁהַחַזָּן מִתְפַּלֵּל וְתַעֲנֶה אָמֵן: (מט) אַל תְּנַשֵּׂה
פְּגִיעַת הַמָּוֶת שֶׁתָּבוֹא פִּתְאוֹם וְתִזְכּוֹר מַעֲמָד הַדִּין: (נ) אַל תִּתְעַסֵּק בְּמִצְוָה
כְּדֵי לְקַבֵּל פְּרַס, וְאַל תִּרְחַק מִן הָעֲבֵירוֹת מִפְּנֵי הָעוֹנֶשׁ, רַק עֲבוֹד מֵאַהֲבָה:

ליום רביעי

אַל תִּתְרַשֵּׁל בְּמִצְוָה אִם בָּאָה לְיָדְךָ וְתַעֲשֶׂנָּה לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּלֹא אִיחוּר:
(נא) אַל תִּתְעַצֵּל בִּבְרֵכַת הַלְּבָנָה שֶׁאִם לֹא זָכוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא לְהַקְבִּיל פְּנֵי
שְׁכִינָה בְּכָל חוֹדֶשׁ דַּיָּם: (נב) אַל תַּעֲשֶׂה דָּבָר שֶׁיַּלְעִיגוּ הַבְּרִיוֹת, שֶׁדַּרְכָּם
לְהַעֲלִים הַטּוֹבוֹת וּלְגַלּוֹת הָרָעוֹת: (נג) אַל תְּקַלֶּה אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְאַל תְּצַעֵר
אוֹתָם, וְכַבְּדֵם כְּפִי יְכָלְתֶּךָ כָּל יְמֵיהֶם: (נד) אַל יִהְיוּ פָּנֶיךָ זְעוּמוֹת נֶגֶד
עוֹבְרִים וְשָׁבִים וְקַבֵּל אוֹתָם בְּפָנִים מְאִירִים: (נה) אַל תִּשְׂפָּח לְהַעֲנִיק לָהֶם
צֵידָה וְלַעֲשׂוֹת לְוָיָה לָהֶם וְתִנָּחֵם בִּדְבָרִים: (נו) אַל תָּשִׂים עֵינֶיךָ לְמִי
שֶׁעָלָה לְעוֹשֶׁר יוֹתֵר מִמְּךָ אֶלָּא לְמִי שֶׁהוּא תַּחְתֶּיךָ: (נז) אַל תְּבַהֵל לְקָצוֹף
מִשּׁוּם דָּבָר וְהַאֲרֵךְ אַפֶּךָ פֶּן תְּאַבֵּד אֶת חָכְמָתֶךָ: (נח) אַל תּוֹצִיא מִמְּךָ

עִקְּשׁוּת פֶּה וְנִיבּוּל פֶּה כִּי עַל כָּל דְּבָרֶיךָ תָּבֹא בַּמִּשְׁפָּט: (נט) אַל תַּחֲזִיק כַּעֲסְךָ עִם חֲבִירְךָ יוֹם אֶחָד וְתִכְנַע לְפָנָיו לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ מְחִילָה קוֹדֶם: (ס) אַל תְּדַבֵּר בְּצַוָּאר עָתָק וְאַל תָּעִיז מֵצַח שֶׁלֹּא לְקַבֵּל עָלֶיךָ יִרְאַת שָׁמַיִם: (סא) אַל תָּשִׁיב לְמְחָרְפֶיךָ וְלִמְבַזֶּיךָ, וְתָשִׂים יַד לְפֶה וּשְׁתוֹק פֶּן יִחַם לְבָבְךָ: (סב) אַל תִּתְעַבֵּר עַל רִיב לֹא לָךְ, כִּי לְסוֹף הֵם יִשְׁלִימוּ בֵּינֵיהֶם וְאַתָּה תִּשָּׁאֵר בְּכַעַס: (סג) אַל תִּתְגָּאֶה עַל הַבְּרִיּוֹת וְתִהְיֶה שְׁפַל רוּחַ וּכְעָפָר שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין בּוֹ: (סד) אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם וּלְכָל דָּבָר, שֶׁאֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה, וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם: (סה) צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדּוֹף כִּי רוֹדֵף צְדָקָה וָחֶסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד, וְאַל יֶחְסַר מִמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּכָל שָׁנָה בְּפַעַם אֶחָד וּבְכָל חוֹדֶשׁ וּבְכָל שָׁבוּעַ כְּפִי מִסַּת יָדְךָ, וּבְכָל יוֹם לֹא תֶחְסַר מַתָּנָה מוּעֶטֶת לְכָל הַפָּחוֹת קוֹדֶם תְּפִלָּה, וְאִם הִגִּיעַ לְמַעֲשֵׂר תִּתֵּן וְיִהְיֶה טֶרֶף בְּבֵיתְךָ, בְּכָל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ תִּגְמוֹל הֵן לְחַיִּים הֵן לַמֵּתִים הֵן לַעֲנִיִּים הֵן לַעֲשִׁירִים: (סו) רְצֵה בַּאֲשֶׁר יִרְצֶה יוֹצְרֶךָ, שְׂמַח בְּחֶלְקְךָ אִם מְעַט וְאִם הַרְבֵּה, וְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו תָּמִיד לְהַטּוֹת לְבָבְךָ לְעִדּוֹתָיו, וּבְשַׁאַר דְּרָכֶיךָ הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ, וְאַל יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ מִלְּהוֹצִיא לְכָבוֹד הַשַּׁבָּת יוֹם טוֹב בְּכָל הַצָּרִיךְ, וְהִשְׁתַּדֵּל לְכַבְּדָם וּלְקַבְּלָם מִבְּעוֹד יוֹם, וּלְהִתְעַנֵּג בָּהֶם בְּאַכִילָה וְשִׁתְיָה וְחֶצְיוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְכַבְּדֵהוּ בִּכְנִיסָתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ, לַעֲרוֹךְ שֻׁלְחָן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת: (סז) אַל תִּישָׁן כְּעָצֵל שִׁינָה רַבָּה, וְתַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לְהָקִיץ בְּהַנֵּץ הַחַמָּה, וּלְקוֹל הַצִּיפּוֹר קוּם מִמִּטָּתְךָ: (סח) אַל תִּתְפַּלֵּל בְּלֹא נְקִיּוּת כַּפַּיִם וּבְלֹא טָהֳרָה, כִּי תְּפִלָּתְךָ

לֹא תִהְיֶה נִשְׁמַעַת: (סט) לֹא תִתְפַּלֵּל כִּי אִם בְּכַוָּונַת הַלֵּב וּבְנַחַת, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמַע הָאוֹזֶן: (ע) אַל תִּשְׁכַּח צוּר יִלָּדֶךָ וּמְחוֹלְלֶךָ, וּבְכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ, וְתַשְׁוֵהוּ לְנֶגְדְּךָ תָּמִיד:

ליום חמישי

אַל תַּרְבֶּה לִשְׂמוֹחַ וּזְכוֹר כִּי הוּא רוּחַ חַיֶּיךָ אַתָּה נוֹצֵר מֵעָפָר וְאַחֲרִיתְךָ רִימָה: (עא) אַל תֹּאמַר עַל שׁוּם מִצְוָה אֶעֱשֶׂה אוֹתָהּ לְמָחָר שֶׁמָּא לֹא תִפָּנֶה לַעֲשׂוֹת: (עב) אַל תִּפְרָד מֵהַגְיֵית חָכְמָה וָמוּסָר, וְתִתְאַבֵּק בַּעֲפַר רַגְלֵי חֲכָמִים וַתִּתְחַכֵּם: (עג) אַל תָּנִיחַ דֶּרֶךְ חֲסִידוּת אַע״פ שֶׁמַּלְעִיגִין עָלֶיךָ, וְאַל תֵּיבוֹשׁ לְדַבֵּר מִצְוָה: (עד) אַל תִּקְפָּץ יָדְךָ מִלִּיתֵּן תָּמִיד אֶל הָעֲנִיִּים וְלָאֶבְיוֹנִים, וּמִפִּשָּׁרְךָ אַל תִּתְעַלֵּם: (עה) אַל תְּאַחֵר לָרוּץ וּלְמַהֵר וּלְהָכִין לִפְנֵיהֶם שֻׁלְחָן וָלֶחֶם, כִּי שָׁמָּא הֵם רְעֵבִים: (עו) אַל תִּתְעַצֵּל לְהָבִיא מַעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאוֹצָר כִּי מַתָּן בְּסֵתֶר יִכְפֶּה אַף: (עז) אַל תַּבִּיט לְמִי שֶׁהוּא קָטָן מִמְּךָ בָּעֲבוֹדָה וּבִירָאָה, כִּי אִם לְגָדוֹל מִמֶּךָ: (עח) אַל תָּרִים יָדְךָ עַל חֲבִירְךָ וְאַף אִם הוּא מְקַלֵּל אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְּךָ בְּפָנֶיךָ: (עט) אַל תּוֹצִיא דִבָּה וְלָשׁוֹן הָרַע עַל שׁוּם בְּרִיָּה וְלֹא לָזוּת שְׂפָתַיִם וְרְכִילוּת: (פ) אַל תְּהִי נִבְהָל לְהָשִׁיב בְּעַזּוּת לְמִי שֶׁאָמַר דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים: (פא) אַל תַּשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלֶךָ וְאַל תְּהִי צַוָּוח כִּבְהֵמָה, וּדְבָרֶיךָ יִהְיוּ בְּנַחַת: (פב) אַל תַּלְבִּין פְּנֵי חֲבִירְךָ בָּרַבִּים כִּי הָעוֹשֶׂה כֵּן אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוה״ב: (פג) אַל תִּרְאֶה יְכוֹלֶת נֶגֶד שׁוּם אָדָם אִם יָדְךָ גְּבֹרָה, כִּי לֹא תֵדַע אִם תַּחֲלוֹשׁ: (פד) אַל תִּרְדּוֹף אַחַר הַכָּבוֹד, וְלֹא

תַּעֲלֶה בְּמַעֲלֶה שְׁאֵינָה רְאוּיָה לָךְ: (פה) אַל [תִּתְגָּאֶה אִם] יְכַבְּדוּךָ בְּנֵי אָדָם, פֶּן יְבַעֲטוּ וְיַשְׁפִּילוּךָ: (פו) אַל תֶּרֶף יָדְךָ מִלְּבַקֵּשׁ רַעִים וְאוֹהֲבִים, וְאַל יִמְעַט לְפָנֶיךָ שׁוֹנֵא אֶחָד: (פז) אַל תְּגַנֶּה מָקוֹם חֲבֵירְךָ, וְאַל תַּחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ, כִּי זֶה מְנַהֵג לַחֲסִירֵי דַּעַת: (פח) אַל תֹּאמַר בְּצִדְקָתִי הֶעֱשַׁרְתִּי, וְתִירָא שֶׁלֹּא תְקַבֵּל שְׂכָרְךָ בָּעוֹה״ז: (פט) אַל תַּטֶּה אֶת חֲבֵירְךָ מִדֶּרֶךְ טוֹבָה אֶל דֶּרֶךְ רָעָה, כְּגוֹן מֵסִית וּמַדִּיחַ וּכְיוֹצֵא בָּזֶה: (צ) אַל תֹּאכַל אֲכִילַת גַּסָּה עַד שֶׁתְּמַלֵּא כְּרֵיסְךָ, כִּי הַרְבֵּה חֲלָאִים בָּאִים עַל רוֹב אֲכִילָה: (צא) אַל תְּהִי בְּסוֹבְאֵי יַיִן בְּזוֹלְלֵי בָּשָׂר, פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת בּוֹרְאֶךָ וְתֶחְטָא: (צב) אַל תַּטִּיל אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתֶךָ, כִּי הַרְבֵּה קְלְקוּלִים בָּאִים עַל רוֹב מוֹרָא: (צג) אַל תִּתְיַחֵד עִם שׁוּם אִשָּׁה, חוּץ מֵאִשְׁתְּךָ וְאִמְּךָ וּבִתְּךָ, וַאֲפִילוּ עִם שְׁתֵּי נָשִׁים: (צד) אַל תְּשַׁבַּח אִשָּׁה בְּיָפְיָהּ, וּבְטוֹב מַעֲשֶׂיהָ יְאַשְּׁרוּהָ הַשּׁוֹמְעִים: (צה) אַל תִּתֵּן תִּפְאֶרֶת לְעַצְמְךָ, וְאַל תְּיַקֵּר גּוּפְךָ בְּעֵינֶיךָ, וְתַקְטִין אֶת עַצְמְךָ: (צו) אַל תְּבַהֵל מַעֲשֶׂיךָ: (צז) אַל תַּרְבֶּה לְדַבֵּר בְּדְבָרִים הַמּוֹעִילִים וּבְלֹא נֶזֶק, כִּי אִם בְּקוּצֶר לָשׁוֹן: (צח) אַל תֶּרֶף יָדְךָ לִקְנוֹת לְךָ חָבֵר נֶאֱמָן, וּשְׁמוֹר אוֹתוֹ, וְאַל תְּאַבְּדֵהוּ כִּי טוֹב:

ליום ששי

אַל תְּפַתֶּה אֶת חֲבֵירְךָ בְּשִׂפְתֵי חֲלָקוֹת וּבְחֲנֻפּוֹת, וְאַל תְּדַבֵּר בִּלֹא לֵב: (צט) אַל תּוֹנֶה לְשׁוּם נָכְרִי כִּי אֵין נָכְרִי שֶׁאֵין לוֹ שָׂעָה וְעֶבְרָתָם שְׁמוּרָה נֵצַח: (ק) אַל תִּתְחַבֵּר לָאָדָם רָע וְחוֹטֵא וְכַעֲסָן וְכְסִיל, פֶּן תָּבִיא כְּלִימוֹת

עָלֶיךָ: (קא) אַל תַּעֲלֶה בְּדַעְתְּךָ לְנַצֵּחַ אֶת הַחָכָם, כִּי לֹא תַּרְבֶּה עַל חָכְמָתְךָ חָכְמָה: (קב) אַל תְּהִי קַפְּדָן לְדָבָר מוּעָט נֶגֶד שׁוּם אָדָם, פֶּן תִּלָּקֵט שׂוֹנְאִים עַל חִנָּם: (קג) אַל תְּהִי לָהוּט לָדַעַת הַסְּתָרִים שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבִירוֹ וְדָבָר הַמְכוּסֶה מִמְּךָ: (קד) אַל תַּעַשׂ בְּסֵתֶר מַה שֶּׁתִּתְבַּיֵּשׁ לַעֲשׂוֹת בְּגָלוּי, וְאַל תֹּאמַר מִי רוֹאֲנִי: (קה) אַל תַּחֲשׁוֹב עָוֹן לְמִי שֶׁיָּבֹא לְהִתְנַצֵּל לְפָנֶיךָ אִם אֱמֶת וְאִם שֶׁקֶר: (קו) אַל תִּסְמוֹךְ לְיַד מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם, וְתַעֲבוֹד לְבַקֵּשׁ מְזוֹנוֹתֶיךָ: (קז) אַל יְהִי מָמוֹן שֶׁלְּךָ חָבִיב עָלֶיךָ יוֹתֵר מִגּוּפְךָ, כְּמוֹ לַעֲבוֹר עַל הַמֶּכֶס וְלָלֶכֶת יְחִידִי: (קח) אַל תִּתֵּן בִּלְבָבְךָ קִנְאָה, שָׁוְא הִיא חוֹלָה רָעָה שֶׁאֵין לָהּ רְפוּאָה: (קט) אַל תַּרְגִּיל לִישָּׁבַע עַל גּוּפְךָ, וַאֲפִילוּ עַל דָּבָר אֱמֶת: (קי) אַל תְּאַחֵר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּלְבַקֵּשׁ רְפוּאָה לְחוֹלִי נַפְשֶׁךָ: (קיא) אַל תַּעֲמוֹל לָרוּחַ, וְאַל תִּשְׁמַע דְּבָרִים בְּטֵלִים: (קיב) אַל תְּכַנֶּה שֵׁם רַע לַחֲבֵרְךָ, כִּי הַמְכַנֶּה שֵׁם רַע לַחֲבֵירוֹ אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹה"ב: (קיג) אַל תִּבְטַח בְּעוֹשְׁרֶךָ, כִּי הַבּוֹטֵחַ בְּעוֹשְׁרוֹ מְלַקֵּט שׂוֹנְאִים וְיִכָּשֵׁל תַּחַת שׂוֹנְאָיו: (קיד) אַל תְּהִי סַרְבָּן אֶל אַנְשֵׁי עִירְךָ, וּבַטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹן אֲחֵרִים: (קטו) אַל תַּרְגִּיל עַצְמְךָ לֶאֱכוֹל חוּץ מִבֵּיתְךָ עִם קִיבּוּץ הַרְבֵּה שֶׁלֹּא בְּסִעוּדַת מִצְוָה: (קטז) אַל תַּרְגִּיל גּוּפְךָ לְהִשְׁתַּכֵּר מִיָּיִן, פֶּן תִּהְיֶה מְגוּנֶּה וּתְנַבֵּל אֶת פִּיךָ וְתִתְחָרֵט: (קיז) אַל תְּכַעֵס בְּאִשְׁתְּךָ, וְאִם רְחַקְתָּ אוֹתָהּ בְּשִׂמְאל קָרֵב אוֹתָהּ בִּימִין, בְּלֹא אִיחוּר: (קיח) אַל תְּבַזֶּה אֶת אִשְׁתְּךָ, וְתִכְבַּד אוֹתָהּ, וְתָסִירָנָּה מִן הַחֵטְא: (קיט) אַל תְּהִי רָגִיל לֵישֵׁב עִם הַלְּצִים פְּחוּתֵי הַנֶּפֶשׁ, פֶּן יַחֲטִיאוּךָ: (קכ) אַל

תִּתְעַצֵּל לְבַקֵּשׁ חָכְמָה, וּלְיַסֵּר אֶת חֲבִירְךָ בְּסֵתֶר וְדֶרֶךְ כָּבוֹד: (קכא) אַל תְּדַבֵּר בְּלֹא עִתּוֹ וּבְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ תּוֹעֶלֶת, וּשְׁמוֹר פִּתְחֵי פִיךָ: (קכב) אַל תְּדַבֵּר עִם מְהוֹלָל וּמְשׁוּגָּע, שֶׁלֹּא יְקַבֵּל דְּבָרֶיךָ, וְיִבְזֶה אוֹתָךְ: (קכג) אַל תְּהִי כָּפוּי טוֹבָה, וָכַבֵּד כָּל מִי שֶׁפָּתַח לְךָ פֶּתַח לְבַקֵּשׁ דֵּי סִיפּוּקֶךָ: (קכד) אַל תּוֹצִיא מִפִּיךָ דָּבָר שֶׁקֶר וְכָזָב, וְהֱיֵה נֶאֱמָן לְכָל אָדָם וַאֲפִילוּ לְנָכְרִי: (קכה) אַל תִּתְעַצֵּל לְהַקְדִּים שָׁלוֹם לְכָל אָדָם וַאֲפִילוּ לְעַכּוּ״ם, מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם: (קכו) אַל תַּרְגִּיל עַצְמְךָ לַעֲמוֹד כִּי אִם אֵצֶל חָכָם, וּשְׁמַע וְהַאֲזֵין דְּבָרָיו:

ליום השבת

אוֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל, לְמַעַן סוּר מִשְּׁאוֹל מַטָּה: (קכז) שֶׁיַּפְרִישׁ מַעֲשֵׂר מִכָּל רֶיוַח שֶׁיָּבִיא ה׳ יִתְעַלֶּה לְיָדוֹ: (קכח) שֶׁיִּתֵּן מִיַּד לְצְדָקָה אֲשֶׁר הִשִּׂיג יָדוֹ, וּבְסוֹף כָּל חֹדֶשׁ וּבְסוֹף כָּל שָׁנָה זָהָב וְחָצִי: (קכט) שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֶרֶב וָבוֹקֶר בָּכָל יוֹם עִם הַצִּבּוּר: (קל) שֶׁיָּנִיחַ תְּפִילִין בְּכָל יוֹם: (קלא) שֶׁיִּקְבַּע מְזוּזָה בְּכָל שַׁעֲרֵי בֵּיתוֹ הַמְחוּיָבִים בִּמְזוּזָה: (קלב) שֶׁיִּקְבַּע עִתִּים לַתּוֹרָה: (קלג) שֶׁיִּהְיֶה נֶאֱמָן בְּמַשְׂאוֹ וּבְמַתָּנוֹ וּבְדִבּוּרוֹ: (קלד) שֶׁיְּכַבֵּד לוֹמְדֵי תוֹרָה בְּכָל יְכָלְתּוֹ: (קלה) שֶׁיּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתוֹ וְלֹא יִשָּׂא עָלָיו חֵטְא: (קלו) שֶׁיָּדִין אֶת חֲבֵירוֹ לְכַף זְכוּת: (קלז) שֶׁיִּמְחוֹל בְּכָל לַיְלָה קוֹדֶם שֶׁיָּלִין, לְכָל מִי שֶׁחָטָא לוֹ בִּדְבָרִים: (קלח) שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְהַכְנִיס שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ: (קלט) שֶׁיַּזְהִיר אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ עַל הַתְּפִלָּה וְעַל נְטִילַת יָדַיִם וְעַל

בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין: (קמ) שֶׁיִּפְרַע הַתָּמִיד בְּכָל שִׁשִּׁי: (קמא) שֶׁיִּלְמוֹד הַפָּרָשָׁה בְּכָל שָׁבוּעַ שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם וּפִירְשׁ״י ז״ל: (קמב) שֶׁיִּקְרָא אַגֶּרֶת תְּשׁוּבָה שֶׁחִיבֵּר רַבֵּינוּ יוֹנָה ז״ל בְּשָׁבוּעַ שֶׁחַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ: (קמג) שֶׁיִּקְבַּע סְעוּדָה שְׁלִישִׁית בְּכָל שַׁבָּת אַחַר מִנְחָה: (קמד) שֶׁיְּכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת כִּבְרֹכַת ה׳ אֱלֹהָיו אֲשֶׁר נָתַן לוֹ: (קמה) שֶׁיַּעֲרוֹךְ שֻׁלְחָן בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיֹאכַל אַפִּילוּ דָּבָר מוּעָט: (קמו) שֶׁיִּסְיַיֵּעַ לַחֲבֵירוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיִּצְטָרֵךְ בְּגוּפוֹ וּבְדָבָרָיו: (קמז) שֶׁיִּתְוַדֶּה בְּכָל לַיְלָה קוֹדֶם שֶׁיָּשָׁן, מִלְּבַד הַלֵּילוֹת שֶׁהֵן אֲסוּרוֹת בְּהֶסְפֵּד וּבְתַעֲנִית, וְיִתְאַבֵּל עַל עֲוֹנוֹת וְעַל אוֹרֶךְ גָּלוּתֵנוּ וְעַל חוּרְבַּן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: (קמח) שֶׁיַּעֲשֶׂה יוֹם אֶחָד תַּעֲנִית בְּכָל חוֹדֶשׁ בְּיוֹם שֶׁקּוֹרִין בַּתּוֹרָה, וְאִם לֹא יָכוֹל לְהִתְעַנּוֹת יִתֵּן שְׁנֵי פְּשׁוּטִין לִצְדָקָה: (קמט) שֶׁיְּקַיֵּם בְּהַצְנֵע לְכַלְכֵּל מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, פִּי הוּא עֲבוֹדַת ה׳ יִתְבָּרַךְ הַנִּבְחֶרֶת וְהָרְצוּיָה לְפָנָיו:

תפלת אבות על בנים

נדפס בתהלים ישן קדמון עם כמה הוספות מספרים קדושים

רִבּוֹנוֹ של עולם זכנו שיהיו בנינו מאירים בתורה (ומי שאין לו בנים אומר זכני להוליד בנים טובים מאירים בתורה) ויהיו בריאים בגופם ושכלם בעלי מדות טובות עוסקים בתורה לשמה, ותן להם חיים ארוכים וטובים, ויהיו ממולאים בתורה ובחכמה, וביראת שמים, ויהיו אהובים למעלה ונחמדים למטה ותצילם מעין הרע ומיצר הרע ומכל מיני פורעניות, ויהיו להם חושים בריאים לעבודתך, וזכנו ברחמיך הרבים אותי ואת אשתי שתמלא מספר ימינו עד מלאת שבעים שנה ויותר בטוב ובנעימים, ואהבה ושלום, ונזכה לגדל כל אחד מבני וכל אחת מבנותי לתורה ולחופה ולמעשים טובים, ותזמין לכל אחד מבני את בת זויגו, ולכל אחת מבנותי את בן זויגה, ולא יודחו לפני אחרים ח״ו, וברך מעשה ידינו ליתן להם מוהר ומתן בעין יפה, ונוכל לקיים כל מה שאנו מבטיחים ליתן להם בלי נדר, ולהשיאם עם זיווגם בימי הנעורים בנחת ובריוח ובשמחה, ומהם יצאו פירות טובות ובנים צדיקים זוכים ומזכים לכל ישראל, ולא יתחלל שמך הגדול על ידינו ולא ע״י זרעינו ח״ו, ומלא כל משאלות לבבנו לטובה בבריאות והצלחה וכל טוב, ויתגדל כבוד שמך הגדול וכבוד תורתך על ידינו וע״י זרעינו וזרע זרעינו תמיד.

אמן כן יהי רצון, יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה׳ צורי וגואלי:

הצעטיל קטן מרבינו אלימלך מליזענסק

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם.

א בְּכָל עֵת וָרֶגַע שֶׁהוּא פָּנוּי מִן הַתּוֹרָה וּבִפְרַט שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בָּטֵל לְבַדּוֹ בְּחֶדֶר אוֹ שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִישֵׁן יִהְיֶה מְהַרְהֵר בְּמִצְוַת עֲשֵׂה זוּ שֶׁל וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִדְמֶה בְּנַפְשׁוֹ וְיָצַיֵּר בְּמַחְשַׁבְתּוֹ כְּאִלּוּ אֵשׁ גָּדוֹל וְנוֹרָא בּוֹעֵר לְפָנָיו עַד לֵב הַשָּׁמַיִם וְהוּא בִּשְׁבִיל קְדוּשַׁת הַשֵּׁ״ם שׁוֹבֵר אֶת טִבְעוֹ וּמַפִּיל א״ע לְהָאֵשׁ עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁ״ם וּמַחְשָׁבָה טוֹבָה הַקָּבָ״ה מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה וְנִמְצָא שְׁאֵינוֹ שׁוֹכֵב וְיוֹשֵׁב בָּטֵל רַק מְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְיתָא.

ב בִּפְסוּק א׳ שֶׁל קְר״שׁ וּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה יְהַרְהֵר כְּנ״ל וְעוֹד יְכַוֵּין אִם יַעֲנוּ אוֹתוֹ כָּל אוי״ה בְּכָל עִינוּיִם קָשִׁים וְיִפְשְׁטוּ עוֹרוֹ מִבְּשָׂרוֹ לְהַכְחִישׁ חַי״וּ בִּיחוּדוֹ יִסְבּוֹל כָּל הַיִּסּוּרִים וְלֹא יוֹדֶה לָהֶם חַי״וּ וְיָצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ וּמַחְשַׁבְתּוֹ כְּאִלּוּ עוֹשִׂין לוֹ כְּנ״ל וּבָזֶה יָצָא יְדֵי חִיּוּב קְ״שׁ וּתְפִלָּה כְּדִין.

ג גַּם בְּשַׁעַת אֲכִילָה וְזִיווּג יְכַוֵּין כְּנ״ל וּכְשֶׁיַּתְחִיל לְהַרְגִּישׁ תַּעֲנוּג גַּשְׁמִי יְצַיֵּר בְּמַחְשַׁבְתּוֹ כְּנ״ל וְתֵיכֶף וּמִיָּד יֹאמַר בְּפִיו וּבְלִבָּבוֹ

הצעטיל קטן

שְׁיוֹתֵר הָי׳ לוֹ תַּעֲנוּג וְשִׂמְחָה בְּעַשְׂיַית מ״ע שֶׁל וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּאוֹפָן הַנ״ל מֵהַרְגָּשַׁת תַּעֲנוּג גַּשְׁמִי הַזֶּה שֶׁהוּא מֵהַצַּרַעַת מַשְׁכָּא דְּחִוְיָא וְכֵן יֹאמַר וְרַאֲיָה לְדָבָר שְׁיוֹתַר הָי׳ לוֹ תַּעֲנוּג וְשִׂמְחָה בְּעַשְׂיַית מ״ע שֶׁל וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּאוֹפָן הַנ״ל שֶׁאַפִילוּ הָיוּ חוֹטְפִין אוֹתוֹ רוֹצְחִים בְּאֶמְצַע אַכִילָה וְזִיווּג לַעֲשׂוֹת לוֹ הָעִינוּיִם קָשִׁים הָיִיתִי מְשַׂמֵּחַ א״ע עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁ״ם יוֹתֵר מִתַּעֲנוּג גַּשְׁמִי הַזֶּה, אַךְ יְזָהֵר שֶׁיִּהְיֶה דּוֹבֵר אֱמֶת בְּלִבּוֹ וּשְׂיִהְיֶ׳ אָז בְּשָׁעַת מַעֲשֶׂה תָּקוּעַ עַל לוּחַ לִבּוֹ בְּתוֹכִיוּת וּבִפְנִימִיוּת הַלֵּב בֶּאֱמֶת גָּמוּר וְלֹא יִשְׁטֶה א״ע לִהְיוֹת כְּגוֹנֵב דַּעַת עֶלְיוֹנָה ח״ו.

ד בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵן בְּתוֹרָה הֵן בִּתְפִלָּה הֵן בְּמִצְוֹת מַעֲשִׂיוֹת יַרְגִּיל א״ע לוֹמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן הַרֵינִי עוֹשֶׂה זֹאת לְשֵׁם יִחוּד קוּבְּ״ה וּשְׁכִינְתֵּיהּ לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְהַבּוֹרֵא יִתְ״ש וְיַרְגִּיל א״ע לוֹמַר זֹאת בְּתוֹכִיוּת וּפְנִימִיוּת הַלֵּב וּבְהֶמְשֵׁךְ הַזְּמַן יַרְגִּישֶׁהָאָרָהגְּדוֹלָהבֶּאֱמִירָהזוּ

ה כְּשֶׁיַּתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר בּוֹ מִדָּה רָעָה ח״ו מִמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁהוּא רָגִיל בָּהֶם כְּגוֹן עַקְשָׁנוּת וּבוּשֶׁת שֶׁל גַּאֲוָה וְעַצְלוּת וּבְטֵלָה הַמֵּבִיאָה לִידֵי שִׁיעֲמוּם וּכְיוֹצֵא בָּהֶם יֹאמַר תֵּיכֶף וּמִיַּד בְּזֶה הַלָּשׁוֹן וּבְכָל כֹּחוֹ הַכְּנַעֲנִי

הצעטיל קטן

הַחִתִּי הָאֱמוֹרִי הַפְּרִיזִי הַחִיוִי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי וְיִנָּצֵל. וַיַּרְגֵּיל אֶת עַצְמוֹ לְצַמְצֵם רְאִיָּתוֹ שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל חוּץ לְד׳ אַמּוֹת אֲפִילוּ בְּהִיוֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וּבִפְרַט בְּבֵה״כ וּבְחֶדֶר שְׁלוֹמֵד בּוֹ וּבְדֶרֶךְ הֵילוּכוֹ בַּחוּץ וּבְהִזְדַּמֵּן לְפָנָיו אִשָּׁה אֲפִילוּ אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו הַקְּטַנִּים וּכְיוֹצֵא יְצַיֵּר לִפְנֵי עֵינָיו הַשֵּׁם אדנ״י.

ו כְּשֶׁיָּבֹא לוֹ חַ״ו מַחְשָׁבָה רָעָה מֵניאוּף יֹאמַר כַּמָּה פְּעָמִים וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר רָע וְיִהְרְהֵר אָז בִּדְרָשׁוֹת חָז״ל שֶׁדָּרְשׁוּ עָלָיו שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר אָדָם בְּיוֹם וְיָבֹא לִידֵי קֶרִי בְּלַיְלָה וְלֹא יָנִיחַ חַ״ו לִשְׁהוֹת הַמַּחְשָׁבָה רָעָה בְּמוֹחוֹ שֶׁלֹּא לְטַמְּאוֹת שִׂכְלוֹ הָעֶלְיוֹן חַ״ו.

ז כְּשֶׁיָּבֹא חַ״ו לְיָדוֹ בְּהִזְדַּמְּנוּת כְּנֶגְדּוֹ הִסְתַּכְּלוֹת רָעָה חַ״ן כְּגוֹן בְּהֵמָה וְחַיָּה אוֹ עוֹף שֶׁנִּזְקָקִין זֶה לָזֶה אוֹ טֶפַח מְגוּלָּה בָּאִשָּׁה בְּמָקוֹם עֶרְוָה וּכְיוֹצֵא בָּהֶן יֹאמַר תֵּיכֶף וּמִיָּד הַפָּסוּק וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְלֹא יְטַמֵּא אֶת שִׂכְלוֹ חַ״ו.

ח יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יַתְחִיל לְדַבֵּר לְשׁוּם אָדָם זוּלַת לְצוֹרֶךְ גָּדוֹל הַהֶכְרַח לוֹ וְאַף הַהֶכְרַח יְדַבֵּר בִּדְבָרִים קְצָרִים מְאוֹד מְנוּפָּה בְּי״ג

הצעטיל קטן

נַפָּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּדִיבּוּרוֹ שׁוּם שֶׁקֶר חַ״וְ וְשׁוּם חֲנִיפָה וְשׁוּם לָשׁוֹן הָרָע וּרְכִילוּת וְשׁוּם הַלְבָּנַת פָּנִים וְלֹא שׁוּם הֲרָאוֹת מַעֲשָׂיו לִבְנֵי אָדָם וְיַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בִּכְלַל שֶׁאָמְרוּ חָז״ל לְמוֹד לְשׁוֹנְךָ לוֹמַר אֵינִי יוֹדֵעַ. כְּשֶׁמְּדַבְּרִים אֵלָיו בְּנֵי אָדָם אֲשֶׁר אֵין נִזְהָרִים מִלְּדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים יַשְׁמִיט אֶת עַצְמוֹ מֵהֶם בְּכָל כֹּחוֹ וּבְכָל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת וּכְשֶׁלֹּא אֶפְשָׁר לוֹ לְהִשָּׁמֵט מֵהֶם בְּשׁוּם אוֹפָן עַכְ״פ יְקַצֵּר מְאוֹד מְאוֹד בָּזֶה שְׁמוּכְרַח לְהָשִׁיב לָהֶם.

ט יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ תְּכֵף וּמִיָּד כְּשֶׁיִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ יֹאמַר מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. וְיֹאמַר אַפִּילוּ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז בִּלֵּב שָׂמֵחַ בָּרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר נָתַן לִי מִצְוַת צִיצִית אֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְסוֹבֵב בָּהֶן וּמִצְוַת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית לְהַעֲבִיר רוּחַ רָעָה וְהַקְּלִיפָּה הַקָּשָׁה מֵעַל שְׁתֵּי יָדַיִם שֶׁלִּי וְיִרְאֶה שֶׁיִּהְיֶ׳ לִבּוֹ מָלֵא שִׂמְחָה בְּאָמְרוֹ כְּנ״ל וְיִקַּבֵּל עָלָיו הַגֶּדֶר שֶׁל מִיעוּט הַדִּיבּוּר הַנִּזְכָּר לְעִיל סִי׳ ח׳.

י יִזָּהֵר מְאוֹד בְּהַתְמָדַת הַלִּימוּד שֶׁעוֹרִין כְּסִדְרָן תְּכֵף וּמִיָּד אַחַר קוּמוֹ

הצעטיל קטן

מִשְׁיָנָתוֹ וְאַחַר אָמְרוֹ תִּיקוּן חֲצוֹת וְהַצֶּעטִיל קָטָן לֹא יָזוּז מֵהַסֵּפֶר שְׁלוֹמֵד בּוֹ אֲפִילוּ שָׁעָה אַחַת בְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּשֵׁב א״ע לִלְמוֹד וְאַחַר שֶׁיֹּאמַר תְּפִלַּת הַשָּׁב הַמַּתְחֶלֶת אָנָא הַשֵּׁם וכו׳ וּתְפִלַּת הת״ת בש״צ הַמַּתְחֶלֶת הִנְנִי רוֹצֶה לִלְמוֹד יִרְאֶה בְּכָל כֹּחוֹ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת שׁוּם הֶפְסֵק אֲפִילוּ בְּמַחְשָׁבָה אַחֶרֶת זוּלַת מַחְשֶׁבֶת הַלִּימוּד וּמַחְשֶׁבֶת הַצֶּעטִיל קָטָן שֶׁהוּא לְפָנַי עֵינָיו כִּי הַמָּאוֹר שֶׁבָּהּ יַחֲזִירֶנּוּ לְמוּטָב.

יא יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹ וּבְקוֹל הַמְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה לְהַדֵּבֵק הַמַּחְשָׁבָה לְדִיבּוּר וּפָנָיו אֶל הַכּוֹתֶל בְּתוֹךְ סִידּוּר הַתְּפִלָּה בְּבוֹקֶר וּבָעֶרֶב וְלֹא יִסְתַּכֵּל לְצָדָדִין מִתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה עַד סוֹפָהּ וּבַחֲזָרַת הַשַּׁ״ץ הַשְּׁ״ע יְעַיֵּן בְּסִידּוּר לַעֲנוֹת אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה וּבְשָׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה לְהַטּוֹת אָזְנוֹ עַל כָּל דִּיבּוּר וְדִיבּוּר מֵהַקּוֹרֵא כְּקוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה וְלַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כְּאִלֵּם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֲפִילוּ קוֹדֶם הַתְּפִלָּה וְאַחֲרֶיהָ עַד הֲלִיכָתוֹ לְבֵיתוֹ.

יב יְצַיֵּר בְּמַחְשַׁבְתּוֹ תָּמִיד וּבִפְרַט בְּשָׁעַת קְרִיאַת הַצֶּעטִיל קָטָן הַזֶּה כְּאִלּוּ אִישׁ אֶחָד עוֹמֵד סָמוּךְ לוֹ וּמְעוֹרֵר אוֹתוֹ בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל

הצעטיל קטן

לְקַיֵּים כָּל הַנְּהָגוֹת אֵלּוּ וְאַל יַפִּיל שׁוּם דָּבָר אָרְצָה אֲפִילּוּ נְקוּדָה קְטַנָּה וּכְשֶׁיִּרְגִּיל עַצְמוֹ כַּךְ אַזַי בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן יָבֹא עָלָיו הִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל מִצַּד נִשְׁמָתוֹ רִשְׁפֵי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ״ה.

יג לְסַפֵּר בְּכָל פַּעַם לִפְנֵי הַמּוֹרֶה לוֹ דַּרְכּוֹ הַשֵּׁם וְאַפִילּוּ לִפְנֵי חֲבֵר נֶאֱמָן כָּל הַמַּחְשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים אֲשֶׁר הֵם נֶגֶד תּוֹרַ״ק אֲשֶׁר הֵיצַהָ״ר מַעֲלָה אוֹתָן עַל מוּחוֹ וְלִבּוֹ הֵן בְּשָׁעַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵן בְּשָׁכְבוֹ עַל מִטָּתוֹ וְהֵן בְּאֶמְצַע הַיּוֹם וְלֹא יַעֲלִים שׁוּם דָּבָר מֵחֶמַת הַבּוּשָׁה וְנִמְצָא עַ״י סִיפּוּר הַדְּבָרִים שֶׁמּוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפּוֹעֵל מְשַׁבֵּר אֶת כֹּחַ הֵיצַהָ״ר שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו כָּ״כַ בְּפַעַם אַחֶרֶת חוּץ עֵצָה הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יוּכַל לְקַבֵּל מֵחֲבֵירוֹ שֶׁהוּא דֶּרֶךְ הַשֵּׁם וְהוּא סְגוּלָה נִפְלָאָה.

יד יְזַהֵר מְאוֹד וּמְאוֹד לַחֲזוֹר לְפָעָמִים בְּכָל מְעֵת לְעֵת זֶה הַצֶּעטִיל קָטָן וְיִפָּרֵשׁ כָּל תֵּיבָה וְתֵיבָה בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז וְזֶה יִהְיֶ״ לוֹ חֹק וְלֹא יַעֲבוֹר מִלִּלְמוֹד קוֹדֶם הַזִּיוּג פֶּרֶק ט״ז בְּרֵ״ח וְהַנְּהָגוֹת הָאַרַ״י ז״ל וְאִם יִשְׁאַר לוֹ פְּנַאי יִלְמוֹד גַּם פֶּרֶק י״ז מִרֵ״ח הַנ״ל וְזֶה יִהְיֶ״ לוֹ חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר.

טו קוֹדֶם נְטִ״יָ לְאַכִילָה יֹאמַר תְּפִלַּת הַשָּׁב שֶׁל ר״י ז״ל וְאַחַר אַכִילַת

הצעטיל קטן

הַמּוֹצִיא יֹאמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אֵין אֲנִי אוֹכֵל לְהַנָּאַת גּוּפִי חַ״וְ רַק שֶׁיִּהְיֶ׳ גּוּפִי בָּרִיא וְחָזָק לְעֲבוֹדָתוֹ יִתְ״שׁ וְאַל יַעֲכֹב שׁוּם חֵטְא וְעָוֹן וְהִרְהוּר רָע וְתַעֲנוּג גַּשְׁמִי אֶת הַיִּחוּד קוּבְ״ה עַל יְדֵי נִיצוּצוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל הָאֲכִילָה וְהַשְׁתִּיָה הַזֶּה וְיִכַּוִּין כְּשֶׁהוּא אוֹכֵל דָּבָר מַה אוֹ שׁוֹתֶה דָּבָר מַה שֶׁהַטַּעַם שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ בְּפִיו בְּשַׁעַת לְעִיסָה וּבְשַׁעַת גְּמִיעָה הִיא פְּנִימִיּוֹת הַקְּדוּשָׁה וּנְצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁ׳ הַשּׁוֹרָה בְּמַאֲכָל אוֹ בְּמַשְׁקֶה הַהוּא וְעַ״יְ הָאֲכִילָה וְהַטְּחִינָה בְּשִׁנַּיִם וְהָאֲצְטְמוּכָא נִבְרֵר הַפְּנִימִיּוּת מֵהַמַּאֲכָל שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה מוֹתָר לְהַשְׁפִּיעַ לְחִיצוֹנִים וְאָז נַפְשׁוֹ נֶהֱנִית מֵהַפְּנִימִיּוּת וְהַפְּסוֹלֶת נַעֲשֶׂה מוֹתְרוֹת וְנִדְחֶה אֶל הַחִיצוֹנִים וְיִקָּבֵל אָז בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁתִּיכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁיִּרְגִּישׁ שִׁיְצַטָּרֵךְ לִנְקָבָיו לֹא יִשְׁהֶה אֶת הַפְּסוֹלֶת בְּקִרְבּוֹ לְטַמֵּא חַ״וְ אֶת מוֹחוֹ וּלְשַׁקֵּץ אֶת נַפְשׁוֹ לְהַשְׁהוֹת אֶת הַצוֹאָה וְהַשְׁתִּן בְּקִרְבּוֹ אַפִּילוּ רֶגַע אֶ׳. וְגַם יְצַיֵּיר לְפָנָיו בְּשַׁעַת אֲכִילָה הָאוֹתִיּוֹת מַאַכָ״ל בִּכְתַב אֲשׁוּרִית וְיהַרְהֵר שֶׁעוֹלֶה צ״א כְּמִנְיַן הַוַּיָה בְּשִׁילּוּב אדני.

טז הָאָדָם לֹא נִבְרָא בָּעוֹלָם רַק לְשַׁבֵּר אֶת הַטֶּבַע לָכֵן יְזָרֵז אֶת עַצְמוֹ לְתַקֵּן מִדּוֹתָיו בִּשְׁנַת י״ח דַּוְקָא כְּמוֹ שֶׁאַבָּאר כְּגוֹן מִי שֶׁנּוֹלַד

הצעטיל קטן

בְּטֶבַע שֶׁל עַקְשָׁנוּת יְשַׁבֵּר אֶת טִבְעוֹ מ׳ יוֹם רְצוּפִים לַעֲשׂוֹת דַּוְקָא לְהַיפֵּךְ מִמַּה שֶׁיַּעֲלֶה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ וְכֵן מִי שֶׁבְּטֶבַע עָצֵל יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ מ׳ יוֹם רְצוּפִים לַעֲשׂוֹת כָּל דָּבָר בְּזְרִיזוּת הֵן בְּהוֹלֵךְ לִשְׁכּוֹב עַל מִטָּתוֹ הֵן לָקוּם בַּבּוֹקֶר מִמִּשְׁכָּבוֹ הֵן בִּזְרִיזוּת לְבִישַׁת בְּגָדִים וּנְט״יְ וּלְנַקּוֹת אֶת גּוּפוֹ וְלֵילֵךְ בִּזְרִיזוּת לְבֵהַכְ״נ תֵּיכֶף אַחַר קוּמוֹ מֵהַסֵּפֶר וּכְיוֹצֵא בָּהֶן וְכֵן מִי שֶׁטִּבְעוֹ בְּיֵישֶׁן מֵהַחֵלֶק שֶׁל בּוּשָׁה רָעָה יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ מ׳ יוֹם לְהִתְפַּלֵּל דַּוְקָא בְּקוֹל רָם וּכְחַ תְּנוּעַת אֵבָרָיו וּלְקַיֵּים כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה וּלְבָרֵךְ עַל הַתּוֹרָה בְּקוֹל רָם עַד שֶׁיַּעֲזְרוּהוּ מִן הַשָּׁמַיִם לְהָסִיר הַבּוּשָׁה הָרָע מִמֶּנּוּ וְכֵן מִי שֶׁאִמְרֵי פִיו אֵינָם עוֹלִים יָפֶה וּמְסוּדָּר מַחְמֶת הֶרְגֵּל טִבְעוֹ וּכְלֵי הַדִּיבּוּר שֶׁלּוֹ יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ מ׳ יוֹם לְהַטּוֹת אָזְנוֹ לְהַדִּיבּוּרִים הַיּוֹצְאִים מֵאֵלָיו הֵן בְּמִילֵי דְעַלְמָא וְהֵן בְּמִילֵי דִשְׁמַיָּא הֵן בְּשָׁעַת לִימוּד כִּי הֶרְגֵּל שֶׁל כָּל דָּבָר נַעֲשֶׂה שִׁלְטוֹן וְכֵן מִי שֶׁטִּבְעוֹ אֵינוֹ מַתְמִיד בְּלִימוּדוֹ יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ גַּם כֵּן מ׳ יוֹם וְיִלְמוֹד יוֹתֵר מֵהֶרְגֵּל שֶׁלּוֹ וְיִסְתַּכֵּל בְּכָל פַּעַם קוֹדֶם הַלִּימוּד בְּצֶעטִיל קָטָן שֶׁלִּי וּמִשָּׁם וְאֵילֵךְ מִן הַשָּׁמַיִם יְעַזְרוּהוּ לִהְיוֹת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בִּשְׁבִירַת מִדּוֹת הָרָעוֹת עַד תּוֹמָם.

הצעטיל קטן

יז בְּכָל עֵת שֶׁהוּא פָּנוּי מֵהַתּוֹרָה וּמֵהַתְּפִלָּה יִלְמוֹד אֶת עַצְמוֹ בַּעַל פֶּה דְּבָרִים הַצְּרִיכִים לוֹ כְּגוֹן תִּיקוּן רָחֵל וְתִיקוּן לֵאָה וּתְפִלַּת הַשָּׁב וּבְרֵכַת לְבָנָה וּבְרִיךְ שְׁמֵיהּ וְעַל הַכֹּל וּמוֹדִים דְּרַבָּנָן וְיֵהָרֵהֵר בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל וְנִקְדַּשְׁתִּי וכו׳ כַּכָּתוּב לְעִיל. כָּ״זֶ מָצָאתִי בִּכְתַב יָד:

הנהגות האדם

מהרב המגיד איש אלהי המפורסם מוהר״ר אלימלך זצ״ל

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם וָחַי בָּהֶם.

א הָרִאשׁוֹן צָרִיךְ הָאָדָם לִלְמוֹד גְּמָרָא וּפִירַשׁ״י וְתוֹסְ׳ וּמְפָרְשִׁים כָּל אֶחָד לְפִי הַשָּׂגָתוֹ וְהַפּוֹסְקִים אַחֲרֵיהֶם וּמִתְחִלָּה יִלְמוֹד שׁ״עָ א״חַ וְצָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְהַשׁ״י שֶׁיָּבֹא עַל הָאֱמֶת כִּי חַטֹּאת נְעוּרִים שֶׁל הָאָדָם הָרִאשׁוֹן מְסַמִּין עֵינָיו שֶׁלֹּא יִרְאֶה אַף שֶׁיָּכוֹל לְפַלְפֵּל וּלְהַגִּיד לְאֲחֵרִים דִּינוֹ אַבָל הוּא בְּעַצְמוֹ שׁוֹכֵחַ וְלֹא מְקַיֵּם בֶּאֱמֶת לָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחָרֵט מְאֹד עַל עֲוֹנוֹתָיו וּלְהִתְבּוֹדֵד עַצְמוֹ קוֹדֶם אוֹר הַיּוֹם שֶׁאָז עֵת רָצוֹן לִבְכּוֹת עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה פְּעָמִים הַרְבֵּה עַד אֵין חֵקֶר וְיִבְכֶּה

הנהגות האדם

בִּדְמָעוֹת וְגַם בְּיוֹם לְפָעָמִים יִתְבּוֹדֵד וְאָז יִרְאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁעָמְדוּ עֲוֹנוֹתָיו נֶגֶד עֵינָיו וְיִזְכּוֹר אֶת חַטָּאתָיו וְעֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו כְּהָרִים וּגְבָעוֹת אֲשֶׁר מֵעוֹלָם לֹא זָכַר אוֹתָם אִם עָשָׂה כָּכָה כָּכָה יַעֲשֶׂה לֹא פַּעַם וְלֹא שְׁתַּיִם וְלֹא מֵאָה פְּעָמִים עַד אֲשֶׁר יְרַחֲמוּ עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם וְיִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁ״י שֶׁיַּדְרִיכֵהוּ בְּדֶרֶךְ וְיוֹרֵהוּ דַּרְכּוֹ שֶׁלֹּא יִבְלֶה חַיֵּי חַיָּיו וְאָז הַשֵּׁ״י בְּרַחֲמָיו וּבְרוֹב חַסָּדָיו יָאִיר עֵינָיו בְּאוֹר תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְיָבִין וְיַשְׂכִּיל תּוֹכֶן הַדָּבָר לַעֲשׂוֹתוֹ וּלְקַיְּמוֹ.

ב אֵלֶּה הַדְּבָרִים צָרִיךְ לְיַזֵּהר מֵחַנּוּפָה וּמִשְׁקָרִים וְלַצָּנוּת וְלָהָ״רַ וְקַנְאָה וְשִׂנְאָה וּתַחֲרוּת וְכַעַס וְגַאֲוָה וּמִלְהִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁים וּמִלְּהַרְבּוֹת שִׂיחָה עִם אִשָּׁה אֲפִי׳ עִם אִשְׁתּוֹ אָמְרוּ כוּ׳ וּבִפְרַט בְּעֵת נִדָּתָהּ צָרִיךְ הָרְחָקָה.

ג וְיִזְכּוֹר תָּמִיד יוֹם הַמִּיתָה וּכְשֶׁילְמוֹד גְּמָרָא אוֹ שְׁאָר סְפָרִים לֹא יִפְסוֹק שֶׁלֹּא יַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי חז״ל שֶׁדָּרְשׁוּ עַל הַקּוֹטְפִי׳ וכו׳. וְיִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁ״י שֶׁילְמוֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ.

ד וְיַעֲסוֹק בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה בְּאֵיזוֹ סִפְרֵי מוּסָר בְּכָל יוֹם בְּרֵ״חָ וּשְׁלָ״ה וְחָ״הָ.

ה וּלְפָעָמִים יִלְמוֹד בְּאֵימָה בְּמִעַט אֵיזֶה כְּתָבִים מֵהָאַר״י זצלל״ה וְכָ״ז בְּאֵימָה וּבִירָאָה וּפַחַד ה׳. בְּדוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ נִשְׁמוֹתֵיהֶם נִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת וְהָיוּ נִשְׁמָרִים מִנְּעוּרֵיהֶם מִכָּל חֵטְא וְעָוֹן וְהָיוּ נִשְׁמוֹתֵיהֶם רָאוּיִם וּמְסוּגָלִים לִלְמוֹד חָכְמָה זֹאת אַבָל עַתָּה בְּעַו״ה שִׁיֵּשׁ לָנוּ גוּף עָכוּר וְחוֹמֶר עָב צָרִיךְ הָאָדָם לְזַכֵּךְ וּלְכַבֵּס עַצְמוֹ מִכָּל חֵטְא וּלְזַכֵּךְ נִשְׁמָתוֹ וְיָבִין הָאָדָם אִם זִכַּךְ נִשְׁמָתוֹ כַּאֲשֶׁר אֵין יְצָהָ״ר מִסִּיתוֹ לִשְׁטוּת וְהַבָלִים כַּאֲשֶׁר בִּתְחִלָּה וְאָז יוּכַל לִלְמוֹד בְּכָל פַּעַם הַכְּתָבִים וְהַשֵּׁ״י יְזַכֵּהוּ אִם יְזַכֵּךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּקְדוּשָׁה בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים שִׁיפְתַּח לוֹ שַׁעֲרֵי הַחָכְמָה בְּכִתְבֵי הָאר״י זללה״ה אֲשֶׁר לֹא כֵּן כָּ״ז שְׁמִלּוּבָּשׁ בְּתַאֲוַת גּוּפְנִיּוּת בְּהַבְלֵי זְמַן שֶׁהַלִּימוּד קָשֶׁה לוֹ מְאֹד חַ״וְ.

ו צָרִיךְ הָאָדָם לְזַכֵּךְ גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ בְּלִימוּד כנ״ל בְּלִמּוּד הַגְּמָ׳ וְתוֹסְ׳ גַּם דִּבְרֵי אַגָּדָה שֶׁבְּגְמָ׳ הֵמָּה מְסוּגָלִים מְאֹד לְזַכֵּךְ נִשְׁמָתוֹ.

ז וְיִשְׁמוֹר עַצְמוֹ מֵעֲבֵירוֹת מֵהָרְהוּרִים רָעִים בְּכָל אוֹפָן וְאוֹפָן.

ח וְיִשְׁמוֹר עַצְמוֹ מִלִּשְׁנוֹא שׁוּם אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל כִּ״א הָרְשָׁעִים שְׁנוֹדְעִים לוֹ בְּבֵירוּר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדוֹנָם לְכַף זְכוּת וְכָל שֶׁאֶפְשָׁר לְדוֹנָם לִזְכוּת מְחוּיָב לֶאֱהוֹב כְּנַפְשׁוֹ בְּכָל מְאוֹדוֹ בְּגוּפוֹ וּכְנַפְשׁוֹ לְקַיֵּם וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ.

הנהגות האדם

ט וְיִשְׁמוֹר אֶת עַצְמוֹ מִלְּדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר קוֹדֶם הַתְּפִלָּה אֲפִי׳ דָּבָר אֶחָד כִּי זֶה מְבַטֵּל כַּוָּנַת הַתְּפִלָּה.

י וְיִזָּהֵר לְנַקּוֹת אֶת עַצְמוֹ קוֹדֶם הַתְּפִלָּה וְקוֹדֶם סְעוּדָה גַּם בְּכָל פַּעַם שְׁצָרִיךְ לִנְקָבָיו שֶׁלֹּא לְהַשְׁהוֹת וְיַעֲבוֹר עַל בַּל תְּשַׁקְּצוּ.

יא וְיִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶ׳ בְּגָדָיו הַכְּתוֹנֶת וּמִכְנָסַיִם מְנוּקִים מִלְּכְלוּךְ וְצוֹאָה וְשֶׁ״ז חַ״ו.

יב לֹא יַטִּיל אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְלֹא יְקַפִּיד שׁוּם הַקְפָּדָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְאִם יִהְיֶה לוֹ שׁוּם הַקְפָּדָה עַל שׁוּם אָדָם אוֹ עַל דָּבָר אֶחָד יִזְכּוֹר מִיָּד חַטֹּאת נְעוּרָיו וְיֹאמַר בְּלִבּוֹ אֵין זֶה כִּי אִם עֲוֹנוֹתַי הֵבִיאוּנִי לִידֵי הַקְפָּדָה זוֹ וְכֵן בְּכָל דָּבָר יִזְכּוֹר מִיָּד חַטֹּאוֹתָיו וְעַי״ז יוּכְנַע וְיוּשְׁבַּר כֹּחַ הַיֵּצֶה״רַ.

יג וְיִתְפַּלֵּל לְהַשִׁי״ת שֶׁיַּעְזְרֵהוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּשְׁלֹא יָמוּת בְּלֹא תְּשׁוּבָה וְיִכְלוֹל אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ שֶׁאָר בַּ״ת שֶׁיַּעְזְרוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְיִתְפַּלֵּל עַל מְחִילַת עֲוֹנוֹתָיו בִּכְלַל מְחִילַת עֲוֹנוֹת בֵּ״י.

יד וְיִהְיוּ דְּבָרָיו בְּנַחַת עִם בְּנֵי אָדָם וְאִם מְשַׁבְּחִין אוֹתוֹ יִלֵּךְ בְּזְרִיזוּת וְיִצְטַעֵר אֶת עַצְמוֹ וְיֹאמַר מַה זֶּה מְשַׁבְּחִין אוֹתִי וְאֵין בִּי אֶלּוּ הַיּוּ מַכִּירִין בְּשִׁפְלוּתִי וּשְׁטוּתִי וּמְעַלְלַי וּמַעֲשֵׂי הָרָעִים וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָּנַי לִפְנֵי הַבּוֹרֵא יִתְ״שׁ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ וְרוֹאֶה מַעֲשַׂי בְּכָל עֵת וָרֶגַע אַעַפ״כְּ

הנהגות האדם

הוּא מְרַחֵם עָלַי בְּכָל דְּבָרַי.

טו יִדְמֶה בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ אָדָם עוֹמֵד לְנֶגְדּוֹ תָּמִיד וְלֹא יִרֶף מִמֶּנּוּ הַשְׁגָּחָתוֹ בְּמַעֲשָׂיו תָּמִיד וְאִלּוּ הָיָה רוֹאֶה בּוֹ דָּבָר מְכוּעָר הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ וְנִמְאָס בְּעֵינָיו וְהָיָה מַטְמִין אֶת עַצְמוֹ בְּאֶמְתַּחַת עַכְבָּר מְגוֹדֶל הַבּוּשָׁה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה יִתְ' שְׁמוֹ עוֹמֵד עָלָיו וְרוֹאֶה בְּמַעֲשָׂיו בְּכָל עֵת וָרֶגַע בִּלְתִּי אֶפְשָׁר לְהַטְמִין עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ כְּמ"ש אִם יִסָּתֵר כמ"ש בא"ח.

טז אִם יְגַנֶּה אוֹתוֹ שׁוּם אָדָם יִשְׂמַח מְאֹד שֶׁהִקְרָה ה' לְפָנָיו אִישׁ כָּזֶה שֶׁמִּתְגַּנֶּה בְּמַעֲשָׂיו הַמְכוּעָרִים וְכָל אָדָם יִהְיֶה בְּעֵינוֹ טוֹב מִמֶּנּוּ.

יז יַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ מִכָּל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ צוֹרֶךְ לְתַכְלִית בְּרִיאַת גּוּפוֹ לְעַבּוֹדַת הַשֵּׁ"י הֵן בְּאַכִילָה וּשְׁתִיָּה הֵן בְּכָל תַּאֲוֹת וְהַנָּאוֹת.

יח וְעִיקָּר שֶׁיִּשְׁמוֹר אֶת עַצְמוֹ מִמַּשְׁקֶה הַמְשַׁכֵּר כִּי זֶה חוֹלִי רַע וּמֵבִיא אֶת הָאָדָם לִשְׁפָלוּת גָּדוֹל כְּמַאֲמַר הַתַּנָּא לֹא תִרְוַי וְלֹא תֶחְטָא.

יט וְיִשְׁמוֹר מִלְּהַזְכִּיר שֵׁם לְבַטָּלָה.

כ וְיִשְׁמוֹר עַצְמוֹ מִלְּדַבֵּר וּמִלַּחְשׁוֹב שׁוּם דָּבָר קְדוּשָׁה בְּמָקוֹם מְטוּנָּף כִּי הַיֵּצֶר הָרַע מִתְגַּבֵּר דַּוְקָא לְהַזְכִּיר דָּבָר קְדוּשָׁה בְּמָקוֹם מְטוּנָּף.

כא וְיִשְׁמוֹר עַצְמוֹ לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַקָּדוֹשׁ אַף דִּבְרֵי מוּסָר שֶׁלֹּא יוּמְשַׁךְ מִתּוֹךְ כֵּן לְדָבָר בָּטֵל:

אגרת הרמב"ן

האגרת הזאת שלח הרמב"ן ז"ל מעירו לקטולניא לבנו על הענוה וצוה בו שיקראנה פעם אחת בשבוע וילמדו גם אחרים עמו ויהיה רגיל בו בעל פה כדי לחנכם בילדותם ביראת שמים. ובישר לו שביום שיקרא אגרת זה שיענוהו מן השמים כל מה שישאל. וכל מי שירגיל לאומרו בודאי יהא ניצול מכל צרה ומובטח לו שהוא בן עולם הבא (מספר מעולפת ספירים).

שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ, וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. תִּתְנַהֵג תָּמִיד לְדַבֵּר כָּל דְּבָרֶיךָ בְּנַחַת לְכָל אָדָם וּבְכָל עֵת, וּבָזֶה תִּנָּצֵל מִן הַכַּעַס, שֶׁהִיא מִדָּה רָעָה לְהַחֲטִיא בְּנֵי אָדָם. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, כָּל הַכּוֹעֵס כָּל מִינֵי גֵּיהִנָּם שׁוֹלְטִין בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר הָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ, וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ, וְאֵין רָעָה אֶלָּא גֵּיהִנָּם, שֶׁנֶּאֱמַר וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה. וְכַאֲשֶׁר תִּנָּצֵל מִן הַכַּעַס תַּעֲלֶה עַל לִבְּךָ מִדַּת הָעֲנָוָה שֶׁהִיא מִדָּה טוֹבָה מִכָּל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'. וּבַעֲבוּר הָעֲנָוָה תַּעֲלֶה עַל לִבְּךָ מִדַּת הַיִּרְאָה, כִּי תִּתֵּן אֶל לִבְּךָ תָּמִיד, מֵאַיִן בָּאתָ, וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ, וְשֶׁאַתָּה רִמָּה וְתוֹלֵעָה בְּחַיֶּיךָ, וְאַף כִּי בְּמוֹתֶךָ, וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִיתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, לִפְנֵי מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ, אַף כִּי לְבוֹת בְּנֵי אָדָם, וְנֶאֱמַר הֲלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאֻם ה'. וְכַאֲשֶׁר

תַּחְשׁוֹב אֶת כָּל אֵלֶּה, תִּירָא מִבּוֹרְאֶךָ וְתִשְׁמוֹר מִן הַחֵטְא, וּבְמִדּוֹת הָאֵלֶּה תִּהְיֶה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקֶךָ, וְכַאֲשֶׁר תִּתְנַהֵג בְּמִדַּת הָעֲנָוָה לְהִתְבּוֹשֵׁשׁ מִכָּל אָדָם וּלְהִתְפָּחֵד מִמֶּנּוּ וּמִן הַחֵטְא, אָז תִּשְׁרֶה עָלֶיךָ רוּחַ הַשְּׁכִינָה, וְזִיו כְּבוֹדָהּ, וְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. וְעַתָּה בְּנִי דַּע וּרְאֵה, כִּי הַמִּתְגָּאֶה בְּלִבּוֹ עַל הַבְּרִיּוֹת, מוֹרֵד הוּא בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם, כִּי מִתְפָּאֵר הוּא בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וגו'. וּבַמֶּה יִתְגָּאֶה לֵב הָאָדָם, אִם בְּעוֹשֶׁר, ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר. וְאִם בְּכָבוֹד, הֲלֹא לֵאלֹהִים הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר וְהָעוֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ, וְאֵיךְ מִתְפָּאֵר בְּכָבוֹד קוֹנוֹ. וְאִם מִתְפָּאֵר בְּחָכְמָה, מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים, וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח. נִמְצָא הַכֹּל שָׁוֶה לִפְנֵי הַמָּקוֹם, כִּי בְאַפּוֹ מַשְׁפִּיל גֵּאִים, וּבִרְצוֹנוֹ מַגְבִּהַּ שְׁפָלִים, לָכֵן הַשְׁפֵּל עַצְמְךָ וִינַשֵּׂאֲךָ הַמָּקוֹם. עַל כֵּן אֲפָרֵשׁ לְךָ אֵיךְ תִּתְנַהֵג בְּמִדַּת הָעֲנָוָה לָלֶכֶת בָּהּ תָּמִיד: כָּל דְּבָרֶיךָ יִהְיוּ בְּנַחַת, וְרֹאשְׁךָ כָּפוּף, וְעֵינֶיךָ יַבִּיטוּ לְמַטָּה לָאָרֶץ, וְלִבְּךָ לְמַעְלָה, וְאַל תַּבִּיט בִּפְנֵי אָדָם בְּדַבֶּרְךָ עִמּוֹ, וְכָל אָדָם יִהְיֶה גָּדוֹל מִמְּךָ בְּעֵינֶיךָ, וְאִם חָכָם אוֹ עָשִׁיר הוּא, עָלֶיךָ לְכַבְּדוֹ. וְאִם רָשׁ הוּא, וְאַתָּה עָשִׁיר אוֹ חָכָם מִמֶּנּוּ, חֲשׁוֹב בְּלִבְּךָ כִּי אַתָּה חַיָּב מִמֶּנּוּ וְהוּא זַכַּאי מִמְּךָ,

שֶׁאִם הוּא חוֹטֵא הוּא שׁוֹגֵג וְאַתָּה מַזִּיד. בְּכָל דְּבָרֶיךָ וּמַעֲשֶׂיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ וּבְכָל עֵת, חֲשׁוֹב בְּלִבְּךָ כְּאִלּוּ אַתָּה עוֹמֵד לִפְנֵי הקב"ה, וּשְׁכִינָתוֹ עָלֶיךָ. כִּי כְּבוֹדוֹ מָלֵא הָעוֹלָם, וּדְבָרֶיךָ יִהְיוּ בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה כְּעֶבֶד לִפְנֵי רַבּוֹ, וְתִתְבַּיֵּשׁ מִכָּל אָדָם, וְאִם יִקָּרֵאֲךָ אִישׁ אַל תַּעֲנֵנוּ בְּקוֹל רָם, רַק בְּנַחַת כְּעוֹמֵד לִפְנֵי רַבּוֹ. וַהֲוֵי זָהִיר לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה תָּמִיד אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְּמָהּ, וְכַאֲשֶׁר תָּקוּם מִן הַסֵּפֶר, תִּחַפֵּשׂ בַּאֲשֶׁר לָמַדְתָּ אִם יֵשׁ בּוֹ דָּבָר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְּמוֹ, וּתְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֶׂיךָ בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, וּבָזֶה יִהְיוּ כָּל יָמֶיךָ בִּתְשׁוּבָה. וְהָסֵר כָּל דִּבְרֵי הָעוֹלָם מִלִּבְּךָ בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וְהָכֵן לִבְּךָ לִפְנֵי הַמָּקוֹם ב"ה, וְטַהֵר רַעְיוֹנֶיךָ, וַחֲשׁוֹב הַדִּבּוּר קֹדֶם שֶׁתּוֹצִאֶנּוּ מִפִּיךָ, וְכֵן תַּעֲשֶׂה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ הֵכֵלֶךְ בְּכָל דָּבָר וְדָבָר וְלֹא תֶחֱטָא, וּבָזֶה יִהְיוּ דְּבָרֶיךָ וּמַעֲשֶׂיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ יְשָׁרִים, וּתְפִלָּתְךָ תִּהְיֶה זַכָּה וּבָרָה וּנְקִיָּה וּמְכֻוֶּנֶת וּמְקֻבֶּלֶת לִפְנֵי הַמָּקוֹם ב"ה, שֶׁנֶּאֱמַר תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ. תִּקְרָא הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת פַּעַם אַחַת בַּשָּׁבוּעַ וְלֹא תִּפְחוֹת, לְקַיְּמָהּ וְלָלֶכֶת בָּהּ תָּמִיד אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְמַעַן תַּצְלִיחַ בְּכָל דְּרָכֶיךָ וְתִזְכֶּה לְעוֹלָם הַבָּא הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים. וּבְכָל יוֹם שֶׁתִּקְרָאֶנָּה יָעֲנוּךָ מִן הַשָּׁמַיִם כַּאֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל לִבְּךָ לִשְׁאוֹל עַד עוֹלָם אָמֵן סֶלָה׃

יהי רצון קודם אמירת תהלים.

(כשכת ויוס טוב מין מומריס מותו:)

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הַבּוֹחֵר
בְּדָוִד עַבְדּוֹ וּבְזַרְעוֹ אַחֲרָיו וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת
וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁתִּפֶּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים
שֶׁאָקְרָא כְּאִלּוּ אָמַרְתָּ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם
בְּעַצְמוֹ וְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ. וַיַּעֲמֹד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וְזְכוּת תִּיבוֹתֵיהֶם וְאוֹתִיּוֹתֵיהֶם וְנִקּוּדוֹתֵיהֶם
וְטַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מֵרָאשֵׁי תֵּיבוֹת
וּמִסּוֹפֵי תֵּיבוֹת לְכַפֵּר חַטֹּאתֵינוּ וְעֲוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ
וּלְזַמֵּר עָרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים
הַסּוֹבְבִים אֶת הַשּׁוֹשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה וּלְחַבֵּר אֶשֶׁת נְעוּרִים
עִם דּוֹדָהּ בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרֵיעוּת וּמִשָּׁם יִמָּשֵׁךְ לָנוּ
שֶׁפַע לְנֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה לְטַהֲרֵנוּ מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוּחַ
חַטֹּאתֵינוּ וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסָּלַחְתָּ לְדָוִד שֶׁאָמַר
מִזְמוֹרִים אֵלּוּ לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְיָ הֶעֱבִיר

חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. וְאַל תְּקַחֵנוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה קוֹדֶם
וְמַנֵּנוּ עַד מְלֹאת שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה בְּאוֹפַן
שֶׁנּוּכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ. וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ
עָלָיו הַשָּׁלוֹם יָגֵן עָלֵינוּ וּבַעֲדֵינוּ שֶׁתַּאֲרִיךְ אַפְּךָ עַד
שׁוּבֵנוּ אֵלֶיךָ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. וּמֵאוֹצַר מַתְּנַת
חִנָּם חָנֵנוּ. כִּדְכְתִיב וְחַנּוֹתִי אֶת אֲשֶׁר אָחוֹן וְרִחַמְתִּי
אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ שִׁירָה
בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּךְ נִזְכֶּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה לְעוֹלָם הַבָּא וְעַל יְדֵי אֲמִירַת
תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֶבְצֶלֶת הַשָּׁרוֹן לָשִׁיר בְּקוֹל נָעִים
גִּילַת וְרַנֵּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן יִתַּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
אֱלֹהֵינוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן סֶלָה:

קודם שיתחיל תהלים יאמר ג׳ פסוקים אלו:

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה
בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יהוה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

וקודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּרְחִילוּ וּרְחִימוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

תהלים ליום ראשון א ב

דער מזמור דערוועקט דעם מענטשן עד זאל ערינסט תורה לערנען און זאל קיין עבֿרות ניט טאן וועט ער פֿארדיכערט זיין אז ער וועט מצליח זיין אין אלע זיינע ווערק:

א א אַשְׁרֵי

הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ
חַטָּאִים לֹא עָמָד וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב: ב כִּי אִם
בְּתוֹרַת יְיָ חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה: ג וְהָיָה
כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ
וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ: ד לֹא כֵן
הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ: ה עַל כֵּן
לֹא יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲדַת צַדִּיקִים:
ו כִּי יוֹדֵעַ יְיָ דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד:

דער מזמור ווייזט דאס דער מענטש זאל זיך ניט קלינגן אויף די מצות פון השם יתברך

ב א לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ רִיק: ב יִתְיַצְּבוּ

מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל יְיָ וְעַל מְשִׁיחוֹ׃
ג נְנַתְּקָה אֶת מוֹסְרוֹתֵימוֹ וְנַשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבוֹתֵימוֹ׃
ד יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק אֲדֹנָי יִלְעַג לָמוֹ׃ ה אָז יְדַבֵּר
אֵלֵימוֹ בְאַפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ׃ ו וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי
עַל צִיּוֹן הַר קָדְשִׁי׃ ז אֲסַפְּרָה אֶל חֹק יְיָ אָמַר אֵלַי
בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ׃ ח שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה
גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ וַאֲחֻזָּתְךָ אַפְסֵי אָרֶץ׃ ט תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט
בַּרְזֶל כִּכְלִי יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם׃ י וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ
הִוָּסְרוּ שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ יא עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּיִרְאָה וְגִילוּ
בִּרְעָדָה׃ יב נַשְּׁקוּ בַר פֶּן יֶאֱנַף וְתֹאבְדוּ דֶּרֶךְ כִּי
יִבְעַר כִּמְעַט אַפּוֹ אַשְׁרֵי כָּל חוֹסֵי בוֹ׃

דער מזמור טוט ריידן אז דער מענטש זאל ניט מתרעם זיין קעגן די שטראף פון השם יתברך און ער זאל דאס אננעמן באהבה׃

ג א מִזְמוֹר לְדָוִד בִּבְרֹחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ׃ ב יְיָ מָה
רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי׃ ג רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין
יְשׁוּעָתָה לּוֹ בֵּאלֹהִים סֶלָה׃ ד וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי
כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי׃ ה קוֹלִי אֶל יְיָ אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי
מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה׃ ו אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי
כִּי יְיָ יִסְמְכֵנִי׃ ז לֹא אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר
סָבִיב שָׁתוּ עָלָי׃ ח קוּמָה יְיָ הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי
הִכִּיתָ אֶת כָּל אוֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ׃
ט לַיְיָ הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה׃

דער מזמור לערינט אז מען זאל ניט מקנא זיין דיא רשעים וואס זיינען מצליח בעולם הזה׃

ד א לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב בְּקָרְאִי עֲנֵנִי

אֱלֹהֵי צִדְקִי בְּצָר הִרְחַבְתָּ לִּי חָנֵנִי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי׃
ג בְּנֵי אִישׁ עַד מָה כְּבוֹדִי לְכְלִמָּה תְּאֶהֱבוּן רִיק
תְּבַקְשׁוּ כָזָב סֶלָה׃ ד וּדְעוּ כִּי הִפְלָה יְיָ חָסִיד לוֹ יְיָ
יִשְׁמַע בְּקָרְאִי אֵלָיו׃ ה רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ
בִלְבַבְכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה׃ ו זִבְחוּ זִבְחֵי
צֶדֶק וּבִטְחוּ אֶל יְיָ׃ ז רַבִּים אֹמְרִים מִי יַרְאֵנוּ טוֹב
נְסָה עָלֵינוּ אוֹר פָּנֶיךָ יְיָ׃ ח נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי מֵעֵת
דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ׃ ט בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה
וְאִישָׁן כִּי אַתָּה יְיָ לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁבֵנִי׃

דער מזמור טוט רעדין פון רשעים דאס וועגן זייערע מעשים וועלן זיי ניט גיאכט לעולם הבא׃

ה א לַמְנַצֵּחַ אֶל הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב אֲמָרַי
הַאֲזִינָה יְיָ בִּינָה הֲגִיגִי׃ ג הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי

מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל׃ ד יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע
קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה׃ ה כִּי לֹא אֵל חָפֵץ
רֶשַׁע אַתָּה לֹא יְגָרְךָ רָע׃ ו לֹא יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים
לְנֶגֶד עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ ז תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי
כָזָב אִישׁ דָּמִים וּמִרְמָה יְתָעֵב יְיָ׃ ח וַאֲנִי בְּרֹב
חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ
בְּיִרְאָתֶךָ׃ ט יְיָ נְחֵנִי בְצִדְקָתְךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר
לְפָנַי דַּרְכֶּךָ׃ י כִּי אֵין בְּפִיהוּ נְכוֹנָה קִרְבָּם הַוּוֹת
קֶבֶר פָּתוּחַ גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן׃ יא הַאֲשִׁימֵם
אֱלֹהִים יִפְּלוּ מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם בְּרֹב פִּשְׁעֵיהֶם הַדִּיחֵמוֹ
כִּי מָרוּ בָךְ׃ יב וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנֵּנוּ
וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וְיַעְלְזוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃ יג כִּי אַתָּה

תְּבָרֵךְ׃ צַדִּיק יְיָ כַּצְנָה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ׃

דאס איז איין תְּפִלָּה אַז הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ זָאל שיקין איין רְפוּאָה צוא דֶּער נְשָׁמָה און צום גוף

ו א לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב יְיָ
אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃ ג חָנֵּנִי יְיָ
כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְיָ כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי׃ ד וְנַפְשִׁי
נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּה יְיָ עַד מָתָי׃ ה שׁוּבָה יְיָ חַלְּצָה
נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃ ו כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ
בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה לָךְ׃ ז יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל
לַיְלָה מִטָּתִי בְדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה׃ ח עָשְׁשָׁה
מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְכָל צוֹרְרָי׃ ט סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל
פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי שָׁמַע יְיָ קוֹל בִּכְיִי׃ י שָׁמַע יְיָ תְּחִנָּתִי
יְיָ תְּפִלָּתִי יִקָּח׃ יא יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל אֹיְבָי

וְיָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע׃

דער מזמור טוט ריידן וועגן השם יתברך טוט שטרפן דיין שונא זאלסטו קיין שמחה ניט האבן׃

ז א שִׁגָיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר שָׁר לַיְיָ עַל דִּבְרֵי כוּשׁ בֶּן יְמִינִי׃
ב יְיָ אֱלֹהַי בְּךָ חָסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל רֹדְפַי וְהַצִּילֵנִי׃
ג פֶּן יִטְרֹף כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי פֹּרֵק וְאֵין מַצִּיל׃ ד יְיָ אֱלֹהַי
אִם עָשִׂיתִי זֹאת אִם יֶשׁ עָוֶל בְּכַפָּי׃ ה אִם גָּמַלְתִּי
שִׁלְמִי רָע וָאֲחַלְצָה צוֹרְרִי רֵיקָם׃ ו יְרַדֹּף אוֹיֵב נַפְשִׁי
וְיַשֵּׂג וְיִרְמֹס לָאָרֶץ חַיָּי וּכְבוֹדִי לֶעָפָר יַשְׁכֵּן סֶלָה׃
ז קוּמָה יְיָ בְּאַפֶּךָ הִנָּשֵׂא בְּעַבְרוֹת צוֹרְרָי וְעוּרָה
אֵלַי מִשְׁפָּט צִוִּיתָ׃ ח וַעֲדַת לְאֻמִּים תְּסוֹבְבֶךָ וְעָלֶיהָ
לַמָּרוֹם שׁוּבָה׃ ט יְיָ יָדִין עַמִּים שָׁפְטֵנִי יְיָ כְּצִדְקִי
וּכְתֻמִּי עָלָי׃ י יִגְמָר נָא רַע רְשָׁעִים וּתְכוֹנֵן צַדִּיק

וּבְחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק׃ יא מָגִנִּי עַל אֱלֹהִים
מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי לֵב׃ יב אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵל זֹעֵם
בְּכָל יוֹם׃ יג אִם לֹא יָשׁוּב חַרְבּוֹ יִלְטוֹשׁ קַשְׁתּוֹ דָּרַךְ׃
וַיְכוֹנְנֶהָּ׃ יד וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי מָוֶת חִצָּיו לְדֹלְקִים יִפְעָל׃
טו הִנֵּה יְחַבֵּל אָוֶן וְהָרָה עָמָל וְיָלַד שָׁקֶר׃ טז בּוֹר
כָּרָה וַיְחַפְּרֵהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יִפְעָל׃ יז יָשׁוּב עֲמָלוֹ
בְרֹאשׁוֹ וְעַל קָדְקָדוֹ חֲמָסוֹ יֵרֵד׃ יח אוֹדֶה יְיָ כְּצִדְקוֹ
וַאֲזַמְּרָה שֵׁם יְיָ עֶלְיוֹן׃

דער מזמור איז איין שבח צו השם יתברך ווייל ער האט אונז גיגעבין די תורה׃

ח א לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב יְיָ אֲדֹנֵינוּ מָה
אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל
הַשָּׁמָיִם׃ ג מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן

צוּרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃ ד כִּי אֶרְאֶה
שָּׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר
כּוֹנָנְתָּה׃ ה מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי
תִפְקְדֶנּוּ׃ ו וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר
תְּעַטְּרֵהוּ׃ ז תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַחַת
רַגְלָיו׃ ח צֹנָה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי׃
ט צִפּוֹר שָׁמַיִם וְדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים׃ י יְיָ
אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ׃

דֶּער מִזְמוֹר רֶעט אַז מֶען דַּארְף לוּבֶּן הַשֵּׁי״ת וָואס עֶר אִיז מַצִּיל פוּן דֶּעם וָואס וִויל שְׁלֶכְץ טָאן׃

ט א לַמְנַצֵּחַ עַל מוּת לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב אוֹדֶה יְיָ
בְּכָל לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ ג אֶשְׂמְחָה
וְאֶעְלְצָה בָּךְ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃ ד בְּשׁוּב אוֹיְבַי

אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ׃ ה כִּי עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי
וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק׃ ו גָּעַרְתָּ גּוֹיִם אִבַּדְתָּ
רָשָׁע שְׁמָם מָחִיתָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ ז הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת
לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ אָבַד זִכְרָם הֵמָּה׃ ח וַיְיָ לְעוֹלָם
יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ׃ ט וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק
יָדִין לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים׃ י וַיְהִי יְיָ מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב
לָעִתּוֹת בַּצָּרָה׃ יא וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא
עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ׃ יב זַמְּרוּ לַיְיָ יֹשֵׁב צִיּוֹן הַגִּידוּ בָעַמִּים
עֲלִילוֹתָיו׃ יג כִּי דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח
צַעֲקַת עֲנָוִים׃ יד חָנְנֵנִי יְיָ רְאֵה עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי
מִשַּׁעֲרֵי מָוֶת׃ טו לְמַעַן אֲסַפְּרָה כָּל תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי
בַת צִיּוֹן אָגִילָה בִּישׁוּעָתֶךָ׃ טז טָבְעוּ גוֹיִם בְּשַׁחַת

עָשׂוּ בְרֶשֶׁת זוּ טָמָנוּ נִלְכְּדָה רַגְלָם: יז נוֹדַע יְיָ מִשְׁפָּט
עָשָׂה בְּפֹעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע הִגָּיוֹן סֶלָה: יח יָשׁוּבוּ
רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים: יט כִּי
לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח אֶבְיוֹן תִּקְוַת עֲנִיִּים תֹּאבַד לָעַד:
כ קוּמָה יְיָ אַל יָעֹז אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ גוֹיִם עַל פָּנֶיךָ:
כא שִׁיתָה יְיָ מוֹרָה לָהֶם יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ הֵמָּה סֶלָה:

דֶּער מְזַמּוֹר טוּט דֶּער צֵיילֶן וויא דֶּער רָשָׁע הַאלְט זִיךְ בְּגַאֲוָה וַוייל עֶר אִיז זֵייעֶר מַצְלִיחַ:

יום ב' א לָמָּה יְיָ תַּעֲמֹד בְּרָחֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת
בַּצָּרָה: ב בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ
בְּמִזְמוֹת זוּ חָשָׁבוּ: ג כִּי הִלֵּל רָשָׁע עַל תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ
וּבֹצֵעַ בֵּרַךְ נִאֵץ יְיָ: ד רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל יִדְרֹשׁ אֵין
אֱלֹהִים כָּל מְזִמּוֹתָיו: ה יָחִילוּ דְרָכָיו בְּכָל עֵת מָרוֹם

מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם׃ ו אָמַר בְּלִבּוֹ
בַּל אֶמּוֹט לְדוֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא בְרָע׃ ז אָלָה פִּיהוּ
מָלֵא וּמִרְמוֹת וָתֶךְ תַּחַת לְשׁוֹנוֹ עָמָל וָאָוֶן׃ ח יֵשֵׁב
בְּמַאֲרַב חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג נָקִי עֵינָיו לְחֵלָכָה
יִצְפֹּנוּ׃ ט יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְסֻכּה יֶאֱרֹב
לַחֲטוֹף עָנִי יַחְטוֹף עָנִי בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ׃ י יְדֻכֶּה
יָשַׁח וְנָפַל בַּעֲצוּמָיו חֵלְכָאִים׃ יא אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח
אֵל הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל רָאָה לָנֶצַח׃ יב קוּמָה יְיָ אֵל
נְשָׂא יָדֶךָ אַל תִּשְׁכַּח עֲנָוִים׃ יג עַל מֶה נִאֵץ רָשָׁע
אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ׃ יד רָאִתָּה כִּי אַתָּה
עָמָל וְכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֵלְכָה
יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עוֹזֵר׃ טו שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וָרָע

תִּדְרוֹשׁ רִשְׁעוֹ בַל תִּמְצָא׃ טז יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד
אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃ יז תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְיָ תָּכִין
לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ׃ יח לִשְׁפֹּט יָתוֹם וְדַךְ בַּל יוֹסִיף
עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ מִן הָאָרֶץ׃

דער מזמור זאגט דאס די צרות וואס דער צדיק האט איז אלץ לטובה כדי דאס זאל אים אפ רעכענען זיינע עבירות און וועט זוכה זיין לעולם הבא אבער דיא הצלחה פון רשע איז אים לרעה׃

יא א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיְיָ חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ לְנַפְשִׁי
נודִי הַרְכֶם צִפּוֹר׃ ב כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן
קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ אֹפֶל לְיִשְׁרֵי
לֵב׃ ג כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן צַדִּיק מַה פָּעָל׃ ד יְיָ בְּהֵיכַל
קָדְשׁוֹ יְיָ בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחָנוּ בְּנֵי
אָדָם׃ ה יְיָ צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃
ו יַמְטֵר עַל רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ זְלָעָפוֹת

מְנָת כּוֹסָם: יכִּי צַדִּיק יְיָ צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנִימוֹ:

דער מזמור שטראפט דעם מענטשין וואס איז מיט דעם הארץ פאלש און רעט מיט דעם מויל גוט:

יב א לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד: ב הוֹשִׁיעָה יְיָ
כִּי גָמַר חָסִיד כִּי פַסּוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם: ג שָׁוְא
יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ שְׂפַת חֲלָקוֹת בְּלֵב וָלֵב
יְדַבֵּרוּ: ד יַכְרֵת יְיָ כָּל שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת
גְּדֹלוֹת: ה אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ
מִי אָדוֹן לָנוּ: ו מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאֲנָקַת אֶבְיוֹנִים עַתָּה
אָקוּם יֹאמַר יְיָ אָשִׁית בְּיֵשַׁע יָפִיחַ לוֹ: ז אִמְרוֹת יְיָ
אֲמָרוֹת טְהֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל לָאָרֶץ מְזֻקָּק
שִׁבְעָתָיִם: ח אַתָּה יְיָ תִּשְׁמְרֵם תִּצְּרֵנוּ מִן הַדּוֹר
זוּ לְעוֹלָם: ט סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כְּרֹם זְלוּת

לִבְנֵי אָדָם׃

דער מזמור איז אַתְּפִלָּה ווען אַמֶּעִנטש איז חַס וְשָׁלוֹם אין איין צָרָה זאל עֶר דעם מזמור זאגין׃

יג א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב עַד אָנָה יְיָ תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח
עַד אָנָה תַּסְתִּיר אֶת פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי׃ ג עַד אָנָה אָשִׁית
עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם עַד אָנָה יָרוּם אֹיְבִי
עָלָי׃ ד הַבִּיטָה עֲנֵנִי יְיָ אֱלֹהָי הָאִירָה עֵינַי פֶּן אִישַׁן
הַמָּוֶת׃ ה פֶּן יֹאמַר אֹיְבִי יְכָלְתִּיו צָרַי יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט׃
ו וַאֲנִי בְחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה
לַיְיָ כִּי גָמַל עָלָי׃

דער מזמור רעט פון דיא צוויי בָּתֵּי מִקְדָּשִׁים וואס זייען חרוב גיוואָרין דורך נְבוּכַדְנֶצַּר און טִיטוּס׃

יד א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים
הִשְׁחִיתוּ הִתְעִיבוּ עֲלִילָה אֵין עֹשֵׂה טוֹב׃ ב יְיָ

מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל
דֹּרֵשׁ אֶת אֱלֹהִים׃ ג הַכֹּל סָר יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה
טוֹב אֵין גַּם אֶחָד׃ ד הֲלֹא יָדְעוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי
עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם יְיָ לֹא קָרָאוּ׃ ה שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד כִּי
אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק׃ ו עֲצַת עָנִי תָּבִישׁוּ כִּי יְיָ מַחְסֵהוּ׃
ז מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְיָ שְׁבוּת עַמּוֹ
יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃

דער מזמור לערינט דיא מדות וואס דער מענטש זאל זיך נוהג זיין וועט זיין נשמה רוהען אין גן עדן׃

טו א מִזְמוֹר לְדָוִד יְיָ מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר
קָדְשֶׁךָ׃ ב הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת
בִּלְבָבוֹ׃ ג לֹא רָגַל עַל לְשֹׁנוֹ לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה
וְחֶרְפָּה לֹא נָשָׂא עַל קְרֹבוֹ׃ ד נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס

וְאֶת יִרְאֵי יְיָ יְכַבֵּד נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמֵר: ה כַּסְפּוֹ
לֹא נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל נָקִי לֹא לָקָח עֹשֵׂה אֵלֶּה
לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם:

דער מזמור לערינט דעם מענטש ער זאל זיין באַקשה ניט אַן היינגען אַן זיין זכות:

טז א מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ:
ב אָמַרְתְּ לַיְיָ אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ:
ג לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי
בָם: ד יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל אַסִּיךְ
נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי:
ה יְיָ מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: ו חֲבָלִים
נָפְלוּ לִי בַּנְּעִימִים אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי: ז אֲבָרֵךְ
אֶת יְיָ אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי:

ח שִׁוִּיתִי יְיָ לְנֶגְדִּי תָּמִיד כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט: ט לָכֵן
שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: י כִּי
לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת
שָׁחַת: יא תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת
פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח:

דער מזמור לערינט אז דער מענטש זאל בעטין דאס השי״ת זאל אים ניט פרובין מיט איין עבירה:

יז א תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה יְיָ צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי
הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה: ב מִלְּפָנֶיךָ
מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים: ג בָּחַנְתָּ לִבִּי
פָּקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל תִּמְצָא זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר
פִּי: ד לִפְעֻלוֹת אָדָם בִּדְבַר שִׂפְתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי
אָרְחוֹת פָּרִיץ: ה תָּמֹךְ אֲשֻׁרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל

נָמוֹטוּ פְּעָמָי׃ ו אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל הַט
אָזְנְךָ לִי שִׁמַע אִמְרָתִי׃ ז הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ
חוֹסִים מִמִתְקוֹמְמִים בִּימִינֶךָ׃ ח שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן
בַּת עָיִן בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַסְתִירֵנִי׃ ט מִפְּנֵי רְשָׁעִים זוּ
שַׁדּוּנִי אוֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִיפוּ עָלָי׃ י חֶלְבָּמוֹ סָגָרוּ פִּימוֹ
דִּבְּרוּ בְגַאוּת׃ יא אַשֻׁרֵנוּ עַתָּה סְבָבוּנוּ עֵינֵיהֶם
יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ׃ יב דִּמְיוֹנוֹ כְּאַרְיֵה יִכְסוֹף
לִטְרֹף וְכִכְפִיר יֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים׃ יג קוּמָה יְיָ קַדְּמָה
פָּנָיו הַכְרִיעֵהוּ פַּלְטָה נַפְשִׁי מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ׃
יד מִמְתִים יָדֶךָ יְיָ מִמְתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִים
וּצְפוּנְךָ תְמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִיחוּ יִתְרָם
לְעוֹלְלֵיהֶם׃ טו אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה

בְּהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ׃

דער מזמור לערינט בייא יעדער נס וואס אים געשעהעט זאל ער אב געבין אשבח צו השם יתברך׃

יום ג

יח א לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְיָ לְדָוִד אֲשֶׁר דִּבֶּר לַיְיָ אֶת
דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל יְיָ אוֹתוֹ מִכַּף
כָּל אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל׃ ב וַיֹּאמַר אֶרְחָמְךָ יְיָ חִזְקִי׃
ג יְיָ סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ
מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי׃ ד מְהֻלָּל אֶקְרָא יְיָ וּמִן
אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃ ה אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיָּעַל
יְבַעֲתוּנִי׃ ו חֶבְלֵי שְׁאוֹל סְבָבוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי
מָוֶת׃ ז בַּצַּר לִי אֶקְרָא יְיָ וְאֶל אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע
מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבוֹא בְאָזְנָיו׃ ח וַתִּגְעַשׁ
וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי

חָרָה לוֹ׃ ט עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים
בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃ י וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃
יא וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵי רוּחַ׃ יב יָשֶׁת
חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת מַיִם עָבֵי
שְׁחָקִים׃ יג מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃
יד וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְיָ וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃
טו וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם׃ טז וַיֵּרָאוּ
אֲפִיקֵי מַיִם וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ יְיָ
מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּךָ׃ יז יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי
מִמַּיִם רַבִּים׃ יח יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז וּמִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ
מִמֶּנִּי׃ יט יְקַדְּמוּנִי בְיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְיָ לְמִשְׁעָן לִי׃
כ וַיּוֹצִיאֵנִי לַמֶּרְחָב יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי׃ כא יִגְמְלֵנִי

יי כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי׃ כב כִּי שָׁמַרְתִּי דַרְכֵי יי
וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃ כג כִּי כָל מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי
וְחֻקֹּתָיו לֹא אָסִיר מֶנִּי׃ כד וָאֱהִי תָמִים עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵר
מֵעֲוֹנִי׃ כה וַיָּשֶׁב יי לִי כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו׃
כו עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם׃ כז עִם
נָבָר תִּתְבָּרָר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל׃ כח כִּי אַתָּה עַם
עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל׃ כט כִּי אַתָּה תָּאִיר
נֵרִי יי אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי׃ ל כִּי בְךָ אָרֶץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי
אֲדַלֶּג שׁוּר׃ לא הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יי צְרוּפָה
מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ׃ לב כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי
יי וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ׃ לג הָאֵל הַמְאַזְּרֵנִי חָיִל
וַיִּתֵּן תָּמִים דַּרְכִּי׃ לד מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל

בְּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃ לה מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחֲתָה
קֶשֶׁת נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי׃ לו וַתִּתֶּן לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ
תִסְעָדֵנִי וְעַנְוָתְךָ תַּרְבֵּנִי׃ לז תַּרְחִיב צַעֲדִי תַּחְתָּי
וְלֹא מָעֲדוּ כַּרְסֻלָי׃ לח אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא
אָשׁוּב עַד כַּלּוֹתָם׃ לט אֶמְחָצֵם וְלֹא יְכֻלוּ קוּם יִפְּלוּ
תַּחַת רַגְלָי׃ מ וַתְּאַזְּרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי
תַּחְתָּי׃ מא וְאֹיְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם׃
מב יְשַׁוְּעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ עַל יְיָ וְלֹא עָנָם׃ מג וְאֶשְׁחָקֵם
כְּעָפָר עַל פְּנֵי רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם׃ מד תְּפַלְּטֵנִי
מֵרִיבֵי עָם תְּשִׂימֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם לֹא יָדַעְתִּי
יַעַבְדוּנִי׃ מה לְשֵׁמַע אֹזֶן יִשָּׁמְעוּ לִי בְּנֵי נֵכָר יְכַחֲשׁוּ
לִי׃ מו בְּנֵי נֵכָר יִבֹּלוּ וְיַחֲרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם׃ מז חַי יְיָ

וּבָרוּךְ׃ צוּרִי וְרוֹמֵם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי׃ מח הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת
לִי וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי׃ מט מְפַלְטִי מֵאוֹיְבָי אַף מִן קָמַי
תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חָמָס תַּצִּילֵנִי׃ נ עַל כֵּן אוֹדְךָ
בַגּוֹיִם יְיָ וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה׃ נא מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ
וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם׃

דער מזמור לְערינט דעם מענטשן עֶר זאל זיך אַמוסָר אֶפּ נעמען פון דִי הימיל און דִי זון וויא זיי דער צייליין דעם כָּבוד פון הש״י׃

יט א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד
אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ׃ ג יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ
אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת׃ ד אֵין אֹמֶר וְאֵין
דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם׃ ה בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם
וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם׃ וְהוּא
כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח׃

ז מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם וְאֵין
נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃ ח תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ
עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃ ט פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים
מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃ י יִרְאַת יְיָ
טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי יְיָ אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו׃
יא הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת
צוּפִים׃ יב גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב׃
יג שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃ יד גַּם מִזֵּדִים
חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל יִמְשְׁלוּ בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי
מִפֶּשַׁע רָב׃ טו יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי
לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃

ווען אמענטשינס אקרוב איז אין אצרה חס ושלום זאל ער דא תפלה מתפלל זיין פון זיינט ווערגין:

כ א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: ב יַעַנְךָ יְיָ בְּיוֹם צָרָה
יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: ג יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ
וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ: ד יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה
סֶּלָה: ה יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא: ו נְרַנְּנָה
בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא יְיָ כָּל
מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ: ז עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְיָ מְשִׁיחוֹ
יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבוּרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ: ח אֵלֶּה
בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵינוּ
נַזְכִּיר: ט הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד:
י יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

דער מזמור לערנט אז דעם מענטשין גייט גוט דאדף ער לויבין השם יתברך און ער זאל אנהייבען ווייל ער האט זיין בטחון אין הש״י:

כא א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: ב יְיָ בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח מֶלֶךְ׃
וּבִישׁוּעָתְךָ מַה יָּגֵל מְאֹד: ג תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּה
לוֹ וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל מָנַעְתָּ סֶלָה: ד כִּי תְקַדְּמֶנּוּ
בִּרְכוֹת טוֹב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז: ה חַיִּים
שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לּוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד: ו גָּדוֹל
כְּבוֹדוֹ בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד וְהָדָר תְּשַׁוֶּה עָלָיו: ז כִּי
תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה אֶת פָּנֶיךָ׃
ח כִּי הַמֶּלֶךְ בּוֹטֵחַ בַּיְיָ וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל יִמּוֹט:
ט תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל אוֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ תִּמְצָא שׂנְאֶיךָ:
י תְּשִׁיתֵמוֹ כְּתַנּוּר אֵשׁ לְעֵת פָּנֶיךָ יְיָ בְּאַפּוֹ יְבַלְּעֵם
וְתֹאכְלֵם אֵשׁ: יא פִּרְיָמוֹ מֵאָרֶץ תְּאַבֵּד וְזַרְעָם מִבְּנֵי

אָדָם׃ יב כִּי נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל יוּכָלוּ׃
יג כִּי תְשִׁיתֵמוֹ שֶׁכֶם בְּמֵיתָרֶיךָ תְּכוֹנֵן עַל פְּנֵיהֶם׃
יד רוּמָה יְיָ בְּעֻזֶּךָ נָשִׁירָה וּנְזַמְּרָה גְּבוּרָתֶךָ׃

דער מזמור איז איין תפלה קעגין דעם לנגען גלות פון דיא ישראל׃

כב א לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב אֵלִי
אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי׃
ג אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה וְלֹא דוּמִיָּה
לִי׃ ד וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל׃ ה בְּךָ
בָּטְחוּ אֲבוֹתֵינוּ בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ׃ ו אֵלֶיךָ זָעֲקוּ
וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָּטְחוּ וְלֹא בוֹשׁוּ׃ ז וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא
אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם׃ ח כָּל רֹאַי יַלְעִיגוּ לִי
יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ׃ ט גֹּל אֶל יְיָ יְפַלְּטֵהוּ

יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ׃ י כִּי אַתָּה גֹחִי מִבָּטֶן מַבְטִיחִי
עַל שְׁדֵי אִמִּי׃ יא עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרָחֶם מִבֶּטֶן אִמִּי
אֵלִי אָתָּה׃ יב אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי צָרָה קְרוֹבָה
כִּי אֵין עוֹזֵר׃ יג סְבָבוּנִי פָּרִים רַבִּים אַבִּירֵי בָשָׁן
כִּתְּרוּנִי׃ יד פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג׃ טו כַּמַּיִם
נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל עַצְמוֹתָי הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנָג
נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי׃ טז יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ כֹּחִי וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק
מַלְקוֹחָי וְלַעֲפַר מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי׃ יז כִּי סְבָבוּנִי כְּלָבִים
עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי׃ יח אֲסַפֵּר
כָּל עַצְמוֹתָי הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ בִי׃ יט יְחַלְּקוּ בְגָדַי
לָהֶם וְעַל לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל׃ כ וְאַתָּה יְיָ אַל תִּרְחָק
אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ כא הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי

מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי׃ כב הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי
רֵמִים עֲנִיתָנִי׃ כג אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי בְּתוֹךְ קָהָל
אֲהַלְלֶךָּ׃ כד יִרְאֵי יְיָ הַלְלוּהוּ כָּל זֶרַע יַעֲקֹב
כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ מִמֶּנּוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃ כה כִּי לֹא
בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ
וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ׃ כו מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב
נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יְרֵאָיו׃ כז יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ
יְהַלְלוּ יְיָ דֹּרְשָׁיו יְחִי לְבַבְכֶם לָעַד׃ כח יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ
אֶל יְיָ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל מִשְׁפְּחוֹת
גּוֹיִם׃ כט כִּי לַיְיָ הַמְלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃ ל אָכְלוּ
וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל דִּשְׁנֵי אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל יוֹרְדֵי עָפָר
וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה׃ לא זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַאדֹנָי לַדּוֹר׃

לב יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה׃

דער מזמור האט דוד המלך גיזאגט אין וואלד ווען ער האט ניט גיהאט וואס צו עסן און ש״י האט אים מטעים גיווען פון עוה״ב׃

יום ד׳ כג א מִזְמוֹר לְדָוִד יְיָ רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃ ב בִּנְאוֹת
דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנוּחוֹת יְנַהֲלֵנִי׃ ג נַפְשִׁי
יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ׃ ד גַּם כִּי
אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי
שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃ ה תַּעֲרֹךְ לְפָנַי
שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה׃
ו אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית
יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים׃

דער מזמור לערנט דעם מענטש ער זאל מתפלל זיין אז הש״י זאל אים צו הערין פון זיין הייליגען נאמען וועגין און פון זכות אבות וועגען׃

כד א לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי

בָּהּ׃ ב כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃
ג מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃ ד נְקִי
כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא
נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃ ה יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה
מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃ ו זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב
סֶלָה׃ ז שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם
וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ ח מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז
וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃ ט שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם
וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ י מִי הוּא זֶה
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃

דעם מזמור האט דוד המלך גיזאגט נאך דעם א׳ ב׳ אז מען גהער זיך מוסר נפש זיין פון ווערגין השם יתברך׃

כה א לְדָוִד אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃ ב אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי

אַל אֵבוֹשָׁה אַל יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי: ג גַּם כָּל קוֶיךָ
לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם: ד דְּרָכֶיךָ יְיָ הוֹדִיעֵנִי
אָרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי: ה הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי
אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל הַיוֹם: ו זְכֹר
רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: ז חַטֹּאוֹת נְעוּרַי
וּפְשָׁעַי אַל תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר לִי אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ
יְיָ: ח טוֹב וְיָשָׁר יְיָ עַל כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ: ט
יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וִילַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ: י כָּל
אָרְחוֹת יְיָ חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו:
יא לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי כִּי רַב הוּא: יב מִי זֶה
הָאִישׁ יְרֵא יְיָ יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר: יג נַפְשׁוֹ בְּטוֹב
תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ: יד סוֹד יְיָ לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ

לְהוֹדִיעָם׃ טו עֵינַי תָּמִיד אֶל יְיָ כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת
רַגְלָי׃ טז פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי׃ יז צָרוֹת
לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי׃ יח רְאֵה עָנְיִי
וַעֲמָלִי וְשָׂא לְכָל חַטֹּאותָי׃ יט רְאֵה אוֹיְבַי כִּי רָבּוּ
וְשִׂנְאַת חָמָס שְׂנֵאוּנִי׃ כ שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל
אֵבוֹשׁ כִּי חָסִיתִי בָךְ׃ כא תֹּם וְיֹשֶׁר יִצְּרוּנִי כִּי קִוִּיתִיךָ׃
כב פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל צָרוֹתָיו׃

דער מזמור דערציילט ווי דוד המלך האט זיך דערווטערט פון שלעכטע מענשן׃

כו א לְדָוִד שָׁפְטֵנִי יְיָ כִּי אֲנִי בְתֻמִּי הָלַכְתִּי וּבַיְיָ
בָּטַחְתִּי לֹא אֶמְעָד׃ ב בְּחָנֵנִי יְיָ וְנַסֵּנִי צָרְפָה כִלְיוֹתַי
וְלִבִּי׃ ג כִּי חַסְדְּךָ לְנֶגֶד עֵינָי וְהִתְהַלַּכְתִּי בַּאֲמִתֶּךָ׃
ד לֹא יָשַׁבְתִּי עִם מְתֵי שָׁוְא וְעִם נַעֲלָמִים לֹא אָבוֹא׃

הִשָּׂנֵאתִי קְהַל מְרֵעִים וְעִם רְשָׁעִים לֹא אֵשֵׁב: יֶאֱרַחַץ
בְּנָקִיּוֹן כַּפָּי וַאֲסֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ יְיָ: זלְשַׁמֵּעַ בְּקוֹל
תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ: ח יְיָ אָהַבְתִּי מְעוֹן
בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ: ט אַל תֹּאסֵף עִם
חַטָּאִים נַפְשִׁי וְעִם אַנְשֵׁי דָמִים חַיָּי: י אֲשֶׁר בִּידֵיהֶם
זִמָּה וִימִינָם מָלְאָה שֹׁחַד: יא וַאֲנִי בְתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי
וְחָנֵּנִי: יב רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֲלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם דַּאנְקְט הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פַּאר זַיינֶע נצחונות און מִלְחָמוֹת און בֶּעט דָאס עֶר זָאל קֶענֶען קוּמֶה שְׁלֵמוּת זַיין:

כז א לְדָוִד יְיָ אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא יְיָ מָעוֹז חַיַּי מִמִּי
אֶפְחָד: ב בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי
צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ: ג אִם תַּחֲנֶה עָלַי
מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת

אֲנִי בוֹטֵחַ׃ ד אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת יְיָ אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ
שִׁבְתִּי בְּבֵית יְיָ כָּל יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ וּלְבַקֵּר
בְּהֵיכָלוֹ׃ ה כִּי יִצְפְּנֵנִי בְסֻכּוֹ בְּיוֹם רָעָה יַסְתִּירֵנִי
בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי׃ ו וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי
עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה
אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיְיָ׃ ז שְׁמַע יְיָ קוֹלִי אֶקְרָא וְחָנֵּנִי
וַעֲנֵנִי׃ ח לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנַי אֶת פָּנֶיךָ יְיָ אֲבַקֵּשׁ׃
ט אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי אַל תַּט בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי
הָיִיתָ אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי׃ י כִּי אָבִי
וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיְיָ יַאַסְפֵנִי׃ יא הוֹרֵנִי יְיָ דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי
בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי׃ יב אַל תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ
צָרָי כִּי קָמוּ בִי עֵדֵי שֶׁקֶר וְיִפַּח חָמָס׃ יג לוּלֵא

הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב יְיָ בְּאֶרֶץ חַיִּים: יד קַוֵּה
אֶל יְיָ חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל יְיָ:

דער מזמור איז א תפלה פאר א מנטשין אז ה״י זאל אים העלפין צו גיין אין גוטין ווועג:

כח א לְדָוִד אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא צוּרִי אַל תֶּחֱרַשׁ מִמֶּנִּי פֶּן
תֶּחְשֶׁה מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר: ב שְׁמַע
קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל דְּבִיר
קָדְשֶׁךָ: ג אַל תְּמְשְׁכֵנִי עִם רְשָׁעִים וְעִם פֹּעֲלֵי אָוֶן
דֹּבְרֵי שָׁלוֹם עִם רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִּלְבָבָם: ד תֵּן לָהֶם
כְּפָעָלָם וּכְרֹעַ מַעַלְלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם תֵּן לָהֶם
הָשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם: ה כִּי לֹא יָבִינוּ אֶל פְּעֻלֹּת יְיָ וְאֶל
מַעֲשֵׂה יָדָיו יֶהֶרְסֵם וְלֹא יִבְנֵם: ו בָּרוּךְ יְיָ כִּי שָׁמַע
קוֹל תַּחֲנוּנָי: ז יְיָ עֻזִּי וּמָגִנִּי בּוֹ בָטַח לִבִּי וְנֶעְזַרְתִּי

וַיַּעֲלֵז לִבִּי וּמִשִּׁירִי אֲהוֹדֶנּוּ׃ יְיָ עֻזִּי וּמָעוֹז וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה
מְשִׁיחוֹ הוּא׃ ט הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת
נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם׃

אין דעם מזמור שטייט אבטצען מאל דער שם הוי״ה קענען די ברכות פון תפלת שמונה עשרה׃

יום ה׳ כט א מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיְיָ בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיְיָ
כָּבוֹד וָעֹז׃ ב הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ
לַיְיָ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ׃ ג קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד
הִרְעִים יְיָ עַל מַיִם רַבִּים׃ ד קוֹל יְיָ בַּכֹּחַ קוֹל יְיָ בֶּהָדָר׃
ה קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃
ו וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים׃
ז קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ ח קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל
יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ ט קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת

וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃ כט יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב
יְיָ מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃ יא יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת
עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

ליום שני

דר מזמור טרייסט דעם מענטשין ווען ער האט ח״ו יסורים דאס ער וועט דורך דעם קומען צו עוה״ב׃

ל א מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד׃ ב אֲרוֹמִמְךָ יְיָ
כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי׃ ג יְיָ אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי
אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי׃ ד יְיָ הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי
מִיָּרְדִי בוֹר׃ ה זַמְּרוּ לַיְיָ חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃
ו כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר
רִנָּה׃ ז וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם׃ ח יְיָ
בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הָיִיתִי

נִבְהָל׃ ט אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן׃ י מַה
בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שַׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד
אֲמִתֶּךָ׃ יא שְׁמַע יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עֹזֵר לִי׃ יב הָפַכְתָּ
מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה׃
יג לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ׃

דֶּער מִזְמוֹר לְעֶרינְט אַ מֵען זָאל בִּטָּחון הָאבֶּין אוֹיף הש״י דֶּען דִי נִשְׁמָה אִיז אַ פְּקֵדוֹן בֵּיי הש״י

לא א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב בְּךָ יְיָ חָסִיתִי אַל
אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם בְּצִדְקָתְךָ פַּלְּטֵנִי׃ ג הַטֵּה
אֵלַי אָזְנְךָ מְהֵרָה הַצִּילֵנִי הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹז
לְבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי׃ ד כִּי סַלְעִי וּמְצוּדָתִי
אָתָּה וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי וּתְנַהֲלֵנִי׃ ה תּוֹצִיאֵנִי
מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי אַתָּה מָעֻזִּי׃ ו בְּיָדְךָ אַפְקִיד

רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת׃ ו שָׂנֵאתִי
הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי שָׁוְא וַאֲנִי אֶל יְיָ בָּטָחְתִּי׃ ח אָגִילָה
וְאֶשְׂמְחָה בְּחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת עָנְיִי יָדַעְתָּ
בְצָרוֹת נַפְשִׁי׃ ט וְלֹא הִסְגַּרְתַּנִי בְּיַד אוֹיֵב הֶעֱמַדְתָּ
בַּמֶּרְחָב רַגְלָי׃ י חָנֵּנִי יְיָ כִּי צַר לִי עָשְׁשָׁה בְכַעַס
עֵינִי נַפְשִׁי וּבִטְנִי׃ יא כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי
בַּאֲנָחָה כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי כֹחִי וַעֲצָמַי עָשְׁשׁוּ׃ יב מִכָּל
צוֹרְרַי הָיִיתִי חֶרְפָּה וְלִשְׁכֵנַי מְאֹד וּפַחַד לְמְיָדָעָי
רֹאַי בַּחוּץ נָדְדוּ מִמֶּנִּי׃ יג נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב
הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד׃ יד כִּי שָׁמַעְתִּי דִבַּת רַבִּים מָגוֹר
מִסָּבִיב בְּהִוָּסְדָם יַחַד עָלַי לָקַחַת נַפְשִׁי זָמָמוּ׃
טו וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְיָ אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה׃

טז בְּיָדְךָ עִתֹּתַי הַצִּילֵנִי מִיַּד אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי׃
יז הָאִירָה פָנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ׃ יח יְיָ
אַל אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ יֵבְשׁוּ רְשָׁעִים יִדְמוּ
לִשְׁאוֹל׃ יט תֵּאָלַמְנָה שִׂפְתֵי שֶׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל
צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז׃ כ מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר
צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם׃
כא תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ מֵרְכְסֵי אִישׁ תִּצְפְּנֵם
בְּסֻכָּה מֵרִיב לְשֹׁנוֹת׃ כב בָּרוּךְ יְיָ כִּי הִפְלִיא
חַסְדּוֹ לִי בְּעִיר מָצוֹר׃ כג וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי
נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אָכֵן שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנַי
בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ׃ כד אֶהֱבוּ אֶת יְיָ כָּל חֲסִידָיו אֱמוּנִים
נֹצֵר יְיָ וּמְשַׁלֵּם עַל יֶתֶר עֹשֵׂה גַּאֲוָה׃ כה חִזְקוּ

וַיַּאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל הַמְיַחֲלִים לַיְיָ׃

דער מזמור לויבט דעם מענטשין וואס טוט בַּאצייטין תְּשׁוּבָה און ווי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָאט זיך אַליין גיפירט דערין׃

לב א לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה׃
ב אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְיָ לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ
רְמִיָּה׃ ג כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עַצְמַי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל
הַיּוֹם׃ ד כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ
לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃ ה חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ
וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עָלַי פְּשָׁעַי לַיְיָ
וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה׃ ו עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל
כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים
אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ׃ ז אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵי
פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה׃ ח אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ

תֵּלֵךְ׃ אִיעָצָה עָלַיִךְ עֵינִי׃ ט אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד
אֵין הָבִין בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרוֹב
אֵלָיִךְ׃ י רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיְיָ
חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ׃ יא שִׂמְחוּ בַיְיָ וְגִילוּ צַדִּיקִים
וְהַרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב׃

דֶּער מִזְמוֹר לְעִרְינְט דָּאס דִּיא וָואס פַּארְשְׁטֵייֶען מֶער חָכְמַת הַתּוֹרָה דַּארְפִּין מֶער לוּבִּין הש״י׃

לג א רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃
ב הוֹדוּ לַיְיָ בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ לוֹ׃ ג שִׁירוּ
לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה׃ ד כִּי יָשָׁר
דְּבַר יְיָ וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה׃ ה אֹהֵב צְדָקָה
וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְיָ מָלְאָה הָאָרֶץ׃ ו בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם
נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם׃ ז כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם

נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת׃ ח יִירְאוּ מֵיְיָ כָּל הָאָרֶץ
מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ ט כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי
הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃ י יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא
מַחְשְׁבוֹת עַמִּים׃ יא עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד
מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר׃ יב אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר יְיָ
אֱלֹהָיו הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ׃ יג מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְיָ
רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם׃ יד מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ
אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃ טו הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל
כָּל מַעֲשֵׂיהֶם׃ טז אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב חָיִל גִּבּוֹר
לֹא יִנָּצֵל בְּרָב כֹּחַ׃ יז שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב
חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט׃ יח הִנֵּה עֵין יְיָ אֶל יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים
לְחַסְדּוֹ׃ יט לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב׃

כ נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיְיָ עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא׃ כא כִּי בוֹ
יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָּטָחְנוּ׃ כב יְהִי
חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃

רעם מִזְמוֹר הָאֵט דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם גֶּעמַכְט עַל פִּי א״ב בְּשָׁעַת עֶר אִיז נִיצוֹל גִיוָואָרִין פּוֹן אָכִישׁ גָּלִית בְּרוּדֶער׃

לד א לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ׃
וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ׃ ב אֲבָרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל עֵת
תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי׃ ג בַּיְיָ תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ
עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ׃ ד גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ
יַחְדָּו׃ ה דָּרַשְׁתִּי אֶת יְיָ וְעָנָנִי וּמִכָּל מְגוּרוֹתַי
הִצִּילָנִי׃ ו הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל יֶחְפָּרוּ׃
ז זֶה עָנִי קָרָא וַיְיָ שָׁמֵעַ וּמִכָּל צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ׃
ח חֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃ ט טַעֲמוּ וּרְאוּ

כִּי טוֹב יְיָ אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה בּוֹ׃ י יְרָאוּ אֶת יְיָ
קְדֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃ יא כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ
וְדֹרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב׃ יב לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ
לִי יִרְאַת יְיָ אֲלַמֶּדְכֶם׃ יג מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים
אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃ יד נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ
מִדַּבֵּר מִרְמָה׃ טו סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב בַּקֵּשׁ
שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃ טז עֵינֵי יְיָ אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל
שַׁוְעָתָם׃ יז פְּנֵי יְיָ בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
יח צָעֲקוּ וַיְיָ שָׁמֵעַ וּמִכָּל צָרוֹתָם הִצִּילָם׃ יט קָרוֹב
יְיָ לְנִשְׁבְּרֵי לֵב וְאֶת דַּכְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃ כ רַבּוֹת
רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְיָ׃ כא שֹׁמֵר כָּל עַצְמוֹתָיו
אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃ כב תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה

וְשִׁנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃ כג פּוֹדֶה יְיָ נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא
יֶאְשְׁמוּ כָּל הַחוֹסִים בּוֹ׃

דָּעם מִזְמוֹר הָאט דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם גֶעזַגְט בְּשַׁעַת אַז עָר אִיז אַנְטְלאפְן גִיוּוָארִין פּוּן שָׁאוּל

יום ו׳ לה א לְדָוִד רִיבָה יְיָ אֶת יְרִיבַי לְחַם אֶת לֹחֲמָי׃
ב הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה וְקוּמָה בְּעֶזְרָתִי׃ ג וְהָרֵק
חֲנִית וּסְגֹר לִקְרַאת רדְפַי אֱמֹר לְנַפְשִׁי יְשֻׁעָתֵךְ׃
אֲנִי׃ ד יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר
וְיַחְפְּרוּ חֹשְׁבֵי רָעָתִי׃ ה יִהְיוּ כְמֹץ לִפְנֵי רוּחַ
וּמַלְאַךְ יְיָ דוֹחֶה׃ ו יְהִי דַרְכָּם חֹשֶׁךְ וַחֲלַקְלַקּוֹת
וּמַלְאַךְ יְיָ רדְפָם׃ ז כִּי חִנָּם טָמְנוּ לִי שִׁחַת רִשְׁתָּם
חִנָּם חָפְרוּ לְנַפְשִׁי׃ ח תְּבוֹאֵהוּ שׁוֹאָה לֹא יֵדָע
וְרִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר טָמַן תִּלְכְּדוֹ בְּשׁוֹאָה יִפָּל בָּהּ׃

ט וְנַפְשִׁי תָּגִיל בַּיי תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ׃ י כָּל עַצְמוֹתַי
תֹּאמַרְנָה יי מִי כָמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי
וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ׃ יא יְקוּמוּן עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא
יָדַעְתִּי יִשְׁאָלוּנִי׃ יב יְשַׁלְּמוּנִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה
שְׁכוֹל לְנַפְשִׁי׃ יג וַאֲנִי בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק עִנֵּיתִי
בַצּוֹם נַפְשִׁי וּתְפִלָּתִי עַל חֵיקִי תָּשׁוּב׃ יד כְּרֵעַ
כְּאָח לִי הִתְהַלָּכְתִּי כַּאֲבֶל אֵם קֹדֵר שַׁחוֹתִי׃
טו וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ נֶאֱסָפוּ עָלַי נֵכִים וְלֹא
יָדַעְתִּי קָרְעוּ וְלֹא דָמּוּ׃ טז בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק
עָלַי שִׁנֵּימוֹ׃ יז אֲדֹנָי כַּמָּה תִרְאֶה הָשִׁיבָה נַפְשִׁי
מִשֹּׁאֵיהֶם מִכְּפִירִים יְחִידָתִי׃ יח אוֹדְךָ בְּקָהָל רָב
בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ׃ יט אַל יִשְׂמְחוּ לִי אֹיְבַי שֶׁקֶר

שְׁנְאֵי חִנָּם יִקְרְצוּ עָיִן׃ כ כִּי לֹא שָׁלוֹם יְדַבֵּרוּ וְעַל
רִגְעֵי אֶרֶץ דִּבְרֵי מִרְמוֹת יַחֲשֹׁבוּן׃ כא וַיַּרְחִיבוּ עָלַי
פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח הֶאָח רָאֲתָה עֵינֵנוּ׃ כב רָאִיתָה
יְיָ אַל תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃ כג הָעִירָה
וְהָקִיצָה לְמִשְׁפָּטִי אֱלֹהַי וַאדֹנָי לְרִיבִי׃ כד שָׁפְטֵנִי
כְּצִדְקְךָ יְיָ אֱלֹהָי וְאַל יִשְׂמְחוּ לִי׃ כה אַל יֹאמְרוּ
בְלִבָּם הֶאָח נַפְשֵׁנוּ אַל יֹאמְרוּ בִלַּעֲנוּהוּ׃ כו יֵבשׁוּ
וְיַחְפְּרוּ יַחְדָּו שְׂמֵחֵי רָעָתִי יִלְבְּשׁוּ בֹשֶׁת וּכְלִמָּה
הַמַּגְדִּילִים עָלָי׃ כז יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ חֲפֵצֵי צִדְקִי
וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְיָ הֶחָפֵץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ׃
כח וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה צִדְקֶךָ כָּל הַיּוֹם תְּהִלָּתֶךָ׃

דער מזמור לערנט מען זאל זיך ניט לאזין אנרייזין פון יצר הרע ניט מורא צוא האבין פאר הש"י:

לו א לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְיָ לְדָוִד: ב נְאֻם פֶּשַׁע לָרָשָׁע
בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין פַּחַד אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינָיו: ג כִּי
הֶחֱלִיק אֵלָיו בְּעֵינָיו לִמְצֹא עֲוֹנוֹ לִשְׂנֹא: ד דִּבְרֵי
פִיו אָוֶן וּמִרְמָה חָדַל לְהַשְׂכִּיל לְהֵיטִיב: ה אָוֶן
יַחְשֹׁב עַל מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב עַל דֶּרֶךְ לֹא טוֹב רָע
לֹא יִמְאָס: ו יְיָ בַּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ עַד
שְׁחָקִים: ז צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם
רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יְיָ: ח מַה יָּקָר חַסְדְּךָ
אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן: ט יִרְוְיֻן
מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם: י כִּי עִמְּךָ מְקוֹר
חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר: יא מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ

וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב׃ יב אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה
וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנִדֵנִי׃ יג שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּחוּ
וְלֹא יָכְלוּ קוּם׃

דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָאָט גִישְׁטְרַאפְט זַיין דור זַייא זָאלִין נִיט מְקַנֵא זַיין אִין דִיא הַצְלָחָה פון רְשָׁעִים׃

לז א לְדָוִד אַל תִּתְחַר בַּמְרֵעִים אַל תְּקַנֵא בְּעֹשֵׂי
עַוְלָה׃ ב כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יִמָּלוּ וּכְיֶרֶק דֶּשֶׁא
יִבֹּלוּן׃ ג בְּטַח בַּיְיָ וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה
אֱמוּנָה׃ ד וְהִתְעַנַג עַל יְיָ וְיִתֶּן לְךָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֶּךָ׃
ה גֹּל עַל יְיָ דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה׃ ו וְהוֹצִיא
כָאוֹר צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטֶךָ כַּצָּהֳרָיִם׃ ז דום לַייָ
וְהִתְחוֹלֵל לוֹ אַל תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ
עֹשֶׂה מְזִמּוֹת׃ ח הֶרֶף מֵאַף וַעֲזֹב חֵמָה אַל תִּתְחַר

אַךְ לְהָרֵעַ: ט כִּי מְרֵעִים יִכָּרֵתוּן וְקֹוֵי יְיָ הֵמָּה יִירְשׁוּ
אָרֶץ: י וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל
מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ: יא וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ אָרֶץ וְהִתְעַנְּגוּ עַל
רֹב שָׁלוֹם: יב זֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחֹרֵק עָלָיו שִׁנָּיו:
י אֲדֹנָי יִשְׂחַק לוֹ כִּי רָאָה כִּי יָבֹא יוֹמוֹ: יד חֶרֶב
פָּתְחוּ רְשָׁעִים וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם לְהַפִּיל עָנִי וְאֶבְיוֹן
לִטְבוֹחַ יִשְׁרֵי דָרֶךְ: טו חַרְבָּם תָּבוֹא בְלִבָּם
וְקַשְׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה: טז טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק
מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים: יז כִּי זְרוֹעוֹת רְשָׁעִים
תִּשָּׁבַרְנָה וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים יְיָ: יח יוֹדֵעַ יְיָ יְמֵי תְמִימִם
וְנַחֲלָתָם לְעוֹלָם תִּהְיֶה: יט לֹא יֵבֹשׁוּ בְּעֵת רָעָה
וּבִימֵי רְעָבוֹן יִשְׂבָּעוּ: כ כִּי רְשָׁעִים יאבֵדוּ וְאֹיְבֵי

יי כִּיקַר כָּרִים כָּלּוּ בֶּעָשָׁן כָּלּוּ׃ כא לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא
יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן׃ כב כִּי מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ
אָרֶץ וּמְקֻלָּלָיו יִכָּרֵתוּ׃ כג מֵיְיָ מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ
וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ׃ כד כִּי יִפֹּל לֹא יוּטָל כִּי יְיָ סוֹמֵךְ יָדוֹ׃
כה נַעַר הָיִיתִי גַם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב
וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם׃ כו כָּל הַיוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ
לִבְרָכָה׃ כז סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב וּשְׁכֹן לָעוֹלָם׃
כח כִּי יְיָ אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לָעוֹלָם
נִשְׁמָרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָת׃ כט צַדִּיקִים יִירְשׁוּ
אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד עָלֶיהָ׃ ל פִּי צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה
וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט׃ לא תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא
תִמְעַד אֲשֻׁרָיו׃ לב צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ

לַהֲמִיתוֹ׃ לג יְיָ לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ
בְּהִשָּׁפְטוֹ׃ לד קַוֵּה אֶל יְיָ וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ וִירוֹמִמְךָ
לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ לה רָאִיתִי
רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן׃ לו וַיַּעֲבֹר
וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃ לז שְׁמָר תָּם
וּרְאֵה יָשָׁר כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃ לח וּפְשָׁעִים
נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרָתָה׃ לט וּתְשׁוּעַת
צַדִּיקִים מֵיְיָ מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה׃ מ וַיַּעְזְרֵם יְיָ
וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ׃

דער מזמור איז איין תפלה מתפלל צוא זיין ווען איינער איז קראנק אדער ער איז ח״ו אין איין צרה׃

לח א מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃ ב יְיָ אַל בְּקֶצְפְּךָ תוֹכִיחֵנִי
וּבַחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃ ג כִּי חִצֶּיךָ נָחֲתוּ בִי וַתִּנְחַת

עָלַי יָדֶךָ׃ ד אֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין
שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי׃ ה כִּי עֲוֹנוֹתַי עָבְרוּ
רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃ ו הִבְאִישׁוּ
נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי׃ ז נַעֲוֵיתִי שַׁחוֹתִי עַד
מְאֹד כָּל הַיּוֹם קֹדֵר הִלָּכְתִּי׃ ח כִּי כְסָלַי מָלְאוּ
נִקְלֶה וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃ ט נָפוּגֹתִי וְנִדְכֵּיתִי עַד
מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי׃ י אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ כָּל
תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא נִסְתָּרָה׃ יא לִבִּי סְחַרְחַר
עֲזָבַנִי כֹחִי וְאוֹר עֵינַי גַּם הֵם אֵין אִתִּי׃ יב אֹהֲבַי
וְרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ׃
יג וַיְנַקְּשׁוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת
וּמִרְמוֹת כָּל הַיּוֹם יֶהְגּוּ׃ יד וַאֲנִי כְּחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע

וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח פִּיו׃ ט וָאֱהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא
שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת׃ י כִּי לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי
אַתָּה תַּעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי׃ יא כִּי אָמַרְתִּי פֶּן יִשְׂמְחוּ
לִי בְּמוֹט רַגְלִי עָלַי הִגְדִּילוּ׃ יב כִּי אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן
וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי תָמִיד׃ יג כִּי עֲוֹנִי אַגִּיד אֶדְאַג
מֵחַטָּאתִי׃ יד וְאֹיְבַי חַיִּים עָצְמוּ וְרַבּוּ שׂנְאַי שָׁקֶר׃
טו וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת טוֹבָה יְשִׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי
טוֹב׃ טז אַל תַּעַזְבֵנִי יְיָ אֱלֹהַי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃
יז חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי׃

דָּעם מִזְמוֹר הָאָט דָּוִד הַמֶּלֶךְ מִתְפַּלֵּל גִיוֶוען אוֹיף זַיינֶע יְסוּרִים וָואס הָאבֶּן אִים מְבַטֵּל גִיוֶוען פוּן תּוֹרָה׃

יום ז׳ לט א לַמְנַצֵּחַ לִידוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב אָמַרְתִּי
אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי אֶשְׁמְרָה

לְפִי מַחְסֹם בְּעוֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי׃ ג נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה
הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר׃ ד חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי
בַּהֲגִיגִי תִבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי׃ ה הוֹדִיעֵנִי
יְיָ קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה הִוא אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי׃
ו הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמַי וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ אַךְ
כָּל הֶבֶל כָּל אָדָם נִצָּב סֶלָה׃ ז אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֶּךְ׃
אִישׁ אַךְ הֶבֶל יֶהֱמָיוּן יִצְבֹּר וְלֹא יֵדַע מִי אֹסְפָם׃
ח וְעַתָּה מַה קִוִּיתִי אֲדֹנָי תּוֹחַלְתִּי לְךָ הִיא׃
ט מִכָּל פְּשָׁעַי הַצִּילֵנִי חֶרְפַּת נָבָל אַל תְּשִׂימֵנִי׃
י נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ׃
יא הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ מִתִּגְרַת יָדְךָ אֲנִי כָלִיתִי׃
יב בְּתוֹכָחוֹת עַל עָוֹן יִסַּרְתָּ אִישׁ וַתֶּמֶס כָּעָשׁ

חֲמוּדָו אַךְ הֶבֶל כָּל אָדָם סֶלָה : יג שִׁמְעָה תְפִלָּתִי
יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר
אָנֹכִי עִמָּךְ תוֹשָׁב כְּכָל אֲבוֹתָי : יד הָשַׁע מִמֶּנִּי
וְאַבְלִיגָה בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי :

דער מזמור איז צוא זאגן נאך איין קרנקהייט אדער אז מען איז ניצול גיוואָרען פון איין צרה ח״ו:

מ א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר : ב קַוֹּה קִוִּיתִי יְיָ וַיֵּט אֵלַי
וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי : ג וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט
הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי : ד וַיִּתֵּן בְּפִי
שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ יִרְאוּ רַבִּים וְיִירָאוּ
וְיִבְטְחוּ בַּיְיָ : ה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר שָׂם יְיָ מִבְטַחוֹ
וְלֹא פָנָה אֶל רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב : ו רַבּוֹת עָשִׂיתָ
אַתָּה יְיָ אֱלֹהַי נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין

עֶרֶךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבְּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר׃ ז זֶבַח
וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי עוֹלָה וַחֲטָאָה
לֹא שָׁאָלְתָּ׃ ח אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי בִּמְגִלַּת
סֵפֶר כָּתוּב עָלָי׃ ט לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי
וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי׃ י בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק בְּקָהָל רָב
הִנֵּה שְׂפָתַי לֹא אֶכְלָא יְיָ אַתָּה יָדָעְתָּ׃ יא צִדְקָתְךָ
לֹא כִסִּיתִי בְּתוֹךְ לִבִּי אֱמוּנָתְךָ וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי
לֹא כִחַדְתִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ לְקָהָל רָב׃ יב אַתָּה יְיָ
לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד
יִצְּרוּנִי׃ יג כִּי אָפְפוּ עָלַי רָעוֹת עַד אֵין מִסְפָּר
הִשִּׂיגוּנִי עֲוֹנֹתַי וְלֹא יָכְלְתִּי לִרְאוֹת עָצְמוּ
מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי וְלִבִּי עֲזָבָנִי׃ יד רְצֵה יְיָ לְהַצִּילֵנִי

יי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ ׃ יְבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחַד מְבַקְשֵׁי
נַפְשִׁי לִסְפוֹתָהּ יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃
טז יָשֻׁמּוּ עַל עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי הֶאָח הֶאָח׃
יז יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ כָּל מְבַקְשֶׁיךָ יֹאמְרוּ תָמִיד
יִגְדַּל יי אֹהֲבֵי תְשׁוּעָתֶךָ׃ יח וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי
יַחְשָׁב לִי עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי אַתָּה אֱלֹהַי אַל תְּאַחַר׃

דער מזמור טוט דערוועקען צדקה צוא געבין איין חולה ואס ער דארף׃

מא א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל
בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יי׃ ג יי יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ
וְאָשֻׁר בָּאָרֶץ וְאַל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃ ד יי יִסְעָדֶנּוּ
עַל עֶרֶשׂ דְּוִי כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ׃ ה אֲנִי
אָמַרְתִּי יי חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ׃

ו אֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃ ז וְאִם
בָּא לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ אָוֶן לוֹ יֵצֵא
לַחוּץ יְדַבֵּר׃ ח יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׂנְאָי עָלַי
יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי׃ ט דְּבַר בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר
שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לָקוּם׃ י גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר
בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב׃ יא וְאַתָּה
יְיָ חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃ יב בְּזֹאת יָדַעְתִּי
כִּי חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי׃ יג וַאֲנִי בְּתֻמִּי
תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם׃ יד בָּרוּךְ יְיָ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

ספר שני

דער מזמור טוט דערוועקן דיא הערצער פון דיא ישראל אויף דעם חורבן בית המקדש:

מב א לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי קֹרַח: ב כְּאַיָּל תַּעֲרֹג
עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
ג צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה
פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הָיְתָה לִי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה
בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֶּה אֶזְכְּרָה
וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֶדַּדֵם עַד
בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג: ו מַה
תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִלִי לֵאלֹהִים כִּי
עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו: ז אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי
תִּשְׁתּוֹחָח עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים

מֵהַר מִצְעָר׃ ח תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל
צִנּוֹרֶיךָ כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ׃ ט יוֹמָם
יְצַוֶּה יְיָ חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל
חַיָּי׃ י אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר
אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃ יא בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי
צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ יב מַה
תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים
כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

דער און דער צוטער מזמור זיינען תפלות אויף דער גאולה און איין קינה אויף צרות ישראל׃

מג א שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא חָסִיד
מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְּפַלְּטֵנִי׃ ב כִּי אַתָּה
אֱלֹהֵי מָעוּזִּי לָמָּה זְנַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֶתְהַלֵּךְ׃

בְּלַחַץ אוֹיֵב׃ ג שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתֶּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי
יְבִיאוּנִי אֶל הַר קָדְשֶׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ׃
ד וְאָבוֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל אֵל שִׂמְחַת גִּילִי
וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי׃ ה מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי
נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד
אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

יום ח׳ מד א לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מַשְׂכִּיל׃ ב אֱלֹהִים
בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ אֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ לָנוּ פֹּעַל
פָּעַלְתָּ בִימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם׃ ג אַתָּה יָדְךָ גּוֹיִם
הוֹרַשְׁתָּ וַתִּטָּעֵם תָּרַע לְאֻמִּים וַתְּשַׁלְּחֵם׃ ד כִּי לֹא
בְחַרְבָּם יָרְשׁוּ אֶרֶץ וּזְרוֹעָם לֹא הוֹשִׁיעָה לָמוֹ כִּי
יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם׃ ה אַתָּה הוּא

מַלְכִּי אֱלֹהִים צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב׃ ו בְּךָ צָרֵינוּ
נְנַגֵּחַ בְּשִׁמְךָ נָבוּס קָמֵינוּ׃ ז כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי אֶבְטָח
וְחַרְבִּי לֹא תוֹשִׁיעֵנִי׃ ח כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִצָּרֵינוּ
וּמְשַׂנְאֵינוּ הֱבִישׁוֹתָ׃ ט בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ כָל הַיּוֹם
וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם נוֹדֶה סֶלָה׃ י אַף זָנַחְתָּ וַתַּכְלִימֵנוּ
וְלֹא תֵצֵא בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃ יא תְּשִׁיבֵנוּ אָחוֹר מִנִּי צָר
וּמְשַׂנְאֵינוּ שָׁסּוּ לָמוֹ׃ יב תִּתְּנֵנוּ כְּצֹאן מַאֲכָל וּבַגּוֹיִם
זֵרִיתָנוּ׃ יג תִּמְכֹּר עַמְּךָ בְּלֹא הוֹן וְלֹא רִבִּיתָ
בִּמְחִירֵיהֶם׃ יד תְּשִׂימֵנוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס
לְסָבִיבוֹתֵינוּ׃ טו תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל בַּגּוֹיִם מְנוֹד רֹאשׁ
בַּלְאֻמִּים׃ טז כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי
כִּסְּתָנִי׃ יז מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְנַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃

ח כָּל זֹאת בָּאָתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא שִׁקַּרְנוּ
בִּבְרִיתֶךָ׃ יט לֹא נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ מִנִּי
אָרְחֶךָ׃ כ כִּי דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים וַתְּכַס עָלֵינוּ
בְּצַלְמָוֶת׃ כא אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ כַּפֵּינוּ
לְאֵל זָר׃ כב הֲלֹא אֱלֹהִים יַחֲקָר זֹאת כִּי הוּא יוֹדֵעַ
תַּעֲלֻמוֹת לֵב׃ כג כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ
כְּצֹאן טִבְחָה׃ כד עוּרָה לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה אַל
תִּזְנַח לָנֶצַח׃ כה לָמָּה פָנֶיךָ תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ
וְלַחֲצֵנוּ׃ כו כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ
בִּטְנֵנוּ׃ כז קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃

דעם מזמור האט דוד המלך גיזונגען אויף מלך המשיח און ער דערציילט זיין מעלה און דיא מדות טובות און דעם כבוד און עשירות און גיוועלטונג׃

מה א לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוֹשַׁנִּים לִבְנֵי קֹרַח מַשְׂכִּיל שִׁיר

יְדִידֹת׃ ב רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב אֹמֵר אֲנִי מַעֲשַׂי
לְמֶלֶךְ לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר׃ ג יָפְיְפִיתָ מִבְּנֵי
אָדָם הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ עַל כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים
לָעוֹלָם׃ ד חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ׃
ה וַהֲדָרְךָ צְלַח רְכַב עַל דְּבַר אֱמֶת וְעַנְוָה צֶדֶק
וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ׃ ו חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים עַמִּים
תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ׃ ז כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים
עוֹלָם וָעֶד שֵׁבֶט מִישׁר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ׃ ח אָהַבְתָּ
צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ
שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ׃ ט מֹר וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל
בִּגְדֹתֶיךָ מִן הֵיכְלֵי שֵׁן מִנִּי שִׂמְּחוּךָ׃ י בְּנוֹת
מְלָכִים בִּיקָרוֹתֶיךָ נִצָּבָה שֵׁגָל לִימִינְךָ בְּכֶתֶם

אופיר: א שִׁמְעִי בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ
וּבֵית אָבִיךְ: ב וְיִתְאָו הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי הוּא אֲדֹנַיִךְ
וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ: ג וּבַת צֹר בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי
עָם: ד כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת
זָהָב לְבוּשָׁהּ: ט לִרְקָמוֹת תּוּבַל לַמֶּלֶךְ בְּתוּלוֹת
אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ: ט תּוּבַלְנָה
בְּשִׂמְחוֹת וְגִיל תָּבֹאֶינָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ: י תַּחַת
אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים בְּכָל הָאָרֶץ:
יח אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל דֹּר וָדֹר עַל כֵּן עַמִּים
יְהוֹדוּךָ לְעֹלָם וָעֶד:

דער מזמור און דער צווייטער מזמור גייט אויף דיא צייט פון גוג ומגוג דאמאלס ווען אויף הערען מלחמות:

מו א לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח עַל עֲלָמוֹת שִׁיר: ב אֱלֹהִים

לָנוּ מַחֲסֶה וָעֹז עֶזְרָה בְצָרוֹת נִמְצָא מְאֹד׃ ג עַל
כֵּן לֹא נִירָא בְּהָמִיר אֶרֶץ וּבְמוֹט הָרִים בְּלֵב יַמִּים׃
ד יֶהֱמוּ יֶחְמְרוּ מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ סֶלָה׃
ה נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר אֱלֹהִים קְדֹשׁ מִשְׁכְּנֵי
עֶלְיוֹן׃ ו אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ בַּל תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ אֱלֹהִים
לִפְנוֹת בֹּקֶר׃ ז הָמוּ גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת נָתַן בְּקוֹלוֹ
תָּמוּג אָרֶץ׃ ח יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב סֶלָה׃ ט לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת יְיָ אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת
בָּאָרֶץ׃ י מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד קְצֵה הָאָרֶץ קֶשֶׁת
יְשַׁבֵּר וְקִצֵּץ חֲנִית עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃ יא הַרְפּוּ
וְדָעוּ כִּי אָנֹכִי אֱלֹהִים אָרוּם בַּגּוֹיִם אָרוּם בָּאָרֶץ׃
יב יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃

מז א לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר: ב כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ
כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה: ג כִּי יְיָ עֶלְיוֹן
נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ: ד יַדְבֵּר עַמִּים
תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ: ה יִבְחַר לָנוּ אֶת
נַחֲלָתֵנוּ אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר אָהֵב סֶלָה: ו עָלָה
אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְיָ בְּקוֹל שוֹפָר: ז זַמְּרוּ אֱלֹהִים
זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ: ח כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ
אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל: ט מָלַךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם
אֱלֹהִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ: י נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ
עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה:

דער מזמור גייט אויף ימות המשיח און דערציילט דיא שבחים פון ירושלים:

מח א שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח: ב גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל

מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ׃ ג יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ
כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב׃
ד אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב׃ ה כִּי הִנֵּה
הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו׃ ו הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ
נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ׃ ז רְעָדָה אֲחָזַתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃
ח בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיוֹת תַּרְשִׁישׁ׃ ט כַּאֲשֶׁר
שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ בְּעִיר יְיָ צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד עוֹלָם סֶלָה׃ י דִּמִּינוּ אֱלֹהִים
חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ׃ יא כִּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן
תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אֶרֶץ צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ׃
יב יִשְׂמַח הַר צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן
מִשְׁפָּטֶיךָ׃ יג סֹבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ׃

יד שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה פַּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן
תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן: טו כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ
עוֹלָם וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל מוּת:

דער מזמור איז איין מוסר אויף דיא וואס האבין בטחון אויף זייערע עשירות און ניט אויף הקב״ה:

יום ט׳ מט א לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר: ב שִׁמְעוּ זֹאת
כָּל הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל יֹשְׁבֵי חָלֶד: ג גַּם
בְּנֵי אָדָם גַּם בְּנֵי אִישׁ יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן: ד פִּי
יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת: ה אַטֶּה לְמָשָׁל
אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי: ו לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע
עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֹבֵּנִי: ז הַבֹּטְחִים עַל חֵילָם וּבְרֹב עָשְׁרָם
יִתְהַלָּלוּ: ח אָח לֹא פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ לֹא יִתֵּן
לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ: ט וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם:

י וְיִחְיֶ֥ה עוֹד֮ לָנֶ֪צַח לֹ֫א יִרְאֶ֥ה הַשָּׁחַ֑ת׃ יא כִּ֤י יִרְאֶ֨ה
חֲכָמִ֬ים יָמ֗וּתוּ יַ֤חַד כְּסִ֥יל וָבַ֗עַר יֹאבֵ֫דוּ֥ וְעָזְבוּ
לַאֲחֵרִ֥ים חֵילָֽם׃ יב קִרְבָּ֤ם בָּתֵּ֨ימוֹ֮ לְעוֹלָ֪ם מִ֫שְׁכְּנֹתָ֥ם
לְדֹ֣ר וָדֹ֑ר קָרְא֖וּ בִּשְׁמוֹתָ֣ם עֲלֵ֣י אֲדָמ֔וֹת׃ יג וְאָדָ֕ם
בִּיקָ֖ר בַּל־יָלִ֑ין נִמְשַׁ֥ל כַּבְּהֵמ֗וֹת נִדְמֽוּ׃ יד זֶ֤ה דַרְכָּ֨ם
כֶּ֪סֶל לָ֫מוֹ֥ וְאַחֲרֵיהֶ֗ם בְּפִיהֶ֥ם יִרְצ֑וּ סֶּ֝֗לָה׃ טו כַּצֹּ֣אן
לִשְׁא֣וֹל שָׁ֭תוּ מָ֣וֶת יִרְעֵ֑ם וַיִּרְדּ֥וּ בָ֝ם יְשָׁרִ֗ים לַבֹּ֫קֶר
וְצוּרָ֥ם לְבַלּ֥וֹת שְׁא֗וֹל מִזְּבֻ֥ל לֽוֹ׃ טז אַ֤ךְ אֱלֹהִ֨ים יִפְדֶּ֪ה
נַפְשִׁ֡י מִיַּד֮ שְׁא֪וֹל כִּי־יִקָּחֵ֥נִי סֶּ֗לָה׃ יז אַל־תִּירָ֥א כִּֽי
יַעֲשַׁ֥ר אִ֑ישׁ כִּֽי־יִרְבֶּ֥ה כְּבוֹד֖ בֵּיתֽוֹ׃ יח כִּ֤י לֹא־בְ֨מוֹתוֹ֮
יִקַּ֪ח הַכֹּ֥֫ל לֹא־יֵרֵ֥ד אַחֲרָ֑יו כְּבוֹד֥וֹ׃ יט כִּֽי־נַפְשׁ֗וֹ בְּחַיָּ֫יו
יְבָרֵ֥ךְ וְיוֹדְךָ֥ כִּֽי־תֵיטִ֥יב לָֽךְ׃ כ תָּבוֹא֮ עַד־דּ֪וֹר

אֲבוֹתָיו עַד נֵצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר׃ כא אָדָם בִּיקָר וְלֹא
יָבִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃

דער מִזמור גייט אויף דעם יום הַדין נאך גוג ומגוג׃

נ א מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים יְיָ דִבֶּר וַיִּקְרָא אֶרֶץ
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ׃ ב מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹפִי
אֱלֹהִים הוֹפִיעַ׃ ג יָבֹא אֱלֹהֵינוּ וְאַל יֶחֱרַשׁ אֵשׁ לְפָנָיו
תֹּאכֵל וּסְבִיבָיו נִשְׁעֲרָה מְאֹד׃ ד יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם
מֵעָל וְאֶל הָאָרֶץ לָדִין עַמּוֹ׃ ה אִסְפוּ לִי חֲסִידַי כֹּרְתֵי
בְרִיתִי עָלֵי זָבַח׃ ו וַיַּגִּידוּ שָׁמַיִם צִדְקוֹ כִּי אֱלֹהִים
שֹׁפֵט הוּא סֶלָה׃ ז שִׁמְעָה עַמִּי וַאֲדַבֵּרָה יִשְׂרָאֵל
וְאָעִידָה בָּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ אָנֹכִי׃ ח לֹא עַל זְבָחֶיךָ
אוֹכִיחֶךָ וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי תָמִיד׃ ט לֹא אֶקַּח מִבֵּיתְךָ

פָּר מִמִּכְלְאוֹתֶיךָ עַתּוּדִים׃ י כִּי לִי כָל חַיְתוֹ יָעַר
בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי אָלֶף׃ יא יָדַעְתִּי כָּל עוֹף הָרִים וְזִיז
שָׂדַי עִמָּדִי׃ יב אִם אֶרְעַב לֹא אֹמַר לָךְ כִּי לִי תֵבֵל
וּמְלֹאָהּ׃ יג הַאוֹכַל בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם עַתּוּדִים
אֶשְׁתֶּה׃ יד זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם לְעֶלְיוֹן
נְדָרֶיךָ׃ טו וְקָרָאֵנִי בְיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדֵנִי׃
טז וְלָרָשָׁע אָמַר אֱלֹהִים מַה לְּךָ לְסַפֵּר חֻקַּי וַתִּשָּׂא
בְרִיתִי עָלַי פִּיךָ׃ יז וְאַתָּה שָׂנֵאתָ מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ
דְּבָרַי אֲחֹרֶיךָ׃ יח אִם רָאִיתָ גַּנָּב וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם
מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ׃ יט פִּיךָ שָׁלַחְתָּ בְרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ
תַּצְמִיד מִרְמָה׃ כ תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְּדַבֵּר בְּבֶן
אִמְּךָ תִּתֵּן דְּפִי׃ כא אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי

דְמִיתָ הֱיוֹת אֶהְיֶה כָמוֹךָ אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה
לְעֵינֶיךָ׃ כב בִּינוּ נָא זֹאת שִׁכְחֵי אֱלוֹהַּ פֶּן
אֶטְרֹף וְאֵין מַצִּיל׃ כג זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם
דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בִּישׁוּעַת אֱלֹהִים׃

ליום שלישי

אין דעם מזמור האט דוד המלך זיך מתודה גיווען אויף דעם חטא מיט בת שבע און האט תשובה גיטאן׃

נא א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב בְּבוֹא אֵלָיו נָתָן
הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר בָּא אֶל בַּת שָׁבַע׃ ג חָנֵּנִי אֱלֹהִים
כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְשָׁעָי׃ ד הֶרֶב כַּבְּסֵנִי
מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי׃ ה כִּי פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע
וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד׃ ו לְךָ לְבַדְךָ חָטָאתִי וְהָרַע
בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה
בְשָׁפְטֶךָ׃ ז הֵן בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי

אִמִּי׃ ח הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה
תוֹדִיעֵנִי׃ ט תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי
וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין׃ י תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה
עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ׃ יא הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחַטָּאַי וְכָל עֲוֹנֹתַי
מְחֵה׃ יב לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן
חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי׃ יג אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ
קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי׃ יד הָשִׁיבָה לִי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ
וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי׃ טו אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ
וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃ טז הַצִּילֵנִי מִדָּמִים אֱלֹהִים
אֱלֹהֵי תְשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃ יז אֲדֹנָי
שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃ יח כִּי לֹא תַחְפֹּץ
זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃ יט זִבְחֵי אֱלֹהִים

רוּחַ נְשִׁבָרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃
כ הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת
יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ כא אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל
אָז יַעֲלוּ עַל מִזְבַּחֲךָ פָּרִים׃

דָּוִד הַמֶּלֶךְ שִׁילְט דּוֹאֵג הָאֲדוֹמִי וָואס הָאט גֶּרֵעדְט לְשׁוֹן הָרַע אוּן בַּארְמְט זִיךְ דָאס עֶר וֶועט אִים טָאן רָעוֹת׃

נב א לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ ב בְּבוֹא דוֹאֵג הָאֲדֹמִי
וַיַּגֶּד לְשָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא דָוִד אֶל בֵּית
אֲחִימֶלֶךְ׃ ג מַה תִּתְהַלֵּל בָּרָעָה הַגִּבּוֹר חֶסֶד
אֵל כָּל הַיּוֹם׃ ד הַוּוֹת תַּחְשֹׁב לְשׁוֹנֶךָ כְּתַעַר
מְלֻטָּשׁ עֹשֵׂה רְמִיָּה׃ ה אָהַבְתָּ רָע מִטּוֹב שֶׁקֶר
מִדַּבֵּר צֶדֶק סֶלָה׃ ו אָהַבְתָּ כָּל דִּבְרֵי בָלַע לָשׁוֹן
מִרְמָה׃ ז גַּם אֵל יִתָּצְךָ לָנֶצַח יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ מֵאֹהֶל

וְשֹׁרֶשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה׃ ח וְיִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִירָאוּ
וְעָלָיו יִשְׂחֲקוּ׃ ט הִנֵּה הַגֶּבֶר לֹא יָשִׂים אֱלֹהִים
מָעוּזּוֹ וַיִּבְטַח בְּרֹב עָשְׁרוֹ יָעֹז בְּהַוָּתוֹ׃ י וַאֲנִי כְּזֵית
רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי בְחֶסֶד אֱלֹהִים עוֹלָם
וָעֶד׃ יא אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ
כִּי טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ׃

דער מזמור גייט אויף טטוס וויא ער האט גישטטכין דעם פֿרוכט אבער ער האט אַ בייזין סוף גיהאט׃

נג א לַמְנַצֵּחַ עַל מַחֲלַת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ ב אָמַר
נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ וְהִתְעִיבוּ עָוֶל
אֵין עֹשֵׂה טוֹב׃ ג אֱלֹהִים מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי
אָדָם לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת אֱלֹהִים׃
ד כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה טוֹב אֵין גַּם אֶחָד׃

ה הֲלֹא יָדְעוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם אֱלֹהִים
לֹא קָרָאוּ: ו שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד לֹא הָיָה פָחַד כִּי
אֱלֹהִים פִּזַּר עַצְמוֹת חֹנֶךָ הֱבִישֹׁתָה כִּי אֱלֹהִים
מְאָסָם: ז מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב
אֱלֹהִים שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל:

איין תפלה דאס השי״ת זאל העלפין צוא דיא וואס האפין צוא זיין חסד:

נד א לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד: ב בְּבוֹא
הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל הֲלֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר
עִמָּנוּ: ג אֱלֹהִים בְּשִׁמְךָ הוֹשִׁיעֵנִי וּבִגְבוּרָתְךָ
תְּדִינֵנִי: ד אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי
פִי: ה כִּי זָרִים קָמוּ עָלַי וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי לֹא
שָׂמוּ אֱלֹהִים לְנֶגְדָּם סֶלָה: ו הִנֵּה אֱלֹהִים עֹזֵר לִי

אֲדֹנָי בְּסֹמְכֵי נַפְשִׁי׃ ז יָשִׁיב הָרַע לְשֹׁרְרָי בַּאֲמִתְּךָ
הַצְמִיתֵם׃ ח בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה לָּךְ אוֹדֶה שִׁמְךָ יְיָ כִּי
טוֹב׃ ט כִּי מִכָּל צָרָה הִצִּילָנִי וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי׃

דעם מזמור האט דוד המלך גיזאגט אז ער איז אנטלאפין פון דואג ואחיתופל׃

יום י׳ נה א לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ ב הַאֲזִינָה
אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתִי׃
ג הַקְשִׁיבָה לִי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהֳמָה׃ ד מִקּוֹל
אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע כִּי יָמִיטוּ עָלַי אָוֶן וּבְאַף
יִשְׂטְמוּנִי׃ ה לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ
עָלָי׃ ו יִרְאָה וְרַעַד יָבֹא בִי וַתְּכַסֵּנִי פַּלָּצוּת׃ ז וָאֹמַר
מִי יִתֶּן לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה וְאֶשְׁכֹּנָה׃ ח הִנֵּה
אַרְחִיק נְדֹד אָלִין בַּמִּדְבָּר סֶלָה׃ ט אָחִישָׁה מִפְלָט

לִי מְרוּחַ סָעָה מִסָּעַר׃ י בַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג לְשׁוֹנָם
כִּי רָאִיתִי חָמָס וְרִיב בָּעִיר׃ יא יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבוּהָ
עַל חוֹמֹתֶיהָ וְאָוֶן וְעָמָל בְּקִרְבָּהּ׃ יב הַוּוֹת בְּקִרְבָּהּ
וְלֹא יָמִישׁ מֵרְחֹבָהּ תֹּךְ וּמִרְמָה׃ יג כִּי לֹא אוֹיֵב
יְחָרְפֵנִי וְאֶשָּׂא לֹא מְשַׂנְאִי עָלַי הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר
מִמֶּנּוּ׃ יד וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי׃
טו אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ
בְּרָגֶשׁ׃ טז יָשִׁית מָוֶת עָלֵימוֹ יֵרְדוּ שְׁאוֹל חַיִּים כִּי
רָעוֹת בִּמְגוּרָם בְּקִרְבָּם׃ יז אֲנִי אֶל אֱלֹהִים אֶקְרָא
וַיי יוֹשִׁיעֵנִי׃ יח עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה
וַיִּשְׁמַע קוֹלִי׃ יט פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרָב לִי כִּי
בָרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי׃ כ יִשְׁמַע אֵל וַיְעַנֵּם וְיֹשֵׁב קֶדֶם

סֶּלָה אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים׃
כא שָׁלַח יָדָיו בְּשִׁלְמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ׃ כב חָלְקוּ
מַחֲמָאת פִּיו וְקֶרֶב לִבּוֹ רַכּוּ דְבָרָיו מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה
פְּתִחוֹת׃ כג הַשְׁלֵךְ עַל יְיָ יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָּ לֹא
יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק׃ כד וְאַתָּה אֱלֹהִים
תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא
יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ׃

דאס האט דוד המלך עליו השלום גיזאגט בשעת ער האט זיך גמאכט משוגע פאר אכיש דער ברודער פון גלית׃

נו א לַמְנַצֵּחַ עַל יוֹנַת אֵלֶם רְחֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם
בְּאָחֳזָ אוֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים בְּגַת׃ ב חָנֵּנִי אֱלֹהִים כִּי
שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל הַיּוֹם לוֹחֵם יְלָחֲצֵנִי׃ ג שָׁאֲפוּ
שׁוֹרְרַי כָּל הַיּוֹם כִּי רַבִּים לֹחֲמִים לִי מָרוֹם׃ ד יוֹם

אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח׃ ה בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ
בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי׃
ו כָּל הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ עָלַי כָּל מַחְשְׁבֹתָם לָרָע׃
ז יָגוּרוּ יִצְפְּנוּ הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר קִוּוּ נַפְשִׁי׃
ח עַל אָוֶן פַּלֶּט לָמוֹ בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד אֱלֹהִים׃
ט נדי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנאדֶךָ הֲלֹא
בְּסִפְרָתֶךָ׃ י אָז יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא
זֶה יָדַעְתִּי כִּי אֱלֹהִים לִי׃ יא בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר
בַּיְיָ אֲהַלֵּל דָּבָר׃ יב בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה
יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי׃ יג עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדוֹת
לָךְ׃ יד כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת הֲלֹא רַגְלַי מִדֶּחִי
לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים׃

דיא תפלה האט דוד המלך מתפלל ניוועז אין דער הייל אז ער איז אנטלפין פאר שאול המלך:

נז א לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ
מִפְּנֵי שָׁאוּל בַּמְּעָרָה: ב חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי כִּי בְךָ
חָסָיָה נַפְשִׁי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה עַד יַעֲבָר הַוּוֹת:
ג אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי: ד יִשְׁלַח
מִשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף שֹׁאֲפִי סֶּלָה יִשְׁלַח אֱלֹהִים
חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ: ה נַפְשִׁי בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה
לֹהֲטִים בְּנֵי אָדָם שִׁנֵּיהֶם חֲנִית וְחִצִּים וּלְשׁוֹנָם
חֶרֶב חַדָּה: ו רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל
הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ: ז רֶשֶׁת הֵכִינוּ לִפְעָמַי כָּפַף נַפְשִׁי
כָּרוּ לְפָנַי שִׁיחָה נָפְלוּ בְתוֹכָהּ סֶּלָה: ח נָכוֹן לִבִּי
אֱלֹהִים נָכוֹן לִבִּי אָשִׁירָה וַאֲזַמֵּרָה: ט עוּרָה כְבוֹדִי

עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃ י אוֹדְךָ בָעַמִּים
אֲדֹנָי אֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃ יא כִּי גָדוֹל עַד שָׁמַיִם
חַסְדֶּךָ וְעַד שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃ יב רוּמָה עַל שָׁמַיִם
אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃

דָּוִד הַמֶּלֶךְ קְלָאגְט אוֹיף דִּיא וָואס הָאבִּין גִיזָאגְט פּאר שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ אַז עֶר אִיז גִיוֶּרְט וָואס עֶר וויל דָּוִד טֵייטֶן׃

נח א לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם׃ ב הַאָמְנָם
אֱלֶם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְנֵי אָדָם׃
ג אַף בְּלֵב עוֹלוֹת תִּפְעָלוּן בָּאָרֶץ חֲמַס יְדֵיכֶם
תְּפַלֵּסוּן׃ ד זָרוּ רְשָׁעִים מֵרָחֶם תָּעוּ מִבֶּטֶן דִּבְּרֵי
כָזָב׃ ה חֲמַת לָמוֹ כִּדְמוּת חֲמַת נָחָשׁ כְּמוֹ פֶּתֶן
חֵרֵשׁ יַאְטִם אָזְנוֹ׃ ו אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע לְקוֹל מְלַחֲשִׁים
חוֹבֵר חֲבָרִים מְחֻכָּם׃ ז אֱלֹהִים הָרָס שִׁנֵּימוֹ בְּפִימוֹ

מַלֹּתֵעוֹת כְּפִירִים נְתוֹץ יְיָ׃ ח יִמָּאֲסוּ כְמוֹ מַיִם
יִתְהַלְּכוּ לָמוֹ יִדְרֹךְ חִצָּיו כְּמוֹ יִתְמוֹלָלוּ׃ ט כְּמוֹ
שַׁבְלוּל תֶּמֶס יַהֲלֹךְ נֵפֶל אֵשֶׁת בַּל חָזוּ שָׁמֶשׁ׃
י בְּטֶרֶם יָבִינוּ סִירֹתֵיכֶם אָטָד כְּמוֹ חַי כְּמוֹ חָרוֹן
יִשְׂעָרֵנּוּ׃ יא יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נָקָם פְּעָמָיו יִרְחַץ
בְּדַם הָרָשָׁע׃ יב וְיֹאמַר אָדָם אַךְ פְּרִי לַצַּדִּיק אַךְ
יֵשׁ אֱלֹהִים שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ׃

דער מזמור גייט אויף דעם נס וואס דוד איז ניצול גיוואָרן בְּעֵת שָׁאוּל הָאָט גישיקט אים טייטן׃

נט א לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בִּשְׁלֹחַ
שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃ ב הַצִּילֵנִי
מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי׃ ג הַצִּילֵנִי
מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃ ד כִּי הִנֵּה

אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי
יְיָ׃ ה בְּלִי עָוֹן יָרוּצוּן וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃
ו וְאַתָּה יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה
לִפְקֹד כָּל הַגּוֹיִם אַל תָּחֹן כָּל בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה׃
ז יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיסֹובְבוּ עִיר׃ ח הִנֵּה
יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי מִי שֹׁמֵעַ׃
ט וְאַתָּה יְיָ תִּשְׂחַק לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל גּוֹיִם׃ י עֻזּוֹ אֵלֶיךָ
אֶשְׁמֹרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃ יא אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי
אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָרָי׃ יב אַל תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכְּחוּ
עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃
יג חַטַּאת פִּימוֹ דְּבַר שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בגאונם
וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ׃ יד כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה

וְאֵינֶמוּ וְיֵדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי
הָאָרֶץ סֶלָה׃ טו וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיסֹובְבוּ
עִיר׃ טז הֵמָּה יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם לֹא יִשְׂבְּעוּ וָלִינוּ׃
יז וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי הָיִיתָ
מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר לִי׃ יח עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה
כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי׃

דער מזמור האט דוד גיזאגט בעת ער איז גגאנגען מלחמה האלטין מיט ארם נהרים׃

יום י״א ס א לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם לְדָוִד
לְלַמֵּד׃ ב בְּהַצּוֹתוֹ אֶת אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת
אֲרַם צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת אֱדוֹם בְּגֵיא מֶלַח
שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף׃ ג אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פְרַצְתָּנוּ אָנַפְתָּ
תְּשׁוֹבֵב לָנוּ׃ ד הִרְעַשְׁתָּה אֶרֶץ פְּצַמְתָּהּ רְפָה

שְׁבָרֶיהָ כִּי מָטָה׃ ה הֲרְאִיתָ עַמְּךָ קָשָׁה הִשְׁקִיתָנוּ
יַיִן תַּרְעֵלָה׃ ו נָתַתָּה לִירֵאֶיךָ נֵס לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי
קָשֶׁט סֶלָה׃ ז לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ
וַעֲנֵנִי׃ ח אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה אֲחַלְקָה
שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃ ט לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה
וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃ י מוֹאָב
סִיר רַחְצִי עַל אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי פְּלֶשֶׁת
הִתְרוֹעָעִי׃ יא מִי יוֹבִלֵנִי עִיר מָצוֹר מִי נָחָנִי עַד
אֱדוֹם׃ יב הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא תֵצֵא
אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃ יג הָבָה לָנוּ עֶזְרַת מִצָּר
וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃ יד בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה חָיִל
וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

דיא תְּפִלָּה הָאט דָּוִד גֶיזָאגט אַז עֶר אִיז אַנְטְלָאפִין גִיוְוארִין פוּן שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ׃

סא א לַמְנַצֵּחַ עַל נְגִינַת לְדָוִד׃ ב שִׁמְעָה אֱלֹהִים
רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃ ג מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ
אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי בְּצוּר יָרוּם מִמֶּנִּי תַנְחֵנִי׃ ד כִּי
הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃ ה אָגוּרָה
בְאָהֳלְךָ עוֹלָמִים אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶלָה׃ ו כִּי
אַתָּה אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי נָתַתָּ יְרֻשַׁת יְרֵאֵי
שְׁמֶךָ׃ ז יָמִים עַל יְמֵי מֶלֶךְ תוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ דֹר
וָדֹר׃ ח יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן
יְנַצְּרֵהוּ׃ ט כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ לָעַד לְשַׁלֵּמִי נְדָרַי
יוֹם יוֹם׃

דיא תפלה האט דוד גיזאגט קעגן זיינע שונאים:

סב א לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד: ב אַךְ אֶל
אֱלֹהִים דּוֹמִיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי: ג אַךְ הוּא
צוּרִי וְיִשׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט רַבָּה: ד עַד אָנָה
תְּהוֹתְתוּ עַל אִישׁ תְּרָצְּחוּ כֻלְּכֶם כְּקִיר נָטֻוי גָּדֵר
הַדָּחוּיָה: ה אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ יָעֲצוּ לְהַדִּיחַ יִרְצוּ כָזָב
בְּפִיו יְבָרֵכוּ וּבְקִרְבָּם יְקַלְלוּ סֶלָה: ו אַךְ לֵאלֹהִים
דּוֹמִי נַפְשִׁי כִּי מִמֶּנּוּ תִקְוָתִי: ז אַךְ הוּא צוּרִי
וְיִשׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט: ח עַל אֱלֹהִים יִשְׁעִי
וְכְבוֹדִי צוּר עֻזִּי מַחְסִי בֵּאלֹהִים: ט בִּטְחוּ בוֹ בְכָל
עֵת עָם שִׁפְכוּ לְפָנָיו לִבֵּבְכֶם אֱלֹהִים מַחֲסֶה לָנוּ
סֶלָה: י אַךְ הֶבֶל בְּנֵי אָדָם כָּזָב בְּנֵי אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם

לַעֲלוֹת הֶמָּה מֵהֶבֶל יָחַד׃ יא אַל תִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק
וּבְגָזֵל אַל תֶּהְבָּלוּ חַיִל כִּי יָנוּב אַל תָּשִׁיתוּ לֵב׃
יב אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז
לֵאלֹהִים׃ יג וְלָךְ אֲדֹנָי חָסֶד כִּי אַתָּה תְּשַׁלֵּם
לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ׃

אין דעם מזמור איז דיא תפלה וואס דוד האט גיטאן בשעת ער איז אנטלאפין פאר שאול המלך

סג א מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃
ב אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי
כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם׃ ג כֵּן
בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ לִרְאוֹת עֻזֶּךָ וּכְבוֹדֶךָ׃ ד כִּי טוֹב
חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנָךְ׃ ה כֵּן אֲבָרֶכְךָ
בְּחַיָּי בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כַפָּי׃ ו כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע

נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת יְהַלֶּל פִּי׃ ז אִם זְכַרְתִּיךָ עַל
יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה בָּךְ׃ ח כִּי הָיִיתָ עֶזְרָתָה
לִי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃ ט דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי
תָמְכָה יְמִינֶךָ׃ י וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי יָבֹאוּ
בְּתַחְתִּיוֹת הָאָרֶץ׃ יא יַגִּירֻהוּ עַל יְדֵי חָרֶב מְנָת
שְׁעָלִים יִהְיוּ׃ יב וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל
כָּל הַנִּשְׁבָּע בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דֹּבְרֵי שָׁקֶר׃

דיא חֲכָמִים דַּרְשֶׁענען דעם מִזְמוֹר אוֹיף דָּנִיאֵל וָואס עֶר איז גִינְוואָרפֶן גִינְוואָרֶן אִין לַייבִּין גְרוּב׃

סד א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב שְׁמַע אֱלֹהִים קוֹלִי
בְּשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי׃ ג תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד
מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ ד אֲשֶׁר שָׁנְנוּ כַחֶרֶב
לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר׃ ה לִירוֹת בַּמִּסְתָּרִים

תָּם פִּתְאֹם יִרֲהוּ וְלֹא יִירָאוּ׃ ו יַחֲזִקוּ לָמוֹ דָּבָר רָע
יְסַפְּרוּ לִטְמוֹן מוֹקְשִׁים אָמְרוּ מִי יִרְאֶה לָמוֹ׃
ז יַחְפְּשׂוּ עוֹלֹת תַּמְנוּ חֵפֶּשׂ מְחֻפָּשׂ וְקֶרֶב אִישׁ וְלֵב
עָמֹק׃ ח וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאֹם הָיוּ מַכּוֹתָם׃
ט וַיַּכְשִׁילֻהוּ עָלָיו לְשׁוֹנָם יִתְנוֹדְדוּ כָּל רֹאֵה בָם׃
י וַיִּרְאוּ כָּל אָדָם וַיַּגִּידוּ פֹּעַל אֱלֹהִים וּמַעֲשֵׂהוּ
הִשְׂכִּילוּ׃ יא יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיְיָ וְחָסָה בּוֹ וְיִתְהַלְלוּ
כָּל יִשְׁרֵי לֵב׃

דיא מזמורים ס״ה ס״ו ס״ז זיינען גיזאגט גיוואָרין אויף דער צייט פון דער גאולה׃

סה א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר׃ ב לְךָ דְמִיָּה תְהִלָּה
אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן וּלְךָ יְשֻׁלַּם נֶדֶר׃ ג שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה
עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ׃ ד דִּבְרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מֶנִּי

פִּשָּׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם׃ ה אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב
יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ׃
ו נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְטַח כָּל
קַצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחֹקִים׃ ז מֵכִין הָרִים בְּכֹחוֹ נֶאְזָר
בִּגְבוּרָה׃ ח מַשְׁבִּיחַ שְׁאוֹן יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וַהֲמוֹן
לְאֻמִּים׃ ט וַיִּירְאוּ יֹשְׁבֵי קְצָוֹת מֵאוֹתֹתֶיךָ מוֹצָאֵי
בֹקֶר וְעֶרֶב תַּרְנִין׃ י פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׂקְקֶהָ רַבַּת
תַּעְשִׁרֶנָּה פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מַיִם תָּכִין דְּגָנָם כִּי
כֵן תְּכִינֶהָ׃ יא תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶיהָ בִּרְבִיבִים
תְּמוֹגְגֶנָּה צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ׃ יב עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוּבָתֶךָ
וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן׃ יג יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר וְגִיל
גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרְנָה׃ יד לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן וַעֲמָקִים

יַעַטְפוּ בָר יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ׃

יום ג׳ סו א לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הָרִיעוּ לֵאלֹהִים כָּל
הָאָרֶץ׃ ב זַמְּרוּ כְּבוֹד שְׁמוֹ שִׂימוּ כָבוֹד
תְּהִלָּתוֹ׃ ג אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב
עֻזְּךָ יְכַחֲשׁוּ לְךָ אֹיְבֶיךָ׃ ד כָּל הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ
וִיזַמְּרוּ לָךְ יְזַמְּרוּ שִׁמְךָ סֶלָה׃ ה לְכוּ וּרְאוּ מִפְעֲלוֹת
אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה עַל בְּנֵי אָדָם׃ ו הָפַךְ יָם
לַיַּבָּשָׁה בַּנָּהָר יַעַבְרוּ בָרֶגֶל שָׁם נִשְׂמְחָה בוֹ׃
ז מֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם עֵינָיו בַּגּוֹיִם תִּצְפֶּינָה
הַסּוֹרְרִים אַל יָרוֹמּוּ לָמוֹ סֶלָה׃ ח בָּרְכוּ עַמִּים
אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהִלָּתוֹ׃ ט הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ
בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ׃ י כִּי בָחַנְתָּנוּ

אֱלֹהִים צְרַפְתָּנוּ כִּצְרֹף כֻּסָּף׃ יא הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוּדָה
שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְמָתְנֵינוּ׃ יב הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ
בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמָּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה׃ יג אָבוֹא
בֵיתְךָ בְעוֹלוֹת אֲשַׁלֶּם לְךָ נְדָרָי׃ יד אֲשֶׁר פָּצוּ
שְׂפָתָי וְדִבֶּר פִּי בַּצַּר לִי׃ טו עֹלוֹת מֵחִים אַעֲלֶה לָךְ
עִם קְטֹרֶת אֵילִים אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם עַתּוּדִים סֶלָה׃
טז לְכוּ שִׁמְעוּ וַאֲסַפְּרָה כָּל יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה
לְנַפְשִׁי׃ יז אֵלָיו פִּי קָרָאתִי וְרוֹמָם תַּחַת לְשׁוֹנִי׃
יח אָוֶן אִם רָאִיתִי בְלִבָּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי׃ יט אָכֵן
שָׁמַע אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי׃ כ בָּרוּךְ
אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי׃

סז א לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר שִׁיר: ב אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ
וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: ג לָדַעַת בָּאָרֶץ
דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: ד יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים
יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: ה יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי
תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה:
יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: ז אֶרֶץ
נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: ח יְבָרְכֵנוּ
אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

דער מזמור איז גיזאגט גיוואָרין אויף סַנחֵריב וואס הָאט בעלאַגערט ירוּשָׁלַיִם אין דער צייט פון חזקיה:

סח א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר: ב יָקוּם אֱלֹהִים
יָפוּצוּ אוֹיְבָיו וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאָיו מִפָּנָיו: ג כְּהִנְדֹּף
עָשָׁן תְּנַדֹּף כְּהֵמֵס דוֹנַג מִפְּנֵי אֵשׁ יאבְדוּ רְשָׁעִים

מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃ ד וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעֲלְצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים
וְיָשִׂישׂוּ בְשִׂמְחָה׃ ה שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ
לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ ו אֲבִי
יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃
ז אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה מוֹצִיא אֲסִירִים
בַּכּוֹשָׁרוֹת אַךְ סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה׃ ח אֱלֹהִים
בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְךָ בִּישִׁימוֹן סֶלָה׃ ט אֶרֶץ
רָעָשָׁה אַף שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה סִינַי מִפְּנֵי
אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ י גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים
נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ׃ יא חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ בָהּ
תָּכִין בְּטוּבָתְךָ לֶעָנִי אֱלֹהִים׃ יב אֲדֹנָי יִתֵּן אֹמֶר
הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב׃ יג מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן

יְדָדוּן וּנְוַת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל׃ יד אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין
שְׁפָתָיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ
בִּירַקְרַק חָרוּץ׃ טו בְּפָרֵשׁ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג
בְּצַלְמוֹן׃ טז הַר אֱלֹהִים הַר בָּשָׁן הַר גַּבְנֻנִּים הַר
בָּשָׁן׃ יז לָמָּה תְרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד
אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ אַף יְיָ יִשְׁכֹּן לָנֶצַח׃ יח רֶכֶב אֱלֹהִים
רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן אֲדֹנָי בָּם סִינַי בַּקֹּדֶשׁ׃ יט עָלִיתָ
לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם וְאַף
סוֹרְרִים לְשָׁכֵן יָהּ אֱלֹהִים׃ כ בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס
לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה׃ כא הָאֵל לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת
וְלֵיהוִה אֲדֹנָי לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת׃ (ולאלהים קרי) כב אַךְ אֱלֹהִים יְמַחַץ
רֹאשׁ אֹיְבָיו קָדְקֹד שֵׂעָר מִתְהַלֵּךְ בַּאֲשָׁמָיו׃

כג אָמַר אֲדֹנָי מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצֹלוֹת יָם׃
כד לְמַעַן תִּמְחַץ רַגְלְךָ דִּבְדָּם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מֵאוֹיְבִים
מִנֶּהוּ׃ כה רָאוּ הֲלִיכוֹתֶיךָ אֱלֹהִים הֲלִיכוֹת אֵלִי
מַלְכִּי בַקֹּדֶשׁ׃ כו קִדְּמוּ שָׂרִים אַחַר נוֹגְנִים בְּתוֹךְ׃
עֲלָמוֹת תֻּפֵּפוֹת׃ כז בְּמַקְהֲלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים
אֲדֹנָי מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל׃ כח שָׁם בִּנְיָמִן צָעִיר רֹדֵם
שָׂרֵי יְהוּדָה רִגְמָתָם שָׂרֵי זְבֻלוּן שָׂרֵי נַפְתָּלִי׃ כט צַוָּה
אֱלֹהֶיךָ עֻזֶּךָ עוּזָּה אֱלֹהִים זוּ פָּעַלְתָּ לָנוּ׃ ל מֵהֵיכָלְךָ
עַל יְרוּשָׁלַם לְךָ יוֹבִילוּ מְלָכִים שָׁי׃ לא גְּעַר חַיַּת
קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעֶגְלֵי עַמִּים מִתְרַפֵּס בְּרַצֵי
כֶסֶף בִּזַּר עַמִּים קְרָבוֹת יֶחְפָּצוּ׃ לב יֵאֲתָיוּ חַשְׁמַנִּים
מִנִּי מִצְרַיִם כּוּשׁ תָּרִיץ יָדָיו לֵאלֹהִים׃ לג מַמְלְכוֹת

הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ אֲדֹנָי סֶלָה׃ לד לָרֹכֵב
בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז׃ לה תְּנוּ
עֹז לֵאלֹהִים עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים׃
לו נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז
וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים׃

דער מזמור איז גיזאגט אויף דיא צייט פון קבוץ גליות׃

יום ג׳ סט א לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד׃ ב הוֹשִׁיעֵנִי
אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ׃ ג טָבַעְתִּי
בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם
וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפַתְנִי׃ ד יָגַעְתִּי בְקָרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי כָּלוּ
עֵינַי מְיַחֵל לֵאלֹהָי׃ ה רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שֹׂנְאַי
חִנָּם עָצְמוּ מַצְמִיתַי אֹיְבַי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא גָזָלְתִּי

אָז אָשִׁיב: ו אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ לְאִוַּלְתִּי וְאַשְׁמוֹתַי
(אֱלֹהִים קרי)
מִמְּךָ לֹא נִכְחָדוּ: ז אַל יֵבֹשׁוּ בִי קַוֶּיךָ אֲדֹנָי יֱהוִה
צְבָאוֹת אַל יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
ח כִּי עָלֶיךָ נָשָׂאתִי חֶרְפָּה כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי: ט מוּזָר
הָיִיתִי לְאֶחָי וְנָכְרִי לִבְנֵי אִמִּי: י כִּי קִנְאַת בֵּיתְךָ
אֲכָלָתְנִי וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ נָפְלוּ עָלָי: יא וָאֲבַכֶּה
בַצּוֹם נַפְשִׁי וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי: יב וָאֶתְנָה לְבוּשִׁי
שָׂק וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל: יג יָשִׂיחוּ בִי יוֹשְׁבֵי שָׁעַר
וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר: יד וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן
אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: טו הַצִּילֵנִי
מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה אִנָּצְלָה מִשֹּׂנְאַי וּמִמַּעֲמַקֵּי
מָיִם: טז אַל תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל תִּבְלָעֵנִי

מְצוּלָה וְאַל תְּאַטַּר עָלַי בְּאֵר פִּיהָ׃ יז עֲנֵנִי יְיָ כִּי טוֹב
חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ פְּנֵה אֵלָי׃ יח וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ
מֵעַבְדֶּךָ כִּי צַר לִי מַהֵר עֲנֵנִי׃ יט קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי
גְּאָלָהּ לְמַעַן אֹיְבַי פְּדֵנִי׃ כ אַתָּה יָדַעְתָּ חֶרְפָּתִי
וּבָשְׁתִּי וּכְלִמָּתִי נֶגְדֶּךָ כָּל צוֹרְרָי׃ כא חֶרְפָּה שָׁבְרָה
לִבִּי וָאָנוּשָׁה וָאֲקַוֶּה לָנוּד וָאַיִן וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא
מָצָאתִי׃ כב וַיִּתְּנוּ בְּבָרוּתִי רֹאשׁ וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי
חֹמֶץ׃ כג יְהִי שֻׁלְחָנָם לִפְנֵיהֶם לְפָח וְלִשְׁלוֹמִים
לְמוֹקֵשׁ׃ כד תֶּחְשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת וּמָתְנֵיהֶם
תָּמִיד הַמְעַד׃ כה שְׁפָךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ
יַשִּׂגֵם׃ כו תְּהִי טִירָתָם נְשַׁמָּה בְּאָהֳלֵיהֶם אַל יְהִי
יוֹשֵׁב׃ כז כִּי אַתָּה אֲשֶׁר הִכִּיתָ רָדָפוּ וְאֶל מַכְאוֹב

חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ׃ כח תְּנָה עָוֹן עַל עֲוֹנָם וְאַל יָבֹאוּ
בְּצִדְקָתֶךָ׃ כט יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל
יִכָּתֵבוּ׃ ל וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי׃
לא אֲהַלְלָה שֵׁם אֱלֹהִים בְּשִׁיר וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְּתוֹדָה׃
לב וְתִיטַב לַיְיָ מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס׃ לג רָאוּ עֲנָוִים
יִשְׂמָחוּ דֹרְשֵׁי אֱלֹהִים וִיחִי לְבַבְכֶם׃ לד כִּי שֹׁמֵעַ
אֶל אֶבְיוֹנִים יְיָ וְאֶת אֲסִירָיו לֹא בָזָה׃ לה יְהַלְלוּהוּ
שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל רֹמֵשׂ בָּם׃ לו כִּי אֱלֹהִים
יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ׃
לז וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ בָהּ׃

דעם מזמור און דעם צווייטען מזמור האט דויד גיזאגט בשעת ער איז אנטלאפין פון זיין זון אבשלום׃

ע א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃ ב אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי יְיָ

לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ ג יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי
יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃ ד יָשׁוּבוּ עַל עֵקֶב
בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים הֶאָח הֶאָח׃ ה יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ
כָּל מְבַקְשֶׁיךָ וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל אֱלֹהִים אֹהֲבֵי
יְשׁוּעָתֶךָ׃ ו וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֱלֹהִים חוּשָׁה לִי עֶזְרִי
וּמְפַלְטִי אָתָּה יְיָ אַל תְּאַחַר׃

עא א בְּךָ יְיָ חָסִיתִי אַל אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם׃ ב בְּצִדְקָתְךָ
תַּצִּילֵנִי וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי׃
ג הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי
כִּי סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה׃ ד אֱלֹהַי פַּלְּטֵנִי מִיַּד רָשָׁע
(אֱלֹהִים קרי)
מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ׃ ה כִּי אַתָּה תִקְוָתִי אֲדֹנָי יֱהוִה
מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי׃ ו עָלֶיךָ נִסָּמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי

אַתָּה גּוֹזֵי בְךָ תְּהִלָּתִי תָּמִיד׃ ז כְּמוֹפֵת הָיִיתִי
לְרַבִּים וְאַתָּה מַחְסִי עָז׃ ח יִמָּלֵא פִי תְּהִלָּתֶךָ כָּל
הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ׃ ט אַל תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה
כִּכְלוֹת כֹּחִי אַל תַּעַזְבֵנִי׃ י כִּי אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשֹׁמְרֵי
נַפְשִׁי נוֹעֲצוּ יַחְדָּו׃ יא לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ
וְתִפְשׂוּהוּ כִּי אֵין מַצִּיל׃ יב אֱלֹהִים אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי
אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ יג יֵבֹשׁוּ יִכָּלוּ שָׂטְנֵי נַפְשִׁי
יַעֲטוּ חֶרְפָּה וּכְלִמָּה מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃ יד וַאֲנִי תָּמִיד
אְיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל כָּל תְּהִלָּתֶךָ׃ טו פִּי יְסַפֵּר
צִדְקָתֶךָ כָּל הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת׃
(אֱלֹהִים קרי)
טז אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת אֲדֹנָי יְהוִה אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ
לְבַדֶּךָ׃ יז אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי מִנְּעוּרָי וְעַד הֵנָּה אַגִּיד

נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ יח וְגַם עַד זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל
תַּעַזְבֵנִי עַד אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדֹר לְכָל יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ׃
יט וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת
אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ׃ כ אֲשֶׁר הִרְאִיתַנִי צָרוֹת רַבּוֹת
וְרָעוֹת תָּשׁוּב תְּחַיֵנִי וּמִתְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב
תַּעֲלֵנִי׃ כא תֶּרֶב גְּדֻלָתִי וְתִסֹב תְּנַחֲמֵנִי׃ כב גַּם אֲנִי
אוֹדְךָ בִכְלִי נֵבֶל אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי אֲזַמְּרָה לְךָ בְכִנּוֹר
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ כג תְּרַנֵנָה שְׂפָתַי כִי אֲזַמְּרָה לָךְ׃
וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר פָּדִיתָ׃ כד גַּם לְשוֹנִי כָל הַיוֹם תֶּהְגֶּה
צִדְקָתְךָ כִי בֹשׁוּ כִי חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃

דער מזמור האט דוד גיזאגט אויף זיין זון שלמה אין דעם טאג וואס מען האט גימאכט שלמה פאר א מלך׃

יום י״ד עב א לִשְׁלֹמֹה אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן

וְצִדְקָתְךָ לִבֶּן מֶלֶךְ׃ ב יָדִין עַמְּךָ בְצֶדֶק
וַעֲנִיֶּיךָ בְמִשְׁפָּט׃ ג יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם לָעָם
וּגְבָעוֹת בִּצְדָקָה׃ ד יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם יוֹשִׁיעַ לִבְנֵי
אֶבְיוֹן וִידַכֵּא עוֹשֵׁק׃ ה יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי
יָרֵחַ דּוֹר דּוֹרִים׃ ו יֵרֵד כְּמָטָר עַל גֵּז כִּרְבִיבִים
זַרְזִיף אָרֶץ׃ ז יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם עַד
בְּלִי יָרֵחַ׃ ח וְיֵרְדְּ מִיָּם עַד יָם וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי
אָרֶץ׃ ט לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֹיְבָיו עָפָר יְלַחֵכוּ׃
י מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְחָה יָשִׁיבוּ מַלְכֵי שְׁבָא
וּסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ׃ יא וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים
כָּל גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ׃ יב כִּי יַצִּיל אֶבְיוֹן מְשַׁוַּע וְעָנִי
וְאֵין עֹזֵר לוֹ׃ יג יָחֹס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים

יוֹשִׁיעַ׃ יד מִתּוֹךְ וּמֵחָמָס יִגְאַל נַפְשָׁם וְיֵיקַר דָּמָם
בְּעֵינָיו׃ טו וְיִחִי וְיִתֶּן לוֹ מִזְּהַב שְׁבָא וְיִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ
תָּמִיד כָּל הַיּוֹם יְבָרְכֶנְהוּ׃ טז יְהִי פִסַּת בַּר בָּאָרֶץ
בְּרֹאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ כַּלְּבָנוֹן פִּרְיוֹ וְיָצִיצוּ מֵעִיר
כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃ יז יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן
שְׁמוֹ וְיִתְבָּרְכוּ בוֹ כָּל גּוֹיִם יְאַשְּׁרֻהוּ׃ יח בָּרוּךְ יְיָ
אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃
יט וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל
הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃ כ כָּלוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן יִשָׁי׃

ספר ליום רביעי שלישי

דער מזמור רעט וועגן דעם וואס דער צדיק גייט שלעכט בעולם הזה און דעם רשע גייט גוט׃

עג א מִזְמוֹר לְאָסָף אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי

לֵבָב׃ ב וַאֲנִי כִּמְעַט נָטָיוּ רַגְלָי כְּאַיִן שָׁפְכוּ
אֲשֻׁרָי׃ ג כִּי קִנֵּאתִי בַּהוֹלְלִים שְׁלוֹם רְשָׁעִים
אֶרְאֶה׃ ד כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם וּבָרִיא אוּלָם׃
ה בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינָמוֹ וְעִם אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ׃ ו לָכֵן
עֲנָקַתְמוֹ גַּאֲוָה יַעֲטֹף שִׁית חָמָס לָמוֹ׃ ז יָצָא מֵחֵלֶב
עֵינָמוֹ עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב׃ ח יָמִיקוּ וִידַבְּרוּ בְרָע
עֹשֶׁק מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ׃ ט שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם
וּלְשׁוֹנָם תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ׃ י לָכֵן יָשׁוּב עַמּוֹ הֲלֹם וּמֵי
מָלֵא יִמְצוּ לָמוֹ׃ יא וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה
בְּעֶלְיוֹן׃ יב הִנֵּה אֵלֶּה רְשָׁעִים וְשַׁלְוֵי עוֹלָם הִשְׂגּוּ
חָיִל׃ יג אַךְ רִיק זִכִּיתִי לִבָּבִי וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי׃
יד וָאֱהִי נָגוּעַ כָּל הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי לַבְּקָרִים׃ טו אִם

אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְּמוֹ הִנֵּה דוֹר בָּנֶיךָ בָּגָדְתִּי׃
טז וָאֲחַשְׁבָה לָדַעַת זֹאת עָמָל הוּא בְּעֵינָי׃ יז עַד
אָבֹא אֶל מִקְדְּשֵׁי אֵ־ל אָבִינָה לְאַחֲרִיתָם׃ יח אַךְ׃
בַּחֲלָקוֹת תָּשִׁית לָמוֹ הִפַּלְתָּם לְמַשּׁוּאוֹת׃ יט אֵיךְ׃
הָיוּ לְשַׁמָּה כְּרֶגַע סָפוּ תַמּוּ מִן בַּלָּהוֹת׃ כ כַּחֲלוֹם
מֵהָקִיץ אֲדֹנָי בָּעִיר צַלְמָם תִּבְזֶה׃ כא כִּי יִתְחַמֵּץ
לְבָבִי וְכִלְיוֹתַי אֶשְׁתּוֹנָן׃ כב וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אֵדָע
בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ׃ כג וַאֲנִי תָּמִיד עִמָּךְ אָחַזְתָּ
בְּיַד יְמִינִי׃ כד בַּעֲצָתְךָ תַנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי׃
כה מִי לִי בַשָּׁמַיִם וְעִמְּךָ לֹא חָפַצְתִּי בָאָרֶץ׃ כו כָּלָה
שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃
כז כִּי הִנֵּה רְחֵקֶיךָ יֹאבֵדוּ הִצְמַתָּה כָּל זוֹנֶה מִמֶּךָּ׃

כח וַאֲנִי קִרְבַת אֱלֹהִים לִי טוֹב שַׁתִּי בַאדֹנָי
אֱלֹהִים קרי
יְהוִה מַחֲסִי לִסַפֵּר כָּל מַלְאָכוֹתֶיךָ׃

אין דעם מזמור קלאגט דויד אויף דעם חורבן משכן שילה און אויף דעם חורבן פון ערשטין בית המקדש׃

עד א מַשְׂכִּיל לְאָסָף לָמָּה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח
יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ׃ ב זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ
קֶדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ׃
ג הָרִימָה פְעָמֶיךָ לְמַשָּׁאוֹת נֶצַח כָּל הֵרַע אוֹיֵב
בַּקֹּדֶשׁ׃ ד שָׁאֲגוּ צוֹרְרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ שָׂמוּ
אוֹתֹתָם אֹתוֹת׃ ה יִוָּדַע כְּמֵבִיא לְמַעְלָה בְּסִבְכֵי
עֵץ קַרְדֻּמוֹת׃ ו וְעַתָּה פִּתּוּחֶיהָ יָחַד בְּכַשִּׁיל
וְכִילַפּוֹת יַהֲלֹמוּן׃ ז שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ לָאָרֶץ
חִלְּלוּ מִשְׁכַּן שֵׁם קָדְשֶׁךָ׃ ח אָמְרוּ בִלְבָבָם נִינָם יָחַד שָׂרְפוּ

כָּל מוֹעֲדֵי אֵל בָּאָרֶץ׃ ט אֹתוֹתֵינוּ לֹא רָאִינוּ אֵין עוֹד
נָבִיא וְלֹא אִתָּנוּ יוֹדֵעַ עַד מָה׃ י עַד מָתַי אֱלֹהִים
יְחָרֵף צָר יְנָאֵץ אוֹיֵב שִׁמְךָ לָנֶצַח׃ יא לָמָּה תָשִׁיב
יָדְךָ וִימִינֶךָ מִקֶּרֶב חֵיקְךָ כַּלֵּה׃ יב וֵאלֹהִים מַלְכִּי
מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ יג אַתָּה פוֹרַרְתָּ
בְעֻזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמָּיִם׃ יד אַתָּה
רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל לְעָם לְצִיִּים׃
טו אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת
אֵיתָן׃ טז לְךָ יוֹם אַף לְךָ לָיְלָה אַתָּה הֲכִינוֹתָ מָאוֹר
וָשָׁמֶשׁ׃ יז אַתָּה הִצַּבְתָּ כָּל גְּבוּלוֹת אָרֶץ קַיִץ וָחֹרֶף
אַתָּה יְצַרְתָּם׃ יח זְכָר זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף יְיָ וְעַם נָבָל
נִאֲצוּ שִׁמֶךָ׃ יט אַל תִּתֵּן לְחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ חַיַּת

עֲנִיֶּיךָ אַל תִּשְׁכַּח לָנֶצַח׃ כ הַבֵּט לַבְּרִית כִּי מָלְאוּ
מַחְשַׁכֵּי אֶרֶץ נְאוֹת חָמָס׃ כא אַל יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם
עָנִי וְאֶבְיוֹן יְהַלְלוּ שְׁמֶךָ׃ כב קוּמָה אֱלֹהִים רִיבָה
רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי נָבָל כָּל הַיּוֹם׃ כג אַל
תִּשְׁכַּח קוֹל צֹרְרֶיךָ שְׁאוֹן קָמֶיךָ עוֹלֶה תָּמִיד׃

דער מזמור גייט אויך דער צייט פון קבוץ גליות׃

עה א לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃
ב הוֹדִינוּ לְךָ אֱלֹהִים הוֹדִינוּ וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְּרוּ
נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ ג כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט׃
ד נְמוֹגִים אֶרֶץ וְכָל יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תִּכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ
סֶלָה׃ ה אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל תָּהֹלּוּ וְלָרְשָׁעִים אַל
תָּרִימוּ קָרֶן׃ ו אַל תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ

בְּצוָאר עָתָק׃ ז כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא
מִמִּדְבַּר הָרִים׃ ח כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה
יָרִים׃ ט כִּי כוֹס בְּיַד יְיָ וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ וַיַּגֵּר מִזֶּה
אַךְ שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי אֶרֶץ׃ י וַאֲנִי
אַגִּיד לְעוֹלָם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ יא וְכָל קַרְנֵי
רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה קַרְנוֹת צַדִּיק׃

דער מזמור גייט אויף דיא מלחמות פון גוג ומגוג׃

עו א לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃ ב נוֹדָע
בִּיהוּדָה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ׃ ג וַיְהִי
בְשָׁלֵם סֻכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן׃ ד שָׁמָּה שָׁבַר רִשְׁפֵי
קֶשֶׁת מָגֵן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה סֶלָה׃ ה נָאוֹר אַתָּה
אַדִּיר מֵהַרְרֵי טָרֶף׃ ו אֶשְׁתּוֹלְלוּ אַבִּירֵי לֵב נָמוּ

שִׁנַּתָם וְלֹא מָצְאוּ כָל אַנְשֵׁי חַיִל יְדֵיהֶם: ז מִגַּעֲרָתְךָ
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדָּם וְרֶכֶב וָסוּס: ח אַתָּה נוֹרָא אַתָּה
וּמִי יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאָז אַפֶּךָ: ט מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ
דִּין אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקְטָה: י בְּקוּם לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהִים
לְהוֹשִׁיעַ כָּל עַנְוֵי אֶרֶץ סֶלָה: יא כִּי חֲמַת אָדָם
תּוֹדֶךָּ שְׁאֵרִית חֲמֹת תַּחְגֹּר: יב נִדְרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיי
אֱלֹהֵיכֶם כָּל סְבִיבָיו יוֹבִילוּ שַׁי לַמּוֹרָא: יג יִבְצֹר
רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי אָרֶץ:

דאס איז א תפלה אויף דיא צרות וואס דיא ישראל ליידין אין גלות:

יום ט״ז עז א לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר: ב קוֹלִי אֶל
אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי:
ג בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא

תָּפ֑וּג מְאַ֥נָּה הִנָּ֖חֵם נַפְשִׁ֣י׃ ד אֶזְכְּרָ֣ה אֱלֹהִ֣ים וְאֶֽהֱמָיָ֑ה
אָשִׂ֥יחָ֝ה וְתִתְעַטֵּ֗ף רוּחִ֥י סֶֽלָה׃ ה אָחַ֣זְתָּ שְׁמֻר֣וֹת
עֵינָ֑י נִפְעַ֖מְתִּי וְלֹ֣א אֲדַבֵּֽר׃ ו חִשַּׁ֣בְתִּי יָמִ֣ים מִקֶּ֑דֶם
שְׁנ֖וֹת עוֹלָמִֽים׃ ז אֶזְכְּרָ֣ה נְגִינָתִ֣י בַלַּ֑יְלָה עִם־לְבָבִ֥י
אָשִׂ֥יחָ֝ה וַיְחַפֵּ֗שׂ רוּחִֽי׃ ח הַלְעוֹלָמִ֥ים יִזְנַ֥ח אֲדֹנָ֑י וְלֹ֥א
יֹ֝סִ֗יף לְרָצ֥וֹת עֽוֹד׃ ט הָאָ֤פֵס לָנֶ֨צַח֙ חַסְדּ֔וֹ גָּ֖מַר אֹ֣מֶר
לְדֹ֣ר וָדֹֽר׃ י הֲשָׁכַ֣ח חַנּ֑וֹת אִ֤ם קָ֖פַץ בְּאַ֣ף רַחֲמָ֗יו
סֶֽלָה׃ יא וָאֹמַ֗ר חַלּ֣וֹתִי הִ֑יא שְׁנ֥וֹת יְמִ֖ין עֶלְיֽוֹן׃
יב אֶזְכּ֣וֹר מַ֭עַלְלֵי יָ֑הּ כִּ֤י אֶזְכְּרָ֖ה מִקֶּ֣דֶם פִּלְאֶֽךָ׃
יג וְהָגִ֥יתִי בְכָל־פָּעֳלֶ֑ךָ וּ֝בַעֲלִילוֹתֶ֗יךָ אָשִׂ֥יחָה׃
יד אֱלֹהִ֥ים בַּקֹּ֗דֶשׁ דַּרְכֶּ֑ךָ מִי־אֵ֥ל גָּ֝ד֗וֹל כֵּאלֹהִֽים׃
טו אַתָּ֣ה הָ֭אֵל עֹשֵׂ֣ה פֶ֑לֶא הוֹדַ֖עְתָּ בָעַמִּ֣ים עֻזֶּֽךָ׃

טז גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה׃
יז רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ
תְהֹמוֹת׃ יח זָרְמוּ מַיִם עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף
חֲצָצֶיךָ יִתְהַלָּכוּ׃ יט קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ
בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃ כ בַּיָּם דַּרְכֶּךָ
וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נוֹדָעוּ׃
כא נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

אין דעם מזמור ווערט באשיידין אלע נסים ואס השי"ת האט גיטאן צו ישראל פון יציאת מצרים ביז דוד המלך עליו השלום׃

עח א מַשְׂכִּיל לְאָסָף הַאֲזִינָה עַמִּי תּוֹרָתִי הַטּוּ
אָזְנְכֶם לְאִמְרֵי פִי׃ ב אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי
אַבִּיעָה חִידוֹת מִנִּי קֶדֶם׃ ג אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ וַנֵּדָעֵם
וַאֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ לָנוּ׃ ד לֹא נְכַחֵד מִבְּנֵיהֶם לְדוֹר

אַהֲרֹן מְסַפְּרִים תְּהִלּוֹתָיו וְעֵזוּז וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר
עָשָׂה׃ ה וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם׃
ו לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹר אַחֲרוֹן בָּנִים יִוָּלֵדוּ יָקֻמוּ וִיסַפְּרוּ
לִבְנֵיהֶם׃ ז וְיָשִׂימוּ בֵאלֹהִים כִּסְלָם וְלֹא יִשְׁכְּחוּ
מַעַלְלֵי אֵל וּמִצְוֹתָיו יִנְצֹרוּ׃ ח וְלֹא יִהְיוּ כַּאֲבוֹתָם
דּוֹר סוֹרֵר וּמֹרֶה דּוֹר לֹא הֵכִין לִבּוֹ וְלֹא נֶאֱמְנָה
אֶת אֵל רוּחוֹ׃ ט בְּנֵי אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוֹמֵי קָשֶׁת
הָפְכוּ בְּיוֹם קְרָב׃ י לֹא שָׁמְרוּ בְּרִית אֱלֹהִים
וּבְתוֹרָתוֹ מֵאֲנוּ לָלֶכֶת׃ יא וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלִילוֹתָיו
וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר הֶרְאָם׃ יב נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה
פֶּלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂדֵה צֹעַן׃ יג בָּקַע יָם וַיַּעֲבִירֵם

וַיֵּצֶב מַיִם כְּמוֹ נֵד׃ יד וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן יוֹמָם וְכָל הַלָּיְלָה
בְּאוֹר אֵשׁ׃ טו יְבַקַּע צֻרִים בַּמִּדְבָּר וַיַּשְׁקְ כִּתְהֹמוֹת
רַבָּה׃ טז וַיּוֹצֵא נוֹזְלִים מִסָּלַע וַיּוֹרֶד כַּנְּהָרוֹת מָיִם׃
יז וַיּוֹסִיפוּ עוֹד לַחֲטֹא לוֹ לַמְרוֹת עֶלְיוֹן בַּצִּיָּה׃
יח וַיְנַסּוּ אֵל בִּלְבָבָם לִשְׁאֹל אֹכֶל לְנַפְשָׁם׃ יט וַיְדַבְּרוּ
בֵּאלֹהִים אָמְרוּ הֲיוּכַל אֵל לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר׃
כ הֵן הִכָּה צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם וּנְחָלִים יִשְׁטְפוּ הֲגַם
לֶחֶם יוּכַל תֵּת אִם יָכִין שְׁאֵר לְעַמּוֹ׃ כא לָכֵן שָׁמַע יְיָ
וַיִּתְעַבָּר וְאֵשׁ נִשְׂקָה בְיַעֲקֹב וְגַם אַף עָלָה
בְיִשְׂרָאֵל׃ כב כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים וְלֹא בָטְחוּ
בִּישׁוּעָתוֹ׃ כג וַיְצַו שְׁחָקִים מִמָּעַל וְדַלְתֵי שָׁמַיִם
פָּתָח׃ כד וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָן לֶאֱכֹל וּדְגַן שָׁמַיִם נָתַן

לָמוֹ׃ כה לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ צֵידָה שָׁלַח לָהֶם
לָשְׂבַע׃ כו יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵימָן׃
כז וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כֶּעָפָר שְׁאָר וּכְחוֹל יַמִּים עוֹף
כָּנָף׃ כח וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנוֹתָיו׃
כט וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִא לָהֶם׃ ל לֹא
זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם בְּפִיהֶם׃ לא וְאַף אֱלֹהִים
עָלָה בָהֶם וַיַּהַרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל
הִכְרִיעַ׃ לב בְּכָל זֹאת חָטְאוּ עוֹד וְלֹא הֶאֱמִינוּ
בְּנִפְלְאֹתָיו׃ לג וַיְכַל בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם
בַּבֶּהָלָה׃ לד אִם הָרָגָם וּדְרָשׁוּהוּ וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ אֵל׃
לה וַיִּזְכְּרוּ כִּי אֱלֹהִים צוּרָם וְאֵל עֶלְיוֹן גֹּאֲלָם׃ חצי הספר
לו וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ׃ לז וְלִבָּם לֹא

נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ בִּבְרִיתוֹ׃ לח וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר
עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל
חֲמָתוֹ׃ לט וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא
יָשׁוּב׃ מ כַּמָּה יַמְרוּהוּ בַמִּדְבָּר יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן׃
מא וַיָּשׁוּבוּ וַיְנַסּוּ אֵל וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הִתְווּ׃ מב לֹא
זָכְרוּ אֶת יָדוֹ יוֹם אֲשֶׁר פָּדָם מִנִּי צָר׃ מג אֲשֶׁר שָׂם
בְּמִצְרַיִם אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בִּשְׂדֵה צֹעַן׃ מד וַיַּהֲפֹךְ
לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנוֹזְלֵיהֶם בַּל יִשְׁתָּיוּן׃ מה יְשַׁלַּח בָּהֶם
עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם׃ מו וַיִּתֵּן לֶחָסִיל
יְבוּלָם וִיגִיעָם לָאַרְבֶּה׃ מז יַהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם
וְשִׁקְמוֹתָם בַּחֲנָמַל׃ מח וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד בְּעִירָם
וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים׃ מט יְשַׁלַּח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה

וָזַעַם וְצָרָה מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים׃ נ יְפַלֵּס נָתִיב
לְאַפּוֹ לֹא חָשַׂךְ מִמָּוֶת נַפְשָׁם וְחַיָּתָם לַדֶּבֶר הִסְגִּיר׃
נא וַיַּךְ כָּל בְּכוֹר בְּמִצְרָיִם רֵאשִׁית אוֹנִים בְּאָהֳלֵי
חָם׃ נב וַיַּסַּע כַּצֹּאן עַמּוֹ וַיְנַהֲגֵם כָּעֵדֶר בַּמִּדְבָּר׃
נג וַיַּנְחֵם לָבֶטַח וְלֹא פָחָדוּ וְאֶת אוֹיְבֵיהֶם כִּסָּה הַיָּם׃
נד וַיְבִיאֵם אֶל גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ׃
נה וַיְגָרֶשׁ מִפְּנֵיהֶם גּוֹיִם וַיַּפִּילֵם בְּחֶבֶל נַחֲלָה וַיַּשְׁכֵּן
בְּאָהֳלֵיהֶם שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ נו וַיְנַסּוּ וַיַּמְרוּ אֶת אֱלֹהִים
עֶלְיוֹן וְעֵדוֹתָיו לֹא שָׁמָרוּ׃ נז וַיִּסֹּגוּ וַיִּבְגְּדוּ כַּאֲבוֹתָם
נֶהְפְּכוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה׃ נח וַיַּכְעִיסוּהוּ בְּבָמוֹתָם
וּבִפְסִילֵיהֶם יַקְנִיאוּהוּ׃ נט שָׁמַע אֱלֹהִים וַיִּתְעַבָּר
וַיִּמְאַס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל׃ ס וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלֹה אֹהֶל

שְׁכֵן בָּאָדָם׃ סא וַיִּתֵּן לַשִּׁבְיָ֣ עֻזּ֑וֹ וְתִפְאַרְתּ֖וֹ בְּיַד־צָֽר׃
סב וַיִּסְגֹּ֣ר לַחֶ֣רֶב עַמּ֑וֹ וּבְנַחֲלָת֖וֹ הִתְעַבָּֽר׃ סג בַּחוּרָיו
אָכְלָ֣ה אֵ֑שׁ וּבְתוּלֹתָ֖יו לֹ֣א הוֹלָלֽוּ׃ סד כֹּהֲנָיו֮ בַּחֶ֪רֶב
נָ֫פָ֥לוּ וְאַלְמְנֹתָ֥יו לֹ֝א תִבְכֶּֽינָה׃ סה וַיִּקַ֤ץ כְּיָשֵׁ֨ן אֲדֹנָ֗י
כְּגִבּ֣וֹר מִתְרוֹנֵ֣ן מִיָּֽיִן׃ סו וַיַּךְ֥ צָרָ֗יו אָח֫וֹר חֶרְפַּ֣ת
עוֹלָ֣ם נָתַ֣ן לָֽמוֹ׃ סז וַיִּמְאַ֗ס בְּאֹ֣הֶל יוֹסֵ֑ף וּבְשֵׁ֥בֶט
אֶפְרַ֝יִם לֹ֣א בָחָֽר׃ סח וַיִּבְחַ֤ר אֶת־שֵׁ֖בֶט יְהוּדָ֑ה אֶת
הַ֥ר צִיּ֝וֹן אֲשֶׁ֣ר אָהֵֽב׃ סט וַיִּבֶן כְּמ֣וֹ רָ֭מִים מִקְדָּשׁ֑וֹ
כָּאָ֥רֶץ יְסָדָ֗הּ לְעוֹלָֽם׃ ע וַיִּבְחַ֣ר בְּדָוִ֣ד עַבְדּ֑וֹ וַיִּקָּחֵ֥הוּ
מִמִּכְלְא֥וֹת צֹֽאן׃ עא מֵאַחַ֣ר עָל֣וֹת הֱ֭יוֹתוֹ לִרְע֣וֹת
בְּיַעֲקֹ֣ב עַמּ֑וֹ וּבְיִשְׂרָאֵ֥ל נַחֲלָתֽוֹ׃ עב וַיִּרְעֵ֥ם כְּתֹ֝ם
לְבָבֹ֑ו וּבִתְבוּנ֖וֹת כַּפָּ֣יו יַנְחֵֽם׃

תהלים ליום רביעי עט

דער מזמור גייט אויף חורבן בית המקדש:

יום ט״ז עט א מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ
טִמְּאוּ אֶת הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת
יְרוּשָׁלַם לְעִיִּים: ב נָתְנוּ אֶת נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל
לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ אָרֶץ: ג שָׁפְכוּ
דָמָם כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאֵין קוֹבֵר: ד הָיִינוּ
חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ: ה עַד מָה
יְיָ תֶּאֱנַף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ אֵשׁ קִנְאָתֶךָ: ו שְׁפֹךְ
חֲמָתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת
אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ: ז כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת
נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ: ח אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר
יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: ט עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי

יְשַׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל
חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ י לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה
אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ
הַשָּׁפוּךְ׃ יא תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֲנַקַת אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ
הוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה׃ יב וְהָשֵׁב לְשָׁכְנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם
אֶל חֵיקָם חֶרְפָּתָם אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי׃ יג וַאֲנַחְנוּ
עַמֶּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר
נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃

דַּער מִזְמוֹר גַייט אוֹיף דֶעם גָלוּת אוּן אוֹיף דֶער גְאוּלָה׃

פ א לַמְנַצֵּחַ אֶל שׁוֹשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר׃
ב רֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף יֹשֵׁב
הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה׃ ג לִפְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה

עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרָתֶךָ וּלְכָה לִישָׁעָתָה לָּנוּ׃ ד אֱלֹהִים
הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃ ה יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת
עַד מָתַי עָשַׁנְתָּ בִּתְפִלַּת עַמֶּךָ׃ ו הֶאֱכַלְתָּם לֶחֶם
דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ׃ ז תְּשִׂימֵנוּ מָדוֹן
לִשְׁכֵנֵינוּ וְאוֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ לָמוֹ׃ ח אֱלֹהִים צְבָאוֹת
הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃ ט גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם
תַּסִּיעַ תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם וַתִּטָּעֶהָ׃ י פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ וַתַּשְׁרֵשׁ
שָׁרָשֶׁיהָ וַתְּמַלֵּא אָרֶץ׃ יא כָּסוּ הָרִים צִלָּהּ וַעֲנָפֶיהָ
אַרְזֵי אֵל׃ יב תְּשַׁלַּח קְצִירָהּ עַד יָם וְאֶל נָהָר
יוֹנְקוֹתֶיהָ׃ יג לָמָּה פָרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ וְאָרוּהָ כָּל עֹבְרֵי
דָּרֶךְ׃ יד יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדַי יִרְעֶנָּה׃
טו אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה

וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת׃ ט וְכַנָּה אֲשֶׁר נָטְעָה יְמִינֶךָ וְעַל בֵּן
אִמַּצְתָּה לָךְ׃ י שְׂרֻפָה בָאֵשׁ כְּסוּחָה מִגַּעֲרַת
פָּנֶיךָ יאבֵדוּ׃ יא תְּהִי יָדְךָ עַל אִישׁ יְמִינֶךָ עַל בֶּן
אָדָם אִמַּצְתָּ לָךְ׃ יב וְלֹא נָסוֹג מִמֶּךָּ תְּחַיֵּינוּ
וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא׃ יג יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ
הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃

דער מזמור לערינט ווי׳א דיא אידין זאלין זיך פירין אין גלות׃

פא א לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית לְאָסָף׃ ב הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים
עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ ג שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ
תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם נָבֶל׃ ד תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר
בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃ ה כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ ו עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל

אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃ ז הֲסִירוֹתִי
מִסֶּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃ ח בַּצָּרָה
קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֱנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם אֶבְחָנְךָ עַל
מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃ ט שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל
אִם תִּשְׁמַע לִי׃ י לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
לְאֵל נֵכָר׃ יא אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃ יב וְלֹא שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי
וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי׃ יג וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם
יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃ יד לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל
בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃ טו כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל
צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי׃ טז מְשַׂנְאֵי יְיָ יְכַחֲשׁוּ לוֹ וְיִהִי
עִתָּם לְעוֹלָם׃ יז וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה וּמִצּוּר

דְּבַשׁ אַשְׁבִּיעֶךָּ׃

דער מזמור זאגט מוסר דיא דיינים זייא זאלין ניט מטה דין זיין און ניט נעמען קיין שוחד׃

פב א מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב
אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט׃ ב עַד מָתַי תִּשְׁפְּטוּ עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים
תִּשָּׂאוּ סֶלָה׃ ג שִׁפְטוּ דָל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ׃
ד פַּלְטוּ דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃ ה לֹא יָדְעוּ
וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ כָּל מוֹסְדֵי אָרֶץ׃
ו אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם׃ ז אָכֵן
כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ׃ ח קוּמָה
אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם׃

דער מזמור איז איין תפלה אויף דיא מלחמות וואס ישראל וועלין האבין אין דיא צייט פון גוג ומגוג׃

יום ג׳ פג א שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף׃ ב אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ׃

אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל׃ ג כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ
יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃ ד עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ
סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל צְפוּנֶיךָ׃ ה אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם
מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד׃ ו כִּי נוֹעֲצוּ לֵב
יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ׃ ז אָהֳלֵי אֱדוֹם וְיִשְׁמְעֵאלִים
מוֹאָב וְהַגְרִים׃ ח גְּבָל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם
יֹשְׁבֵי צוֹר׃ ט גַּם אַשּׁוּר נִלְוָה עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי
לוֹט סֶלָה׃ י עֲשֵׂה לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְיָבִין
בְּנַחַל קִישׁוֹן׃ יא נִשְׁמְדוּ בְעֵין דֹּאר הָיוּ דֹמֶן
לָאֲדָמָה׃ יב שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וּכְזֶבַח
וּכְצַלְמֻנָּע כָּל נְסִיכֵמוֹ׃ יג אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה לָּנוּ
אֶת נְאוֹת אֱלֹהִים׃ יד אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ כַּגַּלְגַּל כְּקַשׁ

לִפְנֵי רוּחַ׃ טו כְּאֵשׁ תִּבְעַר יָעַר וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט
הָרִים׃ טז כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרָתֶךָ וּבְסוּפָתְךָ תְּבַהֲלֵם׃
יז מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלֹון וְיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְיָ׃ יח יֵבֹשׁוּ
וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי עַד וְיַחְפְּרוּ וְיֹאבֵדוּ׃ יט וְיֵדְעוּ כִּי אַתָּה
שִׁמְךָ יְיָ לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ׃

דַּעַר מִזְמוֹר אִיז אֵין תְּפִלָּה אוֹיךְ דַּעַר גְּאוּלָּה אוּן אוֹיךְ בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ׃

פד א לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר׃ ב מַה
יְדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְיָ צְבָאוֹת׃ ג נִכְסְפָה וְגַם
כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְיָ לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל
חָי׃ ד גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר
שָׁתָה אֲפְרָחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְיָ צְבָאוֹת מַלְכִּי
וֵאלֹהָי׃ ה אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה׃

ו אַשְׁרֵי אָדָם עֹז לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם: ז עֹבְרֵי
בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יָשִׁיתוּהוּ גַּם בְּרָכוֹת יַעְטֶה
מוֹרֶה: ח יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל יֵרָאֶה אֶל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן:
ט יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת שִׁמְעָה תְפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב סֶלָה: י מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי
מְשִׁיחֶךָ: יא כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלָף בָּחַרְתִּי
הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֱלֹהַי מִדּוּר בְּאָהֳלֵי רֶשַׁע: יב כִּי
שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהִים חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן יְיָ לֹא יִמְנַע טוֹב
לַהֹלְכִים בְּתָמִים: יג יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ:

דער מזמור איז איין תפלה אויף דעם לאנגען גלות און אויף דער גאולה:

פה א לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר: ב רָצִיתָ יְיָ אַרְצֶךָ
שַׁבְתָּ שְׁבִית יַעֲקֹב: ג נָשָׂאתָ עֲוֹן עַמֶּךָ כִּסִּיתָ

כָּל חַטָּאתָם סֶלָה: ד אָסַפְתָּ כָל עֶבְרָתֶךָ הֱשִׁיבוֹתָ
מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ: ה שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר כַּעַסְךָ
עִמָּנוּ: ו הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף בָּנוּ תִמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר
וָדֹר: ז הֲלֹא אַתָּה תָּשׁוּב תְּחַיֵּנוּ וְעַמְּךָ יִשְׂמְחוּ בָךְ:
ח הַרְאֵנוּ יְיָ חַסְדֶּךָ וְיִשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ: ט אֶשְׁמְעָה מַה
יְדַבֵּר הָאֵל יְיָ כִּי יְדַבֵּר שָׁלוֹם אֶל עַמּוֹ וְאֶל חֲסִידָיו
וְאַל יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה: י אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו יְשׁוּעָתוֹ לִשְׁכֹּן
כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ: יא חֶסֶד וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם
נָשָׁקוּ: יב אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם
נִשְׁקָף: יג גַּם יְיָ יִתֵּן הַטּוּב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ:
יד צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו:

תהלים ליום רביעי פו

דִּיא תְּפִלָּה הָאט דָּוִד הַמֶּלֶךְ מִתְפַּלֵּל גִיוֶוען אַז עֶר אִיז אַנְטְלָפִין פון שָׁאוּל און פון דוֹאֵג וַאֲחִיתוֹפֶל׃

פו א תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה יְיָ אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן
אָנִי׃ ב שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ
אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ׃ ג חָנֵּנִי אֲדֹנָי כִּי אֵלֶיךָ
אֶקְרָא כָּל הַיּוֹם׃ ד שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ
אֲדֹנָי נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃ ה כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב
חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ׃ ו הַאֲזִינָה יְיָ תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה
בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי׃ ז בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי׃
ח אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃ ט כָּל
גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי
וְיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ׃ י כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת
אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃ יא הוֹרֵנִי יְיָ דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ׃

בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ׃ יב אוֹדְךָ אֲדֹנָי
אֱלֹהַי בְּכָל לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם׃ יג כִּי
חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה׃
יד אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ
נַפְשִׁי וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם׃ טו וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל רַחוּם
וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת׃ טז פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי
תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ׃ יז עֲשֵׂה
עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְיָ
עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי׃

דַּעם מִזמור הָאט דָּוד הַמֶּלֶךְ מְיַסֵּד גִיווען אִים צוּא זָאגִין אִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ׃

פז א לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר שִׁיר יְסוֹדָתוֹ בְּהָרְרֵי קֹדֶשׁ׃
ב אֹהֵב יְיָ שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב׃

ג נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים סֶלָה: ד אַזְכִּיר
רָהַב וּבָבֶל לְיֹדְעָי הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם כּוּשׁ זֶה
יֻלַּד שָׁם: ה וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ וְאִישׁ יֻלַּד בָּהּ וְהוּא
יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן: ו יְיָ יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד
שָׁם סֶלָה: ז וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל מַעְיָנַי בָּךְ:

אין דעם מזמור ווערט גיקלאגט אויף דיא גרויסע צרות וואס ישראל האבן גיליטין אין גלות:

יום י״ח פח א שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל מָחֲלַת
לְעַנּוֹת מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי: ב יְיָ אֱלֹהֵי
יְשׁוּעָתִי יוֹם צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ: ג תָּבוֹא לְפָנֶיךָ
תְּפִלָּתִי הַטֵּה אָזְנְךָ לְרִנָּתִי: ד כִּי שָׂבְעָה בְרָעוֹת
נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ: ה נֶחְשַׁבְתִּי עִם יוֹרְדֵי
בוֹר הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין אֱיָל: ו בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּמוֹ

חֲלָלִים שְׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה
מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ׃ ז שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים
בִּמְצֹלוֹת׃ ח עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל מִשְׁבָּרֶיךָ
עִנִּיתָ סֶלָה׃ ט הִרְחַקְתָּ מְיָדְעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת
לָמוֹ כָּלֹא וְלֹא אֵצֵא׃ י עֵינִי דָאֲבָה מִנִּי עֹנִי קְרָאתִיךָ
יְיָ בְּכָל יוֹם שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי׃ יא הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה
פֶּלֶא אִם רְפָאִים יָקוּמוּ יוֹדוּךָ סֶלָה׃ יב הֲיְסֻפַּר
בַּקֶּבֶר חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן׃ יג הֲיִוָּדַע בַּחֹשֶׁךְ
פִּלְאֶךָ וְצִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ נִשְׁיָה׃ יד וַאֲנִי אֵלֶיךָ יְיָ
שִׁוַּעְתִּי וּבַבֹּקֶר תְּפִלָּתִי תְקַדְּמֶךָ׃ טו לָמָה יְיָ תִּזְנַח
נַפְשִׁי תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי׃ טז עָנִי אֲנִי וְגוֹעַ מִנָּעַר
נָשָׂאתִי אֵמֶיךָ אָפוּנָה׃ יז עָלַי עָבְרוּ חֲרוֹנֶיךָ

בְּעוּתֶיךָ צִמְּתָתוּנִי: יח סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל הַיּוֹם הִקִּיפוּ
עָלַי יָחַד: יט הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב וָרֵעַ מְיָדָעַי מַחְשָׁךְ:

אֵין דֵּעִם מִזְמוֹר אֵיז אֵיין תְּפִלָּה אוּיף מַלְכוּת בֵּית דָּוִד לֶעָתִיד לָבוֹא:

פט א מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי: ב חַסְדֵי יְיָ עוֹלָם
אָשִׁירָה לְדֹר וָדֹר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי: ג כִּי
אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה שָׁמַיִם תָּכִן אֱמוּנָתְךָ
בָּהֶם: ד כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד
עַבְדִּי: ה עַד עוֹלָם אָכִין זַרְעֶךָ וּבָנִיתִי לְדֹר וָדוֹר
כִּסְאֶךָ סֶלָה: ו וְיוֹדוּ שָׁמַיִם פִּלְאֲךָ יְיָ אַף אֱמוּנָתְךָ
בִּקְהַל קְדֹשִׁים: ז כִּי מִי בַשַּׁחַק יַעֲרֹךְ לַיְיָ יִדְמֶה
לַיְיָ בִּבְנֵי אֵלִים: ח אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדֹשִׁים רַבָּה
וְנוֹרָא עַל כָּל סְבִיבָיו: ט יְיָ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי כָמוֹךָ

חֲסִין יָהּ וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ׃ י אַתָּה מוֹשֵׁל
בִּגְאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם׃ יא אַתָּה
דִכִּאתָ כֶחָלָל רָהַב בִּזְרוֹעַ עֻזְּךָ פִּזַּרְתָּ אוֹיְבֶיךָ׃
יב לְךָ שָׁמַיִם אַף לְךָ אָרֶץ תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ אַתָּה
יְסַדְתָּם׃ יג צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן
בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ׃ יד לְךָ זְרוֹעַ עִם גְּבוּרָה תָּעֹז יָדְךָ
תָּרוּם יְמִינֶךָ׃ טו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד
וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ׃ טז אַשְׁרֵי הָעָם יְדְעֵי תְרוּעָה
יְיָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן׃ יז בְּשִׁמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם
וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ׃ יח כִּי תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה
וּבְרְצוֹנְךָ תָּרוּם קַרְנֵנוּ׃ יט כִּי לַיְיָ מָגִנֵּנוּ וְלִקְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ׃ כ אָז דִּבַּרְתָּ בְחָזוֹן לַחֲסִידֶךָ וַתֹּאמֶר

שִׁוִּיתִי עֵזֶר עַל גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי בָחוּר מֵעָם׃
כא מָצָאתִי דָוִד עַבְדִּי בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו׃
כב אֲשֶׁר יָדִי תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ׃ כג לֹא
יִשֶּׁא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן עַוְלָה לֹא יְעַנֶּנּוּ׃ כד וְכִתּוֹתִי
מִפָּנָיו צָרָיו וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף׃ כה וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי
עִמּוֹ וּבְשָׁמִי תָּרוּם קַרְנוֹ׃ כו וְשַׂמְתִּי בַיָּם יָדוֹ
וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ׃ כז הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי
וְצוּר יְשׁוּעָתִי׃ כח אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן
לְמַלְכֵי אָרֶץ׃ כט לְעוֹלָם אֶשְׁמָר לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי
נֶאֱמֶנֶת לוֹ׃ ל וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמָיִם׃
לא אִם יַעֲזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן׃
לב אִם חֻקֹּתַי יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ׃ לג וּפָקַדְתִּי

בְּשִׁבְטֵי פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם׃ לד וְחַסְדִּי לֹא אָפִיר
מֵעִמּוֹ וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי׃ לה לֹא אֲחַלֵּל בְּרִיתִי
וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא אָשָׁנֶּה׃ לו אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי
אִם לְדָוִד אֲכַזֵּב׃ לז זַרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה וְכִסְאוֹ
כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי׃ לח כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק
נֶאֱמָן סֶלָה׃ לט וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ
עִם מְשִׁיחֶךָ׃ מ נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ חִלַּלְתָּ
לָאָרֶץ נִזְרוֹ׃ מא פָּרַצְתָּ כָּל גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו
מְחִתָּה׃ מב שַׁסֻּהוּ כָּל עֹבְרֵי דָרֶךְ הָיָה חֶרְפָּה
לִשְׁכֵנָיו׃ מג הַרִימוֹתָ יְמִין צָרָיו הִשְׂמַחְתָּ כָּל אוֹיְבָיו׃
מד אַף תָּשִׁיב צוּר חַרְבּוֹ וְלֹא הֲקִמֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה׃
מה הִשְׁבַּתָּ מִטֶּהָרוֹ וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ מִגַּרְתָּה׃

מ הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו הֶעֱטִיתָ עָלָיו בוּשָׁה סֶלָה׃
מז עַד מָה יְיָ תִּסָּתֵר לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ אֵשׁ חֲמָתֶךָ׃
מח זְכָר אֲנִי מֶה חָלֶד עַל מַה שָׁוְא בָּרָאתָ כָּל בְּנֵי
אָדָם׃ מט מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ
מִיַּד שְׁאוֹל סֶלָה׃ נ אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשֹׁנִים אֲדֹנָי
נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד בֶּאֱמוּנָתֶךָ׃ נא זְכֹר אֲדֹנָי חֶרְפַּת
עֲבָדֶיךָ שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל רַבִּים עַמִּים׃ נב אֲשֶׁר
חֵרְפוּ אוֹיְבֶיךָ יְיָ אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְבוֹת מְשִׁיחֶךָ׃
נג בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

ספר ליום חמישי רביעי

דער מזמור טוט ריידין גרויס מוסר אז דער מענטש זאל זיך ניט האלטין בגאוה אויף דעם עולם׃

יום ר״ט צ א תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן

אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר׃ ב בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ
וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה
אֵל׃ ג תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי
אָדָם׃ ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי
יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃ ה זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ
בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃ ו בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב
יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃ ז כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃
ח שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לְמאוֹר פָּנֶיךָ׃
ט כִּי כָל יָמֵינוּ פָנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ הֶגֶה׃
י יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת
שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה׃
יא מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ׃ יב לִמְנוֹת

יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִיא לְבַב חָכְמָה׃ יג שׁוּבָה יְיָ עַד
מָתַי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ׃ יד שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ
וְנָרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ׃ טו שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת
עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה׃ טז יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ
פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם׃ יז וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

דער מזמור זאגט דאס דיא וואס זיך אין גאט האלטין ווערין באשיצט פון אלע שלעכטעס׃

צא א יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן׃ ב אֹמַר
לַיְיָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ׃ ג כִּי הוּא
יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת׃ ד בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ
לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ׃ ה לֹא

תִּרְאֶ֥ה מִפַּ֗חַד לַ֫יְלָ֥ה מֵחֵ֣ץ יָ֭עוּף יוֹמָֽם׃ ו מִדֶּ֣בֶר
בָּאֹ֣פֶל יַהֲלֹ֑ךְ מִקֶּ֥טֶב יָ֝שׁ֗וּד צָהֳרָֽיִם׃ ז יִפֹּ֣ל מִצִּדְּךָ֣
אֶ֭לֶף וּרְבָבָ֣ה מִימִינֶ֑ךָ אֵלֶ֥יךָ לֹ֝א יִגָּֽשׁ׃ ח רַ֭ק בְּעֵינֶ֣יךָ
תַבִּ֑יט וְשִׁלֻּמַ֖ת רְשָׁעִ֣ים תִּרְאֶֽה׃ ס ט כִּ֤י אַתָּ֣ה יְ֭
מַחְסִי עֶלְי֣וֹן שַׂ֗מְתָּ מְעוֹנֶֽךָ׃ י לֹא־תְאֻנֶ֣ה אֵלֶ֣יךָ רָעָ֑ה
וְנֶ֥גַע לֹא־יִקְרַ֖ב בְּאָהֳלֶֽךָ׃ יא כִּ֤י מַלְאָכָ֨יו יְצַוֶּ֥ה לָ֗ךְ
לִשְׁמָרְךָ֥ בְּכָל־דְּרָכֶֽיךָ׃ יב עַל־כַּפַּ֥יִם יִשָּׂא֑וּנְךָ֥ פֶּן
תִּגּ֖וֹף בָּאֶ֣בֶן רַגְלֶֽךָ׃ יג עַל־שַׁ֣חַל וָפֶ֣תֶן תִּדְרֹ֑ךְ תִּרְמֹס
כְּפִ֖יר וְתַנִּֽין׃ יד כִּֽי־בִ֭י חָשַׁ֣ק וַאֲפַלְּטֵ֑הוּ אֲשַׂגְּבֵ֥הוּ
כִּֽי־יָדַ֥ע שְׁמִֽי׃ טו יִקְרָאֵ֥נִי וְאֶֽעֱנֵ֑הוּ עִמּ֥וֹ אָנֹכִ֖י בְּצָרָ֣ה
אֲחַלְּצֵ֥הוּ וַאֲכַבְּדֵֽהוּ׃ טז אֹ֣רֶךְ יָ֭מִים אַשְׂבִּיעֵ֑הוּ
וְאַרְאֵ֖הוּ בִּישׁוּעָתִֽי׃

דער מזמור רעט פון עולם הבא און פון דעם שכר פון צדיקים לעתיד לבוא:

צב א מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: ב טוֹב לְהֹדוֹת לַיְיָ
וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: ג לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ
וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: ד עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי
הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: ה כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי
יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: ו מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ מְאֹד עָמְקוּ
מַחְשְׁבֹתֶיךָ: ז אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין
אֶת זֹאת: ח בְּפָרְחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד: ט וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם
יְיָ: י כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ
יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן: יא וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי
בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: יב וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים

עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי׃ יג צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח
כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה׃ יד שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ בְּחַצְרוֹת
אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ׃ טו עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ׃ טז לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְיָ צוּרִי וְלֹא
עַוְלָתָה בּוֹ׃

דער מזמור און דיא מזמורים ביז מזמור ק׳ גייען אויף די ימות המשיח און אויף מלחמות גוג ומגוג׃

צג א יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף
תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט׃ ב נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז
מֵעוֹלָם אָתָּה׃ ג נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְיָ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת
קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם׃ ד מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים
אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ׃ ה עֵדֹתֶיךָ
נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים׃

צד א אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ׃ ב הִנָּשֵׂא
שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל גֵּאִים׃ ג עַד מָתַי
רְשָׁעִים יְיָ עַד מָתַי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ׃ ד יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ
עָתָק יִתְאַמְרוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ ה עַמְּךָ יְיָ יְדַכְּאוּ
וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ׃ ו אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וְיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃
ז וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃ ח בִּינוּ
בֹעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃ ט הֲנֹטַע אֹזֶן
הֲלֹא יִשְׁמָע אִם יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט׃ י הַיֹּסֵר גּוֹיִם
הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת׃ יא יְיָ יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת
אָדָם כִּי הֵמָּה הָבֶל׃ יב אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ
יָהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ׃ יג לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע
עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת׃ יד כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ

וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃ ט כִּי עַד צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט
וְאַחֲרָיו כָּל יִשְׁרֵי לֵב׃ ט מִי יָקוּם לִי עִם מְרֵעִים מִי
יִתְיַצֵּב לִי עִם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ יא לוּלֵי יְיָ עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט
שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי׃ יב אִם אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי
חַסְדְּךָ יְיָ יִסְעָדֵנִי׃ יג בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ
יְשַׁעֲשְׁעוּ נַפְשִׁי׃ יד הֲיְחָבְרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל
עָלֵי חֹק׃ טו יָגוֹדּוּ עַל נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ׃
טז וַיְהִי יְיָ לִי לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי׃ יז וַיָּשֶׁב
עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם יַצְמִיתֵם
יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃

צה א לְכוּ נְרַנְּנָה לַיְיָ נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ׃ ב נְקַדְּמָה
פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ׃ ג כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ

וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים׃ ד אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי
אֶרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ׃ ה אֲשֶׁר לוֹ הַיָּם וְהוּא
עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ׃ ו בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה
נְבָרְכָה לִפְנֵי יְיָ עֹשֵׂנוּ׃ ז כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם
מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ׃ ח אַל
תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר׃
ט אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם רָאוּ פָּעֳלִי׃
י אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב
הֵם וְהֵם לֹא יָדְעוּ דְרָכָי׃ יא אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי
אִם יְבֹאוּן אֶל מְנוּחָתִי׃

צו א שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיְיָ כָּל הָאָרֶץ׃ ב שִׁירוּ
לַיְיָ בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃ ג סַפְּרוּ

בַּגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: ד כִּי גָדוֹל יְיָ
וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים: ה כִּי כָּל
אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיְיָ שָׁמַיִם עָשָׂה: ו הוֹד וְהָדָר
לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ: ז הָבוּ לַיְיָ מִשְׁפְּחוֹת
עַמִּים הָבוּ לַיְיָ כָּבוֹד וָעֹז: ח הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ
שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו: ט הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ: י אִמְרוּ
בַּגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים
בְּמֵישָׁרִים: יא יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם
הַיָּם וּמְלֹאוֹ: יב יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ
כָּל עֲצֵי יָעַר: יג לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ
יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ:

יום ה׳ צז א יְיָ מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים: ב עָנָן
וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ: ג אֵשׁ
לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו: ד הֵאִירוּ בְרָקָיו
תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֶל הָאָרֶץ: ה הָרִים כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ
מִלִּפְנֵי יְיָ מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ: ו הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם
צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ: ז יֵבֹשׁוּ כָּל עֹבְדֵי
פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים הִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל אֱלֹהִים:
ח שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן
מִשְׁפָּטֶיךָ יְיָ: ט כִּי אַתָּה יְיָ עֶלְיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ
מְאֹד נַעֲלֵיתָ עַל כָּל אֱלֹהִים: י אֹהֲבֵי יְיָ שִׂנְאוּ רָע
שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם: יא אוֹר
זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה: יב שִׂמְחוּ

צַדִּיקִים בַּיְיָ וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ :

צח א מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה
הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ : ב הוֹדִיעַ יְיָ
יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ : ג זָכַר חַסְדּוֹ
וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל אַפְסֵי אָרֶץ אֵת
יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ : ד הָרִיעוּ לַיְיָ כָּל הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ
וְזַמֵּרוּ : ה זַמְּרוּ לַיְיָ בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה :
ו בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ :
ז יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ : ח נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ
כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ : ט לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא לִשְׁפֹּט
הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים :

צט א יְיָ מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט

הָאָרֶץ׃ ב יְיָ בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל כָּל
הָעַמִּים׃ ג יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃
ד וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ׃ ה רוֹמְמוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃ ו מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל
יְיָ וְהוּא יַעֲנֵם׃ ז בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ
עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן לָמוֹ׃ ח יְיָ אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל
נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל עֲלִילוֹתָם׃ ט רוֹמְמוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃

דער מזמור טוט דערוועקן דיא מענטשין צוא דינען השי״ת מיט שמחה׃

ק א מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיְיָ כָּל הָאָרֶץ׃ ב עִבְדוּ

אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה: ג דְּעוּ כִּי יְיָ
הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ:
ד בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרוֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ
לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: ה כִּי טוֹב יְיָ לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד דֹּר
וָדֹר אֱמוּנָתוֹ:

דָּער מִזְמוֹר דֶּערצֵיילט דִּיא מִדּוֹת טוֹבוֹת וְוועלְכֶע דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָאט זִיךְ גִּיפִּירט:

קא א לְדָוִד מִזְמוֹר חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ יְיָ
אֲזַמֵּרָה: ב אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים מָתַי תָּבוֹא
אֵלַי אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי: ג לֹא
אָשִׁית לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר בְּלִיַּעַל עֲשֹׂה סֵטִים שָׂנֵאתִי
לֹא יִדְבַּק בִּי: ד לֵבָב עִקֵּשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי רַע לֹא
אֵדָע: ה מְלָשְׁנִי בַסֵּתֶר רֵעֵהוּ אוֹתוֹ אַצְמִית גְּבַהּ

עֵינַיִם וּרְחַב לֵבָב אֹתוֹ לֹא אוּכָל: ו עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי
אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ תָּמִים הוּא
יְשָׁרְתֵנִי: ז לֹא יֵשֵׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר
שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי: ח לַבְּקָרִים אַצְמִית כָּל
רִשְׁעֵי אֶרֶץ לְהַכְרִית מֵעִיר יְיָ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן:

דער מזמור איז איין פארכטיגע תפלה פאר דיא ישראל אין גלות:

קב א תְּפִלָּה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ:
ב יְיָ שִׁמְעָה תְפִלָּתִי וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָּבוֹא: ג אַל
תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ
בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי: ד כִּי כָלוּ בְעָשָׁן יָמָי וְעַצְמוֹתַי
כְּמוֹקֵד נֶחָרוּ: ה הוּכָּה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ לִבִּי כִּי
שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי: ו מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי

לִבְשָׂרִי׃ ז דָּמִיתִי לְקָאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס
חֳרָבוֹת׃ ח שָׁקַדְתִּי וָאֱהִי כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל גָּג׃
ט כָּל הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ׃ י כִּי
אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי בִּבְכִי מָסָכְתִּי׃ יא מִפְּנֵי
זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִכֵנִי׃ יב יָמַי כְּצֵל
נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ׃ יג וְאַתָּה יְיָ לְעוֹלָם תֵּשֵׁב
וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃ יד אַתָּה תָּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת
לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד׃ טו כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ
וְאֶת עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ׃ טז וְיִרְאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם יְיָ וְכָל
מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדֶךָ׃ יז כִּי בָנָה יְיָ צִיּוֹן נִרְאָה
בִּכְבוֹדוֹ׃ יח פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת
תְּפִלָּתָם׃ יט תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא

יְהַלֶּל יָהּ׃ כ כִּי הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְיָ מִשָּׁמַיִם
אֶל אֶרֶץ הִבִּיט׃ כא לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי
תְמוּתָה׃ כב לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְיָ וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלָם׃
כג בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת יְיָ׃
כד עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי׃ כה אֹמַר אֵלִי אַל
תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמַי בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ׃ כו לְפָנִים
הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃ כז הֵמָּה יֹאבֵדוּ
וְאַתָּה תַּעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם
וְיַחֲלֹפוּ׃ כח וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתַּמּוּ׃ כט בְּנֵי
עֲבָדֶיךָ יִשְׁכֹּונוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן׃

דער מְזַמּוֹר אִיז כּוֹלֵל שִׁבְחִים צוּא השי״ת אוּיךְ די גְּרוֹיסֶע חֲסָדִים וָואס השי״ת טוּט מִיט אִיטְלִיכִין׃

קג א לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם

קָדְשׁוֹ׃ ב בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל
גְּמוּלָיו׃ ג הַסֹּלֵחַ לְכָל עֲוֹנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל תַּחֲלוּאָיְכִי׃
ד הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיֵּיכִי הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים׃
ה הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ תִּתְחַדְּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי׃
ו עֹשֶׂה צְדָקוֹת יְיָ וּמִשְׁפָּטִים לְכָל עֲשׁוּקִים׃ ז יוֹדִיעַ
דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו׃ ח רַחוּם
וְחַנּוּן יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חָסֶד׃ ט לֹא לָנֶצַח יָרִיב
וְלֹא לְעוֹלָם יִטּוֹר׃ י לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְלֹא
כַּעֲוֹנֹתֵינוּ גָּמַל עָלֵינוּ׃ יא כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ
גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו׃ יב כִּרְחֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב
הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת פִּשְׁעֵינוּ׃ יג כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים
רִחַם יְיָ עַל יְרֵאָיו׃ יד כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוֹר כִּי

עָפָר אֲנָחְנוּ׃ ט֝ אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן
יָצִיץ׃ ט֝ כִּי רוּחַ עָבְרָה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד
מְקוֹמוֹ׃ י֝ וְחֶסֶד יְיָ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו
וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים׃ י֝ לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ וּלְזֹכְרֵי
פִקֻּדָיו לַעֲשׂוֹתָם׃ י֝ יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ
וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה׃ כ בָּרְכוּ יְיָ מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי
כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ׃ כא בָּרְכוּ יְיָ
כָּל צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ׃ כב בָּרְכוּ יְיָ כָּל
מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ׃

דער מזמור דערציילט דעם שבח פון מעשה בראשית און דיא השגחה פרטית פון הש״ת אויף איטליכין׃

יום כ״א קד א בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ יְיָ אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד
הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ׃ ב עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה

נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה׃ ג הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו
הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ׃ ד עֹשֶׂה
מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט׃ ה יָסַד אֶרֶץ
עַל מְכוֹנֶיהָ בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד׃ ו תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ
כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם׃ ז מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן
מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן׃ ח יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת
אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם׃ ט גְּבוּל שַׂמְתָּ בַל יַעֲבֹרוּן
בַּל יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ׃ י הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים
בַּנְּחָלִים בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן׃ יא יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי
יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם׃ יב עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם
יִשְׁכֹּנוּ מִבֵּין עֳפָאִים יִתְּנוּ קוֹל׃ יג מַשְׁקֶה הָרִים
מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ׃ יד מַצְמִיחַ

חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא
לֶחֶם מִן הָאָרֶץ׃ טו וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל
פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד׃ טז יִשְׂבְּעוּ
עֲצֵי יְיָ אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע׃ יז אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים
יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃ יח הָרִים הַגְּבֹהִים
לַיְעֵלִים סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים׃ יט עָשָׂה יָרֵחַ
לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ׃ כ תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וְיְהִי
לָיְלָה בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר׃ כא הַכְּפִירִים
שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם׃ כב תִּזָּרַח
הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן׃ כג יֵצֵא אָדָם
לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עַד עֶרֶב׃ כד מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ
כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃ כה זֶה

הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת
קְטַנּוֹת עִם גְּדֹלוֹת׃ כו שָׁם אֳנִיּוֹת יִהַלֵּכוּן לִוְיָתָן
זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֵק בּוֹ׃ כז כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת
אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ כח תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ
יִשְׂבְּעוּן טוֹב׃ כט תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף רוּחָם
יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃ ל תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן
וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה׃ לא יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח
יְיָ בְּמַעֲשָׂיו׃ לב הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים
וְיֶעֱשָׁנוּ׃ לג אָשִׁירָה לַיְיָ בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
לד יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיְיָ׃ לה יִתַּמּוּ
חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי
נַפְשִׁי אֶת יְיָ הַלְלוּיָהּ׃

דער מזמור זאגט מען זאל מפרסם זיין דיא גרויסקייט פון השי"ת און זיינע חסדים:

קה א הוֹדוּ לַיְיָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילוֹתָיו: ב שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל
נִפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב
מְבַקְשֵׁי יְיָ: ד דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד:
ה זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיו:
ו זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: ז הוּא יְיָ
אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: ח זָכַר לְעוֹלָם
בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר: ט אֲשֶׁר כָּרַת אֶת
אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק: י וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק
לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ
כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם: יב בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר

בִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃ יג וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי
מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר׃ יד לֹא הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם
וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ טו אַל תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי
וְלִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ׃ טז וַיִּקְרָא רָעָב עַל הָאָרֶץ כָּל
מַטֵּה לֶחֶם שָׁבָר׃ יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד
נִמְכַּר יוֹסֵף׃ יח עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃
יט עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ אִמְרַת יְיָ צְרָפָתְהוּ׃ כ שָׁלַח
מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃ כא שָׂמוֹ אָדוֹן
לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל קִנְיָנוֹ׃ כב לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ
וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם׃ כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר
בְּאֶרֶץ חָם׃ כד וַיֶּפֶר אֶת עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצִמֵהוּ מִצָּרָיו׃
כה הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃

כו שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ׃ כז שָׂמוּ
בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם׃ כח שָׁלַח
חֹשֶׁךְ וַיַּחְשֵׁךְ וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ׃ כט הָפַךְ אֶת
מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת דְּגָתָם׃ ל שָׁרַץ אַרְצָם
צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם׃ לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב
כִּנִּים בְּכָל גְּבוּלָם׃ לב נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ
לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם׃ לג וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר
עֵץ גְּבוּלָם׃ לד אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר׃
לה וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם׃
לו וַיַּךְ כָּל בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם׃
לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל׃
לח שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם׃

לט פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃ מ שָׁאַל
וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם׃ מא פָּתַח צוּר
וַיָּזוּבוּ מַיִם הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר׃ מב כִּי זָכַר אֶת דְּבַר
קָדְשׁוֹ אֶת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃ מג וַיּוֹצִא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן
בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו׃ מד וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם
וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ׃ מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו
וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ הַלְלוּיָהּ׃

דער מזמור דערציילט ווי דער ישראל האבין גיזינדיגט און ווי זיי זיינען גישטראפט גיווארין׃

יום כ״ב

קו א הַלְלוּיָהּ הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ב מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ׃
ג אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה בְכָל עֵת׃
ד זָכְרֵנִי יְיָ בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִּישׁוּעָתֶךָ׃ ה לִרְאוֹת

בְּטוֹבַת בְּחִירֶיךָ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל
עִם נַחֲלָתֶךָ׃ ו חָטָאנוּ עִם אֲבֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ׃
ז אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם לֹא הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא
זָכְרוּ אֶת רֹב חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ עַל יָם בְּיַם סוּף׃
ח וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת גְּבוּרָתוֹ׃ ט וַיִּגְעַר
בְּיַם סוּף וַיֶּחֱרָב וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת כַּמִּדְבָּר׃
י וַיּוֹשִׁיעֵם מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם מִיַּד אוֹיֵב׃ יא וַיְכַסּוּ
מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃ יב וַיַּאֲמִינוּ
בִּדְבָרָיו יָשִׁירוּ תְּהִלָּתוֹ׃ יג מִהֲרוּ שָׁכְחוּ מַעֲשָׂיו
לֹא חִכּוּ לַעֲצָתוֹ׃ יד וַיִּתְאַוּוּ תַאֲוָה בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ
אֵל בִּישִׁימוֹן׃ טו וַיִּתֵּן לָהֶם שֶׁאֱלָתָם וַיְשַׁלַּח רָזוֹן
בְּנַפְשָׁם׃ טז וַיְקַנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ

יָיָ׃ יז תִּפְתַּח אֶרֶץ וַתִּבְלַע דָּתָן וַתְּכַס עַל עֲדַת
אֲבִירָם׃ יח וַתִּבְעַר אֵשׁ בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט
רְשָׁעִים׃ יט יַעֲשׂוּ עֵגֶל בְּחֹרֵב וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַסֵּכָה׃
כ וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב׃
כא שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם עֹשֶׂה גְּדֹלוֹת בְּמִצְרָיִם׃
כב נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם נוֹרָאוֹת עַל יַם סוּף׃
כג וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ
לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית׃ כד וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ
חֶמְדָּה לֹא הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ׃ כה וַיֵּרָגְנוּ בְאָהֳלֵיהֶם
לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יָיָ׃ כו וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל
אוֹתָם בַּמִּדְבָּר׃ כז וּלְהַפִּיל זַרְעָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם
בָּאֲרָצוֹת׃ כח וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי

מֵתִים׃ כט וַיִּכְעִיסוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ בָּם מַגֵּפָה׃
ל וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃ לא וַתֵּחָשֶׁב
לוֹ לִצְדָקָה לְדֹר וָדֹר עַד עוֹלָם׃ לב וַיַּקְצִיפוּ עַל מֵי
מְרִיבָה וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם׃ לג כִּי הִמְרוּ אֶת
רוּחוֹ וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו׃ לד לֹא הִשְׁמִידוּ אֶת הָעַמִּים
אֲשֶׁר אָמַר יְיָ לָהֶם׃ לה וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ
מַעֲשֵׂיהֶם׃ לו וַיַּעַבְדוּ אֶת עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ לָהֶם
לְמוֹקֵשׁ׃ לז וַיִּזְבְּחוּ אֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנוֹתֵיהֶם
לַשֵּׁדִים׃ לח וַיִּשְׁפְּכוּ דָם נָקִי דַּם בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם
אֲשֶׁר זָבְחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים׃
לט וַיִּטְמְאוּ בְמַעֲשֵׂיהֶם וַיִּזְנוּ בְמַעַלְלֵיהֶם׃ מ וַיִּחַר
אַף יְיָ בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב אֶת נַחֲלָתוֹ׃ מא וַיִּתְּנֵם בְּיַד

גוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם שׂוֹנְאֵיהֶם׃ מב יַרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל עַוְלָה קָפְצָה
וַיְכָנְעוּ תַּחַת יָדָם׃ מג פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה
יַמְרוּ בַּעֲצָתָם וַיָּמֹכּוּ בַּעֲוֹנָם׃ מד וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם
בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם׃ מה וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם
כְּרֹב חֲסָדָיו׃ מו וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לִפְנֵי כָּל
שׁוֹבֵיהֶם׃ מז הוֹשִׁיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃
מח בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם
וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ׃

ספר ליום ששי חמישי

דער מזמור איז אַ שבח צו השי״ת ווען אייגענער איז גיווען אין מדבר אדער גפארען אין ים און איז ארויס בשלום. אדער ער איז ארויס פון אַ תפיסה. אדער ער איז גיזונד גיוואָרין פון אַ קראנקייט׃

קז א הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ב יֹאמְרוּ

גְּאוּלֵי יְיָ אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד צָר׃ ג וּמֵאֲרָצוֹת
קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן וּמִיָּם׃ ד תָּעוּ
בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ׃
ה רְעֵבִים גַּם צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף׃
ו וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם׃
ז וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל עִיר מוֹשָׁב׃
ח יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ ט כִּי
הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שׁוֹקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא טוֹב׃
י יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֹנִי וּבַרְזֶל׃ יא כִּי
הִמְרוּ אִמְרֵי אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ׃ יב וַיַּכְנַע
בֶּעָמָל לִבָּם כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר׃ יג וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַר
לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃ יד יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ

וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃ טו יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ
וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ טז כִּי שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת
וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדֵּעַ׃ יז אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם
וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ׃ יח כָּל אֹכֶל תְּתַעֵב נַפְשָׁם
וַיַּגִּיעוּ עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת׃ יט וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַר לָהֶם
מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃ כ יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם
וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃ כא יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו
לִבְנֵי אָדָם׃ כב וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו
בְּרִנָּה׃ כג יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם
רַבִּים׃ כד הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְיָ וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה׃
כה וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו׃ כו יַעֲלוּ
שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוֹגָג׃

כז יָחוֹגוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃
כח וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַר לָהֶם וּמִמְצוּקֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃
כט יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם׃ ל וַיִּשְׂמְחוּ
כִּי יִשְׁתְּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל מְחוֹז חֶפְצָם׃ לא יוֹדוּ לַייָ חַסְדּוֹ
וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ לב וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם
וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃ לג יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר
וּמֹצָאֵי מַיִם לְצִמָּאוֹן׃ לד אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה מֵרָעַת
יוֹשְׁבֵי בָהּ׃ לה יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה
לְמֹצָאֵי מָיִם׃ לו וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ עִיר
מוֹשָׁב׃ לז וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי
תְבוּאָה׃ לח וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא
יַמְעִיט׃ לט וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן׃ מ שֹׁפֵךְ

בּוּז עַל נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא דָרֶךְ׃ מא וַיְשַׂגֵּב
אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת׃ מב יִרְאוּ יְשָׁרִים
וְיִשְׂמָחוּ וְכָל עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ׃ מג מִי חָכָם וְיִשְׁמָר
אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי יְיָ׃

דַּעַר מִזְמוֹר גַייט אוֹיף קִיבּוּץ גָּלֻיּוֹת בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃

יום כ״ג

קח א שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים
אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה אַף כְּבוֹדִי׃ ג עוּרָה
הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃ ד אוֹדְךָ בָעַמִּים יְיָ
וַאֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃ ה כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ
וְעַד שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃ ו רוּמָה עַל שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל
כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃ ז לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה
יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ ח אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֻזָה

אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃ ט לִי גִלְעָד לִי
מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃ י מוֹאָב
סִיר רַחְצִי עַל אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי פְּלֶשֶׁת
אֶתְרוֹעָע׃ יא מִי יוֹבִלֵנִי עִיר מִבְצָר מִי נָחָנִי עַד
אֱדוֹם׃ יב הֲלֹא אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים
בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃ יג הָבָה לָנוּ עֶזְרַת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת
אָדָם׃ יד בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

דער מזמור האט דוד המלך גיזאגט געגן זיינע שונאים וואס האבן זיך גיווייזען פאר אים ווי גוטע פריינד׃

קט א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל תֶּחֱרַשׁ׃
ב כִּי פִי רָשָׁע וּפִי מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ דִּבְּרוּ אִתִּי
לְשׁוֹן שָׁקֶר׃ ג וְדִבְרֵי שִׂנְאָה סְבָבוּנִי וַיִּלָּחֲמוּנִי חִנָּם׃
ד תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְפִלָּה׃ ה וַיָּשִׁימוּ עָלַי

רָעָה תַּחַת טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת אַהֲבָתִי׃ ו הַפְקֵד
עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד עַל יְמִינוֹ׃ ז בְּהִשָּׁפְטוֹ יֵצֵא
רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ תִּהְיֶה לַחֲטָאָה׃ ח יִהְיוּ יָמָיו מְעַטִּים
פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר׃ ט יִהְיוּ בָנָיו יְתוֹמִים וְאִשְׁתּוֹ
אַלְמָנָה׃ י וְנוֹעַ יָנוּעוּ בָנָיו וְשָׁאָלוּ וְדָרְשׁוּ
מֵחָרְבוֹתֵיהֶם׃ יא יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְיָבְזוּ
זָרִים יְגִיעוֹ׃ יב אַל יְהִי לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל יְהִי חוֹנֵן
לִיתוֹמָיו׃ יג יְהִי אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית בְּדוֹר אַחֵר יִמַּח
שְׁמָם׃ יד יִזָּכֵר עֲוֹן אֲבֹתָיו אֶל יְיָ וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל
תִּמָּח׃ טו יִהְיוּ נֶגֶד יְיָ תָּמִיד וְיַכְרֵת מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
טז יַעַן אֲשֶׁר לֹא זָכַר עֲשׂוֹת חֶסֶד וַיִּרְדֹּף אִישׁ עָנִי
וְאֶבְיוֹן וְנִכְאֵה לֵבָב לְמוֹתֵת׃ יז וַיֶּאֱהַב קְלָלָה

וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ׃
יח וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה כְּמַדּוֹ וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ
וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו׃ יט תְּהִי לוֹ כְּבֶגֶד יַעְטֶה וּלְמֵזַח
תָּמִיד יַחְגֹּרָהּ׃ כ זֹאת פְּעֻלַּת שָׂטָנַי מֵאֵת יְיָ
(אֱלֹהִים קרי)
וְהַדֹּבְרִים רָע עַל נַפְשִׁי׃ כא וְאַתָּה יְיָ אֲדֹנָי
עֲשֵׂה אִתִּי לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי טוֹב חַסְדְּךָ הַצִּילֵנִי׃
כב כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי׃ כג כְּצֵל
כְּנָטוֹתוֹ נֶהֱלָכְתִּי נִנְעַרְתִּי כָּאַרְבֶּה׃ כד בִּרְכַּי
כָּשְׁלוּ מִצּוֹם וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשֶּׁמֶן׃ כה וַאֲנִי הָיֵיתִי
חֶרְפָּה לָהֶם יִרְאוּנִי יָנִיעוּן רֹאשָׁם׃ כו עָזְרֵנִי יְיָ אֱלֹהָי
הוֹשִׁיעֵנִי כְּחַסְדֶּךָ׃ כז וְיֵדְעוּ כִּי יָדְךָ זֹאת אַתָּה יְיָ
עָשִׂיתָהּ׃ כח יְקַלְלוּ הֵמָּה וְאַתָּה תְּבָרֵךְ קָמוּ וַיֵּבֹשׁוּ

וְעַבְדְּךָ יִשְׂמָח׃ כט יִלְבְּשׁוּ שׂוֹטְנַי כְּלִמָּה וְיַעֲטוּ
כַמְעִיל בָּשְׁתָּם׃ ל אוֹדֶה יְיָ מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ
רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ׃ לא כִּי יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ
מִשְׁפְּטֵי נַפְשׁוֹ׃

דַּעַר מִזְמוֹר גַייט אוֹיף מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ׃

קי א לְדָוִד מִזְמוֹר נְאֻם יְיָ לַאדנִי שֵׁב לִימִינִי עַד
אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ׃ ב מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח
יְיָ מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב אוֹיְבֶיךָ׃ ג עַמְּךָ נְדָבֹת בְּיוֹם
חֵילֶךָ בְּהַדְרֵי קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם מִשְׁחָרְךָ לְךָ טַל יַלְדֻתֶךָ׃
ד נִשְׁבַּע יְיָ וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי
מַלְכִּי צֶדֶק׃ ה אֲדֹנָי עַל יְמִינְךָ מָחַץ בְּיוֹם אַפּוֹ
מְלָכִים׃ ו יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל

אֶֽרֶץ רַבָּה׃ ז מִנַּחֲל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל כֵּן יָרִים רֹאשׁ׃

דער מזמור זאגט מען זאל זיך מתבונן זיין אין גאט׳ס וועלט און אין זיינע וואונדערליכע זאכין׃

קיא א הַלְלוּיָהּ אוֹדֶה יְיָ בְּכָל לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים
וְעֵדָה׃ ב גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְיָ דְּרוּשִׁים לְכָל
חֶפְצֵיהֶם׃ ג הוֹד וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת
לָעַד׃ ד זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ׃ ה טֶרֶף
נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ׃ ו כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד
לְעַמּוֹ לָתֶת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם׃ ז מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת
וּמִשְׁפָּט נֶאֱמָנִים כָּל פִּקּוּדָיו׃ ח סְמוּכִים לָעַד
לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר׃ ט פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ
צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ׃ י רֵאשִׁית
חָכְמָה יִרְאַת יְיָ שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ

עֹמֶדֶת לָעַד׃

דער מזמור טוט רעדין פון די גוטע מדות און צדקה וואס דער מענטש זאל טאן׃

קיב א הַלְלוּיָהּ אַשְׁרֵי אִישׁ יָרֵא אֶת יְיָ בְּמִצְוֹתָיו
חָפֵץ מְאֹד׃ ב גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דוֹר
יְשָׁרִים יְבֹרָךְ׃ ג הוֹן וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת
לָעַד׃ ד זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם
וְצַדִּיק׃ ה טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו
בַּמִּשְׁפָּט׃ ו כִּי לְעוֹלָם לֹא יִמּוֹט לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה
צַדִּיק׃ ז מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ
בַּיְיָ׃ ח סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא יִירָא עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה בְצָרָיו׃
ט פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ
תָּרוּם בְּכָבוֹד׃ י רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעַס שִׁנָּיו יַחֲרֹק

וְנָמֵס תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

דער מזמור און דער אנדערער מזמור דערציילן דיא נסים פון יציאת מצרים און פון בנין בית המקדש׃

יום כ״ד קיג א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ׃
ב יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ ג מִמִּזְרַח
שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ׃ ד רָם עַל
כָּל גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃ ה מִי כַּיְיָ אֱלֹהֵינוּ
הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת׃ ו הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ׃ ז מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן׃
ח לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ׃ ט מוֹשִׁיבִי
עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ׃
קיד א בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם
לֹעֵז׃ ב הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל

מַמְשְׁלוֹתָיו׃ ג הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר׃
ד הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן׃ ה מַה
לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר׃ ו הֶהָרִים
תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן׃ ז מִלִּפְנֵי אָדוֹן
חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב׃ ח הַהֹפְכִי הַצּוּר
אֲגַם מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם׃

דאס איז איין תְּפִלָּה אויף דער גְּאוּלָּה פון דעם לאנגען גָּלוּת׃

קטו א לֹא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל
חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ׃ ב לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה
נָא אֱלֹהֵיהֶם׃ ג וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמַיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ
עָשָׂה׃ ד עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃
ה פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃

ו אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יָרִיחוּן׃
ז יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ
בִּגְרוֹנָם׃ ח כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ
בָּהֶם׃ ט יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ י בֵּית
אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ יא יִרְאֵי יְיָ
בִּטְחוּ בַיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ יב יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ׃
יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן׃
יג יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים׃ יד יֹסֵף יְיָ
עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם׃ טו בְּרוּכִים אַתֶּם לַיְיָ
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ טז הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ וְהָאָרֶץ
נָתַן לִבְנֵי אָדָם׃ יז לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּיָהּ וְלֹא כָּל
יֹרְדֵי דוּמָה׃ יח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד

תהלים ליום ששי קטז קטז

עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

דער מזמור און דער אנדערער מזמור גייען אויף חורבן בית המקדש און אויף קבוץ גליות׃

קטז א אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃ ב כִּי
הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא׃ ג אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי
מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃
ד וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא אָנָּה יְיָ מַלְּטָה נַפְשִׁי׃ ה חַנּוּן יְיָ
וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃ ו שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ דַּלּוֹתִי
וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃ ז שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי יְיָ גָּמַל
עָלָיְכִי׃ ח כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה
אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי׃ ט אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת
הַחַיִּים׃ י הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד׃
יא אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל הָאָדָם כֹּזֵב׃ יב מָה אָשִׁיב

לַיי כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃ יג כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם
יי אֶקְרָא׃ יד נְדָרַי לַיי אֲשַׁלֵּם נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ׃
טו יָקָר בְּעֵינֵי יי הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃ טז אָנָּה יי כִּי אֲנִי
עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃
יז לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יי אֶקְרָא׃ יח נְדָרַי
לַיי אֲשַׁלֵּם נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ׃ יט בְּחַצְרוֹת בֵּית
יי בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלִַם הַלְלוּיָהּ׃

קיז א הַלְלוּ אֶת יי כָּל גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים׃
ב כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת יי לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

דֶּער מִזְמוֹר גֵייט אוֹיךְ יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ אוֹיךְ דֶּער גְּאוּלָה פוּן גָּלוּת׃

קיח א הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ב יֹאמַר
נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ג יֹאמְרוּ נָא בֵית

אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ד יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ה מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי
בַמֶּרְחָב יָהּ׃ ו יְיָ לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם׃
ז יְיָ לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי׃ ח טוֹב לַחֲסוֹת
בַּיְיָ מִבְּטֹחַ בָּאָדָם׃ ט טוֹב לַחֲסוֹת בַּיְיָ מִבְּטֹחַ
בִּנְדִיבִים׃ י כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃
יא סַבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ יב סַבּוּנִי
כִּדְבֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃
יג דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל וַיְיָ עֲזָרָנִי׃ יד עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ
וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה׃ טו קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי
צַדִּיקִים יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל׃ טז יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ
עֹשָׂה חָיִל׃ יז לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי

יָהּ׃ יח יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי׃ יט פִּתְחוּ לִי
שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אודֶה יָהּ׃ כ זֶה הַשַּׁעַר לַיי
צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ׃ כא אודְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי
לִישׁוּעָה׃ כב אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה׃
כג מֵאֵת יי הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ׃ כד זֶה
הַיּוֹם עָשָׂה יי נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ׃ כה אָנָּא יי
הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יי הַצְלִיחָה נָּא׃ כו בָּרוּךְ הַבָּא
בְּשֵׁם יי בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יי׃ כז אֵל יי וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ
חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃ כח אֵלִי אַתָּה
וְאודֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ׃ כט הודוּ לַיי כִּי טוֹב כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

דֶּער מִזְמוֹר אִיז אַכְט א״ב אִין אִיטְלִיכִין פָּסוּק אִיז תּוֹרָה, עֵדוּת, פִּקּוּדִים, מִצְוֹת, דִּבּוּר, מִשְׁפָּט, צֶדֶק, חוּקִים:

יום כ״ה

קיט א אַשְׁרֵי תְמִימֵי דָרֶךְ הַהֹלְכִים בְּתוֹרַת
יְיָ׃ ב אַשְׁרֵי נֹצְרֵי עֵדֹתָיו בְּכָל לֵב
יִדְרְשׁוּהוּ׃ ג אַף לֹא פָעֲלוּ עַוְלָה בִּדְרָכָיו הָלָכוּ׃
ד אַתָּה צִוִּיתָה פִקֻּדֶיךָ לִשְׁמֹר מְאֹד׃ ה אַחֲלַי יִכֹּנוּ
דְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ׃ ו אָז לֹא אֵבוֹשׁ בְּהַבִּיטִי אֶל
כָּל מִצְוֹתֶיךָ׃ ז אוֹדְךָ בְיֹשֶׁר לֵבָב בְּלָמְדִי מִשְׁפְּטֵי
צִדְקֶךָ׃ ח אֶת חֻקֶּיךָ אֶשְׁמֹר אַל תַּעַזְבֵנִי עַד מְאֹד׃

ב ט בַּמֶּה יְזַכֶּה נַעַר אֶת אָרְחוֹ לִשְׁמֹר כִּדְבָרֶךָ׃
י בְּכָל לִבִּי דְרַשְׁתִּיךָ אַל תַּשְׁגֵּנִי מִמִּצְוֹתֶיךָ׃ יא בְּלִבִּי
צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ לְמַעַן לֹא אֶחֱטָא לָךְ׃ יב בָּרוּךְ

אַתָּה יְיָ לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ יג בִּשְׂפָתַי סִפַּרְתִּי כֹּל
מִשְׁפְּטֵי פִיךָ׃ יד בְּדֶרֶךְ עֵדְוֹתֶיךָ שַׂשְׂתִּי כְּעַל כָּל
הוֹן׃ טו בְּפִקּוּדֶיךָ אָשִׂיחָה וְאַבִּיטָה אֹרְחֹתֶיךָ׃
טז בְּחֻקֹּתֶיךָ אֶשְׁתַּעֲשָׁע לֹא אֶשְׁכַּח דְּבָרֶךָ׃

ג

יז גְּמֹל
עַל עַבְדְּךָ אֶחְיֶה וְאֶשְׁמְרָה דְבָרֶךָ׃ יח גַּל עֵינַי
וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ׃ יט גֵּר אָנֹכִי בָּאָרֶץ
אַל תַּסְתֵּר מִמֶּנִּי מִצְוֹתֶיךָ׃ כ גָּרְסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָה
אֶל מִשְׁפָּטֶיךָ בְכָל עֵת׃ כא גָּעַרְתָּ זֵדִים אֲרוּרִים
הַשֹּׁגִים מִמִּצְוֹתֶיךָ׃ כב גַּל מֵעָלַי חֶרְפָּה וָבוּז כִּי
עֵדְוֹתֶיךָ נָצָרְתִּי׃ כג גַּם יָשְׁבוּ שָׂרִים בִּי נִדְבָּרוּ עַבְדְּךָ
יָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ׃ כד גַּם עֵדְוֹתֶיךָ שַׁעֲשָׁעַי אַנְשֵׁי עֲצָתִי׃

ד כה דָּבְקָה לֶעָפָר נַפְשִׁי חַיֵּנִי כִּדְבָרֶךָ׃ כו דְּרָכַי
סִפַּרְתִּי וַתַּעֲנֵנִי לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ כז דֶּרֶךְ פִּקּוּדֶיךָ
הֲבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ׃ כח דָּלְפָה נַפְשִׁי
מִתּוּגָה קַיְּמֵנִי כִּדְבָרֶךָ׃ כט דֶּרֶךְ שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי
וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי׃ ל דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ
שִׁוִּיתִי׃ לא דָּבַקְתִּי בְעֵדְוֹתֶיךָ יְיָ אַל תְּבִישֵׁנִי׃ לב דֶּרֶךְ
מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ כִּי תַרְחִיב לִבִּי׃

ה לג הוֹרֵנִי יְיָ דֶּרֶךְ
חֻקֶּיךָ וְאֶצְּרֶנָּה עֵקֶב׃ לד הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה תוֹרָתֶךָ
וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְכָל לֵב׃ לה הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב מִצְוֹתֶיךָ
כִּי בוֹ חָפָצְתִּי׃ לו הַט לִבִּי אֶל עֵדְוֹתֶיךָ וְאַל אֶל בָּצַע׃
לז הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא בִּדְרָכֶךָ חַיֵּנִי׃ לח הָקֵם

לְעַבְדֶּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ׃ לט הָעֲבֵר
חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים׃ מ הִנֵּה
תָּאַבְתִּי לְפִקּוּדֶיךָ בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי׃

ו מא וְיָבֹאֻנִי

חֲסָדֶךָ יְיָ תְּשׁוּעָתְךָ כְּאִמְרָתֶךָ׃ מב וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי
דָּבָר כִּי בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ׃ מג וְאַל תַּצֵּל מִפִּי דְבַר
אֱמֶת עַד מְאֹד כִּי לְמִשְׁפָּטֶךָ יִחָלְתִּי׃ מד וְאֶשְׁמְרָה
תוֹרָתְךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ מה וְאֶתְהַלְכָה בָרְחָבָה
כִּי פִקֻּדֶיךָ דָּרָשְׁתִּי׃ מו וַאֲדַבְּרָה בְעֵדְוֹתֶיךָ נֶגֶד
מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ׃ מז וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּמִצְוֹתֶיךָ
אֲשֶׁר אָהָבְתִּי׃ מח וְאֶשָּׂא כַפַּי אֶל מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר
אָהַבְתִּי וְאָשִׂיחָה בְחֻקֶּיךָ׃

ז מט זְכָר דָּבָר לְעַבְדֶּךָ
עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי׃ נ זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי
אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי׃ נא זֵדִים הֱלִיצֻנִי עַד מְאֹד
מִתּוֹרָתְךָ לֹא נָטִיתִי׃ נב זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ מֵעוֹלָם
יְיָ וָאֶתְנָחָם׃ נג זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי מֵרְשָׁעִים עֹזְבֵי
תוֹרָתֶךָ׃ נד זְמִרוֹת הָיוּ לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי׃
נה זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְיָ וָאֶשְׁמְרָה תּוֹרָתֶךָ׃
נו זֹאת הָיְתָה לִּי כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃

ח נז חֶלְקִי יְיָ
אָמַרְתִּי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ׃ נח חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל לֵב
חָנֵּנִי כְּאִמְרָתֶךָ׃ נט חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי
אֶל עֵדֹתֶיךָ׃ ס חַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהְמָהְתִּי לִשְׁמֹר

מִצְוֹתֶיךָ׃ סא חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּדֻנִי תּוֹרָתְךָ לֹא
שָׁכָחְתִּי׃ סב חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ׃ עַל
מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃ סג חָבֵר אֲנִי לְכָל אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ
וּלְשֹׁמְרֵי פִקּוּדֶיךָ׃ סד חַסְדְּךָ יְיָ מָלְאָה הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ
לַמְּדֵנִי׃

ט סה טוֹב עָשִׂיתָ עִם עַבְדְּךָ יְיָ כִּדְבָרֶךָ׃
סו טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי׃
סז טֶרֶם אֶעֱנֶה אֲנִי שֹׁגֵג וְעַתָּה אִמְרָתְךָ שָׁמַרְתִּי׃
סח טוֹב אַתָּה וּמֵטִיב לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ סט טָפְלוּ עָלַי
שֶׁקֶר זֵדִים אֲנִי בְּכָל לֵב אֶצֹּר פִּקּוּדֶיךָ׃ ע טָפַשׁ
כַּחֵלֶב לִבָּם אֲנִי תּוֹרָתְךָ שִׁעֲשָׁעְתִּי׃ עא טוֹב לִי כִּי
עֻנֵּיתִי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ׃ עב טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ

מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף׃

ו

עג יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי
הֲבִינֵנִי וְאֶלְמְדָה מִצְוֹתֶיךָ׃ עד יְרֵאֶיךָ יִרְאוּנִי
וְיִשְׂמָחוּ כִּי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ עה יָדַעְתִּי יְיָ כִּי צֶדֶק
מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי׃ עו יְהִי נָא חַסְדְּךָ
לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ׃ עז יְבוֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ
וְאֶחְיֶה כִּי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃ עח יֵבֹשׁוּ זֵדִים כִּי
שֶׁקֶר עִוְּתוּנִי אֲנִי אָשִׂיחַ בְּפִקֻּדֶיךָ׃ עט יָשׁוּבוּ לִי
יְרֵאֶיךָ וְיֹדְעֵי עֵדֹתֶיךָ׃ פ יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ
לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ׃

כ

פא כָּלְתָה לְתִשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי
לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ פב כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר

מָתַי תְּנַחֲמֵנִי׃ פג כִּי הָיִיתִי כְּנאד בְּקִיטור חֻקֶּיךָ
לֹא שָׁכָחְתִּי׃ פד כַּמָּה יְמֵי עַבְדֶּךָ מָתַי תַּעֲשֶׂה
בְרֹדְפַי מִשְׁפָּט׃ פה כָּרוּ לִי זֵדִים שִׂיחוֹת אֲשֶׁר לֹא
כְתוֹרָתֶךָ׃ פו כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁקֶר רְדָפוּנִי
עָזְרֵנִי׃ פז כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ וַאֲנִי לֹא עָזַבְתִּי
פִקֻּדֶיךָ׃ פח כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת פִּיךָ׃

ל פט לְעוֹלָם יְיָ דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם׃ צ לְדֹר וָדֹר
אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד׃ צא לְמִשְׁפָּטֶיךָ
עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ׃ צב לוּלֵי תוֹרָתְךָ
שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי׃ צג לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח
פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי׃ צד לְךָ אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי כִּי

פִּקּוּדֶיךָ דָּרָשְׁתִּי׃ צה לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי
עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן׃ צו לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ
רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד׃

מ

יום כ״ו צז מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא
שִׂיחָתִי׃ צח מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוָתְךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא
לִי׃ צט מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדוֹתֶיךָ שִׂיחָה
לִי׃ ק מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃ קא מִכָּל
אֹרַח רָע כָּלֵאתִי רַגְלָי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ׃
קב מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא סָרְתִּי כִּי אַתָּה הוֹרֵתָנִי׃ קג מַה
נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי׃ קד מִפִּקּוּדֶיךָ
אֶתְבּוֹנָן עַל כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל אֹרַח שָׁקֶר׃

נ קה נֵר

לְרַגְלִי דְבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי׃ קו נִשְׁבַּעְתִּי וְאֲקַיֵּמָה
לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃ קז נַעֲנֵיתִי עַד מְאֹד יְיָ חַיֵּנִי
כִדְבָרֶךָ׃ קח נִדְבוֹת פִּי רְצֵה נָא יְיָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ
לַמְּדֵנִי׃ קט נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא
שָׁכָחְתִּי׃ קי נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא
תָעִיתִי׃ קיא נָחַלְתִּי עֵדוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי שְׂשׂוֹן לִבִּי
הֵמָּה׃ קיב נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב׃

ס קיג סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃ קיד סִתְרִי
וּמָגִנִּי אָתָּה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ קטו סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים
וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי׃ קטז סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ וְאֶחְיֶה

וְאַל תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי׃ קיז סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה וְאֶשְׁעָה
בְּחֻקֶּיךָ תָּמִיד׃ קיח סָלִיתָ כָּל שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי
שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם׃ קיט סִיגִים הִשְׁבַּתָּ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ
לָכֵן אָהַבְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ׃ קכ סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי
וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי׃

ע קכא עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל
תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי׃ קכב עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל יַעַשְׁקֻנִי
זֵדִים׃ קכג עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ׃
קכד עֲשֵׂה עִם עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃
קכה עַבְדְּךָ אֲנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה עֵדְוֹתֶיךָ׃ קכו עֵת
לַעֲשׂוֹת לַיי הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ׃ קכז עַל כֵּן אָהַבְתִּי
מִצְוֹתֶיךָ מִזָּהָב וּמִפָּז׃ קכח עַל כֵּן כָּל פִּקּוּדֵי כֹל

יִשַּׂרְתִּי כָּל אֹרַח שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי׃

פ קכט פְּלָאוֹת

עֵדוֹתֶיךָ עַל כֵּן נְצָרָתַם נַפְשִׁי׃ קל פֵּתַח דְּבָרֶיךָ
יָאִיר מֵבִין פְּתָיִם׃ קלא פִּי פָעַרְתִּי וָאֶשְׁאָפָה כִּי
לְמִצְוֹתֶיךָ יָאָבְתִּי׃ קלב פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט
לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃ קלג פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל
תַּשְׁלֶט בִּי כָּל אָוֶן׃ קלד פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק אָדָם וְאֶשְׁמְרָה
פִּקּוּדֶיךָ׃ קלה פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת
חֻקֶּיךָ׃ קלו פַּלְגֵי מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא שָׁמְרוּ
תוֹרָתֶךָ׃

צ קלז צַדִּיק אַתָּה יְיָ וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ׃
קלח צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד׃ קלט צִמְּתַתְנִי

קִנְאָתִי כִּי שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ צָרָי׃ קמ צְרוּפָה אִמְרָתְךָ
מְאֹד וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ׃ קמא צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקֻּדֶיךָ
לֹא שָׁכָחְתִּי׃ קמב צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ
אֱמֶת׃ קמג צַר וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשָׁעָי׃
קמד צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה׃

ק קמה קָרָאתִי
בְכָל לֵב עֲנֵנִי יְיָ חֻקֶּיךָ אֶצְרָה׃ קמו קְרָאתִיךָ
הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדֹתֶיךָ׃ קמז קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף
וַאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ קמח קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת
לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ׃ קמט קוֹלִי שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְיָ
כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי׃ קנ קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ
רָחָקוּ׃ קנא קָרוֹב אַתָּה יְיָ וְכָל מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת׃

קנב קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם׃

ר קנג רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
קנד רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי׃ קנה רָחוֹק
מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ׃ קנו רַחֲמֶיךָ
רַבִּים יְיָ כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי׃ קנז רַבִּים רֹדְפַי
וְצָרָי מֵעֵדוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי׃ קנח רָאִיתִי בֹגְדִים
וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמָרוּ׃ קנט רְאֵה
כִּי פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְיָ כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי׃ קס רֹאשׁ
דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ׃

ש קסא שָׂרִים
רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרְךָ פָּחַד לִבִּי׃ קסב שָׂשׂ אָנֹכִי

עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃ קסג שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי
וָאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃ קסד שֶׁבַע בַּיּוֹם
הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃ קסה שָׁלוֹם רָב
לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃ קסו שִׂבַּרְתִּי
לִישׁוּעָתְךָ יְיָ וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי׃ קסז שָׁמְרָה נַפְשִׁי
עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד׃ קסח שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ
וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃

ת קסט תִּקְרַב רִנָּתִי
לְפָנֶיךָ יְיָ כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃ קע תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ
כְּאִמְרָתֶךָ הַצִּילֵנִי׃ קעא תַּבַּע שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי
תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ קעב תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל
מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק׃ קעג תְּהִי יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ

בָּחָרְתִּי׃ קעד תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְיָ וְתוֹרָתְךָ
שַׁעֲשָׁעָי׃ קעה תְּחִי נַפְשִׁי וּתְהַלָּלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶךָ
יַעְזְרֻנִי׃ קעו תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי
מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

ליום השבת

דער מזמור איז איין מוסר קעגען דיא וואס רעדען לשון הרע׃

יום כ״ז קכ א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל יְיָ בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי
וַיַּעֲנֵנִי׃ ב יְיָ הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת שֶׁקֶר
מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה׃ ג מַה יִּתֶּן לְךָ וּמַה יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן
רְמִיָּה׃ ד חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים׃
ה אוֹיָה לִי כִּי גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם אָהֳלֵי קֵדָר׃
ו רַבַּת שָׁכְנָה לָהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם׃ ז אֲנִי
שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה׃

דאס איז איין תפלה דאס השי״ת זאל העלפין ישׂראל און זאל זייא היטען פון אלע צרות׃

קכא א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן
יָבֹא עֶזְרִי׃ ב עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
ג אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃ ד הִנֵּה לֹא
יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃ ה יְיָ שֹׁמְרֶךָ יְיָ צִלְּךָ
עַל יַד יְמִינֶךָ׃ ו יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ
בַּלָּיְלָה׃ ז יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ׃
ח יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

דער מזמור דערציילט דיא שׂמחה פון דיא עולי רגלים און דעם שׂבח פון ירושׁלים׃

קכב א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי
בֵּית יְיָ נֵלֵךְ׃ ב עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ
יְרוּשָׁלָ‍ִם׃ ג יְרוּשָׁלַ‍ִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָּהּ

יַחְדָּו׃ ד שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת
לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ׃ ה כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת
לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד׃ ו שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם
יְרוּשָׁלִַם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ׃ ז יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה
בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ׃ ח לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם
בָּךְ׃ ט לְמַעַן בֵּית יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ׃

דֶּרֶךְ מְזַמּוֹר אֵיזוֹ אֵיזֶן תְּפִלָּה אוֹיְךְ דֶּרֶךְ גְּאוּלָּה פּוּן גָּלוּת׃

קכג א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי
הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם׃ ב הִנֵּה כְעֵינֵי עַבָדִים אֶל יַד
אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ
אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵנוּ׃ ג חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ כִּי רַב
שָׂבַעְנוּ בוּז׃ ד רַבַּת שָׂבְעָה לָהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג

הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵי יוֹנִים׃

דֶער מִזמור איז איין שֶבח צוא השי״ת וואס עֶר האט ניט גלאזין דיא שׂונאים פֶערשלינגען דיא ישׂראל׃

קכד א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר
נָא יִשְׂרָאֵל׃ ב לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ
אָדָם׃ ג אֲזַי חַיִּים בְּלָעוֹנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ׃
ד אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ׃ ה אֲזַי
עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים׃ ו בָּרוּךְ יְיָ שֶׁלֹּא
נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם׃ ז נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה
מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ׃ ח עֶזְרֵנוּ
בְּשֵׁם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

אין דֶעם מִזמור איז איין הַבטָחה דאס ירושלים און דֶער בהמ״ק ווֶעלין ווידֶער אויף גירכט ווֶערין׃

קכה א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבּוֹטְחִים בַּייָ כְּהַר צִיּוֹן לֹא

יְמוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב׃ ב יְרוּשָׁלַ֫͏ִם הָרִים סָבִיב לָהּ
וַיְיָ סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ ג כִּי לֹא יָנוּחַ
שֵׁבֶט הָרֶ֫שַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים לְמַ֫עַן לֹא יִשְׁלְחוּ
הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם׃ ד הֵיטִיבָה יְיָ לַטּוֹבִים
וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם׃ ה וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם
יוֹלִיכֵם יְיָ אֶת פֹּעֲלֵי הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל׃

דער מזמור רעט פון דיא גרויסע שמחה וואס וועט זיין בעת דיא גאולה אי״ה׃

קכו א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ
כְּחֹלְמִים׃ ב אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה
אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה׃
ג הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים׃ ד שׁוּבָה יְיָ
אֶת שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב׃ ה הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה

בְּרִנָּה יִקְצְרוּ׃ ו הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מְשֶׁךְ הַזָּרַע
בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו׃

דער מזמור זאגט מוסר אז מען זאל נאר האבין בטחון אויף השי״ת ווארום אן אים קאן גארניט זיין׃

קכז א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם יְיָ לֹא יִבְנֶה בַיִת
שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם יְיָ לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא
שָׁקַד שׁוֹמֵר׃ ב שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי
שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא׃
ג הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן׃ ד כְּחִצִּים
בְּיַד גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים׃ ה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר
מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ
אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר׃

דער מזמור זאגט דאס גליקליך איז דער וואס איז נהנה מיגיע כפו

קכח א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְיָ הַהֹלֵךְ
בִּדְרָכָיו: ב יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב
לָךְ: ג אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ
כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: ד הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ
גָּבֶר יְרֵא יְיָ: ה יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב
יְרוּשָׁלָם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: ו וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם
עַל יִשְׂרָאֵל:

דאס גייט אויף דיא צרות וואס די ישראל האבין גיליטין אין אלע גליות:

קכט א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרַי יֹאמַר
נָא יִשְׂרָאֵל: ב רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרַי גַּם לֹא
יָכְלוּ לִי: ג עַל גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הֶאֱרִיכוּ

לְמַעֲנִיתָם: ד יְיָ צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים: ה יֵבֹשׁוּ
וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן: ו יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת
שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ: ז שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר
וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר: ח וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בִּרְכַּת יְיָ
אֲלֵיכֶם בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְיָ:

דָּאס אִיז אֵיין תְּפִלָּה אוֹיף אֲרִיכַּת הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אוּן אוֹיף דֶעֶר גְּאוּלָה:

קל א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ: ב אֲדֹנָי
שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל
תַּחֲנוּנָי: ג אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד:
ד כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא: ה קִוִּיתִי יְיָ קִוְּתָה
נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: ו נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים
לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: ז יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ כִּי עִם

יי הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת׃ ח וְהוּא יִפְדֶּה אֶת
יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו׃

דער מזמור זאגט דאס די ישראל זאלין ניט זיין שטאלץ בייַ זיך נאר האפין צו השי״ת עֶר זאל זייא העלפין׃

קלא א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יי לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא
רָמוּ עֵינָי וְלֹא הִלַּכְתִּי בִגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת
מִמֶּנִּי׃ ב אִם לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי
אִמּוֹ כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי׃ ג יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יי מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם׃

דאס איז איין תפלה דאס מלכות בית דוד זאל כלייבין פעסט דורך דעם מלך המשיח׃

קלב א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר יי לְדָוִד אֵת כָּל עֻנּוֹתוֹ׃
ב אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיי נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ ג אִם
אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם אֶעֱלֶה עַל עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃

ד אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃ ה עַד
אֶמְצָא מָקוֹם לַיְיָ מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ ו הִנֵּה
שְׁמַעֲנוּהָ בְאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי יָעַר׃ ז נָבוֹאָה
לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם רַגְלָיו׃ ח קוּמָה יְיָ
לְמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃ ט כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק
וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃ י בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי
מְשִׁיחֶךָ׃ יא נִשְׁבַּע יְיָ לְדָוִד אֱמֶת לֹא יָשׁוּב מִמֶּנָּה
מִפְּרִי בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא לָךְ׃ יב אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ
בְּרִיתִי וְעֵדָתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם גַּם בְּנֵיהֶם עֲדֵי עַד יֵשְׁבוּ
לְכִסֵּא לָךְ׃ יג כִּי בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּה לְמוֹשָׁב לוֹ׃
יד זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּיתִיהָ׃
טו צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם׃

ט וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ׃ י שָׁם
אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי׃ יא אוֹיְבָיו
אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ׃

דער מזמור גייט אויף מלך המשיח מיט דעם כהן גדול וואס זיינען ווי ברידער אין דער גדולה׃

קלג א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים
שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד׃ ב כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל
הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי
מִדּוֹתָיו׃ ג כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הָרְרֵי צִיּוֹן כִּי
שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם׃

דער מזמור זאגט דאס די לייטין פון קבוץ גלויות זאלין לויבין גאט פאר די גאולה׃

קלד א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ
הָעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹת׃ ב שְׂאוּ יְדֵכֶם קֹדֶשׁ

וּבָרְכוּ אֶת יְיָ׃ ג יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

דעם מזמור האט דוד המלך גיזאגט צו די כהנים און לויים דאס זיי זאלין לויבין השי״ת ווייל ער האט מיט אונז גרויס חסד גיטאן׃

יום כ״ח קלה א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ הַלְלוּ עַבְדֵי
יְיָ׃ ב שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בְּחַצְרוֹת בֵּית
אֱלֹהֵינוּ׃ ג הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב יְיָ זַמְּרוּ לְשִׁמוֹ כִּי נָעִים׃
ד כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ׃ ה כִּי אֲנִי
יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְיָ וַאֲדוֹנֵינוּ מִכָּל אֱלֹהִים׃ ו כֹּל אֲשֶׁר
חָפֵץ יְיָ עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל תְּהֹמוֹת׃
ז מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר
עֹשֶׂה מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו׃ ח שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי
מִצְרַיִם מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה׃ ט שָׁלַח אֹתוֹת וּמוֹפְתִים
בְּתוֹכֵכִי מִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו׃ י שֶׁהִכָּה

גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים׃ יא לְסִיחוֹן מֶלֶךְ
הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן׃
יב וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃ יג יְיָ
שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃ יד כִּי יָדִין יְיָ עַמּוֹ
וְעַל עֲבָדָיו יִתְנֶחָם׃ טו עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב
מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃ טז פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם
לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ יז אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין
יֶשׁ רוּחַ בְּפִיהֶם׃ יח כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר
בֹּטֵחַ בָּהֶם׃ יט בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת יְיָ בֵּית אַהֲרֹן
בָּרְכוּ אֶת יְיָ׃ כ בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת יְיָ יִרְאֵי יְיָ בָּרְכוּ
אֶת יְיָ׃ כא בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָם הַלְלוּיָהּ׃

דער מזמור זאגט צוא לויבין השי״ת אויף דיא חסדים וואס ער טוט אלע מענטשין אין כלל אוך אין פרט׃

קלו א הודו לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ב הודו
לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ג הודו לַאֲדֹנֵי
הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ד לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת
גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ה לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם
בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ו לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל
הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ז לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ח אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ט אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת
בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ י לְמַכֵּה מִצְרַיִם
בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יא וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יב בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ

נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יג לְגֹזֵר יַם סוּף לְגֶזָרִים כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יד וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ טו וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם סוּף כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ טז לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
יז לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יח וַיַּהֲרֹג
מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יט לְסִיחוֹן מֶלֶךְ
הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ כ וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ כא וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ כב נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
כג שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ כד וַיִּפְרְקֵנוּ
מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ כה נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ כו הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

תהלים ליום השבת קלז

דער מזמור איז גיזאגט אויף חורבן בית המקדש און אויף גלות בבל:

קלז א עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ
אֶת צִיּוֹן: ב עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ:
ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ
שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר
יְיָ עַל אַדְמַת נֵכָר: ה אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָם
תִּשְׁכַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי
אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי:
ז זְכֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֹמְרִים עָרוּ
עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: ח בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי
שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ אֶת גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: ט אַשְׁרֵי
שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת עוֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע:

דָּוִד הַמֶּלֶךְ לוּיבט השי״ת אוֹיף דִּיא חֲסָדִים וָואס עֶר הָאט מִיט אִים גִיטָאן אוּן הָאט אִים גִיגעבִין דִיא מַלוּכָה׃

קלח א לְדָוִד אוֹדְךָ בְכָל לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ׃
ב אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה אֶת שְׁמֶךָ
עַל חַסְדְּךָ וְעַל אֲמִתֶּךָ כִּי הִגְדַּלְתָּ עַל כָּל שִׁמְךָ
אִמְרָתֶךָ׃ ג בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי
עֹז׃ ד יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַלְכֵי אֶרֶץ כִּי שָׁמְעוּ אִמְרֵי פִיךָ׃
ה וְיָשִׁירוּ בִּדַרְכֵי יְיָ כִּי גָדוֹל כְּבוֹד יְיָ׃ ו כִּי רָם יְיָ
וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבוֹהַּ מִמֶּרְחָק יְיֵדָע׃ ז אִם אֵלֵךְ
בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח יָדֶךָ
וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃ ח יְיָ יִגְמֹר בַּעֲדִי יְיָ חַסְדְּךָ לְעוֹלָם
מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אַל תֶּרֶף׃

דער מזמור ערקלערט דיא השגחה פרטית פון השי״ת אויף איטליכע טהאט און יעדען טריט פון מענטשין׃

קלט א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר יְיָ חֲקַרְתַּנִי וַתֵּדָע׃
ב אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְתָּה לְרֵעִי
מֵרָחוֹק׃ ג אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ וְכָל דְּרָכַי הִסְכַּנְתָּה׃
ד כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְיָ יָדַעְתָּ כֻלָּהּ׃ ה אָחוֹר
וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה׃ ו פְּלִיאָה דַעַת
מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא אוּכַל לָהּ׃ ז אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ
וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃ ח אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה
וַאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ׃ ט אֶשָּׂא כַנְפֵי שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה
בְּאַחֲרִית יָם׃ י גַּם שָׁם יָדְךָ תַּנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ׃
יא וָאֹמַר אַךְ חֹשֶׁךְ יְשׁוּפֵנִי וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדְנִי׃
יב גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר

כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָה׃ יג כִּי אַתָּה קָנִיתָ כִלְיֹתָי תְּסֻכֵּנִי
בְּבֶטֶן אִמִּי׃ יד אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי
נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד׃ טו לֹא נִכְחַד
עָצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר עֻשֵּׂיתִי בַסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי
בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ׃ טז גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ
כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצָּרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם׃ יז וְלִי מַה
יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם׃ יח אֶסְפְּרֵם
מֵחוֹל יִרְבּוּן הֱקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ׃ יט אִם תִּקְטֹל
אֱלוֹהַּ רָשָׁע וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ מֶנִּי׃ כ אֲשֶׁר יֹמְרוּךָ
לְמִזְמָה נָשׂוּא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ׃ כא הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְיָ
אֶשְׂנָא וּבְתַקּוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט׃ כב תַּכְלִית שִׂנְאָה
שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי׃ כג חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לְבָבִי

בְּחָנְנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי: כד וּרְאֵה אִם דֶּרֶךְ עֹצֶב בִּי
וּנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם:

דָּעם מִזְמוֹר הָאט דָּוִד הַמֶּלֶךְ גִיזָאגְט אוֹיף דוֹאָג און דִיא זִיפִים וָואס זַיִיא הָאבִּין גִירֶעט אוֹיף אִים רְכִילוּת:

יום כ״ט קמא לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: ב חַלְּצֵנִי יְיָ מֵאָדָם
רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי: ג אֲשֶׁר חָשְׁבוּ
רָעוֹת בְּלֵב כָּל יוֹם יָגֻורוּ מִלְחָמוֹת: ד שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם
כְּמוֹ נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת שְׂפָתֵימוֹ סֶלָה:
ה שָׁמְרֵנִי יְיָ מִידֵי רָשָׁע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי
אֲשֶׁר חָשְׁבוּ לִדְחוֹת פְּעָמָי: ו טָמְנוּ גֵאִים פַּח לִי
וַחֲבָלִים פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת לְיַד מַעְגָּל מֹקְשִׁים שָׁתוּ לִי
סֶלָה: ז אָמַרְתִּי לַיְיָ אֵלִי אָתָּה הַאֲזִינָה יְיָ קוֹל
תַּחֲנוּנָי: ח יְיָ אֲדֹנָי עֹז יְשׁוּעָתִי סַכּוֹתָה לְרֹאשִׁי
אֱלֹהִים קרי

בְּיוֹם נָשֶׁק׃ ט אַל תִּתֵּן יְיָ מַאֲוֵי רָשָׁע זְמָמוֹ אַל
תָּפֵק יָרוּמוּ סֶלָה׃ י רֹאשׁ מְסִבָּי עֲמַל שְׂפָתֵימוֹ
יְכַסֵּימוֹ׃ יא יְמוּטוּ עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים בָּאֵשׁ יַפִּלֵם
בְּמַהֲמֹרוֹת בַּל יָקוּמוּ׃ יב אִישׁ לָשׁוֹן בַּל יִכּוֹן בָּאָרֶץ
אִישׁ חָמָס רָע יְצוּדֶנּוּ לְמַדְחֵפוֹת׃ יג יָדַעְתִּי כִּי
יַעֲשֶׂה יְיָ דִּין עָנִי מִשְׁפַּט אֶבְיוֹנִים׃ יד אַךְ צַדִּיקִים
יוֹדוּ לְשִׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ׃

דעם מזמור האט דוד גיזאגט בעת ער איז אנטלאפין פון שאול אין לאנד פון פלשתים׃

קמא א מִזְמוֹר לְדָוִד יְיָ קְרָאתִיךָ חוּשָׁה לִי הַאֲזִינָה
קוֹלִי בְּקָרְאִי לָךְ׃ ב תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת
לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב׃ ג שִׁיתָה יְיָ
שָׁמְרָה לְפִי נְצָרָה עַל דַּל שְׂפָתָי׃ ד אַל תַּט לִבִּי

לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִלוֹת בְּרֶשַׁע אֶת אִישִׁים
פֹּעֲלֵי אָוֶן וּבַל אֶלְחַם בְּמַנְעַמֵּיהֶם׃ ה יֶהֱלְמֵנִי צַדִּיק
חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי שֶׁמֶן רֹאשׁ אַל יָנִי רֹאשִׁי כִּי עוֹד
וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם׃ ו נִשְׁמְטוּ בִידֵי סֶלַע
שֹׁפְטֵיהֶם וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי כִּי נָעֵמוּ׃ ז כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבוֹקֵעַ
בָּאָרֶץ נִפְזְרוּ עַצְמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל׃ ח כִּי אֵלֶיךָ יְהוִה (אֱלֹהִים קרי)
אֲדֹנָי עֵינָי בְּכָה חָסִיתִי אַל תְּעַר נַפְשִׁי׃ ט שָׁמְרֵנִי
מִידֵי פַח יָקְשׁוּ לִי וּמוֹקְשׁוֹת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ י יִפְּלוּ
בְמַכְמֹרָיו רְשָׁעִים יַחַד אָנֹכִי עַד אֶעֱבוֹר׃

דעם מזמור האט דוד מתפלל גיווען אז ער האט אפגישניטין דאס קלייד פון שאול המלך אין הייל׃

קמב א מַשְׂכִּיל לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בַמְּעָרָה תְּפִלָּה׃
ב קוֹלִי אֶל יְיָ אֶזְעָק קוֹלִי אֶל יְיָ אֶתְחַנָּן׃ ג אֶשְׁפֹּךְ׃

לְפָנָיו שִׂיחִי צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד׃ ד בְּהִתְעַטֵּף עָלַי
רוּחִי וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי בְּאֹרַח זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ
פַּח לִי׃ ה הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין לִי מַכִּיר אָבַד
מָנוֹס מִמֶּנִּי אֵין דוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי׃ ו זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְיָ
אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי חֶלְקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃
ז הַקְשִׁיבָה אֶל רִנָּתִי כִּי דַלּוֹתִי מְאֹד הַצִּילֵנִי מֵרֹדְפַי
כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃ ח הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת
אֶת שְׁמֶךָ בִּי יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָי׃

דָעם מִזְמוֹר הָאט דָוִד גִיזָאגט כְּעֵת עֶר איז אַנְטְלָאפִין פוּן אַבְשָׁלוֹם׃

קמג א מִזְמוֹר לְדָוִד יְיָ שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֶל
תַּחֲנוּנָי בֶּאֱמֻנָתְךָ עֲנֵנִי בְּצִדְקָתֶךָ׃ ב וְאַל
תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ

כָּל חָי׃ ג כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי
הוֹשִׁיבֵנִי בְמַחֲשַׁכִּים כְּמֵתֵי עוֹלָם׃ ד וַתִּתְעַטֵּף עָלַי
רוּחִי בְּתוֹכִי יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי׃ ה זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם
הָגִיתִי בְכָל פָּעָלֶךָ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ אֲשׂוֹחֵחַ׃
ו פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה׃
ז מַהֵר עֲנֵנִי יְיָ כָּלְתָה רוּחִי אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי
וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר׃ ח הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ
כִּי בְךָ בָטָחְתִּי הוֹדִיעֵנִי דֶּרֶךְ זוּ אֵלֶךְ כִּי אֵלֶיךָ
נָשָׂאתִי נַפְשִׁי׃ ט הַצִּילֵנִי מֵאוֹיְבַי יְיָ אֵלֶיךָ כִּסִּיתִי׃
י לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ כִּי אַתָּה אֱלוֹהָי רוּחֲךָ
טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר׃ יא לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ תְּחַיֵּנִי
בְּצִדְקָתְךָ תוֹצִיא מִצָּרָה נַפְשִׁי׃ יב וּבְחַסְדֶּךָ תַּצְמִית

אֹיְבָי וְהַאֲבַדְתָּ כָּל צֹרְרֵי נַפְשִׁי כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃

אין דעם מזמור האט דוד המלך גילויבט השי״ת וואס ער האט אים גיהאלפין אין זיינע מלחמות׃

קמד א לְדָוִד בָּרוּךְ יְיָ צוּרִי הַמְלַמֵּד יָדַי לַקְרָב
אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה׃ ב חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי
מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי לִי מָגִנִּי וּבוֹ חָסִיתִי הָרוֹדֵד עַמִּי
תַּחְתִּי׃ ג יְיָ מָה אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ׃
ד אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר׃ ה יְיָ הַט
שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃ ו בְּרוֹק בָּרָק
וּתְפִיצֵם שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם׃ ז שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם
פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֵכָר׃ ח אֲשֶׁר
פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר׃ ט אֱלֹהִים שִׁיר
חָדָשׁ אָשִׁירָה לָךְ בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה לָךְ׃

י הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ
מֵחֶרֶב רָעָה: יא פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי נֵכָר אֲשֶׁר
פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר: יב אֲשֶׁר בָּנֵינוּ
כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם בְּנוֹתֵינוּ כְּזָוִיֹת
מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל: יג מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים
מִזַּן אֶל זַן צֹאנֵנוּ מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ:
יד אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין
צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ: טו אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי
הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

דער מזמור פאנגט אן מיט תְּהִלָּה און ענדיגט זיך מיט תְּהִלַּת. ווייל אין אים גיפינט זיך גרויסע שבחים וואס יעדער מענטש דארף לויבין השם יתברך:

יום ל׳ קמה א תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ:
וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: ב בְּכָל יוֹם

אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ ג גָּדוֹל יְיָ
וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ ד דּוֹר לְדוֹר
יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ ה הֲדַר כְּבוֹד
הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ ו וְעֶזּוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ
יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ ז זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ
וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ ח חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל
חָסֶד׃ ט טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו׃ י יוֹדוּךָ
יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ יא כְּבוֹד
מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ יב לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי
הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ יג מַלְכוּתְךָ
מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר׃
יד סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים׃

ט עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם
בְּעִתּוֹ: ט פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:
יז צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: יח קָרוֹב
יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: יט רְצוֹן
יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: כ שׁוֹמֵר
יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד:
כא תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד:

דער מזמור ערוועקט צו תשובה און מעשים טובים און האבין בטחון אויף השי״ת און ניט אויף איין מענטשין:

קמו א הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ: ב אֲהַלְלָה יְיָ בְּחַיָּי
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: ג אַל תִּבְטְחוּ
בִנְדִיבִים בְּבֶן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה: ד תֵּצֵא

רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃
ה אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל יְיָ אֱלֹהָיו׃
ו עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם
הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם׃ ז עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים
נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְיָ מַתִּיר אֲסוּרִים׃ ח יְיָ פֹּקֵחַ
עִוְרִים יְיָ זֹקֵף כְּפוּפִים יְיָ אֹהֵב צַדִּיקִים׃ ט יְיָ שֹׁמֵר
אֶת גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃
י יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

אין דעם מזמור איז אין לויב צוא השי״ת אויף קבוץ גליות און כנין ירושלים לעתיד לבוא׃

קמז א הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי נָעִים נָאוָה
תְהִלָּה׃ ב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְיָ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃
ג הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃ ד מוֹנֶה

מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא׃ ה גָּדוֹל
אֲדֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃ ו מְעוֹדֵד
עֲנָוִים יְיָ מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ׃ ז עֱנוּ לַייָ
בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר׃ ח הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם
בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃
ט נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃
י לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ
יִרְצֶה׃ יא רוֹצֶה יְיָ אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃
יב שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַם אֶת יְיָ הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃ יג כִּי
חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃ יד הַשָּׂם
גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃ טו הַשֹּׁלֵחַ
אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ׃ טז הַנֹּתֵן שֶׁלֶג

כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר׃ יז מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים
לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃ יח יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב
רוּחוֹ יִזְלוּ מָיִם׃ יט מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו
וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃ כ לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי
וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ׃

אין דעם מזמור איז גרויסע שבחים וואס עס דארף לויבן השי״ת אלע ברואים פון גרויס ביז קליין׃

קמח א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ
בַּמְרוֹמִים׃ ב הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל
צְבָאָיו׃ ג הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי
אוֹר׃ ד הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל
הַשָּׁמָיִם׃ ה יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃
ו וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבֹר׃ ז הַלְלוּ

אֶת יְיָ מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל תְּהֹמוֹת: ח אֵשׁ וּבָרָד
שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ: ט הֶהָרִים
וְכָל גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים: י הַחַיָּה וְכָל
בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: יא מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל
לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל שִׁפְטֵי אָרֶץ: יב בַּחוּרִים וְגַם
בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם נְעָרִים: יג יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי
נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: יד וַיָּרֶם
קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

דער מזמור גייט אויף ימות המשיח:

קמט א הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל
חֲסִידִים: ב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן

יָגִילוּ בְמַלְכָּם׃ ג יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר
יְזַמְּרוּ לוֹ׃ ד כִּי רוֹצֶה יְיָ בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה׃
ה יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם׃
ו רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּפְיוֹת בְּיָדָם׃
ז לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים׃ ח לֶאְסֹר
מַלְכֵיהֶם בְּזִקִים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃
ט לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל
חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ׃

אין דעם מזמור איז פֿארהנדין דרייצען מאל הלול אנטקעגין די דרייצהן מדות וואס השי״ת פירט מיט זיי די גאנצע וועלט׃

קנ א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ
עֻזּוֹ׃ ב הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃
ג הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃

ד הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב׃
ה הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
תְרוּעָה׃ ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ׃

סכום הפסוקים של תהלים אלפים וחמש מאות ושבעה ועשרים א״א כז״ך
סימן. וחציו ויפתחו בפיהם וסדריו י״ט ומזמוריו ק״ן

מחר שסיים תהלים יאמר ג׳ פסוקים אלו

א אַשְׁרֵי

הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ
חַטָּאִים לֹא עָמָד וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב׃ ב כִּי אִם
בְּתוֹרַת יְיָ חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃ ג וְהָיָה
כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ
וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ׃

יהי רצון אחר תהלים

אחר אמירת תהלים יאמר ג׳ פסוקים אלו

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת
עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וְתִשּׁוּעַת צַדִּיקִים
מֵיְהוָה מָעוֹזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם
יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ:

יהי רצון שיאמר אחר כל ספר שבתהלים

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

בְּזְכוּת סֵפֶר

רִאשׁוֹן | שֵׁנִי | שְׁלִישִׁי | רְבִיעִי | חֲמִישִׁי
שֶׁבַּתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאנוּ לְפָנֶיךָ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד סֵפֶר
בְּרֵאשִׁית | שְׁמוֹת | וַיִּקְרָא | בַּמִּדְבָּר | דְּבָרִים

בְּזְכוּת מִזְמוֹרָיו וּבְזְכוּת פְּסוּקָיו וּבְזְכוּת תֵּבוֹתָיו
וּבְזְכוּת נְקוּדוֹתָיו וּבְזְכוּת שִׁמְּתֵיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים
הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ שֶׁתְּכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ

וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ שֶׁחָטָאנוּ וְשֶׁעָוִינוּ
וְשֶׁפָּשַׁעְנוּ לְפָנֶיךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה
לְפָנֶיךָ וְהַדְרִיכֵנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְתִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתַלְמוּד
תּוֹרָתֶךָ וְתִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ וּלְחוֹלָה
(פב״פ) וְתִקְרָא לְשִׁבְוִיים דְּרוֹר וְלַאֲסִירִים פְּקַח קוֹחַ
וּלְכָל הוֹלְכֵי דְרָכִים וְעוֹבְרֵי יַמִּים וּנְהָרוֹת מֵעַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל תַּצִּילֵם מִכָּל צַעַר וָנֶזֶק וְתַגִּיעֵם לְמִחוֹז חֶפְצָם
לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם וְתִפְקוֹד לְכָל חֲשׁוּכֵי בָנִים בְּזֶרַע
שֶׁל קַיָּמָא לַעֲבֹדָתֶךָ וּלְיִרְאָתֶךָ. וּמִעֲבָרוֹת שֶׁל עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל תַּצִּילֵם שֶׁלֹּא תַּפְלֶנָה וְלָדוֹתֵיהֶן וְהַיּוֹשְׁבוֹת
עַל הַמַּשְׁבֵּר בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תַּצִּילֵם מִכָּל רָע. וְאֶל
הַמְּנִיקוֹת תַּשְׁפִּיעַ שֶׁלֹּא יֶחְסַר חָלָב מִדַּדֵּיהֶן. וְאֶל
יְמֻשׁוֹל אַסְכְּרָה וְשֻׁדִּין וְרוּחִין וּלְיִלִין וְכָל פְּגָעִים
וּמַרְעִין בִּישִׁין בְּכָל יַלְדֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּתְגַדְּלֵם
לְתוֹרָתֶךָ לִלְמוֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ. וְתַצִּילֵם מֵעַיִן הָרַע

וּמִדֶּבֶר וּמַמַּגֵּפָה וּמִשָּׂטָן וּמִיֵּצֶר הָרָע. וּתְבַטֵּל מֵעָלֵינוּ
וּמִכָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם כָּל גְּזֵירוֹת
קָשׁוֹת וְרָעוֹת. וְתַטֶּה לֵב הַמַּלְכוּת עָלֵינוּ לְטוֹבָה
וְתִגְזוֹר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת. וְתִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה
בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְהָכֵן פַּרְנָסָתֵנוּ מִיָּדְךָ הָרְחָבָה
וְהַמְּלֵאָה וְלֹא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וְלֹא
לְעַם אַחֵר. וְתֵן לְכָל אִישׁ וְאִישׁ דֵּי פַּרְנָסָתוֹ וּלְכָל
גְּוִיָּה וּגְוִיָּה דֵּי מַחְסוֹרָהּ: וּתְמַהֵר וְתָחִישׁ לְגָאֳלֵינוּ
וְתִבְנֶה בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ וּבְזְכוּת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
מִדּוֹתֶיךָ שֶׁל רַחֲמִים הַכְּתוּבִים בְּתוֹרָתֶךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:
נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה:
שֶׁאֵינָן חוֹזְרוֹת רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ. עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ
עַל־דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ
לְמַעַן שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

יהי רצון אחר תהלים
כשכת וכיוס טוב מומריס זה

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בִּזְכוּת סֵפֶר
רִאשׁוֹן | שֵׁנִי | שְׁלִישִׁי | רְבִיעִי | חֲמִישִׁי
שֶׁבַּתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאנוּ לְפָנֶיךָ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד סֵפֶר
בְּרֵאשִׁית | שְׁמוֹת | וַיִּקְרָא | בַּמִּדְבָּר | דְּבָרִים
בִּזְכוּת מִזְמוֹרָיו וּבִזְכוּת פְּסוּקָיו וּבִזְכוּת
תֵּבוֹתָיו וּבִזְכוּת שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים
הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ שֶׁתְּהֵא נֶחְשָׁב לָנוּ אֲמִירַת מִזְמוֹרֵי
תְּהִלִּים אֵלּוּ כְּאִלּוּ אָמָרָם דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל ע״ה
בְּעַצְמוֹ וְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ וְיַעֲמוֹד לָנוּ לְחַבֵּר אֵשֶׁת
נְעוּרִים עִם דּוֹדָהּ בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרֵיעוּת. וּמְשָׁם
יִמָּשֵׁךְ לָנוּ שֶׁפַע לְנֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה. וּכְשֶׁם שֶׁאָנוּ
אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כַּךְ נִזְכֶּה לוֹמַר
לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה לְעוֹלָם
הַבָּא. וְעַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצֶּלֶת
הַשָּׁרוֹן לָשִׁיר בְּקוֹל נָעִים גִּילַת וְרַנֵּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן
יִתַּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן סֶלָה׃

בליל השענא רבה בסיום כל ספר וספר סתמשה ספרי התלים יאמר זה :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בִּזְכוּת סֵפֶר ׀ רִאשׁוֹן ׀ שֵׁנִי ׀ שְׁלִישִׁי ׀ רְבִיעִי ׀ חֲמִישִׁי
שֶׁבַּתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאנוּ לְפָנֶיךָ שֶׁהוּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד סֵפֶר ׀ בְּרֵאשִׁית ׀ שְׁמוֹת ׀ וַיִּקְרָא ׀ בַּמִּדְבָּר ׀ דְּבָרִים
שֶׁבַּחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה בִּזְכוּת מְזֻמּוֹרָיו וּבִזְכוּת פְּסוּקָיו וּבִזְכוּת הֶבְלָיו וּבִזְכוּת אוֹתִיּוֹתָיו וּבִזְכוּת נְקֻדּוֹתָיו
וּבִזְכוּת טְעָמָיו וּבִזְכוּת שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים הַכְּתוּבִים בָּהֶם וּבִזְכוּת שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים הָרְמוּזִים וְהַמְצֻרָפִים בָּהֶם

תאר ספר ראשון לומרים זה :

שֶׁתָּחֹן עָלֵינוּ כְּגֶדֶל
חַסְדֶּךָ וְתַחְתְּמֵנוּ
בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים
וְתִפְתַּח־לָנוּ שַׁעֲרֵי
אוֹרָה שַׁעֲרֵי
לְוִיַּת חֵן וְחֶסֶד
שַׁעֲרֵי פְּדוּת
שַׁעֲרֵי לִבּוּן עֲוֹנוֹת
שַׁעֲרֵי מַזָּל הָעֶלְיוֹן
שַׁעֲרֵי דְּרוֹר :
יוֹמָם ׀ יְצַוֶּה יְהוָה ׀
חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה
שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה
לְאֵל חַיָּי :

תאר ספר שניי לומרים זה :

שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ
וַאֲמִתֶּךָ וְתַחְתְּמֵנוּ בְּסֵפֶר
מְזוֹנוֹת וּפַרְנָסָה טוֹבָה
וְתִפְתַּח־לָנוּ שַׁעֲרֵי יֶשַׁע
שַׁעֲרֵי וָתִיקוֹת שַׁעֲרֵי דֵּעָה
שַׁעֲרֵי הַצְלָחָה שַׁעֲרֵי אַהֲבָה
שַׁעֲרֵי נַעַם טוֹב שַׁעֲרֵי אֱמֶת
שַׁעֲרֵי וַהֲרָוָחוֹת שַׁעֲרֵי הַרְוָחָה
שַׁעֲרֵי אֲרוּכָה . וְקָרוֹב בָּנוּ
מִקְרָא שֶׁבָּתוּב וּלְתִקְוָה עֶלְיוֹן
עַל כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה
לְתִהְלָּה וּלְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת
וְלִהְיוֹתְךָ עַם קָדוֹשׁ לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר :

תאר ספר שלישי לומרים זה :

שֶׁתְּגַן עָלֵינוּ וְתֹאמְצֵנוּ
לְנֵצַח שׁוֹנְאֵינוּ וְתַחְתְּמֵנוּ
בְּסֵפֶר יְשָׁרִים וְתִמִּימִים
וְתִפְתַּח־לָנוּ שַׁעֲרֵי
יְדִידוּת שַׁעֲרֵי הוֹד וְהָדָר
שַׁעֲרֵי הַצְלָחָה שַׁעֲרֵי
צְדָקָה שַׁעֲרֵי בְּרָכָה
שַׁעֲרֵי אֲחָוָה וְרֵעוּת
שַׁעֲרֵי תְּקוּמָה : יְהוָה
צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב־לָנוּ
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה :
הוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים
שִׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ
נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח :

תאר ספר רביעי לומרים זה :

שֶׁתְּהֵא חָנִינָה לְיהוּדָה
מַלְכוּתְךָ וְתַחְתְּמֵנוּ בְּסֵפֶר צַדִּיקִים
וְתִפְתַּח־לָנוּ שַׁעֲרֵי אוֹצַר טוֹב
שַׁעֲרֵי לֶקַח שַׁעֲרֵי הַשֵּׂכֶל שַׁעֲרֵי
יְקָר שַׁעֲרֵי מְנוּחָה שַׁעֲרֵי צְהָלָה
שַׁעֲרֵי בִּינָה שַׁעֲרֵי אֶמֶת וֶאֱיָלוּת
שַׁעֲרֵי תְּשׁוּעָה : אֱלֹהִים צְבָאוֹת
הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה :
יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ
בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־תְּנָה הוֹדְךָ
עַל הַשָּׁמָיִם : נִכְסְפָה וְגַם־כָּלְתָה ׀
נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי וּבְשָׂרִי
יְרַנְּנוּ אֶל אֵל־חָי : כִּי אַתָּה אֲדֹנָי
טוֹב וְסַלָּח וְרַב־חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ:

תאר ספר חמישי לומרים זה :

שֶׁתְּצַוֶּה פַּחְדְּךָ עַל
אוֹיְבֵינוּ וְתַצִּילֵנוּ
בְּכֹחַ גְּבוּרָתֶךָ
וְתַחְתְּמֵנוּ בְּסֵפֶר
גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה
וְתִפְתַּח־לָנוּ שַׁעֲרֵי
אֱמֶת שַׁעֲרֵי לִבּוּב
שַׁעֲרֵי הַצָּלָה שַׁעֲרֵי
יְשׁוּעָה שְׁעָרִי
מְזוֹנוֹת וְגַם עַד זְקֻנָּה
וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל־
תַּעַזְבֵנִי עַד־אַגִּיד
זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל־
יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ :

ולאחר צאת הלבנה יאמר אחר כל ספר יהי רצון כו'

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ הַשֵּׁם הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ וְהַטָּהוֹר (אדני) שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל
יוֹם לִי וּלְכָל אַנְשֵׁי בֵיתִי וּלְכָל אֲשֶׁר עִמִּי וּלְכָל אֲשֶׁר לִי בַּבַּיִת וּבַשָּׂדֶה
וּלְכָל הַגְּלוּיִם עָלֵינוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם וּמִמֶּנּוּ · מִכָּל צָרָה וְצוּקָה וּמִכָּל
צַעַר וָנֶזֶק וְסַכָּנָה · וּמִכָּל מִינֵי הָפְסֵד וּמִכָּל דְּבַר תַּקָּלָה וּמִכָּל נִסָּיוֹן וּמִכָּל דְּבַר
בְּזָיוֹן · וּמִכָּל גַּזְלָן וְחַמָּסָן וְאַלָּם וּמִכָּל מִינֵי פּוּרְעָנִיּוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת
לָעוֹלָם · וּמִכָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת וּמֵרָעָב וּמִדֶּלוּת וַעֲנִיּוֹת · בְּכֹחַ הַשֵּׁם הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ הַיּוֹצֵא מִפְּסוּק אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה
שָׁמַיְתִּיב לָנוּ הַחֲתִימָה וְתַעֲזְרֵנוּ בְּכָל עִנְיָנֵנוּ וְחָפְצֵנוּ אָמֵן :

תפלה להתפלל על החולה

למנצח על אילת · כ״נ , מזמור לדוד ה׳ רועי · כ״ס , אליך ה׳ נפשי אשא · ל׳ , ארוממך ה׳ · ל״ת , בך ה׳ חסיתי · ל״ג , אשרי נשוי · ל״נ , רננו צדיקים · ל״ז , אל תתחר במרעים · ל״ח , אל בקצפך תוכיחני · ל״ט , למנצח על ידותון · מ״ת , אשרי משכיל · מ״א , שמעו זאת כל העמים · נ״ה , האזינה אלהים · נ״ו , למנצח על יונת · ס״ט , הושיעני אלהים · פ״ו , תפלה לדוד · פ״ח , שיר מזמור · פ״ט , משכיל לאיתן · ק׳ , תפלה למשה · ק״ב , יושב בסתר · ק״ג , תפלה לעני · ק״ן , לדוד ברכי נפשי · ק״ד , ברכי נפשי · ק״ז , הודו לה׳ · קי״ז , אהבתי כי · קי״ח , הודו · קמ״ג , משכיל לדוד · קמ״ן , מזמור לדוד · קכ״ת , שיר המעלות אשרי · ומ״כ יאמר בתמניא אפי (קי״ט) כל הפסוקים משמו של החולה כגון אם שמו יעקב יאמרו הפסוקים יודי״ן עייני״ן קופי״ן ביתי״ן · ומחר כך יאמרו כל פסוקי המותיות מהסס קרע שטן בתמניא אפי · ומחר כך יאמרו תפלת החולה עם כל הכוונות :

וַיְ וַיְ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת · נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה : לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׳ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ : וְאַתָּה בְּיָדְךָ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ · וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק וּלְרַפְּאוֹת אֱנוֹשׁ עַד הֲבָא עַד דִּכְרוּכָהּ שֶׁל נֶפֶשׁ וְלֹא יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל דָּבָר וּבְיָדְךָ נֶפֶשׁ כָּל חָי לָכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן אַב הָרַחֲמִים הָרוֹפֵא לְכָל הַחֲלוּאֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל הַקְּרוֹבִים עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת וְהַמְחַבֵּשׁ מָזוֹר וּתְעָלָה לִידִידָיו וְהַגּוֹאֵל מְשַׁחֵת חַסִידָיו וְהַמַּצִיל מִמָּוֶת נֶפֶשׁ מְרוּדָיו אַתָּה רוֹפֵא נֶאֱמָן תִּשְׁלַח מַרְפֵּא וַאֲרוּכָה וּתְעָלָה בְּרֹב חֶסֶד וַחֲנִינָה וְחֶמְלָה לְנֶפֶשׁ סב״ם לְרוּחוֹ וְנַפְשׁוֹ (לנקבה לְרוּחָהּ וְנַפְשָׁהּ) הָאֻמְלָלָה וְלֹא תֵרֵד נַפְשׁוֹ (נַפְשָׁהּ) לְשְׁאוֹלָה וְהָמֵלֵא רַחֲמִים עָלָיו (עָלֶיהָ) לְהַחֲלִים וּלְרַפְּאוֹת וּלְהַחֲזִיק וּלְהַחֲלִיף וּלְהַחֲיוֹת אוֹתוֹ (אוֹתָהּ) כִּרְצוֹן כָּל קְרוֹבָיו (קְרוֹבֶיהָ)

תפלה להתפלל על החולה

וְאֹהֲבָיו (וְאֹהֲבֶיהָ) וְיֵרָאוּ לְפָנֶיךָ זְכִיּוֹתָיו (זְכִיּוֹתֶיהָ) וְצִדְקוֹתָיו (וְצִדְקוֹתֶיהָ)
וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָיו (חַטֹּאתֶיהָ) וְיִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ מֵעָלָיו
(מֵעָלֶיהָ) וְתִשְׁלַח לוֹ (לָהּ) רְפוּאָה שְׁלֵמָה רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף וּתְחַדֵּשׁ
כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיו (נְעוּרֶיהָ) וְתִשְׁלַח לוֹ (לָהּ) וּלְכָל חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל מַרְפֵּא אֲרוּכָה מַרְפֵּא
בְרָכָה מַרְפֵּא תְרוּפָה וּתְעָלָה מַרְפֵּא חֲנִינָה וְחֶמְלָה מַרְפֵּא יְרוּעִים וּגְלוּיִם מַרְפֵּא
רַחֲמִים וְשָׁלוֹם וְחַיִּים מַרְפֵּא אֹרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים וְיַקִּים בּוֹ (בָּהּ) וּבְכָל חוֹלֵי
יִשְׂרָאֵל מִקְרָא שֶׁכָּתוּב עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ נֶאֱמַן בֵּיתֶךָ וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע
לְקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל
הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְיָ רֹפְאֶךָ: וַעֲבַדְתֶּם אֵת יְיָ
אֱלֹהֵיכֶם וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִירֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ: לֹא תִהְיֶה
מְשַׁכֵּלָה וַעֲקָרָה בְּאַרְצֶךָ אֶת מִסְפַּר יָמֶיךָ אֲמַלֵּא: וְהֵסִיר יְיָ מִמְּךָ כָּל חֹלִי וְכָל
מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ וּנְתָנָם בְּכָל שֹׂנְאֶיךָ: וְעַל
יְדֵי עַבְדֶּךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר וַאֲבַרְכֵתֶם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְיָ
אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יֵבשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם: דְּרָכָיו רָאִיתִי
וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו: בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם
לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו: וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא
בִּכְנָפֶיהָ: אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרוּכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח: רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא

תפלה להתפלל על החולה

הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה : וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבְפָרַט לפב״פ רְפוּאָה שְׁלֵמָה לרמ״ח אֵבָרָיו (אֵבָרֶיהָ) וּשׁס״ה גִּידָיו (גִּידֶיהָ) לְרַפְּאוֹת אוֹתוֹ (אוֹתָהּ) כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֵחָלָיו וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מְצָרַעְתָּהּ ׳ בְּשֵׁם הַשְּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל עֶשְׂרֵה מִדּוֹתֶיךָ אֵל נָא רְפָא נָא לפב״פ לְדָקִים אוֹתוֹ (אוֹתָהּ) מֵחָלָיו (מֵחָלְיָהּ) זֶה וּלְהַאֲרִיךְ עוֹד יְמֵי חַיָּיו (חַיֶּיהָ) חַיִּים שֶׁל רַחֲמִים חַיִּים שֶׁל בְּרִיאוּת חַיִּים שֶׁל שָׁלוֹם חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה כִּדְכְתִיב כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ ׳ אָמֵן סֶלָה :

וּשׁם מנרכ״ם מ״ה בחולה נכרי שם מוסיפין עוד

וְאַף אִם נִגְזַר עָלָיו (עָלֶיהָ) בְּבֵית דִּינְךָ הַצֶּדֶק מִיתָה שֶׁיָּמוּת (שֶׁתָּמוּת) מֵחֳלִי זֶה הִנֵּה רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים קוֹרְעִים גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל אָדָם וְאֶחָד מֵהֶם הוּא שִׁנּוּי הַשֵּׁם שֶׁיִּשַּׁנּוּ הַשֵּׁם שֶׁל הַחוֹלֶה וְקִימְנוּ דְּבְרֵיהֶם וְנִשְׁתַּנָּה שְׁמוֹ (שְׁמָהּ) כִּי אַחֵר הוּא (אַחֶרֶת הִיא) וְאִם עַל פלוני (פלונית) נִגְזַר הַדִּין עַל פלוני (פלונית) לֹא נִגְזַר לָכֵן אַחֵר הוּא (אַחֶרֶת הִיא) וְאֵינוֹ הוּא הַנִּקְרָא (וְאֵינָהּ הִיא הַנִּקְרֵאת) בְּשֵׁם הָרִאשׁוֹן וּכְשֵׁם שֶׁנִּשְׁתַּנָּה שְׁמוֹ (שְׁמָהּ) כֵּן יִשְׁתַּנֶּה הַגְּזַר מֵעָלָיו (מֵעָלֶיהָ) מִדִּין לְרַחֲמִים וּמִמִּיתָה לְחַיִּים וּמִמַּחֲלָה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה לפב״פ בְּשֵׁם כָּל הַשְּׁמוֹת הַכְּתוּבִים בְּסֵפֶר תּוֹרָה זֹאת וּבְשֵׁם כָּל הַשֵּׁמוֹת וּבְשֵׁם כָּל הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל כָּל דָּבָר רְפוּאוֹת וְהַצָּלוֹת תִּשְׁלַח מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לפב״פ וְתַאֲרִיךְ יָמָיו (יָמֶיהָ) וּשְׁנוֹתָיו (וּשְׁנוֹתֶיהָ) בַּנְּעִימִים וִיבַלֶּה (וּתְבַלֶּה) בְּטוּב יָמָיו (יָמֶיהָ) בְּרֹב עֹז וְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם אָמֵן סֶלָה :

חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ, בְּכָל בֹּקֶר נַעֲשֶׂה הָאָדָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה.

אע״פ שֶׁאָסוּר לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם עַד שֶׁיְּנַקֶּה יָדָיו וּמש״ה אֵינוֹ מְבָרֵךְ בְּרָכָה עַל הַחֲזָרַת נְשָׁמָה עַד שֶׁיְּטוֹל יָדָיו וְאָז מְסַדְּרָם בֵּין שַׁאר בְּרָכוֹת כְּמְבוֹאָר (בש״ע או״ח סי׳ ו׳ ס״ב) עכָ״ז רָאוּי וְנָכוֹן לִיתֵּן תֵּיכֶף שֶׁבַח לְהשי״ת עַל הַחֶסֶד הַגָּדוֹל שֶׁהֶחְזִיר לוֹ נִשְׁמָתוֹ, ע״כ יֹאמַר בְּהִתְעוֹרְרוֹ מִשְׁנָתוֹ תֵּיכֶף מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. וְיָכוֹל לְאוֹמְרָהּ אַף כְּשֶׁאֵין יָדָיו נְקִיּוֹת הוֹאִיל שֶׁאֵינוֹ מַזְכִּיר לֹא שֵׁם וְלֹא בְּרָכָה.

דַּעַת הַזּוֹהַר שֶׁלֹּא לֵילֵךְ ד׳ אַמּוֹת בְּלִי נט״י שַׁחֲרִית וְכָל הַהוֹלֵךְ ד׳ אַמּוֹת בְּלִי נט״י כְּאִילּוּ עוֹבֵד ע״ז ח״ו וְעוֹבֵר עַל לֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם.

וּשְׁנֵי הַכֵּלִים יִהְיוּ מוּכָנִים מֵרֹאשׁוֹתָיו א׳ מָלֵא מַיִם וא׳ כְּלִי רֵיקָן וְכֵלִי הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּטַּהֵר בּוֹ יָדָיו אִיקְרִי קָדוֹשׁ.

סֵדֶר הַנְּטִילָה כַּךְ הִיא, נוֹטֵל כְּלִי שֶׁל מַיִם בְּיַד יְמִין וְנוֹתֵן בְּיַד שְׂמֹאל וּמֵרִיק מַיִם עַל יְמִין וְהָדַר עַל שְׂמֹאל וְהָדַר עַל יְמִין וְהָדַר עַל שְׂמֹאל כו׳ עַד ג׳ פְּעָמִים עַל יְמִין וג׳ פְּעָמִים עַל שְׂמֹאל בְּדִילּוּג כִּי זוּלַת זֶה לֹא יָסוּר מֵהַיָּדַיִם הָרוּחַ רָעָה, כֵּן הוּא בְּסִידּוּר האר״י ז״ל, וְהָעִיקָּר שֶׁצָּרִיךְ לְנַגְּבָם יָפָה כִּי אִיתָא בְּהַגָּהוֹת ס׳ הַיִּרְאָה שֶׁחִיבֵּר הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל מַהַר״ם נגר״ו ז״ל, כִּי אֵין הָרוּחַ רָעָה סָרָה עַד אַחַר הַנִּיגּוּב, וּמַסִּיק שֶׁצָּרִיךְ תְּחִילָה לְנַגֵּב הַיָּדַיִם, וּאח״כ יְטוֹל הַיָּדַיִם וְהַפָּנִים בְּבַת אַחַת.

אֵין לְהַרְהֵר בְּבֵית הַכִּסֵּא בְּשׁוּם צוּרָךְ מִצְוָה אֶלָּא יְהַרְהֵר בְּצָרְכֵי הוֹצָאוֹת בֵּיתוֹ, וּבְשַׁבָּת שֶׁאָסוּר לְהַרְהֵר גַּם בָּזֶה יְהַרְהֵר בִּבְנְיָנִים נָאִים וּמְצוּיָרִים וכמ״ש בְּסֵפֶר חֲסִידִים.

כְּבָר הִזְהִירוּנוּ עַל זֶה חז״ל שֶׁאֵין לְקַנֵּחַ בְּיַד יְמִין אֶלָּא בִּשְׂמֹאל ומ״מ אַף כְּשֶׁמְּקַנֵּחַ בִּשְׂמֹאל יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִסְיַּע אֶל הַקִּינּוּחַ הָאֶצְבַּע שֶׁנִּקְרָא אָמָּה כִּי

עָלָיו קְדוּשָׁה יְתֵרָה מִשְּׁאָר הָאֶצְבָּעוֹת לְפִי שֶׁכּוֹרֵךְ עָלָיו ג׳ כְּרִיכוֹת בִּרְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִילִין וְעַיִן בס׳ של״ה, וְיִרְאָה שֶׁלֹּא תִּדְבַּק בּוֹ ח״ו אֵיזֶה צוֹאָה אַפִילוּ בְּפִי טַבַּעַת דְּצוֹאָה בִּמְקוֹמָהּ מְעַכְּבָת הַתְּפִילָה וְאָסוּר לְהִתְפַּלֵּל, וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים לִנְהוֹג כְּמִנְהָג הַסְּפַרְדִיים שֶׁרוֹחֲצִים אוֹתוֹ הַמָּקוֹם בְּמַיִם וּסְמַךְ לָזֶה כְּדִכְתִיב וּמְצוֹאָתוֹ לֹא רָחַץ, וְזֶה עָדִיף מִקִּינּוּחַ.

הָאַר״י ז״ל הָיָה מִתְפַּלֵּל תָּמִיד מִתּוֹךְ הַסִּידוּר זוּלַת תְּפִילַת שמ״ע הָיָה מִתְפַּלֵּל בַּעַל פֶּה בְּעֵינַיִם סְגוּרוֹת.

קוֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל יְקַבֵּל עָלָיו מ״ע שֶׁל וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ, כִּי בָּזֶה תִּהְיֶה תְּפִילָתוֹ כְּלוּלָה מִתְּפִילַת כָּל יִשְׂרָאֵל וּכְאִלּוּ הִיא עוֹלָה מִפִּי רַבִּים וְכֵן שְׁלֵמִים וְאֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאָס.

כְּשֶׁאוֹמֵר וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל בְּוַיְבָרֵךְ דָּוִד רָאוּי מְאוֹד לִיתֵּן שָׁם צְדָקָה ג׳ פְּרוּטוֹת, וְהַכְּוָנָה לַעֲשׂוֹת מג׳ גְּבוּרוֹת שֶׁבְּצֶדֶק לַעֲשׂוֹת צְדָקָה, וּבְיוֹם ב׳ וה׳ שֶׁהַמִּנְהָג בְּלַאו הָכִי לִיתֵּן צְדָקָה יְקַיֵּים זֶה לְיַיחֵד ג׳ פְּרוּטוֹת כְּנִזְכָּר.

מְבוֹאָר בְּזוֹהַר הַמִּתְפַּלֵּל י״ח וְעֵינָיו אֵינָם סְגוּרוֹת שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִרְאוֹת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה קוֹדֶם מִיתָתוֹ כְּמוֹ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל זַכַּאי, וְאִם מִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסִּידוּר הֲוֵי כְּמוֹ עֵינָיו סְגוּרוֹת וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר מַטֵּה מֹשֶׁה.

מְבוֹאָר בְּמִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם כִּי כָּל תֵּיבָה שֶׁבְּקְרִיאַת שְׁמַע מַרְפֵּאת אֵבֶר אֶחָד, ע״כ צָרִיךְ לְדַקְדֵּק מְאוֹד בְּקְרִיאָתָהּ כְּמִי שֶׁמּוֹנָה מַרְגָּלִיוֹת לְבַל יַפִּיל תֵּיבָה אַחַת אָרְצָה בְּעֵרְבּוּב מַחְשָׁבָה אַחֶרֶת.

הָאַר״י ז״ל הָיָה מֵשִׂים הַצִּיצִית בְּיָדוֹ הַשְּׂמָאלִית נֶגֶד הַחָזֶה עַד וְאֶמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת, וְאַף כִּי הַטַּעַם נִפְלָא וְאֵין שׁוֹוֶה לְהֵבִין לְכָל אָדָם עִם כָּל זֶה יַעֲשֶׂה כֵּן כָּל אָדָם.

כְּשֶׁמְּנַשֵּׁק הַס״ת לֹא יַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין הַרְבֵּה מֵהֶמוֹנֵי עַם נוֹגְעִים בִּידֵיהֶם אֶת הַס״ת וּמְנַשְּׁקִין אֶת יְדֵיהֶם אֶלָּא הָעִיקָּר לְחַבֵּק הַסֵּפֶר תּוֹרָה בִּשְׁנֵי

זְרוֹעוֹתָיו וּלְנַשֵּׁק הס״ת, וְהוּא כִּי הס״ת מוֹרֶה עַל מִדַּת הָרַחֲמִים הַכְּלוּלָה מֵחֶסֶד וְדִין וְהוּא דוּגְמַת גּוּף הָאָדָם בְּאֶמְצַע, ב׳ הַזְּרוֹעוֹת זְרוֹעַ יְמִין חֶסֶד, וּשְׂמָאל דִּין, וְהַגּוּף רַחֲמִים כָּלוּל מֵחֶסֶד וְדִין, וְזֶה יְכַוֵּן כְּשֶׁמְּחַבֵּק הס״ת שֶׁהִיא מְעוּטֶרֶת בַּחֲסָדִים וּגְבוּרוֹת כָּאָמוּר.

אַף אִם הֶכְרֵחַ גָּדוֹל שֶׁיְּמַהֵר תְּפִלָּתוֹ קוֹדֶם לְצִיבּוּר וּלְסַיֵּים בְּעוֹד שֶׁקּוֹרְאִין בַּתּוֹרָה לֹא יַחְלוֹץ הַתְּפִילִין בְּעוֹד ס״ת עַל הַבִּימָה כְּמוֹ שֶׁאֵין חוֹלְצִין תְּפִילִין בִּפְנֵי הָרַב כ״כ רש״ל ז״ל.

סֵדֶר הַלִּימוּד בְּאַשְׁמוּרֶת הַבּוֹקֶר, יִקְרָא שִׁיעוּר מִשְׁנָיוֹת קוֹדֶם לְכָל. וְיִזָּהֵר לְקָרוֹתָהּ בְּנִיגּוּן שֶׁכָּל הַקּוֹרֵא בְּלֹא נִיגּוּן וכו׳.

יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִקְרָא מִקְרָא בַּלַּיְלָה קוֹדֶם חֲצוֹת כִּי מַגְבִּיר כֹּחַ הַדִּין דְּעַשְׂיָה חוּץ מִלֵּיל שִׁשִּׁי מוּתָּר.

וּמִי שֶׁלֹּא זָכָה לְהֵבִין הַזּוֹהַר אעפ״כ יִלְמוֹד כִּי הַלָּשׁוֹן שֶׁל הַזּוֹהַר מְזַכֵּךְ הַנְּשָׁמָה.

עַל כָּל דָּבָר שֶׁלֹּא יָבִין טוֹב שֶׁיִּתְוַדֶּה וְיִבְכֶּה וְיִתֵּן אֵיזֶה דָּבָר לִצְדָקָה וְיִרְאֶה בָּדוֹק שֶׁיָּאִירוּ עֵינָיו.

יִזָּהֵר לְהַגְבִּיהַּ קוֹלוֹ בְּלִימוּדוֹ כִּי ע״ז נֶאֱמַר חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ וְאֵינוֹ מַשְׁכַּח תַּלְמוּדוֹ מֵהֶרָה.

לֹא יִלְבַּשׁ שְׁנֵי מַלְבּוּשִׁים יַחַד כִּי הוּא קָשֶׁה לִשְׁכְּחָה עַד מְאֹד.

שֶׁלֹּא יִשְׁהֶה צְרָכָיו מִשּׁוּם שֶׁעוֹבֵר עַל בַּל תְּשַׁקְּצוּ.

תֵּיכֶף כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ יִטּוֹל יָדָיו.

יַגְבִּיהַּ יָדָיו אַחַר הַנְּטִילָה עַד נֶגֶד פָּנָיו שֶׁנֶּאֱמַר וְינַטְּלֵם וַיִּנָּשֵׂאֵם. וּבְעֵת הַגְבָּהָה יַכְנִיס קְשָׁרֵי הַזְּרוֹעוֹת לִפְנִים לְחַבֵּר הַזְּרוֹעוֹת יַחַד.

לְפָשׁוֹט יָדָיו כְּמוֹ מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל דָּבָר, רֶמֶז לְקַבָּלַת הַטָּהֳרָה, וְיִכַּוֵּן בנט״י ב׳ פְּעָמִים יַד גימ׳ כ״ח כמ״ש בְּזוֹהַר וזשחז״ל נט״י צָרִיךְ כֹּחַ גַּבְרָא,

וע״ל בִּדיני עֲנִיַּת אָמֵן יש״ר בְּכַוָּנַת וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כ״ח וכו׳ הוא ג״כ לְכַוָּנָה זוּ בְּכַאן.

אֵין לְהָלִין מֵי הַנְּטִילָה בְּבַיִת כִּי הֵם סַכָּנָה גְּדוֹלָה וּמַזִּיקִים.

אִם הָיָה נָעוּר כָּל הַלַּיְלָה יְטוֹל יָדָיו בַּבּוֹקֶר וְלֹא יְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם ועיין בש״ע או״ח סימן ד׳ י״ג.

טוֹב לְרַחוֹץ מָקוֹם הַנָּחַת תְּפִילִין שֶׁבְּרֹאשׁ וּשְׁבִיַד מִפְּנֵי כָּבוֹד הַתְּפִילִין.

יִזָּהֵר אָדָם לִיטוֹל יָדָיו תָּמִיד אִם נוֹגֵעַ בְּשׁוּק אוֹ בְּיֵרֶךְ מְקוֹמוֹת הַמְכוּסִים בִּלְימוּד הַתּוֹרָה אוֹ בִּתְפִלָּה אוֹ בַּאֲכִילָה, כִּי אָדָם מְטַמֵּא עַצְמוֹ מְעַט מִלְמַטָּה כו׳ וְקָשֶׁה לִשְׁכְחָה.

אֵין צָרִיךְ רְבִיעִית לִנְטִילָה זוּ חוּץ מִבְּשַׁעַת אֲכִילָה שֶׁצָּרִיךְ רְבִיעִית מַיִם.

לֹא יַכְנִיס הָאֶצְבַּע לְאוֹזֶן כִּי זֶה צָרִיךְ נט״י וְכֵן אָל הַחוֹטֶם כִּי הֵם נִקְרָאִים צוֹאָה.

לֹא יִתְפַּלֵּל בַּעַל פֶּה כְּלַל רַק מִתּוֹךְ הַסִּידוּר כְּמִנְהַג מוֹרֵנוּ ז״ל, אִם לֹא בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לִסְגוֹר הָעֵינַיִם.

לֹא יִהְיֶה עָצֵב בְּשַׁעַת תְּפִלָּה וְאַפִילוּ דַּאגַת הָעֲבִירוֹת אִם לֹא בְּווידוּי.

הַתְּפִלָּה בִּדְמָעוֹת מְרוּצָה עַד מְאוֹד, וְהַטַּעַם כִּי שַׁעֲרֵי דְּמָעָה הֵם נֶצַח וְהוֹד דְּאַבָּא לֹא נִנְעֲלוּ, אֲבָל שַׁעֲרֵי תְּפִלָּה שֶׁהֵם נֶצַח וָהוֹד דְּאִימָּא נִנְעֲלוּ, וְאֵין בָּזֶה מְשׁוּם עֲצֵבוּת דְּכְתִיב לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה וּכְתִיב וְהַנַּעַר בּוֹכֶה וַתַּחְמוֹל עָלָיו.

טוֹב לְהַעֲבִיר צַרַעַת עַוּנוֹתָיו הַנִּרְשָׁמִים בְּמִצְחוֹ ע״י הַדְּמָעוֹת, לָכֵן יִרְחַץ מִצְחוֹ וְגַם יָדָיו בִּדְמָעוֹת, כִּי גַּם עַל הַיָּדַיִם נִרְשָׁמִים גַּם כֵּן הָעַוּנוֹת.

יִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יָסִיחַ דַּעְתּוֹ מִן הַתְּפִילִין כִּי הוּא פִּגַּם גָּדוֹל וְנֶעְנַשׁ אַחַר כַּמָּה שָׁנִים, וְלֹא כְּאוֹתָם שֶׁמְּדַבְּרִים דְּבָרִים בְּטֵלִים וְשִׂחוֹק וְהִיתּוּל וְלֹא

נוֹתְנִים אֶל לִבָּם כִּי שִׁמְא דְמָרָא עֲלֵיהֶם אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם כִּי גוֹמְלִים לָהֶם רָעָה.

אַחַר שֶׁיָּשַׁב בבהכ״נ יְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מ״ע שֶׁל וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ לֶאֱהוֹב כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, ועי״כ תִּהְיֶה תְּפִלָּתוֹ כְּלוּלָה מִתְּפִלַּת כָּל יִשְׂרָאֵל.

מִצְוָה לְכַבֵּד וּלְהַרְבִּיץ וּלְהַסִּיר כָּל לִכְלוּךְ עָפָר מבהכ״נ כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּכַבְּדִים בְּבֵית מֶלֶךְ, וּזְקֵנוֹ שֶׁל רַשׁ״י הָיָה מְכַבֵּד מָקוֹם אָרוֹן קוֹדֶשׁ בִּזְקָנוֹ.

עִיקָּר כַּוָּנַת הָאָדָם יִהְיֶה בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית כִּי אָז הוּא עֵת רָצוֹן וּתְפִלָּתוֹ בְּכַוָּנָה מְקוּבֶּלֶת.

כְּלַל גָּדוֹל, הַשְׁכָּמַת וְהַעֲרֵבַת בהכ״נ מַאֲרִיכִין יָמָיו שֶׁל אָדָם וּמַבִּיאִין מְטוּמְאָה לְטַהֲרָה.

מִנְהָג נָכוֹן שֶׁיִּהְיֶה לְאָדָם סִידוּר הַתְּפִלָּה פָּתוּחַ לְפָנָיו כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִשְׁמוֹעַ הַבְּרָכוֹת מִפִּי הש״ץ מִלָּה בְּמִלָּה וְיוּכַל לֵידַע בְּאֵיזֶה הַבְּרָכָה הַש״ץ עוֹמֵד לַעֲנוֹת אָמֵן עַל חֲזָרַת הַש״ץ י״ח בְּרָכוֹת.

רָאוּי לְאָדָם לְחַבֵּק אֶת יָדָיו יָמִין עַל הַשְּׂמֹאל וּכְפוּתִין זֶה ע״ג זֶה לִהְיוֹת עוֹמֵד בִּתְפִלָּתוֹ כְּעַבְדָּא קַמֵּי מָרֵיהּ.

לְטַבּוֹל בָּעֵת הַצּוֹרֶךְ תִּיקוּן גָּדוֹל הוּא, וּטְבִילַת בַּעַל קֶרִי נוֹהֶגֶת לִתְפִלָּה בְּזְמַן הַזֶּה.

אֵין אָדָם נִקְרָא בְּשֵׁם צַדִּיק עַד שֶׁיַּשְׁלִים צ׳ אֲמֵנִים ד׳ קְדוּשׁוֹת י׳ קַדִּישִׁים ק׳ בְּרָכוֹת ר״ת צדיק.

מִי שֶׁרוֹאֶה חֲבֵירוֹ שָׂרוּי בְּצַעַר, יִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ וְיִרְאֶה בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ הוּא בְּצַעַר וּמִצְוָה גְּדוֹלָה הִיא.

יִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִפְתּוֹחַ עֵינָיו בִּתְפִלָּה בַּחֲשָׁאי וּשְׁלֹא לְהַפֵּךְ פָּנָיו לְצָדָדִין ח״ו, וְאוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם לְאוֹתָם שֶׁקּוֹרְצִים בְּעֵינֵיהֶם וּמְרַמְּזִים בָּאֶצְבָּעוֹתֵיהֶם וּמְסַפְּכִים לְצִדֵּיהֶם בְּהִתְפַּלְלָם שמ״ע וְשׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם.

כְּשֶׁאוֹמֵר וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל יִתֵּן ג׳ פְּרוּטוֹת לְצְדָקָה וְיִתֵּן תְּחִלָּה ב׳ פְּרוּטוֹת וְיִשְׁהֶה מְעַט, וְאַח״כ יִתֵּן הַשְּׁלִישִׁית, וְיֵשׁ בּוֹ סוֹד גָּדוֹל וְעָצוּם.

אֵין לְהָרִים קוֹלוֹ בִּתְפִלַּת י״ח בַּחֲשָׁאי כִּי יֵשׁ מַלְאָכִים נִקְרָאִים אָזְנֵי ה׳ מְמוּנִים לִקּוֹל תְּפִלָּתֵנוּ בְּלַחַשׁ וְאִם אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה נִשְׁמַעַת לְאָזְנֵי הָאָדָם אָז הַמַּלְאָכִים הנ״ל אֵין מְקַבְּלִין הַתְּפִלָּה וְנִדְחֵית לְחוּץ ר״ל לְמַלְאַכֵי חַבָּלָה הַנִּקְרָאִים ׳נֵץ ׳כֶּלֶב ׳חֲמוֹר וְזֶהוּ עֵינֶיךָ לְנַכֵּח יַבִּיטוּ נכ״ח ר״ת ׳נֵץ ׳כֶּלֶב ׳חֲמוֹר, הֵם רָאשֵׁי הַקְּלִיפּוֹת לָכֵן שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחָק מֵהֶם. ואפי׳ בר״ה ויה״כ אָסוּר לְהָרִים קוֹלוֹ בִּתְפִילָתוֹ בְּחַשָּׁאי וְלֹא כרמ״א.

צָרִיךְ שֶׁיְּעַצֵּם עֵינָיו בִּקְדוּשָּׁה וְיִשְׂא עֵינָיו לְמַעְלָה, וצ״ל נַקְדִּישְׁךָ וְנַעֲרִיצְךָ כְּמִנְהָג הַסְּפַרְדִים.

טוֹב לִהְיוֹת בבהכ״נ בֵּין לִלְמוֹד בֵּין לִתְפִלָּה כִּי הַלִּימוּד אֵינוֹ נִשְׁכָּח כְּשֶׁלּוֹמֵד בבהכ״נ וְכֵן נָהַג מוֹרִי ז״ל.

שׁוֹרֶשׁ קְנִיַּית כָּל מִדּוֹת טוֹבוֹת הוּא הִתְבּוֹדְדוּת כִּי הוּא עִנְיָן גָּדוֹל לִזְכּוֹת לִקְדוּשָּׁה וְאֵין לְהַאֲרִיךְ.

קַבַּלְתֵּנוּ מִי שֶׁיִּחָזוֹק בַּתּוֹרָה כ״כ עַד שֶׁיּוֹם וָלַיְלָה לֹא יַחְשׁוֹב בְּדִבְרֵי עוֹלָם הַשָּׁפָל הַגַּשְׁמִי אֶלָּא חֵשֶׁק הַלִּימוּד, בְּוַודַאי בִּלְתִּי סָפֵק שֶׁיַּשִּׂיג מַעֲלָה נִפְלָאָה שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְתַעֲנִית וּלְסִגּוּפִים.

טוֹב לִלְמוֹד מִשְׁנָיוֹת בְּכָל יוֹם וְאִם אֶפְשָׁר שֶׁיַּשְׁלִים מִשְׁנָיוֹת בְּכָל חוֹדֶשׁ לְהַשְׁלִים ח״י פְּרָקִים בְּכָל יוֹם נֶגֶד ח״י עוֹלָמוֹת מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים יְהִי חֶלְקִי עִמּוֹ כִּי הוּא תִּיקּוּן גָּדוֹל לְפִגַּם הַבְּרִית סוֹד אֵ־ל חַי וְיֵשׁ לָהֶם ג״כ סְגוּלָה לַהֲרוֹג היצה״ר, גַּם סְגוּלָה לְהַמְשִׁיךְ נְשָׁמָה שֶׁהִיא אוֹתִיּוֹת מִשְׁנָה.

מִנְהָג נָכוֹן לְנַשֵּׁק הַסֵּפֶר בְּפִתְיחָה וַחֲתִימָה וּבְפִרַט בְּסֵפֶר קַבָּלָה וְגַם הוּא סְגוּלָה לְזִכָּרוֹן.

צָרִיךְ שֶׁיִּפַּלְפֵּל בִּישִׁיבָה עַד שֶׁיָּזִיעַ ועי״כ מְשַׁבֵּר כָּל הַקְּלִיפּוֹת וּבְפִרַט

בעוה״ר עַל חִימּוּם הָעֲבִירָה מז״ל.

יְמַעֵט בְּעֵסֶק וְיִלְמַד תּוֹרָה וְאִם אֵין לוֹ פַּרְנָסָה יַעֲסוֹק בַּיּוֹם ג׳ וד׳ בְּמִחְיָיתָא כִּי הֵם יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה.

הַשָּׂגַת הַחָכְמָה לְמִעַט בְּדִיבּוּר וּלְהַרְבּוֹת בְּשִׁתִּיקָה מִלָּה בְּסֶלַע וּשְׁתִיקוּתָא בִּתְרִין.

וְיִזָּהֵר שֶׁיִּהְיוּ יָדָיו וְגַם בְּגָדָיו נְקִיִּים וְהַמָּקוֹם שֶׁיּוֹשֵׁב שָׁם צָרִיךְ ג״כ שֶׁיִּהְיֶ׳ נָקִי בְּשָׁעָה שֶׁלּוֹמֵד.

קוֹדֶם שֶׁיֹּאכַל יֵשֵׁב בְּמָקוֹם סְעוּדָה וְיִשְׁתֶּה מְעַט מַיִם אוֹ שְׁאַר מַשְׁקִים פָּחוֹת מִרְבִיעִית וַיְבָרֵךְ תְּחִלָּה וְלֹא בְּסוֹף כִּי יֵשׁ מַחְלוֹקֶת אִם חַיָּיב לְבָרֵךְ עַל הַשְׁתִיָּה בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה וְאִם לַאו, וּפָזֶה הוּא יוֹצֵא יְדֵי פְּלוּגְתָּא.

יִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כּוֹבַע שֶׁהוֹלֵךְ בּוֹ לְבהכ״נ עַל רֹאשׁוֹ בְּשַׁעַת בהמ״ז וְיָבֵרֵךְ בְּאֵימָה וּבִירָאָה וּבְרִתֵּת וּבְזִיעַ.

יִהְיוּ תָּמִיד דִּבְרֵי תּוֹרָה עַל הַשֻּׁלְחָן.

יִזָּהֵר בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים אַפִילוּ לֹא אָכַל אֶלָּא פַּת לְבַד וְלֵיכָא טַעֲמָא דרז״ל.

מִצְוָה לְבָרֵךְ בהמ״ז מִתּוֹךְ הַסִּידּוּר וְקוֹל רָם וּלְדַקְדֵּק בְּמִלּוֹתֶיהָ כְּמוֹ שֶׁמְּדַקְדְּקִין בק״ש וְיוֹתֵר כִּי הוּא כְּמִדַּבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ וְגַם מ״ע מִן הַתּוֹרָה וְעַיִן מַעֲשֶׂה רַב לְקַמָּן, וַיְבָרֵךְ תֵּיכֶף אַחַר הַנְּטִילָה.

יִזָּהֵר שֶׁיָּנִיחַ פַּת עַל הַשֻּׁלְחָן בְּשַׁעַת בהמ״ז שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ אַפְתּוֹרָא רֵיקָנְיָא כְּנִזְכָּר בְּזוֹהַר פ׳ תְּרוּמָה.

אָסוּר לְסַפֵּר בִּגְנוּת שֶׁל חֲבֵירוֹ אַפִילוּ אֱמֶת כִּי כְּשֶׁאוֹמֵר דָּבָר שֶׁקֶר עַל רֵעֵהוּ נִקְרָא מוֹצִיא שֵׁם רַע.

מִי שֶׁרוֹאֶה זָקֵן אוֹ חָכָם אוֹ ס״ת עוֹבֵר לְפָנָיו מִצְוָה שֶׁיָּקוּם, וְאַפִילוּ אִם הוּא רָחוֹק יָקוּם כְּדֵי לְקַיֵּים מִצְוַת עַמִידַת זָקֵן.

יִתְרַחֵק מִלִּשְׁמוֹעַ קוֹל אִשָּׁה מְשׁוֹרֶרֶת כִּי קוֹל בְּאִשָּׁה עֶרְוָה.

יְזֹהַר מִמַּחְשָׁבוֹת רָעוֹת וְתִיקוּנָם כָּתַבְתִּי לְעֵיל, גַּם בָּחַנְתִּי לְהַעֲבִיר יַד יְמִין עַל מִצְחִי ג׳ פְּעָמִים וְלִשְׂתּוֹק מְעַט, גַּם הוּא יָסִיר מַחְשַׁבְתּוֹ.

יְזֹהַר מְאוֹד מִכָּל דָּבָר הַנּוֹגֵעַ לְחִילּוּל הַשֵּׁם, דְּעַל תְּלַת מִילֵי יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא בעוה״ר וכו׳.

יְזֹהַר שֶׁלֹּא לְכַבֵּד שׁוּם רָשָׁע וְשֶׁלֹּא יִתֵּן שָׁלוֹם לְרָשָׁע, שֶׁלֹּא לְכַבֵּד שֶׁנֶּאֱמַר כִּי מָנָעַךְ ה׳ מִכָּבוֹד, וְשֶׁלֹּא יִתֵּן שָׁלוֹם לְרָשָׁע דִּכְתִיב אֵין שָׁלוֹם אָמַר ד׳ לָרְשָׁעִים.

אַל תְּשַׁהֵּה כַּעַס עַל אָדָם אֲצָלָךְ כִּי אִם תִּשְׁכָּב מְחוֹל לְכָל אָדָם קוֹדֶם וּתְפַיְּסֵהוּ, וְאַל תֹּאמַר הוּא חָטָא נֶגְדִּי וְעָלָיו לְפַיְּסֵנִי, רַק תַּעֲבוֹר עַל מִדּוֹתֶיךָ וּתְפַיְּסֵהוּ.

אֵין לָךְ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתַּאֲוָה כְּעַצִימַת הָעֵינַיִם לָכֵן יְזֹהַר לְבַל רְאוֹת בָּאִשָּׁה.

קוֹדֶם הַלִּימוּד הוּא סְגוּלָה גְּדוֹלָה לְהִתְנוֹדְדוֹת תְּחִילָה וְיֵשׁ בּוֹ סוֹד גָּדוֹל:

בט״ו דְּרָכִים הַתּוֹרָה נִקְנִית: (א) שֶׁיִּהְיֶה רַבּוֹ מְגִדּוֹלֵי הַחֲכָמִים: (ב) שֶׁיִּהְיֶה חֲבוּרָתוֹ עִם חֲבֵרִים חֲשׁוּבִים: (ג) יְעַיֵּין דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים: (ד) כָּל מַה שֶׁלָּמַד יִלְמַד ג״פ: (ה) יַעֲשֶׂה לוֹ צִיּוּנִים לְמַה שֶׁלּוֹמֵד: (ו) יִקְרָא תָּמִיד בְּקוֹבֶץ אֶחָד וְלֹא הַיּוֹם בְּאֶחָד וּלְמָחָר בְּזוּלָתוֹ כִּי הוּא הַמוֹנֵעַ הַבְּקִיאוּת: (ז) יְעַיֵּן תָּמִיד בִּסְפָרִים שֶׁהֵם יוֹפִי הַכְּתִיבָה: (ח) יְעַיֵּן בִּסְפָרִים שֶׁהֵם יוֹפִי הַקְּשִׁירָה שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ מַרְחִיבִין אֶת הַלֵּב: (ט) יִהְיֶה הַכְּתִיבָה אַשּׁוּרִית אוֹ כְּתַב רש״י גַּסָּה: (י) יִלְמוֹד בְּקוֹל רָם בְּפֶה מָלֵא: (יא) שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְהָר בְּעֵסֶק הַלִּימוּד, וְיִלְמוֹד בְּעֵסֶק וּבְעִיוּן גָּדוֹל וְלֹא יִהְיֶה כְּחוֹתָה עַל גָּחָלִים: (יב) יְקַבֵּע זְמַנִּים לַתּוֹרָה וּבְבֹא עֵת וּזְמַן אַל יְבַטֵּל בְּשׁוּם עֵסֶק ח״ו: (יג) יִפְנֶה עַצְמוֹ מִכָּל מַחְשְׁבוֹתָיו וְעַסָּקָיו בָּעֵת עִסְקוֹ בַּתּוֹרָה: (יד) שֶׁלֹּא

יִהְיֶה לָהוֹט אַחַר אֲכִילָה טוֹבָה רַק בְּאֹם שֶׁאֵין לוֹ רַק פַּת בַּמֶּלַח יֹאכַל וְיִלְמוֹד: (טו) יְבַקֵּשׁ תָּמִיד מהש״י שֶׁיִּתֵּן לוֹ חָכְמָה וּבִינָה וְזִכָּרוֹן, אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁמִּתְגָּאֶה אֶת עַצְמוֹ וּמַחֲמַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְתַרֵּץ אוֹמֵר מְדֻרָשִׁים חֲלוּקִים הֵם ח״ו כִּי כָּל ד״ת אֵין בָּהֶם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ ח״ו, וּלְחָכְמַת הַקַּבָּלָה צָרִיךְ לֵב נָבוֹן לֵב נָכוֹן מָלֵא יִרְאַת ה׳.

יְזָהֵר אָדָם שֶׁלֹּא יִרְאֶה בִּפְנֵי הַכּוֹעֵס בָּעֵת דַּבְּרוֹ עִמּוֹ, וּמִי שֶׁקּוֹלוֹ נָמוּךְ וּמַרְבֶּה בִּשְׁתִיקָה נַעֲשֶׂה מֻרְכָּבָה לִשְׁכִינָה.

מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהַטִּיל כַּעַס יִרְאֶה כְּמוֹ כוֹעֵס וּבְאֶמֶת אֵינוֹ כוֹעֵס, כִּי הַכַּעַס גּוֹרֵם שֶׁאֵינוֹ מוֹרֶה עַל הָאֱמֶת וְלֹא יִכָּנַע לִבּוֹ הָעָרֵל.

יִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה בַּחֲבֵרָה כִּי אֵינוֹ דּוֹמֶה מְרוּבִּין הָעוֹשִׂין הַמִּצְוָה לִמְועָטִין.

לִשְׁמוֹחַ בְּמִצְוֹת, וְהָרַב זָכָה לְרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ בִּשְׁבִיל שִׂמְחַת מִצְוֹת.

יִתְאַמֵּץ בְּבִיקּוּר חוֹלִים וּבְהַכְנָסַת כַּלָּה וְלֵילֵךְ לז׳ בְּרָכוֹת, וְאִם הֵם עֲנִיִּים יְסַיֵּעַ לָהֶם.

יִרְדּוֹף לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וְיִזְכֶּה לְמִדַּת הַחֶסֶד מִדָּתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן.

לֹא יִסְתַּכֵּל בִּפְנֵי אִשָּׁה כְּלָל וּכְלָל חוּץ מֵאִשְׁתּוֹ כִּי הוּא עָוֹן וּפְגַם גָּדוֹל ח״ו.

מִצְוָה לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד לַשָּׁמַיִם כִּי הוּא מוֹעִיל מְאוֹד לְהַשָּׂגָה וּלְיִרְאָה.

כְּשֵׁם שֶׁלִּיצָנוּת הִיא עֲבֵירָה כֵּן מִצְוָה לְהִתְלוֹצֵץ מע״ז וּמִמִּנְהָגֵיהֶם הָרָעִים.

מוּתָּר לְהַחֲנִיף לִשְׁלֹשָׁה. לְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, וּלְרַבּוֹ כְּדֵי שֶׁיְּלַמְּדֵנוּ תּוֹרָה, וְלַחֲבֵירוֹ כְּדֵי שֶׁיְּלַמְּדוּ וְיִשְׁמְעוּ דְּבָרָיו, וְגַם הָרַב לְתַלְמִיד מוּתָּר לְהַחֲנִיף.

מִי שֶׁחַיָּב לַחֲבֵירוֹ מָנֶה וְהִגִּיעַ הַזְּמַן לְשַׁלֵּם וְאֵין לוֹ רָאוּי שֶׁיְּפַיְּסֶנּוּ

בִּדְבָרִים שֶׁיַּמְתִּין לוֹ וְלֹא לִדְחוֹתוֹ בִּכְזָבִים יוֹם יוֹם בְּלֶךְ וְשׁוֹב.

רָאוּי וְנָכוֹן לְאָדָם לְקַיֵּם וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ כְּרַב סַפְרָא.

יִזָּהֵר שֶׁלֹּא לַחְתּוֹם הַשְׁטָר אִם לֹא שֶׁיִּקְרָאוּהוּ מְקוֹדֶם מַה שֶּׁכָּתוּב בּוֹ לִפְנֵי הַמַּלְוֶה וְהַלּוָה.

לְעוֹלָם יוֹדֶה עַל הָאֱמֶת, וְלֹא יַבוֹשׁ אַף מִקָּטָן שֶׁבְּקְטַנִּים.

מִצְוָה רַבָּה לָדוּן חַבֵּירוֹ לְכַף זְכוּת אַף אִם יִהְיֶה דָּבָר נוֹטֶה יוֹתֵר לְכַף חוֹבָה, וְאַסִּילוּ נִדְאִי לְכַף חוֹבָה תַּכְרִיעֵהוּ לְכַף זְכוּת כִּי הַדָּן אֶת חַבֵּירוֹ לְכַף זְכוּת דָּנִין אוֹתוֹ מִשָּׁמַיִם גַּם כֵּן לְכַף זְכוּת.

בִּכְלַל דְּבֵיקוּת הַפְּעוּלָה יֹאמַר עַל כָּל דָּבר אי״ה, וְכֵן אִם הִרְוִיחַ דָּבָר יֹאמַר הִרְוַחְתִּי בעזה״י.

יִקְבַּע יוֹם אֶחָד בַּחוֹדֶשׁ לְעַיֵּן בְּחֶשְׁבּוֹנוֹ אִם יִרְאֶה שֶׁהִסְסִיד יְצַמְצֵם בְּהוֹצָאוֹת בֵּיתוֹ וְיִרְבֶּה בִּצְדָקָה, וְלֹא כְּקַצַּת בְּנֵי אָדָם שֶׁאִם רוֹאִים שֶׁהִסְסִידוּ בְּמָמוֹנָם בִּגְנֵיבָה אוֹ בִּגְזֵילָה אוֹ שְׁאַר הֶסְדֵּ ר״ל הֵם מְצַמְצְמִים בִּנְתִינַת צְדָקָה, וְהֵם דּוֹמִים כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׂרִיפָה ר״ל בְּתוֹךְ חַצֵּרוֹ וּמְכַבֶּה אֶת הָאֵשׁ בֶּחֶבֶן, שֶׁלְּפִי רֹגַע נִכְבֶּה הָאֵשׁ, אֲבָל אַחַר כֵּן מִתְלַהֵב עוֹד יוֹתֵר, וְגַם דּוֹמֶה לְמִי שֶׁהוּא צָמָא מְאוֹד וּמַרְוֶה צְמָאוֹנוֹ בְּמַיִם מְלוּחִים שֶׁלְּפִי רֹגַע זוּ מַרְוָה הַצָּמָא, אֲבָל אח״כ יִצְמָא בְּיוֹתֵר, אֶלָּא יַפְשִׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו אוּלַי חָטָא בְּעִנְיַן הַמָּמוֹן שֶׁגָּזַל לְאֶחָד וְיַחְזִיר הַגְּזֵילָה לְבַעֲלָיו, אוֹ אוּלַי מָנַע אֵיזֶה צְדָקָה שֶׁרָגִיל לִיתֵּן אוֹ הַמַּעֲשֵׂר לָכֵן הַזְמִין לוֹ הַשי״ת הֶסְדֵּ בְּמָמוֹנוֹ, וְתִיקוּן לָזֶה שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה וְיַחְזוֹר וְיִתֵּן כַּךְ כָּתוּב בְּסֵפֶר שלהב״ת דף ס׳ ע״ב, וּמִדַּת חַסִידִים לַעֲשׂוֹת פִּנְקָס חֶשְׁבּוֹן מִצְדָקָה וּמִמַּעֲשֵׂר וּבְאֵיזֶה מָקוֹם פָּזְרָן.

הַשְׁתִּיקָה מְבַטֵּל הַכַּעַס, וְקוֹל נָמוּךְ יַעֲזוֹר מְאוֹד בָּעֵת הַמַּחְלוֹקֶת לִשְׁתּוֹק הַכַּעַס כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ ע״ה מַעֲנֶה רַךְ יָשִׁיב חֵמָה.

אָסוּר לִשְׁמוֹחַ בְּתִקָּלַת חַבֵּירוֹ אוֹ בְּמִיעוּט יְדִיעָתוֹ בְּעַבוֹדַת השי״ת כִּי כָּל

יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה לָזֶה מִכֹּחַ נִשְׁמָתָם.

הַשִּׂנְאָה הוּא עָוֹן גָּדוֹל לֹא תִשְׂנָא אֶת אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ, גַּם יְזָהֲר אָדָם מְאוֹד מִלְּדַבֵּר רְכִילוּת וְגַם שֶׁלֹּא לְקַבֵּל.

יַרְחִיק מֵאוּנָאָה ח״ו וּמֵאוּנָאַת דְּבָרִים בְּיוֹתֵר כִּי מָמוֹן אִיתָא בַּחֲזָרָה אֲבָל דְּבָרִים אֵינָן בַּחֲזָרָה וכש״כ שֶׁיִּזָּהֵר בְּאוּנָאַת אִשְׁתּוֹ, וְלֹא יְקַלֵּל לְאִשְׁתּוֹ כִּי הִיא פַּלְגָא דְּגוּפָא וה״ה לְכָל אָדָם דְּהוּא חֵלֶק אֱלוֹהַּ, וְנִמְצָא שֶׁמְּקַלֵּל אֱלֹהִים ח״ו.

יְזָהֲר לִיתֵּן שָׁלוֹם לְעָנִי וּלְהֵשִׁיב כִּי כָּל מִי שֶׁלֹּא נָתַן שָׁלוֹם וְאֵינוֹ מֵשִׁיב נִקְרָא גַּזְלָן שֶׁנֶּאֱמַר גְּזֵלַת הֶעָנִי בְּבָתֵּיכֶם.

אוֹי לְמִי שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה בִּשְׁבִיל שֶׁיְּכַבְּדוּהוּ בְּנֵי אָדָם.

אֵין לָךְ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה אֶלָּא חֲנוּפָה שֶׁאֵינָם גּוֹעֲרִים לְרְשָׁעִים וְסִבּוּרִים שֶׁהוּתְּרָה הָרְצוּעָה ח״ו.

יִתְרַחֵק מִלִּיצָנוּת אֲפִילוּ עַל דָּבָר קַל שֶׁמְּקַלִּים כִּי אֵינוֹ זוֹכֶה לִרְאוֹת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה ח״ו כִּי אֵין לוֹ הַנָּאָה בַּמָּה שֶׁמִּתְלוֹצֵץ לָכֵן עוֹנְשׁוֹ גָּדוֹל.

יַרְחִיק מִן הַשֶּׁקֶר וְיִדְבֵּיק בֶּאֱמֶת כִּי מַאֲרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו.

עָוֹן הַגַּאֲוָה יָדוּעַ הוּא לְכָל גּוֹדֶל עוֹנְשׁוֹ שֶׁהוּא כְּעוֹבֵד ע״ז ג״כ וּכְאִילוּ בָּא עַל כָּל הָעֲרָיוֹת וְאֵין עַפְרוֹ נִנְעָר דְּהֵיינוּ שֶׁאֵינוּ עוֹמֵד לִתְחִיַּת הַמֵּתִים.

הַזָּהֵר שֶׁלֹּא תִשָּׂנֶה דִּיבּוּרְךָ אֲפִילוּ דִּיבּוּר כָּל דְּהוּא כִּי כָּל הַמַּחֲלִיף בְּדִבּוּרוֹ כְּאִילוּ עוֹבֵד ע״ז.

לֹא יֹאמַר אָדָם אִם אֵינִי עוֹשֶׂה כַּךְ הֲרֵינִי מַמְזֵר אוֹ כֶּלֶב אוֹ עוֹכֵר יִשְׂרָאֵל ח״ו כִּי הוּא עֲבֵירָה גְּדוֹלָה.

לְאֶהוֹב לִשְׁכֶּנְיוֹ וְלִקְרוֹבָיו.

לְהַלְווֹת לְעָנִי בְּשַׁעַת דָּחְקוֹ.

טוֹב לְהַעֲבִיר הָעֲוֹנוֹת מֵעַל מִצְחוֹ וּמֵעַל יָדָיו בִּדְמָעוֹת. אַל יַקְטָן בְּעֵינֶיךָ הַדְּמָעוֹת כִּי הֵם עִיקַּר הַתְּשׁוּבָה.

מ״ע לְהוֹכִיחַ לַחֲבִירוֹ וְהוּא גְּמִילוּת חֲסָדִים שֶׁגּוֹמֵל עִם נֶפֶשׁ חֲבֵירוֹ.

יִזָּהֵר בְּהַנָּחַת מֶלַח עַל שֻׁלְחָן כִּי בִּזְמַן הַזֶּה שֻׁלְחָן בְּמָקוֹם מִזְבֵּחַ וְהָאֲכִילָה הוּא בְּמָקוֹם קָרְבָּן וּכְתִיב עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח, וְגַם הוּא תִּיקוּן הַנֶּפֶשׁ, וְצָרִיךְ לִטְבּוֹל ג׳ פְּעָמִים בַּמֶּלַח נֶגֶד ג׳ הַנְּיוֹת דְּלֶחֶם־הַמַּמְתִּקִין אֶת מְרִירוּת הַמֶּלַח ג׳ גְּבוּרוֹת וְעַל יְדֵי טִיבּוּל זֶה הַקְּלִיפּוֹת מִסְתַּלְּקִין מֵהַשֻּׁלְחָן.

יַרְגִּיל עַצְמוֹ בְּמִדַּת הַסַּבְלָנוּת וְגוֹדֶל מַעֲלָתוֹ יָדוּעַ.

לֹא תֹאמַר הוֹאִיל וְאֲנִי ת״ח אֵינִי צָרִיךְ לְסִבּוּל יְסוּרִין, הֲרֵי רשב״י לֹא זָכָה לְמַעֲלָתוֹ אֶלָּא ע״י יְסוּרִין כש״כ אָנוּ הַמְּלֵאִים עֲוֹנוֹת, וְאֶחָד ממ״ח דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנֵית בָּהֶם בְּקַבָּלַת יְסוּרִין.

שׁוֹרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה הוּא הַחֲרָטָה בֵּלֵב שָׁלֵם וְיִקַּבֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת עוֹד דְּבָרִים אֵלּוּ.

עִיקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא הַכְנָעָה שֶׁנֶּאֱמַר יַעַן רָאִיתִי כִּי נִכְנַע אַחְאָב לְפָנָי.

עִיקַּר קַבָּלַת הַשֵּׂכַר לעוה״ב עַל הַשִּׂמְחָה בָּעֵת נְתִינַת הַצְּדָקָה וּמְקַבֵּל שְׂכַר יוֹתֵר עַל הַשִּׂמְחָה מֵעַל הַצְּדָקָה עַצְמוֹ.

יִדְבַּק בְּמִדַּת רַחֲמָנוּת מְאוֹד מְאוֹד כִּי כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיוֹת מְרַחֲמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם.

עִיקַּר מִצְוַת הַצְּדָקָה לִיתֵּן לְבַעַל תּוֹרָה וְיִתֵּן בְּסֵתֶר וְאִם יְכַוֵּין ע״פ הַסּוֹד מַה טּוֹב חֶלְקוֹ.

זֶה מִן הַיָּדוּעַ אַגְּרָא דְּתַעֲנִיתָא צַדְקָתָא וְאַף הַסְּעוּדָה שֶׁהָיָה לוֹ לֶאֱכוֹל יִתֵּן לַעֲנִיִּים שֶׁלֹּא יַרְוִיחַ בְּתַעֲנִיתוֹ.

לִהְיוֹת נָתוּן בְּמָמוֹנְךָ וְתַאֲרִיךְ יָמִים.

לֹא יִתֵּן צְדָקָה לְעָנִי בְּפַרְהֶסְיָא שֶׁלֹּא תִּבָּיֵשׁ לוֹ אִם לֹא שֶׁלֹּא יֵבוֹשׁ הָעָנִי לְקַבֵּל כִּי בַּר הָכִי הוּא מוּתָּר.

פרק י"ב

אָמְרוּ חַכְמֵינוּ ז"ל לָמָּה נִמְשְׁלוּ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת לִנְחָלִים דִּכְתִיב כִּנְחָלִים נִטָּיוּ כְּגַנּוֹת עַלֵי נָהָר, אֶלָּא מַה נְּחָלִים נִכְנָסִים בּוֹ בְּטוּמְאָה וְיוֹצְאִים מֵהֶם בְּטָהֳרָה, כַּךְ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, נִכְנָסִים לְשָׁם בְּכִתְמֵי עֲוֹנוֹת וּבָאִים לְתוֹכָם וּמִתְוַדִּים עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, וּמְבַקְּשִׁים רַחֲמִים וָחֶסֶד מֵאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁיִּמְחוֹל עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, וְאָז יוֹצְאִים בְּטָהֳרָה כִּי בהכ"נ וּבֵית הַמִּדְרָשׁ נִקְרָא מִקְדָּשׁ מְעַט וְהַשְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּתוֹכוֹ מְרוֹב אַהֲבַת הקב"ה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁמָּצוּי אִתָּם תָּמִיד אַפִילוּ בְּגָלוּתָם, וְעַל כֵּן שֵׁרֶם יְכִנּוֹס לבהכ"נ יָסִיר מֵעָלָיו הָרְהוּרִים הַטּוֹרְדִים אוֹתוֹ לְבַטַּל כַּוָּנַת הַתְּפִלָּה, וְאַל יְכִנּוֹס בְּמַהִירוּת בְּלִי יְשׁוּב הַדַּעַת כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְנָס לְבֵיתוֹ אוֹ לְבֵית חֲבֵירוֹ, אֶלָּא יַעֲמוֹד מְעַט אֵצֶל הַפֶּתַח, וְיַכְנִיס מוֹרָא הש"י בְּלִבּוֹ אֲשֶׁר קִדּוּשָׁתוֹ שׁוֹרָה בביהכנ"ס, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה וגו', וְיַזְכִּיר זְכוּת אָבוֹת תְּחִילָה לְפָנֵי הש"י וּבִזְכוּתָם תְּקוּבָּל תְּפִלָּתוֹ, וְיִכָּנוֹס בְּהַכְנָעָה וּכְמוֹרָא וָפַחַד, וְיִשְׁתַּחֲוֶה נֶגֶד הַהֵיכַל בְּהַכְנָעַת הַלֵּב כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּפֶתֶר שֶׁעוֹשֶׂה מַלְאָךְ מט"ט מִתְּפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ ממ"ה הקב"ה, וְלֹא יִנָּהוֹג שׁוּם קַלּוּת בבהכ"נ מִמּוֹרָא הַשְׁכִינָה אֲשֶׁר שָׁם, וּרְאֵה גַּם רָאָה הַקָּדוֹשׁ הָאַר"י ז"ל לֹא הָיָה מֵרִים קוֹלוֹ אַפִילוּ בִּתְפִלָּתוֹ מִגּוֹדֶל הַכְנָעָה וָפַחַד הש"י, זוּלַת בְּשַׁבָּת הָיָה מֵרִים קוֹלוֹ מְעַט בִּזְמִירוֹת לְכָבוֹד שַׁבָּת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְדַבֵּר דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁאֵינָם מִעִנְיַן הַתְּפִלָּה בבהכ"נ. לָשׁוֹן הַזּוֹהַר מַאן דְּמִשְׁתָּעֵי בְּבֵית כְּנִישְׁתָּא, וַוי לֵיהּ דְּאַחְזֵי פְּרוֹדָא וַוי לֵיהּ דְּגָרַע מְהֵימְנוּתָא, וַוי לֵיהּ דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בֶּאֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְאַפִילוּ הוּא לְאַחַר הַתְּפִלָּה עַדַיִין הַקְּדוּשָׁה שׁוֹרָה שָׁם, וּמַאן דְּמַגְבִּיהַ קוֹלוֹ אָז בִּדְבָרִים שֶׁאֵינָם שַׁיְיכִים לִתְפִלָּה וּלְשַׁבַּח הַשֵּׁם יִתְ', הָרֵי הוּא נוֹהֵג בִּזָּיוֹן בִּקְדוּשָׁתוֹ יִתְ' וּמְגָרֵשׁ הַשְׁכִינָה מִשָּׁם, וְאוֹי לְעֶבֶד שֶׁמְּגָרֵשׁ אֶת רַבּוֹ מִבֵּיתוֹ, וְעָלָיו הַשְׁכִינָה צוֹעֶקֶת וְקוֹבֶלֶת נְתָנִי ה'

בְּיָדִי לֹא אוּכַל קוּם, וְאָז נֶאֱמַר עָלֶיהָ וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ, אֵין לָהּ דִּירַת מְנוּחָה בְּעֵת גָּלוּתָא כִּי אִם בבהכ״נ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, וּבַעֲבוּר שׁוֹטֶה חָסַר דֵּעָה זֶה שֶׁנּוֹתֵן קוֹלוֹ בבהכ״נ כְּבֵית טַרְטִיאוֹת שֶׁלָּהֶם בִּדְבָרִים בְּטֵלִים שֶׁלּוֹ, מוּכְרַחַת הַשְׁכִינָה לָנוּד וּלְהִתְגָּרֵשׁ, אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ עָלָיו נֶאֱמַר בֵּן כְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ, וְעָנְשׁוֹ ר״ל גַּם הוּא יָבוֹא בְּיִדֵי אַכְזָרִים אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא מָנוֹחַ וּמַרְגּוֹעַ לְנַפְשׁוֹ, רַחֲמָנָא לִשְׁיזְבָן מֵעוֹנְשָׁא דִּלְהוֹן, לָכֵן בַּעַל נֶפֶשׁ יָחוּשׁ לְעַצְמוֹ, וְאָז תָּאִיר נִשְׁמָתוֹ בְּאוֹר הַחַיִּים אָמֵן סֶלָה.

אִיסּוּר גָּדוֹל לְצַחֵק בְּקָארְטִי״ן וְכַדּוֹמֶה, כִּי בְּשַׁעַת הַצְּחוֹק אֵינוֹ מְכַוֵּין בְּיִרְאַת ה׳, וכש״כ אִם יִשְׂחָק בְּטִיּוּלִים וְהוֹלֵךְ בָּטֵל,

אוֹי לָהֶם לְמִי שֶׁצּוֹחֲקִין בְּמִי שֶׁזָּהִיר בְּעֲבוֹדַת הש״י, וְגוֹרְמִים ד׳ רָעוֹת, א׳ שֶׁמִּתְלוֹצֵץ וּכְתִיב כִּי דְבַר ה׳ בָּזָה הַכְּרֵת תִּכָּרֵת, ב׳ אוּלַי יִמְנַע הַצַּדִּיק מִצְּדָקָתוֹ, ג׳ אֲנָשִׁים רַבִּים שֶׁלֹּא נִיסּוֹ עַדַיִן לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה׳ יִמְנְעוּ מִתּוֹךְ הַשְּׂחוֹק, ד׳ דּוֹמֶה לְלִסְטִים הָעוֹמְדִים בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים וּמְקַצְצִים רַגְלֵי הַמְּבִיאִים דּוּרוֹנוֹת לַמֶּלֶךְ.

הַמִּצְוֹת וְהַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה הֵם הַמַּלִּיצִים בַּעֲדוֹ לְיוֹם הַדִּין, וְהָעִנְיָן הוּא כִּי כָּל מִצְוָה בַּעֲשׂוֹתָהּ נִבְרָא מַלְאָךְ אֶחָד וְהֵם הַמְּיַמְּנִים וּמִכָּל הָעֲבֵירָה נִבְרָא מְקַטְרֵג אֶחָד וְהֵם הַמַּשְׁמִאִילִים וּכְשֶׁאָדָם נוֹדֵר דָּבָר לִצְדָקָה נִבְרָא ג״כ מַלְאָךְ אֶחָד וְהוּא לוֹ לְמֵלִיץ יוֹשֶׁר, דְּהַיְינוּ בְּדִיבּוּרוֹ נִבְרָא הַגּוּף שֶׁל הַמַּלְאָךְ, וּבְעַשְׂיָתוֹ דְּהַיְינוּ שֶׁנּוֹתֵן הַצְּדָקָה נִבְרָא הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַמַּלְאָךְ, וְכֵן הָעִנְיָן בִּתְפִלָּה בְּדִיבּוּר פֶּה נִבְרָא הַגּוּף שֶׁל הַמַּלְאָךְ וּבְכַוָּנַת הַלֵּב נִבְרָא הַנְּשָׁמָה, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ תְּפִלָּה בְּלֹא כַּוָּנָה כְּגוּף בְּלֹא נְשָׁמָה, וְהִנֵּה כְּשֶׁאָדָם נוֹדֵר דָּבָר לִצְדָקָה וּמֵאַחַר לְשַׁלֵּם אָז עַל יָדוֹ אֵין הַמַּלְאָךְ בְּשְׁלֵימוּתוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר שִׁירָה לִפְנֵי הקב״ה כִּי הוּא פָּגוּם שֶׁאֵין לוֹ נְשָׁמָה וְסוֹבֵל צַעַר גָּדוֹל בְּשִׁבְיל זֶה טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדּוֹר מְשַׁתְּדוֹר וְלֹא

תְּשֻׁלַּם, וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא, פֵּירוּשׁ לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ שֶׁנִּבְרָא עַל יְדֵי כֵּן שֶׁנָּדַרְתָּ בְּפִיךָ, כִּי לָמָּה יִקְצוֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ, כְּלוֹמַר בִּשְׁבִיל דִּיבּוּרְךָ שֶׁנִּבְרָא עַל יָדֵי כֵּן גּוּף הַמַּלְאָךְ וְהוּא פָּגוּם וְטוֹב הָיָה לוֹ יוֹתֵר שֶׁלֹּא דִּבַּרְתָּ הַנֶּדֶר אוֹ הַנְּדָבָה, וְנִמְצָא בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה רָאוּי לִהְיוֹת זֶה הַמַּלְאָךְ לְמֵלִיץ יוֹשֶׁר לָזֶה הָאָדָם הֲרֵי נַעֲשֶׂה לוֹ מְקַטְרֵג, וּמִי בִּקֵּשׁ זֹאת מִיָּדוֹ לִפְתּוֹחַ בִּנְדָבָה וְלֹא לְקַיֵּימָהּ, עַל כֵּן עֵצָה הַיְעוּצָה לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל לִבְלִתִּי לְאַחַר כְּלַל הַנֶּדֶר אוֹ הַנְּדָבָה, וּמִיַּד יַשְׁלִים נִדְרוֹ, וְאָז הַמַּלְאָכִים הַנִּבְרָאִים מִמִּצְוָה זוֹ מוֹסִיפִין לוֹ קְדוּשָׁה וּמֵבִיאִים לוֹ עוֹד לִידֵי מִצְוֹת אֲחֵרוֹת וּכְמוֹ שארז״ל מִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה.

אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְכָל הַנִּזְהָר בָּהֶם מוּבְטָח אֲנִי לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוה״ב וְהֵם כ״ד דְּבָרִים. א׳ לִהְיוֹת תְּפִלַּת שמ״ע צְלוּלָה וְזַכָּה בְּלִי מַחְשָׁבָה אַחֶרֶת ח״ו. ב׳ לִהְיוֹת נִכְנָס בְּבַיִת הַכְּנֶסֶת רִאשׁוֹן וְלָצֵאת אַחֲרוֹן בַּבּוֹקֶר וָעֶרֶב דְּלֹא לִהְוֵי שָׁכֵן רַע להקב״ה. ג׳ לִלְמוֹד בְּתִפִּילִין בְּכָל יוֹם הֵן רַב הֵן מְעַט כִּי אֵין אָדָם זוֹכֶה לנר״נ אֶלָּא אִם כֵּן לוֹמֵד בְּתִפִּלִין. ד׳ לִהְיוֹת נִזְהָר שֶׁלֹּא לֵילֵךְ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּלֹא צִיצִית ח״ו כִּי הוּא אֶחָד מח׳ דְּבָרִים שֶׁהוּא מְנוּדָה לַשָּׁמַיִם. ה׳ לִהְיוֹת מַשְׁגִּיחַ לִיתֵּן בְּכָל שְׁעָרָיו וּפִתָּחָיו מְזוּזוֹת וְלִקְבּוֹעַ בְּעַצְמוֹ וּלְבָרֵךְ בִּרְכָה הָרְאוּיָה לָהּ. ו׳ לִהְיוֹת טָהוֹר בְּכָל עֵת דְּהַיְינוּ אִם אֵירַע לוֹ ח״ו מִקְרֶה בִּלְתִּי טָהוֹר אִם יָכוֹל לִטְבּוֹל יִטְבּוֹל וְאִם לָאו יְזָרוֹק תְּשִׁעָה קַבִּין עָלָיו, אוֹ לְכָל הַפָּחוֹת יִרְחַץ רַגְלָיו מִלְמַטָּה לְמַעְלָה עַד טִיבּוּרוֹ. ז׳ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא שֶׁקֶר מִפִּיו. ח׳ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא שְׁבוּעָה מִפִּיו. ט׳ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא קְלָלָה מִפִּיו. י׳ שֶׁלֹּא לְכָעוֹס אִם לֹא לְקִנְאַת ה׳ צְבָאוֹת, וְגַם זֶה בְּדֵעָה מְיוּשֶׁבֶת שֶׁלֹּא יִמְשֹׁךְ מִזֶּה כַּעַס שֶׁאֵינָהּ שֶׁל מִצְוָה. י״א לְהַחֲמִיר עַל עַצְמוֹ בְּאִיסּוּר מַאֲכָלִים אֲפִילוּ נוֹטִים לְהֶיתֵּר וְאֶחָד מֵהָאַחֲרוֹנִים אוֹסֵר. י״ב שֶׁלֹּא לְאַחַר נֶדֶר אוֹ נְדָבָה כְּלַל ח״ו. י״ג לְכַבֵּד שַׁבָּת כְּפִי יְכָלְתּוֹ. י״ד

לְהַרְבּוֹת נֵרוֹת בְּשַׁבָּת כִּי הוּא מְצֻוָּה גְּדוֹלָה עַד מְאוֹד. ט״ו לְיוֹזְהָר מְאוֹד לְבַל יַעֲבוֹר מִלִּקְרוֹת כָּל פָּרָשָׁה וּפָרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וא׳ תַּרְגּוּם בְּכָל שָׁבוּעַ. ט״ז לְהִתְעַנּוֹת תַּעֲנִיתוֹ עֲשִׂירִי מֵעֲשֵׂר, בְּכָל פַּעַם יוֹם הָעֲשִׂירִי, כִּי כְּשֵׁם שְׁחַיָּיב אָדָם לִיתֵּן מַעֲשֵׂר מִדָּמָיו, כֵּן חַיָּיב לִיתֵּן מַעֲשֵׂר מִיָּמָיו, וְיַחְשׁוֹב מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קוֹדֶשׁ בְּתַעֲנִית וּבְתוֹרָה וּתְפִלָּה. וּפְנַאי לָזֶה קְצַת יוֹתֵר מִשְּׁאַר יָמִים לְהִתְבּוֹדְדוּת, וְאִם אֵירַע יוֹם עֲשִׂירִי בַּיָּמִים שֶׁאֵין לְהִתְעַנּוֹת, עַל כָּל פָּנִים יִהְיֶה יוֹם הַזֶּה מְקוּדָּשׁ בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה. י״ז לָצֵאת מִבֵּיתוֹ מוּכְתָּר בְּטַלִּית וּתְפִלִּין. י״ח שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה כְּשֶׁהַגִּיעַ זְמַן תְּפִלָּה קוֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל דְּלֹא לִהְיוֹת חֲלִילָה בִּכְלַל כְּאִילּוּ בּוֹנֶה בָּמָה בְּשָׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת. י״ט לִיזָּהֵר לִקְרוֹת ק״ש בִּזְמַנָּהּ בְּצֵאת הַכּוֹכָבִים אַחַר שֶׁבָּא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּל עַרְבִית בְּצִבּוּר מַבְעוֹד יוֹם. כ׳ לְכַבֵּד לוֹמְדֵי תּוֹרָה עַד מָקוֹם שֶׁיָּדוּ מַגָּעַת, כִּי שְׂכָרוֹ מְרוּבֶּה לְעוֹה״ב, וְאַף בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכֶה לְחָתְנֵי רַבָּנָן. כ״א אִם זִכָּה הַשִּׁי״ת אוֹתוֹ לִיתֵּן בְּנוֹ לְתַ״ת, יִרְאֶה בְּעַצְמוֹ לִיתֵּן הַשְׂגָּחָתוֹ עַל בְּנוֹ כְּדֵי לְקַיֵּים מַה שֶּׁאָמְרָה תּוֹרָה וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ. כ״ב לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה וְלִקְבּוֹעַ עִתִּים בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְלֹא יַעֲבוֹר עָלָיו יוֹם אוֹ לַיְלָה בִּלְתִּי קְבִיעוּת הַתּוֹרָה לְקַיֵּים וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה. כ״ג לוֹמַר ד׳ פָּרְשִׁיוֹת שֶׁבִּתְפִלִּין בְּכָל יוֹם שֶׁמְּנִיחַ תְּפִלִּין בְּעוֹד שֶׁהַתְּפִלִּין עָלָיו. כ״ד לוֹמַר הָאַרְבָּעָה זְכִירוֹת בְּכָל יוֹם, זְכִירַת מַעֲמַד הַר סִינַי, וּזְכִירַת מְחִיַּת עֲמָלֵק, וּזְכִירַת מִרְיָם מַה שֶּׁעָשָׂה לָהּ הַשֵּׁם בַּעֲבוּר לָשׁוֹן הָרַע, וּזְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּמִבּוּאָר לְעֵיל הֵיטֵב.

בִּיתֵךְ יִהְיֶה מָלֵא תּוֹרָה וְיִרְאַת ה׳ מִצְוֹת וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְיָרֵא אֶת ה׳ כָּל יָמֶיךָ, וּבָנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ תַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם, כָּל שֶׁדַּעַת הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ, שִׂים עֵינְךָ עֲלֵיהֶם לְבִלְתִּי יִכָּשְׁלוּ בְּאַזְהָרוֹת קָלוֹת וכ״ש בַּחֲמוּרוֹת, כִּי הַנַּעַר גָּדֵל וְהַטֶּבַע גָּדֵל עִמּוֹ, וְהַהֶרְגֵּל שִׁלְטוֹן עַל הַפֶּל וְנַעֲשֶׂה טֶבַע, לְהַחֲלִיף וּלְהֵמִיר טוֹב בְּרַע וְרַע

בְּטוּב, הַדְרִיכֵם בַּדֶּרֶךְ יְשָׁרָה, לִהְיוֹת לְבָּם רַךְ וְנִכְנַע, וִיהִיוּ עֲנִיִּים בְּנֵי בֵּיתְךָ
ר״ל כְּעֲנִיִּים, כִּי עֲנִיִּים רוּפָּם לְבָבָם רַךְ וְנִכְנַע, וְתִתְנַהֵג אַתָּה וּבְנֵי בֵּיתְךָ כּוּלָּם
שָׁוִים לְטוֹבָה עִם עֲנִיִּים, כַּאֲשֶׁר מִתְנַהֵג עִמְּךָ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ, וְלִדְבְקָה בּוֹ מַה
הוּא גּוֹמֵל חֶסֶד וּמַכְנִיס אוֹרְחִים וְקוֹבֵר מֵתִים וּמְבַקֵּר חוֹלִים וּמְנַחֵם אֲבֵלִים
וּמַלְבִּישׁ עֲרוּמִים, אַף אַתָּה עֲשֵׂה כֵּן, וְיִהְיֶה דְּבוּרְךָ עִם עֲנִיִּים בְּנַחַת, וְתִנָּחֵם
אוֹתָם וְתְדַבֵּר עַל לִבָּם דְּבָרִים הַמְתְיַשְּׁבִים עַל הַלֵּב, כִּי כָּל הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה
לְעָנִי מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת, וְהַמְנַחֵם אוֹתָם בִּדְבָרִים מִתְבָּרֵךְ בי״א בְּרָכוֹת,
וְיִרְא שָׁמַיִם יוֹצֵא יְדֵי שְׁנֵיהֶם וּמִתְבָּרֵךְ בי״ז בְּרָכוֹת כְּמִנְיַן טוֹב יִהְיֶה לוֹ,
וּתְתַנַּהֵג עִמָּהֶם בְּאַהֲבָה וּבְאַחֲוָה, וְזֶהוּ הַמִּצְוָה שֶׁכָּל הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָּהּ, וְאָהַבְתָּ
לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ, דְּעָלָךְ סָנֵי לְחַבְרָךְ לָא תַּעֲבִיד, וְהָא כְּלָלָא נָקוּט בְּיָדָךְ, שֶׁלֹּא
תִּנָּהוֹג עִם חֲבֵרְךָ, מַה שֶּׁהָרַע וְהֵצַר לָךְ, אִם עָשׂוּ זֹאת לָךְ, וְנָהוֹג בְּאַהֲבָה עִם
כָּל אָדָם, וְאַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֵי בֵּיתְךָ יִהְיוּ דְּבוּקִים בה׳ וּבְעֲבָדָיו הַנֶּאֱמָנִים
הַיְרֵאִים וְהַחֲרֵדִים לִדְבַר ה׳, וַחֲסוֹם פִּיךָ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא דִּבּוּר שֶׁיִּהְיֶה ח״ו נֶגֶד
כְּבוֹד יִתְבָּרֵךְ וְנֶגֶד תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב לִבְהכ״נ, וּתְפִלָּתְךָ תִּהְיֶה
בְּכַוָּנָה שְׁלֵמָה, וּבְמַחֲשָׁבָה צְלוּלָה, כִּי הַתְּפִלָּה בִּזְמַן הַזֶּה בִּמְקוֹם עֲבוֹדָה,
וּמַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בִּקְרְבָּן, פְּגוּל הוּא לֹא יֵרָצֶה. מַשְׁאַךְ וּמַתָּנַךְ יִהְיוּ בֶּאֱמוּנָה,
אַפִּילוּ עִם עַכּוּ״ם בַּשּׁוּק, וּמִכָּל רֵיוַח שֶׁיְּזַמִּין לָךְ הַשִּׁי״ת רְאֵה לִהְיוֹתְךָ מְהַנֶּה
גַּם לִבְנֵי בֵּיתוֹ שֶׁל הקב״ה, הֲבִיאוּ הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאוֹצָר בְּחַנּוּנִי נָא בָּזֹאת
אָמַר ה׳ צְבָאוֹת. דְּבוּרְךָ תְּהֵא בְּנַחַת עִם הַבְּרִיּוֹת, וּמוֹרָא רַבָּךְ כְּמוֹרָא שָׁמַיִם,
וְהַוָה רָץ לְמִצְוָה אַפִּילוּ הִיא קַלָּה בְּעֵינֶיךָ, וּבְרַח מִן הָעֲבֵירָה אַפִּילוּ מַה
שֶּׁרַבִּים דָּשִׁים בְּעִקְּבָם, וְאָז לֹא תֵּבוֹשׁ וְלֹא תִכָּלֵם לֹא בעוה״ז וְלֹא בעוה״ב
אָמֵן.

בְּנִי הַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע לְצַעֲקַת עֲנִיִּים דַּלִּים וְאֶבְיוֹנִים וְתִהְיֶה קָרוֹב
בְּקוֹרְאִים לָךְ, וְגַם ה׳ יִהְיֶה קָרוֹב לִשְׁמוֹעַ תְּפִלָּתְךָ כד״א קָרוֹב ה׳ לְכָל קוֹרְאָיו

לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בֶּאֱמֶת, כִּדְאִיתָא בז״ח רות א״ר, אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל וכו׳ א״ר נְהוֹרָאי מֵאי דִכְתִיב אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, וְכִי הקב״ה שֶׁהוּא בַּעַל הַשָּׁלוֹם עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו צָרִיךְ לְמִי שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ שָׁלוֹם, וַהֲלֹא הַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, אֶלָּא הָעָנִי בְּשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ בְּדוֹחַק הוּא עוֹשֶׂה מְרִיבָה כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְהַמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ שֶׁל עָנִי וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ צְדָקָה כְּבַיָכוֹל עִם הקב״ה עוֹשֶׂה שָׁלוֹם, לְפִי שֶׁחוֹזֵר הָעָנִי וּמְבַקֵּשׁ מְחִילָה מִלְּפָנָיו ית״ש עַל שֶׁהִטְיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְאָז עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, מִי גָּרַם לוֹ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם, זֶה הַנּוֹתֵן צְדָקָה לְעָנִי וְהֶחֱזִיק בְּיָדוֹ, וְזֶה שֶׁאָמַר אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִי וגו׳.

תפלה לפרנסה מהרב הגאון חיד״א זי״ע

אנא האל הגדול המכין פרנסה לכל בריה ומזמין מלבוש לכל נברא ושולח להם מחיה. שתתן לי מחיתי בשופי שתכלכלני ותפרנסני לי ולכל אנשי ביתי ולכל ישראל פרנסה טובה של כבוד בנחת ולא בצער בהיתר ולא באיסור בכבוד ולא בבזוי פרנסה שלא תצריכני בה לידי מתנת בשר ודם כי אם מידך המלאה והרחבה. פרנסה שאוכל לעסוק בתורתך הקדושה והטהורה והתמימה וטרף נקי ומזומן ומזונותי ומזונות אנשי ביתי וכל צרכנו קודם שנצרך להם כדי שיהיה לבי פנוי כלי טרדה לעסוק בדברי תורה לקים המצות ולישב בשלום על שלחני בכבוד עם כל בני ביתי ושלא אצטרך לשלחן של אחרים שלא אצטרך להשתעבד לשום אדם ושלא יהיה עלי שום עול בשר ודם כי אם עול מלכותך לעבדך בלבב שלם ובבגדי כבוד יהיה לבושים ביקר ולא בבושת פנים והצילנו מן עניות ומדלות ושפלות ואזכה להכניס אורחים ולגמול חסד לכל אדם והזמין לי לעשות צדקה להראוין לה ולא אכשל בבני אדם שאינם הגונין אמן:

תפלה לפרנסה

מרבי שלמה אלקבץ זי״ע בעל ״לכה דודי״

אתה האל הזן מקרני ראמים עד ביצי כנים. ואין ביד שום מלאך ושר יכולת לזון ולפרנס ולכלכל כלכלתך ככתוב על ידי דוד עבדך (תהלים קמ״ה) עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו. פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון. וכתיב (שם קל״ו) נותן לכם לכל בשר כי לעולם חסדו. ומפתח זה הוא ביד לצדף וללבן בני אדם לשיבטחו בך. וידעו כי מושיע אין בלתך״:

סגולה על כמה וכמה דברים הנצרכין לאדם. כמו פרנסה וכדומה. או על כמה הרפתקאות. לומר כל תהלים מרישא לסיפא בלי שום הפסק אפי׳ שלא לומר יהי רצון בין ספר לספר רק אחר גמר כל התהלים*) (ובשם הרב הצדיק הקדוש מוה״ר פנחס מקאריץ זצוק״ל):

*) ובספר אגרא דפרקא אות שמ״ח כתב ג״כ. קבלתי להמתיק הדינים והגבורות. לגמור כל ספר תהלים. נרמז בפסוק מי ימלל גבורות יי. (ימלל. מלשון מלילות. מלשון מולל וזורק). ולפי זה. הפירוש הוא. מי שירצה לכתוש ולמולל הגבורות. ישמיע כל תהלתו. היינו כל ספר תהלים. וכן הוא בספר חסד לאברהם בסדה״י להרשב״א ז״ל:

שערי תשובה רבינו יונה גירונדי זצוק״ל

וְחַיָּבִים יִשְׂרָאֵל לִכְרוֹר אֲנָשִׁים בְּרוּרִים שֶׁיַּטִּילוּ שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּבֵין אָדָם לַחֲבֵרוֹ שֶׁיְּהֵא בְּיָדָם לָכוּף וּלְהַכְרִיחַ לִבְנֵי אָדָם עַל הַשָּׁלוֹם. וְיִהְיוּ אוֹתָם הַבְּרוּרִים אֲנָשִׁים שֶׁיּוֹדְעִים לְפַיֵּס וּלְרַצּוֹת בְּנֵי אָדָם לְהַטִּיל שָׁלוֹם וְלֹא יִהְיוּ כַּעֲסָנִים וְרַגְזָנִים שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ חֵמָה יְגָרֶה מָדוֹן וְנֶאֱמַר מַעֲנֶה

רַךְ מֵשִׁיב חֵמָה וְאָמְרוּ רז"ל עַל הַמַּטִילִים שָׁלוֹם נִבְרֵי בְּרִיחֵי אַנָן וּמַשְׁוִוינָן שְׁלָמָא וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שֶׁהֵם מַטִילִים שָׁלוֹם שֶׁהֵם בְּנֵי עוֹלָם הַבָּא."

תקנת אמירת תהלים בצבור

זה איזה שנים אשר בכמה קהלות ישראל, הן בבתי כנסיות מתפללי נוסח אר"י והן בשאר בתי כנסיות, יסדו לומר בכל יום אחר תפלת שחרית שיעור תהלים כפי שמתחלק לימי החדש, ואומרים ק"י אחריו.
ובכל שבת קדש שמברכים בו החדש אומרים בהשכמה, קודם התפלה, כל התהלים וק"י אח"ז, ואם יש חיוב — יא"צ או אבל — אומרים ק"י אחר שכל ספר.
וגם בש"ק שלפני ר"ה נוהגין כן.

דברים הקדושים האלו, צוואת רבינו יונה זצוק"ל.

בָּנַי, בֹּאוּ וּרְאוּ כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחַ הַתְּפִלָּה. שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא קוֹרֵא קְרִיַת־שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנַת הַלֵּב, אֵין תְּפִלָּתוֹ חוֹזֶרֶת רֵיקָם, שֶׁכָּךְ אָמְרוּ חַכְמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּאַגָּדָה, רְצוֹנְךָ לָיַדַע כֹּחַ הַתְּפִלָּה, שֶׁאִם אֵינָהּ עוֹשָׂה כְּלָל, עוֹשָׂה חֲצָיָהּ, מַקִּין שֶׁעָמַד וְרָצַח וְנִגְזַר בְּנָע וָנָד, וְכֵינָן שֶׁנִּתְפַּלֵּל וְאָמַר גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, אָמַר לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכִי לְכָל בָּאֵי־הָעוֹלָם אַתָּה סוֹבֵל וְלַעֲוֹנִי אֵין אַתָּה סוֹבֵל? מִיָּד נִתְבַּטְּלָה חֲצִי הַגְּזֵרָה, שֶׁנֶּאֱמַר, וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד וְגוֹ'. וְכֵן מָצִינוּ בְּחִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה, שֶׁאָמַר לוֹ יְשַׁעְיָה הַנָּבִיא, צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה. וְכֵינָן שֶׁנִּתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַמָּקוֹם, אָמַר לוֹ יְשַׁעְיָה, כֹּה־אָמַר יְיָ וְגוֹ' שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ וְגוֹ', וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהַתְּפִלָּה מְקָרַעַת גְּזַר־דִּינוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁכָּךְ אָמְרוּ חַכְמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַרְבָּעָה דְּבָרִים מְקָרְעִין גְּזַר־דִּינוֹ שֶׁל אָדָם. וְאֵלּוּ הֵן, צְדָקָה, צְעָקָה,

שנוי־השם, ושנוי־מעשה מרעה לטובה. ויש אומרים, אף שנוי־מקום. צדקה, דכתיב, ותצדקה תציל ממות. וצעקה, דכתיב, ויצעקו אל־יי בצר להם וממצוקותיהם יוציאם. שנוי־השם, דכתיב, ויאמר אלהים וגו' שרי אשתך וגו', וכתיב וברכתי אותה. ושנוי־מעשה, דכתיב, וירא אלהים את־מעשיהם כי־שבו מדרכם הרעה וגו'. ויש אומרים, אף שנוי־מקום, דכתיב, ויאמר יי אל־אברם לך־לך מארצך וממולדתך וגו', וכתיב ואעשך לגוי גדול.

גדול כח התפלה. שכל מי שזהיר בקריית־שמע ובתפלה שחרית וערבית, הרי הן עומדין לו ליום־הדין, דתנא דבי אליהו, עתיד הקדוש־ברוך־הוא לישב בבית־המדרש שלו וצדיקי־עולם עומדין לפניו, ונושאין ונותנין במקרא במשנה במדרש בהלכות ובאגדות, ואומרים על טמא טמא, ועל טהור טהור. על טמא במקומו, ועל טהור במקומו.

עומדין צדיקים לפני מי־שאמר־והיה־העולם ואומרים לפניו, רבונו־של־עולם, כשהיינו באותו־עולם, אלו בני־אדם, היו משכימים ומעריבים בבית־הכנסת וקורין קריית־שמע ומתפללים ועושין שאר מצות. והוא אומר להן, אם כך עשו, לכו ורפאו אותן. מיד הולכין הצדיקים ועומדין על עפרן של רשעים ומבקשין עליהן רחמים, והקדוש־ברוך־הוא מעמידן מעפרן ועומדין על רגליהן, שנאמר, ועפותם רשעים כי יהיו אפר

תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. וּבִזְכוּת הַתְּפִלָּה, יִשְׂרָאֵל נִצּוֹלִין מִן הַמִּלְחָמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר, הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, קוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שׁוֹלֵט בְּבָתֵּי־כְנֵסִיּוֹת, וִידֵי עֵשָׂו שׁוֹלְטוֹת בַּחֲמָסִין. כָּל זְמַן שֶׁקּוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב נָמוּךְ, יְדֵי עֵשָׂו שׁוֹלְטוֹת בּוֹ. וְכָל זְמַן שֶׁיַּעֲקֹב מְצַפְצֵף בְּקוֹלוֹ, אֵין יְדֵי עֵשָׂו שׁוֹלְטוֹת בּוֹ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בֵּינֵיהֶן, וְיוֹשֵׁב וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר, וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל.

בָּנַי, בֹּאוּ וּרְאוּ, כַּמָּה חָפֵץ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּתְפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵין לְךָ אֻמָּה בָּעוֹלָם קוֹרָאָה וְנֶעֱנֵית כְּיִשְׂרָאֵל, כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי מִי־גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו כַּיי אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־קָרְאֵנוּ אֵלָיו. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יַקְדִּים אָדָם תְּפִלָּה לְצָרָה, שֶׁאִלְמָלֵא (לא) הִקְדִּים אַבְרָהָם אָבִינוּ תְּפִלָּה לְצָרָה בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעַי, לֹא נִשְׁתַּיֵּר מִשּׁוֹנְאֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שָׂרִיד וּפָלִיט. וְאָמְרוּ עוֹד בָּאַגָּדָה, לֹא תִהֵא בוֹסֵר בְּשָׁעַת הָרֹוַח שֶׁלֹּא לְהִתְפַּלֵּל. אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּשֵׁם שֶׁאֲנִי זָקוּק לְךָ לְהוֹרִיד לְךָ גְּשָׁמִים וּטְלָלִים לְגַדֵּל צְמָחִים לְתוֹעֶלֶת הַבְּרִיּוֹת, כָּךְ תְּהֵא זָקוּק לְהִתְפַּלֵּל לְפָנַי וּלְבָרֵךְ אוֹתִי מֵעֵין מַעֲשַׂי, וְלֹא תֹּאמַר, אֲנִי בְּרֹוַח, מָה אֲנִי

מִתְפַּלֵּל, וּכְשֶׁתָּבוֹא לְךָ צָרָה תָּבוֹא וְתִתְפַּלֵּל. אֶלָּא, עַד שֶׁלֹּא תָּבוֹא לְךָ צָרָה, הֱוֵי מַקְדִּים וּמִתְפַּלֵּל. וְכֵן אָמַר בֶּן־סִירָא, אוֹקִיר לְאַסְיָא עַד לָא תִצְטְרִיךְ לֵהּ.

חֲבִיבָה הִיא הַתְּפִלָּה לִפְנֵי הַמָּקוֹם בְּיוֹתֵר, שֶׁכָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גְּדוֹלָה תְּפִלָּה יוֹתֵר מִמַּעֲשִׂים־טוֹבִים, שֶׁאֵין לְךָ גָּדוֹל בְּמַעֲשִׂים־טוֹבִים יוֹתֵר מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא נֶעֱנָה אֶלָּא בִּתְפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר, אַל־תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה. וּכְתִיב בַּתְרֵהּ, עֲלֵה רֹאשׁ הַפִּסְגָּה. וְעוֹד אָמְרוּ, כָּל הַמַּאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ, אֵין תְּפִלָּתוֹ חוֹזֶרֶת רֵיקָם. מְנָלָן? מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר, וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְיָ אֵת אַרְבָּעִים הַיּוֹם וְאֵת־אַרְבָּעִים הַלַּיְלָה וְגוֹ'. וּכְתִיב בַּתְרֵהּ, וַיִּשְׁמַע יְיָ אֵלַי גַּם בַּפַּעַם הַהִיא.

חֲבִיבָה הִיא תְּפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַמָּקוֹם שֶׁאָדָם מְקַבֵּל בָּהּ פְּנֵי־שְׁכִינָה בְּכָל יוֹם. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמַּלְאֲכֵי־הַשָּׁרֵת מַשְׁכִּימִין לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לִשְׁמוֹעַ תְּפִלּוֹתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם נִכְנָס לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, הֵן אוֹמְרִים לוֹ בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ. וּמִכֵּיוָן שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל וְגוֹמֵר תְּפִלָּתוֹ וּבָא לוֹ לָצֵאת, הֵן אוֹמְרִים לוֹ, וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ.

וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִגְלֶה עָלָיו וּמְבָרְכוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת־שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ

וּבָרַכְתִּיךָ.

וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גְּדוֹלָה תְּפִלָּה יוֹתֵר מִן הַקָּרְבָּנוֹת, דִּכְתִיב, לְהַשְׁמִיעַ וְלִזְבֹּחַ. לְהַשְׁמִיעַ בְּרִישָׁא, וְהַדַּר לִזְבֹּחַ.

וְכֵינָן שֶׁהַתְּפִלָּה הוּקְשָׁה לַקָּרְבָּנוֹת, צָרִיךְ לוֹ לָאָדָם לְכַוֵּן אֶת לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם וְלַעֲמוֹד לְפָנָיו בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה בְּרֶתֶת וּבְזִיעַ. וְלֹא יְהֵא מִתְפַּלֵּל וְאֵין לִבּוֹ עַל הַתְּפִלָּה אֶלָּא שֶׁפּוֹנֶה לִדְבָרִי הַבַּטָּלָה. שֶׁכְּשֶׁם שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה מְפַגֶּלֶת הַקָּרְבָּן, כָּךְ הַמַּחֲשָׁבָה מְפַגֶּלֶת הַתְּפִלָּה וְאֵינָהּ עוֹלָה לוֹ לְרָצוֹן. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֲבַת יְיָ וּתְפִלַּת יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ.

בָּנַי, כְּשֶׁאַתֶּם עוֹמְדִין בַּתְּפִלָּה, הֱווּ יוֹדְעִין לִפְנֵי מִי אַתֶּם עוֹמְדִין, כְּדֵי שֶׁתַּעַמְדוּ בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּבְרֶתֶת וּבְזִיעַ לִפְנֵי מִי־שֶׁאָמַר-וְהָיָה־הָעוֹלָם, כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר, עִבְדוּ אֶת־יְיָ בְּיִרְאָה. וְיֵהָא לִבְּכֶם שָׂמֵחַ עֲלֵיכֶם, שֶׁאַתֶּם עוֹבְדִים לָאֱלוֹהַּ שֶׁאֵין כַּיּוֹצֵא בּוֹ בָּעוֹלָם, כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר, עִבְדוּ אֶת־יְיָ בְּשִׂמְחָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ שֶׁיִּרְאֶה אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, שִׁוִּיתִי יְיָ לְנֶגְדִּי תָּמִיד.

אָמְרוּ, כְּשֶׁחָלָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, נִכְנְסוּ תַּלְמִידָיו לְבַקְּרוֹ. אָמְרוּ לוֹ, רַבֵּנוּ, לַמְּדֵנוּ אָרְחוֹת־חַיִּים. אָמַר לָהֶם, בָּנַי, הִזָּהֲרוּ בְּכְבוֹד חֲבֵרֵיכֶם. וּכְשֶׁאַתֶּם עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל, דְּעוּ לִפְנֵי־מִי אַתֶּם עוֹמְדִין. וּמִתּוֹךְ כָּךְ — תִּזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם־הַבָּא.

וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמִּתְפַּלֵּל, צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן עֵינָיו לְמַטָּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְסַתֵּכֵּל לְכָאן וּלְכָאן וְיִפְנֶה לִבּוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר, וְיכַוֵּן לִבּוֹ לְמַעְלָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מְכַוֵּן לִבּוֹ בִּתְפִלָּה.

גְּדוֹלָה הִיא תְּפִלָּתָן שֶׁל רַבִּים לִפְנֵי הַמָּקוֹם, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה צָרְכֵיהֶן קֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עֲלֵיהֶן, כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר, וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. לְפִי שֶׁזְּכוּתָן שֶׁל רַבִּים גָּדוֹל לִפְנֵי הַמָּקוֹם. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרָב־לִי כִּי־בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי.

וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִנַּיִן שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹאֵס תְּפִלָּתָן שֶׁל רַבִּים, שֶׁנֶּאֱמַר, הֵן־אֵל כַּבִּיר וְלֹא יִמְאָס.

וְאָמְרוּ, אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא עִם הַצִּבּוּר, שֶׁנֶּאֱמַר, וַאֲנִי תְפִלָּתִי־לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן. אֵימָתַי עֵת רָצוֹן? בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין. לְפִיכָךְ, צָרִיךְ לוֹ לָאָדָם לְהִיוֹת זָהִיר וְזָרִיז לְהַשְׁכִּים וּלְהַעֲרִיב לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, כְּדֵי לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, שֶׁכָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יַשְׁכִּים אָדָם לְהִמָּנוֹת עִם עֲשָׂרָה רִאשׁוֹנִים שֶׁבְּבֵית־הַכְּנֶסֶת. שֶׁאֲפִילוּ מֵאָה בָּאִין אַחֲרָיו, נוֹטֵל שָׂכָר כְּנֶגֶד כֻּלָּן.

וְכָל הָרָגִיל לָבוֹא לְבֵית־הַכְּנֶסֶת וְעָבַר יוֹם אֶחָד וּפָשַׁע וְלֹא בָא וְגוֹ', עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר, מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ. וְהָרָגִיל לָבוֹא לְבֵית־הַכְּנֶסֶת וּבָא, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר, שְׁתוּלִים בְּבֵית

יְיָ בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ, וּכְתִיב בַּתְּרֵה עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה וגו'. שֶׁכָּל הָרָגִיל לְהַשְׁכִּים לְבֵית־הַכְּנֶסֶת כְּדֵי לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, מַאֲרִיךְ יָמִים. שֶׁכֵּן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־לֵוִי לְבָנָיו, קְדוּמוּ עוֹלוּ לְבֵי־כְנִשְׁתָּא וַחֲשׁוּכוּ פּוּקוּ, כִּי־הֵיכִי דְּתוֹרְכוּ יוֹמֵי.

וְצָרִיךְ לוֹ לָאָדָם לִקְבּוֹעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ, שֶׁכָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ, אוֹיְבָיו נוֹפְלִין תַּחְתָּיו, שֶׁנֶּאֱמַר, וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיו וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא־יֹסִיפוּ בְנֵי־עַוְלָה לְעַנּוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה וגו'.

גְּדוֹלָה קְדֻשָּׁתָן שֶׁל בָּתֵּי־כְנֵסִיּוֹת שֶׁהֵן חֲשׁוּבִים כְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר, וָאֱהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט בָּאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם. וְאָמַר מַר, אֵלּוּ בָּתֵּי־כְנֵסִיּוֹת שֶׁבְּבָבֶל.

וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּתֵּי־כְנֵסִיּוֹת אֵין נוֹהֲגִין בָּהֶן קַלּוּת־רֹאשׁ, אֵין אוֹכְלִין בָּהֶן, וְאֵין שׁוֹתִין בָּהֶן, וְאֵין נָאוֹתִין בָּהֶן, וְאֵין נִכְנָסִין בָּהֶן לֹא בַחֲמָה מִפְּנֵי הַחַמָּה, וְלֹא בַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים, וְאֵין מַסְפִּידִין בָּהֶן הֶסְפֵּד שֶׁל יָחִיד. אֲבָל קוֹרִין בָּהֶן וְשׁוֹנִין בָּהֶן וּמַסְפִּידִין בָּהֶן הֶסְפֵּד שֶׁל רַבִּים. וְדַוְקָא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁל רְשׁוּת — אָסוּר לַעֲשׂוֹת בָּהֶן, אֲבָל סְעוּדַת־מִצְוָה — מֻתָּר, שֶׁכֵּן נִכְנָסִין לְשָׁם בְּהַבְרָיוֹת שֶׁל מֵת וְשֶׁל רָאשֵׁי־חֳדָשִׁים, וְהוּא־הַדִּין לְכָל סְעוּדַת־מִצְוָה.

בָּנַי, צְאוּ וּרְאוּ כַּמָּה גָּדוֹל הַמִּתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת. שֶׁכָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הַמִּתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, כְּאִלּוּ מַקִּיפוֹ חוֹמָה שֶׁל בַּרְזֶל. וְלֹא עוֹד אֶלָּא, שֶׁתְּפִלָּתוֹ מִתְקַבֶּלֶת לְרָצוֹן כְּאִלּוּ הִקְרִיב מִנְחָה טְהוֹרָה, כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר, כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בִּכְלִי טָהוֹר בֵּית יְיָ.

וְכָל הַמַּשְׁכִּים וּמַעֲרִיב לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, כְּאִלּוּ מְקַבֵּל פְּנֵי־שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר, אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת־פָּנֶיךָ.

וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּזְכוּת בָּתֵּי־כְנֵסִיוֹת וּבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת. דְּתָנָא דְּבֵי־אֵלְיָהוּ, בְּכָל יוֹם וָיוֹם מַלְאֲכֵי־חַבָּלָה יוֹרְדִין מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְחַבֵּל אֶת כָּל־הָעוֹלָם־כֻּלּוֹ. שֶׁאִלְמָלֵא בָּתֵּי־כְנֵסִיוֹת וּבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵן יוֹשְׁבִין וְעוֹסְקִין בָּהֶן בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת, הָיוּ מְחַבְּלִין אוֹתוֹ מִיָּד, שֶׁנֶּאֱמַר, מָדוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ וְגוֹ׳.

הוֹאִיל וּבָתֵּי־כְנֵסִיוֹת חֲבִיבִין כָּל־כָּךְ לִפְנֵי הַמָּקוֹם שֶׁמַּשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכָן וּקְרָאָן מִקְדָּשׁ מְעַט, אִם כֵּן צָרִיךְ לוֹ לָאָדָם לַעֲמוֹד לְבֵית־הַכְּנֶסֶת בְּאֵימָה וּבִירָאָה בְּרֶתֶת וּבְזִיעַ וּבְדַעַת נוֹחָה, כְּאָדָם הָעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, כְּדֵי שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ לְרָצוֹן לִפְנֵי הַמָּקוֹם. וְאַל יִכָּנֵס לְתוֹכָהּ מִתּוֹךְ קַלּוּת־רֹאשׁ וְעַזּוּת־פָּנִים וּפְרִיצוּת וּמִתְקוֹטֵט שָׁם עִם הַבְּרִיוֹת. שֶׁאִם עוֹשֶׂה

כֵּן, נוֹחַ לוֹ שֶׁלֹּא הָלַךְ לְהִתְפַּלֵּל. וְלֹא עוֹד אֶלָּא, שֶׁגּוֹרֵם
לַשְּׁכִינָה שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִיִּשְׂרָאֵל, וְגוֹרֵם לָהֶן לָבָתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת
שֶׁיֵּחָרְבוּ, כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי לְכוּ־נָא אֶל־מְקוֹמִי אֲשֶׁר בְּשִׁילוֹ
אֲשֶׁר שִׁכַּנְתִּי שְׁמִי שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה וּרְאוּ אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי לוֹ
מִפְּנֵי רָעַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל. אִם בְּמִשְׁכַּן־שִׁילֹה נֶאֱמַר כֵּן, כָּל־
שֶׁכֵּן בְּבָתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת.

מספה"ק אור צדיקים דף י"א

גדול העונה אמן יותר מן המברך כי המברך מזכיר שם אחד והעונה אמן בכוונה הנ"ל הוא מייחד שני שמות כנ"ל.

צריך האיש תשובה גדולה על שלא ענה אמן אפילו פעם אחד, כששומע מן המברך איזה ברכה על איזה פרי או על איזה מצוה ומכש"כ אחר תפילת הש"ץ בבהכ"נ, פשיטא שצריך לעשות תשובה גדולה, וק"ו בנו של ק"ו כשלא ענה איש"ר כנ"ל להוא גיהנם מורידין להנהו גברי דאינון מבזין לומר אמן ולפי חשבון סך אמן שלא ענה אחר המברך דנין אותו בסך ההוא בגיהנם ושם נאבד בר מינן ואינו עולה לעולם כי אין לאותו גיהנם לא פתח ולא חלון כי הוא מדורה תחאה ועל זה הגיהנם כתיב כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה אלא א"כ עושה תשובה על כל אמן ואמן שלא ענה. וכן להיפך שכר טוב למי שעונה עניית אמן יש"ר, ומי שעונה איש"ר בקול רם הקב"ה מתמלא רחמים. וכן איתא בזוהר פרשת נח, בזמנא דישראל איתובו בקול רם איש"ר וגו' קב"ה אתמלא רחמים, לכן כל האדם יהיה לו זה הכתב בתוך סידור שלו או על הכותל בשעת התפלה, ויאמר הוידוי אשמנו בכל יום ויבכה בדמעות על אותן אמנים שלא ענה.

(ז) אוי להם לאותם שגומלים רעה לנפשם המדברים בבהכ"נ אפילו אחר זמן תפלה ואפילו דברי מוסר עיין בזוהר פ' תרומה האריך מאוד בענן זה, ומזה ראה כמה גדול עונש המדברים דברים בטלים דברי שחוק והיתול בשעת התפלה ובשעת הקדיש, ואוי להם ואוי לנפשם, בזוהר פ' תרומה נאמר עליו בזה הלשון „מאן דאשתעי בבי כנישתא ווי ליה דאחזי פרחדא ווי ליה דגרע מהימנותא ווי ליה דליתי ליה חולקא באלהא דישראל דאחזי דלית אלהא ולא אישתכח תמן ולא דחיל מיניה."

מגן דוד ט"ז או"ח הלכות ברכות נה

ועוד כתוב נלמוד שם נכ"י נכי דכתב הרמ"ם דלריכין י' דלייתי מ"מ מזיגן דהכנו עלמא לגרף מע"ם שמשיחים שיחת חולין מע"ג דלבי מנמנם דשמא כל הרחוי לגילה וכו', מכ"ל יש להפליג ע"ז דהיאך מניח רחיב מן השוטים כחלו שטושין חיסור בהפסקת שיחה בטילה חשר גדול טוגס מאד ובחמת חני חומר שחלילה להשטרף עם חנשים פושטים כחלה כשחין מנין זולתם.

וְזֶה לָשׁוֹן סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ י״ח): וְאָסוּר לְסַפֵּר שִׂיחָה וְלִנְהוֹג קַלּוּת רֹאשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּעוֹמְדֵינוּ לִפְנֵי מַלְכֵּנוּ אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְאוֹי לָהֶם לִרְשָׁעִים הַנּוֹהֲגִים קַלּוּת רֹאשׁ אֲשֶׁר לֹא אֵימַת שַׁדַּי עֲלֵיהֶם, וְלֹא פַּחֲדוּ וּמוֹרָאוֹ עַל פְּנֵיהֶם, וְלֹא יָבִינוּ וְלֹא יִקְחוּ מָשָׁל, כִּי עָבְרוּ אִיֵּי כִּתִּים וְרָאוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ כִּי כָּל אַרְצוֹת הָהֶם הַמְלָכִים שֶׁל עַכּוּ״ם כּוֹרְעִים עַל בִּרְכֵּיהֶם בְּבֵית תְּפִלּוֹתָם וְעוֹמְדִים בְּאֵימָה וּבְפַחַד וּבְרָעַד וְכַפֵּיהֶם פְּרוּשׂוֹת לֵאלֹהֵיהֶם מַעֲשֵׂי יְדֵי אָדָם אֲשֶׁר לֹא יִרְאוּ וְלֹא יִשְׁמְעוּ. אָמְנָם אֲנַחְנוּ הָעוֹמְדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חַי וְקַיָּם רָם וְנִשָּׂא, יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה זִכְרוֹ, אֲלָיו כָּל דּוּמִיּוֹת וּתְהִלּוֹת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לַעֲמוֹד לְפָנָיו בְּאֵימָה בְּיִרְאָה וָפַחַד וָרָעַד וּבְרִתֵּת עכ״ל.

וּשְׁנֵי חֲכָמִים גְּדוֹלִים מְקוּבָּלִים בְּדוֹרֵינוּ פָּסְקוּ לְאֱסוֹר הַדִּיבּוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לְגָמְרֵי רַק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וְיִרְאַת הַשֵּׁם, וְהֵם הַחָכָם הַשָּׁלֵם כמוהר״ר **משה קורדואירו** זלה״ה וְהַחָכָם הַשָּׁלֵם כמוהר״ר **יצחק אשכנזי** זלה״ה. וּכְבָר הִזְכִּיר עוֹנֶשׁ הַשָּׂח אַפִּילוּ שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי כֵן לָשׁוֹן הַזֹּהַר מַאן דְּמִשְׂתָּעֵי בְּבֵית כְּנִישְׁתָּא מִפְּנֵי אֵימַת הַשּׁוֹכֵן בּוֹ יִתְבָּרַךְ, דְּהָא שְׁכִינְתָּא גִּילּוּי שְׁכִינְתָּא קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה. וְכָתַב סְמַ״ק דְּיֵשׁ לְאָדָם לָדוּן קַל וָחוֹמֶר מֵהַגּוֹיִם הָעוֹבְדִים בְּבֵית תְּפִלּוֹתָם עוֹמְדִים כְּאִלְמִים, וְכֵן כָּתַב הַכָּלְבּוֹ, לָכֵן יֵשׁ לְאָדָם לִלְמוֹד קַל וָחוֹמֶר כְּשֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה, עכ״ל.

בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אוֹרַח חַיִּים (סימן קנ״א סעיף א׳) בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת אֵין נוֹהֲגִין בָּהֶם קַלּוּת רֹאשׁ, כְּגוֹן שְׂחוֹק וְהֵיתּוּל וְשִׂיחָה בְּטֵילָה וכו׳. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּשֵׁם סמ״ק: בְּעָוֹן זֶה נֶהֶפְכִין הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת לְבֵית עו״ג חַס וְשָׁלוֹם. הָאַר״י הָיָה נִזְהָר מְאוֹד שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת רַק תְּפִלָּתוֹ, אֲפִילוּ דִּבְרֵי מוּסָר וּתְשׁוּבָה לֹא דִיבֵּר פֶּן יִמְשַׁךְ מִמֶּנּוּ דִּבּוּר חוֹל (ספר הכוונות).

בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ יוֹרֶה דֵּעָה (סי׳ רמ״ו סעיף י״ז) אֵין מַשִּׂיחִין בְּבֵית הַמֶּדְרָשׁ אֶלָּא בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, אֲפִילוּ מִי שֶׁנִּתְעַטָּשׁ אֵין אוֹמְרִים לוֹ רְפוּאָה בְּבֵית הַמֶּדְרָשׁ, וּקְדוּשַׁת בֵּית הַמֶּדְרָשׁ חֲמוּרָה מִקְדוּשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת. וְכָתַב הַטּוּרִי זָהָב: כְּבָר אָנוּ מוּזְהָרִין בָּזֶה בְּעוֹנֶשׁ גַּחֲלֵי רְתָמִים חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן אֵין לְהַשְׁגִּיחַ בָּזֶה לְהָקֵל, וְאַדַּרַבָּה יִהְיֶה הַרְבֵּה מוּזְהָר עַל זֶה וְיִלְמְדוּ קַל וָחוֹמֶר לְאִיסּוּר שִׂיחָה בְּטֵילָה, וְהַמַּרְבֶּה כְּבוֹד הַתּוֹרָה הֲרֵי זֶה מְכוּבָּד וּמְשׁוּבָּח. וְעַיֵּין בְּסֵפֶר וַיַּ הָעֲמוּדִים (דף י״ז ע״ד פרק עשירי) כָּתַב הָרַמְבַּ״ם מִי שֶׁצָּרִיךְ לִכְנוֹס בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וכו׳ וְנִרְאָה שֶׁהַיְשִׁיבָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לְמִצְוָה יֵחָשֵׁב, וְהַמְדַבֵּר שִׂיחָה בְּטֵילָה וּכְאִלֶּה עֲבֵירָה מְכַבָּה מִצְוָה. מִזֶּה יִלְמַד כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁיּוֹשְׁבִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אַף שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁאֵין לְדַבֵּר שׁוּם שִׂיחָה בְּטֵילָה וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה אוֹ קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְדַבֵּר דָּבָר שֶׁל חוּלִין. וּבְעַוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַד מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ, שֶׁבְּכָל עִיר וָעִיר אֵין יְכוֹלִין לִמְחוֹת לָהֶן לָעָם, וְנַעֲשֶׂה לָהֶם כְּהֶיתֵּר בְּעַוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְוַי

לָהֶם, וְוֵי לְנִשְׁמוֹתֵיהֶם, וְאֵיךְ יַעֲלוּ תְּפִלּוֹתֵיהֶם לְמַעְלָה וְהִיא מְלוּכְלֶכֶת בְּמִינֵי חַטָּאִים, וְאֵין קְטֵיגוֹר נַעֲשֶׂה סְנֵיגוֹר. עַל כֵּן מִן הָרָאוּי שֶׁכָּל קְהִלָּה וּקְהִלָּה, מָקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם וְדָתוֹ מַגִּיעַ, יַעֲמִידוּ אֲנָשִׁים עַל זֶה אֲשֶׁר יַשְׂגִּיחוּ בְּאֵיזוּמִים רַבָּים עַל הַמְדַבְּרִים, וְיֵבִיישׁוּ אוֹתָם בָּרַבִּים, וּבָזֶה נִרְאֶה כְּבוֹד ה׳ בָּאָרֶץ, וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד, וְיִתְּנוּ פֶּמֶתג עֲדִיִּים לִבְלוֹם אֶת פִּיהֶם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מִלְדַבֵּר דָּבָר שֶׁל חוֹל וְשִׂיחָה בְּטֵלָה, עַיֵּין שָׁם. עַד כַּאן לָשׁוֹן סֵפֶר וָוֵי הָעַמּוּדִים.

וְזֶה לָשׁוֹן סֵפֶר הַקָּנֶה (כדף נ״ג) וּבְעוֹדוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת יִזָּהֵר מִלְּדַבֵּר שִׂיחַת חוּלִין עִם בְּנֵי אָדָם וכו׳. וְאִם יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁמְּדַבְּרִים, יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּמִתְפַּלֵּל וְיַנְעִים בְּשִׂפְתָיו, וּבְכָךְ יַשְׁתִּיק אוֹתָם. אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם שֶׁמְּעָרְבִין חוֹל בַּקּוֹדֶשׁ וְחַטָּאתָם רַבָּה וכו׳. וְאַל תִּתְפָּאֵר כִּי אֵינְךָ מְדַבֵּר, שֶׁנִּרְאָה שֶׁאַתָּה מִתְפָּאֵר בְּמִצְוַת הַשְׁתִּיקָה וְקָרוֹב שֶׁאַתָּה נוֹטֵל שְׂכָרְךָ. וּרְאֵה וְהָבֵן שֶׁהַמְּעָרֵב חוּלִין בְּקָדָשִׁים, גַּם הוּא יִתְעָרֵב בְּחוּלִין אַף עַל פִּי שֶׁהוּא קָדוֹשׁ, עכ״ל סֵפֶר הַקָּנֶה.

ובס׳ וָוֵי הָעַמּוּדִים וז״ל: כָּתַב הָרַמְבַּ״ם אַף שֶׁיְּשִׁיבַת בֵּיהכ״נ לְמִצְוָה יֵחָשֵׁב, הַמְדַבֵּר שִׂיחָה בְּטֵילָה עֲבֵירָה מְכַפֶּה מִצְוָה, וְאָסוּר לְדַבֵּר שִׂיחָה בְּטֵילָה אַף שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה ומכש״כ בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה ע״כ מִן הָרָאוּי שֶׁכָּל קְהִלָּה וּקְהִלָּה מָקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם וְדָתוֹ מַגִּיעַ **יַעֲמִידוּ אֲנָשִׁים עַל זֶה אֲשֶׁר יַשְׂגִּיחוּ בְּעֵינֵיהֶם עַל הַמְדַבְּרִים וְיֵבִיישׁוּ**

אוֹתָם בָּרַבִּים וּבָזֶה נִרְאֶה כְּבוֹד ד׳ בָּאָרֶץ וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד וְיָשִׁימוּ בֶּמֶתֶג וָרֶסֶן עֲדָיִם לִבְלוֹם אֶת פִּיהֶם בְּבִיהכ״נ מִדִּיבּוּר שֶׁל חוֹל וְשִׂיחָה בְּטֵילָה ע״כ מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ מַקֵּל וּרְצוּעָה יָחִישׁ עַל כְּבוֹד קוֹנוֹ וְלֹא יִשָּׂא פָּנֵי אִישׁ וְלֹא יֶהְדַּר פְּנֵי גָדוֹל עַד כִּי חָדַל יֶחְדּוֹל וְהַמַּזְהִיר וְהַנִּזְהָר יִזְכּוּ לִרְאוֹת בְּנוֹעַם ד׳ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ כָּבוֹד אוֹמֵר כּוּלוֹ אָמֵן כיה״ר.

סֵפֶר חֲסִידִים סי׳ י״ח: תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִים תָּקְנוּם, וְאוֹמֵר תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ מִכַּאן תָּקְנוּ מַעֲמָדוֹת שֶׁיִּהְיוּ עוֹמְדִין עַל גַּבָּן, לְפִיכָךְ צָרִיךְ אָדָם לַעֲמוֹד בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל י״ח בְּרָכוֹת וְחַיָּיב לַעֲנוֹת אָמֵן עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה שֶׁנֶּאֱמַר פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמוּנִים שֶׁאוֹמְרִים אָמֵן. וְגָדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ שֶׁהוּא מוֹדֶה לִבְרָכוֹת הַמְבָרֵךְ וְהַמְבָרֵךְ אֵינוֹ מַזְכִּיר אֶלָּא שֵׁם אדנ״י וְהָעוֹנֶה אָמֵן מַזְכִּיר ב׳ שֵׁמוֹת שֵׁם הוי״ה וְשֵׁם א״ד בְּגִימַטְ׳ אָמֵן. וְצָרִיךְ שֶׁיְכַוֵּין אָדָם לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם בְּשָׁעַת עֲנִיַּית אָמֵן שֶׁהוּא ׳אֵל ׳מֶלֶךְ ׳נֶאֱמָן. וְאָסוּר לְסַפֵּר שִׂיחָה לִנְהוֹג קַלּוּת רֹאשׁ בְּבֵיהכנ״ס בְּעָמְדֵינוּ לִפְנֵי מַלְכֵּינוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ. וְאוֹי לָהֶם לְרִשָּׁעִים הַנּוֹהֲגִים קַלּוּת רֹאשׁ אֲשֶׁר לֹא אֵימַת שַׁדַּי עֲלֵיהוּ וְלֹא פַּחֲדוּ וּמוֹרָאוֹ עַל פְּנֵיהֶם וְלֹא יָבִינוּ וְלֹא יִקְחוּ מָשָׁל, כִּי עָבְרוּ אִיֵּי כִּתִּים וְרָאוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ כִּי בְּכָל אַרְצוֹת הָהֶם הַמְלָכִים שֶׁל עַכּוֹ״ם כּוֹרְעִים עַל בִּרְכֵּיהֶם בְּבֵית תְּפִלּוֹתָם וְעוֹמְדִים בְּאֵימָה וּבְפַחַד וְכַפֵּיהֶם פְּרוּשׂוֹת לֵאלֹהֵיהֶם מַעֲשֵׂי יְדֵי אָדָם אֲשֶׁר לֹא יִרְאוּ וְלֹא יִשְׁמְעוּ. אָמְנָם אַנַחְנוּ הָעוֹמְדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְלָכִים

הקב"ה חַי וְקַיָּם רָם וְנִשָּׂא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה זִכְרוֹ אֲלֵיו כָּל רוֹמְמִיוֹת וּתְהִלּוֹת עַל אַחַת כו"כ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לַעֲמוֹד לְפָנָיו בְּאֵימָה בְּיִרְאָה בְּפַחַד וָרָעַד וָרֶתֶת וגו' עכ"ל. וְעַל זֶה כָּתַב בְּסֵ' דֶּרֶךְ מֹשֶׁה וְעַל כָּל קִטְרוּג שֶׁהַשָּׂטָן מְקַטְרֵג הקב"ה בְּמִדַּת רַחֲמִים מַשְׁתִּיק לוֹ, לְמָשָׁל שֶׁהַשָּׂטָן אוֹמֵר יִשְׂרָאֵל גַּנָּבִים הֵם הקב"ה מֵשִׁיב מִי יֹאמַר אִם הָאוּמּוֹת קָבְּלוּ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא הָיוּ גַּנָּבִים וְגַזְלָנִים יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל. אֲבָל אִם מְקַטְרֵג וְאוֹמֵר שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם יִרְאָה וּמְדַבְּרִים בביהכנ"ס אֵין לְהַקב"ה תִּירוּץ כְּבַיָכוֹל. כִּי עַכְשָׁיו רָאִינוּ בעוה"ר הָאוּמּוֹת עוֹמְדִים בְּבֵית תְּפִלּוֹתָם בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּמִיַּד נָתַן הקב"ה רְשׁוּת וכו' רַחֲמָנָא לְשֵׁיזְבָן.

שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ תְּהִלִּים וּמַעֲמָדוֹת בַּחֲזָרַת הַש"צ השמו"ע וְלֹא יִלְמוֹד עַיִן בסֵ' זה אות ל"ג. מ"ה. מ"ז. נ"ו.

שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּשַׁעַת אֲמִירַת הַקַּדִּישׁ הֵן הַקַּדִּישׁ שֶׁיֹּאמַר הש"צ וְהֵן הַקַּדִּישׁ שֶׁיֹּאמְרוּ הַיְחִידִים וְצָרִיךְ לִיזָהֵר מְאֹד בְּעַנִּיַּת הַקַּדִּישׁ, וְהַשּׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ עוֹנֶה הוּא בְּנִידוּי אַרְבָּעִים יוֹם וְיֵשׁ יוֹתֵר מִצּוֹה בְּעַנִּיַּת הַקַּדִּישׁ מִבְּעַנִּיַּת הַקְּדוּשָׁה, תַּנְיָא חֵלֶק או"ח סי' נ"ו ס"א.

וְהוּא פָּשׁוּט כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין צִיבּוּר אַפִּילוּ שֶׁלֹּא בְּבֵיה"כ ובביהמ"ד אַפִּילוּ בְּבֵית יָחִיד הֵיינוּ אֶצֶל הַחָתָן אוֹ עַל בְּרִית מִילָה אוֹ עַל אֵיזֶה אוֹפָן שֶׁיִּהְיֶה הָאִיסּוּר בְּמְקוֹמוֹ עוֹמֵד וְאָסוּר לְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה **וְלֹא כְּמוֹ שֶׁסּוֹבְרִים הַמּוֹנֵי עָם דְּהָאִיסּוּר אֵינוֹ שַׁייָךְ רַק בביהכ"נ. רַק הַחִילּוּק הוּא בֵּין**

ביהכ״נ וביהמ״ד לְבֵית יָחִיד שֶׁמִּתְפַּלְלִין שָׁם כִּי בביה״כ ובביהמ״ד הָאִיסּוּר כָּל הַיּוֹם אַפִילוּ אַחַר הַתְּפִלָּה. אֲבָל בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וּבְחַזָּרַת הש״צ השמו״ע אֵין שׁוּם חִילּוּק.

וְאִם יָבוֹא אֶחָד וְיֹאמַר מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין תְּשׁוּבָתוֹ בְּצִדּוֹ א׳ כִּי כָּל הַגְּאוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים הַנִּזְכָּרִים בְּסֵפֶר הַזֶּה הָיוּ אוֹהֲבֵי יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת יָדְעוּ ג״כ מִזֶּה. אַךְ כִּי כָּל דֶּרֶךְ תּוֹה״ק כֵּן הוּא פ׳ נִצָּבִים רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וגו׳ וְכָמוֹהוּ רַבִּים. וְעוֹד בְּס׳ חֲסִידִים סי׳ רס״ב אִיתָא וּמַה שֶּׁאָמְרוּ הַנַּח לְיִשְׂרָאֵל מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְאַל יִהְיוּ מֵזִידִים זֶהוּ בְּמָקוֹם רְשׁוּת אֲבָל בביהכ״נ לֹא. וְעַיֵּן עוֹד בס׳ אֵלֶּה הַמִּצְוֹת **למהר״ם חאגיז** סי׳ תקמ״ז בַּאֲרִיכוּת גָּדוֹל.

וּמִכָּאן סְתִירָה גְּדוֹלָה לָאֲנָשִׁים הַמַּתִּירִים לָהֶם הֱיתֵּר כְּשֶׁהוּא בביה״כ וְהַצִּיבּוּר מִתְפַּלְלִים וְהוּא אֵינוֹ מִתְפַּלֵּל עוֹד בְּמִנְיָן זֶה אוֹ שֶׁהוּא כְּבַר הִתְפַּלֵּל, מְדַבֵּר עִם חֲבֵירוֹ אַפִילוּ בְּשָׁעָה שהש״ץ אוֹמֵר השמו״ע וְאוֹמֵר תִּירוּץ וְהֱיתֵּר שֶׁאֵין זֶה מִנְיָן שֶׁלִּי. וְהַרֵי מְבוּאָר בְּדִבְרֵי הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה אַפִילוּ לְאַחַר תְּפִלַּת הַצִּבּוּר כָּל הַיּוֹם קְדוּשָׁה שׁוֹרָה שָׁם וּמַאן דְּמַגְבִּיהַ קוֹלוֹ וכו׳ ומכש״כ בְּשַׁעַת תְּפִלַּת הַצִּבּוּר וּבַחֲזָרַת הש״ץ השמו״ע שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מִהֱיתֵּר הַמּוֹרֶה חַטָּאִים רח״ל.

וְאַפִילוּ הַלּוֹמְדִי תּוֹרָה בִּקְבִיעוּת בְּבֵית הַמֶּדְרָשׁ שֶׁהוּתַּר לָהֶם לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת בְּבֵית הַמֶּדְרָשׁ כִּמְבוּאָר בְּאוֹרַח חַיִּים סימן קנ״א, מִכָּל מָקוֹם אִם

יִהְיוּ נִכְשָׁלִים בְּאִיסּוּר שְׁחוֹק וְהִתּוּל אוֹ לָשׁוֹן הָרָע וּרְכִילוּת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ הֵם עוֹבְרִים עַל מִצְוַת עֲשֵׂה וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ לְבַד מֵאִיסּוּרוֹ הָעַצְמִי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן קנ״א סָעִיף קָטָן ב׳ דְּאָטוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵינָם מוּזְהָרִין עַל מוֹרָא הַמִּקְדָּשׁ, וְלֹא הוּתַּר לָהֶם אֶלָּא אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה מִדּוֹחָק מִתּוֹךְ שֶׁהֵם לוֹמְדִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אִם יִצְטָרְכוּ לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת חוּץ לביהמ״ד יִתְבַּטְלוּ עי״ז מִלִּימוּדָם וְלָשׁוֹן הַזּוֹהַר תְּרוּמָה דַּף קל״א וּמַאן דְּמִשְׁתָּעֵי בְּבֵית כְּנִישְׁתָּא בְּמִלִּין דְּחוֹל, וְי לֵיהּ דְּאַחֲזֵי פְּרוּדָא, וְי לֵיהּ דְּגָרַע מְהֵימְנוּתָא, וְי לֵיהּ דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בֶּאֱלָקָא דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאַחֲזֵי דְּהָא לֵית אֱלָקָא וְלָא אִשְׁתַּכַּח תַּמָּן וְלָא דָּחִיל מִנֵּיהּ, וְאַנְהִיג קְלָנָא בְּתִקּוּנָא עִלָּאָה דִּלְעֵילָּא.

[וּמִי שֶׁמְּדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת דִּבְרֵי חוֹל, אוֹי לוֹ שֶׁמַּרְאֶה פְּרִיצוּת, אוֹי לוֹ שֶׁגּוֹרֵעַ הָאֱמוּנָה, אוֹי לוֹ שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל כִּי מַרְאֶה בָּזֶה שֶׁאֵין אֱלֹקִים וְאֵינוֹ נִמְצָא שָׁם וְאֵינוֹ מְפַחֵד מִמֶּנּוּ וְנוֹהֵג בְּזִיּוֹן בְּתִקּוּן הָעֶלְיוֹן שֶׁל מַעְלָה. כִּי בֵּית הַכְּנֶסֶת מְתוּקָן כְּנֶגֶד הַמַּלְכוּת הָעֶלְיוֹנָה (הַסּוּלָם)].

כָּבֵד עוֹנֶשׁ הַשָּׂח בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה כִּי כֵן לָשׁוֹן הַזּוֹהַר מַאן דְּמִשְׁתָּעֵי בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא, מִפְּנֵי אֵימַת הַשּׁוֹכֵן בּוֹ יִת׳ (חֲרֵדִים פ״א מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה הַתָּלוּי בְּלֵב וְאֶפְשָׁר לְקַיְּמָם בְּכָל יוֹם אוֹת י״ט).

חזרת הש״ץ

יָכִין הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּשִׁמְיעָה מִפִּי הש״צ כָּל תֵּיבָה וָתֵיבָה והש״צ יִזָּהֵר לוֹמַר כָּל תֵּיבָה וָתֵיבָה בְּקוֹל רָם וּבְמִתְינוּת גְּדוֹלָה

כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ הַשּׁוֹמְעִים לְהַאֲזִין לְכָל תֵּיבָה הַיּוֹצֵאת מִפִּיו, וְכָתַב בשו״ע סִימָן קכ״ד כְּשֶׁשָּׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר הַתְּפִלָּה הַקָּהָל יֵשׁ לָהֶם לִשְׁתּוֹק וּלְכַוֵּין לִבְרָכוֹת שֶׁמְּבָרֵךְ הַחַזָּן וְלַעֲנוֹת אָמֵן, וְאִם אֵין תִּשְׁעָה מְכַוְּונִים לִבְרָכוֹתָיו קָרוֹב לִבַּטָּלָה, לָכֵן אָדָם יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאִילוּ אֵין תִּשְׁעָה זוּלָתוֹ וְיְכַוֵּין לִבְרַכַת הַחַזָּן.

לֹא יָשִׂיחַ שִׂיחַת חוּלִין בְּשָׁעָה שֶׁשָּׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר הַתְּפִילָה, וְאִם שָׂח הוּא חוֹטֵא וְגָדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשׂוֹא וְגוֹעֲרִים בּוֹ (או״ח קכ״ד).

כָּתַב אֱלִיָּהוּ רַבָּה בְּשֵׁם הַכָּל בּוֹ אוֹי לְהָאֲנָשִׁים הַמַּשִׂיחִים בְּעֵת הַתְּפִלָּה כִּי רָאִינוּ כַּמָּה בָּתֵּי כְּנֵסִיוֹת נֶחֱרְבוּ בִּשְׁבִיל עָוֹן זֶה, וְיֵשׁ לִמְנוֹת אֲנָשִׁים יְדוּעִים לְהַשְׁגִּיחַ עַל זֶה (מ״ב).

הַזָּקֵן וְהַחָשׁוּב בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת יִמְנוּ אוֹתוֹ לְסַבֵּב בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בַּחֲזָרַת הָעֲמִידָה לְהַשְׁגִּיחַ שֶׁלֹּא יְדַבְּרוּ זֶה עִם זֶה כְּלָל, וְיַעֲנוּ אָמֵן, וְיִהְיֶה סַבְלָן וּמוֹחֶה בְּכָבוֹד וּבְרֶמֶז, וְכֵן בָּעֵת קְרִיאַת הַתּוֹרָה יָשַׁב בְּתֵיבָה וְיַשְׁגִּיחַ מֵאַרְבַּע פִּנּוֹת הַקְּהִלָּה קְדוֹשָׁה שֶׁלֹּא יְדַבֵּר שׁוּם אָדָם (צוואה מחיים).

בשו״ע או״ח סי׳ קכ״ד סעיף ד׳ כשש״ץ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה הַקָּהָל יֵשׁ לָהֶם לִשְׁתּוֹק וּלְכַוֵּין לִבְרָכוֹת שֶׁמְּבָרֵךְ הַחַזָּן וְלַעֲנוֹת אָמֵן. וְאִם אֵין ט׳ מְכַוְּונִים לִבְרָכוֹתָיו קָרוֹב לִהְיוֹת בִּרְכוֹתָיו לְבַטָּלָה לָכֵן כָּל אָדָם יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ אֵין ט׳ זוּלָתוֹ וְיְכַוֵּין לִבְרַכַת הַחַזָּן טו״ז ס״ק ב׳, וְאִם אֵין ט׳ מְכַוְּונִים, מִזֶּה נִרְאֶה שֶׁאֵין מְצַטָּרְפִין לְמִנְיָן מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אע״ג שֶׁהוּא פִּקֵּחַ עכ״ל יֵשׁ בִּלְשׁוֹנוֹ שְׁנֵי פֵּירוּשִׁים א׳ כְּפִשׁוּטוֹ שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ שֶׁהוּא חֵרֵשׁ וְאָסוּר לְצָרְפוֹ כְּשֶׁאֵין

הט׳ זוּלָתוֹ וּפֵירוּשׁ ב׳ שֶׁאֵינוֹ חֵרֵשׁ רַק אוֹטֵם אָזְנוֹ מִשְׁמוֹעַ וּמְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים ג״כ אָסוּר לְצָרְפוֹ. וְכֵן כָּתַב הטו״ז בְּפֵירוּשׁ באו״ח סי׳ נ״ה ס״ק ד׳ יֵשׁ לְהַפְלִיג ע״ז דְּהֵאיך מֵבִיא רַאי׳ מִן הַשּׁוֹטִים הָאֵלּוּ שֶׁעוֹשִׂים אִיסּוּר בְּהַפְסָקַת שִׂיחָה בְּטֵילָה אֲשֶׁר גָּדוֹל עֲוֹנָם מְאֹד וּבְאֱמֶת אֲנִי אוֹמֵר שֶׁחֲלִילָה לְהִצְטָרֵף עִם אֲנָשִׁים פּוֹשְׁעִים כָּאֵילּוּ כְּשֶׁאֵין מִנְיָן זוּלָתָם עכ״ל.

עוֹד בְּסִימָן זֶה סעיף ז׳ לֹא יָשִׂיחַ שִׂיחַת חוּלִין בְּשָׁעָה שש״צ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה וְאִם שָׂח הוּא חוֹטֵא וְגָדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשׁוֹא וְגוֹעֲרִים בּוֹ (רמ״א) וְיִלְמַד בָּנָיו הַקְּטַנִּים שֶׁיַּעֲנוּ אָמֵן כִּי מִיַּד שֶׁהַתִּינוֹק עוֹנֶה אָמֵן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לעוה״ב ע״כ. מג״א ס״ק י״א וְצָרִיךְ שֶׁיִּחַנְכֶם שֶׁיַּעַמְדוּ בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וְאוֹתָן שֶׁרָצִים וְשֶׁבִּים בביהכ״נ מוּטָב שֶׁלֹּא לְהָבִיאָם (של״ה) עכ״ל.

ובשו״ע סי׳ קנ״א סעיף א׳ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת אֵין נוֹהֲגִין בָּהֶם קַלּוּת רֹאשׁ כְּגוֹן שְׂחוֹק וְהֵיתּוּל וְשִׂיחָה בְּטֵילָה. מג״א ס״ק א׳ וּבְעָוֹן זֶה נֶהְפְּכִין ביהכ״נ לְבֵית עכו״ם ח״ו סמ״ק.

מג״א ס״ק ג׳: הָאַר״י ז״ל הָיָ׳ נִזְהָר מְאֹד שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בביהכ״נ רַק תְּפִלָּתוֹ אַפִילּוּ דִּבְרֵי מוּסָר וּתְשׁוּבָה לֹא דִּיבֵּר פֶּן יִמְשַׁךְ מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי חוֹל עכ״ל.

וְגַם יַרְגִּיל אָדָם עַצְמוֹ לְשִׂתּוֹק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁזֶּהוּ צְנִיעוּת וְזֶה צָרִיךְ זְרִיזוּת גָּדוֹל לְכַוֵּין לִבּוֹ לִתְפִלָּה. עוֹד שָׁם בְּשַׁעַר זֶה: הַזָּהֵר מְאֹד לִפְתּוֹחַ פִּיךָ וּשְׁמוֹר לְשׁוֹנְךָ כְּמוֹ שֶׁתִּשְׁמוֹר כֶּסֶף וְזָהָב וּמַרְגָּלִיּוֹת בְּחֶדְרָךְ וּבְתוֹךְ הַתֵּיבָה

וְתַעֲשֶׂה מִסְגֶּרֶת לְמִסְגֶּרֶת כֵּן תַּעֲשֶׂה לְפִיךְ רְאֵה הֵאיךְ הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים נִזְהָרִים מְשִׁיחָה בְּטֵילָה כָּל יְמֵיהֶם וְזֶה הָעִנְיָן תְּקָנָה גְּדוֹלָה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה כִּי רוֹב בִּיטוּל הַכַּוָּנָה בִּתְפִלָּה בָּא מִדְּבָרִים בְּטֵלִים הַקְּבוּעִים בְּלִבּוֹ. וְגַם הַשְׁתִּיקָה הוּא גָּדֵר גָּדוֹל לִירְאַת שָׁמַיִם כִּי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת יִרְאַת שָׁמַיִם בְּלֵב הַמַּרְבֶּה דְּבָרִים.

בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת אֵין נוֹהֲגִים בָּהֶם קַלּוּת רֹאשׁ כְּגוֹן שְׂחוֹק וְהִתּוּל וְשִׂיחָה בְּטֵילָה (או״ח סימן קנ״א).

שִׂיחָה בְּטֵילָה הֱיינוּ אֲפִילּוּ שִׂיחַת חוּלִין שֶׁהוּא לְצוֹרֶךְ פַּרְנָסָה דְּבַחוּץ שָׁרֵי, בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אָסוּר, וּבִפְרַט שִׂיחָה בְּטֵילָה לְגָמְרֵי דְּבַוַדַּאי שֶׁרָאוּי לִמְנוֹעַ תָּמִיד מִזֶּה (פמ״ג).

וְכָל שְׁכֵן שֶׁיֵּשׁ לִיזָּהֵר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ מֵעֲוֹן דִּבּוּרִים אֲסוּרִים כְּגוֹן לָשׁוֹן הָרָע וּרְכִילוּת וּמַחְלוֹקֶת וְקַטָּטוֹת, כִּי מִלְּבַד שֶׁהֵם עֲוֹנוֹת חֲמוּרִים מְאֹד, עוֹד יִגְדַּל הָעָוֹן יוֹתֵר בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ, כִּי הוּא מְזִלְזָל בִּכְבוֹד הַשְׁכִינָה וְאֵינוֹ דּוֹמֶה הַחוֹטֵא בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ לְחוֹטֵא בְּפַלְטִין שֶׁל מֶלֶךְ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְכֵן יִזָּהֵר הָאָדָם שֶׁלֹּא יְדַבֵּר דִּבְרֵי תוֹרָה וְלֹא יֹאמַר שׁוּם תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּשָׁעַת חֲזָרַת הש״ץ. וְכָתַב הַגָּאוֹן מוהר״ר שעפטיל ז״ל בְּסִפְרוֹ וָוי הָעֲמוּדִים סוֹף פֶּרֶק י׳: גַּם בָּזֶה רָגִיל אֲנִי לִמְחוֹת לְהַמִּתְפַּלְּלִים תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בָּעֵת שהש״צ חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת י״ח כִּי בְּוַדַּאי מַה שֶׁבִּקְשׁוּ לֹא נִיתַּן לָהֶם וּמַה שֶּׁבְּיָדָם נִיטְלָה מֵהֶם, כִּי הֲלֹא מוֹסְכָם הוּא בְּכָל הַפּוֹסְקִים כשש״ץ חוֹזֵר

וּמִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה יֵשׁ לְהַקָּהָל לִשְׁתּוֹק וְלַעֲנוֹת אָמֵן וּלְכַוֵּין לִבְרָכָה שֶׁמְּבָרֵךְ הַחַזָּן, וּמִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בָּזֶה מַה שֶּׁבְּיָדוֹ נִיטְלָה הֵימֶנּוּ וּמַה שֶּׁבִּיקֵּשׁ בְּשְׁאַר תְּחִנּוֹת לֹא נִיתַּן לוֹ כִּי בָּא זֶה וְאִיבֵּד אֶת זֶה ח״ו.

ש״ץ זֶה אִם שָׂמֵחַ וְעוֹמֵד בְּיִרְאָה הֲרֵי זֶה מְשׁוּבָּח, אֲבָל אִם מְכַוֵּין לְהַשְׁמִיעַ קוֹלוֹ וְשָׂמֵחַ בְּקוֹלוֹ הֲרֵי זֶה מְגוּנֶּה וְעָלָיו נֶאֱמַר נָתְנָה עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל כֵּן שָׂנֵאתִיהָ, **וּמִכָּל מָקוֹם כָּל שְׁמַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ לֹא טוֹב עָשָׂה וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת אָמְרוּ לְקַצֵּר מִפְּנֵי טוֹרַח הַצִּבּוּר** (בית יוסף טור או״ח סימן נ״ג).

וְלָמַדְנוּ לְמָקוֹם הַהוּא מוֹרִידִים לְאוֹתָם הָאֲנָשִׁים הַמְכַוְּנִים לַעֲנוֹת אָמֵן וְעַל אֲמִנִּים רַבִּים שֶׁנֶּאֶבְדוּ מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא הֶחֱשִׁיב אוֹתָם וְדָנִים אוֹתוֹ בְּגֵיהִנָּם וכו׳ אוֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים זֶה שֶׁלֹּא רָצָה לְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם שֶׁל הקב״ה בֶּאֱמֶת, מֵהוּ עָנְשׁוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לַחֲצוֹב לָהֶם בּוֹרוֹת בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים שֶׁיּוֹרְדִים לְגֵיהִנָּם מְדַרְגָּא אַחַר מְדַרְגָּא עַד שֶׁיּוֹרְדִים לְאַבְדוֹן שֶׁנִּקְרָא תַּחְתִּית. וְאִם הוּא מְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם שֶׁל הקב״ה לְכַוֵּין בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי, הוּא עוֹלֶה מְדַרְגָּא אַחַר דַּרְגָּא לְהִתְעַדֵּן מֵעוֹלָם הַבָּא הַהוּא שֶׁנִּמְשָׁךְ תָּמִיד וְאֵינוֹ נִפְסָק, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲמוּנִים נוֹצֵר הַשֵּׁם וּמְשַׁלֵּם עַל יֶתֶר עוֹשֵׂה גַּאֲוָה (הסולם).

יֵשׁ לְכַוֵּין בְּעֲנִיַּת הַקָּדִישׁ וְלַעֲנוֹת אוֹתוֹ בְּקוֹל רָם וּלְהִשְׁתַּדֵּל לָרוּץ כְּדֵי לִשְׁמוֹעַ קַדִּישׁ (או״ח סימן נ״ו).

וְכָל שֶׁכֵּן לִיזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהַשִּׂיחַ בְּאֶמְצַע קַדִּישׁ וַאֲפִילוּ לְהַרְהֵר

בְּדִבְרֵי תּוֹרָה אָסוּר בְּשָׁעָה שֶׁהַחַזָּן אוֹמֵר קַדִּישׁ מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּין הַרְבֵּה בְּעַנִּיַּת הַקַּדִּישׁ, וְאֵין חִילּוּק בֵּין קַדִּישׁ עַל תנ"ך אוֹ אַגָּדָה אוֹ מִשְׁנָיוֹת (מ"ב או"ח סימן כ"ה).

טוֹב לְכַוֵּין רַגְלָיו בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר קְדוּשָׁה עִם שְׁלִיחַ צִבּוּר, הג"ה: וְיֵשׁ לִישָׁא הָעִינַיִם לַמָּרוֹם בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים קְדוּשָׁה וְכֵן מְנַעֲנְעִים גּוּפָן וְנוֹשְׂאִין אוֹתוֹ מִן הָאָרֶץ, וְאֵין לְדַבֵּר בְּאֶמְצַע הַקְּדוּשָׁה, וּמִי שֶׁאָמַר סֵדֶר קְדוּשָׁה וּבָא לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמָצָא צִבּוּר עוֹנִין קָדוֹשׁ חוֹזֵר וְעוֹנֶה עִמָּהֶם (או"ח קכ"ה).

בְּהַגִּיעַ הש"ץ אֶל נַקְדִּישָׁךְ צָרִיךְ הָאָדָם לַחְזוֹר וְלִפְסוֹעַ שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת לְפָנָיו בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה עוֹמֵד בִּהְיוֹתוֹ מִתְפַּלֵּל בְּלַחַשׁ, וְיַסְתּוֹם עֵינָיו בְּכַוָּנָה גְּמוּרָה, גַּם תִּזָּהֵר בְּתַכְלִית הַזְּהִירוּת לְכַוֵּין הָרַגְלַיִם בָּעֵת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל נַקְדִּישָׁךְ בְּסוֹד וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה יִרְמוֹז שְׁשֵׁנֵי הָרַגְלַיִם יִהְיוּ כִּדְמוּת רֶגֶל אֶחָד בִּלְבָד (שער הכונות).

מְנַעֲנְעִים גּוּפָן וְנוֹשְׂאִין אוֹתוֹ מִן הָאָרֶץ. בשל"ה כָּתַב שֶׁקַּבָּלָה בְּיָדוֹ שֶׁיָּרִים גּוּפוֹ וְעִקְּבוֹ לְמַעְלָה בְּבָרוּךְ וְיִמְלוֹךְ כְּמוֹ בְּקָדוֹשׁ (מ"ב).

תוכחת שמות חיים

ומלבד כמה מעלות טובות ומועליות שמצינו במי שנזהר שלא לדבר בבית הכנסת שיחה בטלה בחיים חייתו, שיראה זרע ויאריך ימים, וחפץ ה' בידו יצלח ולא ימות לשחת, ולא יחסר לחמו כדברי רז"ל והמפרשים וכמש"ל, עוד בה כי לאחר מותו תנוח נפשו בקבר לשכון לבטח ואינם נרקבים גופו ועצמותיו.

עניני יאהר צייט

פרק א

אציג פה עניני יאהר צייט. מלוקט משו״ע וספרים

א) ידוע הענין וגלוי הדבר לכל אשר ברא מזכה אבא ואם הבן הולך בדרך הישר ועושה טוב מזכה את אביו ואמו בעולם האמת ומעלין אותם בג״ע ממדריגה למדריגה. ובפרט ביום היאר צייט, אם הבנים מתעוררין לתשובה ועושין צדקה ומע״ט מזכין נפשות אבותם שיתעלו מעלה מעלה, בגן עדן.

ב) ולזאת הצגנו כאן כמה דינים ומנהגים הנחוצים, והתפלה מה שאומרים אחר לימוד משניות וגם נכון לאומרה אחר נתינת צדקה עבור נשמתם כי בודאי הצדקה היא תיקון גדול מאוד כשנותן הבן עבור נשמת אביו ואמו כמבואר בס׳ רבינו בחיי.

ג) וז״ל רבינו בחיי פ׳ שופטים, על פסוק כפר לעמך ישראל וז״ל, דרשו בפסיקתא אלו החיים שמתכפרין בממונם. אשר פדית, אלו המתים שמתכפרין בממון החיים (ובודאי צריך ליזהר שלא יהא ממון של גזילה גניבה ואונאה וכדומה) ולמדנו מזה אשר ההקדשות שנוהגין החיים להקדישם בעד המתים. שיש בהם תועלת להמתים. וכ״ש אם הבן מקדיש בעד אביו שהוא זכות לאביו וכו׳ עיי״ש.

ד) ונכון לומר קודם נתינת צדקה תפלה קטנה וקצרה המבואר בספר מעבר יבק וזה נוסחה. הנני נותן צדקה לשיקוב״ה ושכינתיה בשם כל ישראל ובשביל נשמת אבי (פב״פ) או אמי (פב״פ) למנוחת נשמתו בגן עדן. ולאחר נתינת הצדקה יאמר התפלה המבוארת להלן. וכן לאחר לימוד משניות יאמר התפלה. ואם עשה שניהם למד ועשה צדקה יכלול יחד בתפלתו כמבואר בנוסח התפלה המבוארת למטה.

ה) כשנותנים הצדקה לחיים עבור המתים צריך להודיעם כדי שיתפללו עליהם (מעב״י פכ״א בשפתי רננות). [וטוב לומר תהלים ביום זה בתמניא אפי אותיות שם הנפטר ואותיות נשמה כי הוא תיקון גדול].

ו) מנהג ללמוד פרקי משניות המתחילים באותיות של שם הנפטר ויש מוסיפין גם אותיות שם אבי הנפטר ולימוד המשנה אף שהוא מבין רק פירוש התיבות ולא הענין חשוב כלימוד.

ז) בשם הרה״ק מרן מהר״י מרוזין זי״ע אשר יש ללמוד פרק כ״ד מכלים כי הוא מסוגל מאוד לנשמה כי יש בו י״ז משניות גי׳ טוב וכל משנה מתחלת עם תיבת שלש או שלשה ומסתיימת בתיבת טהור מכלום או טהורה מכלום וסוף הפרק מסיים בין מבפנים ובין מבחוץ טהור.

ח) כ׳ בס׳ עצי עדן אשר מקובל בידם עד אליהו הנביא ז״ל אשר בלימוד פרק שביעי דמקואות מעלין הנשמה של הנפטר. ויש בו ז׳ משניות. שלשה הראשונות ר״ת שלהן א׳׳ה׳ שם קדוש. וארבע משניות אחרונות ר״ת שלהן נשמה ובמשנה ד׳ המתחלת נ׳פ׳ל׳ לתוכו וכו׳ יפריש צדקה לתיקון הנשמה הוא ר״ת ״פזר ״נתן ״לאביונים ועל אביו ואמו

ילמוד הפרק ההוא בכל מוצאי שבת אחר הבדלה כל י״ב חודש. וכן ביום היא״צ. וכן בעש״ק קודם מנחה להחיות נפש כל חי. עכ״ל: (מובא כל זה בסידור הרב שהדפיס הרב מניקאלאייוו).

ט) יש נוהגין לעלות למפטיר דוקא בשבת שקודם היא״צ. ויש נוהגין להתפלל לה״ת מוסף בשבת זו [ויש מקום לזה] ולומר אל מלא רחמים אחר קרה״ת במנחה בשבת זה ורק אם אומרים צו״ץ: ויש שנהגו להתפלל ערבית לפני התיבה במוש״ק אשר קודם היא״צ. וכן יש מנהג לכבד היא״צ עם הגבהה ולומר הקדיש אחר ברית מילה. ואם יש שני יא״צ אזי יא״צ של אב קודם לשל אם. וכן יש מנהג שמתפללים גם תפלת ערבית שלאחר היא״צ לפני התיבה אם אין אבל אחר. ולכל המנהגים יש מקום והנח לישראל אם אינם נביאים הם בני נביאים הם.

י) בספר נגיד ומצוה מביא אשר האריז״ל היה אומר ביום היא״צ קדיש בתרא [הוא קדיש שלם] בכל הג׳ תפלות ובסידור תפלה ישרה מביא בשמו זי״ע שהיה אומר קדיש דרבנן אחר אין כאלקינו.

יא) הקדיש שאחר קריאת התורה שייך לאבלים וליא״צ. ובפרט מי שעולה בעלי׳ אחרונה שלפני הקדיש בין בחול ובין בשבת וחודש ומועד ובלבד שישמע כל הקריאה.

יב) אם יש בכחו טוב להתענות ביום היא״צ ולמנחה יאמר עננו. ואם מתענה נכון שיאמר בפירוש אשר אין בדעתו לנהוג כן לעולם רק בכל פעם שירצה ויהי׳ בלי נדר. ובאם לא התנה צריך התרה אם לא ירצה להתענות. ויעשה בזה שאלת חכם.

יג) אם היא״צ חל בי״ג אדר שחל בשבת ומתענין אז תענית אסתר ביום ה׳ שלפניו אזי עולה לו התענית גם בשביל הי״צ [לאלו שנוהגין להקדים התענית אם היא״צ חל ביום שאינן מתענין].

יד) אם מת ביום א׳ דר״ח כסליו או ביום א׳ דר״ח טבת וביא״צ הראשון יהי׳ ר״ח כסליו או טבת רק יום אחד נקבע היא״צ תמיד ביום כ״ט חשון או כ״ט כסליו. ואם היא״צ הראשון הי׳ ג״כ ר״ח כסליו או טבת שני ימים אזי נקבע הי״צ לעולם ביום ר״ח כסליו או טבת אפי׳ כשיהיה רק יום אחד ראש חודש.

טו) בליל היא״צ אסור להיות על סעודת נשואין. וביא״צ הראשון אשר חל סוף י״ב חודש אסור להיות גם בסעודת מילה ופה״ב וסיום מסכת כי סוף י״ב חודש יש לו כל דין אבילות אך אם היתה השנה הראשונה מעוברת וחל היא״צ הראשון סוף י״ג חודש מותר להיות בסעודות האלו מלבד סעודת נשואין שנוהג איסור בכל היארצייטין.

טז) בנתינת הצדקה טוב לכוין שיהי׳ למספר מאיזה שמות הרחמים כמו כ״ו (שם הוי״ה הק׳). מ״ה צ״א (הן שני השמות הק׳ הוי״ה אדנ״י) קי״ב וכדומה. כי סימנא מילתא הוא.

יז) בס׳ ככר לאדן מי ששכח לומר קדיש ביום פטירת אביו ויירא ויצר אם יאמר קדיש ביום אחר אם יועיל נראה לי הדל פשוט דאמירת קדיש מועיל בכל זמן לאביו. וכבר כ׳ האריז״ל אשר יאמרו היתומים קדיש בשבת ויו״ט שיועיל הקדיש להעלותו מכדריגה למדריגה: (אך התפלות אין לאומרם בשבת ויו״ט):

פלא כבוד אב ואם יועץ

א) כבוד אב ואם שגדול חיוב כבודם שהשוה הכתוב כבודם לכבוד המקום והמזלזל בכבודם גדול עונו ועתה הן בעון רבו בנים המתפרצים ויהי הנקל בעיניהם שלא לכבד אב ואם אלא שמרבים לעבור על דעתם ויש בנים משחיתים שמזלזלים בכבודם ומצערים אותם צער בנפש ומקהים שיני מולידיהם ובפרט האיש הירא את ה׳ במצותיו חפץ מאד והוא מייסר את בניו ואין שומעים בקולו ומכעיסים אותו על פניו הזה גדול צערו כי קשה תרבות רעה בתוך בתיתו ושיניו יחרוק ונמס מר לו מר אוי להם לבנים שכך גורמים לאביהם או להם אהה עליהם אוי להם מים הדין כי על הכל יביא אלקי״ם במשפט על מה שעבר על דעת קונו ועל מה שעבר על דעת אביו ואמו וציער אותם ועל אשר גרם כעס לאביו בן כסיל ועל שהוא ממר ליולדתו ואוכל פירות בעוה״ז שכאשר עשה כן יעשו בניו לו שמדה כנגד מדה לא בטלה והקרן קיימת לו לעולם הבא.

ב) והן אמת שחמור מאד החיוב של כבוד אב ואם עד שלא כל אדם יכול לצאת ידי חובה כראוי עד שחכמי הש״ס אמרו אשרי מי שלא היכרן אבל כל אדם חייב לעשות אשר בכחו לעשות בכל כחו ולא יאבד עצמו לדעת כי אף שאמרו אב שמחל על כבודו כבודו מחול ובודאי זו מדת כל אדם שמוחל לכניו על כבודו מכל מקום נענש בדיני שמים על שעבר אמימרא דרחמנא. צא ולמד מאבינו הזקן יעקב ע״ה מאי סליק ביה על כ״ב שנה שלא שימש את אביו. ויוסף הצדיק נתקצרו שנותיו על ששמע שהיו אומרים לו עבדך אבינו ושתק מה גם דבזיונו וצער אינו מחול דצערא דגופא לא ניתן לימחל.

ג) הנה כי כן בחורי חמד בני ישראל הכשרים תנו לאלקיכ״ם כבוד והזהרו בכבוד אביכם ואמכם ולא תסורו מן הדבר אשר יצוו אתכם ימין ושמאל אפילו אם יאמרו אליכם על ימין שהוא שמאל כי זו רעה חולה שיש בבנים לא אמון בם שמחזיקים עצמם לחכמים ונבונים יותר מאביהם ואמם ולו חכמו ישכילו כי התורה העידה כי בישישים חכמה ואורך ימים תבונה וכתיב דרך איש כסיל ישר בעיניו והתנא אמר אל בינתך אל תשען ולו יהיה כדבריהם שאביהם ואמם חסרי מדע ח״ו גזירות שד״י עומדת לעומתם לשמוע בקולם ושלא להכעיסם אף אם לפי דעתם יעשו עמהם שלא כהוגן ושלא כשורה זאת חקת התורה שהרי אמרו עד היכן כבוד אב ואם עד שיטול ארנקי שלא בפניו ויזרקנו לים ולא יכלימנו.

ד) וכבר מלתי אמורה שיש מצות בר מזלא שהרי כמה מעות אדם מפזר לעשות מצות פתיחת ההיכל או להיות סנדק וכדומה אף דליכא לא מצוה דאורייתא ולא מצוה דרבנן אלא חיבוב מצוה בעלמא אשריהם ישראל ועל כל פעם ששומע בקול אביו ובקול אמו מקיים מצוה רבה דאורייתא ופתאים עברו ונענשו.

ה) וראוי לבן חכם שישמח אב ויתאוה שיצונו דבר כדי לעשותו ולקיים מצוה דאורייתא ואף אם מכביד עולו עליו ויצר סמוך מסיתו הסת כפול ירגיז יצה״ט על יצה״ר ועול יסבול ולא יבול ולא יאחר מלעשות ככל היוצא מפיו שמא יקדמנו אחר ולפום צערא אגרא ואוכל פירות בעוה״ז שיהיו לו בנים מהוגנים שאלו לא היה אלא שכר זה די ליגע בעשרים צפורניו כי לזכות לזה וכל מגמת הבן משכיל יהיה לידע מהו רצון אביו כדי לעשותו ולעשות נ״ר לאביו שבשמים.

ו) ואם הבן חננו ה׳ עושר ואביו איש עני מוטל עליו לפרנסו ולהספיק לו כל צורכו בסבר פנים יפות ובדברי פיוסים כדרך כבוד ואם יש לו בני בית יצוה לכולם בכל תוקף שיזהרו בכודם.

ז) ויש בנים שהם בטוב עם אביהם ואמם עד שלא נשא אשה אבל משנשא אשה קמה כלה בחמותה ומסיתה את בעלה לעשות קטטה והאיש הירא את ה׳ החפץ חיים ראוי לו לגעור באשתו ולשתקה בנזיפה להפיס דעת אביו ואמו ואחר כך יפייסנה בסתר בינו לבינה ויוכיחה וידריכנה בדרך ישרה זהו דרך ישרה.

ח) ועיקר הכבוד הוא שיהא מכבדו במותו וכל אשר בכחו למיעבד ליה נייח נפשא יעשה מדי יום יום לא ישכח לו כמו רבים מעמי הארץ שאינם זוכרים את אביהם ואמם אלא ביום יאהרציי״ט מעט שאומרים קדיש ונותנים מעט צדקה ולומדים מעט אוי להם לאבות שמצפים על בניהם שיפדום ויעלום מבאר שחת שבזה שעושים כמעט לא מעלה ולא מוריד והלואי שלא יהא מוריד מה שעושים רבים מעמי הארץ שאומרים הקדיש במרוצה וכן ברכת ההפטרה ושגיאות מי יבין עד שברכותיהם לבטלה וכן כשרוצים להתפלל בצבור עד שחוששני שבמקום עונג לאביהם גורמים נגע ח״ו הנה כי כן ראוי לבן יכבד אב שיהא מכיר את מקומו ולא יסמוך על עצמו לומר קדישים והפטרות ותפלות עד שילך אצל חכם תחלה ויבדקנו ואם לאו בר הכי הוא יותר טוב שישכיר איזה ת״ח שילמוד ויאמר קדישים ויתפלל עבור מנוחת אביו ואמו ולא יעשה כן בי״ב חדש ויום יאהרציי״ט לבד כי מי הוא זה בדור יתום זה שנקה האיש מעון במשפט י״ב חדש ואחר כך ינוח ויעמוד לגורלו ולמיחש בעי ומה גם שאמירת קדישים אינו כדי להציל מעונש בלבד אלא גם כן גורלם עילוי לנפש המתהנה כי כן ראוי לבן שכל ימי חייו תהא דיוקנו של אביו חקוקה בפניו וידמה כאלו צועק מרה מתוך אש להבה ואומר בני ידידי חנוני חנוני הצילו מחרב נפשי מיד כלב יחידתי ואף אם חושב שאביו צדיק גמור ותתענג בדשן נפשו ידמה כאלו נותן לו מטעמים כאשר אהב אביו בעבור תברכהו נפשו ולכן לא יגרע אפילו יום אחד כל ימי חייו מלומר קדיש וליתן צדקה עבור נפשו הוריו.

ט) ומה טוב שיהא שגור בפיו לומר מדי יום יום

יהי רצון מלפניך ה׳ אלקינו ואלקי אבותינו שתקבל ברחמים וברצון כל מעשה הטוב אשר אני עושה בין במחשבה בין בדבור בין במעשה ויהיה הכל לזכות ולמנוחת ולעילוי נפש רוח ונשמה של אבי ואמי וחמי וחמותי וכו׳ יהי רצון שתהא נפשו צרורה בצרור החיים וכזה ישא ברכה מאת ה׳ ומנפש הוריו.

י) ואשרי האיש שלא יצפה לשולחן בניו ויקיים קרא דכתיב ויודוך כי תטיב לך ולא יעזוב לאחרים כל חילו רק ילך לפניו צדקו וידוע משל הנר שמאיר לפנים ולא לאחור ויהיה משל בניו אך למותר.

יא) ובכלל כבוד אב ואם להשתדל בכל עז לזכות נפשם לשלחם לארץ ישראל ואפי׳ אם קשה עליו פרידתם והוצאתם הכל כאין נגד הנחת רוח שעושה להם בזכותו את נפשם ובזה יתרצה על אשר חטא כנגדם ומאחר שאמרו רז״ל אשרי מי שלא הכירן כי לא יוכל לצאת ידי חובה אבל כשאינו עמהם דלא מגרי ביה יצר הרע מתאוה נפשו לכבדם ברוב עז ותעצומות ומחשבה טובה הקב״ה מצרפה למעשה אף לזאת טוב לשלחם לא״י ומאחר דאמרו רז״ל שאל ידור אצל רבו היכא דלא כייף ליה ממנו נלמוד שאם אין אדם יכול לכבד אב ואם כדמבעי ליה אם חננו ה׳ שיכול לפרנס את עצמו יותר טוב שלא יהא סמוך על שולחן אביו אם רצון אביו בכך וכן טוב לגבר אם אפשר לו שיפריש את בניו מעל שולחנו לבל יעבור על לפני עור לא תתן מכשול והיה שלום באהלו ואיתא בתנא דבי אליהו כבד את אביך וסמיך ליה לא תנאף ללמדך שאם נשא אשה ואינה מכבדת אביו ואמו הרי הוא כאילו נואף כל ימיו לכך צריך לצאת לקראת נשק להלחם עם אשתו לפנים עבור כבוד אביו ואמו אבל הקולר תלוי על גבי האב והאם ג״כ שלא לגרום מחלוקת ושנאה בין איש לאשתו ח״ו.

סדר הלמוד ליאר צייט

סדר למוד על סניו ועל סמו כל י"ב חדש וביום שמת ט סניו לו סמו שקורין יאהרצי"ם
מסונל ללמוד משניות שהרות · והפרק כ"ד מן מסכת כלים שלמה תרי"ס סם מסונל
יותר מפני שיש בו י"ו משניות וכל משנה ומשנה מסתיימת שהור מכלום או שהורה מכלום
וסוף הפרק בין מנפנים בין מנמוך שהור · כך שמעתי בשם הרה"ק מק"ק יחזין ז"ל זי"ע ·
ומי שיש לו פנאי ילמוד הפרקים המתחילים בחותיות שם הספר · ומשניות המתחילים בחותיות
נשמה שם לקמן בפרק ו' למקוואות :

פרק כד שלשה תריסין הן · ג' דיניס חלוקים זה מזה יש במריסין שכיסוי מניניס : **תרים**
הכפוף · המנין מלמד שמקיפים את כולם מצלע זוויות : **טמא מדרס** ·
דבשעה שבניה בשולמה עליו בחלמה וכ"ש בשעת מת מת · דקי"ל כל שבמת מדלק · ממת ממת מת :
שמשהקים בו בקומפון · נשנה על סמך המלך שיש שנים כל אחד מהם ידו · ושנים קשן שני

שליט בשוף בידו בשמלות
ונתדין לשבן כל אחד בשניהו
שלא יכלו אחד מהם ובקוין לו
משנה"ם פ"ב ב') כלים: **טמא**
טמא מת · וכ"ש שבמת
מוחלת ארן וכגלה (א) ובשר
בימחות כלן · וין מחדש
שליט בשבח אב הטומאה
שם שבא עליו בזב או יבא
מגע בלבן בתנטו על זב :
ודיצת הערביין · תרים
קשן ביותר שבשוניים
פרטי לדינה ובשמחה ובשחוק
ושליט כלי על תכמים :
ב כקתדרא שהיא קלה
ומוקפת מצלע זוויות :
טמאה מדרס · ומיחדת
ליושבה : **כמטה** · שהיא
למכה ומיוחדת לשנים בה
בשבשנים · והשוכב בו
מוסיפים **ט** שבוע ובשבח
מלאכתו : **ושל אבנים** ·
שבשויה לשולן בה תנשים :
טהורה מכלום · לפי
שבשוה מתחתיה נקנים
גדולים כמולת כמון :
ג שנסדקה טמאה
מדרס · לשון שבסדקה ·
ואינה לשוי' לשיפה · מיחדין

פרק כד **שלשה תריסין הם** ·
תרים הכפוף ·
טמא מדרס · **ושמשהקין בו**
בקונפון · **טמא טמא מת** ·
ודיצת הערביין טהורה מכלום :
ב שלש עגלות הם (ב) · **העשויה**
כקתדרא טמאה מדרס · **כמטה**
טמאה טמא מת · **ושל אבנים**
טהורה מכלום : **ג שלש עריבות**
הן · **עריבה משני לוגין עד תשעה**
קבין שנסדקה טמאה מדרס ·
שלימה טמאה טמא מת ·
והבאה במדה · **טהורה מכלום** :
ד שלש תיבות הן · **תיבה**
שפתחה מצדה · **טמאה מדרס** ·
מלמעלן · **טמאה טמא מת** ·
והבאה במדה · **טהורה מכלום** : **ה שלשה תרבוסין הן** ·
של ספרין טמא מדרס · **שאוכלין עליו טמא טמא מת** ·
ושל זיתים טהור מכלום : **ו שלש בסטיות הן** · **שלפני**
המטה · **ושלפני ספרים** · **טמאה מדרס** · **ושל דלפקי** ·

פרק כד (א) וכל דבקה שמת מת מטום דהל פסוקתה הוא ופ"ק הל הפוקתה פ"י מת ולא פ"ת זב . רש"י : (ב) **שלש עגלות** · וכל דלת תביב עגלה של קטן דלין מביבין כתן כ"ת למשל ג' עגלות שים בסם ג' מינין ושיט יוצר לחטת כל הענלות · כרש : (ג) ג' מכרש"ת שבית גחלי ביוחר שמחזיק מ' סאה כמו שבי מדות : (ד) וא"ל דפ"ם דנרלשיים למדלם לא מיירי דלחוק שמחלין בכל בין במדרס בין בשת דכל בשמת מדרס טו' וכל דבפ"ך נע דבינן דהוי לחליק לשלי שומשות ומקבלקו יפלו משם בכלל ובשלמת קל בשומלת מדרס ופו' תוס' ז"ם : (ה) בכלים לפקה : (ו) ותומרים לו פשוד ובשבה מלחכתם · כ"מ : (ו) ורכ"ת פי' שבשמין עליו בזיתים : (ח) אלא לבניה עליו תפנים

חצים · מכרים : (ם) וכ"כ ר"ת פירש כאן של פרקים והפירוש פי' כרפיף קטן לשי תוגה ם ת חל כרים פוקסיות הן כל כי נוחות מזוהים יהיו לכופר מי שלמן ובם פוקס על הלמת תמוק הוא לשון ואשורין הוא כמו של פוקס כלשון יחצצם ויהו כי לוחות ויש כשיר עליו ובלא יתקנן ישב עד ג' : (י) וקשה מ"ש מחי טשין דמים דמכוסה מכלו' מפני שהוא מתעבד מדם : (א) ישתיק לוחה על המלים כרש · ומכרש"י פי' שהיא כלי מעור גמלים ומחוק מ' שהי ושיט מיוחד לישיבה ולכן מהוכר : (כ) ולין המתן בכלל כלים ולפ על פי כן אמת הוא במדרס דכחיב כל המכסה וכן כחת ובשאר מומאות מדברינן בכל פשוטי כלי עץ חם בכלל גדול כל המשמשת מדרס כו' כרש"ם : (ג) ולא ידענא ליהוס מלי שיהי בכח להא לא הכי גלת גחות . (ד) של עצים כו' · הינה מטמאה מדרס בלין מטמאם לשבינה ואמת אמת מת שטמאים עובין לאחו כמין חוק ושהנו נאחין ומהמחם בה כמו שלמרו לעניו בלאו': (פו) ורכ"ת גרם ליה ושי מכרין הכרוכי כאת : (מו) כדלעיל פ"ו מ"ו

טמאה טמא מת · ושל מגדל
טהורה מכלום : ז שלש פנקסיות
הן · האפיפורין טמאה מדרס ·
ושיש בה בית קבול שעוה ·
טמאה טמא מת · וחלקה טהורה
מכלום : ח שלש מטות הן ·
העשויה לשביבה טמאה מדרס ·
של זגגין טמאה טמא מת · ושל
סרגין טהורה מכלום : ט שלש
משפלות הן · של זבל טמאה
מדרס · של תבן טמאה טמא
מת · והפוחלין של נמלים · טהור
מכלום : י שלש מפצים הן ·
העשויה לישיבה · טמאה מדרס ·
של צבעין · טמא טמא מת · ושל
נהות · טהור מכלום : יא שלש
חמתות · ושלש תורמלין הן ·
המקבלים כשעור · טמאין מדרס ·
ושאינן מקבלים כשעור · טמאין
טמא מת · ושל עור הדב · טהור
מכלום : יב ג' עורות הן ·
העשוי לשטיח · טמא מדרס ·
להכריך הכלים · טמא טמא מת ·
ושל רצועות · ושל סנדלים · טהורה מכלום · יג ג' סדינין
הן · העשוי לשביבה טמא מדרס · לוילון טמא טמא מת ·
ושל צורות טהור מכלום : יד שלש מטפחות הן · של
ידים טמא' מדרס · של ספרין טמאה טמא מת · ושל
תכריך א(ושל) נבלי בני לוי טהורה מכלום : טו שלש
פרקלינין הן · של צידי חיה ועוף טמא מדרס ·

מכלום · דכל הנה מנניות כלים סהור · יב **לשטיח** · לפשוט מתן ניסב עליו : **להכריך הכלים** ·
לכרוך בו את הכלים כגון סכיניס ומספריים וכיוצא בהן · יג **סדינין** : **ושל רצועות ושל סנדלים** · פוך
סמיחד למתן ממנו לרשות ומגדלים סקול מכלום דמתוקר מלאכה הוא · אבל לרשות סמתוקנים כבר מחלאת
דמחוכה כמת' נגעים פרק י"ח : יג **לוילון טמא טמא מת** · הסבוי למכך לפני הפחת ממת · לפי שהשמש
מתפשף בשליו לפפניס ומתחמם בו : **של צורות** · בגד שעות ניד בוקס וכו מיני לוחות בדי לכתוב בו
לעבות כחומו בגבוך מאר : **יד של ידים טמאה מדרס** · לפי שפפניס עוסנה על הכפת וישן עליה :
ושל תכריך נבלי בני לוי · שהיו הלייס טהרים כלי השיר שלהן מהשפחת ודלק שאר נגילה לפך
מיס של פוך ולפ"ה קן פרקלינין (פו): **טן פרקלינין** · טהרת יד של פוך שהוכנים לייחי פוחות כשהשפחים בידיהן
כפוף שקורין מפסו"ל ושפרו"ל וכו וכוחים לעד מיה לו פוף : **טמא מדרס** · לפי שנשמן עליו ב

ושל תגבים • שהוליכם לצד תגבים ושהניח מותן ט : ושל קוצים • נלקח קוצים ותיים דנכסי אל קיניס כמייבשים פירות הקיץ • כגון הסמיים נרוגנות ומקוק נצדה : מן סככות : כשם שנאמרו הגפים על נקמן משויה כמין נפת שיש בה נקבים דקין : של ילדה • נלמי ניסינה טלבך מתחה מדרש : של וקנה • מעשה מוכיחים עליה שהיה לשיטה • וכמוהשנת מניח על אקנה מתחה מדרש מתיחה מקפדת עליה ופפתים יוצאת עליה (יו) : ושל ילדה • שתקפדת על כליס תינוק יוכנת עליה ונקב מתחה שמת מת : ושל יוצאת הנרוץ • קורנ שנותות סכסים על נחשן כשיונאות לתוך ו"ת יוצאות ממון • מכנסס שוה נפקח גרגן • כלומר סכנסת של שוטת : טהורות • לפי שתינן מטוהות כלי ס"ת סכנסת שנקראו ושוב שכר כשהם יוצא נהן שכר נשהן נמקבות שוב שכר נשהם : יז מהודה • נגד ישן ונלוי : שטלייה • כתו שפלוחה מלשון עלמי על נבי עלמי • כלומר שהם סיכנה עלמי על שהשכה : הולכים אחר הבריאה • זהן חותה כדין שבריאה • שם שהחה שפלה • ושם שהחה שפלה : הולכים אחר הגדולה • זהן שמיהן מהוטות • זהן שמיהן נגיעות : הולכים אחר הגדולה • ושם שגדולה נקונה כתוניות ומהן • שבשניהם כא נשפכיה נס הקפנה שהתוכנת שתה שהוסם שמ"ם שהיא עלימה • ושם שגדולה עלימה • ושהי היה שקבלת עומתה שף הקפנה שהמוכנת שתה שתחה שמ"ם שהיא נקונה כתוניות ומהן: הולכים אחר הפנימית • שם שתחה הפנימית שתחה שהיטה • ושם שפנימית שהוסם • שהיטה נתי שהוסה : ר"ש"א כף מאזנים לפרושי מלמת ד"ת קלחי • ובכף מחזיק על שהכסות שתחה שהיי (כ) ושם שכלה נשהחית שהיחס נשנים שתת שהיחס • ושם שלחה שהחין בין שהחין לשהוסם : טלייה על צידה • שהדיק שפשלי על שפטת שהיחס לף שהחשיהו בין שהחין בין שפנים שהוסם : ושפקנת דהלה שקחן • ושפחת דהלה חתת שהדק ושפחת שתת ושהלו שכלוס שהחזירים כף שנת לכל דבר שרשי לכיכה ושלו שיהיה שבוי לכיכה לו ליהיבה לו להשכן עליו שתת שהדק לנד שם כות כלי שתת • לשיט שתחת שהדק • לשכי יפקיע שקבוק שהחיב (ויקבץ שו) ושם לשכ יבש נשהכיבו שקיב שהכיבו לו שה הוא שיש לו שהכה נשקוה לף שהכיבו שיש לו שהכה נשקוה • יבף כלי שהם שהין לו שהכה נשקוה תלחיב (שם יח) כל כלי שהכ יפשה שלשהכה נשם שיש יוצא ושהין לשה כלי הוא שיהיה

למראה המים · היו בו ס' סאה · ממלא בכתף · ונותן לתוכו עד שיחזרו מראיהן למראה המים: ד נפל להוכו יין · או מוחל ושנו מקצת מראיו · אם אין בו מראה מים ס' סאה · הרי זה לא יטבול בו: ה שלשה לוגין מים ונפל לתוכן קרטוב יין · והרי מראיהן כמראה היין · ונפלו למקוה · לא פסלוהו (א) שלשה לוגין מים חסר קרטוב · ונפל לתוכן קרטוב חלב · והרי מראיהן כמראה המים · ונפלו למקוה · לא פסלוהו · רבי יוחנן בן נורי אומר הבל הולך אחר המראה: ו מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות · וירדו בו וטבלו זה אחר זה · הראשון מדוד · והשני טמא · ר' יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני מדוד · המביל בו את הסגום והעלהו · מקצתו נוגע במים · מהור · הכר והבסת של עור · כיון שהגביה שפתותיהם מן המים · המים שבתוכן שאובין (יג) · כיצד יעשה · מטבילן · ומעלה אותם דרך שוליהם: ז המביל בו את המטה · אף על פי שרגליה שוקעות בטיט העבה · מהורה · מפני שהמים מקדמין · מקוה שמימיו מרודדין כוכש אפילו חבילי עצים אפילו חבילי קנים כדי

(א) לא פסלוהו וכו' · עיין פסחים דף כא ע"ב תוס' ד"ה אלא: (יב) כלומר מחלה במקוה · כרמ"ב: (יג) שאובין · שהרי נראין כירדו · ומשנתנו מדברת בשאובין שנמשכו ממעיין: (יד) לפי שכשהוא נמשך נמשך לכתחלה ואינו מקבל טומאה · ומשנתנו מדברת בשאובין שנמשכו ממעיין: (טו) כלומר כשהמים נמשכים נראים כמו שהם · ומקוה שמימיו מרודדין הוא שיעור פחות מארבעים סאה: (טז) ומקוה שמימיו מרודדין אינו מחזיק ארבעים סאה · אלא כשהוא עמוק ג' טפחים · ומשנתנו מדברת בשאובין שנמשכו ממעיין: (יז) שהמים מקדמין · להשביל שיעלו המים בתחלה ואחר כך יעלו הכלים: (יח) כלומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים · ואחר כך נטבל השני · אף השני מדוד הוא · שהרי נגע במים שהם מדודים: (יט) כלומר המביל בו את המטה · אף על פי שרגליה שוקעות בטיט העבה · מהורה · מפני שהמים מקדמין · מקוה שמימיו מרודדין כוכש אפילו חבילי עצים אפילו חבילי קנים כדי

שיתפרש (יט) המים ויורד ומטבל · מתם שהיא נתונה על מעלת המערה · היה מליך ומביא במים · כיון שעבר עליה הגל מהורה:

מביאם מכלי בידו נשען במקוה שאם מדיח מהורים ובא דכ"ע מיקר המקוה במקומו ובא לו מעצמו · ועיין פוסקים יום טוב:

ומת"כ מוסיפים אל סלא רחמים וכיוצא שאלו חכמים לעיל זב:

מנוחה נבונה. בישיבה עליונה. תחת כנפי השכינה. במעלות קדושים וטהורים. כוורד הרקיע מאירים ומזהירים. והולוץ עצמים. וכפרת אשמים. והדחקת פשע. והקרבת ישע. חמלה ותינה. מלפני שוכן מעונה. ורוולקא טבא. לחיי העולם הבא. שם תהא דירת וסחיצת וישיבת נפש ליכר (פלוני)הגולד מן האשת(פלונית) לנקבה (פלונית) הגולדת מן האשה (פלונית) השם טוב. רוח ה' תנחנו בגן עדן דאתפטר מן עלמא הדין ברעות אלהא מריה דשמיא וארעא. מלך מלכי המלכים ברחמיו יחום עליו וידום ויחמול. מלך מלכי המלכים ברחמיו יסתירהו בצל כנפיו ובסתר אהלו. לחזות בנועם יי ולבקר בהיכלו. לקץ היסן יעמידהו. ומנחל עדניו ישקהו. ויצרור בצרור החיים את נשמתו. וישים כבוד מנוחתו. יי הוא נחלתו. וילוה אליו השלום. ועל משכבו יהיה שלום. כרכתיב יבוא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכחו. הוא וכל שוכבי עמו ישראל בכלל הרחמים והסליחות וכן יהי רצון ונאמר אמן:

תפלה להנצל מלשון הרע ורכילות וכל דברים אסורים.

ראוי לכל אדם להתפלל אל השי"ת שיצילהו מעון לשון הרע ורכילות וכל דברים אסורים. ויתפלל על זה מעומק הלב וכמו שכתב בספר חסידים: אם באת עבירה לידו יתפלל בכל לבו לבוראו שיצילהו ומה אם באו יסורים על האדם לפי שעה יצום ויבכה ויתחנן ליוצרו כל שכן שיתפלל אדם לבוראו להצילו מן העבירה.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן שֶׁתְּזַכֵּנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לִשְׁמוֹר פִּי וּלְשׁוֹנִי מִלָּשׁוֹן הָרָע וּרְכִילוּת וּמְקַבְּלָתָם. וְאֶהְיֶה זָהִיר מִלְדַבֵּר אֲפִילוּ עַל אִישׁ יְחִידִי וְכָל שֶׁכֵּן מִלְדַבֵּר לָשׁוֹן הָרָע עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל אוֹ חֵלֶק מֵהֶם שֶׁעָוֹנוֹ חָמוּר מְאֹד. וְכָל שֶׁכֵּן לְהָזֵהִיר מִלְהִתְרַעֵם עַל מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּבָ"ה שֶׁהוּא עָוֹן חָמוּר יוֹתֵר מִן הַכֹּל. וְלֹא לְדַבֵּר דִּבְרֵי שֶׁקֶר. חֲנוּפָה. מַחְלוֹקֶת. כַּעַס. נַאֲוָה. אוֹנָאַת דְּבָרִים. הַלְבָּנַת פָּנִים. לַיְצָנוּת. וְכָל דְּבָרִים אֲסוּרִים. וְלֹא לָיֵשֶׁב בֵּין לַיְצָנִים. וְלֹא לְהִתְגָּאוֹת וְלֹא לִכְעוֹס אֲפִילוּ בְּלֵב. וְלֹא לַחְשׁוֹב רָעָת אִישׁ יִשְׂרָאֵל. וְנַבְּנִי שֶׁלֹּא לְדַבֵּר כִּי אִם דָּבָר הַצָּרִיךְ לְעִנְיָנִי גּוּפִי וְנַפְשִׁי וְיִהְיוּ כָּל מַעֲשַׂי דִּבּוּרִי וּמַחְשְׁבוֹתַי לְשֵׁם שָׁמַיִם.

אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם זַכֵּנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לִשְׁמוֹר אָזְנִי וְעֵינַי מִשְּׁמִיעַת וּקְרִיאַת לָשׁוֹן הָרָע וּרְכִילוּת. דִּבְרֵי מַחְלוֹקֶת. דְּבָרִים בְּטֵלִים. וְכָל דְּבָרִים אֲסוּרִים. וְכָל מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי וְקָרָאתִי דְּבָרִים שֶׁלֹּא פִּרְצוֹנָךְ עָזְרֵנִי נָא שֶׁיִּהְיוּ נִשְׁכָּחִים מִמֶּנִּי. וְזַכֵּנִי שֶׁאֲפִילוּ בְּשׁוֹגֵג וְשֶׁלֹּא בְּמִתְכַּוִּין וַאֲפִילוּ עַל יְדֵי אוֹנֵס לֹא אֶשְׁמַע וְלֹא אֶקְרָא דָּבָר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן. וְיִהְיוּ אָזְנַי וְעֵינַי מְקוּדָּשׁוֹת שׁוֹמְעוֹת וְרוֹאוֹת כִּי אִם דָּבָר מִצְוָה.

(לקוח מנוסח התפלה שסידר רבינו החפץ חיים הנדפס בסוף ספרו חובת השמירה. עם הוספת דברים).

תפלה על הנפטר אחר הלימוד

אָנָּא יְיָ מָלֵא רַחֲמִים אֲשֶׁר בְּיָדְךָ נֶפֶשׁ כָּל חַי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ יִהְיֶה נָא לְרָצוֹן לְפָנֶיךָ תּוֹרָתֵנוּ וּתְפִלָּתֵנוּ (ליחיד תּוֹרָתִי וּתְפִלָּתִי) בַּעֲבוּר נִשְׁמַת (פב״פ) וּגְמוֹל נָא עִמָּהּ בְּחַסְדְּךָ הַגָּדוֹל לְפִתּוֹחַ לָהּ שַׁעֲרֵי רַחֲמִים וָחֶסֶד וְשַׁעֲרֵי גַן עֵדֶן וּתְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּאַהֲבָה וּבְחִבָּה וּשְׁלַח לָהּ מַלְאָכֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים לְהוֹלִיכָהּ וּלְהוֹשִׁיבָהּ תַּחַת עֵץ הַחַיִּים אֲצֶל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים וְהַצִּדְקָנִיוֹת חֲסִידִים וַחֲסִידוֹת לֶהֱנוֹת מִזִּיו שְׁכִינָתְךָ לְהַשְׁפִּיעָה מִטּוּבְךָ הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים. וְהַגּוּף יָנוּחַ בַּקֶּבֶר בְּמְנוּחָה נְכוֹנָה בְּחֶדְוָה וּבְשִׂמְחָה וְשָׁלוֹם כְּדִכְתִיב יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הוֹלֵךְ נְכוֹחוֹ. וּכְתִיב יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם. וּכְתִיב אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפָּחֵד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ. וְתִשְׁמוֹר אוֹתוֹ (לנקבה אוֹתָהּ) מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר וּמֵרִמָּה וְתוֹלֵעָה וְתִסְלַח וְתִמְחוֹל לוֹ עַל כָּל פְּשָׁעָיו (לנקבה לָהּ עַל כָּל פְּשָׁעֶיהָ) כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא וּזְכוֹר לוֹ זְכוּיוֹתָיו וְצִדְקוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה (לנקבה לָהּ זְכוּיוֹתֶיהָ וְצִדְקוֹתֶיהָ אֲשֶׁר עָשְׂתָה) וְתַשְׁפִּיעַ לוֹ מִנִּשְׁמָתוֹ לְדַשֵּׁן עֲצָמוֹתָיו (לנקבה לָהּ מִנִּשְׁמָתָהּ לְדַשֵּׁן עֲצָמוֹתֶיהָ) בַּקֶּבֶר מֵרֹב טוּב הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים דִּכְתִיב מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. וּכְתִיב שׁוֹמֵר כָּל עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה. וְיִשְׁכּוֹן (לנקבה וְתִשְׁכּוֹן) בֶּטַח בָּדָד וְשַׁאֲנָן מִפַּחַד רָעָה וְאַל יִרְאֶה (לנקבה תִּרְאֶה) פְּנֵי גֵיהִנּוֹם וְנִשְׁמָתוֹ (לנקבה וְנִשְׁמָתָהּ) תְּהֵא צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים וּלְהַחֲיוֹתוֹ (לנקבה וּלְהַחֲיוֹתָהּ) בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים עִם כָּל מֵתֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים אָמֵן:

אָזְכָּרָה

אֵל מָלֵא רַחֲמִים שׁוֹכֵן בַּמְּרוֹמִים הַמְצֵא מְנוּחָה נְכוֹנָה עַל כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה בְּמַעֲלוֹת קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ מַזְהִירִים אֶת נִשְׁמַת (פב״ב) שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ (לנקבה שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ) בַּעֲבוּר (שפלוני) נָדָב צְדָקָה בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמָתוֹ (לנקבה נִשְׁמָתָהּ) בְּגַן עֵדֶן תְּהֵא מְנוּחָתוֹ (לנקבה מְנוּחָתָהּ) לָכֵן בְּצֵל הָרַחֲמִים יַסְתִּירֵהוּ (לנקבה יַסְתִּירֶהָ) בְּסֵתֶר כְּנָפָיו לְעוֹלָמִים וְיִצְרוֹר בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֶת נִשְׁמָתוֹ (לנקבה נִשְׁמָתָהּ) ה׳ הוּא נַחֲלָתוֹ (לנקבה נַחֲלָתָהּ) וְיָנוּחַ עַל מִשְׁכָּבוֹ (לנקבה וְתָנוּחַ עַל מִשְׁכָּבָהּ) בְּשָׁלוֹם וְנֹאמַר אָמֵן.

אגרת הגר"א ז"ל

זו היא אגרת ששלח גאון העולם רבן של כל בני הגולה איש האלהים הקדוש רבינו אליהו החסיד ז"ל שכתב לבני ביתו הדרכות ומוסרים מדרכו כשנסע לארץ הקדושה ודברים בוערים כאש להבה בלבות היראים והחרדים לדבר ה'

באתי לבקש מאתכם שלא תצערו כלל וכלל. כמה שהבטיחו לי אמיתית וגם לא תדאגו (נ"א שהבטיחה לי אמי תחי' וגם מה תדאגו) הנה אנשים נוסעים על כמה שנים בשביל ממון. מניחים נשותיהן. וגם הנם נע ונד בחוסר כל. ואני ת"ל נוסע לארץ הקדושה שהכל מצפים לראותה חמדת כל ישראל (נ"א וחמדת השי"ת כל העליונים והתחתונים תשוקתם אליה) ואני נוסע בשלום ברוך ה'. וגם את יודעת שהנחתי ילדי שלבי הומה עליהם וכל ספרי היקרים. והייתי כגר בארץ אחרת. והנחתי הכל כו'. וידוע כי כל העולם הזה הכל הבל וכל השעשועים הכל כלא. ואוי להרודפים אחר ההבל אין בו מועיל. ואל תקנא בעושר כי יש עושר שמור לבעליו לרעתו כאשר יצא מבטן אמו ערום ישוב כו'. כל עומת שבא כן ילך ומה יתרון לו שיעמול לרוח. ואלו חיה אלף שנים פעמים כו' כי אם שנים הרבה יחיה האדם בכולם ישמח ויזכור את ימי החשך כי הרבה יהיו. כל שבא הבל. ולשמחה מה זו עושה. כי מחר תבכה מאשר היום תשחק. ואל תקנא בכבוד המדומה ההבל. והזמן בוגד והוא כמאזנים יגביה הקל וישפיל הכבד. והעולם דומה לשותה מים מלוחים. ידמה לו שמרוה וצמא יותר. אין אדם מת וחצי תאותו בידו. מה יתרון לאדם בכל עמלו כו'. זכור הראשונים אשר היו לפנינו שכל אהבתם וחמדתם ושמחתם כבר אבדה ומקבלים על זה דינים מרובים. ומה הנאה לאדם שסופו לפרוש לעפר רמה ותולעה. וכל הנאות יתהפכו לו בקבר למרה והמות כרוך באדם. ומה העולם הזה כל ימיו כעס ומכאובים. גם בלילה איננו מניח לו לישון. והמות אינו מקוה. והכל יביא כמשפט על כל דיבור ולא נאבד אפילו דיבור קל. ולכן אני מזהירך שתרגיל בכל היותר לישב יחידי כי חטא הלשון על כולו כמאמר חכמינו ז"ל (תוספתא פאה פ"א) אלו דברים שאדם אוכל כו'. ולשון הרע כנגד כולם. ומה לי להאריך בזה העון החמור מכל העבירות. כל עמל אדם לפיהו. אמרו חכמינו ז"ל שכל מצותיו ותורותיו של אדם אינו מספיק למה שמוציא מפיו. מה אומנתו של אדם בעולם הזה ישים עצמו כאלם כו'. וידביק שפתותיו כשתי רחיים כו'. וכל כף הקלע הכל בהבל פיו של דברים בטלים. ועל כל דבור הבל צריך להתקלע מסוף העולם ועד סופו וכל זה בדברים יתרים. אבל בדברים האסורים כגון לשון הרע וליצנות ושבועות ונדרים ומחלוקת וקללות **בפרט בבית הכנסת ובשבת ויום טוב על אלו צריך לירד לשאול למטה הרבה מאוד ואי אפשר לשער גודל היסורין והצרות שסובל בשביל דבור אחד ולא נאבד אפילו דבור אחד שלא נכתב.** בעלי גדפין הולכין תמיד אצל כל אדם ואדם ואין נפרדים ממנו וכותבין כל דבור ודבור. כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד וגו'. אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף וגו'. וכל אשר צריך לך תקח הכל ע"י שליח ואף אם הוא פעמים ושלש ביוקר. היד ה' תקצר וכו'. השם יתברך זן מקרני ראמים כו' ונותן לכל אחד ואחד די מחסורו. **ובשבת ויום טוב אל תדברו כלל מדברים שאינם נצרכים מאוד** וגם בדברים הנצרכים למאוד תקצרו מאוד כי קדושת שבת גדולה מאוד. ובקושי התירו לומר שלום בשבת. ראה בדיבור אחד כמה החמירו. ותכבד את השבת מאוד כאשר היה לפני. ואל תצמצם כלל כי כל מזונותיו של אדם [קצובים לו מר"ה ועד יוה"כ] חוץ [מהוצאת שבתות והוצאת יו"ט] וכו'. וגם באתי לבקש מאתך מאוד מאוד בבקשה גדולה ועצומה ושטוחה **שתדריך את בנותיך מאוד שלא יצא מפיהם קללה ושבועה וכזב ומחלוקת. רק הכל בשלום באהבה ובחבה ובנחת:**

והנה יש לי כמה ספרי מוסר עם לשון אשכנז יקראוהו תמיד וכל שכן בשבת קודש לא יתעסקו אלא בספרי מוסר והנה תדריכם תמיד בספרי מוסר. ועל קללה ושבועה וכזב תכה אותם ולא תרחם עליהם כלל כי חס ושלום בקלקול הבנים יענשו אב ואם מאוד. ואף אם תדריכם תמיד במוסר ולא יקבלום אוי לאותה בושה והצער והבזיון בעולם הבא את אביה היא מחללת כמאן קרינן [לרשע בן צדיק רשע בן רשע] כו' וכן בשאר דברים לשון הרע ורכילות. ושלא יאכלו וישתו כי אם בברכה ראשונה ואחרונה וברכת המזון וקריאת שמע והכל בכוונה. ועיקר הכל שלא יצאו חס ושלום מפתח ביתם ולחוץ. ושיצייתו ויכבדו אותך ולאמי ולכל הגדולים בשנים מהם וגם כל מה שכתוב בספרי מוסר יקיימו. גם לבניך שיחיו תגדל אותם בדרך הישר ובנחת ותשלם שכר למוד ותחזיק מלמד בביתך ולא תצמצם בשכרו כי כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה חוץ מתשר"י. גם הנחתי להם ספרים ולמען השם תדריכם בטוב ובנחת. גם תשגיח על בריאותם ומזונותם תמיד שלא יחסר להם. ושילמדו מקודם כל החומש שיהיו רגילים כמעט בעל פה ואל יכביד עליהם כי אם בנחת. כי הלימוד אינו נקבע באדם כי אם ביישוב ובנחת ותפזר להם פרוטות וכיוצא. ועל זה תתן תמיד

דעתך והשאר הכל הבל כי מאומה לא ישא האדם בעמלו רק שני חליפות בגדים לבנים גם אח לא יפדה וגו׳. אל תירא כי יעשיר איש וגו׳. כי לא במותו וגו׳. ואל תאמר אניח לבני חוק בשאול וגו׳. בני אדם דומין לעשבי השדה הללו נוצצין והללו נובלין. כל אחד נולד כמזלו ובהשגחת אל עליון ברוך הוא. והם שמחים במותו והוא יורד לשאול. ריש לקיש הניח לבניו קבא דמוריקא קרי אנפשיה ועזבו לאחרים חילם. אוי ואבוי על שכולם חושבים להניח לבנים. ואין יתרון מבנים רק בתורתם ובמעשיהם הטובים. אבל מזונותם קצובים להם. גם כן ידוע אגרא דנשי באקרויי בנייהו כו׳ ואמרו חכמינו ז״ל אין לך אשה כשרה בנשים אלא כשעושה רצון בעלה וכל שכן שאני כותב לך דברי אלהים חיים ובטוח אני שתעשה ככל אשר כתבתי אף על פי כן באתי להזהירך באזהרה כפולה שלא תשנה דבר מכל אשר כתבתי. **ותקרא את האגרת הזאת בכל שבוע ובפרט בשבת קודם האכילה ובתוך הסעודה שלא ידברו דברים בטלים חס ושלום וכל שכן חס ושלום בלשון הרע וכיוצא בהם.** ובבקשה לכולכם על הנכתב לעיל שתדריך בניך ובנותיך. ועיקר בדברים רכים בדברי מוסר המתיישבים על הלב. ובפרט אם נזכה לבא לארץ ישראל כי שם צריך לילך מאוד בדרכי ה׳ ולכן תרגילם. כי הדבור והמדות צריך הרגל רב וההרגל על כל דבר שלטון. וכל התחלות קשות. ואחר כך (נ״א טוב לו) ואוזל לו אז יתהלל. כי הרשע יודע בעצמו שרע ומר דרכו. אך שקשה לו לפרוש. חזה כל האדם לא יניח לו לחפצו ובמתג ורסן עדיו לבלום. ועד יום מותו צריך האדם להתיסר. ולא בתעניתים וסיגופים רק ברסן פיו ובתאוותו. וזהו התשובה. וזה כל פרי העולם הבא כמו שכתוב כי נר מצוה וגו׳ אבל ודרך חיים ותוכחת מוסר וזהו יותר מכל התעניתים וסיגופים בעולם. **וכל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה בשבילו לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער.** ואמר הכתוב מי האיש החפץ חיים אוהב ימים וכו׳ [נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה]. ובזה יכופר לו כל עון וניצול משאול תחתית כמ״ש שומר פיו (מאכילה ושתיה יתירה) ולשונו (מדברים בטלים) שומר מצרות נפשו. מות וחיים ביד הלשון. **אוילמי שממית עצמו בשביל דבור אחד.** ומה יתרון לבעל הלשון ולכל יש רפואה חוץ כו׳. והעיקר שלא תדבר בשום אדם בשבחו וכל שכן בגנותו. כי מה לו לאדם בדבר זרות שוחה עמוקה פי זרות זעום ה׳ יפול שם:

ועיקר הגדר בבדידות שלא תצא ח״ו מפתח ביתך חוצה. **ואף בבהכ״נ תקצר מאוד ותצא.** ויותר טוב להתפלל בבית כי בבית הכנסת אי אפשר להנצל מקנאה ולשמוע דברים בטלים ולשון הרע ונענשין על זה כמה שאמרו אף השומע ושותק כו׳ **וכל שכן בשבת ויום טוב שמתאספין לדבר יותר טוב שלא תתפלל כלל.** ותשמור שלא תלך לבית הקברות כלל וכלל (נ״א ששם מתדבקין הקליפות מאד וכל שכן בנשים). וכל הצרות והעונות באים מזה. וגם בתך יותר טוב שלא תלך לבית הכנסת כי שם רואה בגדים טובים ומתקנאות ומספרת בבית ומתוך זה באין ללשון הרע ולשאר דברים. אלא תדבק במוסר תמיד. ואל תקנא בעולם הזה. הכל הבל מעשה תעתועים שבין לילה היה כו׳ כי עם יעלה לשמים שיאו גו׳ כי לא לעולם חוסן ואם נזר גו׳. ואף בשעתו הוא הבל אין בו ממש ומאוס ובזוי בעיני כל בעל שכל. אוי ואבוי למי ששוגה בו. ותקנא ביראת ה׳. ולא תאמר במה אזכה לעוה״ב איני יכולה לעשות אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד כו׳. ולמען השם שתפרוש את החומש כאשר צויתיך ואל תפחות כאשר הזהרתיך. כי בפחות מזה עוברים כל רגע על כמה לאוין ועשין ושקול כאלו כפר בתורה הקדושה ח״ו. **אבל העיקר לזכות לעוה״ב בשמירת פיו. וזהו יותר מכל התורה והמעשים ואלו נקראו נשים שאננות כי הפה קודש קדשים.** ובספרים שלי יש משלי עם לשון אשכנז למען השם שיקראו בכל יום והוא יותר טוב מכל ספרי מוסר. וגם ספר קהלת יקראו תמיד לפניך כי שם מבהיל ענייני עולם הזה. ושאר ספרים. אבל ח״ו לא תהיה התכלית הקריאה לבד כי בזה אין מתפעל האדם גם כמה ב״א קורין בספרי מוסר ואינם מתפעלים והוא בשביל הנ״ל. ועוד בשביל יציאתם בלא הבנה (נ״א בין הבריות) כי זה מאבד הכל והמשל הזורע בלא חרישה שיחטוף הרוח וישביע עופות כו׳ והוא בשביל שאין יכול לחסום עצמו ולגדור והוא כזורע בלא גדר ואוכלין החזירים וירמסון. ויש שזורע על האבן והוא לב האבן שאינו נכנס בו כלל וצריך להכות את האבן עד שיתפוצץ. לכן כתבתי לך שתכה את בנינו אם לא ישמעו לך. וחנוך לנער על פי דרכו ועיקר בחינוך. וגם את חתני אני מזהיר בכל זה שיקרא לפניהם כנ״ל ושיהא לימודו לשם שמים. ולמען השם יחנך עצמו בזה. ואל ישגיח על האומרים כי הנער א״צ לזה ח״ו אדרבה חנוך לנער גו׳ קליפת האגוז ירוקה נוחה להסיר כו׳ ועיקר הכל הוא. כי בזה זוכה אל הכל כמו שאחז״ל ר׳ מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה כו׳ ולא עוד כו׳ ותלמוד מסכת אבות ובפרט בפרקי אבות דר׳ נתן ומסכת דרך ארץ קדמה לתורה. ותכבד לחמותך ולחמותך הזקנה תכבד מאד וגם עם כל אדם תתנהג בדרך ארץ ובנחת ובכבוד:

אהובתי אמי ידעתי שאינך צריכה למוסר שלי כי ידעתי כי צנועה את אף על פי כן יקראו לפניך האגרת הזאת כי הם דברי אלהים

חיים. ומבקש אני מאוד ממך בבקשה שטוחה שלא תצער כשבילי כאשר הבטחת לי ואם ירצה ה' אם אזכה להיות בירושלים עה"ק אצל שער השמים אבקש בעדך כאשר הבטחתי. ואם נזכה נראה יחדיו כולנו אם ירצה בעל הרחמים. וגם באתי לבקש לאשתי שתכבד את אמי כמה שכתוב בתורה ובפרט לאלמנה שעון פלילי מאוד לצערה אפילו בתנועה קלה. וגם לאמי בקשתי שיהא שלום בין שניכם ואשה את רעותה תשמח בדברים טובים כי זה מצוה גדולה לכל אדם ושואלין לאדם בשעת הדין כו' המלכת את חבירך בנחת רוח הרי צריך שימלכהו בנחת ובזה רוב התורה לשמח לאדם. ואף אם תעשה אחת מכם שלא כהוגן תמחלו זה לזה ותהיו למען ה' בשלום. וכן לאמי בקשתי שתדריך את בני ובנותי בדברים רכים שיקבלום. ותשגיח עליהם. ולבני ובנותי אני מצוה שיכבדו אותה וגם ביניהם לא ישמע ריב וכעס כלל אלא הכל בשלום. ובעל השלום יתן לכם ולבני ולבנותי וחתני וכל ישראל חיים ושלום:

מנאי אהובכם אליהו במהור"ר שלמה זלמן זצלה"ה

אִיסּוּר שִׂחָה בְּטֵלָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת

כָּתַב בְּהַגָּהוֹת יֵשׁ נוֹחְלִין (לְהַקָּדוֹשׁ מוֹהַר"ר אַבְרָהָם אַבִּי בַּעַל הַשֶּׁלָּ"ה הַקָּדוֹשׁ זַצַ"ל) וְזֶה לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ: הָאֱלֹהִים שֶׁבְּכָל הָעֲבֵירוֹת לֹא רָאִיתִי כָּהֵנָה, כִּי בִּשְׁאַר הָעֲבֵירוֹת כְּגוֹן גֵּזֶל וְעֲרָיוֹת וּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן יִצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו וּמִתְאַוֶּה בָּהֶם לְהַנָּאַת גּוּפָנִיוֹת, אֲבָל בָּזֶה הָאִיסּוּר אֵין שׁוּם דָּבָר יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, כִּי אִם בְּזָדוֹן לִבּוֹ וּבִרְצוֹנוֹ מוֹרֵד בַּאדוֹנוֹ וּמוֹשֵׁךְ עָלָיו כֹּחַ הַיְצֶ"רָ וּמְזַלְזֵל בִּכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּהֵיכָלוֹ הַקּוֹדֶשׁ בְּסַרְהֶסְיָא בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה. וּבַאֲשֶׁר שֶׁעֲבֵירָה זוֹ לֹא תֵּיעָשֶׂה בְּפָחוֹת מִשְּׁנַיִם, אִם כֵּן הוּא כְּיִרְבָּעָם הַחוֹטֵא וּמַחֲטִיא, וְעָוֹן זֶה מְעַכֵּב אֶת הַגְּאוּלָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזוֹהַר הַקָּדוֹשׁ מַאן דְּמִשְׁתָּעֵי בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא אַנְהִיג קְלָנָא בִּשְׁכִינְתָּא, וְע"ד מִתְעַכְּבִי יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וְלֵית לֵיה חוּלְקָא בֶּאֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְהַרֵי הוּא כְּכוֹפֵר בְּעִיקָּר.

שׁוּמוּ שָׂמִים עַל זֹאת, מִי לֹא יָשִׂים זֹאת עַל לִבּוֹ מֵאַיִן בָּא נֶגַע זוּ בְּיִשְׂרָאֵל לְבַזּוֹת הַשְּׁכִינָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ, כִּי עֵינַיִם רוֹאוֹת שֶׁאִיסּוּר זֶה נַעֲשֶׂה מַמָּשׁ הֵיתֵר גָּמוּר לֶרוֹב הָאֲנָשִׁים גַּם לְהָרוֹב מִן הַלּוֹמְדִים, וְכַמָּה לוֹמְדִים כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִים לָהֶם אֵיזֶה דִּין אוֹ פֵּרוּשׁ הֵם מְשִׁיבִים, וּבְאֶמֶת יָצָא קַלְקוּל גָּדוֹל מִזֶּה. כִּי הַנְּבָלִים וְהַכְּסִילִים רוֹאִים מֵרָחוֹק וְחוֹשְׁבִים כִּי דְּבָרִים בְּטֵלִים דִּבְּרוּ, וְעוֹשִׂים גַּם הֵמָּה בְּשְׂחוֹק

וּמְנַבְּלִים אֶת פִּיהֶם וְתוֹלִין עַצְמָם בָּאִילָנוֹת הַגְּדֹלִים. וְהַמּוֹכִיחַ אוֹתָם עַל זֶה הֵם מִתְנַצְּלִים וְאוֹמְרִים וְכִי טוֹב אֲנִי יוֹתֵר מִפְּלוֹנִי שֶׁהוּא לַמְּדָן וְחָשׁוּב, וְאֵין סָפֵק כִּי אוֹתָם הַלּוֹמְדִים יֵעָנְשׁוּ עַל כֻּלָּם, כִּי מֵהֶם יִלְמְדוּ קַלֵּי הַדַּעַת הָרוֹאִים מֵרָחוֹק וְחוֹשְׁבִים שֶׁבִּדְבָרִים בְּטֵלִים הֵם מְשִׂיחִין. וּמִזֶּה יָצָא הַקִּלְקוּל בְּיִשְׂרָאֵל עַד שְׁנַעֲשָׂה כְּהֶיתֵּר גָּמוּר מַמָּשׁ. וּמִפְּנֵי זֶה הַרַב רַבֵּינוּ יִצְחָק לוּרִיָּא ז״ל לֹא הָיָה מֵשִׁיב תְּשׁוּבָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֲפִילוּ לְדִבְרֵי מוּסָר וְיִרְאַת שָׁמַיִם, כְּדֵי שֶׁלֹּא לָשִׂיחַ שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

לָכֵן כָּל יְרֵא שָׁמַיִם יִזָּהֵר מְאוֹד בְּדָבָר זֶה אֲפִילוּ לְהָשִׁיב בְּשׁוּם דָּבָר עַד שֶׁיֵּצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִלְמְדוּ מִמֶּנּוּ לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים וְיֵעָנֵשׁ גַּם עֲלֵיהֶם. כִּי אִיסּוּר גָּדוֹל הוּא לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּלָל, לֹא קוֹדֶם הַתְּפִלָּה וְלֹא לְאַחַר הַתְּפִלָּה. וְהַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם נִזְהָרִים בָּזֶה וְעוֹמְדִים לְאַחַר הַתְּפִלָּה וּמְשִׂיחִים זֶה לָזֶה וּמְסַפְּרִים מַעֲשִׂיּוֹת וּמְאוֹרָעוֹת וְאֵינָן זוֹכְרִין שֶׁעוֹמְדִין בְּהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ בְּמָקוֹם שֶׁהַשְּׁכִינָה שָׁם. וּכְאֶמֶת לֹא יָדַעְתִּי מֵאַיִן בָּא לָהֶם הַהֶיתֵּר לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּלָל. וּמַה שֶּׁאוֹמְרִים קוֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר שְׁתִקָה יָפֶה בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, אֵין פֵּירוּשׁוֹ שֶׁלֹּא לְהָשִׂיחַ, כִּי זֶה אָסוּר אֲפִילוּ שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, רַק בְּסָתָם תְּפִלָּה הוּא שְׁמֻנָּה עֶשְׂרֵה שְׁתְּהֵא בִּשְׁתִקָה שֶׁלֹּא יְבַלְבֵּל הָאֶחָד אֶת חֲבֵירוֹ.

וּבְעָוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים קָצַת אֲנָשִׁים עוֹמְדִים בְּשָׂחוֹק וּבְקַלּוּת רֹאשׁ בְּבֵית הַתְּפִלָּה, וְהַנָּשִׁים רוֹאִים זֹאת מֵהָאֲנָשִׁים וּבְנֵיהֶם רוֹאִים מֵאֲבוֹתֵיהֶם, וְכֵינָן שֶׁנִּתְגַּדְּלוּ בְּהֶיתֵּר זֶה הוּתְּרָה לָהֶם, וְגַם כִּי יַזְקִינוּ לֹא יָסוּרוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה מִתּוֹךְ הֶרְגֵּילָם, וְלֹא יָדְעוּ כְּלָל שֶׁזֶּה אִיסּוּר גָּדוֹל. וְיֵשׁ מִי שֶׁעוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל וְחַבְרוֹ מְסַפֵּר לוֹ אֵיזֶה דָּבָר וְשׂוֹחֲקִים זֶה עִם זֶה, וְיֵשׁ מִי שֶׁעוֹנֶה אָמֵן קְטוּפָה וַחֲטוּפָה וּמְמַהֵר לַעֲנוֹת אָמֵן כְּדֵי שֶׁיַּחֲזוֹר לְסוּרוֹ לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק מִדִּבּוּרוֹ. וְכֵן עוֹשִׂין

בְּבָרְכוּ וְקַדִּישׁ וּקְדוּשָׁה. וְיֵשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְפָסוֹק בְּדִבּוּרוֹ וְאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא וּקְדוּשָׁה כְּלָל. אוֹי לָנוּ אֵיךְ לֹא נִבּוֹשׁ לִפְנֵי בּוֹרְאֵנוּ יִתְבָּרַךְ. עַד מָתַי יִהְיֶה חֵטְא הַגָּדוֹל הַזֶּה בִּדּוֹרֵנוּ תַּחַת יָדֵינוּ. אֲשֶׁר כְּדַאי הוּא הַחֵטְא הַזֶּה לְהַאֲרִיךְ גָּלוּתֵינוּ. וּמַאן דְּלָא אַשְׁגַּח בְּרָא כָּתַב בְּזוֹהַר. וַוי לֵיהּ וּלְנַפְשֵׁיהּ טַב לֵיהּ דְּלָא אִיתְבְּרָא. עַל כֵּן יִזָּהֵר הָאָדָם בָּזֶה מְאד מְאד.

וְיָשִׂים הָאָדָם עַל לִבּוֹ אִילּוּ הָיָה הַתַּנָּא אֶלְקֵי ר״ש בֶּן יוֹחָאי שֶׁחִיבֵּר הַזּוֹהַ״ק, עוֹמֵד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְדוֹרֵשׁ וּמוֹכִיחַ אֶת הָעָם וְהָיָה דּוֹרֵשׁ לָהֶם דְּרוּשׁ הַזֶּה מַמָּשׁ שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בְּאֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל עַל הָעָוֹן הַזֶּה, בְּוַדַּאי הָיָה נוֹפֵל חֲרָדָה גְּדוֹלָה עֲלֵיהֶם, וְיִהְיוּ מִתְחָרְטִים וּמַסְכִּימִים בְּלִבָּם לָשׁוּב מִגְּדֹל חוֹמֶר אִיסּוּר זֶה שֶׁיִּהְיוּ דְּבוּקִים בה׳ ית׳ כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים וּמוֹסְרִים נַפְשָׁם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם. וְהַלֹּא כָּל דְּבָרָיו אֵלֶּה הֵמָּה חַיִּים וְקַיָּמִים, וְאֵיךְ לֹא יָשִׂים אָדָם אֶל לִבּוֹ לָשׁוּב מֵחֵטְא גָּדוֹל כָּזֶה.

וְהִנְנִי מֵעִיד עָלַי שָׁמַיִם וָאָרֶץ שְׁכָל זֹאת כָּתַבְתִּי לְאַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וּלְאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל לְקַיֵּים מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ. לְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לִמְחוֹת שֶׁיַּצִּילוּ אֶת נַפְשָׁם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז״ל כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לִמְחוֹת וְאֵינוֹ מוֹחֶה, הוּא נֶעֱנָשׁ עַל כֻּלָּם, וְאֵין סָפֵק שְׁכָל מִי שֶׁיַּעֲלֶה עַל לִבּוֹ לְהוֹכִיחַ אֶת הָעָם לְאַהֲבַת הַשְּׁכִינָה, שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִים, וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הֵם וְיִשְׁמְעוּ וְיַעֲזְבוּ אֶת דַּרְכָּם הָרָעָה. וּזְכוּת הָרַבִּים יֶהֱא תָּלוּי בּוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַגְבִּיהַּ אוֹתוֹ לְמַעְלָה לִהְיוֹת רָם וְנִשָּׂא וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֶהֱא בְּעֶזְרוֹ וְיִזְכֶּה לַחֲזוֹת בְּנוֹעַם ה׳ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ.

וּלְפִי שֶׁהַפִּירְצָה הַזֹּאת הִתְגַּבְּרָא כָּל כַּךְ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה רָאוּי וְנָכוֹן בְּכָל הַקְּהִילוֹת גְּדוֹלוֹת וּקְטַנּוֹת לְהַכְרִיז בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לִהְיוֹת לָהֶם לְאִיסּוּר בְּחֵרֶם גָּדוֹל שֶׁלֹּא לְדַבֵּר שׁוּם אָדָם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּמִשּׁוּם גְּדֵר אַפִּילּוּ בְּצָרְכֵי צִבּוּר, וְאַפִילּוּ בְּדִבְרֵי מוּסָר וְתוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם זֶה עִם זֶה כִּי אִם כָּל אֶחָד יָשִׂים עֵינָיו בְּסִפְרוֹ שֶׁלְּפָנָיו. אוּלַי הַשֵּׁם בָּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים וְהַמְּרוּבִּים עַד אֵין סוֹף יְרַחֵם עַל אוֹרֶךְ גָּלוּיוֹתֵינוּ וְיְקָרֵב לָנוּ אֶת הַגְּאוּלָה, וְיִשְׁלַח מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן.

דֶער אִיסּוּר אוּן גְּרוֹיסֶע שְׁטְרָאף פַֿאר רֶעדְן אִין שׁוּהְל

דֶער וָואס רֶעדְט דְּבָרִים בְּטֵלִים (ק״וְ דְּבָרִים אַסּוּרִים אַהֲ״וִי לָשָׂה״ר, רְכִילוּת, לְיצָנוּת, נִיוּוּל פֶּה) אִין שׁוּהְל וֵויי אִיז פַֿאר אִים — עֶר וַוייזְט אַז דֶער בַּאשֶׁעפֶֿער אִיז חַ״וְ נִישְׁט דָאְרְט אוּן עֶר הָאט נִישְׁט מוֹרָא פּוּן אִים — עֶר אִיז מְבַזֶּה דִּי שְׁכִינָה הַקָּ׳ — אוּן עֶר הָאט נִישְׁט קֵיין חֵלֶק בֶּאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל (זוה״ק תְּרוּמָה קלא: — וע״ע במהר״ם שי״ף פ׳ ואתחנן באורך ביאור הזוה״ק).

עֶס אִיז אֵיינֶע פּוּן דִּי זַאכְן וָואס הַאלְט אוּנְז אִין גָּלוּת (זוה״ק אחרי ע״ה: מורא מקדש ב׳).

דֶער וָואס וִויל תְּשׁוּבָה טוּהְן אוֹיף זַיין רֶעדְן אִין שׁוּהְל (אֲפִילוּ נִישְׁט בְּשַׁעַת׳ן דַאוֶוענֶען זָאל עֶר זִיצֶן אוֹיף אֵיין פְֿלַאץ מִיט מוֹרָא אוּן דַאוֶוענֶען בְּכַוָּנָה פַֿאסְטֶן פֶֿערְצִיג טָעג, אוּן זִיךְ לָאזְן גֶּעבֶּן מַלְקוּת יֶעדְן טָאג בְּצִינְעָה (ראשית חכמה שער התשובה פ״ו, עמק המלך בשם האריז״ל).

עֶס אִיז אַ מְצָוָה צוּ זִיצֶן אִין בֵּיהַמֶּ״ד מִיט מוֹרָא אוּן הַכְנָעָה וְועגְן פַֿאַד פּוּן הַשֵּׁי״ת וָואס רוּהְט דָאְרְט (חרדים פ״א במ״ע התלויות בלב ואפשר לקיים בכל יום).

מֶען טָאר זִיךְ נִישְׁט פִּירֶען אִין בֵּית הַמְּדְרָש מִיט קַלּוּת, צ.ב.ש. שְׁטִיפֶֿערֵיי — גְעלֶעכְטֶער — דְּבָרִים בְּטֵלִים — (מגילה כט., שו״ע או״ח סי׳ קנ״א א׳, חרדים שם, ס״ח סי׳ ח״י, רוקח).

דוּרְךְ פִּירֶן זִיךְ מִיט קַלּוּת אִין בֵּיהַמ״ד וְועְרְן דִּי בָּתֵּי מִדְרָשִׁים פַֿארְוואנְדעלְט אִין הַייזֶער פּוּן עֲבוֹדָה זָרָה (מ״א שם בשם הסמ״ק).

אֲפִילוּ שְׁמוּעֶסֶן וָואס פֶֿעלְט אוֹיס צוּ פַֿרְנָסָה אִיז אָסוּר (פמ״ג סי׳ קנ״א ומ״ב שם — וְכֵ״ן בְּחֲרֵדִים פ״א בְּמ״ע מִן הַתּוֹרָה הַתְּלוּי בְּלֵב בְּשֵׁם הרמ״ק והאריז״ל).

קִינְדֶערִישֶׁע גֶעשְׁפִּילֶעכְץ אִיז אַ גְרוֹיס אִיסּוּר אִין בֵּיהַמִּ״ד (של״ה בבאה״ט קנ״א ה׳).

דֶער הָאַרִיזַ״ל הָאט נִישְׁט גֶעֶרְעט אִין שׁוּהְל אֲפִילוּ מוּסָר אוּן תְּשׁוּבָה טָאמֶער וְועט דָאס צוּבְּרֶענְגֶען וָואכְעדִיגֶע רֵייד (כוונת האריז״ל מובא באחרונים סי׳ קנ״א).

דִי עֲבֵירָה פַֿאר שְׁמוּעֶסֶן אִיסּוּרְדִיגֶע רֵייד אִין שׁוּהְל אִיז פִֿיל גְּרֶעסֶער וִוי בֵּיי אַ צְווַייט

אָרט וועיל עֶר זינדיקט אין הויז פון באשעפֿער, און נאָך אַ טעם וועיל מענטשן קומען שג לערנען זיך אָפּ (זוה"ק ויקהל, מ"ב קנ"א סק"ב, וע"ע להלן).

מען זאל זיך אָפּלערנען פון די גוים ואס שטייען מיט פּחד און מורא וויִ שטומע מענטשן אין זייערע געבּעט הייזער צו זייערע געטשקעס ואס קענען נישט הערן — ערדן — און זעהן, פֿשוטע שטיינער און קלעצער, אָבּער אונז ואס מיר האבן די זכיה צו שטיין פֿארן מלך מלכי המלכים הקב"ה אנדאי און אנדאי אַז מיר דאַרפֿן שטיין פֿאר אים מיט פּחד, מורא און ציטערניש (ס"ח סי' ח"י, סמ"ק, כלבו, חרדים שם, סידור האריז"ל בהקדמה).

און דערפֿאר וועיל גוים פירן זיך ארעמטליך אין זייער תּפלה האט כּבֿיכול השי"ת נישט קיין תּירוץ קענען דעם מקטרג, און השי"ת געט רשות פֿאר די מלאכי חבלה חרוב צו מאכן די וועלט (הגן ודרך משה יום ח').

דער גאון וקדוש בעל תּוס' יו"ט זצ"ל האט אינגעפּירט צו מאכן אַ "מי שׁבּירך" יעדן שבּת פֿאר אלע ואס ערדן נישט אין שוהל דברים בטלים צוליב די מורא'דיגע הריגות פון יאר תּ"ח וויִ אַ האלבּ מיליאן אידן זענען אומגעקומען, און פון היכל האט מען אויסגעזאגט אַז דאס אלעס איז געקומען דורכן שמוסען אין בּיהמ"ד (מורא מקדש להק' רב ייבא זצ"ל).

די קדושה פון בּיהמ"ד איז פּוהל האַרבּער פון די קדושה פון אַ שוהל (יור"ד סי' רמ"ו סעי' י"ז).

יעדער ואס איז אין בּיהמ"ד אין די פֿרייליכע צייטן אַזוי־ווי יו"ט — שמחת תּורה — פּורים, א.אַ.וו. וועלן דאס שמועסן און געלעכטער איז שטאַרקער ווי געוועלניך, זאל מוחה זיין (צושטערן) ווי ווייט מעגליך, און לפּחות עֶר אליין זאל זיין שטים (פּלא יועץ ערך ביה"כ, וע"ע ס' הפנים או' כ"ד).

דער ואס ווייל לאנג לעבן זאל נישט ערדן איבריגע רייד אין שוהל, ועט עֶר זוכה זיין צו אריכות ימים (ייטב לב פ' תבא, באורך).

עס איז דא אַ חרם פון רבינו גרשון מאור הגולה אַז מען זאל נישט ערדן אין שוהל נאר זיצן מיט פּארכט און ציטער (באר הגולה יור"ד סי' של"ד סעי' מ"ח, או' קכ"ג).

די פירצה פון שמוסען אין שוהל האט צוגעבּראַכט אַז מען זאל גרינגהאלטן

דש תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אוּן עֶרְלִיכָע אִידֶן (דברי מהרי״א עה״ת ח״ב דף ק״ב.).

דֶער אִיסּוּר פוּן לָעדַן לָשָׁה״ר — לִיצָנוּת — רְכִילוּת — דְּבָרִים בְּטֵלִים, מִיט מַחְלוֹקֶת אִיז פִּיל גְּרֶעסֶער אוּן דֶער שְׂטְרָאף פִּיל עֶרְגֶער אוֹיבּ מ׳טוּט דָאס אִין שׁוּהֶל, מֶ׳פַּארְשָׂעמְט דִי שְׁכִינָה הַקְ׳ אִין זֵיין פַּאלַאץ, אוּן מֶ׳אִיז נָאךְ מַכְשִׁיל אַנְדֶערֶע מֶענְטְשֶׁן מִיט־צוּהֶעלְפֶן מִיט דִי מַחְלוֹקֶת אוּן דִי אִיבְּרִיגֶע אוֹיבֶענְדֶערמַאנְטֶע אִיסּוּרִים (מ״ב סק״ב). דֶער אֲנְהֵייבֶּער וֶועט בַּאקוּמֶען זֵיין שְׂטְרָאף קֶעגֶן אַלֶע אַנְדֶערֶע. (שם).

מִיר גֶעפִּינֶען בֵּיי אַ נִפְטָר (טוֹיטֶען) וָואס הָאט אוֹיסְגֶעזָאגְט דֶעם סוֹד פַּארְוָואס עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען נִישְׁט פַּארְפוֹילְט צוּ וֶוערֶן צְווִישֶׁן דִי אַנְדֶערֶע ״וַוייל עֶר הָאט קֵיינְמָאל נִישְׁט גֶעשְׁמוּעסְט אִין בֵּיהַמְ״דְ, (מדרש מובא בילקוט ראובני ערך שתיקה או׳ ט׳).

דִי קְלֵיידֶער וָואס מֶ׳גֶייט דֶערִין אִין בֵּיהַמְ״דְ זָאל נִישְׁט הָאבֶּן קֵיין פְּלֶעק אָדֶער שְׁמוּץ (סעי׳ ח׳).

דֶער גְּרוֹיסֶער בַּאלוּינוּנְג (שְׂכַר) פַּאר זָאגֶן אָמֵן

דֶער וָואס זָאגְט אָמֵן מִיט זֵיין גַאנְצֶן כֹּחַ עֶפְּעְנְט מֶען אִים דִי טוֹיעֶרְן פוּן גַן עֵדֶן מֶען צוּרֵייסְט זֵיין גְּזַר דִין — אוּן מֶען אִיז מוֹחֵל זֵיינֶע אַלֶע עֲבֵירוֹת (שבת קיט:).

פוּן וֶוען אַ קְלֵיין קִינְד זָאגְט אָמֵן אִיז עֶר זוֹכֶה צוּ עוֹלָם הַבָּא (סנהדרין קי:).

עֶס אִיז נִישְׁטָא קֵיין גְּרֶעסֶערֶע זַאךְ פַּאר הַשֵׁי״תְ וִוי ״אָמֵן״ וָואס אִידֶן זָאגֶן (דברים רבה ז׳).

דֶער וָואס זָאגְט אָמֵן אוֹיף דִי וֶועלְט וֶועט זוֹכֶה זֵיין צוּ זָאגֶן אָמֵן לְעָתִיד (שם ומדר״ת צו, ח).

עַמֵּי הָאָרֶץ וָואס קֶענֶען נִישְׁט לֶערְנֶען אַפִּילוּ חוּמָשׁ אוּן הָאבֶּן בְּלוֹיז דֶעם שְׂכַר פוּן גֵיין אוּן שׁוּהֶל אוּן זָאגֶן אָמֵן אִיז אוֹיךְ גֶענוּג (אגדה בראשית ע״ט).

דִי וָואס זָאגֶן אָמֵן יְהֵא שְׁמַיהּ רַבָּא מִיטֶן גַאנְצֶן כֹּחַ, אִיז זֵייעֶר פְּלַאץ אִין צְווַייטֶן הֵיכָל פוּן גַן עֵדֶן (זוהר הק׳ ח״א לח:).

דֶער וָואס זָאגְט אָמֵן מִיט כַּוָונָה גֵייעֶן אוֹיף יְ ׳ וָועלְט הוּיעֶךְ פוּן מַדְרֵיגָה צוּ מַדְרֵיגָה, (זוה״ק ח״ג רפו:).

דֶער וָואס זָאגט אָמֵן מִיטָן גַאנְצָן כֹּחַ, אוּן דִי גְעהָערִיגָע כַּוָונָה, צוּגֶרַייסְט מֶען זִיין גְזַר דִין וָואס אִיז אָנְגֶעשְׂרִיבֶּן אוֹיף זַיינֶע זִיבֶּעצִיג יָאר (שבת קיט: ובתוס׳, זוה״ק ח״ג כ., תיקוני זוהר יט. מ.).

בַּיים זָאגֶן יְהַשְׁ״ר דַארְף מֶען מְעוֹרֵר זַיין אַלֶע אֲבָרִים (גְלִידֶער) צוּ זָאגֶן מִיט כֹּחַ אוּן מִיט דֶעם צוּבְּרֶעכְט מֶען דִי כֹּחַ פוּן דִי סִטְרָא אַחְרָא (זוה״ק ח״ג רכ.).

וֶועֶן אִידֶן זָאגְן אָמֵן עָפֶּענְען זִיךְ אִין הִימֶל דִי טוֹיעֶרְן פוּן בְּרָכָה אוּן שִׂמְחָה, (זוה״ק ח״ג רפה:).

דִי וָואס זָאגְן אָמֵן אוּן עָפֶּענְען דוֹרְכְדֶעם דִי טוֹיעֶרְן פוּן הִימֶל, טוּט הַקָבָּ״ה עֶפֶּענֶען דִי טוֹיעֶרְן פוּן הִימֶל וָועֶן זַיי בֶּעטֶן אִין אַ עֵת צָרָה, (שם).

וֶועֶן אִידֶן זָאגְן הוֹיעֵךְ אָיְהַשְׁ״ר וֶועְרְט הַשֵׁי״ת פִּיל מִיט רַחֲמָנוּת אוֹיף יֶעדֶן אַפִּילוּ אוֹיף דִי רְשָׁעִים פוּן גֵיהִנֹּם, (זוה״ק ח״א סב:).

דֶער גְרֶעסְטֶער לוֹיבּ פַאר הַשֵׁי״ת אִיז קַדִּישׁ וָואס צוּבְּרֶעכְט דִי סִטְרָא אַחְרָא מִיט אַלֶע קְלִיפּוֹת, (זוה״ק ח״ב קכט:, וח״ג קכט:).

דִי וֶועלְט שְׂטַייט אוֹיף אָיְהַשְׁ״ר וָואס מֶען זָאגְט נָאכְן לֶערְנֶען, (סוטה מט.).

וֶועֶן דֶער חָכָם דַרְשְׁנְט אוּן מֶען זָאגְט נָאכְן לֶערְנֶען אָמֵן יְהַשְׁ״ר, אַפִּילוּ עֶס אִיז שׁוֹין אָנְגֶעשְׂרִיבֶּן אוֹיף אִים גְזֵירוֹת פוּן הוּנְדֶערְט יָאר אִיז הַשֵׁי״ת מוֹחֵל (מדרש רבה קהלת ט, כ. — מדרש שוח״ט משלי י׳).

דֶער וָואס זָאגְט אָיְהַשְׁ״ר מִיטָן גַאנְצָן כֹּחַ אַפִּילוּ עֶר הָאט גְעהַאט דִי עֲבֵירָה פוּן ע״ז אִיז מֶען אִים מוֹחֵל, (זוה״ק ויקרא, רע״מ דף כ.).

דֶער וָואס זָאגְט אָיְהַשְׁ״ר אִיז מֶען אִים מוֹחֵל אַלֶע עֲבֵירוֹת, (חרדים מצות תשובה פ״ז).

יֶעדֶער צַדִיק הָאט אַ עֶקְסְטְרָע שְׂטִיב אִין גַן עֵדֶן לוֹיט זַיין מַדְרֵיגָה, אוּן דֶער וָואס זָאגְט אָמֵן מִיטָן גַאנְצָן כֹּחַ עָפֶּענְט מֶען אִים דִי טִירֶען פוּן אַלֶע שְׂטִיבֶּער (מהרש״א שבת קיט:, וְהַטַעַם לָמָה מַגִיעַ לְעַנְיֵית אָמֵן יוֹתֵר מֵצַדִיקִים שֶׁהִתְעַמְלוּ בְּכָל מִינֵי תוֹרָה וְעַבוֹדָה עִי׳ בְּסִ׳ שׁוֹמֵר אֲמוּנִים ח״ב בִּפְתִחָלָתוֹ).

זכות הרבים

א) עס איז ראוי יעדע קהלה זאל באשטימען מענטשן וואס זאלן אכטונג געבן מ׳זאל נישט רעדן ביים דאוונען בפרט ביי אמן־יהש״ר, און זיי זאלן פארשעמען (מבייש זיין) די אלע שמועסערס ברבים — און זיך באנוצן מיט אלע מינים שרעק מיטלען (ווי העמודים פ״י בסופו).

ב) דער וואס וויל חס זיין (אפשוינען) דעם כבוד שמים און מקדש זיין דעם באשעפער׳ס נאמען ברבים, און פארעכנט ווערן פון די ״מזכי הרבים״ (מענטשן וואס זענען מזכה די וועלט מיט מצות), זאלן זיי טון אזוי־ווי עס שטייט אין ס׳ ווי העמודים (זעה או׳ א׳) און אזוי האב איך געזען סאך פלעצער אז מ׳דינגט א מענטש וואס זאל אכטונג געבן (אדער אהנע געלט — לשם מצוה) און שטערן די אלע וואס רעדן ביי חזרת הש״ץ — קריאת התורה — קדישים — ברכות, וויבאלד דאס טוט פארלענגערן דעם גלות,

אבער נישט מיט מחלוקת און קריגעריי, נאר מיט געבעט, און אמאל איך אנשרייען אויב עס פארלאנגט זיך — און קען אויפטוהן, און נישט נושא פנים זיין פאר א מכובד״יגע מענטש דאמאלטס וועט ער זיין פון די מזכי הרבים, (שומר אמונים ח״ב דף רע״א:).

ג) דער שכר פון מזכי רבים זיין איז אהנע שיעור, די חז״ל זאגן (יומא פז.) ״דער וואס איז מזכה רבים קומט נישט צו קיין עבירה.

דער זוה״ק שרייבט: (פ׳ תרומה דף קכ״ח ע״ב) אז מזכה זיין די וואס טוען נישט ריכטיג מיט׳ן אמת׳דיגן אויפפירונג דערהייבט דעם כבוד פון באשעפער מער ווי אלעס.

נאך שטייט: דער וואס טוט השתדלות אז מענטשן זאלן אפלאזן דעם שלעכטן וועג, טוען צוברעכן די כח פון סטרא אחרא — זענען גורם אז די כבוד פון באשעפער זאל ארויפגיין — זענען גורם אז די אריבערע און אונטערע וועלטן זאלן האבן א קיום (עקזיסטענץ), ער וועט זוכה זיין צו זעהן קינדס קינדער — זוכה זיין צו האבן די וועלט אן ענע וועלט — עס וועט מקויים ווערן ביי אים דעם פסוק (תהלים קי״ב) גבור בארץ יהי׳ זרעו, דור ישרים יבורך, הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד וגו׳ — מ׳איז זוכה לעתיד צו אזאלכע וועלטן וואס קיינער איז נישט זוכה, (זוה״ק שם).

* * *

חינוך צום דאוונען

א) וועו א קינד איז 7־6 יאר אלט איז ראוי מען זאל אים געווארענען מקפיד צו זיין צו ליינען קר״ש ביים זמן מיט די ברכות פון קר״ש (סי׳ ע׳ מ״ב סק״ו).

ב) מ׳דארף מחנך זיין א קינד פון 7־6 יאר צו דאוונען שמונה עשרה צופריה און ביינאכט (סי׳ ק״ו ומ״ב סק״ה).

ג) א טאטע דארף האלטן די קינדער נעבן זיך און אכטונג געבן זיי זאלן דאוונען געהעריג (מ״ב סי׳ צ״ח סק״ג — וסי׳ תרפ״ט ס״ק ח״י — שו״ת חתן סופר סי׳ ל״ז).

סֵפֶר

מִקְדָּשׁ מְעַט

עַל קְדֻשַּׁת בֵּית־הַמִּדְרָשׁ

הוצאה שביעית

בֵּאוּר מַקִּיף עַל כָּל הַנּוֹגֵעַ לְהִתְרַשְּׁלוּת
אֲמִירַת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא, וְהַדְרָכוֹת
נְכוֹנוֹת לְהוֹרִים וּמְלַמְּדִים וּשְׁאָר רָאשֵׁי
הָעָם. מַרְאֵה בְּאֹצְבַּע בַּשַּׁ״ס וּבְכָל
מִדְרְשֵׁי חַזַ״ל כִּי חֹמֶר הָעִנְיָן מֻרְכָּב עַל
רָאשֵׁי הָעָם, עַל הַמְלַמְּדִים, וְעַל הָאָבוֹת
שֶׁאֵין עוֹשִׂין כְּפִי הַמֻּטָּל עֲלֵיהֶם.

פֶּרֶק א

חוֹבַת תּוֹכָחָה בָּרַבִּים לַמְסַפְּרִים וּמְשִׂיחִין בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ בִּפְרָט בְּעֵת הַתְּפִלָּה – שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה – וְקַדִּישׁ

כָּל בֵּית־הַמִּדְרָשׁ יַעֲמִיד אֲנָשִׁים עַל זֶה שֶׁיְּבַיְּשׁוּ אוֹתָם בָּרַבִּים

(א) עַיֵּן בְּסֵפֶר וַיְּוֵי הָעֲמוּדִים (דַּף יז, עמוד ד, פֶּרֶק עֶשְׂרִי) כָּתַב הָרַמְבַּ״ם מִי שֶׁצָּרִיךְ לִכָּנֵס בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וְכוּ׳ וְנִרְאֶה שֶׁהַיְשִׁיבָה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת לְמִצְוָה יֶחְשָׁב, וְהַמְדַבֵּר שִׂיחָה בְּטֵלָה וְכָאֵלֶּה עֲבֵרָה מְכֻבָּה מִצְוָה. מִזֶּה יִלְמַד כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁיּוֹשְׁבִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת אַף שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁאֵין לְדַבֵּר שׁוּם שִׂיחָה בְּטֵלָה, וּמִכָּל־שֶׁכֵּן בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה אוֹ קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְדַבֵּר דָּבָר שֶׁל חֹלִין. וּבַעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַד מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ, שֶׁבְּכָל עִיר וָעִיר אֵין יְכוֹלִין לְמָחוֹת לָהֶן לָעָם, וְנַעֲשָׂה לָהֶם כְּהֶתֵּר בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וַי לָהֶם, וַי לְנִשְׁמוֹתֵיהֶם, וְאֵיךְ יַעֲלוּ תְּפִלּוֹתֵיהֶם לְמַעְלָה וְהִיא מְלֻכְלֶכֶת בְּמִינֵי חֲטָאִים, וְאֵין קָטֵיגוֹר נַעֲשֶׂה סָנֵיגוֹר.

עַל־כֵּן מִן הָרָאוּי שֶׁכָּל קְהִלָּה וּקְהִלָּה, מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ מָלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם וְדָתוֹ מַגִּיעַ, **יַעֲמִידוּ אֲנָשִׁים עַל זֶה אֲשֶׁר יַשְׁגִּיחוּ בְּאֵיזֹמִים רַבִּים עַל הַמְדַבְּרִים, וִיבַיְּשׁוּ אוֹתָם בָּרַבִּים,** וּבָזֶה נִרְאֶה כְּבוֹד ה׳ בָּאָרֶץ, וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִירָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד, וְיִתְּנוּ בְּמֹתֶג וָרֶסֶן עֲדֵיהֶם לְבַלֹּם אֶת פִּיהֶם בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת מִלְּדַבֵּר דָּבָר שֶׁל חֹל וְשִׂיחָה בְּטֵלָה, עַיֵּן שָׁם. עַד כָּאן לְשׁוֹן סֵפֶר וַיְּוֵי הָעֲמוּדִים.

(ב) וְאִם יָבוֹא אֶחָד וְיֹאמַר מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין תִּשּׁוּבָתוֹ בְּצִדּוֹ. א׳ כִּי כָּל הַגְּאוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים הַנִּזְכָּרִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה הָיוּ אוֹהֲבֵי יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת יָדְעוּ גַּם־כֵּן מִזֶּה. אַף כִּי כָּל דֶּרֶךְ תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה כֵּן הוּא, פָּרָשַׁת נְצָבִים רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְגוֹ׳ וְכָמוֹהוּ רַבִּים. וְעוֹד בְּסֵפֶר חֲסִידִים (סִימָן רסכ) אֵיתָא וּמַה שֶּׁאָמְרוּ הַנַּח לְיִשְׂרָאֵל מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְאַל יִהְיוּ מְזִידִין זֶהוּ בְּמָקוֹם רְשׁוּת אֲבָל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת לֹא. וְעַיֵּן עוֹד בְּסֵפֶר אֵלֶּה הַמִּצְוֹת לְמַהֲרַ״ם חֲגִיז (סִימָן תקמ״ז) בַּאֲרִיכוּת גָּדוֹל. (סֵפֶר הַפָּנִים דַּף ה׃)

אֵין לְצָרְפָם לְמִנְיָן כְּשֶׁאֵין עֲשָׂרָה בִּלְעָדֵיהֶם

(ג) בְּשֻׁלְחַן־עָרוּךְ אֹרַח־חַיִּים (סִימָן קכד, סְעִיף ד) כְּשֶׁשֵּׁ״ץ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה הַקָּהָל יֵשׁ לָהֶם לִשְׁתֹּק וּלְכַוֵּן לְבִרְכוֹת שְׁמְבָרֵךְ הַחַזָּן וְלַעֲנוֹת אָמֵן. וְאִם אֵין תִּשְׁעָה מְכַוְּנִים לִבְרָכוֹתָיו קָרוֹב לִהְיוֹת בִּרְכוֹתָיו לְבַטָּלָה. לָכֵן כָּל אָדָם יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ אֵין תִּשְׁעָה זוּלָתוֹ וְיכַוֵּן לְבִרְכַת הַחַזָּן. טוּרֵי־זָהָב (סְעִיף־קָטָן ב) וְאִם אֵין תִּשְׁעָה מְכַוְּנִים, מִזֶּה נִרְאֶה שֶׁאֵין מְצָרְפִין לְמִנְיָן מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אַף־עַל־גַּב שֶׁהוּא פִּקֵּחַ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. יֵשׁ בִּלְשׁוֹנוֹ שְׁנֵי פֵּרוּשִׁים: א׳ כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ שֶׁהוּא חֵרֵשׁ וְאָסוּר לְצָרְפוֹ כְּשֶׁאֵין תִּשְׁעָה זוּלָתוֹ, וּפֵרוּשׁ ב׳ שֶׁאֵינוֹ חֵרֵשׁ רַק אוֹטֵם אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ וּמְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים גַּם־כֵּן אָסוּר לְצָרְפוֹ. וְכֵן כָּתַב הַטּוּרֵי־זָהָב בְּפֵרוּשׁ בְּאֹרַח־חַיִּים (סִימָן נה, סְעִיף־קָטָן ד) יֵשׁ לְהַפְלִיג עַל זֶה דְּהֵיאַךְ מֵבִיא רְאָיָה מִן הַשּׁוֹטִים הָאֵלּוּ שֶׁעוֹשִׂים אִסּוּר בְּהַפְסָקַת שִׂיחָה בְּטֵלָה אֲשֶׁר גָּדוֹל עֲוֹנָם מְאֹד וּבֶאֱמֶת אֲנִי אוֹמֵר שֶׁחֲלִילָה לְהִצְטָרֵף עִם אֲנָשִׁים פּוֹשְׁעִים כָּאֵלּוּ כְּשֶׁאֵין מִנְיָן זוּלָתָם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (סֵפֶר הַפָּנִים, דַּף ט, אוֹת ב)

פֶּרֶק ב
שָׂכָר נִפְלָא בָּעוֹלָם הַזֶּה לְמִי שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר בְּקַדִּישׁ וַחֲזָרַת הַשַּׁ״ץ וְעוֹנֶה אָמֵן וְיהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא כָּרָאוּי

וְהִנֵּה בָּאתִי לְעוֹרֵר לִבְבֵיכֶם הַטְּהוֹרִים וְכָל רַבְּנֵי אֶרֶץ וּמוֹרֵי צֶדֶק בְּכָל קְהִלּוֹת וִישׁוּבִים לִגְזֹר עַל הַשָּׁמֶשׁ לְהַזְהִיר הָעָם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁלֹּא יְדַבְּרוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּצַוּוּ לְהַכְרִיז ״שְׁתִיקָה יָפָה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה״ וְאָז יִהְיֶה לָהֶם שִׂיבָה טוֹבָה שֶׁהוּא רֵאשֵׁי־תֵבוֹת שְׁ׳תִיקָה יָ׳פָה בִּ׳שְׁעַת הַ׳תְּפִלָּה.

וְכָל אָדָם יִזָּהֵר מְאֹד בְּתִשּׁוּבָה קַלָּה כָּזוֹ, וְאַף אִם כְּבָר דִּבֵּר יִהְיֶה לוֹ תִּקּוּן גָּדוֹל מֵהַיּוֹם וְהָלְאָה עַל־יְדֵי שֶׁיִּגְעַר בַּחֲבֵרוֹ, וְהַחִיּוּב מֻטָּל עָלָיו לִגְעֹר בְּחֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ (סִימָן קכד) , וְנִרְאֶה לִי כַּוָּנַת הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ שֶׁהוּא כְּמוֹ רוֹצֵחַ שֶׁנֶּהֱרָג עַל יָדוֹ כַּמָּה בָּנִים.

וְכָזֶה יוּבָן הַפְּסוּק: לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם מוּסָר לֹא לָקָחוּ, רוֹצֶה לוֹמַר שֶׁלֹּא לָקְחוּ מוּסָר וְהָיוּ מְדַבְּרִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כַּנַּ״ל, וְעַל־כֵּן חֶטְאָם גָּדוֹל כְּמוֹ חֵטְא קַיִן שֶׁהָרַג לְאָחִיו, וְגָדוֹל הָיָה עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא, עֲוֹנוֹ נָמֵי גָּדוֹל וְגָדוֹל כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה שֶׁיְּזַכֶּה לְעַצְמוֹ וּמְזַכֶּה לַאֲחֵרִים עִמּוֹ, וּזְדוֹנוֹתֵיכֶם נַעֲשֶׂה לָכֶם כְּזְכֻיּוֹת וְנִבְרָא לָכֶם מַלְאֲכֵי רַחֲמִים, וְתִגְרְמוּ חַיִּים לָכֶם וְלִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם בְּטוֹב וּבְנְעִימִים אָמֵן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ב) עַל כָּל קִטְרוּג שֶׁהַשָּׂטָן מְקַטְרֵג הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּמִדַּת רַחֲמָיו מַשְׁתִּיק לוֹ, וּמָשָׁל כְּשֶׁהַשָּׂטָן אוֹמֵר יִשְׂרָאֵל גַּנָּבִים הֵם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵשִׁיב לוֹ: מִי יֹאמַר אִם הָאֻמּוֹת קִבְּלוּ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא הָיוּ גַּנָּבִים וְגַזְלָנִים יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל, אֲבָל אִם מְקַטְרֵג וְאוֹמֵר שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם יִרְאָה וּמְדַבְּרִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, לָזֶה אֵין לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תֵּרוּץ כְּבִיכוֹל, כִּי עַכְשָׁו רָאִינוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הָאֻמּוֹת עוֹמְדִים בְּבֵית תְּפִלָּתָן בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה, וּמִיָּד נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית לְחַבֵּל הָעוֹלָם וְזֶהוּ דֶּבֶר רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְאַל תִּקְרֵי דֶּבֶר אֶלָּא דִּבּוּר, שֶׁהָיָה מְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת בְּעֵת הַתְּפִלָּה וּבָרָא מַלְאָכִים מַשְׁחִיתִין, הַמָּה מְמִיתִין אוֹתוֹ בְּשָׁעַת הַדִּבֵּר בַּר מִינַן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (שָׁם, יוֹם שְׁמִינִי)

(ג) כְּשֶׁאָדָם כּוֹעֵס חַס וְשָׁלוֹם נַעֲשֶׂה סַרְכָּא בָּרָאָה שֶׁלּוֹ עַל־יְדֵי הַכַּעַס, וְהוּא סַכָּנָה שֶׁלֹּא יִתְהַוֶּה שָׁם נֶקֶב, חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז הָעֵצָה לַעֲנוֹת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכֹחַ בְּאוֹתוֹ יוֹם, אָז עַל־יְדֵי זֶה עוֹבֵר הַסַּרְכָּא מֵהָרָאָה, וְעַל־כֵּן תִּקְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַתְּפִלּוֹת כְּדֵי שֶׁיַּעֲנוּ אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל יוֹם כַּמָּה פְּעָמִים בַּיּוֹם, וְאִם יִהְיֶה לוֹ סַרְכָּא יִנָּתֵק בְּקַל. (סֵפֶר בֵּית מֶלֶךְ, הַנִּסְפָּח לְסֵפֶר זֶרַע קֹדֶשׁ)

(ד) בַּחֲרֵדִים, בְּסוֹפוֹ (מִצְוֹת הַתְּשׁוּבָה, פֶּרֶק ז) כָּתַב בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: יֵשׁ לָנוּ לְבַקֵּשׁ בְּשָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה׳, הוּא הַשְּׁלִשָּׁה מִינֵי סְגֻלּוֹת וּרְפוּאוֹת קַלּוֹת לְרַפְּאוֹת חֻלְיֵי הַנֶּפֶשׁ הַחֲלוּשִׁים שְׁאֵין בָּהֶם כֹּחַ לִסְבֹּל הָרְפוּאוֹת הַקָּשׁוֹת. וְהִנֵּה מָצָאנוּ לְרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁאָמְרוּ כָּל מִי שֶׁעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ אֲפִלּוּ הָיָה בּוֹ שֶׁמֶץ מִינוּת מוֹחֲלִין לוֹ, וְהֶחְמִירוּ בָּזֶה בְּזוֹהַר וְאָמְרוּ שֶׁצָּרִיךְ לְזָעְזֵעַ כָּל אֵבָרָיו וְלַעֲנוֹת בְּקוֹל תַּקִּיף, וּמִי שֶׁרָגִיל לַעֲשׂוֹת כֵּן הִנֵּה הוּא מֻבְטָח שֶׁיִּמְחֲלוּ לוֹ עֲוֹנוֹתָיו אִם לֹא יָשׁוּב לְכִסְלָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ה) הֲרֵי תִּרְאֶה אָחִי אֲהוּבִי (מִדִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת נֹחַ בְּתוֹסֶפְתָּא דַּף סב:) שֶׁבְּכֹחַ עֲנִיַּת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּקוֹל רָם מַמָּשׁ מַצִּיל רְשָׁעִים מִגֵּיהִנֹּם, וּמִמֵּילָא תִּשְׁמַע מִכָּל זֶה כִּי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לַעֲנוֹת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא יוֹתֵר בְּכֹחַ וְכַוָּנָה מַצִּיל יוֹתֵר רְשָׁעִים, וְכָל־שֶׁכֵּן נִשְׁמַת אֲבוֹתָיו וְקֵרוֹבָיו, וְכָל־שֶׁכֵּן נִשְׁמַת עַצְמוֹ אִם יִצְטָרֵךְ לִירֵד לְגֵיהִנֹּם, כִּי אֵין לְךָ עוֹד כְּמַעַט אֵיזֶה פְּעֻלָּה בָּעוֹלָם שֶׁיִּנָּצֵל עַל יָדָהּ מְדִינָה שֶׁל גֵּיהִנֹּם כְּמוֹ זֶה. (שׁוֹמֵר אֱמוּנִים, חֵלֶק ב, דַּף רנז)

(ו) מִשְּׁמַע מֵהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פִּינְחָס רכ) שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁמְּכַוְּנִין לַעֲנוֹת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכַוָּנָה וּבְכֹחַ הָאֵיבָרִים, וְגַם־כֵּן בְּקוֹל רָם, מִשְׁתַּלֵּם

בָּזֶה בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, וְנִתְעַלֶּה בָּזֶה נַפְשׁוֹ, רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ, לְבִלְתִּי יִצְטָרֵךְ לִירֵד לִשְׁאוֹל, חַס וְשָׁלוֹם, וְאִם יִצְטָרֵךְ לִירֵד לְגֵיהִנֹּם לֹא יִשְׁתַּיֵּר שָׁם רַק יַעֲלֶה מִיָּד, זֶהוּ שְׂכָרוֹ שֶׁל אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא. (שָׁם, רנח)

אִם רוֹצֶה לְבַטֵּל גְּזֵרָה קָשָׁה מִן שָׁמַיִם הַנִּגְזָר עָלָיו

(ז) הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה. (תִּקּוּנֵי זֹהַר יט, מ. וְעַיֵּן חֵלֶק ג כ. וְעַיֵּן שַׁבָּת קיט: וּבַתּוֹסָפוֹת שָׁם. וּבְרֵעָיָא מְהֵימְנָא הַגְּרִסָא "אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ" וְלֹא "אָמֵן" בִּלְבַד).

(ח) בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּצָרָה וּמִתְפַּלְּלִין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא קוֹל מַכְרִיז בְּכָל הָעוֹלָמוֹת פִּתְחוּ שְׁעָרִים, כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל פּוֹתְחִים בַּעֲנִיַּת אָמֵן אֶת שַׁעֲרֵי הַבְּרָכָה, כָּךְ עַתָּה יִפָּתְחוּ לִפְנֵיהֶם הַשְּׁעָרִים לְקַבֵּל תְּפִלָּתָם. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ חֵלֶק ג, רפה:)

(ט) כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה שׁוֹמְרִים לַעֲנוֹת אָמֵן וּמְכַוְּנִים לְבָּם כְּרָאוּי, כַּמָּה שַׁעֲרֵי בְּרָכָה נִפְתָּחִים לָהֶם לְמַעְלָה, וְכַמָּה טוֹבָה מְצוּיָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כַּמָּה שִׂמְחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. (שָׁם)

(י) הַקָּדִישׁ הוּא שֶׁבַח שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְעַלֶּה בּוֹ יוֹתֵר מִכָּל שְׁבָחִים אֲחֵרִים, וְלָמָּה? בִּשְׁבִיל שֶׁהוּא גּוֹרֵם כְּפִיָּה לַסִּטְרָא אָחֳרָא וְשֶׁיִּתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הַכֹּל. (חֵלֶק ב, קכט: וְכֵן בְּחֵלֶק ג, קכט: שֶׁמְּשַׁבֵּר כָּל הַקְּלִפּוֹת, עַיֵּן שָׁם).

(יא) בְּשָׁעָה שֶׁהַזָּקֵן יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ וְעוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן יְהֵי שְׁמוֹ הַגָּדוֹל מְבֹרָךְ, אֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ שְׁטַר גְּזֵרוֹת שֶׁל מֵאָה שָׁנָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֵל. (קְהִלַּת־רַבָּה ט־כ, וּבְמִדְרַשׁ שׁוֹחַר־טוֹב מִשְׁלֵי י׳ הַגְּרִסָא: אֲפִלּוּ אִם נֶחְתַּךְ גְּזַר דִּינָם אֲנִי מוֹחֵל לָהֶם וּמְכַפֵּר עֲוֹנוֹתֵיהֶם, עַד כָּאן).

(יב) בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר בְּנֵי הַפְּטָרָה (בְּצִבּוּר) בְּקָהָל חוֹלְצִין אוֹתִי מִן הַדִּין, וּבְשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר קַדִּישׁ קָרְעוּ לִי גְּזַר דִּין מִכָּל וָכָל. (זֹהַר חָדָשׁ, וַיִּקְרָא מט.)

מַהִי הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה שֶׁלֹּא יֵאָרַע, חַס וְשָׁלוֹם, עוֹד הַפַּעַם גְּזֵרַת תַּ״ח וְתַ״ט וּגְזֵרַת הַדִּיטְשִׁן יְמַח שְׁמָם?

(יג) חָסִיד הָיָה מִתְעַנֶּה עַל אֲרִיכַת הַגָּלוּת, וְגִלּוּ לוֹ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה אֵיךְ יָבוֹא הַגְּאֻלָּה וְהָעוֹלָם אֵינָם מַשְׂגִּיחִין לַעֲנוֹת אָמֵן עַל בְּרָכוֹת הַגְּאֻלָּה, וְזֶהוּ: הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁקִּדֵּם וְשָׁמְרוּ. (סֵפֶר הַגָּן וְדֶרֶךְ מִשְׁה יוֹם יא)

(יד) הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי יֵיבִי זצ״ל הָיָה דּוֹרֵשׁ תָּמִיד בְּקוֹלוֹת, צְעָקוֹת וְתַחֲנוּנִים שֶׁזֶּה (שִׂיחָה בְּתְפִלָּה) עִקַּר גֹּרֶם הַגָּלוּת וְגִלָּה שֶׁמִּפְּנֵי זֶה הַחֶטְא הָיָה כָּל גְּזֵרוֹת שֶׁנַּת ת״ח, רַחֲמָנָא לִצְלָן. (שׁוֹמֵר אֱמוּנִים, דַּף רנו)

(טו) מִי שֶׁנִּזְהָר בַּזְּמַן הַזֶּה בָּזֶה מְקַבֵּל שָׂכָר בְּיוֹתֵר נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כִּי הוּא מַמָּשׁ כְּמֵת מִצְוָה, וְזֶה גּוֹרֵם הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים שֶׁמַּפְסִיקִין הַיִּחוּד, וְאִלּוּ הָיוּ נִזְהָרִים בָּזֶה הָיוּ יְכוֹלִים לְבַטֵּל כָּל גְּזֵרִין בִּישִׁין וְלִסְתֹּם פִּיּוֹת הַמְקַטְרְגִין . (שָׁם)

(טז) לֹא כְּמוֹ שֶׁנָּהֲגוּ הַמּוֹנֵי עָם שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהַחַזָּן חוֹזֵר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה אֵינָם עוֹנִים אָמֵן וְאוֹמְרִים בַּקָּשׁוֹת וּמַעֲמָדוֹת, וְגַם הַלּוֹמְדִים מְפַלְפְּלִים וְסוֹמְכִים עַל הַסְּבָרָא מִשְּׁבָּשׁוֹת וְכוּ׳ אִם חַס וְשָׁלוֹם מִכָּל הָעוֹנִים אֶת הַבְּרָכָה אֲפִלּוּ רַק אֶחָד אֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן, עֲוֹנוֹ גָּדוֹל מִנִּשְׂא וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמַּחֲטִיא אֶת הָרַבִּים, וְהַמּוֹנִים מְבִיאִים לְעַצְמָם רְאָיָה מִתַּלְמִיד־חָכָם שֶׁהוּא מְפַלְפֵּל בְּשָׁעַת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, וְהָמָּה מַשְׁתָּעִים בְּמִלֵּי דְּעָלְמָא וְגוֹרֵם בָּזֶה רָעָה לְעַצְמוֹ וְלָאֲחֵרִים, וְיִהְיֶה בִּכְלָל יָרְבָעָם בֶּן נְבָט שֶׁחָטָא וְהֶחֱטִיא, וְאֵיתָא בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ שֶׁמַּחְיִב כָּל אָדָם לִגְעֹר בַּמְסַפְּרִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, וְחוֹטֵא גָּדוֹל הוּא כְּמוֹ רוֹצֵחַ, וַעֲוֹנוֹ גָּדוֹל מִנִּשְׂא. (הַגָּן וְדֶרֶךְ מִשְׁה, יוֹם טו)

(יז) עִנְיָן נוֹרָא מוּבָא בְּסֵפֶר מֶרְכֶּבֶת שְׁלֹמֹה לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל כֹּהֵן גָּדוֹל (דַּף ג. בְּסוֹפוֹ) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל שֶׁח לִי סַסְגִּיאֵל

שֹׂר הַפָּנִים, יְדִידִי שֵׁב בְּחִיקִי וַאֲגִיד לְךָ מַה תִּהְא עַל יִשְׂרָאֵל, וְיָשַׁבְתִּי בְּחִיקוֹ וְהָיָה בּוֹכֶה וְהָיוּ דְמָעוֹת יוֹרְדוֹת מֵעֵינָיו וְנוֹפְלוֹת עָלַי, אָמַרְתִּי לוֹ הֲדַר זִיוְךָ מִפָּנַי מָה אַתָּה בּוֹכֶה? אָמַר לִי יְדִידִי, בּוֹא וְאַכְנִיסְךָ וְאַרְאֶךָ מַה גָּנוּז לְיִשְׂרָאֵל עַם הַקֹּדֶשׁ. תִּפָּסָנִי בְּיָדוֹ וְהִכְנִיסַנִי לְחַדְרֵי חֲדָרִים וּלְגַנְזֵי גְּנָזִים וּלְאוֹצָרוֹת וְנָטַל אֶת הַפִּנְקָסִין, הֶרְאַנִי אַגָּדוֹת כְּתוּבוֹת צָרוֹת מְשֻׁנּוֹת זוֹ מִזּוֹ, אָמַרְתִּי לוֹ הַלָּלוּ לְמִי הֵן, אָמַר לִי לְיִשְׂרָאֵל, אָמַרְתִּי לוֹ יְכוֹלִין יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בְּהֵן, אָמַר לִי בּוֹא לְמָחָר וְאוֹדִיעֲךָ צָרוֹת מְשֻׁנּוֹת מֵאֵלּוּ. לְמָחָר הִכְנִיסַנִי לְבֵית גְּנָזִין וּלְחַדְרֵי חֲדָרִים וְהֶרְאַנִי צָרוֹת מְשֻׁנּוֹת מִן הָרִאשׁוֹנוֹת וְקָשׁוֹת, אֲשֶׁר לַמָּוֶת לַמָּוֶת, וַאֲשֶׁר לַחֶרֶב לַחֶרֶב, וַאֲשֶׁר לָרָעָב לָרָעָב, וַאֲשֶׁר לַשֶּׁבִי לַשֶּׁבִי. אָמַרְתִּי לוֹ הֲדַר זִיוְךָ כָּל כָּךְ חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, אָמַר לִי בְּכָל יוֹם מִתְחַדְּשׁוֹת גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת מֵאֵלּוּ וְכֵיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ לְבָתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת וְעוֹנִין יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא אֵין אָנוּ מַנִּיחִין אוֹתָן לָצֵאת מֵחַדְרֵי חֲדָרִים עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(יט) בְּצַוָּאַת הָרַב הַקָּדוֹשׁ מוֹרֵנוּ רַבִּי אַהֲרֹן רָאטֶה זְצַ״ל (מְחַבֵּר הַסְּפָרִים: שׁוֹמֵר־אֱמוּנִים, טָהֳרַת־הַקֹּדֶשׁ, שִׁלְחַן־הַטָּהוֹר וְעוֹד) כּוֹתֵב בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: פְּלָא גָּדוֹל הִפְלָא וְנִפְלָא שֶׁכָּל הָעוֹלָם רוֹאִים אַזְהָרוֹת נוֹרָאוֹת וְעֲנָשִׁים גְּדוֹלִים כְּאֵלּוּ (בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ וַיֵּלֶךְ דַּף רפה, וְשַׁ״ס בְּרָכוֹת מז.) רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְאֵין שָׂמִים עַל לֵבָם, הֵיאַךְ גָּדַל פְּתָאוּת מִזֶּה, שֶׁכְּמַעַט אֵין נִזְקָר עֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ עַל הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת הַגְּדוֹלוֹת, וּבְשֶׁבִיל הַסְּבָלָה קְטַנָּה שֶׁל שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה מַכְנִיסִים אֶת עַצְמָם וְאֶת נַפְשָׁם לְסַכָּנוֹת גְּדוֹלוֹת כָּאֵלּוּ רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי הַמִּסְפָּר בְּשָׁעָה שֶׁהַשַּׁ״ץ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה אוֹ בְּעֵת קְדִישׁ אוֹ קְרִיאַת־הַתּוֹרָה אוֹ אֲמִירַת הַבְּרָכוֹת בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי שֶׁלֹּא יַעֲנֶה אָמֵן יְתוֹמָה, חְטוּפָה, וּקְטוּפָה, וַכְדוֹמֶה. כִּי אֵין יוֹדֵעַ עַל אֵיזֶה בְּרָכָה עוֹנֶה אָמֵן וְכוּ׳, וּמִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁיָּכוֹל לְכַוֵּן אֵינוֹ רַק מְגַסּוּתָא דְּרוּחָא אוֹמֵר כֵּן.

בַּעֲבוּרוֹ מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו

(כ) עֲנִיַּת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מֵהַדְּבָרִים שֶׁמּוֹחֲלִין לוֹ בַּעֲבוּרוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו (חֲרֵדִים, מְצִוַּת תְּשׁוּבָה, פֶּרֶק ז, בַּחֲתִימַת הַסֵּפֶר).

(כא) בְּשָׁעָה שֶׁהַזָּקֵן יוֹשֵׁב וְחוֹרֵשׁ וְעוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן יְהֵי שְׁמוֹ הַגָּדוֹל מְבֹרָךְ, אֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ שְׁטַר גְּזֵרוֹת שֶׁל מֵאָה שָׁנָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֵל. (קְהִלַּת־רַבָּה ט־כ, וּבְמִדְרַשׁ שׁוֹחֵר־טוֹב מִשְׁלֵי י׳ הַגְּרִסָא: אֲפִלּוּ אִם נָחְתַּךְ גְּזַר דִּינָם אֲנִי מוֹחֵל לָהֶם וּמְכַפֵּר עֲוֹנוֹתֵיהֶם, עַד כָּאן).

(כב) הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ אֲפִלּוּ הָיָה בּוֹ שֶׁמֶץ עֲבוֹדָה־זָרָה מוֹחֲלִין לוֹ. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ וַיִּקְרָא רָעְיָא מְהֵימְנָא דַּף כ)

(כג) הַקָּדִישׁ הוּא שֶׁבַח שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְעַלֶּה בּוֹ יוֹתֵר מִכָּל שְׁבָחִים אֲחֵרִים, וְלָמָּה? בִּשְׁבִיל שֶׁהוּא גּוֹרֵם כְּפִיָּה לַסִּטְרָא אָחֳרָא וְשֶׁיִּתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הַכֹּל. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ חֵלֶק ב, קכט: וְכֵן בְּחֵלֶק ג, קכט: שֶׁמְּשַׁבֵּר כָּל הַקְּלִפּוֹת, עַיֵּן שָׁם).

(כד) עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁאֵינָן יוֹדְעִין לֹא לִקְרוֹת וְלֹא לִשְׁנוֹת וְלֹא לִדְרוֹשׁ וְהֵם נִכְנָסִים לְבָתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת וְעוֹנִין אָמֵן אֲפִלּוּ אֵין בְּיָדָן אֶלָּא שֶׁכֵּר אָמֵן זֶה דַּיָּם. (אַגָּדוֹת בְּרֵאשִׁית עט)

חוֹבָה לְכָל אֶחָד לוֹמַר בִּרְכוֹתָיו בְּקוֹל רָם שֶׁיִּשְׁמְעוּ אֲחֵרִים וְיַעֲנוּ אָמֵן

(כה) זֶה לְשׁוֹן סֵפֶר וַיְוֵי הָעֲמוּדִים (פֶּרֶק עֶשְׂרִי בְּסוֹפוֹ) : עַל כֵּן כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁשּׁוֹמֵעַ הַבְּרָכָה מִיִּשְׂרָאֵל מְחֻיָּב לַעֲנוֹת אָמֵן, אֲפִלּוּ שׁוֹמֵעַ מֵאִשָּׁה אוֹ מִקָּטָן, וְאִם שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ עוֹנֶה חַיָּב מִיתָה, וְסִימָן – אָמֵן נוֹטָרִיקוֹן אֲ׳נִי מ׳וֹסֵר נַ׳פְשִׁי, שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְחֻיָּב לְמָסֵר נַפְשׁוֹ עַל עֲנִיַּת אָמֵן, וְכָל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל מְחֻיָּב לוֹמַר הַבְּרָכוֹת בְּקוֹל רָם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי הַבַּיִת אוֹ שְׁאָר הָעוֹמְדִים אֶצְלוֹ וְיִהְיוּ יְכוֹלִים לַעֲנוֹת אָמֵן, שִׁמְלַת אָמֵן עֵדוּת הִיא עַל הַבְּרָכָה שֶׁהִיא אֱמֶת, .וְאִם יֹאמַר בְּלַחַשׁ הִיא כְּמוֹ שֶׁמַּעֲלִים לְהָעִיד עַל הַדָּבָר.

פֶּרֶק ג

שָׂכָר לָעוֹלָם הַבָּא לְמִי שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ וְקַדִּישׁ וְעוֹנֶה אָמֵן וְיהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא כָּרָאוּי

אֲפִלּוּ לוֹ לְבָנִים לְכָל הֵיכָל בְּנַן־עֵדֶן

(א) מַה שֶּׁאָמְרוּ חַזַ״ל (שַׁבָּת קיט:) ״כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ פּוֹתְחִין לוֹ שַׁעֲרֵי גַּן־עֵדֶן, מְפָרֵשׁ הַמַּהַרְשָׁ״א שָׁם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: כִּי הַגַּן־עֵדֶן יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה שְׁעָרִים מְחֻצָּה לְפָנִים מִמְּחִצָּה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ כָּל צַדִּיק נִכְוֶה מֵחֻפָּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וּבְפֶרֶק שׁוֹאֵל אָמְרוּ כְּהַאי גַּוְנָא כָּל צַדִּיק יֵשׁ לוֹ מָדוֹר לְפִי כְּבוֹדוֹ, וְאָמַר שֶׁזֹּה הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ שֶׁפּוֹתְחִין לוֹ כָּל הַשְּׁעָרִים מֵחַדְרֵי גַּן־עֵדֶן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (וְעַיֵּן בְּסֵפֶר שׁוֹמֵר אֱמוּנִים חֵלֶק ב׳ בְּרֹאשׁוֹ שֶׁבֵּאֵר עַל־פִּי דַּרְכּוֹ לָמָּה מַגִּיעַ לְהָעוֹנֶה אָמֵן שֶׁהוּא דָּבָר קָטָן שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ כָּל חַדְרֵי גַּן־עֵדֶן יוֹתֵר מִצַּדִּיקִים שֶׁהִתְעַמְּלוּ בְּכָל מִינֵי תּוֹרוֹת וַעֲבוֹדוֹת, עַיֵּן שָׁם).

(ב) כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל הָאֲרִיזַ״ל (מוּבָא בְּהַקְדָּמָה לְסֵפֶר עֶמֶק הַמֶּלֶךְ, הַקְדָּמָה ג, פֶּרֶק ב) שֶׁאָמַר לְתַלְמִידָיו שִׁבְשָׁעָה שֶׁהוּא יָשֵׁן בָּא מַלְאָךְ מְטַ״ט וּמוֹלִיךְ נִשְׁמָתוֹ לְאֵיזֶה יְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה שִׁירָצָה, וּלְאֵיזֶה הֵיכָל שֶׁרוֹצֶה לִכָּנֵס וְלִלְמֹד, כָּכָה יִהְיֶה לֶעָתִיד לָבוֹא לְאֵלּוּ שֶׁנִּזְהָרִין בַּעֲנִיַּת אֲמֵנִים שֶׁיִּפְתְּחוּ לִפְנֵיהֶם כָּל הֵיכָלִין לִלְמֹד תּוֹרָה בְּמִתִיבְתָּא דִּלְעֵלָּא, וְכָל תַּרְעִין יְהוֹ פְּתִיחִין לֵהּ וְלֵית דְּיִמְחֵה בְּיָדֵהּ, כַּאֲשֶׁר תִּרְאֶה מִדִּבְרֵי הַקְדוֹשִׁים. (שׁוֹמֵר אֱמוּנִים, חֵלֶק ב, רמז:)

בַּעַל יָאְרְצַיְיט הַמִּתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד לֹא הוֹעִיל כְּלוּם לִנְשְׁמַת אָבִיו וְאִמּוֹ אִם אֵין עוֹנִין כָּרָאוּי

(ג) אַעְתִּיק מַעֲשֶׂה הַיְדוּעַ שֶׁרָמְזוּ עָלֶיהָ כָּל הַפּוֹסְקִים הַמְדַבְּרִים מִמַּעֲלַת אֲמִירַת קַדִּישׁ אַחַר אָב וָאֵם (עַיֵּן דַּרְכֵי מֹשֶׁה וְרַמ״א יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שָׁעוֹ) וּמוּבָא בַּאֲרִיכוּת בְּאוֹר־זָרוּעַ (הִלְכוֹת שַׁבָּת, סִימָן נ) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁרָאָה אָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה עָרֹם וְשָׁחוֹר כְּפֶחָם וְהָיָה טָעוּן עַל רֹאשׁוֹ מִטְעָן כַּעֲשָׂרָה טְעוּנִין, וְהָיָה רָץ כִּמְרוּצַת הַסּוּס. גָּזַר עָלָיו רַבִּי עֲקִיבָא וְהֶעֱמִידוֹ, וְאָמַר לְאוֹתוֹ הָאִישׁ לָמָּה אַתָּה עוֹשֶׂה עֲבוֹדָה קָשָׁה כָּזֹאת, אִם עֶבֶד אַתָּה וַאֲדוֹנְךָ עוֹשֶׂה לְךָ כָּךְ אֲנִי אֶפְדֶּה אוֹתְךָ מִיָּדוֹ, וְאִם עָנִי אַתָּה אֲנִי מַעֲשִׁיר אוֹתְךָ. אָמַר לוֹ בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ אַל תַּעַכְּבֵנִי שֶׁמָּא יִרְגְּזוּ עָלַי אוֹתָם הַמְמֻנִּים עָלַי. אָמַר לוֹ מַה זֶּה וּמַה מַּעֲשֶׂיךָ. אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ מֵת הוּא וּבְכָל יוֹם וְיוֹם שׁוֹלְחִים אוֹתִי לַחְטֹב עֵצִים וְשׁוֹרְפִין אוֹתִי בָּהֶם. וְאָמַר לוֹ בְּנִי מָה הָיִיתָה מַלְאכְתְּךָ בָּעוֹלָם שֶׁבָּאתָ מִמֶּנּוּ. אָמַר לוֹ גַּבַּאי הַמַּס הָיִיתִי וְהָיִיתִי מַרְאִשֵׁי הָעָם וְנוֹשֵׂא פָּנִים לַעֲשִׁירִים וְהוֹרֵג עֲנִיִּים. אָמַר לוֹ כְּלוּם שָׁמַעְתָּ מִן הַמְמֻנִּים עָלֶיךָ אִם יֵשׁ לְךָ תַּקָּנָה. אָמַר לוֹ בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ אַל תְּעַכְּבֵנִי שֶׁמָּא יִרְגְּזוּ עָלַי בַּעֲלֵי פַּרְעָנוּת [שָׁמַעְתִּי] שֶׁאוֹתוֹ הָאִישׁ אֵין לוֹ תַּקָּנָה, אֶלָּא שָׁמַעְתִּי מֵהֶם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאֶלְמָלֵי הָיָה לוֹ לָזֶה הֶעָנִי בֵּן שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּקָהָל וְאוֹמֵר בָּרְכוּ אֶת ה׳ הַמְבֹרָךְ, וְעוֹנִין אַחֲרָיו בָּרוּךְ ה׳ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד, אוֹ יֹאמַר יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְעוֹנִין אַחֲרָיו יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ, מִיָּד מַתִּירִין אוֹתוֹ הָאִישׁ מִן הַפַּרְעָנוּת, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ לֹא הִנִּיחַ בֵּן בָּעוֹלָם, וְעָזַב אִשְׁתּוֹ מְעֻבֶּרֶת וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם תֵּלֵד זָכָר מִי מְלַמְּדוֹ, שֶׁאֵין לְאוֹתוֹ הָאִישׁ אָהוּב בָּעוֹלָם.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה קִבֵּל עָלָיו רַבִּי עֲקִיבָא לַיְלָךְ וּלְחַפֵּשׂ אִם הוֹלִיד בֵּן כְּדֵי שֶׁיְּלַמְּדוֹ תּוֹרָה וְיַעֲמִידוֹ לִפְנֵי הַצִּבּוּר. אָמַר לוֹ מַה שְׁמֶךָ, אָמַר לוֹ עֲקִיבָא, וְשׁוּם אִנְתְּתָךְ, אָמַר לוֹ שׁוֹשְׁבִינָא. וְשׁוּם קַרְתָּךְ, אָמַר לוֹ לוּדְקִיָא. מִיָּד נִצְטַעֵר רַבִּי עֲקִיבָא צַעַר גָּדוֹל וְהָלַךְ וְשָׁאַל עָלָיו. כֵּינָן

שֶׁבָּא לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁאַל עָלָיו, אָמְרוּ לוֹ יִשְׁתַּחֲקוּ עַצְמוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ הָרָשָׁע. שֶׁאַל עַל אִשְׁתּוֹ, אָמְרוּ לוֹ יִמַּחֵה זִכְרָהּ מִן הָעוֹלָם. שֶׁאַל עַל הַבֵּן, אָמְרוּ הֲרֵי עָרֵל הוּא, אֲפִלּוּ מִצְוֹת מִילָה לֹא עָסְקוּ [בּוֹ]. מִיָּד נִטְלוֹ רַבִּי עֲקִיבָא וּמָלוֹ וְהוֹשִׁיבוֹ לְפָנָיו וְלֹא הָיָה מְקַבֵּל תּוֹרָה, עַד שֶׁיָּשַׁב עָלָיו אַרְבָּעִים יוֹם בְּתַעֲנִית, יָצְתָה בַּת־קוֹל וְאָמְרָה לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא לְךָ וְלַמֵּד לוֹ. הָלַךְ וְלִמְּדוֹ תּוֹרָה וּקְרִיאַת־שְׁמַע וּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן וְהֶעֱמִידוֹ לִפְנֵי הַקָּהָל וְאָמַר בָּרְכוּ אֶת ה' הַמְבֹרָךְ וְעָנוּ הַקָּהָל בָּרוּךְ ה' הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד יִתְגַּדַּל יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִיָּד הִתִּירוּ הַמֵּת מִן הַפַּרְעָנוּת. מִיָּד בָּא לְרַבִּי עֲקִיבָא בַּחֲלוֹם וְאָמַר יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' שֶׁתְּנוּחַ דַּעְתְּךָ בְּגַן־עֵדֶן שֶׁהִצַּלְתָּ אוֹתִי מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, מִיָּד פָּתַח רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר יְהִי שְׁמֵהּ ה' לְעוֹלָם ה' זִכְרְךָ לְדוֹר וָדוֹר. וְכֵן מָצָא מוֹרִי הָרַב רַבִּי אֶלְעָזָר מְוֹרַמְשָׁא בְּתָנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּא דְּקָטָן הָאוֹמֵר יִתְגַּדַּל מַצִּיל אָבִיו מִן הַפַּרְעָנוּת עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

יְזֻכֶּה לִהְיוֹת בְּהֵיכַל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ – וְזוֹכֶה לְאוֹר הָעוֹלָם הַבָּא

(ד) וְיֵשׁ לְמָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ גַּם־כֵּן עָלָיו גְּדוֹלָה בַּעֲנִיַּת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא, וּמִפְּנֵי זֶה מָשִׁיחַ עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וּמִסְתְּמָא כָּכָה גַּם־כֵּן יִשְׁתַּלְּמוּ לֶעָתִיד לָבוֹא, שֶׁיִּזְכּוּ לִהְיוֹת מֵהֵיכְלָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא, וּלְקַבֵּל אַלְפָּנָה דְּאוֹרַיְתָא מִפְּנָיו, אֲשֶׁר לֹא כָּל אֶחָד יִזְכֶּה לָזֶה אֶלָּא מִי וָמִי. (שׁוֹמֵר אֱמוּנִים, חֵלֶק ב, דַּף רנז)

(ה) לָכֵן פָּסַק וְתָנֵי הַתָּנָא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי מֵאִיר מֵאֵימָתַי הַתִּינוֹק בָּא לָעוֹלָם הַבָּא מִשָּׁעָה שֶׁעוֹנֶה אָמֵן, כִּי כְּשֶׁהַתִּינוֹק בָּא לָזֶה הָעוֹלָם הוּא כְּגֹלֶם בְּלִי צוּרָה וְאֵין יָכוֹל לִזְכּוֹת לְאוֹר עוֹלָם הַבָּא כִּי צָרִיךְ לָזֶה לְבוּשׁ כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית ז: לך צא. תרומה קא.) שֶׁבְּלֹא לְבוּשׁ אִי אֶפְשָׁר לִכָּנֵס לְגַן־עֵדֶן, וְאִם הַתִּינוֹק זוֹכֶה לַעֲנוֹת אָמֵן מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ צוּרָה וּלְבוּשׁ, וְגָדוֹל עֲנִיַּת אָמֵן שֶׁאֲפִלּוּ בְּלֹא הוֹדַע מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ הַתִּינוֹק לְבוּשׁ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא. (שָׁם)

הַ״שְׁיִינָע אִידֶן״ גּוֹרְמִים לַהֲמוֹן הָעָם לְסַפֵּר בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ וְקַדִּישׁ, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם צָרוֹת לְשׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, רַחֲמָנָא לְצַלַּן, וְעִכּוּב הַגְּאֻלָּה

(ו) וּבַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ הַגָּן מֵבִיא שֶׁזֶּה סִבַּת עִכּוּב הַגְּאֻלָּה, רַחֲמָנָא לְצַלַּן. כְּבָר גִּלּוּ לָזֶה הַצַּדִּיק מִן הַשָּׁמַיִם וְכָכָה גִּלָּה הַקָּדוֹשׁ רַבִּי יִיבָא מְאוֹסְטְרָאהּ שֶׁזֶּה עִכּוּב הַגְּאֻלָּה עַד עַכְשָׁו, רַחֲמָנָא לְצַלַּן. לָכֵן אַחַי אֲהוּבַי חוּסוּ נָא וַחֲמֹלוּ עַל נַפְשְׁכֶם וְהִזָּהֲרוּ וְהִזָּהֲרוּ בָּזֶה מְאֹד וּתְקַבְּלוּ שָׂכָר נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי זֶה עַכְשָׁו מַמָּשׁ נֶחְשָׁב לְמֵת מִצְוָה, וּמִי שֶׁיַּעֲבֹר עַל זֶה אֵינוֹ נֶחְשָׁב מִתַּלְמִידַי, כִּי עַל זֶה מָסַרְתִּי תָּמִיד נַפְשִׁי בְּבֵית־מִדְרָשִׁי שֶׁיָּכְלְתִּי לְמִחוֹת, וְגַם בְּבָתֵּי־מִדְרָשִׁים אֲחֵרִים אֲצֶל שֶׁכְּנַי שֶׁיָּכְלְתִּי לִפְעֹל אֶצְלָם, כִּי הָרְחוֹקִים בְּהֶסְתַּכְּלוּת עַל ״שְׁיִינָע יוּדִי״ן״ שֶׁעוֹבְרִים עַל זֶה אֵין שׂוּם פִּתְחוֹן פֶּה לְמִחוֹת כְּיָדוּעַ, רַק הַשּׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לְמַדּוֹרָא תַּתָּאָה בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּית כַּמּוּבָא בַּלָּשׁוֹן שֶׁל זֹהַר הַקָּדוֹשׁ יָחוּס עַל נַפְשׁוֹ וְלֹא יְדַבֵּר שׂוּם דִּבּוּר בְּשָׁעָה שֶׁהַשַּׁ״ץ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה, וְלֹא בְּשָׁעַת קְדִישׁ, וְלֹא בְּשָׁעַת קְרִיאַת־הַתּוֹרָה, אוֹ אֲמִירַת הַבְּרָכוֹת וְכוּ׳.

וְאִם יְדָמֶה לָהֶם הַיֵּצֶר שֶׁיִּפְסִידוּ מָמוֹן בְּשָׁבִיל זֶה יִמְסְרוּ נַפְשָׁם עַל מָמוֹן הַבָּזוּי, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין מַפְסִידִין חַס וְשָׁלוֹם עַל כְּבוֹד שָׁמַיִם לְעוֹלָם כִּי דּוֹרְשֵׁי ה' לֹא יַחְסְרוּ וְכוּ׳.

(ז) שָׁמַעְתִּי לְסַפֵּר מֵהַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ בַּעַל אִמְרֵי אֵשׁ זְצַ״ל שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה אֶצְלוֹ תַּלְמִיד שֶׁשָּׁח בְּשָׁעָה שֶׁהַשַּׁ״ץ חָזַר הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, וּקְרָאוֹ אַחַר־כָּךְ כָּל הַיּוֹם בְּשֵׁם ״גָּדוֹל״, וְלֹא יָדְעוּ הַתַּלְמִידִים טַעַם הַדָּבָר, וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ, וְהֵשִׁיב, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁח בְּשָׁעָה שֶׁהַשַּׁ״ץ חָזַר הַתְּפִלָּה נַעֲשָׂה בָּזֶה בְּכְלַל חוֹטֵא וְגָדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא כַּמּוּבָא בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ (אֹרַח־חַיִּים קכד–ז) עַל־כֵּן קְרָאתִיו גָּדוֹל, וְדִבְרֵי פִּי חֲכָמִים חֵן. (שׁוֹמֵר אֱמוּנִים, דַּף רנב:)

(ח) עַל־פִּי רֹב אִם בָּא אֶצְלוֹ אָדָם יָאֶה וְשֶׁפְרָא לְדַבֵּר אִלְיוֹ, וְהוּא בּוֹשׁ לוֹמַר לוֹ הֲלוֹא עַכְשָׁו הוּא חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ, אוֹ בְּאֶמְצַע קְדִישׁ, לְךָ כִּי לֹא אֲדַבֵּר עִמְּךָ, כִּי יֵשׁ לוֹ בּוּשָׁה שֶׁיַּחֲזִיקוּ אוֹתוֹ לְ״בַטְלָן וּפְרוּמְעֶר שׁוֹטֶה״ וְעַל זֶה מַסִּיק הַכָּתוּב ״חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם״ כִּי אֵין רָאוּי לְאֶמֶת לִהְיוֹת בַּיְשָׁנִית וּפַחְדָנִית, וּתְחַזֵּק וּתְאַמֵּץ לִבְּךָ שֶׁלֹּא תִּפָּחֵד מִשּׁוּם אִישׁ וְלֹא תִּבּוֹשׁ רַק תְּקַיֵּם הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ וְגוֹעֲרִין בּוֹ, וְאֵין חִלּוּק מִי שֶׁיִּהְיֶה צָרִיךְ לִגְעֹר בּוֹ בִּפְרָט לַמְדַבְּרִים בָּרַבִּים, אָז אִם מוֹחֶה בְּיָדָם וְגוֹרֵם לָרַבִּים עַל־יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ שֶׁיַּעֲנוּ אָמֵן, זְכוּת הָרַבִּים תְּלוּיָה בּוֹ, וַהֲגַם שֶׁתִּרְאֶה אִישׁ קָדוֹשׁ וְצַדִּיק מְדַבֵּר בְּשָׁעַת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּקַּח מִמֶּנּוּ רְאָיָה, כִּי אֲפִלּוּ יָבוֹא אֵלְיָהוּ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְבַטֵּל דָּבָר אֶחָד מִגְּמָרָא וְשֻׁלְחָן־עָרוּךְ, וְכָל־שֶׁכֵּן אַזְהָרוֹת גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת כָּאֵלּוּ, וְאִם תֹּהֵא נִזְהָר בָּהֶם תְּקַבֵּל שָׂכָר נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם, וְגַם תּוֹסֶפֶת זְכוּת שֶׁאֲחֵרִים יִלְמְדוּ מִמְּךָ. (שָׁם. וְעַיֵּן בְּסָמוּךְ אוֹת י׳ בְּאֶמְצַע דִּבּוּר ״וּבְשֶׁל״ה״ דִּגְדוֹלֵי הַדּוֹר גַּם־כֵּן נִכְשָׁלִים בָּזֶה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עַיֵּן שָׁם).

(ט) רָגִיל אֲנִי לְמְחוֹת לְאוֹתָן אֲנָשִׁים הַמִּתְפַּלְּלִים תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּעֵת שֶׁהַשַּׁ״ץ חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, כִּי בְּוַדַּאי מַה שֶּׁבַּקָּשׁוּ (בַּתְּחִנּוֹת) לֹא נִתַּן לָהֶם, וּמַה שֶּׁבִּיְדֵם נִטְלָה מֵהֶם, רוֹצֶה לוֹמַר כִּי הַמַּסְכָּם בְּכָל הַפּוֹסְקִים כְּשֶׁהַשַּׁ״ץ חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה יֵשׁ לְקַהֵל לִשְׁתֹּק וְלַעֲנוֹת אָמֵן וּלְכַוֵּן לְבָרְכוֹת שְׁמַבָּרֵךְ הַחַזָּן, וּמִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בָּזֶה מַה שֶּׁבִּיְדוֹ נִטְלָה הֵימֶנּוּ, וּמַה שֶּׁבִּקֵּשׁ בְּשַׁאֲר תְּחִנּוֹת לֹא נִתַּן לוֹ, כִּי בָּא זֶה וְאִבֵּד אֶת זֶה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (סֵפֶר וַיְּ הָעַמּוּדִים פֶּרֶק י׳ בְּסוֹפוֹ, וְרָמַז עָלָה הַמָּגֵן־אַבְרָהָם בְּסִימָן קכד).

וְהִנֵּה בָּאתִי לְעוֹרֵר לִבְּכֶם הַטְּהוֹרִים וְכָל רַבָּנֵי אֶרֶץ וּמוֹרֵי צֶדֶק בְּכָל קְהִלּוֹת וִישׁוּבִים לִגְזֹר עַל הַשַּׁמָּשׁ לְהַזְהִיר הָעָם בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁלֹּא יְדַבְּרוּ, דְּהֵינוּ שֶׁיְּצַוֶּה לְהַכְרִיז ״שְׁתִיקָה יָפָה בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה״ וְאָז יִהְיֶה לָהֶם שִׂיבָה טוֹבָה שֶׁהוּא רָאשֵׁי־תֵבוֹת שְׁ׳תִיקָה יָ׳פָה בְּ׳שָׁעַת הַ׳תְּפִלָּה.

וְכָל אָדָם יִזָּהֵר מְאֹד בְּתִשּׁוּבָה קַלָּה כָּזוֹ, וְאַף אִם כְּבָר דִּבֵּר יִהְיֶה לוֹ תִּקּוּן גָּדוֹל מֵהַיּוֹם וְהָלְאָה עַל־יְדֵי שֶׁיִּנְעַר בַּחֲבֵרוֹ, וְהַחֲיוֹב מֻטָּל עָלָיו לִגְעֹר בַּחֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ (סִימָן קכד), וְנִרְאֶה לִי כַּוָּנַת הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ שֶׁהוּא כְּמוֹ רוֹצֵחַ שֶׁנֶּהֱרָג עַל יָדוֹ כַּמָּה בָּנִים.

וְזֶה יוֹבֵן הַפָּסוּק: לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם מוּסָר לֹא לָקָחוּ, רוֹצֶה לוֹמַר שֶׁלֹּא לָקְחוּ מוּסָר וְהָיוּ מְדַבְּרִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כַּנַּ״ל, וְעַל־כֵּן חֶטְאָם גָּדוֹל כְּמוֹ חֵטְא כַּיִן שֶׁהָרַג לְאָחִיו, וְגָדוֹל הָיָה עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא, עֲוֹנוֹ נָמֵי גָּדוֹל וְגָדוֹל כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה שֶׁיִּזְכֶּה לְעַצְמוֹ וּמְזַכֶּה לַאֲחֵרִים עִמּוֹ, וּזְדוֹנוֹתֵיכֶם נַעֲשֶׂה לָכֶם כְּזֵכִיּוֹת וְנִבְרָא לָכֶם מַלְאֲכֵי רַחֲמִים, וְתִגְרְמוּ חַיִּים לָכֶם וְלִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם בְּטוֹב וּבְנֹעַם אָמֵן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (סֵפֶר הַגָּן וְדֶרֶךְ מֹשֶׁה, יוֹם טו)

(יא) וְהַשְּׁלִישִׁי הֵכִי קָשֶׁה מַה שֶּׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הָאֲנָשִׁים הַמְּסֻיָּמִים הַנִּקְרָאִין ״שַׁיְיגֶע אִידֶען״ אֵין נִזְהָרִין בַּאֲמִירַת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מִפַּעַם לְפַעַם וְנִמְשָׁכִין בְּשִׂיחָה וְזֶהוּ בְּאֶמֶת חִלּוּל הַשֵּׁם גָּדוֹל בֵּין מִצַּד אוֹתָם הָרוֹאִין שֶׁהַגְּדוֹלִים אֵין נִזְהָרִין וְכָל־שֶׁכֵּן מִצַּד פְּשׁוּטֵי הָמוֹן שֶׁאֵין לָהֶם מִמִּי לִלְמֹד מוּסָר שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְהוּא חִלּוּל הַשֵּׁם נוֹרָא, לְכַד מִמַּה שֶּׁמְּכַוֵּנָה עַל־יְדֵי זֶה מִמַּחֲטִיאֵי הָרַבִּים שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא.

(יב) וְלוּ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ אֵיזֶה בַּתֵּי מִדְרָשִׁים לַעֲשׂוֹת תַּקָּנָה חִיּוּבִית בְּבֵית־מִדְרָשָׁם שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ לְהִתְפַּלֵּל שָׁם רַק אוֹתָם שֶׁבִּיכָלְתָּם לַעֲצֹר רוּחָם מִלַּעְסֹק בְּשִׂיחָה בְּטֵלָה בְּעֵדֶן הַתְּפִלָּה אָז יִרְאוּ כִּי לֹא יַפְסִידוּ בָּזֶה וּכְמַאֲמַר הָעוֹלָם ״צוּם בַּאשְׁעפְּער דַּערְלַייְגְט מֶען נִישְׁט״ וּמַה גַּם שֶׁיִּדְעֻנָא בִּבְרוּר כִּי מְצוּיִים בָּרוּךְ הַשֵּׁם הַרְבֵּה מְאֹד אַבְרֵכִים שֶׁמִּחַפְּשִׂין אַחַר בֵּית־הַכְּנֶסֶת שֶׁמִּתְפַּלְּלִין שָׁם כַּהֲגֶן בְּלִי שִׂיחָה מִתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה עַד סוֹפָהּ, וְאֵין מַעֲצוֹר מִה׳ לְהוֹשִׁיעַ בֵּין רַב לְמֻעָט.

שָׂכָר נִפְלָא לְהָעוֹנֶה

(יג) גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ. (בְּרָכוֹת נג:)

(יד) כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ פּוֹתְחִין לוֹ שַׁעֲרֵי גַּן־עֵדֶן. (שַׁבָּת קיט:)

(טו) קָטָן מַאימָתַי בָּא לָעוֹלָם הַבָּא? מִשָּׁעָה שֶׁיֹּאמַר אָמֵן. (סַנְהֶדְרִין קי:)

(טז) אֵין גָּדוֹל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יוֹתֵר מֵאָמֵן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹנִין. (דְּבָרִים־רַבָּה ז)

(יז) כָּל מִי שֶׁעוֹנֶה אָמֵן בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכֶה לַעֲנוֹת אָמֵן לֶעָתִיד לָבוֹא. (שָׁם)

(יח) בְּשָׁבִיל אָמֵן אֶחָד שֶׁעוֹנִים רְשָׁעִים מִתּוֹךְ גֵּיהִנֹּם נִצּוֹלִין מִתּוֹכוֹ. (יַלְקוּט יְשַׁעְיָה תכט)

(יט) עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁאֵינָן יוֹדְעִין לֹא לִקְרוֹת וְלֹא לִשְׁנוֹת וְלֹא לִדְרֹשׁ וְהֵם נִכְנָסִים לְבָתֵּי־כְּנֵסִיוֹת וּלְבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת וְעוֹנִין אָמֵן אֲפִלּוּ אֵין בְּיָדָן אֶלָּא שֶׁכַר אָמֵן זֶה דַּיָּם. (אַגָּדוֹת בְּרֵאשִׁית עט)

(כ) אֵלּוּ הָעוֹנִים אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחָם קָיְמִים בְּהֵיכָל שֶׁנִּי בְּגַן־עֵדֶן. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק א, לח:)

(כא) הַמְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְכַוֵּן בְּאָמֵן כָּרָאוּי עוֹלֶה מַדְרֵגָה אַחַר מַדְרֵגָה בָּעוֹלָם הַהוּא. (שָׁם, חֵלֶק ג, רפו)

(כב) הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה. (תִּקּוּנֵי זֹהַר יט, מ. וְעַיֵּן חֵלֶק ג׳ כ. וּבַתּוֹסָפוֹת שָׁם. וּבְרַעְיָא מְהֵימְנָא הַגִּרְסָא ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ״ וְלֹא ״אָמֵן״ בִּלְבַד).

(כג) בַּעֲנִיַּת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא צָרִיךְ לְעוֹרֵר כָּל הָאֲבָרִים בְּכֹחַ גָּדוֹל, וּבָזֶה שׁוֹבְרִים כֹּחַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק ג, רכ)

(כד) בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹנִים אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּקוֹל רָם מִתְמַלֵּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רַחֲמִים וְחָס עַל כֹּל וַאֲפִלּוּ עַל הָרְשָׁעִים שֶׁבְּגֵיהִנֹּם וּמֵרִיחִים לָהֶם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם שָׁעָה וְחֲצִי שָׁעָה. (שָׁם, חֵלֶק א, סב:)

(כה) כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה שׁוֹמְרִים לַעֲנוֹת אָמֵן וּמְכַוְּנִים לִבָּם כָּרָאוּי כַּמָּה שַׁעֲרֵי בְּרָכָה נִפְתָּחִים לָהֶם לְמַעְלָה, וְכַמָּה טוֹבָה מָצוּי בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כַּמָּה שִׂמְחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. (שָׁם, חֵלֶק ג, רפה:)

(כו) הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בַּחֲלוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא. (בְּרָכוֹת נז.)

(כז) עָלְמָא אַמַּאי קָא מְקַיֵּם? אַקְדֻּשָּׁה דְּסִדְרָא וְאֵיהָא שְׁמֵהּ רַבָּא דְּאַגַּדְתָּא. (סוֹטָה מט.)

(כח) כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכֶה לַעֲנוֹת אָמֵן לָעוֹלָם הַבָּא. (דְּבָרִים־רַבָּה ז–א, תַּנְחוּמָא צו, ח)

(כט) הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ אֲפִלּוּ הָיָה בּוֹ שֶׁמֶץ עֲבוֹדָה־זָרָה מוֹחֲלִין לוֹ. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ וַיִּקְרָא רָעְיָא מְהֵימְנָא דַּף כ)

(ל) אִיתָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים מִי שֶׁנִּזְהָר מִלְּדַבֵּר בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה מְסֻגָּל לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשִׂיבָה טוֹבָה. ״שִׂיבָה״ רָאשֵׁי־תֵבוֹת שִׁתִּיקָה יְפֶה בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה. (סֵפֶר הַפְּנִים דַּף יא: אוֹת כב)

מָשָׁל מַתְאִים מֵהָרַב הַקָּדוֹשׁ מֵאַפְטָא עַל הַכְּסִלּוּת שֶׁל הַפִּתְאִים הַמְאַבְּדִים הוֹן יָקָר בְּבִטּוּל עֲנִיַּת אָמֵן

(לא) מֵהָרַב הַקָּדוֹשׁ מֵאַפְטָא זי״ע (בַּעַל מְחַבֵּר סִפְרֵי אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל דִּבְרֵי אֱמֶת). בַּמִּדְרָשׁ פָּרָשַׁת עֵקֶב, וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן הַדָּא הוּא דִּכְתִיב הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה וְגוֹ׳ וְהִיא פְּלִיאָה. וְאָמַר הָרַב הַקָּדוֹשׁ, מָשָׁל לְאֶחָד שֶׁהָיָה מְחַסֵּר פַּרְנָסָה, לֹא עָלִינוּ, וְהָיָה לוֹ לְבוּשָׁה לַיְלָךְ וּלְקַבֵּץ בְּמָקוֹמוֹ שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ צְדָקָה, עַד שֶׁהִכְרִיחַ לָעָזֹב בֵּיתוֹ וּמְקוֹמוֹ לַיְלָךְ לִמְקוֹמוֹת שֶׁאֵין מַכִּירִין, וְהָלַךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים עַד שֶׁבָּא לְמָקוֹם הַחוּילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב כִּי שָׁם הָרִים גְּדוֹלִים וּמַחֲצַב הַזָּהָב וְכָל אֶבֶן יְקָרָה נִמְצָא שָׁם, וּבְמְדִינָה זוֹ מְנֻחִים אֲבָנִים טוֹבוֹת הַפְּקֵר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחוֹבוֹת כְּמוֹ בִּמְדִינוֹתֵינוּ אֲבָנִים פְּשׁוּטִים שֶׁמְּנֻחִים הַפְּקֵר, וּלְכָל אֶבֶן הֵיקֵר מִשָּׁם (הֵם הַדִּימַאנְטִין וּבְרִילַאנְטִין) אֲפִלּוּ הַקָּטָן שֶׁבְּקְטַנִּים מֵהֶם אֵין לָהּ שִׁעוּר וְעֵרֶךְ כַּמָּה שָׁוֶה בִּמְדִינוֹתֵינוּ.

אֲבָל הָאִישׁ הַזֶּה לֹא שָׂם עַל לִבּוֹ וְלֹא הֵבִין אֵיכוּתָם עַד הֵיכָן הֵם יְקָרִים, כִּי עָלָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁהֵם אֲבָנִים פְּשׁוּטִים, רַק מִמַּה שֶּׁרָאָה בָּהֶם קְצַת שִׁנּוּי בְּמַרְאִיתָם מֵהָאֲבָנִים שֶׁבִּמְקוֹמוֹ הוּטַב בְּעֵינָיו וְלָקַח אֲמִתְּחַת קְטָן וְשָׂם מְעַט אֲבָנִים קְטַנִּים בְּאֲמִתַּחְתּוֹ כִּי הָיָה בְּדַעְתּוֹ לָשׁוּב לְבֵיתוֹ לְמְקוֹמוֹ. וְגַם בְּמְדִינָה זוֹ הַנִּזְכֶּרֶת אֲשֶׁר שָׁם הָאֲבָנִים הַטּוֹבוֹת עוֹשִׂים לַבְּגָדִים כְּפִתּוּרִים מֵהָאֲבָנִים הַטּוֹבוֹת הַיְקָרִים שֶׁבָּהֶם וְגַם הָאִישׁ הַזֶּה כַּאֲשֶׁר נִתְעַכֵּב שָׁם זְמַן רַב עָשָׂה לוֹ שָׁם גַּם־כֵּן בְּגֶד אֶחָד וְעָשׂוּ לוֹ גַּם־כֵּן בְּגֶד עִם כַּפְתּוֹרִים הָהֵם, וְחָזַר לְבֵיתוֹ מִמְּקוֹם לְמָקוֹם עַד שֶׁיָּשׁוּב לְבֵיתוֹ, וְתָעָה עַל הַדֶּרֶךְ אֵיזֶה יָמִים וְלֹא הָיָה לוֹ מַה לֶּאֱכֹל.

וּפָגַע בְּאֶחָד וְהָיָה לוֹ שַׂק גָּדוֹל מָלֵא לֶחֶם רַק שֶׁהָיָה בְּרַמָּאוּת כִּי כָּל הַשַּׂק הָיָה לֶחֶם עִפּוּשִׁים וְאֵינָם רְאוּיִים לְכְלוּם רַק עַל הַשַּׂק מִלְמַעְלָה הָיָה מַכְסֶה בְּלֶחֶם יָפֶה וְלֹא הָיָה נָכָר לֶחֶם הָעִפּוּשִׁים. וְאָמַר הָאִישׁ שֶׁיִּתֵּן לוֹ לֶחֶם לֶאֱכֹל כִּי הָיָה רָעֵב, וְאָמַר לוֹ מַה תִּתֵּן לִי בְּעַד כָּל הַשַּׂק לֶחֶם, אָמַר לוֹ הָאִישׁ אֵין לִי כְּלוּם רַק אֲבָנִים בְּאֲמִתַּחְתִּי. וְכֵן עָשׂוּ, שֶׁהָאִישׁ הֵרִיק לוֹ מֵאֲמִתַּחְתּוֹ הָאֲבָנִים הַטּוֹבוֹת וְלָקַח בַּעֲדָם הַשַּׂק עִם הַלֶּחֶם הָעִפּוּשִׁים.

וְכַאֲשֶׁר בָּא לְבֵיתוֹ יָצְאוּ לִקְרָאתוֹ בְּנֵי־בֵיתוֹ וִילָדָיו וְהָיָה לָהֶם שִׂמְחָה גְּדוֹלָה כִּי לֹא רָאוּ אוֹתוֹ כָּל־כָּךְ שָׁנִים וְדָמוּ בְּנַפְשָׁם כִּי הֵבִיא לָהֶם מַתָּנוֹת גְּדוֹלוֹת וְהוֹן רַב, וְכַאֲשֶׁר רָאוּ אֶצְלוֹ הַשַּׂק עִם הַלֶּחֶם הָעִפּוּשִׁים הָיָה לָהֶם לְצַעַר גָּדוֹל וְצָעֲקוּ בְּמַר נַפְשָׁם מַה זֶּה שֶׁהָיִיתָ כָּךְ וְכָךְ שָׁנִים עַל הַדֶּרֶךְ וְהֵבֵאתָ לָנוּ שַׂק לֶחֶם עִפּוּשִׁים שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לִכְלוּם.

וְאַחַר אֵיזֶה יָמִים כַּאֲשֶׁר חִפְּשׂוּ בַּאֲמִתַּחְתּוֹ מָצְאוּ עוֹד אֶבֶן אַחַת מֵהָאֲבָנִים הַטּוֹבוֹת, שֶׁלֹּא הֵרִיק בְּטוּב כַּאֲשֶׁר נָתַן בְּעַד הַלֶּחֶם הָעִפּוּשִׁים, וְגַם רָאוּ עוֹד עַל הַבֶּגֶד שֶׁלּוֹ הַכַּפְתּוֹרִים מֵהָאֲבָנִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה שָׁם עַל הַבֶּגֶד, וְלָקְחוּ בְּנֵי־בֵיתוֹ הָאֶבֶן הַטּוֹב עִם הַבֶּגֶד לְשׁוּמוֹ אֵצֶל סוֹחֵר גָּדוֹל שֶׁמִּסְחָרוֹ עִם הָאֲבָנִים הַטּוֹבִים, וְאָמַר לָהֶם שֶׁיִּתֵּן בַּעֲדָם עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אֲדוֹמִים, וְשָׂמְחוּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּמָרָה בְּנֵי־בֵיתוֹ. אֲבָל הָאִישׁ הַזֶּה הִתְחִיל לִצְעֹק צְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה וְתָלַשׁ בְּשְׂעָרוֹ אוֹי לִי וַי לִי שֶׁהָיִיתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁהָאֲבָנִים הַטּוֹבִים הַיְקָרִים הָהֵם וְהָיִיתִי יָכוֹל לִקַּח כַּמָּה שֶׁהָיִיתִי רוֹצֶה וְלֹא יָדַעְתִּי אֵיךְ יְקָרִים הֵם בְּכָאן, וְעוֹד הוֹסַפְתִּי חֵטְא עַל פֶּשַׁע שֶׁנָּתַתִּי מְעַט הָאֲבָנִים הַטּוֹבִים שֶׁהָיָה בְּאֲמִתַּחְתִּי בְּעַד הַלֶּחֶם הָעִפּוּשִׁים שֶׁאֵין רְאוּי לִכְלוּם, וּבָכָה מְאֹד וְהָיָה לוֹ לְצַעַר גָּדוֹל רַחֲמָנָא לִצְלַן.

וְהַנִּמְשָׁל מוּבָן. הַנְּשָׁמָה קֹדֶם שֶׁבָּאָה לָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן אוֹכֶלֶת נַהֲמָא דְּכִסּוּפָא, וּבָאָה לָעוֹלָם הַזֶּה לִלְמֹד תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְלַעֲשׂוֹת מִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁתֹּהֵא אוֹכֶלֶת בִּשְׂכָרָהּ, וְכָל מִצְוָה מִמִּצְווֹת הַתּוֹרָה וּדְרָבָנָן אֵין לָהּ שִׁעוּר וַעֲרֶךְ גָּדֵל שְׂכָרָהּ (הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ג) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ) וְעַל זֶה אָמְרוּ חַז״ל שְׂכַר מִצְוָה בְּהַאי עָלְמָא לֵיכָא, הַפְרוּשׁ שֶׁאֵין בְּנִמְצָא בְּכָל הָעוֹלָם הַזֶּה לְשַׁלֵּם שְׂכַר בְּעַד מִצְוָה אֶחָת. וְהֶחְכָּם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ אֵינוֹ מְאַבֵּד זְמַנּוֹ לְבַטָּלָה רַק בַּתּוֹרָה וּמִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וַאֲפִלּוּ בְּמַשָּׂא־וּמַתָּן הוּא עוֹשֶׂה לְקִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ. אֲבָל הַכְּסִיל בַּחשֶׁךְ הוֹלֵךְ וּמְאַבֵּד יָמָיו לְבַטָּלָה וּמְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים כָּל הַיּוֹם, וְלֹא דַּי לוֹ כָּל הַיּוֹם, אֲפִלּוּ בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה וּבַחֲזָרַת הַשַּׁ״ץ הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה אֲשֶׁר כָּל אֶמֶן שְׁעוֹנָה אֵין לָהּ שִׁעוּר וַעֲרֶךְ גֹּדֶל שְׂכָרָהּ (עַיֵּן בְּסֵפֶר זֶה אוֹת יג) וְהַמְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים הָעֲנֵשׁ גָּדוֹל מְאֹד(עַיֵּן בְּסֵפֶר זֶה אוֹת כז).

וְזֶה פֵּרוּשׁ הַמִּדְרָשׁ וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן וּפֵרֵשׁ רַשַׁ״י אִם הַמִּצְווֹת קַלּוֹת שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקָבָיו תִּשְׁמְעוּן, וְכָל הַמִּצְווֹת שֶׁיְּדָרוֹ לַעֲשׂוֹת וְשֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה וְלִשְׁמֹעַ כָּל הַבְּרָכָה וְלַעֲנוֹת אָמֵן וְכַלִּים בְּיָדוֹ לְכַיֵּם בְּכָל יוֹם וְהֵם מְכֻוָּנִים לָאֲבָנִים טוֹבִים שֶׁמְּנָחִים הַפְקֵר וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבְּלָם, וְהוֹסִיף עוֹד חֵטְא עַל פֶּשַׁע וּמְדַבֵּר אָז דְּבָרִים בְּטֵלִים הַמְכֻוָּנִים לְלֶחֶם הָעִפּוּשִׁים (אֲבָל עִם כָּל זֶה אֵין יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה מִצְוָה כְּמַאֲמַר חַז״ל כִּפְלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ וְלֹא יַעֲנֶה אָמֵן אֵיזֶה פְּעָמִים וְהֵם מְכֻוָּנִים לָאֲבָנִים טוֹבִים שֶׁנִּמְצָא בַּאֲמִתַּחְתּוֹ הוּא גּוּפוֹ). וְכַאֲשֶׁר הָלוֹךְ יֵלֵךְ מִזֶּה הָעוֹלָם לְעֵת פְּקֻדָּתוֹ וּבָכֹה כִּי שָׁם הוּא מְעוֹת שֶׁלֹּא יוּכַל

לְתִקּוֹן רַחֲמָנָא לִשְׁזְבָן. וְנִגְמָר בְּטוֹב כָּל הַפָּסוּק נִשָּׂא מִשָּׁךְ הַזָּרַע, בְּאֹם שֶׁשּׁוֹמֵעַ כָּל הַבְּרָכוֹת וְעוֹנֶה אָמֵן אֲשֶׁר בָּעוֹלָם הַזֶּה נִרְאֶה שֶׁהוּא דָּבָר קָטָן כְּמוֹ הַזְּרִיעָה שְׁזוֹרְעִין בַּקַּרְקַע, אֲבָל אַחַר־כָּךְ בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לְעֵת פְּקֻדָּתוֹ בֹּא יָבֹא בְּרִנָּה נִשָּׂא אֲלֻמֹּתָיו, נַעֲשֶׂה מִזֶּה אֲלֻמּוֹת גְּדוֹלִים. (סֵפֶר הַפַּנִּים דַּף טו: אוֹת לא)

הָעוֹנֶה אָמֵן כְּדָבְעֵי מְבַטֵּל גְּזֵרוֹת שֶׁעַל הָאָדָם וְנוֹטֵל שָׂכָר עִם כָּל אֶחָד וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִהְיוֹת עֲטָרָה לְרֹאשׁוֹ

(לג) וְזֶה לְשׁוֹן בַּעַל הַטּוּרִים (פְּרָשַׁת כִּי תָבֹא)עַל הַפָּסוּק וּלְתִתְךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לִתְהִלָּה וּלְשֵׁם וּלְתִפְאָרֶת, הַיְנוּ דְּאָמְרִינַן עָתִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִהְיוֹת עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק, שֶׁאוֹתָהּ עֲטָרָה שֶׁמְּעַטְּרִים לַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּתְפִלָּתָם מַחֲזִירָה לָהֶם, אֲבָל מִי שֶׁשָּׁח שִׂיחַת חִלִּין בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת מַקִּיפִים לוֹ כָּל גּוּפוֹ בְּקוֹצִים וְכוּ', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

כְּצוּר נִפְלָא מִכָּל דִּינֵי עֲנִיַּת אָמֵן בְּכָל פְּרָטֶיהָ

(לד) וְהִנֵּה לְאַחַר שֶׁפֵּרַשְׁנוּ קְצָת כַּוָּנַת יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא כִּפְי יַד ה' הַטּוֹבָה עָלֵינוּ, נְפָרֵשׁ וְנַזְהִיר בְּשֵׁם הַזֹּהַר וְהַמְפָרְשִׁים קְצָת מִעְנְיַן תֹּבֶת אָמֵן, שֶׁכָּרוֹ הַרְבֵּה מְאֹד לְנַזְהֵר לְאָמְרוֹ בְּכַוָּנָה וְכָרָאוּי לְפִי דִּינוֹ. וְגַם־כֵּן עָנְשׁוֹ בְּמִדַּת הַדִּין הַקָּשֶׁה לְמִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בּוֹ לְאָמְרוֹ בְּכַוָּנָה וְכָרָאוּי לְפִי דִּינוֹ. אָמְרוּ בְּזֹהַר (פְּרָשַׁת וַיֵּלֶךְ) וּבַגְּמָרָא שַׁבָּת "אָמֵן" נוֹטָרִיקוֹן א"ל מ"לְךָ נ"אֱמָן פֵּרֵשׁ ר"שׁ כְּךָ מְעִידִין עַל בּוֹרְאָן יִתְבָּרַךְ. וְהַמְקַבְּלִים, עֲלֵיהֶם הַשָּׁלוֹם, וּמַלְכָּם בְּרֹאשָׁם סֵפֶר הַזֹּהַר הָאֲרִיכוּ וְהֶעֱמִיקוּ מְאֹד בְּסוֹד תֹּבֶת "אָמֵן" וְאוֹתִיּוֹתָיו וְכָתְבוּ כִּי הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים בְּכֹלֶל תְּלוּיִין בְּמִלַּת אָמֵן וְהוּא עִקָּר וְשֹׁרֶשׁ וְיסוֹד מוּסָד לְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּן, וּמִי שֶׁמְּכַוֵּן לְכָל בְּרָכָה וּבְרָכָה הַיּוֹצֵאת מִפִּי הַמְבָרֵךְ אָמֵן בְּכַוָּנָה וּכְדִינוֹ, גּוֹרֵם לְמַעְלָה קְדֻשָּׁה הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁפַע רַב טוּב לְכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי הוּא הַמְקוֹר הָעֶלְיוֹן מְקוֹר מַיִם חַיִּים כְּמוֹ שֶׁפּוֹתֵחַ הַמַּעְיָן לְהַשְׁקוֹת לְכָל הַצְּרִיכִין הַשָּׁקָאָה וְהַקּוֹל יוֹצֵא בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל לְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל זוֹ הַטּוֹבָה וְהַשִּׁמְחָה גָּרַם פְּלוֹנִי זֶה עֶבֶד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל נְתוּנִים בְּצָרָה וּמִתְפַּלְּלִים הַכְּרוּז יוֹצֵא בְּכָל הָעוֹלָמוֹת פְּתִחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גּוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמוּנִים כְּמוֹ שֶׁהֵם פּוֹתְחִין שַׁעֲרֵי הַבְּרָכוֹת וְהַשְׁפָּעָה מַעְלָה מַעְלָה וּתְקֻבַּל תְּפִלָּתָם, עַד כָּאן בַּזֹּהַר, וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּתַּלְמוּד. וְהִנֵּה זֶהוּ שְׁכָרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבָעוֹלָם הַבָּא מַה שְׁכָרוֹ אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמָּקוֹם הַנִּזְכָּר כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה אוֹתוֹ שֶׁהָיָה נִזְהָר לַעֲנוֹת אָמֵן כָּרָאוּי וּכְדִינוֹ נִשְׁמָתוֹ הוֹלֶכֶת וּמַכְרֶזֶת לְפָנָיו פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְגוֹמֵר, רֶמֶז שֶׁהָיָה הוּא פּוֹתֵחַ הַהַשְׁפָּעָה וְהַקְּדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם וְעוֹלֶה מַמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה לְהִתְעַדֵּן בְּגַן־עֵדֶן בָּעוֹלָם הַבָּא וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, וְכָל זֶה דַּוְקָא אִי אִיהוּ קַדִּישׁ שְׁם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְכַוֵּן בּוֹ כָּרָאוּי וּכְדִינוֹ. אֲבָל אִי שָׁמַע מִפִּי הַמְבָרֵךְ וְלֹא אִתְכַּוַּן כִּדְקָא יָאוּת וּכְמָה דְּאִצְטְרִיךְ, עָלָיו נֶאֱמַר וּבְזַי יְקַלּוּ. וּבְשָׁעָה שֶׁיִּצְטָרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁהוּא לֹא פָּתַח שַׁעֲרֵי הַבְּרָכָה וְהַהַשְׁפָּעָה לְמַעְלָה כָּךְ לֹא פּוֹתְחִין לוֹ. וּבְשָׁעָה שֶׁיּוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה מַכְרִיזִין לְפָנָיו סִגְרוּ פִּתְחֵי גַּן־עֵדֶן מִלְּפְנֵי פְּלוֹנִי וְלֹא תִקַּבְּלוּ אוֹתוֹ וְיִטְלוּהוּ לִנְשָׁמָתָהּ וְנָחִית לַגֵּיהִנֹּם מִדַּרְגָּא אַחַר הַמַּדְרֵגָא עַד שֶׁיּוֹרֵד לְמַדְרֵגָא הַנִּקְרֵאת אֲבַדּוֹן וְנִקְרֵאת תַּחְתִּית וּמִי שֶׁיּוֹרֵד לְשָׁם אֵינוֹ עוֹלֶה לְעוֹלָם וְהַהוּא אִקְרֵי גֶּבֶר שֶׁנֶּאֱבַד וְנִכְרַת מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, וּבְמָקוֹם הָרַע הַזֶּה מוֹרִידִין אוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ מְכַוְּנִין לַעֲנוֹת אָמֵן, עַד כָּאן מֵהַזֹּהַר. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָל הַחִזָּיוֹן הַזֶּה דִּבֶּר רַבֵּנוּ בַחְיֵי בְּפָרָשַׁת בְּשַׁלַּח אַף כִּי לֹא רָאָה מֵאוֹרוֹת הַזֹּהַר מִיָּמָיו.

וְלִהְיוֹת שֶׁכָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה אֵינוֹ נַעֲשֶׂה אֶלָּא דַּוְקָא לְמִי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לַעֲנוֹת אָמֵן כָּרָאוּי וּכְדִינוֹ כְּמוֹ שֶׁהִתְנָה זֶה בְּזֹהַר פַּעֲמַיִם וְשָׁלֹשׁ, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם נוֹהֵג בִּזָּיוֹן וְאֵינוֹ מְכַוֵּן לַעֲנוֹת כָּרָאוּי וּכְדִינוֹ אָז מִתְהַפֵּךְ לוֹ הַכָּבוֹד לְקָלוֹן וְהָעֹנֶג לְנֶגַע, עַל־כֵּן נַעְתִּיק דִּינֵי עֲנִיַּת אָמֵן מֵהַפּוֹסְקִים, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּמַה שֶׁהוֹסַפְנוּ נַפְשׁ מִשֶּׁלָּנוּ וְהוּא מִצְטָרֵךְ מְאֹד וְשֹׁרֶשׁ הַכֹּל כִּדְי שֶׁיִּהְיֶה לְזִכָּרוֹן תָּמִיד

לְהַבְלִתִי יוֹדְעִים וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם עוֹד לְמִכְשׁוֹל עָוֹן: צָרִיךְ שֶׁיִּשְׁמַע הַבְּרָכָה מִפִּי הַמְבָרֵךְ מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף, וּבְדִיעֲבַד אוֹ בְּאֹנֶס כְּגוֹן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִשְׁמֹעַ מִפִּי הַמְבָרֵךְ שֶׁהַבַּיִת־הַכְּנֶסֶת כָּל־כָּךְ גְּדוֹלָה, אִם יוֹדֵעַ אֵיזֶה בְּרָכָה הוּא מְבָרֵךְ יָכוֹל לַעֲנוֹת אָמֵן, וְאִם לָאו לֹא יַעֲנֶה אָמֵן. וְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא יַעֲנֶה אָמֵן חֲטוּפָה, דְּהַיְנוּ כְּאִלּוּ הָאֶלֶף נְקוּדָה בַּחֲטָף רַק יִקְרָא הָאֶלֶף בְּקָמֶץ רָחָב. וְיִזָּהֵר גַּם־כֵּן שֶׁלֹּא לְקְרוֹת הַמֵּם בְּסֶגוֹל כִּי אִם בְּצֵירֵי. וְגַם יִזָּהֵר שֶׁמִּיָּד שֶׁיִּסַּיֵּם הַמְבָרֵךְ הַבְּרָכָה יַעֲנֶה אָמֵן וְלֹא יְשַׁהֶּה וְיַמְתִּין בֵּינְתַיִם כִּי זֶה נִקְרָא אָמֵן יְתוֹמָה. וְגַם יִזָּהֵר שֶׁלֹּא לַעֲנוֹת אָמֵן קֹדֶם שֶׁסִּיֵּם הַמְבָרֵךְ כִּי זֶה נִקְרָא אָמֵן חֲטוּפָה שֶׁחוֹטֵף וְאוֹמֵר אָמֵן קֹדֶם שֶׁתִּכְלֶה הַבְּרָכָה מִפִּי הַמְבָרֵךְ וְעַל מָה הוּא עוֹנֶה. וְיִזָּהֵר גַּם־כֵּן שֶׁלֹּא יֹאמַר מִלַּת אָמֵן בְּמְהִירוּת כִּי זֶה נִקְרָא גַּם־כֵּן אָמֵן חֲטוּפָה רַק שֶׁיַּאֲרִיךְ כְּשִׁעוּר שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר א׳ל מ׳לֶךְ נ׳אֱמָן. וְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא יַאֲרִיךְ יוֹתֵר מִזֶּה הַשִּׁעוּר כִּי אָז אֵין בְּמִשְׁמָעוּת הַתֵּבָה כְּלוּם כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי. וְיִזָּהֵר שֶׁיִּחְתֹּךְ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁתְּהֵא נִכֶּרֶת יָפֶה קְרִיאַת הָאֶלֶף וּקְרִיאַת הַנּוּן, וְאִם לָאו אָז נִקְרָא אָמֵן קְטוּפָה. אָמְרוּ הַחֲכָמִים הָעוֹנֶה אָמֵן יְתוֹמָה יִהְיוּ בָּנָיו יְתוֹמִים. קְטוּפָה, יִתְקַטְּפוּ יָמָיו. חֲטוּפָה, יִתְחַטְּפוּ יָמָיו. וְהָעוֹנֶה אָמֵן אֲרֻכָּה יַאֲרִיכוּ יָמָיו. זֶהוּ שְׁכָרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבָעוֹלָם הַבָּא הִנֵּה שְׁכָרוֹ אִתּוֹ שֶׁמַּכְרִזִת נִשְׁמָתוֹ פְּעָלְתוֹ לְפָנָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתְבָנוּ לְעֵיל בְּשֵׁם הַזֹּהַר, רַק יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יַאֲרִיךְ יוֹתֵר מֵהַשִּׁעוּר שֶׁכָּתְבָנוּ לְעֵיל כִּי אֵין בְּמַשְׁמָעוּת הַתֵּבָה כְּלוּם.

(לה) וְהִנֵּה בְּפֵרוּשׁ וְכַוָּנַת מִלַּת אָמֵן יֵשׁ פָּנִים שׁוֹנוֹת, עַל־כֵּן צְרִיכִין אֲנַחְנוּ לְהוֹדִיעַ לְתוֹעֵי רוּחַ בִּינָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא שְׂכָרָם בְּהֶפְסֵדָם. וּתְחִלָּה נְקַדִּים וְנֹאמַר שֶׁהַבְּרָכוֹת כֻּלָּם הֵם נֶחֱלָקִים לְמַחֲלוֹקוֹת, יֵשׁ מֵהֶם בִּרְכַּת הַמִּצְוֹוֹת כְּגוֹן בִּרְכַּת עַל נְטִילַת יָדַיִם וְצִיצִית וּתְפִלִּין וְדוֹמֵיהֶם, וְהַכְּלָל כָּל מָקוֹם שֶׁנִּסַּח שֶׁלָּהֶן אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ שְׁכָוָנַת הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ הוּא שֶׁאֲנַחְנוּ מְבָרְכִין לְשֵׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל טוֹב אֲשֶׁר גְּמָלָנוּ שֶׁטָּהֵר וְקִדֵּשׁ אוֹתָנוּ בְּמִצְוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם קִיּוּם הָעוֹלָמוֹת כַּנּוֹדָע וְעַל יְדֵיהֶן אָנוּ נִקְרָאִים קְדוֹשִׁים וְנִתְקַדֵּשׁ גּוּפֵנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ וְהֵם תַּכְלִיתֵנוּ לֹא זוּלַת זֶה בְּשׁוּם עִנְיָן בָּעוֹלָם וְהוּא יִתְבָּרַךְ צִוָּנוּ בְּזוֹ הַמִּצְוָה לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית אוֹ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין וְכַדּוֹמֵיהֶם מֵהַצִּוּוּיִין, אֵז הָעוֹנֶה אָמֵן אַחַר הַמְבָרֵךְ הַבְּרָכוֹת כְּאִלּוּ אָמַר אֱמֶת וֶאֱמוּנָה הוּא הַשָּׁם וְהַבְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ הַמְבָרֵךְ וַאֲנִי מַאֲמִין בָּהּ.

וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁהֵם בִּרְכַּת הַשִּׁיר וְהַשֶּׁבַח וְהַהוֹדָאָה לוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּגוֹן בִּרְכַּת אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי וּבִרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁבִּבְרַכַּת הַמָּזוֹן וְדוֹמֵיהֶם הֵם הוֹדָאָה, יְכַוֵּן הָעוֹנֶה אָמֵת הִיא הַבְּרָכָה וְהַהוֹדָאָה שֶׁבֵּרַךְ וְהוֹדָה הַמְבָרֵךְ כְּעַל טוֹב אֲשֶׁר גְּמָלָנוּ ה׳ וַאֲנִי מוֹדֶה וּמַאֲמִין בָּזֶה, וּכְגוֹן בִּרְכַּת אֲשֶׁר יָצַר, בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, יִשְׁתַּבַּח וְכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁל שַׁחֲרִית וְשֶׁלֹּשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁבְּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, וּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן וְדוֹמֵיהֶם, שֶׁהֵם שֶׁבַח יָקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לְאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל, וּבִרְכַּת הַנֶּהֱנִין בְּכְלָל, אִם־כֵּן הָעוֹנֶה אָמֵן אַחַר אֵלּוּ יְכַוֵּן גַּם־כֵּן הַכַּוָּנָה הַנִּזְכֶּרֶת אֱמֶת הִיא הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁבַח שֶׁבֵּרַךְ הַמְבָרֵךְ וַאֲנִי מוֹדֶה וּמַאֲמִין שֶׁהַשֶּׁבָחִים לוֹ יִתְבָּרַךְ הֵם יָאִים וְנָאִים. וּבִבְרַכַּת הַנֶּהֱנִין יְכַוֵּן הָעוֹנֶה אֱמֶת הוּא הַשֶּׁבַח וְהַבְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ הַמְבָרֵךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא וְהִמְצִיא זֶה הַפְּרִי אוֹ זֶה הָעִנְיָן.

אֲמָנָם בִּרְכוֹת הַשְּׁאֵלוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת וְהַתְּחִנּוֹת, כְּגוֹן אָמֵן שֶׁאַחַר הַקְּדִישׁ שֶׁהוּא תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה וְאַחַר בִּרְכַּת רַחֵם וְהָרַחֲמָן שֶׁבִּבְרַכַּת הַמָּזוֹן וְאַחַר זָכְרֵנוּ שֶׁבְּיַעֲלֶה וְיָבוֹא וְדוֹמֵיהֶן שֶׁהֵם בַּקָּשׁוֹת וְאָמֵן שֶׁאַחַר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהִיא בְּרָכָה, יִצְטָרֵךְ לְהִתְכַּוֵּן הָעוֹנֶה אַחַר הַמְבָרֵךְ וְהַמְבַקֵּשׁ יְהִי רָצוֹן שֶׁיֵּאָמְנוּ בַּקָּשׁוֹת הַמְבָרֵךְ וְהַמְבַקֵּשׁ וְשֶׁכֵּן יַעֲשֶׂה וְיָקִים ה׳ דְּבָרוֹ.

אֲמָנָם הַבְּרָכוֹת הָאֲמְצָעִיוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת הֵם כֻּלָּם שְׁאֵלוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁאָנוּ שׁוֹאֲלִין וּמְבַקְּשִׁים צְרָכֵינוּ הַהֶכְרְחִיִּים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲמְצָעִיוֹת דּוֹמוֹת לְעֶבֶד שֶׁמְּקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְכֵן בִּרְכַּת רְצֵה וְשִׂים שָׁלוֹם וְשָׁלוֹם רַב הֵם כֻּלָּם בַּקָּשׁוֹת כֻּלָּם הַחֲתִימוֹת שֶׁבְּשִׁבְחָיו הֵם וּתְאָרָיו הַנִּכְבָּדִים יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן אַחַר בִּרְכַּת אַתָּה חוֹנֵן יִצְטָרֵךְ לְכַוֵּן בָּהֶם הָעוֹנֶה אָמֵן אֱמֶת הִיא הַבְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ הַמְבָרֵךְ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא חוֹנֵן הַדַּעַת וְהוּא יִקִּים וְיֵאָמֵן דִּבְרֵי הַמְבַקֵּשׁ וְיִחֲנֵנוּ מַדָּע בִּינָה וְהַשְׂכֵּל. וְכֵן בְּכָל

הָאֲמָצָעִיוֹת, כִּדְמִשְׁמַע בְּהֶדְיֹאבְּאַרְח־חַיִּים (סימן קכד) שֶׁיִּכָּוֵן בְּכָל שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת כְּשֶׁעוֹנִין אַחֲרֵיהֶם אָמֵן אֱמֶת הִיא הַבְּרָכָה וְיֶאֱמְנוּ דִּבְרֵי הַמְבַקֵּשׁ.

וְהִנֵּה אִי אֶפְשָׁר לִתֵּן אֶת הָאָמוּר בָּזֶה וְאֶת הָאָמוּר בָּזֶה לָזֶה, כִּי מִי שֶׁמִּתְכַּוֵּן בְּמִלַּת אָמֵן הַנֶּאֱמָר עַל הַקְּדִישׁ וּבְזוּלַת זֶה מִן הַשְּׁאֵלוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת שֶׁזָּכַרְנוּ לְמַעְלָה וְדוֹמֵיהֶן וְכֵן אָמֵן אַחַר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁהִיא בְּרָכָה, אִם הוּא מְכַוֵּן בַּעֲנִיַּת אֵלּוּ הָאֲמָנִים אֱמֶת הִיא הַתְּפִלָּה וְהַבַּקָּשָׁה וְהַבְּרָכָה שֶׁאָמַר הַמְבַקֵּשׁ הִנֵּה הוּא עוֹנֶה כִּכְסִיל בְּאַוַּלְתּוֹ כִּי לֹא יָדַע מַאי קָאָמַר וְלֹא חָשׁ לְקִמְחָה, אוֹ בְּמִלַּת אָמֵן הַנֶּאֱמָר בְּשִׁבְחֵי תְּאָרָיו יִתְבָּרַךְ כְּגוֹן בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְיִשְׁתַּבַּח וְשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת וְכָל מָה שֶׁזָּכַרְנוּ לְמַעְלָה מִבִּרְכַּת הַהוֹדָאוֹת וְהַשְּׁבָחִים וְהַתְּאָרִים לוֹ יִתְבָּרַךְ הִנֵּה מִי שֶׁמְּכַוֵּן בַּעֲנִיַּת אָמֵן שֶׁלָּהֶם זוֹ הַכַּוָּנָה הַנִּזְכֶּרֶת יְהִי רָצוֹן שֶׁיֶּאֱמְנוּ דִּבְרֵי הַמְהַלֵּל וְהַמְשַׁבֵּחַ וְשֶׁיִּהְיֶה כֵּן כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר הִנֵּה הוּא כָּרָשָׁע וְכוֹפֵר כִּי הִנֵּה הוּא כְּמִסְתַּפֵּק חַס וְשָׁלוֹם אִם הַתְּאָרִים וְהַשְּׁבָחִים הֵם בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְבַקֵּשׁ לוֹמַר שֶׁיִּהְיֶה כֵּן. עַל־כֵּן יָכוֹן בְּמֹאד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֹזֶן שׁוֹמַעַת לִשְׁמֹעַ אֶל הָרִנָּה וְאֶל הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר הַשֵּׁ״ץ אוֹמֵר אֵיזֶה בְּרָכָה הוּא אוֹ אֵיזֶה עִנְיָן הוּא תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה שֶׁמִּתְפַּלֵּל וְשׁוֹאֵל צָרְכֵי עַם יִשְׂרָאֵל אוֹ אֵיזֶה בְּרָכָה וְאֵיזֶה עִנְיָן הַשֶּׁבַח הוֹדָאָה וּמְשַׁבֵּחַ וּמְהַלֵּל לוֹ יִתְבָּרַךְ וּבִלְבָבוֹ יְכַוֵּן לַעֲנוֹת אָמֵן כַּהֹגֶן וְכָרָאוּי וְלֹא בְּחִלּוּף שֶׁלֹּא יְהֵא חַס וְשָׁלוֹם מַפְרִיד אֲלוּף כִּי כָּל מָאן דְּלֹא מְכַוֵּן בְּמִלַּת אָמֵן לַעֲנוֹת כָּרָאוּי וּכְמָה דְּאִצְטְרִיךְ עָנְשׁוֹ הַרְבֵּה מְאֹד עַיֵּן לְעֵיל, וְעַל־כֵּן יִתְכַּוֵּן לַעֲנוֹת אָמֵן בֶּאֱמוּנָה. וְצִוּוּר יִשְׂרָאֵל אֵל אֱמוּנָה, יָשִׂים בְּפִינוּ דָּבָר נָכוֹנָה, וְיָשִׂים חֶלְקֵנוּ וְגוֹרָלֵנוּ עִם הַנִּזְהָרִים דְּבָרוּ בְּכָל עֵת וְעוֹנָה, וְנִזְכֶּה לְמַעְלָה בְּלֹא חֵטְא קַמָּה דְּשָׁכִינָה.

(לו) וְכָתְבוּ עוֹד הַפּוֹסְקִים מְעַנְיֵן עֲנִיַּת אָמֵן וְזֶה לְשׁוֹנָם בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי אָמֵן אַרְכָּה יַאֲרִיךְ יָמָיו בְּטוֹבָה. כַּמָּה שֶׁעוּרָהּ? כְּדֵי שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר אֵ֫ל מֶ֫לֶךְ נֶ֫אֱמָן, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יַאֲרִיךְ בָּהּ יוֹתֵר מִדֵּי הַשָּׁעוּר הַזֶּה, דְּשֶׁלֹּא כַּהֹגֶן עוֹשִׂים, שֶׁאֵין בְּמַשְׁמָעוּת הַתֵּבָה כְּלוּם וּכְאִלּוּ לֹא עָנוּ וְאָמְרוּ אָמֵן. וְאִם־כֵּן יֵשׁ לִגְעֹר וְלִמְנֹעַ אוֹתָן הַמַּאֲרִיכִין הַרְבֵּה בִּנְגִינָה בְּמִלַּת אָמֵן עַד שֶׁלֹּא קָרַב אוֹת אַחַת לַחֲבֵרְתָּהּ וְאֵין בְּמַשְׁמָעוּת הַתֵּבָה כְּלוּם, עַד כָּאן. (סֵפֶר הַפָּנִים, דַּף כב, אוֹת מד)

פֶּרֶק ד

הָעֹנֶשׁ הַמַּר וְהַנִּמְהָר בָּעוֹלָם הַזֶּה לְמִי שֶׁשָּׂח בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ וְקַדִּישׁ וּמְבַטֵּל אֲמִירַת אָמֵן הַשּׁוֹמֵעַ בְּרָכָה וְאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן וְהוּא וּבָנָיו בְּסַכָּנָה, חַס וְשָׁלוֹם

(א) בְּסֵפֶר הַגָּן וְדֶרֶךְ מֹשֶׁה (יום יא)מוּבָא מַעֲשֶׂה רַב וְנוֹרָא שֶׁאֵרַע אֵצֶל הַגָּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי יָפֶה זְצַ״ל בַּעַל הַלְּבוּשִׁים, וּלְגֹדֶל הַתּוֹעֶלֶת אֲעָתִּיקוֹ בְּכָאן. וְזֶה לְשׁוֹן סֵפֶר הַנַּ״ל שָׁם:

מוּבָא בְּסֵפֶר וַיַּ הָעֲמוּדִים (פֶּרֶק עֶשְׂרִי בְּסוֹפוֹ)וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: גַּם בָּזֶה רָגִיל אֲנִי לְמַחוֹת לְאוֹתָן אֲנָשִׁים הַמִּתְפַּלְּלִים תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּעֵת שֶׁהַשַּׁ״ץ חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, כִּי בְּוַדַּאי מַה שֶּׁבִּקְּשׁוּ לֹא נִתַּן לָהֶם וּמַה שֶּׁבִּיְדָם נִטְלָה מֵהֶם, רוֹצֶה לוֹמַר כִּי הַמֶּסְכָּם בְּכָל הַפּוֹסְקִים כְּשֶׁשַּׁ״ץ חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה יֵשׁ לַקָּהָל לִשְׁתֹּק וְלַעֲנוֹת אָמֵן וּלְכַוֵּן לְבִרְכוֹת שֶׁמְּבָרֵךְ הַחַזָּן, וּמִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בָּזֶה מַה שֶּׁבִּיְדוֹ נִטְלָה הֵימֶנּוּ וּמַה שֶּׁבִּקֵּשׁ בְּשְׁאָר תְּחִנּוֹת לֹא נִתַּן לוֹ, כִּי בָּא זֶה וְאִבֵּד אֶת זֶה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְזֶה לְשׁוֹנוֹ (שָׁם) עַל כֵּן כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁשּׁוֹמֵעַ הַבְּרָכָה מִיִּשְׂרָאֵל מְחֻיָּב לַעֲנוֹת אָמֵן, אֲפִלּוּ שׁוֹמֵעַ מֵאִשָּׁה אוֹ מִקָּטָן, וְאִם שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ עוֹנֶה חַיָּב מִיתָה, וְסִימָן – אָמֵן נוֹטָרִיקוֹן אֵ״נִי מ״וֹסֵר נַ״פְשִׁי, שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְחֻיָּב לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל עֲנִיַּת אָמֵן, וְכָל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל מְחֻיָּב לוֹמַר הַבְּרָכוֹת בְּקוֹל רָם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי הַבַּיִת אוֹ שְׁאָר הָעוֹמְדִים אֶצְלוֹ וְיִהְיוּ יְכוֹלִים לַעֲנוֹת אָמֵן, שִׁמְּלַת אָמֵן עֵדוּת הִיא עַל הַבְּרָכָה שֶׁהִיא אֱמֶת, וְאִם יֹאמַר

בְּלַחַשׁ הִיא כְּמוֹ שֶׁמַּעֲלִים לְהָעִיד עַל הַדָּבָר.

(כ) וּלְאַהֲבַת אַחַי וְרֵעַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶסְפֹּר לִפְנֵיכֶם מַעֲשֶׂה רַב וְנוֹרָא שֶׁנַּעֲשָׂה בִּזְמַן הַגָּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי יָפֶה בַּעַל הַלְּבוּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁסִּפֵּר לִי חָמִי־זְקֵנִי מהר״ר אַבְרָהָם וואַרְטָעֶר ז״ל מִקְּהִלַּת־קֹדֶשׁ לִיסָא בַּאֲשֶׁר שֶׁאִשְׁתּוֹ נִכְדַּת גִּכְדּוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן מהר״ר מָרְדְּכַי יָפֶה זלה״ה הַנַּ״ל. וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה: הַגָּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי יָפֶה הָיָה אַב־בֵּית־דִּין וְרֹישׁ־מְתִיבְתָּא בְּקְהִלָּה קְטַנָּה מִקֹּדֶם, וְהָרִים ה׳ כִּסְאוֹ וְהִגְדִּיל לְמַעְלָה שֶׁבָּאוּ שְׁלוּחִים מִקְּהִלַּת־קֹדֶשׁ פּוֹזְנָא לְקַבְּלוֹ עֲלֵיהֶם לְאַב־בֵּית־דִּין וְרֹישׁ־מְתִיבְתָּא, כִּי הָיָה גָּאוֹן רַב בְּנִגְלֶה וְנִסְתָּר כַּאֲשֶׁר כָּל רוֹאֵה יִרְאֶה בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעָשָׂה עֲשָׂרָה לְבוּשִׁים, וּמִקֹּדֶם הָיָה כַּוָּנָתָם לְשֵׁמִים שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אַב־בֵּית־דִּין אֶלָּא לְפִי תּוֹרָתוֹ, וְכַאֲשֶׁר הֵבִיאוּ לוֹ אִגֶּרֶת רַבָּנוּת כַּנָּהוּג הֵשִׁיב הַגָּאוֹן הַנַּ״ל לְמְשַׁלְּחָיו אֲקַבֵּל הַכְּתָב מִכֶּם וְאֶהְיֶה לָכֶם לְמוֹרֶה, אֻמָּנָם תֵּכֶף וּמִיָּד לֹא אוּכַל לָסַע עִמָּכֶם מִפְּנֵי שֶׁעַדַיִן לֹא לָמַדְתִּי חָכְמַת עִבּוּר הַחֹדֶשׁ וְאֵין שׁוּם אָדָם בַּמְּדִינוֹת הָלָלוּ לִלְמֹד מִמֶּנּוּ, עַל כֵּן אֶסַּע מִקֹּדֶם לִמְדִינַת אִיטַלְיָא לְוִינִיצִיאָה לְחַכְמֵי הַסְּפָרַדִּים שֶׁהֵם בְּקִיאִים בְּחָכְמָה זוֹ וְשָׁם אֶלְמַד מֵהֶם הַחָכְמָה הַזֹּאת. וְנָסַע תֵּכֶף הַגָּאוֹן הַנַּ״ל וְלָמַד אֵצֶל הֶחָכָם אַבּוּהַב הַסְּפָרַדִּי לְעֶרֶךְ רְבִיעִית שָׁנָה, וְלָמַד מִמֶּנּוּ כָּל הַחָכְמָה הַנַּ״ל בְּאֹר הֵיטֵב, כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה חָכְמָתוֹ בְּסִפְרוֹ לְבוּשׁ אֶדֶר יָקָר בְּהִלְכוֹת רֹאשׁ־חֹדֶשׁ מִקְצָת מִמֶּנָּה.

וַיְהִי מִקֵּץ הַיָּמִים הַנַּ״ל וַיִּקַּר מִקְרֶה שֶׁהָיָה שָׁם תִּינוֹק אֶחָד בֶּן הֶרֶב הֶחָכָם אַבּוּהַב הַנַּ״ל לְעֶרֶךְ בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים, וְאָכַל הַתִּינוֹק פְּרִי אֶחָד וּבֵרַךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ בְּקוֹל רָם, וְעָנוּ כָּל בְּנֵי הַבַּיִת אָמֵן עַל בִּרְכַּת הַתִּינוֹק, וְהַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הֶרֶב מָרְדְּכַי יָפֶה הַנַּ״ל לֹא עָנָה אָמֵן שֶׁלֹּא בְּמִתְכַּוֵּן (כַּאֲשֶׁר עֲדַיִן הַסֵּדֶר בָּעוֹוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּרֹב הָעוֹלָם שֶׁאֵין נִזְהָרִין בָּזֶה), וְהֶחָכָם רַבּוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן הַנַּ״ל כַּאֲשֶׁר רָאָה שֶׁלֹּא עָנָה אָמֵן עַל בִּרְכַּת הַתִּינוֹק, כָּעַס עָלָיו בְּכַעַס גָּדוֹל וְהָיָה מְנַדֶּה לַגָּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי יָפֶה וְנָעַר בּוֹ בִּנְזִיפָה, וְהַמְתִּין הַגָּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי יָפֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם כְּפִי הַדִּין שֶׁנִּדָּה הָרַב לַתַּלְמִיד, וְאַחַר כָּךְ בָּא הַגָּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי יָפֶה וְרָצָה לְפַיֵּס אֶת רַבּוֹ וְלֹא הָיָה רוֹצֶה לְמְחֹל לוֹ, וְאָמַר לְרַבּוֹ רַבֵּנוּ יִמְחַל אֲדוֹנִי וְיֹאמַר לִי מַה פָּשְׁעִי וּמַה חַטָּאתִי נֶגְדּוֹ וּמַה חָרִי הָאַף הַגָּדוֹל הַזֶּה. הֵשִׁיב לוֹ הֶחָכָם הַנַּ״ל יָדוֹעַ תֵּדַע שֶׁאַהֲבָה גְּדוֹלָה וּשְׁלֵמָה שֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה בְּדָבָר אַהֲבָתִי יוֹתֵר מִבְּנִי, אֲבָל תֵּדַע נֶאֱמָנָה שֶׁהָיִיתָ חַיָּב מִיתָה בְּשָׁעָה שֶׁלֹּא עָנִיתָ אָמֵן עַל הַבְּרָכָה שֶׁל הַתִּינוֹק, אָמְנָם בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים אֲנִי מוֹחֵל לְךָ רַק בְּתִנַּאי זֶה שֶׁבְּכָל מָקוֹם וּבְכָל קְהִלָּה אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף רַגְלְךָ תִּדְרֹשׁ בָּרַבִּים וְתוֹרִיעַ לָהֶם אֶת הַחֵטְא וְהַפְּנָם הַגָּדוֹל שֶׁל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן עַל בְּרָכָה שֶׁשּׁוֹמֵעַ מִיִּשְׂרָאֵל.

וְגַם תְּצַוֶּה לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁיְּסַפְּרוּ אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא מַה שֶּׁאֲסַפֵּר לְךָ. וְכָךְ הָיָה הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁבִּמְדִינוֹת שְׁפַנְיָא הָיָה מִקֶּדֶם קְהִלּוֹת קְדוֹשׁוֹת קֹדֶם גְּזֵרַת תתנ״ו, וְהָיְתָה שָׁם עִיר גְּדוֹלָה לְאֹלְקִים עִיר וְאֵם בְּיִשְׂרָאֵל, וְהָיָה שָׁם מֶלֶךְ אֶחָד וְהָיָה רוֹצֶה לְגָרֵשׁ אוֹתָם כַּמָּה פְּעָמִים, וְהָיָה שָׁם אַב־בֵּית־דִּין חָסִיד וְעָנָו גָּדוֹל וְעָשִׁיר גָּדוֹל וְהָיָה נוֹשֵׂא חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ, וּבְכָל פַּעַם שֶׁהָיָה דַּעְתּוֹ לְגָרֵשׁ הַיְּהוּדִים הָיָה הֶחָסִיד הַנַּ״ל מֵפִיר עֲצָתוֹ וּמְבַטֵּל דַּעְתּוֹ. וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּכְעַס הַמֶּלֶךְ עַל הַיְּהוּדִים וְצִוָּה לְגָרֵשׁ אוֹתָם, וּבָאוּ כָּל בְּנֵי הַקְּהִלָּה לְחָסִיד הַנַּ״ל שֶׁיֵּלֵךְ לַמֶּלֶךְ לְהַמְלִיץ בַּעֲדָם לְבַטֵּל הַגְּזֵרָה כְּפַעַם בְּפַעַם. וְהִצְלִיחַ מַעֲשֶׂה הַשָּׂטָן בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים וּבָאוּ לְעֵת מִנְחַת עֶרֶב לְחָסִיד, וְהִשִּׁיב לָהֶם הֶחָסִיד הַנַּ״ל שֶׁיֵּלֵךְ עִמָּהֶם רַק שֶׁרוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל תְּחִלָּה תְּפִלַּת הַמִּנְחָה רִאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה׳, וְהִפְצִירוּ בּוֹ וְאָמְרוּ לוֹ זוֹ גַּם־כֵּן מִצְוָה לְהַצִּיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה הוּא עֵת רָצוֹן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְאַחַר־כָּךְ תִּתְפַּלֵּל. וַיַּעַשׂ כֵּן הֶחָסִיד וְהָלַךְ עִמָּהֶם לַחֲצַר.הַמֶּלֶךְ, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ נָשָׂא חֵן בְּעֵינָיו וַיֵּרֶץ לִקְרָאתוֹ וַיְחַבֵּק וַיְנַשֵּׁק לְחָסִיד הַנַּ״ל, וְסִבֵּר הֶחָסִיד בְּדַעְתּוֹ שֶׁבְּוַדַּאי יְבַטֵּל הַגְּזֵרוֹת מִגְּרוֹשׁ הַנַּ״ל וְהָיָה מְסֻבָּב בִּדְבָרִים אֲחֵרִים עִם הַמֶּלֶךְ.

וּבְתוֹךְ כָּךְ בָּא כֹּמֶר אֶחָד מִמְּדִינַת הַמֶּלֶךְ מִמְּרַחֲקִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וַיִּפֹּל לְרַגְלֵי הַמֶּלֶךְ וַיְבָרֵךְ אֶת הַמֶּלֶךְ בִּרְכָה אֲרֻכָּה וַחֲשׁוּבָה בִּלְשׁוֹן

לַטַּיי״ן אוֹ לוֹעֵ״ז, וְהֶחָסִיד הַנַּ״ל לֹא הֵבִין דְּבָרָיו, וּכְשֶׁרָאָה הֶחָסִיד שֶׁיַּעֲבֹר זְמַן מִנְחָה הַלָּזוֹ לְקֶרֶן זָוִית אַחַת לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה, וְדַעַת הֶחָסִיד הָיָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל קֹדֶם שֶׁיִּפְסֹק הַכֹּמֶר הַנַּ״ל מִלְּבָרֵךְ אֶת הַמֶּלֶךְ, וּבְתוֹךְ תְּפִלַּת הֶחָסִיד קָם הַכֹּמֶר הַהוּא מֵעַל רַגְלָיו וְצִוָּה לְכָל הָעוֹמְדִים בְּבֵית הַמֶּלֶךְ לַעֲנוֹת אָמֵן עַל הַבְּרָכָה עֲבוּר שֶׁתִּקַּיֵּם בִּרְכָתוֹ, וַיַּעֲנוּ כֻּלָּם יַחְדָּו אָמֵן, וְהֶחָסִיד לֹא עָנָה אָמֵן שֶׁלֹּא הָיָה רוֹצֶה לְהַפְסִיק בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, וְשָׁאַל הַכֹּמֶר הַנַּ״ל אִם עָנוּ כָּל בְּנֵי־הַבַּיִת אָמֵן, הֵשִׁיבוּ כֵּן, וְשָׁאַל אִם גַּם הַיְּהוּדִי עָנָה אָמֵן, וְהֵשִׁיבוּ לֹא בַּעֲבוּר שֶׁמִּתְפַּלֵּל שָׁם. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע הַכֹּמֶר שֶׁלֹּא עָנָה הַיְּהוּדִי אָמֵן, תָּלַשׁ אֶת שַׂעֲרוֹת רֹאשׁוֹ וְצָעַק צְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה, וְאָמַר הוֹי עַל הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַזֶּה שֶׁבַּעֲבוּר הַיְּהוּדִי הַזֶּה לֹא תִתְקַיֵּם בִּרְכַּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁלֹּא עָנָה אָמֵן עַל בִּרְכָתִי. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת דִּבְרֵי הַכֹּמֶר וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַיִּתְהַפֵּךְ עַל הֶחָסִיד לְאַכְזָר, וַיְצַו אֶת עֲבָדָיו לַהֲרֹג אֶת הֶחָסִיד וּלְנַתְּחוֹ לְנְתָחִים, וַיַּעֲשׂוּ כֵן וְהֵמִיתוּ אוֹתוֹ בְּיִסּוּרִים קָשִׁים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, וַיְנַתְּחוּהוּ וַיָּשִׂימוּ אֶת הַנְּתָחִים בְּתוֹךְ הַשְּׁמָלָה וַיִּשָּׂאוּם לְבֵיתוֹ, וְאַחַר זֹאת גֵּרֵשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל הַיְּהוּדִים.

הָיָה שָׁם עוֹד חָסִיד אֶחָד חֲבֵרוֹ שֶׁל הֶחָסִיד הַנַּהֲרָג, וְהוּא הָיָה יוֹדֵעַ מֵחֲסִידוּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הֶחָסִיד הַנַּ״ל, וַיְהִי תָּמִיד כְּמִתְרַעֵם עַל מִדּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּבִיכוֹל, וַיִּשְׁפֹּט אוֹתוֹ הֶחָסִיד בְּדַעְתּוֹ שֶׁבְּוַדַּאי עֹבֶר הֶחָסִיד הַנַּהֲרָג אֵיזֶה עֲבֵרָה בְּצִנְעָא כִּי מִי חָשִׁיד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּעָבֵד דִּינָא בְּלָא דִּינָא.וְהָיָה אוֹתוֹ הֶחָסִיד מִתְעַנֶּה וּבוֹכֶה וּמִתְפַּלֵּל שֶׁיּוֹדִיעוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם עַל אֵיזֶה חֵטְא נֶהֱרַג הֶחָסִיד הַנַּ״ל בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה, וַיִּתְבּוֹדֵד הֶחָסִיד הַהוּא בְּחֶדֶר מְיֻחָד יוֹשֵׁב וּמְשׁוֹמֵם עַל הֶחָסִיד הַנֶּהֱרָג, וּבָא אֵלָיו הֶחָסִיד שֶׁנֶּהֱרַג בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בַּחֲדָרוֹ אֲשֶׁר הוּא יוֹשֵׁב לְבַדּוֹ וּמְשׁוֹמֵם, וַיַּחֲרֵד הֶחָסִיד הֶחָי חֲרָדָה גְּדוֹלָה, וַיֹּאמֶר לוֹ הֶחָסִיד הַנֶּהֱרָג אָחִי אַל תִּירָא וְאַל תֵּחַת. וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֶחָסִיד הֶחָי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁחָסִיד גָּדוֹל הָיִיתָ, עַל־כֵּן תֹּאמַר לִי עַל מֶה עָשָׂה לְךָ כָּכָה וּמֶה חֲרִי הָאַף הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָבַר עָלֶיךָ, וְהֵשִׁיב הֶחָסִיד הַנֶּהֱרָג אֲנִי מַגִּיד לְךָ הָאֱמֶת, מֵימַי לֹא עָשִׂיתִי שׁוּם עֲבֵרָה, רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּבִיכוֹל מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, וְרֹב הָעוֹלָם אֵינָם נִזְהָרִים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּזֶה הַחֵטְא, שֶׁפַּעַם אַחַת עָשָׂה בְּנֵי הַקְּטָן בְּרָכָה עַל הַפַּת וְשָׁמַעְתִּי וְלֹא עָנִיתִי אָמֵן עַל הַבְּרָכָה, וְהָאֲרִיךְ לִי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּבִיכוֹל אַפּוֹ עַד הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה לִי בְּעָמְדִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בָּשָׂר־וָדָם שֶׁלֹּא עָנִיתִי אָמֵן עַל בִּרְכַּת הַמֶּלֶךְ וְיַחַר אַף הַמֶּלֶךְ מְאֹד, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בֵּית־דִּין שֶׁל מַעְלָה דָּנוּ אוֹתִי עַל שֶׁלֹּא עָנִיתִי אָמֵן עַל בִּרְכַּת בְּנִי, לָכֵן אַתָּה חֲבִיבִי תִּסְפֹּר בְּאָזְנֵי בִּנְךָ וּבֶן בִּנְךָ וּלְכָל בָּאֵי הָעוֹלָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת וְתַזְהִירֵם עַל עֲנִיַּת אָמֵן, וּפָרַח לוֹ אִישׁ הָאֱמֶת הֶחָסִיד. וְאַחַר שֶׁסִּפֵּר הֶחָכָם הַסְּפָרַדִּי הַנַּ״ל אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת לַגָּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי יָפֶה הַנַּ״ל, וְאָמַר לוֹ אַל תִּתְרַעֵם עָלַי שֶׁנִּדַּיְתִּי אוֹתְךָ כִּי כַּוָּנָתִי לְמַעַן תִּהְיֶה כַּפָּרָה עַל עֲוֹנְךָ, וַאֲנִי מוֹחֵל לְךָ, אֲבָל בְּתַנַּאי שֶׁתִּדְרֹשׁ בָּרַבִּים לְהַזְהִירָם עַל עֲנִיַּת אָמֵן.

וְכַאֲשֶׁר נִתְקַבַּלְתִּי לִהְיוֹת מוֹכִיחַ בְּכָל מְדִינוֹת, אָמַר לִי חָמִי ז״ל מֵאַחַר שֶׁנִּדַּבַּקְתָּ בְּזַרְעוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב מָרְדְּכַי יָפֶה הַנַּ״ל, מֻטָּל עָלֶיךָ הַדָּבָר לִדְרֹשׁ עֲבוּרוֹ בְּכָל הַקְּהִלּוֹת הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָא הַהוּא וּלְהַזְהִיר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל עֲנִיַּת אָמֵן. עַל כֵּן הִירָא וְחָרֵד עַל דְּבַר ה׳ יִקְרָא מַעֲשֶׂה זֹאת פַּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ לְהוֹדִיעַ לְכָל בְּנֵי־בֵיתוֹ הָעֹנֶשׁ הַגָּדוֹל לְמִי שֶׁאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן, אֲפִלּוּ עַל בִּרְכַּת הַתִּינוֹק שֶׁלּוֹ, וּמִכָּל־שֶׁכֵּן בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כְּשֶׁהַחַזָּן חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה.

(ג) וּבִפְרָט שְׁנֵי אָמֵן שֶׁאֵין הָעוֹלָם נִזְהָרִים בָּהֶם, אֲצֶל מַחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן אוֹמְרִים תֵּכֶף מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, וְאֵינָם עוֹנִים אָמֵן, וְאֵצֶל מַעֲרִיב שֶׁל שַׁבָּת וּפְרֹס וְכוּ׳, כְּשֶׁסִּיְּמוּ שְׁלִיחַ צִבּוּר וְעַל יְרוּשָׁלַיִם מַתְחִילִים תֵּכֶף וְשָׁמְרוּ, עַל־כֵּן צְרִיכִים לְזָהֵר לַעֲנוֹת אָמֵן כֻּלָּם מוֹדִים וְכֻלָּם וְשָׁמְרוּ, שֶׁאִיתָא בְּסִפְרֵי מוּסָר שֶׁהֶחָסִיד

אֶחָד הִתְעַנָּה עַל אֲרִיכוּת הַגָּלוּת, וְנִתְגַּלָּה לוֹ בַּחֲלוֹם אֵיזֶה יָכוֹל הַגְּאֻלָּה וְהָעוֹלָם אֵינָם מַשְׂגִּיחִים לַעֲנוֹת אָמֵן עַל בִּרְכַּת הַגְּאֻלָּה, וְזֶהוּ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ וְכוּ׳, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם וכו׳, וְגוֹרְמִין לַחַזָּן שֶׁעוֹשֶׂה בִּרְכָה לְבַטָּלָה, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְבָר הִמָּה רְגִילִים בָּזֶה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים.

עַל־כֵּן אֲנִי מְתַקֵּן בְּכָל הַקְּהִלּוֹת וּבְכָל מָקוֹם שֶׁאֲנִי נוֹסֵעַ לְזַכּוֹת הָרַבִּים, וְחוֹזֵר אֲנִי עַל כָּל הַחַזָּנִים קֹדֶם מוֹדִים, וְקֹדֶם וְשָׁמְרוּ, שֶׁיַּמְתִּין הַחַזָּן מְעַט אַחַר סִיּוּם הַבְּרָכָה, וְיִכֶּה בְּאֶגְרוֹף עַל הַתֵּבָה שֶׁקּוֹרִים עָמוּד כְּדֵי שֶׁיַּזְכִּיר לַקָּהָל אֲנָשִׁים נָשִׁים וָטַף לַעֲנוֹת אָמֵן, וְאָז מִנַּעֲרוּתוֹ יַרְגִּיל הַנַּעַר בָּזֶה וְהַהֶרְגֵּל נַעֲשָׂה טֶבַע גַּם בִּזְקֻנוּתוֹ לֹא יָסוּר מִמֶּנּוּ, וְאִם לֹא יַעֲשֶׂה הַחַזָּן זֹאת, הָעֹנֶשׁ עַל הַחַזָּן, שֶׁהוּא גּוֹרֵם מִיתָה לִשְׁמֹעַ וְאֵינוֹ עוֹנֶה, וּבָאֱמֶת תִּכְלֶה וּמִיָּד חַיָּב מִיתָה, חַס וְשָׁלוֹם, רַק אֵין בַּעַל הָרַחֲמִים פּוֹגֵעַ בִּנְפָשׁוֹת תְּחִלָּה וּבָא לִידֵי עֲנִיּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת.

בַּמֶּה יִקָּרֵא הָאָדָם בַּתֹּאַר ״צַדִּיק״?

(ד) עַל־כֵּן אַחַי וְרֵעַי לֹא יִהְא אָמֵן הַזֶּה קַל בְּעֵינֵיכֶם, וְאֵין הָאָדָם נִקְרָא צַדִּיק אֶלָּא אִם כֵּן הֵיטֵב בְּכָל יוֹם צ׳ אָמֵנִים, וּד׳ קְדֻשּׁוֹת, י׳ קַדִּישִׁים, וְכ׳ בְּרָכוֹת, רָאשֵׁי־תֵּבוֹת שֶׁל צַדִּיק, רַק אֵימָתַי יָכוֹל לִקְנוֹת אִם אָדָם דַּר בְּמָקוֹם מִנְיָן, וְאָז אִם יַשְׁכִּים לְבֵית־הַכְּנֶסֶת וְיִשְׁמַע כָּל הַבְּרָכוֹת מֵהַחַזָּן וְיַעֲנֶה עַל כָּל הַבְּרָכוֹת אָמֵן יְקַיֵּם כַּנַּ״ל, אֲבָל מַה יַּעֲשׂוּ אוֹתָן הַמְאֻחָרִים לָבוֹא לְבֵית־הַכְּנֶסֶת בְּאֵיזֶה אֹנֶס, אוֹ אוֹתָם הַדָּרִים בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְיָן, וְהַהוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ אֵיךְ יְקַיְּמוּ רֶמֶז צַדִּיק כַּנַּ״ל, עַל־כֵּן אֲנִי מוֹרֶה לָהֶם דֶּרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיְּבַר לוֹ כָּל אָדָם וְלֹא יִטֶּה מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאל, בָּרִאשׁוֹן אִם אִחֵר לָבוֹא לְבֵית־הַכְּנֶסֶת עַד אַחַר הַבְּרָכוֹת הֵן כֻּלָּן אוֹ מִקְצָתָן, יֹאמַר לִבְנוֹ הַקָּטָן אוֹ לַחֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן, שֶׁיֹּאמַר לוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת בְּקוֹל רָם שֶׁיַּעֲנֶה עֲלֵיהֶם אָמֵן, וְכֵן יַעֲשֶׂה הָאָדָם כְּשֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ עִם חֲבֵרוֹ אוֹ מְשָׁרְתוֹ, וְכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֵין לָהֶם מִנְיָן, וּבִמְקוֹם אָמֵן שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲנוֹת אַחַר חֲזָרַת שְׁלִיחַ צִבּוּר שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, יְקַיֵּם עַל בִּרְכַּת הַפְּרוֹת, וּבְהָרַחֲמָן הוּא בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן, יְבָרֵךְ חֲבֵרוֹ אוֹ בְּנוֹ אֲפִלּוּ תִּינוֹק בְּקוֹל רָם, כִּי תִּקְנוּ הָרַחֲמָן אֵלּוּ שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּמָקוֹם שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְהִנֵּה בָּאתִי לְעוֹרֵר לִבְּכֶם הַטְּהוֹרִים וְכָל רַבָּנֵי אֶרֶץ וּמוֹרֵי צֶדֶק בְּכָל קְהִלּוֹת וְיִשּׁוּבִים לִגְזֹר עַל הַשַּׁמָּשׁ לְהַזְהִיר הָעָם בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁלֹּא יְדַבְּרוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּצַוֶּה לְהַכְרִיז ״שְׁתִיקָה יָפָה בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה״ וְאָז יִהְיֶה לָהֶם שֵׂיכָה טוֹבָה שֶׁהוּא רָאשֵׁי־תֵבוֹת שְׁ׳תִיקָה יָ׳פָה בְּ׳שָׁעַת הַ׳תְּפִלָּה. וְכָל אָדָם יִזָּהֵר מְאֹד בִּתְשׁוּבָה קַלָּה כָּזוֹ, וְאַף אִם כְּבָר דִּבֵּר יִהְיֶה לוֹ תִּקּוּן גָּדוֹל מֵהַיּוֹם וְהָלְאָה עַל־יְדֵי שֶׁיִּגְעַר בַּחֲבֵרוֹ, וְהַחִיּוּב מֻטָּל עָלָיו לִגְעֹר בַּחֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ מִי שֶׁדִּבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת הוּא חוֹטֵא וְנָדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא וְגוֹעֲרִין בּוֹ, וְנִרְאֶה לִי כַּוָּנַת הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ שֶׁהוּא כְּמוֹ רוֹצֵחַ שֶׁנֶּהֱרָג עַל יָדוֹ כַּמָּה פָּנִים. וְכָזֶה יוּכַן הַפָּסוּק: לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם מוּסָר לֹא לָקָחוּ, רוֹצֵה לוֹמַר שֶׁלֹּא לָקְחוּ מוּסָר וְהָיוּ מְדַבְּרִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כַּנַּ״ל, וְעַל־כֵּן חֶטְאָם גָּדוֹל כְּמוֹ חֵטְא סִין שֶׁהָרַג לְאָחִיו, וְנָדוֹל הָיָה עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא, עֲוֹנוֹ נָמֵי גָּדוֹל, וְנָדוֹל כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה שֶׁיְּזַכֶּה לְעַצְמוֹ וּמְזַכֶּה לַאֲחֵרִים עִמּוֹ, וּזְדוֹנוֹתֵיכֶם נַעֲשֶׂה לָכֶם כְּזְכִיּוֹת וְנִבְרָא לָכֶם מַלְאֲכֵי רַחֲמִים, וְתִגְרְמוּ חַיִּים לָכֶם וּלְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם בְּטוֹב וּבְנֹעַם אָמֵן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

צָרוֹת יִשְׂרָאֵל בְּטֵלִין עַל־יְדֵי אֲמִירַת יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא

(ה) עִנְיָן נוֹרָא מוּבָא בְּסֵפֶר מַרְכֶּבֶת שְׁלֹמֹה לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל כֹּהֵן גָּדוֹל (חַי ג. בְּסוֹפוֹ) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל שָׁח לִי סַנְגִּיא״ל שַׂר הַפָּנִים, יְדִידִי שֵׁב בְּחֵיקִי וְאַגִּיד לְךָ מַה תִּהְא עַל יִשְׂרָאֵל, וְיָשַׁבְתִּי בְּחֵיקוֹ וְהָיָה בּוֹכֶה וְהָיוּ דְּמָעוֹת יוֹרְדוֹת מֵעֵינָיו וְנוֹפְלוֹת עָלַי, אָמַרְתִּי לוֹ הֲדַר זִיו מִפָּנַי מָה אַתָּה בּוֹכֶה? אָמַר לִי יְדִידִי, בּוֹא

וְאַכְנִיסְךָ וְאֶרְאֶה מָה גָּנוּז לְיִשְׂרָאֵל עַם הַקֹּדֶשׁ. תְּפָסַנִי בְּיָדוֹ וְהִכְנִיסַנִי לְחַדְרֵי חֲדָרִים וּלְגַנְזֵי גַּנָּזִים וּלְאוֹצָרוֹת וְנָטַל אֶת הַפִּנְקָסִין, הֶרְאַנִי אַגָּדוֹת כְּתוּבוֹת צָרוֹת מְשֻׁנּוֹת זוֹ מִזּוֹ, אָמַרְתִּי לוֹ הַלָּלוּ לְמִי הֵן, אָמַר לִי לְיִשְׂרָאֵל, אָמַרְתִּי לוֹ יְכוֹלִין יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בָּהֶן, אָמַר לִי בּוֹא לְמָחָר וְאוֹדִיעֲךָ צָרוֹת מְשֻׁנּוֹת מֵאֵלּוּ. לְמָחָר הִכְנִיסַנִי לְבֵית גְּנָזִין וּלְחַדְרֵי חֲדָרִים וְהֶרְאַנִי צָרוֹת מְשֻׁנּוֹת מִן הָרִאשׁוֹנוֹת וְקָשׁוֹת, אֲשֶׁר לַמָּוֶת לַמָּוֶת, וַאֲשֶׁר לַחֶרֶב לַחֶרֶב, וַאֲשֶׁר לָרָעָב לָרָעָב, וַאֲשֶׁר לַשֶּׁבִי לַשֶּׁבִי. אָמַרְתִּי לוֹ הֲדַד זִיוִי כָּל כָּךְ חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, אָמַר לִי בְּכָל יוֹם מִתְחַדְּשׁוֹת גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת מֵאֵלּוּ וְכֵינָן שֶׁנִּכְנְסוּ לְבָתֵּי־כְנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת וְעוֹנִין יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא אֵין אֲנוּ מַנִּיחִין אוֹתָן לָצֵאת מֵחַדְרֵי חֲדָרִים. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

מִי שֶׁמְּסַפֵּר גּוֹרֶם שֶׁבָּנָיו יִהְיוּ יְתוֹמִים

(ז) מִי שֶׁמְּסַפֵּר בְּשָׁעָה שֶׁהַשַּׁ״ץ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה, וּבְעֵת אֲמִירַת הַקְּדֻשִּׁים, וּבְשָׁעַת אֲמִירַת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר לִפְנֵי הַתֵּבָה, אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן אֲפִלּוּ שֶׁיִּהְיֶא מַלְאָךְ שֶׁיִּהְיֶא נִזְהָר מֵאֱמֹן יְתוֹמָה, כִּי בְּאֶמְצַע הַדִּבּוּר אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְכַוֵּן, כִּי אֱמֹן יְתוֹמָה פֵּרוּשׁוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה בְּרָכָה שֶׁעוֹנִין, וְכָל־שֶׁכֵּן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן בְּכַוָּנַת אֱמֹן אֲפִלּוּ בְּפָשְׁטוּת, וְגַם עוֹנֶה אֱמֹן קְטוֹפָה וַחֲטוּפָה שֶׁעוֹנֶה קֹדֶם שֶׁצָּרִיךְ לַעֲנוֹת, אוֹ אַחַר שֶׁהַבַּעַל־תְּפִלָּה כְּבָר הִתְחִיל בִּבְרָכָה אַחֶרֶת, וְזֶה מֻרְגָּשׁ בְּחוּשׁ, וּמִי שׁוֹטֶה יָכוֹל לְהַכְחִישׁ זֹאת, אִם לֹא שׁוֹטֶה רָשָׁע, וְגַם רוּחַ שֶׁאֵינוֹ מוֹדֶה עַל הָאֱמֶת. (שָׁם, דַּף רנב)

(ח) אֵלּוּ הַמְבַזִּים לַעֲנוֹת אֱמֹן יוֹרְדִים לַגֵּיהִנֹּם לַמָּקוֹם הַנִּקְרָא אֲבַדּוֹן וְאֵינָם עוֹלִים מִשָּׁם לְעוֹלָם. (זֹהַר הַקֹּדֶשׁ, חֵלֶק ג, רפה:)

(ט) מִי שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן בְּאֱמֹן מְבַזֶּה כְּבְיָכוֹל לְקֹדֶשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. (שָׁם, רפה)

(י) עַל כָּל קְטָרוּג שֶׁהַשָּׂטָן מְקַטְרֵג הַקֹּדֶשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּמִדַּת רַחֲמָיו מַשְׁתִּיק לוֹ, אֲבָל אִם מְקַטְרֵג וְאוֹמֵר שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם יִרְאָה וּמְדַבְּרִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת לָזֶה אֵין לְהַקֹּדֶשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּבְיָכוֹל תֵּרוּץ, כִּי עַכְשָׁו רָאִינוּ בָּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים הָאֻמּוֹת עוֹמְדִים בְּבֵית תְּפִלָּתָם בְּאֵימָה וּבִירְאָה, וּמִיָּד נוֹתֵן הַקֹּדֶשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רְשׁוּת לְחַבֵּל הָעוֹלָם, וְזֶהוּ דֶּבֶר רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְאַל תִּקְרֵי דֶּבֶר אֶלָּא דִּבּוּר, שֶׁהָיָה מְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וּבָרָא מַלְאָכִים מַשְׁחִיתִים, הֶמָּה מְמִיתִים אוֹתוֹ בְּשָׁעַת הַדִּבֶּר בַּר מִינַן. (דֶּרֶךְ מֹשֶׁה, יוֹם ח)

מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן כִּדְבָעֵי – נַעֲשֶׂה אַכְזָר עַל כָּל מִשְׁפַּחְתּוֹ

(יג) וּלְפִי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּחַז״ל בְּסָמוּךְ דַּאֲמִירַת אָמֵן וְיהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מַצִּיל מִכָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְאַכְזָרִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וּמַצִּילוֹ מִדִּינוֹ שֶׁל גֵּיהִנֹּם וְהוּא שֶׁמְּבִיאָתוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, יָבִין כָּל מֵבִין וְיַשְׂכִּיל כָּל בַּר־שֶׂכֶל כִּי הַמִּתְאַכְזֵר הַיּוֹתֵר גָּדוֹל עַל עַצְמוֹ וְעַל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְעַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל הֵינוּ מִי שֶׁמִּתְרַשֵּׁל מֵחֲמַת שִׂיחָה בְּטֵלָה אוֹ שְׁאָר סִבּוֹת מְעֻנָּיוֹת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וּשְׁאָר אֲמָנִים כִּדְבָעֵי, שֶׁהֲרֵי מִכָּל צָרוֹתָיו אוֹ צָרוֹת בְּנֵי־בֵיתוֹ, וְכֵן צָרוֹת הַכְּלָל הָיָה יָכוֹל לְהִנָּצֵל וּלְהַצִּיל עַל־יְדֵי אֲמִירַת אָמֵן וְיהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּקוֹל רָם כְּמוֹ שֶׁהֶעִידוּ לָנוּ חַז״ל (וּכְמוֹ שֶׁיְּבֹאָר בְּסָמוּךְ בְּאֹרֶךְ) בְּשַׁבָּת קיט: תּוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל כָּל הָעוֹנֶה, דִּבְשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹנִים יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּקוֹל רָם נִתְבַּטְּלוּ כָּל הַגְּזֵרוֹת רָעוֹת, וּבְזֹהַר הַקֹּדֶשׁ וַיֵּלֶךְ (דף רפה:) שֶׁמְּדַבֵּר מֵעִנְיַן אָמֵן וּמַעֲלָתָהּ כּוֹתֵב שֶׁפּוֹתְחִין לוֹ כָּל תַּרְעִין דְּרָקִיעַ וּבְשָׁעָה שֵׁשׁ צָרָה בָּעוֹלָם מִסְתַּכֵּל הַקֹּדֶשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּאֵלּוּ שֶׁעוֹנִין אָמֵן וְנִזְהָרִין בָּהֶם, לְהַצִּילָם מִכָּל צָרָה וְצוּקָה.

(יד) עַיִן עוֹד בַּזֹּהַר הַקֹּדֶשׁ שָׁם, דְּשַׁעֲרֵי בְּרָכָה נִפְתָּחִים לָהֶם לְמַעְלָה וְשׁוֹרֵר שִׂמְחָה וְטוֹבָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאִם־כֵּן תַּחַת לְהִצְטַעֵר וּלְהִתְעַצֵּב וּלְחַפֵּשׂ אַחַר דְּרָכִים שׁוֹנִים וּמְשֻׁנִּים לְהִנָּצֵל מִכָּל צָרָה וְצוּקָה וַחֲלָיִים רָעִים וְרַבִּים שֶׁאֵין לְךָ יוֹם שֶׁאֵין קְלָלָתוֹ מְרֻבָּה מִחֲבֵרְתָּהּ יוֹתֵר הָיָה לוֹ לְקַיֵּם מִצְוַת עֲנִיַּת אָמֵן וְיהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא כָּרָאוּי, וְאָז יִזְכֶּה גַּם לְהַצָּלָחָה מְרֻבָּה בְּכָל עִסְקָיו. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר הַקֹּדֶשׁ הַגָּן שֶׁזֵּהוּ סִבַּת עִכּוּב הַגְּאֻלָּה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְכֵן גִּלָּה רַבִּי יְיבִי מֵאוֹסְטְרָאָה.

וְהַלּוֹא אָנוּ רוֹאִין בְּכָל יוֹם פְּנָעִים שׁוֹנִים וּמְשֻׁנִּים: אֲשֶׁר תְּקַצֵּר הַיְרִיעָה מֵהָכִיל אֲנָשִׁים צְעִירִים נֶחְטָפִים בְּאֹפֶן מַבְהִיל בְּאֵיכוּת וּבְמִסְפָּר מְרֻבֶּה אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע כָּזֹאת מֵעוֹלָם, וְכִי חֲשִׁיד קְדֹשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּעָבֵד דִּינָא בְּלָא דִּינָא, בְּתְמִיהָה, וְאַחַר שֶׁהֶעִידוּ לָנוּ חַז״ל בְּמִקְדָּם כִּי כָּל זֶה יֵאָרַע בְּאֹם אֵין נִזְהָרִין בַּעֲנִיַּת אָמֵן, עַל מָה הַצְּרִיךְ לְחַפֵּשׂ אַחַר שְׁאָר בְּדָקֵי עֲבֵרוֹת וְלִשְׁאֹר כְּמַתְמִיהַּ מַה זֶּה וְעַל מַה זֶּה עָשָׂה ה׳ כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת.

(טז) וְכֻהֲנָּה וְכֻהֲנָּה שֶׁבֶר עַל שֶׁבֶר יַחְדָּו יִדְבְּקוּ שְׁמוּעוֹת נוֹרָאוֹת תִּסְמַר שַׂעֲרוֹת אֱנוֹשׁ פּוֹרְחוֹת בָּאֲוִיר. מִי יוֹדֵעַ מִי וּמָה גּוֹרֵם כָּל זֶה לֹא נַחֲשֹׁד חַס וְשָׁלוֹם קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא לַעֲשׂוֹת דִּינָא בְּלָא דִּינָא (בְּרָכוֹת ה:) מִי יוֹדֵעַ אִם לֹא חָלִילָה וְחָלִילָה עָוֹן בְּזִיּוֹן מִקְדְּשֵׁי ה׳ גּוֹרֵם וּמָה שֶּׁבְּשְׁאָט נֶפֶשׁ זוֹרְקִים וּמְאַבְּדִים בְּיָדָם סַם הַחַיִּים הַנ״ל שֶׁנָּתַן בְּיָדֵינוּ ה׳ הַטּוֹב בְּרֹב רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו וּמַפְסִידִים אוֹתוֹ בַּאֲכְזָרִיּוּת בְּעֵד הֲנָאָה שֶׁל מַה־בְּכָךְ קְצָת שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וּבְעֵד קְצָת תַּעֲנוּג שְׁמִיעָה שֶׁל מַה־בְּכָךְ בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וְשָׁמָּא וְאוּלַי חַס וְשָׁלוֹם כָּל זֶה גּוֹרֵם שֶׁחֲלִילָה אֵין תְּפִלּוֹתֵינוּ נִשְׁמָעוֹת שֶׁהַחוֹלִים יִזְכּוּ לִבְרָכַת לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בָּנֶיכֶם עַל אַדְמַת קֹדֶשׁ דְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, כִּי הִנַּחְנוּ לִרְמֹס בְּרֶגֶל בְּגַאֲוָה וְבוּז קְדֻשַּׁת בֵּית־הַכְּנֶסֶת לְאֵלּוּ הַשּׂוֹטִים וְהַטִּפְּשִׁים – דַּע שֶׁלֹּא אֲנִי הוּא הַקּוֹרֵא לְאֵלּוּ הַמְשִׂיחִים שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת ״שׂוֹטִים״ אֶלָּא רַבֵּנוּ הַגָּדוֹל הַטּוּרִי־זָהָב (אֹרַח־חַיִּים סִימָן נה סְעִיף־קָטָן ד) קוֹרֵא אוֹתָם ״שׂוֹטִים״ וְחוֹתֵם דִּינָם שֶׁאָסוּר לְצָרְפָם לְמִנְיָן כִּי אֵינָם מִן הַמִּנְיָן (עַיֵּן שָׁם בְּדִבְרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים) לְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְלֹא הֵרִימוּ קוֹלֵי קוֹלוֹת וּבְרָקִים בִּפְנֵי קָהָל וַעֲדָה כִּפְסָקוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ בַּעַל ״וַיְוֵי הָעֲמוּדִים״ (עַמּוּד הָעֲבוֹדָה, פֶּרֶק י) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַד מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ, שֶׁבְּכָל עִיר וְעִיר אֵין יְכוֹלִין לְמָחוֹת לְהָעָם, וְנַעֲשָׂה לָהֶם כְּהֶתֵּר בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וַי לָהֶם, וַי לְנִשְׁמוֹתֵיהֶם, וְאֵיךְ יַעֲלֶה תְּפִלּוֹתֵיהֶם לְמַעְלָה וְהִיא מְלֻכְלֶכֶת בְּמֵינֵי חֲטָאִים, וְאֵין קָטֵיגוֹר נַעֲשָׂה סָנֵיגוֹר. עַל־כֵּן מִן הָרָאוּי שֶׁכָּל קְהִלָּה וּקְהִלָּה, מָקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם וְדָתוֹ מַגִּיעַ, יַעֲמִידוּ אֲנָשִׁים עַל זֶה אֲשֶׁר יַשְׁגִּיחוּ בְּאֵימִים רַבִּים עַל הַמְדַבְּרִים, וִיבַיְּשׁוּ אוֹתָם בָּרַבִּים, וּבְזֶה נֵרָאֶה כְּבוֹד ה׳ בָּאָרֶץ, וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִירָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד, וְיִתְּנוּ בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֲדָיָם לְבָלֹם אֶת פִּיהֶם בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת מִלְּדַבֵּר דָּבָר שֶׁל חֹל וְשִׂיחָה בְּטֵלָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ.

(יז) וְעַיֵּן בְּסֵפֶר דֶּרֶךְ מֹשֶׁה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְעַל כָּל קְטֵרוּג שֶׁהַשָּׂטָן מְקַטְרֵג הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּמִדַּת רַחֲמָיו מַשְׁתִּיק לוֹ. לְמָשָׁל, שֶׁהַשָּׂטָן אוֹמֵר יִשְׂרָאֵל גַּנָּבִים הֵם אוֹ גַּזְלָנִים הֵם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵשִׁיב לוֹ: מִי יֹאמַר אִם הָאֻמּוֹת קִבְּלוּ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא הָיוּ גַּנָּבִים יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל. אֲבָל אִם מְקַטְרֵג וְאוֹמֵר שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם יִרְאָה וּמְדַבְּרִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, לָזֶה אֵין לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תֵּרוּץ כְּבָיְכוֹל, כִּי עַכְשָׁו רְאֵינוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הָאֻמּוֹת עוֹמְדִים בְּבֵית תְּפִלּוֹתָם בְּאֵימָה וּבִירָאָה, וּמִיָּד נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רְשׁוּת לַמַּשְׂחִית לְחַבֵּל הָעוֹלָם, וְזֶהוּ דְּבַר רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְאַל תִּקְרֵי דְּבַר אֶלָּא דִּבּוּר, שֶׁהָיָה מְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וּבָרָא מַלְאָכִים מַשְׂחִיתִים, הֵמָּה מְמִיתִים אוֹתוֹ בְּשָׁעַת דְּבַר רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְנִרְאֶה לִי דֶּרֶךְ הֲלָצָה, לִרְמֹז בַּפָּסוּק: ה׳ יִלְחַם לָכֶם – נֶגֶד הַשָּׂטָן – וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן, רוֹצֶה לוֹמַר אִם אֵין אַתֶּם מְדַבְּרִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, וְקַל לְהָבִין.

וְכָל אָדָם יִזָּהֵר מְאֹד בְּתְשׁוּבָה קַלָּה כָּזוֹ, וְאַף אִם כְּבָר דִּבֵּר, יִהְיֶה לוֹ תִּקּוּן גָּדוֹל מֵהַיּוֹם וְהָלְאָה עַל־יְדֵי שֶׁיִּגְעַר בַּחֲבֵרוֹ, וְהַחִיּוּב מֻטָּל עָלָיו לִגְעֹר בַּחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ (אֹרַח־חַיִּים, סִימָן קכד, סָעִיף ז) לֹא יָשִׂיחַ שִׂיחַת חֹלִין בְּשָׁעָה שֶׁשְּׁלִיחַ־צִבּוּר חוֹזֵר הַתְּפִלָּה, וְאִם שָׂח הוּא חוֹטֵא וְנָרוּל עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא וְגוֹעֲרִין בּוֹ. וְנִרְאֶה לִי כַּוָּנַת הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ שֶׁהוּא כְּמוֹ רוֹצֵחַ שֶׁנִּהֲרַג עַל יָדוֹ כַּמָּה בָּנִים.

וּבָזֶה יוּבַן הַפָּסוּק: לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם מוּסָר לֹא לָקָחוּ, רוֹצֶה לוֹמַר שֶׁלֹּא לָקְחוּ מוּסָר וְהָיוּ מְדַבְּרִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, וְעַל־כֵּן חֲטָאָם גָּדוֹל כְּמוֹ חֵטְא קַיִן שֶׁהָרַג לְאָחִיו וְגָדוֹל הָיָה עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא,

עָוֹנוֹ נָמֵי גָּדוֹל. וְגָדוֹל כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה שֶׁיְּזַכֶּה לְעַצְמוֹ וּמְזַכֶּה לַאֲחֵרִים עִמּוֹ, וּזְדוֹנוֹתֵיכֶם נַעֲשֶׂה לָכֶם כִּזְכִיּוֹת וְנִבְרָא לָכֶם מַלְאֲכֵי רַחֲמִים, וְתִגְרְמוּ חַיִּים לָכֶם וְלִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם בְּטוֹב וּבְנֶעִימִים אָמֵן, עַד כָּאן לְשׁוֹן סֵפֶר דֶּרֶךְ מֹשֶׁה. (מוֹרֶא מִקְדָּשׁ, דַּף ח, אוֹת יז)

אִם הָאָב מְשִׂיחַ גַּם הַבָּנִים נִמְשָׁכִין אַחַר זֶה

(כ) עוֹד נָקְדָה חֲשׁוּבָה שֶׁרְאוּי לְדַבֵּר בּוֹ. כִּידוּעַ כָּל אָב וְאֵם מֵאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁיִּהְיוּ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְקִיּוּם מִצְוֹתָיו, כָּל זְמַן שֶׁמַּאֲמִינִים בַּה' וּבְתוֹרָתוֹ מְקֻוִּים וּמְשֻׁתּוֹקְקִים שֶׁבָּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם יִהְיוּ יִרְאֵי ה' וְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁעֵינֵינוּ רוֹאוֹת בְּכָל יוֹם, וּכְבָר הָאֲרִיכוּ סִפְרֵי מוּסָר כִּי עִקַּר כֹּחוֹ שֶׁל גִּדּוּל הַבָּנִים הוּא מַעֲשֵׂי הָאָבוֹת, שֶׁדֶּרֶךְ הַגִּדּוּלִים לְהִמָּשֵׁךְ לְמִנְהָג אֲבוֹתֵיהֶם, וְאִם־כֵּן דַּעַת לְנָבוֹן נָקֵל שֶׁאָב הָרוֹצֶה אֶת בְּנוֹ שֶׁיִּתְפַּלֵּל כָּרָאוּי וְיַעֲנֶה אָמֵן וְיִהְא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעוֹנָתוֹ לֹא בְּמְהֵרָה יִרְאֶה פְּרִי עָמָלוֹ, אִם הוּא בְּעַצְמוֹ לֹא יַעֲשֶׂה כֵּן, בְּשָׂגֵם שֶׁהַבֵּן רוֹאֶה כִּי אֵין דִּבְרֵי וּמוּסְרֵי הָאָב יוֹצְאִין מִן הַלֵּב שֶׁהֲרֵי הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ זָהִיר בְּמֶה שֶׁמַּזְהִיר לוֹ, וְכָל יִגִּיעוֹ לָרִיק עַל־יְדֵי זֶה.

וְלָאו מִן הַגְּמָנָע לִמְצֹא בָּנִים שֶׁאַחַר מָנָה שֶׁל מוּסָר מֵהָאָב עָנוּ וְאָמְרוּ טֹל קוֹרָה שֶׁבֵּין עֵינֶיךָ וְקֹשֶׁט עַצְמְךָ תְּחִלָּה.

הֵיוֹצֵא מִזֶּה, כִּי מַעֲשֵׂי אָבוֹת סִימָן לַבָּנִים לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכָּם וְזוֹלֶת זֶה לַהֶבֶל יְגִיעוֹ.

מוֹנֵעַ הַתְּפִלָּה מִלַּעֲלוֹת לְמַעְלָה

(כא) יַעֲרוֹת־דְּבַשׁ, חֵלֶק א, דְּרוּשׁ ד: צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת חָרֵד בַּתְּפִלָּה כִּי זֶה אֲשֶׁר נִשְׁאַר לָנוּ בַּגּוֹלָה וְכַמָּה יֵשׁ לָאָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ לַעֲמֹד בְּהַכְנָעָה יְתֵרָה וּכְפִיפַת קוֹמָה וּמִלִּין לְצַד עִלְאָה יְמַלֵּל בְּנַחַת בְּכַוָּנָה וְאַשְׁרֵי לְמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּדֶמַע וְלֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה כִּי לֹא יָשׁוּב רֵיקָם וְעַל מָה נִבְטַח בַּגּוֹלָה וּמַה יָּגֵן בַּעֲדֵנוּ אִם לֹא בִּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה מִקֵּירוֹת הַלֵּב אוֹי לָנוּ אֲשֶׁר נֶאֱמַר סְכוֹתָה בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבֹר הַתְּפִלָּה וּמַה הוּא הֶעָנָן הוּא אֵדִים וְהֶבֶל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֵטְא הַיּוֹצֵא מִפִּי אִישׁ וְאִשָּׁה כָּל יוֹם וּבִיחוּד שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וּמִכָּל־שֶׁכֵּן בְּעֵת הַתְּפִלָּה הַכֹּל הוּא עוֹלֶה בְּעָב וְעָנָן וּמוֹנֵעַ לַתְּפִלָּה לַעֲלוֹת, עַיֵּן שָׁם. (סֵפֶר הַפְּנִים, דַּף לד:)

תְּשׁוּבָה גְּדוֹלָה צָרִיךְ מִי שֶׁלֹּא עָנָה אָמֵן אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת

(כב) בְּסֵפֶר אוֹר צַדִּיקִים לְמַהֲר"ם פַּאפִּירַאשׁ זַצ"ל תַּלְמִיד קָדוֹשׁ הָאַרִיזַ"ל (תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, סְעִיף נב) וְלָזֶה צָרִיךְ הָאִישׁ תְּשׁוּבָה גְּדוֹלָה עַל שֶׁלֹּא עָנָה אָמֵן אֲפִלּוּ פַּעַם אֶחָד כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ מִן הַמְבָרֵךְ אֵיזֶה בְּרָכָה עַל אֵיזֶה פְּרִי אוֹ עַל אֵיזֶה מִצְוָה, וּמִכָּל־שֶׁכֵּן אַחַר תְּפִלַּת הַשֵּׁ"ץ בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת פְּשִׁיטָא שְׁצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה גְּדוֹלָה, וְקַל־וָחֹמֶר בְּנוֹ שֶׁל קַל־וָחֹמֶר כְּשֶׁלֹּא עָנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא, עַד כָּאן.

(כג) בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת וַיֵּלֶךְ) אַף־עַל־פִּי שֶׁעוֹנֶה אָמֵן אִם אֵינוֹ מְכַוֵּן טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא, מָאן דְּשָׁמַע בְּרָכָה מֵחַבְרֵהּ וְלָא מְחַכֵּוַּן בְּאָמֵן, עָלָיו נֶאֱמַר וּבְזַי יְקַלּוּ, וּמַאי עֲנָשֵׁהּ כַּד נָפִיק מֵעָלְמָא מַכְרִיזִין עָלָיו כְּרוּז וְאוֹמְרִים סַגְּרוּ כָּל הַפְּתָחִים לִפְנֵי פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי, וְלֹא יֵעוֹל וְלֹא יִכְנַס לְגַן־עֵדֶן וְלֹא תִקַּבְּלוּ אוֹתוֹ, עַיֵּן שָׁם.

מַעֲשֶׂה נוֹרָא מֵאָמֵן שֶׁהַגָּאוֹן הַצַּדִּיק בַּעַל "בְּאֵר מֹשֶׁה" שְׁלִיטָ"א הָיָה שָׁם

(כד) לְבַסּוֹף אֲסַפֵּר מַעֲשֶׂה נוֹרָא שֶׁאֲנִי בְּעַצְמִי הָיִיתִי עֵד רוֹאֶה וְעַדַיִן אַרְכֻּבּוֹתַי דָּא לְדָא נוֹקְשׁוֹת בְּהַעֲלוֹתִי עַל לִבִּי פַּעַם דְּרַשׁ (כְּבוֹד קְדֻשַּׁת אֲדוֹנִי אָבִי מוֹרִי וְרַבִּי הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק זַצ"ל הַשֵּׁם יָקֹם דָּמוֹ שְׁנֶהֱרַג עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם עַל־יְדֵי אַשְׁכְּנַזִּים הָאֲרוּרִים בְּכ"ו סִיוָן שְׁנַת תש"ד לִפְרָט קָטָן) דְּרָשָׁה גְּדוֹלָה בְּשַׁבַּת־קֹדֶשׁ, בְּעִנְיַן עֲנִיַּת אָמֵן וְאָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וּבְתוֹךְ הַדְּרָשָׁה הִזְכִּיר מִלִּיצַת רַבֵּנוּ הָרַמְ"ק זצוק"ל שֶׁהָרַאשִׁי־תֵּבוֹת מִמִּלִּין שְׁתִּיקָה יְפֶה בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה הֵן אוֹתִיּוֹת "שִׁיבָה", שֶׁמִּי שֶׁנִּזְהָר בְּדָבָר וְעוֹנֶה

אָמֵן וְאָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא זוֹכֶה לְשִׁיבָה טוֹבָה, וְאָמַר מִכְלָל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן אֲבָל אֵינֶנִּי רוֹצֶה לְהַזְכִּיר בְּעַל־פֶּה הַהֶפְךְ. לַמְּחָרֶת בַּבֹּקֶר הָיָה רַעַשׁ גָּדוֹל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִים דְּרָשָׁתוֹ בָּא וְסִפֵּר שֶׁבְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה הָיָה חוֹלֵם חֲלוֹם שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי בֵּית־דִּין שֶׁל מַעְלָה, וְיָצָא דִּינוֹ לְחִיּוּב. הִתְחִיל לְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַבֵּית־דִּין שֶׁעַדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְשִׁיבָה וְשָׁאַל לָמָּה יִקְנֵס בְּדִין קָשֶׁה. הֵשִׁיבוּ לוֹ שֶׁשָּׁח שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְלֹא עָנָה אָמֵן וְאָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא. הֵשִׁיב לִפְנֵי הַבֵּית־דִּין שֶׁל מַעְלָה שֶׁלֹּא יָדַע מֵחֲמַר הָאִסּוּר, אֲז הִתְרַגֵּז עָלָיו אֶחָד מִיּוֹשְׁבֵי הַבֵּית־דִּין אִיךְ אַתָּה אוֹמֵר דָּבָר כָּזֶה וַהֲלוֹא הָרַב דַּיָּן וּמוֹרֵה־צֶדֶק שֶׁלָּכֶם (והוא כְּבוֹד קְדֻשַּׁת אַדְמוּ״ר זְצ״ל, הַשֶּׁם יִנְקֹם דָּמוֹ) בְּשַׁבָּת זוֹ דָּרַשׁ מֵעִנְיָן זֶה בְּשֵׁם הָרַמ״ק וְהוּא זְצ״ל אָמַר שֶׁהַשּׁוֹתֵק בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וְעוֹנֶה אָמֵן וְאָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא זוֹכֶה לְשִׁיבָה טוֹבָה וּמְקַבֵּל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן, וְאַתָּה בְּעַצְמְךָ הָיִיתָ אֵצֶל אוֹתָהּ דְּרָשָׁה וְאֵיךְ אַתָּה אוֹמֵר שֶׁלֹּא יָדַעְתָּ מֵחֲמַר הָעִנְיָן, אֲז הִבְטִיחַ אֶת הַבֵּית־דִּין שֶׁל מַעְלָה שֶׁיֵּלֵךְ וְיוֹדִיעַ כָּל בְּנֵי הַקְּהִלָּה מִכָּל מָה שֶׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ וְיַזְהִרוּ מִכָּאן וְאֵילָךְ בְּדִבְרֵי הָרַב הַדַּיָּן וּמוֹרֵה־צֶדֶק, אֲז יָצָא נָקִי מִלִּפְנֵי הַבֵּית־דִּין שֶׁל מַעְלָה וְהָיָה לְחֶרְדַּת אֱלֹקִים.

אֵין לוֹ חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל – וּמַאֲרִיךְ הַגָּלוּת – וְחוֹטֵא וּמַחֲטִיא

(כה) מִצְוַת אָנֹכִי ה׳ אֱלֹהֶיךָ, מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַיֵּם וּלְקַבֵּל עֹל מַלְכוּתוֹ בָּרוּךְ הוּא, לֹא יְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (פָּרָשַׁת תְּרוּמָה, קלא:) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּמִאן דְּמִשְׁתְּעֵי בִּבְי־כְנִישְׁתָּא בְּמִלִּין דְּחֹל יַי לֵהּ דְּאַחֲזֵי פִּרוּדָא, יַי לֵהּ דְּגָרַע מְהֵימְנוּתָא, יַי לֵהּ דִּלִּית לֵהּ חֶלְקָא בְּחֶלְקָא דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְחֲזֵי דְּהָא לִית אֱלָהָא וְלָא אִשְׁתְּכַח תַּמָּן, וְלִית לֵהּ חֶלְקָא בֵּהּ וְלָא דְּחִיל מִנֵּהּ וְאַנְהִיג קְלָנָא בְּתִקּוּנָא עִלָּאָה דִּלְעִלָּא.

(כו) וְזֶה לְשׁוֹן הַזֹּהַר פָּרָשַׁת אַחֲרֵי מוֹת (דף עה:): תָּנָא עַל תִּלַּת מִלִּין מִתְעַכְּבִין יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, עַל דְּעָבְדֵי קְלָנָא בִּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וּמֵהֲדָרֵי אַנְפּוֹהִי מִן שְׁכִינְתָּא, וְעַל דִּמְסָאֲבֵי גַּרְמֵיהוּ קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, נִמְצָא עַל־יְדֵי שֶׁמְּסַפְּרִים דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּבֵי־כְנִישְׁתָּא, וְאַנְהִיג קְלָנָא בְּתִקּוּנָא עִלָּאָה כַּמְכֹאָר בְּזֹהַר תְּרוּמָה הַנַּ״ל מִתְעַכְּבִין יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא.

(כז) וְזֶה לְשׁוֹן מַהַר״ם שִׁיף (בְּדְרוּשׁ פָּרָשַׁת וְאֶתְחַנַּן): חֲדָשִׁים מִקָּרוֹב בָּאוּ לְדַבֵּר שִׂיחַת חֻלִּין בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, וְזֶה יָדַע כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל אִסּוּר הַגָּדוֹל הַזֶּה, זֶה לְשׁוֹן סֵפֶר הַזֹּהַר מָאן דְּמִשְׁתְּעֵי בִּבְי־כְנִישְׁתָּא יַי לֵהּ וְכוּ׳ כְּמוֹ שֶׁנִּזְכַּר לְעֵיל (אות כה). וְזָכַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים, הָאֶחָד שֶׁמַּרְאֶה פְּרִיד שֶׁאֵין נַפְשׁוֹ דְּבֵקָה בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵרִי הִפְסִיק רוּחוֹ וְנַפְשׁוֹ מִמֶּנּוּ מִלְּבַד הַפְּרִיד וְהַקְּצִיץ שֶׁגּוֹרֵם לְמַעְלָה. הַשֵּׁנִי דְּגָרַע מְהֵימְנוּתָא, וְאִפְשָׁר שֶׁרָצָה לוֹמַר שֶׁעַל־יְדֵי הַדְּבָרִים בְּטֵלִים אֵין עוֹנֶה אָמֵן שֶׁאֵין מַשִּׂים לִבּוֹ עַל סוֹף הַבְּרָכוֹת, וְאַף אִם שׁוֹמֵעַ סוֹף הַבְּרָכָה סוֹף סוֹף עַל מָה עוֹנֶה אָמֵן, וּבַחֲזָרַת הַשַּׁ״ץ הַתְּפִלָּה אִם אֵין עֲשָׂרָה הַשּׁוֹמְעִים עוֹנִים אָמֵן הָוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה. וְהַשֵּׁכֶר עַל עֲנִיַּת אָמֵן גָּדוֹל בְּלִי שִׁעוּר, פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבוֹא גּוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמוּנִים, זֶהוּ דְּגָרַע מְהֵימְנוּתָא. הַשְּׁלִישִׁי דִּלִּית לֵהּ חֶלְקָא בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל דְּאַחֲזֵי דִּלִּית לֵהּ אֱלָהָא וְלָא אִשְׁתְּכַח תַּמָּן, כִּי מִי יַחְשֹׁב שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּבְמֵעוֹן קָדְשׁוֹ וְלֹא יָבוֹשׁ מִלְּדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים. אִם אָמַרְנוּ נָמֵנָּה עַל כָּךְ אֲנָשִׁים מְיֻחָדִים וְלִקְנֹס, זֶה דָּבָר זָר, אִם אֵין יִרְאַת־שָׁמַיִם גְּדוֹלָה מִירְאַת הַקְּנָס. כָּל זֶה בְּדִבְרֵי הָרְשׁוּת, כָּל־שֶׁכֵּן שִׂיחַת אִסּוּר, לִיצָנוּת לָשׁוֹן הָרַע וְכוּ׳, עַיִן שָׁם. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(כח) וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אוֹר צַדִּיקִים (בְּצַמּוּד הָעֲבוֹדָה פֶּרֶק יב) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּמִכָּל־שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁאֵינָם מְעִנְיַן הַתְּפִלָּה, וְזֶה לְשׁוֹן הַזֹּהַר פָּרָשַׁת תְּרוּמָה: מָאן דְּמִשְׁתְּעֵי בִּבְי־כְנִישְׁתָּא יַי לֵהּ דְּאַחֲזֵי פִּרוּדָא, יַי לֵהּ דִּלִּית לֵהּ חֶלְקָא בֵּאלָקָא דְּיִשְׂרָאֵל וכו׳, וְאֶפְלוּ הוּא לְאַחַר הַתְּפִלָּה עֲדַיִן קְדֻשָּׁה שׁוֹרָה שָׁם. וּמָאן דְּמַגְבִּיהַּ קוֹלוֹ בִּדְבָרִים שֶׁאֵינָם שַׁיָּכִים לַתְּפִלָּה וּלְשֶׁבַח הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא נוֹהֵג בְּזִיּוֹן בְּקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְגָרֵשׁ הַשְּׁכִינָה מִשָּׁם,

וְעָלָיו הַשְּׁכִינָה צוֹעֶקֶת וְקוֹבֶלֶת נְתָנַנִי ה׳ בְּיִדֵי לֹא אוּכַל קוּם, וְאָז נֶאֱמַר עָלֶיהָ וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ, אֵין לָהּ דִּירַת מְנוּחָה בְּעֵת גָּלוּתָהּ כִּי אִם בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת שֶׁבִּישְׂרָאֵל, וַעֲבוּר זֶה שֶׁנָּתַן קוֹלוֹ בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כִּבְבָתֵּי־טַרְטָיְאוֹת וּבְדְבָרִים בְּטֵלִים מֻכְרַחַת הַשְּׁכִינָה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לָנוּד וּלְהִתְגָּרֵשׁ. אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר בֶּן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ. וְעָנְשׁוֹ, שֶׁגַּם הוּא יִהְיֶה בְּיַד אַכְזָרִיִּים אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא מָנוֹחַ וּמַרְגּוֹעַ לְנַפְשׁוֹ, רַחֲמָנָא לִשְׁזַבַן מֵעָנְשָׁא דִּילְהוֹן. לָכֵן כָּל בַּעַל נֶפֶשׁ יָחוּשׁ לְעַצְמוֹ, וְאָז תָּאִיר נִשְׁמָתוֹ בְּאוֹר הַחַיִּים אָמֵן סֶלָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (מוֹרָא מִקְדָּשׁ דַּף י)

(כט) סִדּוּר נְהוֹרָא: וְכָתְבוּ הַסְּפָרִים, צָרִיךְ לְהַזְהִיר לַהֲמוֹנֵי עָם שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ תְּהִלִּים וּמַעֲמָדוֹת אוֹ שְׁאָר תַּחֲנוּנִים בְּעֵת הַחֲזָרַת הַשַּׁ״ץ תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְכַוֵּן בְּאֻמָּן וְעוֹנִין אָמֵן קְטוּפָה חֲטוּפָה יְתוֹמָה. וּבְיוֹתֵר נִמְצָאוּ זֹאת לִפְנֵי כְּתֹל מַעֲרָבִי מֵהֲמוֹנֵי עָם שֶׁפּוֹרְקִים מֵעֲלֵיהֶם בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּהָל מְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים אוֹ בַּחֲזָרַת הַשַּׁ״ץ הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ בְּלִי מוֹרָא וָפַחַד כְּמוֹ בְּבָתֵּי־מִשְׁתָּאוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיֶּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי, וְלָמָּה יִקְצֹף ה׳ עַל קוֹלֵךְ, כִּי הוּא חוֹטֵא וּמַחֲטִיא אֶת הָרַבִּים כְּיָרְבְעָם, וְהַחֹטֵא הַזֶּה לָבַד דַּי לְהַאֲרִיךְ גָּלְיוֹתֵינוּ. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אִסּוּר זֶה נַעֲשָׂה לָהֶם מַמָּשׁ כְּהֶתֵּר. לָכֵן מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לִמְחוֹת מֵטֶל עָלָיו הַדָּבָר וְיִהְיֶה שְׂכָרוֹ גָּדוֹל לָעוֹלָם הַבָּא. (סֵפֶר הַפְּנִים דַּף טז:)

(ל) סִדּוּר הָאֲרִיזַ״ל מֹרִי יַעֲקֹב קָאפִּיל בַּעַל מְחַבֵּר שַׁעֲרֵי־גַן־עֵדֶן בְּהִלְכוֹת בֵּית־הַכְּנֶסֶת: בְּזֹהַר מַפְלִיג מְאֹד בְּעִנְיַן הַמְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי־תוֹרָה אוֹ מוּסָר בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, וְאַף שֶׁלֹּא בִּזְמַן הַתְּפִלָּה אָסוּר בְּדִבְרֵי חֹל. אַף בְּדִבְרֵי־תוֹרָה וּמוּסָר מֻתָּר שֶׁלֹּא בִּזְמַן תְּפִלָּה. וּמִי שֶׁלֹּא נִזְהַר בָּזֶה אוֹי לְנַפְשׁוֹ בִּגִין דְּאַחֲזִי דְּלִית אֱלָהָא וְלִית לֵהּ חֵלְקָא בֶּאֱלָהָא קַדִּישָׁא, וּפְשִׁיטָא בְּשָׁעַת חֲזָרַת הָעֲמִידָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְפָנָיו סִדּוּר פָּתוּחַ וְיִשְׁמַע כָּל מִלָּה וּמִלָּה מִפִּי הַשַּׁ״ץ וְיכַוֵּן כָּל מִלָּה וּמִלָּה מִן הַסִּדּוּר. וּבְשָׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה יִהְיֶה אָזְנָיו קְשׁוּבוֹת לְקוֹל הַקּוֹרֵא וְיכַוֵּן כָּל מִלָּה מִפִּי הַחָמָשׁ. וּפְשִׁיטָא שֶׁחַס וְשָׁלוֹם לְהַפְסִיק בְּשׁוּם דִּבּוּר מִתְּחִלַּת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַד סוֹף חֲזָרַת הָעֲמִידָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (שָׁם דַּף יט.)

(לא) אַל תְּדַבְּרוּ שִׂיחַת חֻלִּין בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וְאַפִלּוּ לְצֹרֶךְ גָּדוֹל כִּי עָוֹן גָּדוֹל הוּא מִי שֶׁמְּדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וְגוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ. הַאֻמָּנָם אֵלֶּם – תַּעֲשׂוּ עַצְמְכֶם כְּאִלְּמִים כְּשֶׁתַּעֲמְדוּ בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת. וְזֶה לְשׁוֹן הָרוֹקֵחַ הַמְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וַחֲבֵרָיו מְשַׁבְּחִים וּמְשׁוֹרְרִים קוֹרֵא אֲנִי עָלָיו הוֹי עַל כָּל שְׁכֵנַי הָרָעִים כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה׳ צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. וּכְבָר הֵאֲרַכְתִּי בָּזֶה בְּחִבּוּרִי עֻמְק בְּרָכָה בִּמְקוֹמוֹ, עַיֵּן שָׁם.

(לב) הַגָּהָה מִבְּנוֹ מֹהַר״י ז״ל: לִהְיוֹת שֶׁרַבִּים דָּשׁוּ וְעָבְרוּ וְשָׁנוּ וְשִׁלְּשׁוּ זוֹ הָעֲבָרָה וְנַעֲשֵׂית לָהֶם כְּהֶתֵּר עַל־כֵּן נַעֲתִיק לְשׁוֹן הַזֹּהַר בָּזֶה וְכַאֲשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם הַהֶפְלֵגָה הַגְּדוֹלָה שֶׁהִפְלִינוּ הַתַּנָּאִים הַקְּדוֹשִׁים עֲלֵיהֶם הַשָּׁלוֹם בְּחֹמֶר זֶה הַחֵטְא אוּלַי יִשְׁמֹר לְפִיו מַחְסוֹם לְיִרְאַת עָנְשׁוֹ לְכָבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ יִתְבָּרַךְ וְשׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצָּרָה נַפְשׁוֹ. אָמְרוּ מָאן דְּמַשְׁתָּעֵי בְּבֵי־כְנִישְׁתָּא יְיָ לֵהּ דְּאַחֲזֵי פֵּרוּדָא, יְיָ לֵהּ דְּגָרַע מְהֵימְנוּתָא, יְיָ לֵהּ דְּאַחֲזֵי דְּלִית לֵהּ חֵלְקָא בֶּאֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל, יְיָ לֵהּ דְּאַחֲזֵי דְּלִית לֵהּ אֱלָהָא וְלָא אִשְׁתְּכַח תַּמָּן, וְאַחֲזֵי קְלָנָא בְּתַקִּיפָא עִלָּאָה, עַד כָּאן בְּפָרָשַׁת תְּרוּמָה. וְהִנֵּה עַל־פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עוֹד אוֹי לָהֶם לַכַּת הַמְחַבְּרִים לְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת.

(לג) וְהָאֱלֹקִים בְּכָל הָעֲבֵרוֹת לֹא רָאִיתִי כְּהִנָּה לָרַע כִּי מַה יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן דִּבְשֹׁאֵר עֲבֵרוֹת הַגּוּפָנִיוֹת כְּגֵזֶל וְכָעֲרָיוֹת וְכַמַּאֲכָלוֹת הָאֲסוּרוֹת וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וּמַחֲטִיאוֹ לִפְעָמִים לָרְשָׁע לְפִי שֶׁנַּפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם הֲנָאוֹת מְחַמְּדָתָן וּמִתְאַוֶּה לָהֶם לְסִבַּת יִתְרוֹן הַגּוּפָנִיוֹת הַמַּגִּיעוֹת מֵהֶן אֲבָל בָּזֶה אֵין יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו כָּל כָּךְ וְהוּא בְּרִצּוֹנוֹ בִּזְדוֹנוֹ מוֹשֵׁךְ עָלָיו כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע וְהַקְּלָפָה וְשׁוֹמֵעַ לְקוֹל יִצְרוֹ הַמַּחֲטִיאוֹ בְּדָבָר לֹא דָּבָר הֲנָאַת הַגּוּף כָּל־כָּךְ כְּעִנְיַן שֶׁדָּרַשׁ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן. וְעוֹד כִּי בָּזוֹ הָעֲבֵרָה בְּהֶכְרֵחַ הוּא חוֹטֵא וּמַחֲטִיא אֲחֵרִים כִּי לֹא תֵּעָשֶׂה

בְּיַחִידִי כִּי־אִם בִּשְׁנַיִם שְׁנַיִם מִן הַפָּחוֹת שִׁבְהֶם וְאִם־כֵּן חִטֵּא הָרִבִּים תָּלוּי בּוֹ. וְהֵיוֹתֵר מַר לִי מָר שֶׁהוּא מְזֻלְזָל בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרְךְ וְיִתְעַלֶּה בְּפַרְהֶסְיָא בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה וּבְאוֹתָן הַשָּׁעוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת עַצְמָן הַמְיֻחָדוֹת וּקְבוּעוֹת לְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ וּלְקַבֵּל עָלֵינוּ בְּכָל לְבָבֵנוּ הַיִּחוּד וְהַחִבּוּר יַי לְהּ דְּאַחֲזִי דִּלִּית לְהּ חֻלָּקָא בְּחֻלָּקָא דְּיִשְׂרָאֵל וְאַחֲזִי פִּרוּדָא בְּחִבּוּר וּבְבֵית הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַמְיֻחָד וְהַקְּבוּעַ לַעֲמֹד וּלְשָׁרֵת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ ה׳ צְבָאוֹת וּלְקַבֵּל עָלֵינוּ עֹל מַלְכוּתוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרְךְ וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ כָּבוֹד יֹאמְרוּ. יַי לְהּ דְּאַחֲזִי קְלָנָא וּכְבוֹדָם בְּקָלוֹן הֵמִירוּ. וְעוֹשֶׂה עָוֹן וְעוֹבֵר בְּפֶשַׁע בִּמְקוֹם הַצַּדִּיק שָׁמָּה הָרִשְׁעָ כִּי הַשַּׁעַר הַזֶּה ה׳ אֲלֵקֵי יִשְׂרָאֵל בָּא בּוֹ לִשְׁמֹעַ אֶל הָרִנָּה וְאֶל הַתְּפִלָּה.

דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר בְּסֵדֶר בֵּית־הַכְּנֶסֶת

(לד) עַל־כֵּן כָּךְ הוּא מֵהַמְחֻיָּב וְהָרָאוּי מֵהֱיוֹת הַמִּדָּה הַהֲגוּנָה. כַּאֲשֶׁר נָבוֹא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ וְנִתְאַסֵּף יַחַד בְּבֵית־מִקְדָּשׁ מְעַט לְכָבוֹד אֵלֵקֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה לָנוּ לֵישֵׁב שָׁם בְּהַכְנָעָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל מִפְּנֵי יִרְאַת מַלְכוּת וּכְבוֹד וְאֵימַת הַשְּׁכִינָה כִּי ה׳ בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנוּ אֵין מְשִׁימִין לֵב לֵידַע וְהָיָה לָנוּ לִירָא וּלוֹמַר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם וְלִזְכֹּר וּלְקַיֵּם מוֹצָא שְׂפָתֵינוּ שֶׁאָמַרְנוּ בְּבוֹאֵנוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ וְנֵעוֹרֵר עַצְמֵנוּ וּלְצַיֵּר בְּדַעְתֵּנוּ, לְאַ צִיּוּר דְּמְיוֹנִי וּבְדֶרֶךְ הָעֲבָרָה רַק אוֹר שִׂכְלִי אֲמִתִּי וְשֶׁיִּהְיוּ הַדְּבָרִים חֲקוּקִים בְּפְנִימִיּוּת לִבֵּנוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁעַתָּה אֲנַחְנוּ מִתְיַחֲדִים עִם הַמֶּלֶךְ הַכָּבוֹד יִתְבָּרְךְ בְּבֵיתוֹ לְפַקֵּחַ וּלְעַיֵּן בְּעִנְיְנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְתַקֵּן כָּל צָרְכֵי מַלְכוּתוֹ וּמוֹשֶׁב מִשְׁרָתָיו וּמַעֲמַד עֲבָדָיו מִלְבוּשׁ שֶׁיִּהְיוּ (הָרֶמֶז לַאֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה) עַל־יְדֵי הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרִיכוּ בָּזֶה הַחֲכָמִים הַקְּדוֹשִׁים רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְכָתְבוּ שֶׁסֵּדֶר הַבְּרָכוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַזְּמִירוֹת וְהַתְּפִלָּה בֵּין בִּישִׁיבָה בֵּין בַּעֲמִידָה זֶה אַחַר זֶה מִתְחִלָּה וְעַד סוֹף הַכֹּל מְתֻקָּן תִּקּוּן כָּל אֶחָד מֵהָעוֹלָמוֹת דְּהַיְנוּ אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה מִמַּטָּה לְמַעְלָה וּלְחַבְּרָם דָּא בְּדָא עַד רוֹם הַמַּעֲלוֹת וּמְסֻדָּר לְסֵדֶר הַתִּקּוּן הָעֶלְיוֹן וּמוֹסִיף כֹּחַ וּגְבוּרָה בְּפַמְלִיָּא שֶׁל מַעְלָה נִפְלָאוֹת מִדָּבָר בְּזֶה אֲשֶׁרֵי עַיִן רָאֲתָה כָּל אֵלֶּה וְאֹזֶן שָׁמְעָה לָהּ אֵיזֶהוּ כָּל עִנְיָן וְעִנְיָן בִּפְרָטֵי פְּרָטוֹת וְכָל סֵדֶר וְסֵדֶר אֲפִלּוּ מַה שֶּׁנִּרְאֶה קַל וּפָחוּת מְאֹד וְכָל מִלָּה וּמִלָּה מִתְקָנִים כְּנֶגֶד הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן וּמַגִּיעַ לְרוֹם הַמַּעֲלוֹת.

לַעֲמֹד כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִ״תְּהִלּוֹת לְאֵ־ל עֶלְיוֹן״ – עִנְיָן גָּדוֹל

(לה) וְאַזְכִּיר עִנְיָן אֶחָד לְדִמְיוֹן דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לַעֲמֹד כְּשֶׁאוֹמְרִים תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן קֹדֶם שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת הִנֵּה זֶהוּ אַחַת מֵהַהֲנָהֳגוֹת הַנִּרְאֶה לְעֵינֵי בָּשָׂר שֶׁהוּא קַל וְקַטָּן מְאֹד וְאֵין בּוֹ קְפִידָא אִם עוֹמֵד בְּכָאן אוֹ יוֹשֵׁב עַד סָמוּךְ לִשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת. וְהִנֵּה הַקְּדוֹשִׁים גּוּרֵי הָאַרִ״י זַצַ״ל כָּתְבוּ עַל זֶה רֶמֶז וְסוֹד גָּדוֹל וּמִזֶּה יֵקַשׁ הָאָדָם לְכָל עִנְיָן וְעִנְיָן שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ מַה שֶּׁנִּרְאֶה פָּחוּת וְקַל מְאֹד הוּא מָתוֹק עַל־פִּי הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה וּבְוַדַּאי יִשְׁתּוֹמֵם הָאָדָם עַל הַמַּרְאֶה וְלִבּוֹ יָחִיל בְּקִרְבּוֹ כִּרְאוֹתוֹ עִצֶּם קְדֻשַּׁת הָעִנְיָנִים וְשֶׁאֵין הַדְּבָרִים כִּפְשָׁטָן וּבִטְעָמִים קְטַנִּים לְבָדָם כְּמוֹ שֶׁעָלְתָה עַל דַּעְתּוֹ וְיָשִׂים אוֹתָן עַל לִבּוֹ וְיַעֲבֹד אֶת בּוֹרְאוֹ יִתְבָּרְךְ בִּירְאָה וּבְשִׂמְחָה שֶׁזָּכָהוּ לָכָךְ. וְאַף מִי שֶׁלֹּא יָדַע וְיַשְׂכִּיל פְּרָטֵי הָעִנְיָנִים מִכָּל מָקוֹם רָאוּי הוּא לְהִתְעוֹרֵר וְלָשׂוּם עַל לֵב שֶׁיֵּשׁ בְּכָל עִנְיָן דְּבָרִים בְּגוֹ דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים וְיִכָּוֵן בָּהֶם דֶּרֶךְ כְּלָל לְתַקֵּן הָעוֹלָמוֹת וּלְקַשְּׁרָם דָּא בְּדָא וְקַל־וָחֹמֶר בְּנוֹ שֶׁל קַל־וָחֹמֶר שֶׁיֶּחֱרַד וְיִירָא לְנַפְשׁוֹ מְאֹד וְיִשְׁמֹר עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לְקַלְקֵל וְלַהֲרֹס חַס־וְשָׁלוֹם בְּכַוָּנוֹת זָרוֹת אוֹ בְּשִׁיחָה בְּטֵלָה וּמָאן דְּלָא אַשְׁגַּח בְּדָא יַי לֵהּ יַי לְנַפְשֵׁהּ שֶׁהוּא מְפַגֵּל בְּקֻדָּשִׁים וְטָב לֵהּ דְּלָא אִבְרֵי וְלֹא זוֹ שֶׁאֵינוֹ מְתַקֵּן תִּקּוּנֵי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא בִּלְבוּשׁוֹהִי וּבְעִטְרוֹהִי אֶלָּא אַף זוֹ שֶׁבְּזֶה פַּרְפּוּרִין דִּילֵהּ.

כַּוָּנָה לְכָל אָדָם לִפְנֵי שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה

(לו) הַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ וְגַם יָשִׂים עַל לֵב שֶׁעַתָּה בָּאנוּ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ צְרָכֵינוּ הֵן צָרְכֵי גּוּפֵנוּ הֵן צָרְכֵי נִשְׁמָתֵנוּ דְּהַיְנוּ הַסְלִיחָה וְהַמְּחִילָה עַל הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת וּלְצַיֵּר בְּשִׂכְלֵנוּ בִּפְנִימִיּוּת הָבָנַת הַלֵּב אִלּוּ הָיִינוּ בָּאִים לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּשָׂר־וָדָם שֶׁהוּא עָפָר רִמָּה וְתוֹלַעָה אַף

בְּחַיָּיו וּמַלְכוּתוֹ הוּא הֶבֶל הַכֵּלִים כְּמָה הָיָה לָנוּ פַּחַד וּרְעָדָה וְהַכְנָעַת הַלֵּב וּמוֹרָא יַעֲלֶה עַל רֹאשֵׁנוּ בְּזְרִיזוּת וּבְרֶגַע אֶחָד הָיֵינוּ מַשְׁלִיכִין מֵעָלֵינוּ כָּל עֲסָקֵינוּ וּמַסִּיחִים דַּעְתֵּנוּ מִכָּל הָעִנְיָנִים שֶׁבָּעוֹלָם וְלֹא הָיָה עוֹלֶה עַל רוּחֵנוּ כִּי־אִם הָעִסֶק שֶׁיֵּשׁ לָנוּ עִם הַמֶּלֶךְ וְהָיֵינוּ עוֹמְדִים לְפָנָיו בְּחֲרָדָה וּבְזְרִיזוּת גָּדוֹל שֶׁלֹּא נְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר בָּעוֹלָם כִּי־אִם מַה שֶּׁהוּא רְצוֹנוֹ וּכְבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ וְשֶׁלֹּא לְגַעַ בִּכְבוֹדוֹ אֲפִלּוּ כְּמֹלֹא נִימָא וּכְמַחַט סְדָקָנִית.

וְאִם־כֵּן לֹא תִּהְא כַּהֶגֶת כַּפְנַדְקִית?! וּלְפָחוֹת נַעֲשֶׂה כֵּן בְּעָמְדֵנוּ לִפְנֵי מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם הַמֶּלֶךְ הַכָּבוֹד הַבּוֹחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת אֱלֹקִים צַדִּיק וְלְהִתְעוֹרֵר לִבֵּנוּ לֵב הָאֶבֶן וְלֹא נִתֵּן מָקוֹם כְּלָל וּכְלָל לְפִתּוּי הַיֵּצֶר הָרַע רַק בְּזְרִיזוּת וּבְרֶגַע אֶחָד בְּכָל נִסְיוֹן דַּעְתֵּנוּ וְנַשְׁלִיךְ מֵעָלֵינוּ כָּל עֲסָקֵינוּ וְלִשְׁמֹר פִּתְחֵי פִינוּ מֵחֲטֹא בִּלְשׁוֹנֵנוּ בְּשׁוּם שִׂיחָה שֶׁאֵינָהּ מֵעִין הַתְּפִלָּה שֶׁלֹּא לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם שׁוּם סֵדֶר וְתִקּוּן הָעֶלְיוֹן. הֵן הַיּוֹם גָּדוֹל לַעֲסֹק כָּל אָדָם בַּעֲסָקָיו וּלְדַבֵּר דְּבָרָיו וְעִנְיָנָיו וּבְהֵיאָ שֶׁעָתָא וְעִירְתָא לֵית הוּא יְהִיב לֵהּ (רוֹצֶה לוֹמַר לְשֵׁם יִתְבָּרַךְ) לִבּוֹ וְעֵינוֹ. עַל־כֵּן מֵהָרָאוּי וְהַמְחֻיָּב לְקַבֵּץ וּלְיַחֵד בּוֹ לְכָבוֹד אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל יִתְבָּרַךְ לְפָחוֹת שָׁעָה קְטַנָּה זוֹ לְטַהֵר מַחְשְׁבוֹתֵינוּ וְלֹא לָשׂוּם מְגַמַּת פָּנֵינוּ כִּי־אִם לְהָכִין עַצְמֵנוּ לִקְרַאת אֱלֹהֵינוּ וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה בִּיְרֵאָה וּבְחֲרָדָה בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּכָל כַּוָּנָתֵנוּ שֶׁתְּהֵא תְּפִלָּתֵנוּ עֲטָרָה לְרֹאשׁ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְאָז יְהֵא בְּצֵדֶק מַאֲמָרֵנוּ וּלְרָצוֹן אִמְרֵי פִינוּ וּבַקָּשָׁתֵנוּ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּסוֹף כָּל הַתְּפִלּוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּשִׁיר הַכָּבוֹד תְּהִלָּתִי תְּהִי לִרְאֹשְׁךָ עֲטֶרֶת וְכוּ' לָא זְמוֹרָתָא תְּהֵא.

סֵדֶר הָאָדָם בְּשָׁעַת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה

(לז) וְגַם לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתֵנוּ בְּכָל לִבֵּנוּ וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ צְרָכֵינוּ הַמְרֻבִּים בְּהַכְנָעָה גְּדוֹלָה מִקִּירוֹת לִבֵּנוּ כְּעָנִי בַּפֶּתַח נִשְׁפָּךְ לְפָנָיו שִׂיחָנוּ וְצָרוֹתֵינוּ לְפָנָיו נַגִּיד שֶׁיְּמַלֵּא בְּחַסְדּוֹ חֶסְרוֹנוֹתֵינוּ וְיֹאמַר דַּי לְצָרוֹתֵינוּ וְלֹא שֶׁנַּעֲשֶׂה תְּפִלָּתֵנוּ וּבַקָּשָׁתֵנוּ כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה לִפְטֹר מֵהַחוֹב הַמֻּטָּל עָלָיו וּמִתְפַּלֵּל בְּחִפָּזוֹן וּכְמְהִירוּת אֶלָּא יִתְפַּלֵּל בְּמָתוֹן וּבְרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים וְלִזָּהֵר וְלְהַזְהִיר הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדוֹלִים בְּכְבוֹדוֹ וְיִחוּדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ ה' צְבָאוֹת שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִפִּינוּ שׁוּם דִּבּוּר רַק שֶׁיִּהְיוּ עֵינֵינוּ פְּקוּחוֹת וְאָזְנֵינוּ קַשׁוּבוֹת לִשְׁמֹעַ אֶל הָרִנָּה וְהַתְּפִלָּה אֲשֶׁר הַשַּׁ״ץ מִתְפַּלֵּל וּמְבָרֵךְ וּמְקַדֵּשׁ ה' בְּרַבִּים וְלִיחֲדוֹ יִחוּד גָּמוּר בַּעֲנִיַּת אָמֵן כְּרָאוּי עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה הַיּוֹצֵא מִפִּי הַשַּׁ״ץ וְהַמְבָרֵךְ וְכֵן בְּקִדּוּשׁ וּקְדֻשָּׁה הֵן כָּל אֵלֶּה חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף מִקְצָת דַּרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּחֻיָּבִים אֲנַחְנוּ לְהִתְנַהֵג בָּהֶן בְּעָמְדֵנוּ לִפְנֵי יִתְבָּרַךְ.

(לח) וְהִנֵּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים קְצָת אֲנָשִׁים מְהַפְּכִין הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ וְעוֹשִׂין הַכֹּל בְּחִלּוּף וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף וּבַבַּיִת הַקָּדוֹשׁ בֵּית הַתְּפִלָּה בִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַמָּרוֹם עַל כָּל בְּרָכָה עוֹמְדִים בְּשִׂחוֹק וְקַלּוּת רֹאשׁ וְשִׂיחָה בְּטֵלָה, וְהַתְּפִלָּה שְׁפֵלָה. וְגַם קְצָת מֵאַנְשֵׁי הַמַּעֲלָה תַּחַת יָדָם קְצָת זוֹ הַמַּכְשֶׁלָה. גַּם קְצָת מֵהַלּוֹמְדִים קְצָת בָּזֶה נִלְכָּדִים. וּקְצָת הַיְּהוּדִים הָאֲמִלִּים הַכְּסִילִים וְהַנְּבָלִים בָּזֶה מִתְנַצְּלִים וְעַצְמָם תּוֹלִים בְּאִילָנוֹת הַגְּדוֹלִים. וְעַל־כֵּן לְמוֹכִיחִים נוֹתְנִים כָּף סוֹרֶרֶת. וְלֹא זוֹ שֶׁאֵינָן מְכֻוָּנִים לִשְׁמֹעַ אֶל הַתְּהִלָּה וְהַתְּפִלָּה שֶׁתְּהֵא עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת. רַק תַּחְתִּיהָ תַּעֲמֹד הַבְּהֶרֶת. אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשׁוֹנֵנוּ נַגְבִּיר לָשׁוֹן גְּדוֹלוֹת מְדַבֶּרֶת. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הַשְׁפָּחָה תִּירַשׁ הַגְּבֶרֶת. וְכַמָּה סִבּוֹת רָעוֹת יוֹצְאוֹת וְכָאוֹת מִזֶּה וְעַבְרָה גוֹרֶרֶת עֲבֵרָה כִּי לֹא זוֹ שֶׁמְּדַבְּרִים דִּבְרֵי הָרְשׁוּת אֶלָּא אַף זוֹ שֶׁמְּדַבְּרִים לֵיצָנוּת וְלָשׁוֹן הָרַע צָרַעַת מַמְאֶרֶת.

שְׁתֵּי כְּתוֹת בְּהָאֵינָם מַשְׁגִּיחִים בְּאָמֵן

(לט) וְהִנֵּה הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה יֵחָלְקוּ לִשְׁתֵּי כִּתּוֹת וְתוֹעֶבֶת ה' גַּם שְׁנֵיהֶם. יֵשׁ כַּת שֶׁאֵינָהּ מַשְׁגַּחַת עַל עִנְיַת אָמֵן. וְיֵשׁ שֶׁעוֹנָה תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּרוֹ אָמֵן יְתוֹמָה קְטוֹפָה וַחֲטוּפָה וּמְמַהֵר לַעֲנוֹת אָמֵן כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר לְסוֹרוֹ, לַמָּקוֹם שֶׁפָּסַק בְּדִבּוּרוֹ. וְכֵן עוֹשִׂין בְּבָרְכוּ וּקְדֻשָּׁה. אוֹי לְאוֹתָהּ כְּלִמָּה אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה. עַד מָתַי יִהְא הַפֶּגֶם הַגָּדוֹל הַזֶּה וְהַחַשָּׁאָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת טְמוּנָה תַּחַת יָדֵנוּ וּכְבוּשָׁה. וּמַדּוּעַ לֹא נְעוֹרֵר מִתַּרְדֵּמַת יְצֵרֵנוּ הָרַע וְנַקֵּשׁ מוּסָר מְעִנְיֵנִי עַצְמֵנוּ כִּי כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ שׁוּם דָּבָר וְעִנְיָן מָה, בְּעֵת טִרְדַּת עֲסָקָיו, הִנֵּה

הוּא פּוֹנֶה אֵלָיו עֵרֶף וְלֹא פָנִים וְאֵינֶנּוּ שׁוֹמֵעַ לוֹ, כִּי יָדָיו "דָּמִים" מְלֵאוּ אוֹ שֶׁאֵר עֲסָקִים. וְאִלּוּ בְּעָמְדֵנוּ בַּעֲסָקֵינוּ עִם הַמֶּלֶךְ הַכָּבוֹד יִתְבָּרַךְ בְּעֵת הַתְּפִלָּה וְטֶרֶם יִקְרָא הוּא עוֹנֶה עוֹד הוּא מְדַבֵּר תְּפִלָּתוֹ וּתְהִלָּתוֹ וְהוּא שׁוֹמֵעַ. שִׂימוּ לִבְּכֶם לְחִילָ"ה [־לְחִילוּל הַשֵּׁם] וְתָשִׂימוּ עַל לֵב מוֹרָאוֹת וְנוּרוֹ לָכֶם מִפְּנֵי הָעֲנָשִׁים וּתְנוּ כָּבוֹד לַמֶּלֶךְ ה' צְבָאוֹת.

וְהִנֵּה אוֹכִיחֲכֶם וְאֶעֱרְכָה לְעֵינֵיכֶם מַה שֶּׁכָּתַב עַל זֶה הַזֹּהַר בְּפָרָשַׁת וַיֵּלֶךְ וְשָׁאַר כָּל רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַמְקֻבָּלִים עֲלֵיהֶם הַשָּׁלוֹם כָּתְבוּ כִּי הָעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים תְּלוּיִין בְּמִלַּת אָמֵן וְהוּא שֹׁרֶשׁ וְיסוֹד מוּסָד לְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּן וּמִי שֶׁמְּכַוֵּן לְכָל בְּרָכָה וּבְרָכָה הַיּוֹצֵאת מִפִּי הַמְבָרֵךְ וְעוֹנֶה אָמֵן בְּכַוָּנָה וּכְדִינוֹ גּוֹרֵם לְמַעְלָה קְדֻשָּׁה הַרְבֵּה מְאֹד וְשֹׂבַע רַב טוּב לְכָל הָעוֹלָמוֹת וְשָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה בַּהַגָּ"ה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּשֵׁם הַזֹּהַר וּכְבָר הוֹסַפְנוּ נֶפֶשׁ מִשָּׁלָנוּ לְמַעְלָה בְּסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וְהִטְבָנוּ אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ בְּעִנְיַן כַּוָּנַת עִנְיַת אָמֵן כָּרְאוּי וּכְמוֹ דְּאִצְטְרִיךְ יְחַיֵּב בּוֹ הָעִיּוּן.

עָוֹן זֶה דַּי לְהַאֲרִיךְ גָּלוּתֵנוּ – כִּי אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא סְבַּת גְּאֻלָּתֵנוּ

(מ) וְהִנֵּה עַל־פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יֵחָשְׁבוּ כָּת הַמְדַבְּרִים שֶׁכַּר עֲבֵרָה כְּנֶגֶד הַפְּסָדָה אִם שָׁוֶה הֲנָאַת דִּבּוּר לְשׁוֹנָם, נֶגֶד מַה שֶּׁהִתְרִיסוּ וּמָרְדוּ כְּנֶגֶד קוֹנָם. וְלֹא חָסוּ עַל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְלֹא בָּעֲגָשׁ הַתָּמִיד שֶׁל עַצְמָם וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה הַקְּדוֹשָׁה עַצְמָהּ הַמְיֻחָד לְכָךְ שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לְתַקֵּן תִּקּוּנֵי מַלְכוּת שָׁמַיִם וּלְהַרְבּוֹת בִּכְבוֹד שָׁמַיִם וְגַם לְקִנְיַן עוֹלָמָם, שָׁם מְהַפְּכִים לְרָעָה וְעוֹשִׂים שָׁם פְּגָמִים גְּדוֹלִים וְרַב הַפִּי כִּי תַּחַת יְפִי. וּמַחֲלִילִים וְלַמַּשְׁחִית מְהַפְּכִים הוֹדָם וְלִשְׁאוֹל תַּחְתִּית לְחַרְפּוֹת עוֹלָם בְּשִׁתֵּי יָדַיִם מוֹרִידִים כְּבוֹדָם.

אֲהָהּ עַד מָתַי לֹא יָסִירוּ מַסְוֵה הָעִוָּרוֹן וְיִפְקְחוּ קְצָת עֵינֵיהֶם וְיִתְעוֹרְרוּ קְצָת עַל לִבָּם הַנִּרְדָּם שֶׁהֶעְנֵשׁ וְהַפֶּגֶם גָּדוֹל בִּמְאֹד מְאֹד וְהֶעָוֹן הַזֶּה טָמוּן בְּיָדָם וְאִלּוּ לֹא הָיָה בֵּינֵינוּ אֶלָּא זֶה הַחֵטְא בִּלְבַד הָיָה דַּי לַעֲמֹד בְּצָרוֹת גָּלוּתֵנוּ הַקָּשֶׁה וְהָאָרֵךְ כִּי לִהְיוֹת שֶׁסִּבַּת הַגְּאֻלָּה הוּא אֲמִירַת הַקְּדִישׁ וְהַקְּרֻשָּׁה כִּדְאִיתָא בָּרוּכְחַ בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹנִים אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מָתַי אַקַּבֵּץ אֶת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל בָּנַי מִבֵּין הָאֻמּוֹת. וְאִיתָא נָמִי בְּשַׁבָּלֵי לֶקֶט בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים לִפָּנֵי קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְכוּ' אֲנִי מַזְכִּיר לָהֶם גְּלוּתָם וּמְמַהֵר גְּאֻלָּתָם. וְכֵן הִזְכַּרְנוּ לְעֵיל מֵהַזֹּהַר וּמַמְשִׁכַת בְּרָכוֹת. וּמַה גַּם הַקְּדִישׁ שֶׁהוּא בְּעֶצֶם וְרֹאשׁוֹנָה עַל גְּאֻלַּת הַשְּׁכִינָה. שֶׁכְּבָר אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַמְבָרֵךְ מִתְבָּרֵךְ וּמִכְּלַל הֵן אַתָּה שׁוֹמֵעַ לְאוֹ, כִּי כַּאֲשֶׁר אֵין אֲנַחְנוּ נִזְהָרִין בָּזֶה אָז אֵין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין לִגְאֻלַּת עַמֵּנוּ, עַל־כֵּן בְּמִדָּה שֶׁאָנוּ מוֹדְדִין לָהּ' מוֹדָדָה לָנוּ וְעַל הַגָּלוּת וְהַשִּׁעְבּוּד מָשַׁךְ עָלֵינוּ. וּלְךָ ה' הַחֶסֶד כִּי אַתָּה תְּשַׁלֵּם לָנוּ כְּמַעֲשֵׂינוּ.

חוֹבַת הַגְּדוֹלִים לְקַח מַקֵּל בְּיָדָם

(מא) וְהִנֵּה מֵאַחַר שֶׁהָעִנְיָנִים הַלָּלוּ הֵם גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים וְעוֹמְדִים בְּרֹמּוֹ שֶׁל עוֹלָם הַפְּלָא וָפֶלֶא מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ מַקֵּל וּרְצוּעָה וְאֵינוֹ מְתַקֵּן הֵלּוֹא יָדוּעַ מַאֲמָרָם, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק וַאֲשָׁמָם בְּרָאשֵׁיהֶם שֶׁחַטֹּאוֹת הַצִּבּוּר וַאֲשָׁמוֹת הָעָם תְּלוּיִין בְּרָאשֵׁי מַנְהִיגֵיהֶם וְאִם־כֵּן הֵאֵיךְ אָנוּ רַשָּׁאִים לְהִתְעַצֵּל וְלִפְרֹק עֹל מֵעַל צַוָּארֵינוּ שֶׁלֹּא לְחוּס חָס וְשָׁלוֹם עַל כְּבוֹד יוֹצְרֵנוּ יִתְבָּרַךְ לְבַטֵּל זוֹ הַקְּלָפָּה הַקָּשָׁה בְּזֹרֹעַ נְטוּיָה בְּכָל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת וּכְפִיָּה וְלֹא נָשָׂא פְּנֵי אִישׁ וְלֹא נֶהְדַּר פְּנֵי גָּדוֹל עַד אֲשֶׁר חָדַל יַחְדָּל. וּמִבְּשֹׂרֵנוּ נֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ כִּי אֲנַחְנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ שֶׁאִם יֵחָטֵא אֲפִלּוּ אִישׁ נִכְבָּד וְחָשׁוּב מְאֹד לְאִישׁ נִכְבָּד וְנוֹגֵעַ בִּכְבוֹדוֹ הִנֵּה חֲמָתוֹ בָּעֲרָה בּוֹ וְנוֹקֵם וְנוֹטֵר כִּנְחָשׁ עַד אֲשֶׁר יָשׁוּב עָמְלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְעַל קָדְקֳדוֹ חֲמָתוֹ יֵרֵד וּבַל יָשׁוּב לְכִסְלָה עוֹד. וְאִם כָּךְ הוּא מַקְפִּיד עַל כְּבוֹדוֹ הַמְּדֻמֶּה אֲשֶׁר לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ מְאוּמָה, אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה, יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר וְאֵינוֹ בָּטוּחַ בְּחַיָּיו וּכְבוֹדוֹ

חַד רִגְעָה דִיוֹמָא. וּמַה נַּעֲשֶׂה לַכָּבוֹד הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי הוּא הַמֶּלֶךְ הַכָּבוֹד ה׳ צְבָאוֹת שׁוֹכֵן רוֹמָה יִתְבָּרַךְ שֶׁצְּרִיכִין אֲנַחְנוּ לְפַקֵּחַ בָּזֶה וְלֹא בְּחֻדֶּךְ עֲרַאי וְהַעֲבָרָה כִּי־אִם לְעֵין תָּמִיד בְּכָל עִנְיָן תַּחְבּוּלָה וְעָרְמָה וְלִזָּהֵר וּלְהַזְהִיר הַסְּטָנִים עִם הַגְּדוֹלִים שֶׁלֹּא לִגַּע בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ כְּמִלֹּא נִימָא. הַיֵּשׁ לְהָשִׁיב עַל דְּבָרֵנוּ זֶה מְאוּמָה. וְהַנִּזְהָר וְהַמַּזְהִיר וְחָרֵד לִכְבוֹד הַמֶּלֶךְ הַכָּבוֹד יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה יִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּנֹעַם ה׳ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ בְּכָבוֹד אוֹמֵר כֻּלּוֹ. עַד כָּאן מִסֵּפֶר יֵשׁ נוֹחָלִין וְהַגָּהַת בְּנוֹ מַהַר״י וְצַ״ל זי״ע. (סֵפֶר הַפָּנִים דַּף כד א׳ מה)

הֲרִינַת חֲצִי מִילְיוֹן יְהוּדִים בְּשָׁנַת ת״ח עַל־יְדֵי זֶה

(מכ) לָכֵן נִדְפַּס בְּשֵׁם תּוֹסְפוֹת יוֹם־טוֹב לַעֲשׂוֹת מִי שֶׁבֵּרַךְ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת לְמִי שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשָׁבִיל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּהֶרְגוּ רְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל בְּשָׁנַת ת״ח, אָמְרוּ לְמַעְלָה בְּשָׁבִיל שֶׁדִּבְּרוּ בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וּבְבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת וְנִתְחַיְּבוּ שׂוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל דֶּבֶר שֶׁפָּגְמוּ הַנִּ״ל שֶׁל דִּבּוּר וְנַעֲשָׂה דֶּבֶר, וּבְשָׁבִיל שֶׁעָשׂוּ גַּם שְׁאָר עֲבֵרוֹת הָיָה רְצִיחָה, הָרַחֲמָן הוּא יַצִּילֵנוּ. (סֵפֶר מוֹרָא מִקְדָּשׁ, דַּף ו, אוֹת י)

בְּעָוֹן זֶה נֶהְפָּכִין בָּתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת לְבָתֵּי עֲבוֹדָה־זָרָה, רַחֲמָנָא לִצְלַן

(מג) בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ אֹרַח־חַיִּים (סִימָן קנא, סָעִיף א) בָּתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת אֵין נוֹהֲגִין בָּהֶם קַלּוּת רֹאשׁ, כְּגוֹן שְׂחוֹק וְהִתּוּל וְשִׂיחָה בְּטֵלָה וְכוּ׳. וְכָתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם בְּשֵׁם סְמַ״ק: בְּעָוֹן זֶה נֶהְפָּכִין הַבַּיִת־הַכְּנֶסֶת לְבֵית עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים חַס וְשָׁלוֹם. הָאַרַ״י הָיָה נִזְהָר מְאֹד שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת רַק תְּפִלָּתוֹ, אֲפִלּוּ דִּבְרֵי מוּסָר וּתְשׁוּבָה לֹא דִּבֵּר פֶּן יִמָּשֵׁךְ מִמֶּנּוּ דִּבּוּר חֹל – סֵפֶר הַכַּוָּנוֹת. (שָׁם, אוֹת יא)

בְּעָוֹן זֶה נֶחְסַר הַפַּרְנָסָה – וְיוֹרֵד לַמָּדוֹר הַתַּחְתּוֹן שֶׁבַּגֵּיהִנֹּם וָעוֹד

(מד) הַסְכָּמַת אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הָרַב הַגָּאוֹן הַמֻּבְהָק
הַמְפֻרְסָם בְּכָל קְצְוֵי אֶרֶץ פְּאֵר הַדּוֹר עַמּוּד הַיְמָנִי
פַּטִּישׁ הֶחָזָק סִינַי וְעוֹקֵר הָרִים צָנָא מָלֵא סְפָרָא
רַבָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּבוֹד קְדֻשַּׁת שֵׁם תִּפְאַרְתּוֹ מוֹרֵנוּ
הָרַב שָׁלוֹם מָרְדְּכַי הַכֹּהֵן שליט״א
אַב־בֵּית־הַדִּין דִּקְהִלַּת בְּרֶעזַאן וְהַגְּלִיל

בָּא לְפָנַי הָרַבָּנִי הַמֻּפְלָג הֶחָסִיד מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי זְאֵב וָואלְף סוֹפֵר סְתָ״ם גֵּרוֹ יְאִיר מִקְּהִלַּת קְדֵשׁ לְבוּב בֶּן הָרַב הֶחָסִיד הַמְפֻרְסָם לְשֵׁבַח וְלִתְהִלָּה רַבִּי נְתַנְאֵל מְנַחֵם סוֹפֵר סְתָ״ם מִקְּהִלַּת קְדֵשׁ רָאהטין זללה״ה וְהֵרְאָה לְפָנַי כְּתַב יָד אֲשֶׁר לִקֵּט מַאֲמָרִים קְדוֹשִׁים מִפִּי סוֹפְרִים וּסְפָרִים וְקִבֵּץ בְּעָמִיר גָּרְנָה פְּנִינִים יְקָרִים דִּבְרֵי מוּסָר וְתוֹכָחָה בִּדְבַר מַה שֶׁבַּעֲוונוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִפְרַץ הַגָּדֵר גְּדֵרָה שֶׁל תּוֹרָה וְלִשְׁיחַ בְּעֵת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּשָׁעָה שֶׁהַשַּׁ״ץ מִתְפַּלֵּל. וּמִלְבַד גֹּדֶל הָאִסּוּר שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ כִּי גָּדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא, גַּם יוֹסִיפוּ חֵטְא עַל פֶּשַׁע וּמְזַלְזְלִים בַּעֲנִיַּת אָמֵן אֲשֶׁר עָנְשׁוּ לְהֶעָנֵשׁ בְּמָדוֹר הַתַּחְתּוֹן שֶׁבַּגֵּיהִנֹּם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת וַיֵּלֶךְ. וּמַה מְּאֹד הֻמּוּ מֵעַי עַל גֹּדֶל הַמַּכְשֵׁלָה בִּדְבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְנוֹדָע מַה שֶּׁכָּתַב הַתּוֹסָפוֹת יוֹם־טוֹב סוֹף פֶּרֶק רְבִיעִי דְּקִדּוּשִׁין דְּאַף דְּבָנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לָאו בִּזְכוּתָא תְּלִיָא מִלְּתָא אֶלָּא בִּמְזָלָא, מִכָּל מָקוֹם בִּתְפִלָּה יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת הַמַּזָּל וְכֵן הוּא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב בַּפָּסוּק אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. וְעַיֵּן בְּמַהַרְשָׁ״א חִדּוּשֵׁי אַגָּדוֹת בְּבָא בַּתְרָא ע״ד מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה.

וְלָכֵן בְּעָוֹן זֶה שֶׁמְּזַלְזְלִים בִּתְפִלָּה נֶחְסַר חַס וְשָׁלוֹם הַפַּרְנָסָה. וְלָכֵן טוֹב עָשָׂה בְּעַמְיו בַּאֲסֵפַת זְקֵנִים מַאֲמָרִים מַלְהִיבִים אֶת הַנֶּפֶשׁ לְזָהֵר וּלְהַזְהִיר אֶת אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבַל יוֹסִיפוּ לְהִכָּשֵׁל בָּזֶה וְיַשִּׂיגוּ אַרְחוֹת חַיִּים וְיִתְבָּרְכוּ מִמְּעוֹן הַבְּרָכוֹת

בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת כְּנֶפֶשׁ הַמַּעְתִּיר וּבָא עַל הֶחָתוּם יוֹם ג׳ בְּהַעֲלוֹתְךָ תרס״ט פֹּה בְּרֶעזַאן: הַקָּטָן שָׁלוֹם מָרְדְּכַי הַכֹּהֵן אבד״ק. (סֵפֶר מוֹרָא מִקְדָּשׁ – הַסְכָּמַת הָאֲדְמוּ״ר מִבְּרֶעזַאן זצ״ל)

(מה) סֵפֶר הַקְּדוּשׁ אוֹר הַיָּשָׁר מֵהַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ הַמְקֻבָּל אֱלֹקִי רַבִּי מֵאִיר פַּאפְּרִישׁ זצ״ל (עמוד התורה, פֶּרֶק יד) : הִנֵּה צָרִיךְ אָדָם לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִפִּיו דְּבָרִים רֵיקָנִים שֶׁאֵין בָּהֶם נִפְקוּתָא שֶׁל תּוֹרָה אוֹ יִרְאָה אוֹ חָכְמָה אוֹ מוּסַר דֶּרֶךְ־אֶרֶץ, שֶׁאִם אֵין בּוֹ אֶחָד מֵאֵלּוּ הַנִּזְכָּרִים לִשְׁטוּת יֵחָשֵׁב, וְכָל־שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יוֹצִיא מִפִּיו דָּבָר הַמַּכְעִיס הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, בִּפְרָט אִם הוּא בַּעַל תּוֹרָה פֶּה שֶׁמְּפִיק מֵינֵי מַרְגָּלִיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה יְפִיק דִּבּוּר כָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אָז מֻמְשָׁךְ עָלָיו הַטֻּמְאָה הַגְּדוֹלָה וְהָרִבָּה צַעַר יִסְבֹּל עַד כִּי יִטָּהֵר מִטֻּמְאָתוֹ. וְאֵיתָא בַּזֹּהַר פְּקוּדֵי (שמוד תעה) כִּי לִפְנִים מִגִּיהִנֹּם הַנִּקְרָא בּוֹר אֵית חַד מְמַנָּא וְהוּא סָמִיךְ כְּוָרְדָא וּשְׁמֵהּ נַמְגִּימָ״א וְהוּא עוֹמֵד לְהָרַע לְיִשְׂרָאֵל, וְכַד נָחִית אֵיזֶה תְּפִלָּה מֵהֵיכָלָא דִּלְעֵלָּא בְּשְׁבִיל שֶׁלֹּא כִּוֵּן בָּהּ כָּרָאוּי אוֹ שֶׁעָוֹונוֹתָיו גּוֹרְמִים, אֲזַי תֻּכְּף הַהוּא מְמַנֶּה מִשְׁתַּתֵּף עִם רוּחַ הַטֻּמְאָה אַחַת וְעוֹלֶה לְמַעְלָה וּמַזְכִּיר עָוֹונוֹתָיו גַּם־כֵּן, וְזֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב וַיָּבֹא גַּם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם לְהִתְיַצֵּב, וְזֶה נַמְגִּימָ״א הַנִּזְכָּר בָּא עִם הַשָּׂטָן וּתְחוֹתֵהּ הַרְבֵּה מַזִּיקִים וְהֵם מְמֻנִּים לִקַּח אוֹתוֹ דִּבּוּר רֵיקָנִי שֶׁמּוֹצִיא הָאָדָם מִפִּיו אוֹ נְבוּל פֶּה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ וּמַכְעִיס לְקָדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְאַחַר־כָּךְ מוֹצִיא מִפִּיו דְּבָרִים קְדוֹשִׁים, אֲזַי הַמְמֻנֶּה עִם הַנִּזְכָּר נוֹטְלִים הַהוּא דִּבּוּר רַע וּמְטַמְּאִים אֶת דִּבּוּר הַקֹּדֶשׁ, אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ כַּמָּה רָעָה גּוֹרֵם זֶה לְעַצְמוֹ רַחֲמָנָא לְשֵׁזְבַן וְכוּ׳, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ. וְכַמָּה מֵהַמּוּסָר בְּתוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל וּכְשֶׁעָה שֶׁהַשַּׁ״צ מַחֲזִיר הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה מְדַבֵּר אָז דְּבָרִים בְּטֵלִים וּמְטַמֵּא דִּבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמּוֹצִיא מִפִּיו בְּתוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. (סֵפֶר הַפְּנִים, דַּף יח: אוֹת לו)

פֶּרֶק ה

עֹנֶשׁ הַגָּדוֹל בָּעוֹלָם הַבָּא לַשָּׂח וּמְסַפֵּר בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ וְקַדִּישׁ וְאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן וְיֵהָא שְׁמֵהּ רַבָּא

עַל־יְדֵי בְּטוּל אֲמִירַת אָמֵן יִשְׁפְּטוּ אוֹתוֹ כְּפָלַיִם גַּם עַל שְׂאָר עֲוֹנוֹתָיו

(א) וְדָבָר יָקָר רָאִיתִי בְּסֵפֶר דְּבַר יִשְׂרָאֵל בְּמַאֲמַר עֲנִיַּת אָמֵן עַל־פִּי מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֶׁל״ה עַל הַכָּתוּב כִּי אֶקְח מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט, וְהַיּוֹצֵא בְּקִצּוּר כִּי מַה שֶּׁמְּחַשֵּׁב כָּל אֶחָד עַל מִצְוֹות שׁוֹנוֹת שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְקַיְּמָן מֵחֲמַת טִרְחָא אוֹ שְׂאָר אֹנֶס וְקִשׁוּיִים וְרוֹצֶה לְפַטֵּר עַצְמוֹ מִדִּין שֶׁל מַעְלָה, אוֹ עַל־כָּל־פָּנִים לְהָקֵל עָנְשׁוֹ לֶעָתִיד בְּטַעֲנוֹת אֹנֶס, זֶה מְהַנִּי רַק בְּאֹם מְקַיֵּם הַמִּצְוֹות הַבָּאִין לוֹ בְּנָקֵל כִּדְבָעֵי, אֲבָל בְּאֹם גַּם אֵלּוּ אֵינָם עוֹלִין לוֹ כַּהֲגֶן מְגַלְגְּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל. וּמֵהַאי טַעֲמָא מִי שֶׁאֵינוֹ לוֹמֵד כָּל הַשָּׁבוּעַ וְלוֹמֵד שַׁבָּת וְיוֹם־טוֹב בְּעִתּוֹת הַפְּנַאי נָצוֹל עַל כָּל הַשָּׁבוּעַ חֻזֶּה מְגֻלֶּה .שֶׁגַּם בִּימוֹת הַחֹל הָיָה שׁוֹקֵד עַל דַּלְתֵי הַתּוֹרָה לוּלֵא טִרְדּוֹת הַמְּרֻבּוֹת, אֲבָל בְּאֵינוֹ לוֹמֵד שַׁבָּת וְיוֹם־טוֹב נֶעֱנָשׁ גַּם עַל יְמֵי הַחֹל, עַד כָּאן תִּכֵּן דִּבְרֵי הַשַּׁ״ה הַקָּדוֹשׁ.

וּמָסִיק בַּסֵּפֶר הַנַּ״ל דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן אֲמִירַת אָמֵן וְיֵהָא שְׁמֵהּ רַבָּא, דְּאִם יָדְעוּ אוֹתוֹ לְמַעְלָה עַל תּוֹרָה וּמִצְוֹות שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא קִיְּמָן וְיִרְצֶה לְתָרֵץ עַצְמוֹ בְּטַעֲנַת אֹנֶס גּוּפָא וּדְמָמוֹנָא וּשְׂאָר טִרְדּוֹת הַמּוֹנְעִין אוֹתוֹ לֹא יִתְקַבְּלוּ טַעֲנוֹתָיו שֶׁהָרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ לֹא קִיֵּם מִצְוֹות שֶׁחַיָּב בָּהֶם כַּאֲמִירַת אָמֵן וְיֵהָא שְׁמֵהּ רַבָּא אַף בְּלִי אֹנֶס, קַל־וָחֹמֶר שִׂיחָה בְּטֵלָה שֶׁהָיָה יָכוֹל לִמְנֹעַ עַצְמוֹ בְּשֵׂב וְאַל תַּעֲשֶׂה וְדַאי אֵין שׁוּם יְשׁוּב דַּי חָזָק לְיַשֵּׁב פִּשְׁעוֹ.

וּמַה גַּם שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהִרְגִּישׁ לַאוּת וַעֲיֵפוּת לְדִבְרֵי קְדֻשָּׁה הָיָה אֵיתָן חָזָק לְפַטְפֵּט בְּכָל מִינֵי דְּבָרִים בְּטֵלִים וְשִׂיחַת פּוֹלִיטִיק בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל, וְהָאֵיךְ לֹא יִכָּסֶה כָּל פָּנָיו בּוּשָׁה וּכְלִמָּה בְּעֵת זוֹכְרוֹ כִּי לַאֲמִירַת אָמֵן וְדִבְרֵי קְדֻשָּׁה אָבַד קוֹלוֹ וְהַרְגָּשַׁת הַלֵּב וְלֹא

נִשְׁאַר לוֹ בִּלְתִּי קוֹל נָמוּךְ לְבַד אוֹ גַּם זֶה לֹא. וּמִפְּרֵשׁ בָּזֶה תִּהְיֶה עֻקְבַּ תִּשְׁמְעוּן, פְּרוּשׁ מִצְוֹת שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו, שֶׁבָּאִין לוֹ בְּנָקֵל כִּדְשֵׁת הָעֲקֵבִים אִם אֵלּוּ תִּשְׁמְעוּן – אוֹ אִם הַמִּצְוֹת שֶׁדָּשִׁין בַּעֲקֵבִים כַּהֲלִיכָה לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ תִּשְׁמְעוּן, אָז וְשָׁמַר ה׳ אֱלֹקֶיךָ, וְאָהַבְךָ וּבֵרַכְךָ, וּבֵרַךְ פְּרִי בִטְנְךָ, עַד כָּאן דְּבָרָיו.

כַּאֲשֶׁר בָּנָיו יֹאמְרוּ אַחֲרָיו קָדִישׁ יְשַׁפְּטוּ אוֹתוֹ לְמַעֲלָה בָּעֲנָשִׁים מָרִים

(כ) וְעַיֵּן בְּסֵפֶר מ״א (סוֹף חִבּוּרוֹ, קַפִּיטֶל קט) עַל הַפָּסוּק יִזְכֹּר עָוֹן אָבוֹתָיו אֶל ה׳ וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל תִּמָּח. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: נִרְאֶה לְפָרֵשׁ וְכוּ׳ וּלְפִי זֶה אֶתְּי שֶׁפִּיר אַל יְהִי חוֹנֵן לְיִתוֹמָיו וְכוּ׳, וְאַדְרַבָּה שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר דִּין שֶׁל אֲבוֹתָיו שֶׁעָשׂוּ גַּם־כֵּן כָּךְ, שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים לוֹמַר קָדִישׁ וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם רָעִים עָשׂוּ, וְאַדְרַבָּה עַל־יְדֵי הַקָּדִישׁ הָיָה מִתְקוֹטֵט עִם שְׁאָר אֲבֵלִים וְכוּ׳ וְהָיָה מִשְׁתַּעֵי בְּבֵי־כְנִישְׁתָּא, נִמְצָא בְּזֹאת שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לוֹמַר קָדִישׁ הָיָה עוֹשֶׂה רֶשַׁע, הַלְוַאי שֶׁלֹּא הָיָה הוֹלֵךְ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, לְכָךְ גַּבֵּי אֲבוֹת אָמַר אֲבוֹתָיו, הֱיֵינוּ כָּל הָעֲוֹנוֹת שֶׁל אֲבוֹתָיו נִזְכָּרִים עַל־יְדֵי זֶה הַיִּתּוֹם שֶׁאוֹמֵר קָדִישׁ, לָזֶה שַׁיָּךְ לוֹמַר יִזְכֹּר עָוֹן אֲבוֹתָיו כַּנַּ״ל, מִשּׁוּם שֶׁאֲבוֹתָיו עָשׂוּ גַּם־כֵּן כָּךְ. אֲבָל גַּבֵּי אִמּוֹ לֹא שַׁיָּךְ זֶה, לְכָךְ גַּבֵּי אִמּוֹ לֹא אָמַר יִזְכֹּר עָוֹן אִמּוֹתָיו, רַק זֹאת אָמַר חַטַּאת אִמּוֹ אַל תִּמָּח, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה פְּעֻלָּה לִמְחוֹת חַטַּאת אִמּוֹ וְכוּ׳. (מוֹרֶא מִקְדָּשׁ אוֹת כ)

כָּל פַּעַם שֶׁבְּיָדוֹ לְהוֹכִיחַ כְּגוֹן שֶׁרוֹאֶה מְשִׂיחִין בְּעֵת קָדִישׁ וּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וְאֵינוֹ מוֹכִיחַ עוֹבֵר בְּשִׁלְשָׁה לָאוִין (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק א, דַּף רלט:) .

לְפִי כֹּחוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל בְּנֵי־אָדָם לְהַשְׁפִּיעַ תּוֹכָחָה וְאֵינוֹ מוֹכִיחַ כָּל חֵטְא קָטָן וְגָדוֹל שֶׁעוֹשִׂין הֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁעָשָׂאוֹ הוּא. (שַׁבָּת נד: חִנּוּךְ מִצְוָה רלט, יוֹרֶה־דֵּעָה שלו–מח)

פֶּרֶק ו

הַאִם שַׁפִּיר דָּמֵי מַה שֶּׁקְּצָת לוֹמְדִים מְפַלְּגִים מַעֲיָנִין בְּסִפְרִים בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ אוֹ אֲמִירַת קָדִישׁ?

עַל־פִּי דִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים שֶׁבְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ לֹא יָפֶה עוֹשִׂים וְלָא מִבָּעְיָא אִם אֵינוֹ בְּטוּחַ שֶׁיְּכַוֵּן לְסוֹף הַבְּרָכָה לַעֲנוֹת אָמֵן בְּכַוָּנָה הָרְאוּיָה דַּעֲבֵרָה גְּדוֹלָה דְּעַל־יְדֵי זֶה הַוְיָא אָמֵן יְתוֹמָה וְגוֹרֵם שֶׁיִּהְיוּ בָּנָיו יְתוֹמִים (כְּמִבְּאֵר בְּרַמ״א קכד, ח) אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם מְכַוֵּן לְסוֹף הַבְּרָכָה לֹא יָפֶה עוֹשִׂים וּמַחֲטִיאִים אֶת הָרַבִּים וְיֵשׁ לִגְעֹר בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁיִּבָּאֵר לְהַלָּן:

(א) בְּשׁוּלְחָן־עָרוּךְ הַגְרַ״ז (סִימָן קכד, אוֹת ו) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְיֵשׁ לִגְעֹר בָּאֲנָשִׁים שֶׁלּוֹמְדִים בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ, אוֹ אוֹמְרִים תַּחֲנוּנִים, וַאֲפִלּוּ אִם מְכַוְּנִים לְסוֹף הַבְּרָכָה לַעֲנוֹת אָמֵן כְּרָאוּי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה אָמֵן יְתוֹמָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לֹא יָפֶה הֵם עוֹשִׂים... שֶׁאִם הַלּוֹמְדִים יִפְנוּ לִלְמוּדִים עַמֵּי־הָאָרֶץ יִלְמְדוּ מֵהֶן שֶׁלֹּא לְהַאֲזִין לַשַּׁ״ץ וְיַעַסְקוּ בְּשִׂיחָה בְּטֵלָה נִמְצָאוּ מַחֲטִיאִים אֶת הָרַבִּים, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְדִין זֶה מְקוֹרוֹ בְּמָגֵן־אַבְרָהָם (סְעִיף קָטָן ח) בְּשֵׁם וְיֵ הָעֲמוּדִים לְמוֹרֵנוּ הָרַב שַׁבְּתַי בֶּן הַשֶּׁלְ״ה זְצַ״ל, וּמוּבָא גַּם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סְעִיף קָטָן יז) וְכָל הָאַחֲרוֹנִים.

(ב) בְּעָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן (אוֹת ט) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְאֵין לִלְמֹד אוֹ לוֹמַר תְּהִלִּים בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ אַף אִם עוֹנֶה אָמֵן בְּסוֹף כָּל בְּרָכָה וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן יֵשׁ לִגְעֹר בּוֹ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ג) בְּרֵאשִׁית חָכְמָה (שַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה, פֶּרֶק יד) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: עוֹד צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּעוֹד שֶׁשַּׁ״ץ חוֹזֵר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וַאֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי־תּוֹרָה אֶלָּא יְכַוְּנוּ לַעֲנוֹת אָמֵן עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה וְיִהְיוּ אָזְנָיו לְמַה שֶּׁשַּׁ״צ מוֹצִיא מִפִּיו... וְנִרְאֶה לִי שֶׁעַל זֶה כִּוֵּן ר״י. וְאָמַר אַשְׁרֵי מִי שֶׁעָמְלוֹ בַּתּוֹרָה וְעוֹשֶׂה נַחַת־רוּחַ לְיוֹצְרוֹ, שֶׁיִּהְיֶה עָמְלוֹ בַּתּוֹרָה נַחַת־רוּחַ לְיוֹצְרוֹ, לְאַפּוּקֵי אִם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּשָׁעָה שֶׁאֵין חֵפֶץ לְקָדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹרָתוֹ בַּבְּחִינוֹת הָאֲמוּרוֹת

אָז וַדַּאי אֵין חֵפֶץ לְקָדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹרָתוֹ מוּטָב לוֹ שֶׁלֹּא יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ד) בְּסִדּוּר נְהוֹרָא הַשָּׁלֵם (מוּבָא בְּסֵפֶר הַפָּנִים אוֹת לג) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: צָרִיךְ לְהַזְהִיר לַהֲמוֹנֵי עָם שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ תְּהִלִּים וּמַעֲמָדוֹת אוֹ שְׁאָר תַּחֲנוּנִים בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְכַוֵּן בְּאָמֵן וְעוֹנִין אָמֵן קְטוּפָה, חֲטוּפָה וִיתוֹמָה... וְהַחֵטְא הַזֶּה לְבַד דַּי לְהַאֲרִיךְ גָּלְיוֹתֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אֲסוּר זֶה נַעֲשָׂה לָהֶם מִמֶּשׁ כְּהֶתֵּר... עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

פֶּרֶק ז

חוֹבַת הָרַבָּנִים וְהַמּוֹרִים בָּעָם אֵיךְ יֵצְאוּ הָרַבָּנִים יְדֵי חוֹבָתָם לְעוֹרֵר עַל אֲפוּר שִׂיחָה וְחוֹבַת אֲמִירַת אָמֵן

(א) וְהָאֱמֶת כִּי בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים בַּזְּמַן שֶׁהָיוּ קְהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל עַל מְכוֹנָם וְכָל אַב־בֵּית־דִּין הָיָה אַחֲרַאי עַל בֵּית־מִדְרָשׁוֹ וּקְהִלָּתוֹ וְעִירוֹ, וְעַל כָּל צָרָה שֶׁנִּשְׁנָה וְנִשְׁלַשׁ הָיוּ הָרַבָּנִים מְקַבְּצִים הַבַּעֲלֵי־בָּתִּים וְדוֹרְשִׁין לָהֶן טַעַם הָעֲנָשִׁים, וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְעוֹרְרִין לָשׁוּב וּלְעָבְדוֹ כָּרָאוּי, וְגַם יָדַם הָיְתָה תַּקִּיפָה לְתַקֵּן תַּקָּנוֹת שׁוֹנוֹת בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ לְפִי צֹרֶךְ הַשָּׁעָה וְהַזְּמַן.

(ב) לֹא כֵן דּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים דְּמִלְבַד מַה שֶּׁאֵין בְּיָדֵינוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לְהַעֲמִיד הַדָּת עַל תִּלָּהּ, כִּי כָּל אֶחָד מִתְקַנֵּא בִּירֻךְ חֲבֵרְתָּהּ וְאִם יִרְצוּ לְתַקֵּן תַּקָּנָה בְּעִנְיַן אֲמִירַת אָמֵן וְיִהְא שְׁמֵהּ רַבָּא וְכַיּוֹצֵא אָז מִתְיָרֵא כִּי הַמְסָרְבִים לְצֵאת יִתְּנוּ כָּתֵף סוֹרֶרֶת לְבֵית־מִדְרָשׁוֹ, וַיְלֵךְ לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ אַחֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם שֶׁמְּקִלִּין בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ, גַּם אֵין הָרַבָּנִים מַרְגִּישִׁין בִּגְדֶל הָאַחֲרָיוּת הַמֻּטָּל עֲלֵיהֶם בְּעִנְיָן זֶה בְּיוֹדְעָם כִּי בַּעַל־הַבַּיִת הַבָּא לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית־מִדְרָשׁוֹ אֵין מִשְׁעַבֵּד לְדַעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ כְּלָל וְאֵינוֹ תַּחַת יָדוֹ בְּשׁוּם דָּבָר רַק כְּמוֹ שֶׁנִּכְנָסִין לַחֲנוּת בּוֹשֶׂם לִקְנוֹת בְּשָׂמִים וּלְאִטְלִיז לִצְרֹךְ בֶּשֶׂר בֶּן הוֹלְכִין לַחֲנוּת בְּנֵי־אָדָם לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת צִבּוּר, וּמְשׁוּם זֶה אַף־עַל־גַּב דְּשָׁתְקוּ רַבָּנָן אֵין זֶה רְאָיָה דְּנִיחָא לְהוּ, אֶלָּא שֶׁאֵין מוֹחִין מֻחְמֶת טְעָמִים הַנַּ״ל.

(ג) וְכָל זֶה גּוֹרֵם הִתְרַשְּׁלוּת גְּדוֹלָה בְּמִקְצוֹעַ שֶׁל עֲנִיַּת אָמֵן וְיִהְא שְׁמֵהּ רַבָּא (כְּמוֹ שֶׁאֵר פְּרִצוֹת הַדּוֹר) וַהֲלוֹא תְּפִלָּה נִמְנֵה בֵּין שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַצְּרִיכִין חִזּוּק, וְכֵינָן שֶׁבָּטֵל כֹּחַ הִתְחַזְּקוּת בָּטֵל אֲמִירַת אָמֵן כְּמַעַט וְכֵינָן שֶׁנִּתְבַּטֵּל אֲמִירַת נִתְרַבּוּ צָרוֹת יִשְׂרָאֵל עַד לְמַעְלָה רֹאשׁ, הַשֵּׁם יְרַחֵם.

(ד) אֲבָל זֹאת לָדַעַת כִּי עַל אַף שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם בְּרֹאשׁ לְלַמֵּד זְכוּת עַל הִתְרַשְּׁלוּת הָרַבָּנִים לַעֲמֹד בְּתֹקֶף עַל פֶּרֶט זֶה, מִכָּל מָקוֹם אִי אֶפְשָׁר לְשַׁל הָאַחֲרָיוּת לְגַמְרֵי מֵעַל רָאשֵׁיהֶם מֻחְמַת כַּמָּה טְעָמִים:

חֲדָא, דְּאֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה וְעַל־כֵּן יֵשׁ זְמַן מֻכְשָׁר לְכָל רַב וּמַחֲזִיק בֵּית־הַמִּדְרָשׁ לְשֶׁאת נָאֶמוֹ לִפְנֵי הַמִּתְפַּלְּלִים כְּגוֹן לִפְנֵי קְרִיאַת־הַתּוֹרָה, אוֹ בְּסַעֲדַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, אוֹ בְּשֶׁאֵר סְעֻדּוֹת מִצְוָה, וְאָז צָרִיךְ לְנַצֵּל שְׁעַת הַכֹּשֶׁר לְעוֹרֵר מֵעִנְיַן הִתְרַשְּׁלוּת בָּזֶה וּלְהַסְבִּיר לַמִּתְפַּלְּלִים חֻמְרַ הַדָּבָר כְּפִי הַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי חַז״ל וּכְיָד ה׳ הַטּוֹבָה עָלָיו וְלַהֲבִינָם כִּי כָּל זֶה גּוֹרֵם הַצָּרוֹת וּפְגָעוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד, זֶה בְּחָלְיוֹ, וְזֶה בְּבָנָיו הַנֶּחֱמָדִים לוֹ מִכֹּל, וְזֶה בְּמָמוֹנוֹ, וְזֶה בְּאִשְׁתּוֹ, וְכַיּוֹצֵא, וַאֲשֶׁר בְּדָבָר כָּל כָּךְ לַעֲנוֹת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא כִּדְבָעֵי בֵּיכָלְתּוֹ לִקְרֹעַ מֵעָלָיו גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, וְדִבְרֵי חַז״ל וַדַּאי לֹא יָשׁוּבוּ רֵיקָם, וְהַגַּע עַצְמְךָ אִלְמָלֵי בָּא הַמַּלְאָךְ מְט״ט אֶצְלוֹ וְגִלָּה לוֹ שֶׁהַקֵּץ לְצָרוֹתָיו תָּלוּי בַּאֲמִירַת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ וְכַוָּנָתוֹ, וַדַּאי שֶׁלֹּא הָיָה שׁוֹהֶה אַף רֶגַע לְקַיֵּם זֹאת (וְאַפְלוּ דָּבָר הַקָּשֶׁה לוֹ מִזֶּה הָיָה עוֹשֶׂה) וְאִם־כֵּן הֲלוֹא כָּל יְהוּדִי כָּשֵׁר הַמַּאֲמִין בַּה׳ וְתוֹרָתוֹ לֹא יַפְקִפֵּק בְּתִבְהָ קַלָּה שֶׁל דִּבְרֵי חַז״ל, וּלְהֵדָיא מִפְּרָשׁ בַּהֵיכָלוֹת שֶׁל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כֹּהֵן גָּדוֹל כְּזֶה:

בְּשָׁעָה שֶׁהֵרְאוּ לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל כֹּהֵן גָּדוֹל כָּל הַגְּזֵרוֹת שֶׁיְּצַמְּחוּ עַל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ וְיִהְיֶה גְּזֵרָה מְשֻׁנָּה מֵחֲבֵרְתָּהּ, וְיִהְיוּ הַצָּרוֹת מִתְגַּדְּלִים מְאֹד שָׁאַל הָאִם יֵשׁ בְּכֹחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים לְסַבֵּל כָּל זֹאת, וְהֵרְאָה לוֹ הַמַּלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ מְט״ט שֶׁעַל־יְדֵי עֲנִיַּת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מִתְבַּטְּלִים כָּל אֵלּוּ הַגְּזֵרוֹת

וְנִמְשָׁךְ שֶׁפַע מַדִּישָׁא וְשָׁשׁוֹן לַיְּהוּדִים, עַד כָּאן דְּבָרָיו.

(ה) וְכַמָּה נוֹאֲלוּ הַחוֹאֲגִים עַל צָרוֹתֵיהֶם וְרָצִין מְרוֹפֵא לְרוֹפֵא, וּמְיוֹעֵץ לְיוֹעֵץ וְאֵין יוֹדְעִין כִּי הַסִּגְלָה מוּכָנֶת לְפָנָיו בְּכָל יוֹם שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים וּבְקָלוּת בְּלִי חֶסְרוֹן זְמַן, מָמוֹן, וְטִרְחָא יוּכַל לְסַגֵּל וּלְהָבִיא רְפוּאָה לְתוֹךְ בֵּיתוֹ בְּבָטוּחַ, וְתַחַת זֶה יוֹשֵׁב רָשָׁח וּמְשַׂחֵק וּמְבַלֶּה הַזְּמַן בְּפִטְפּוּטֵי דְּבָרִים אוֹ לְהַבְדִּיל בְּעִיּוּן בְּסְפָרִים, תַּחַת לְקַדֵּשׁ הַזְּמַן בֶּאֱמִירַת יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּמְקוֹמוֹ וּכְהִלְכָתוֹ, וּלְהַפְטֵר מִכָּל צָרוֹתָיו.

וּלְמָה זֶה דּוֹמֶה? לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ בְּמַצָּב מְסֻכָּן וְתַחַת לְהַבְהִיל הָרוֹפֵא לְבֵיתוֹ לְהַצָּלָה דְּחוּפָה יוֹשֵׁב וְשָׂח וּמְפַטְפֵּט בְּדְבָרִים בְּטֵלִים שֶׁל מַה־בְּכָךְ, אוֹ אֲפִלּוּ נְחוּצִים, וְהַלּוֹא זֶה וַדַּאי כָּל אֶחָד יָכִיר שֶׁפְּתָאוֹתוֹ עֲבֵרָה כָּל גְּבוּל, וְאַף־עַל־גַּב שֶׁעֲדַיִן אֵין זֶה מַחְלָט כִּי הָרוֹפֵא יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ רְפוּאָה הַנִּצְרֶכֶת.

(ו) קַל־וָחֹמֶר בֶּן בְּנוֹ שֶׁל קַל־וָחֹמֶר אֶמֶת יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא שֶׁהִבְטִיחָנוּ חַז״ל כִּי מַצִּילוֹ מִכָּל צָרוֹתָיו וְדוֹחֶה מֵעָלָיו כָּל מִינֵי פַּרְעָנֻיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְזוֹכֶה לַאֲרִיכוּת יָמִים, וּמַצִּילוֹ מִגֵּיהִנֹּם, וּמֵבִיאוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְאֵין זֶה סָפֵק רַק בְּרוּר, הֵיאַךְ חַד מֶתוֹק מִזֶּה? וְכָל זֶה מְאֻבָּד בְּיָדַיִם מֻמָּשׁ בְּלִי שׁוּם הָנָאָה מַמָּשִׁית רַק מֵחֲמַת יְצָרוֹ הָרַע שֶׁמְּסִיתוֹ

חוֹבַת הָרַבָּנִים, הַדַּרְשָׁנִים, הַמְלַמְּדִים וְהָאַדְמוּרִי״ם

(ז) וְאֵין צֶל סָפֵק כִּי הָרַבָּנִים וְהַדַּרְשָׁנִים, וּמְלַמְּדִים, וּמַדְרִיכִים, וְאַדְמוּרִי״ם, וּשְׁאָר מַשְׁפִּיעִים יוֹעִילוּ גְּדוֹלוֹת וּנְצוּרוֹת אִם יַשְׂכִּילוּ לְהַסְבִּיר כָּל הַנ״ל וְכֵיוָצֵא לַהֲמוֹנֵי הָעָם, וְאֵין שׁוּם טַעֲנַת פְּטוּר בָּזֶה.

(ח) וְעוֹד מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּיִכֹלֶת לַעֲשׂוֹת בְּלִי שׁוּם אֲמָתְלָא הוּא לְהַעֲמִיד אִישׁ מְיֻחָד לְשֵׁם מִצְוָה אוֹ אֲפִלּוּ לְשֵׁם מָמוֹן (וְלֹא גָּרַע מִשְּׁאָר ״כְּלֵי־קֹדֶשׁ״ כְּמוֹ: מוֹרֶה־צֶדֶק, שְׁלִיחַ־צִבּוּר, שׁוֹחֵט וְכֵיוָצֵא שֶׁלּוֹקְחִין מָמוֹן, וְאַדְרַבָּה מֵינָא לָן דְּשַׁ״ץ בְּמָמוֹן עָדִיף מִבְּחִנָּם דְּעוֹשֶׂה מְלַאכְתּוֹ בְּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר, וְהוּא הַדִּין בָּזֶה) לְסַיֵּל בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ וַאֲמִירַת קַדִּישׁ וּלְהַשְׁקִיט בְּנַחַת וְשַׁלְוָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּל בַּעַל בֵּית־הַמִּדְרָשׁ יוֹדֵעַ שֶׁלְּצֹרֶךְ בֵּית־הַמִּדְרָשׁ צָרִיךְ לִתְקֹעַ יְתֵדוֹת בַּכְּתָלִים לְתִלּוֹת עֲלֵיהֶן הַסַּרְבָּל וְהַכּוֹבַע, כֵּן יִהְיֶה לְחֹק חִיּוּב לְהַעֲמִיד אִישׁ הַמַּכְשֵׁר לְצֹרֶךְ זֶה, וְלָמָּה לֹא יִהְיֶה כְּהֶגֶת כְּפָנְדָּקִיתְז

(ט) וְהַשְּׁלִישִׁי הֲכִי קָשֶׁה מַה שֶּׁבָּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים הָאֲנָשִׁים הַמְסֻיָּמִים הַנִּקְרָאִין ״שַׁיְיגֶ״ע אִיתָּעִן״ אֵין נִזְהָרִין כַּאֲמִירַת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מִפְּעָם לְפָעָם וְנִמְשָׁכִין בְּשִׂיחָה וְזֶהוּ בֶּאֱמֶת חִלּוּל הַשֵּׁם גָּדוֹל בֵּין מִצַּד אוֹתָם הָרוֹאִין שֶׁהַגְּדוֹלִים אֵין נִזְהָרִין וְכָל־שֶׁכֵּן מִצַּד פְּשׁוּטֵי הָמוֹן שֶׁאֵין לָהֶם מִמִּי לִלְמֹד מוּסָר שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְהוּא חִלּוּל הַשֵּׁם נוֹרָא, לְבַד מַמָּה שֶּׁמְּכַוְּנָה עַל־יְדֵי זֶה מִמַּחֲסִיאֵי הָרַבִּים שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא.

(י) וְלוּ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ אֵיזֶה בָּתֵּי מִדְרָשִׁים לַעֲשׂוֹת תַּקָּנָה חִיּוּבִית בְּבֵית־מִדְרָשָׁם שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ לְהִתְפַּלֵּל שָׁם רַק אוֹתָם שֶׁבִּיכָלְתָּם לַעֲצֹר רוּחָם מִלַּעֲסֹק בְּשִׂיחָה בְּטֵלָה בְּעֵתָן הַתְּפִלָּה אָז יִרְאוּ כִּי לֹא יִפָּסִיד בָּזֶה וּכְמַאֲמַר הָעוֹלָם ״צוּם בָּאשְׁעפֶּער דֶערלייגט מֵען נִישְׁט״ וּמַה גַּם שֶׁיֵּדָעֲנָא בְּבְרוּר כִּי מְצוּיִים בְּרוּבֵּי הַשֵּׁם הַרְבֵּה מֵאֵד אַבְרֵכִים שֶׁמִּחַפְּשִׂין אַחַר בֵּית־הַכְּנֶסֶת שֶׁמִּתְפַּלְּלִין שָׁם כַּהֲגֶן בְּלִי שִׂיחָה מִתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה עַד סוֹפָהּ, וְאֵין מַעֲצוֹר מֵה׳ לְהוֹשִׁיעַ בֵּין רַב לְמֻעָט.

זְכוּת הָרַבָּנִים אִם מְעוֹרְרִים כְּדָבָעֵי

(יא) וְהָרַב שֶׁל הַבֵּית־הַמִּדְרָשׁ יָשִׂים אֶל לִבּוֹ גֹּדֶל הַזְּכוּת שֶׁאָנָּה ה׳ לְיָדוֹ לְהַנְהִיג בֵּית־הַמִּדְרָשׁ שֶׁהוּא מְקוֹם תְּפִלָּה וְתוֹרָה, וּבְיָדוֹ לְעוֹרֵר הָרַבִּים לְקַיֵּם מִצְוֹת הַשַּׁיָּכִים בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ כְּמוֹ בְּטוּל שִׂיחָה בְּעֵת הַתְּפִלָּה וַעֲנִיַּת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעוֹנָתָהּ וּזְכוּת זֶה עוֹמֶדֶת לוֹ לָעַד כִּי הָאָבוֹת יַמְשִׁיכוּ דַּרְכָּם לְדוֹרוֹתֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם, וְכָל הַזּוֹכִין עַל־יְדֵי זֶה עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת הַכֹּל נִמְנֶה לִזְכִיּוֹתָיו, כַּמְבֹאָר בְּחוֹבוֹת הַלְּבָבוֹת בְּכֹחַ זְכוּתוֹ שֶׁל הַמִּצְוָה רַבִּים, עַיֵּן שָׁם.

(יב) וּלְבַד מִכָּל זֶה זְכוּתוֹ גָּדוֹל מְאֹד כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי חז״ל וּבְסֵפֶר חֲסִידִים רמ״ק וּשְׁאָר סִפְרֵי קֹדֶשׁ כִּי מְצוָה הַנּוֹנַחַת, אוֹתָם הַמַּחֲזִיקִים בּוֹ מְקַבְּלִים שָׂכָר נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם שֶׁאֵין מְקַיְּמִין אוֹתוֹ, וּמֵהאי טַעֲמָא בָּא נֹחַ וְאַחֲרָיו אַבְרָהָם וְקִבְּלוּ שָׂכָר עֲשָׂרָה דוֹרוֹת שֶׁלְּפָנֵיהֶם, וְכֵן מָצִינוּ בְּבָבָא בַּתְרָא פֶּרֶק יֵשׁ נוֹחֲלִין (דף קיח:) דִּיהוֹשָׁעַ וְכָלֵב קִבְּלוּ חֶלְקָם שֶׁל הַמְרַגְּלִים בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. וּבשׁ״ס חֲגִיגָה: זָכָה נוֹטֵל חֶלְקוֹ וְחֶלֶק חֲבֵרוֹ בְּגַן־עֵדֶן, וְאִם־כֵּן עָכְשָׁו שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים מְצוָה הַלָּזוּ מְאֹד נוֹנַחַת מַה גָּדוֹל שָׂכָר הַמְזַכֶּה לָעֲנוֹת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא כְּדָבָעי.

(יג) זֹאת וְעוֹד אַחֶרֶת, שֶׁהֲרֵי מָצִינוּ בְּדִבְרֵי חז״ל (עיין בסמוך) דְּמִצְוָה רַבָּה הַלָּזוּ מַצִּיל מִכָּל גְּזֵרוֹת קַל וָחֹמֶר, וּמִקֶּרֶב הַגְּאֻלָּה, וּמַשְׁפִּיעַ הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת, וְאִם־כֵּן כָּל טוֹבוֹת הַלָּלוּ הַבָּאִין לְעַם יִשְׂרָאֵל בִּזְכוּת הִתְעוֹרְרוּתוֹ לְמִצְוָה זוֹ גַּם־כֵּן לְחֶלְקוֹ יִמָּנֶה, עַד שֶׁקָּשֶׁה לְהַשִּׂיג אֶפֶס קָצֵהוּ מִזְּכוּת הַנּוֹרָא שֶׁל הַמְזַכֶּה עַם יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר זֶה, וּמָה מִי שֶׁבָּא עָנִי הָגוּן בְּמִקְרֶה אֵצְלוֹ וְהִתְנָהֲגוּ מִבְּאֹר בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁזֹּהוּ דּוֹרוֹן שֶׁשָּׁלַח לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כָּל־שֶׁכֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה זוֹ וַדַּאי כֵּן הוּא.

הָרַב אֵין לְהָנוֹת מִכְּבוֹדוֹ רַק לְצַרֵּךְ גְּבוֹהַּ

(יד) וְאַעְתִּיק מַה שֶּׁרָאִיתִי דָּבָר נֶחְמָד בְּסֵפֶר יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים בַּהַקְדָּמָה וְתַמְצִית דְּבָרָיו דִּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים דְּעֶשְׂרוֹ שֶׁל הָעֲשֶׂר אֵינוֹ מִדִּילֵהּ וְלִית לֵהּ מִדַּגְרְמֵהּ כְּלוּם אֶלָּא שֶׁהִפְקִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵצְלוֹ מָמוֹן עֲנִיִּים וּמַה שֶּׁמַּפְרִישׁ לִצְדָקָה אֵינוֹ מְשֻׁלּוֹ אֶלָּא מֵהָרְכוּשׁ שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמַעַן יְפַרְנֵס בּוֹ הָעֲנִיִּים, וְעַל־יְדֵי זֶה גַּם הוּא יֵהָנֶה מִמֶּנּוּ, כֵּן הַדָּבָר אֵצֶל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל גְּאוֹנִים וְצַדִּיקִים רַבָּנִים וְאַדְמוּרִי״ם עַל מָה וְלָמָּה זוֹכִין לְכָבוֹד אִי מִשּׁוּם תּוֹרָתָם וּמַעֲשֵׂיהֶם וְהַלּוֹא שָׂכַר מִצְוָה בְּהַאי עָלְמָא לֵיכָּא, וְעוֹד חֲבֵרֵי יִשְׁנָם תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים מְפֻלָּגִים גְּדוֹלִים בַּתּוֹרָה וְיִרְאָה טְהוֹרָה וְאֵין לָהֶם כָּל־כָּךְ כָּבוֹד כְּאוֹתָן שֶׁפְּחוּתִין מֵהֶם בְּתוֹרָה וְיִרְאָה, אֶלָּא שֶׁמְּמֻנִּין פַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר, וְעַל־כָּרְחָךְ דְּזֶה הָיָה כַּוָּנַת וְרָצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ מִטַּעַם שֶׁכֵּינָן שֶׁנִּתְמַנָּה לְרֹעוֹת צֹאן קָדְשִׁים בְּדִין הוּא שֶׁיְּכַבְּדוּהוּ וִירוֹמְמוּהוּ שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יִהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין לְמַקְהִלּוֹת וִיצִיתוּ לְאִמְרוֹתָיו, כִּי כֵן מִנְהָגוֹ שֶׁל עוֹלָם חָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וְרַק לְמִכְבָּד מַטִּין אָזֶן לִשְׁמֹעַ.

(טו) נִמְצָא דְּאוֹתָן שֶׁמִּתְכַּבְּדִין מֵהָעָם בִּישִׁיבַת מָקוֹם שֶׁל כָּבוֹד וּבְשְׁאָר כִּבּוּדִים הַנְּהוּגִים אִם לֹא יִשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכָבוֹד זֶה לְתַכְלִית שֶׁנִּתַּן לָהֶם הֵרֵי הֵם מוּעָלִין בְּקָדְשֵׁי שָׁמַיִם, הַכָּתוּב צוֹוֵחַ וְאוֹמֵר הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וּלְמָחָר לְקַבֵּל שָׂכָר, וְהֵם מִתְכַּבְּדִין בְּהַאי עָלְמָא עַל לֹא דָּבָר, וְלֹא דֵּי בָּזֶה אֶלָּא דְּאִם כַּוָּנָתָם לַשָּׁמַיִם בְּכָבוֹד אוֹ שֶׁחַס וְשָׁלוֹם נֶהֱנֶה בְּכָבוֹד מִכָּל־מָקוֹם עִקַּר הַכַּוָּנָה לֹא הָיְתָה לָזֶה, וְיָכוֹל לִסְמֹךְ עַל הָרַשְׁבָּ״א וְהַמְאִירִי בְּרֹאשׁ־הַשָּׁנָה דְּמִצְוֹת לֹא לְהָנוֹת נִתְּנוּ וַאֲפִלּוּ נֶהֱנֶה בְּהֶדְיָא קִיּוּם הַמִּצְוָה כֵּן שְׁכַוָּנָתוֹ לֹא הָיְתָה לְשֵׁם זֶה אֵינוֹ כְּלוּם, אֲבָל כְּשֶׁכָּל הַכָּבוֹד הוּא לְשֵׁם כָּבוֹד בְּעָלְמָא הֵרֵי זֶה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשַׁרְבִיטוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְלֹא יָאוּת לַכְּסִיל כָּבוֹד. עַד כָּאן תֹּכֶן דְּבָרָיו בְּקִצּוּר.

(טז) וּבְסָמוּךְ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אַעְתִּיק מִדִּבְרֵי הַשׁ״ס וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ וּמִדְרָשִׁים גְּדֹל הַחִיּוּב שֶׁל מֶחְאָה וְתוֹכָחָה וּמִשָּׁם יִרְאֶה הָרוֹאֶה כִּי הַדְּבָרִים הַזְּקֻרִים כְּמַדְקְרוֹת חֶרֶב עַד חֲלַל הַלֵּב עַד הֵיכָן הַדְּבָרִים מַגִּיעִין גֹּדֶל הָעֹנֶשׁ לַמִּתְרַשֵּׁל לְעוֹרֵר הָרַבִּים לְמִצְוָה גְּדוֹלָה הַלָּזוּ מֻחֶמֶת עַצְלוּת, אוֹ חֶשֶׁשׁ רְחוֹק שֶׁל הֶפְסֵד מָמוֹן אֲשֶׁר לֹא בְּמוֹתוֹ יִקְחֻנּוּ, אוֹ אִי־כָבוֹד הַמִּדָּמֶה שֶׁל הַאי עָלְמָא, וּלְאִידָךְ גֹּדֶל זְכוּת הַמְזַכִּים, וְכֵן הַשָּׂכָר הַגָּדוֹל שֶׁל הַמְקַיְּמִין מִצְוַת אֲמִירַת אָמֵן וְיהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא כְּדָבָעי וְעֹנֶשׁ הָאֵין מְקַיְּמִין, וּמִזֶּה יָבִינוּ רָאשֵׁי הָעָם גַּם הָגָה הָאַחֲרִיוּת הַתְּלוּיָה בָּהֶם וּמִשָּׁם יָבִינוּ כִּי לֹא שְׂרֵרוּת נִתַּן לָהֶם אֶלָּא עֲבֹדוּת.

וְכָל דְּבָרֵינוּ הַנַּ״ל שַׁיְּכִין לְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַשְׁפָּעָה כָּל דְּהוּ לְזוּלָתוֹ, כְּגוֹן: רַבָּנִים – לְבַעֲלֵי־בָּתִּים, אַדְמוּרִי״ם – לְחַסִידֵיהֶם, רָאשֵׁי־יְשִׁיבוֹת – לְתַלְמִידֵיהֶם, מְלַמְּדִים – לְתִינוֹקוֹתֵיהֶן וְכוּ׳, וְגַם פְּשׁוּטֵי הָמוֹן הָעָם חַיְּבִין עַל־כָּל־פָּנִים בְּאַחֲרָיוּת נִכְסֵיהֶם שֶׁהֵם בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר יְקוּמוּ אַחֲרֵיהֶם.

מִי שֶׁאֵינוֹ מוֹחֶה וּבְיָדוֹ לִמְחוֹת, הֲעֲוונוֹת שֶׁל כָּל הַמִּשְׁיחִין עַל חֶשְׁבּוֹן שֶׁלּוֹ!

(יז) כָּל מִי שֶׁאֶפְשָׁר לִמְחוֹת בְּאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וְלֹא מִחָה נִתְפָּס עַל אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ, בְּאַנְשֵׁי עִירוֹ נִתְפָּס עַל אַנְשֵׁי עִירוֹ, בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ נִתְפָּס עַל כָּל הָעוֹלָם. (שַׁבָּת נד:)

(יח) מִתּוֹךְ שֶׁהָיָה לוֹ לְפַנְחֵס לְמַחוֹת לְחָפְנִי וְלֹא מִחָה מַעֲלָה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ חָטָא. (שַׁבָּת נה:)

(יט) מִי שֶׁיֵּשׁ סְפוּק בְּיָדוֹ לְמַחוֹת וְאֵינוֹ מוֹחֶה הַקְּלָלָה תְּלוּיָה בּוֹ. (יְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת פֶּרֶק ה)

(כ) אַבְנֵר נֶעֱנַשׁ (בַּהֲרִיגָה) מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לוֹ לְמַחוֹת בְּשָׁאוּל וְלֹא מִחָה. (סַנְהֶדְרִין כ.)

(כא) בִּצְדָקְיָה כָּתִיב וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה׳, שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ לְמַחוֹת וְלֹא מִחָה. (סַנְהֶדְרִין קג.)

מִי שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ לְמַחוֹת וְלֹא מִחָה הֲרֵי זֶה בִּכְלַל אָרוּר וְנִקְרָא רָשָׁע

(כב) דְּמַד אָדָם וּלְמַד, וְשָׁמַר וְעָשָׂה, וְהָיָה סָפֵק בְּיָדוֹ לְמַחוֹת וְלֹא מִחָה הֲרֵי זֶה בִּכְלַל אָרוּר – לֹא לְמַד אָדָם וְלֹא עָשָׂה וְלֹא שָׁמַר וְלֹא לִמֵּד לְאֲחֵרִים וְלֹא הָיָה סָפֵק בְּיָדוֹ לְמַחוֹת וּמִחָה הֲרֵי זֶה בִּכְלַל בָּרוּךְ. (וַיִּקְרָא־רַבָּה כה)

(כג) אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (לְמִדַּת הַדִּין) הַלְּלוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים וְהַלְּלוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים. אָמְרָה לוֹ הָיָה בְּיָדָם לְמַחוֹת וְלֹא מִחוּ. אָמַר לָהּ גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁאִם מִחוּ בָהֶם לֹא הָיוּ מְקַבְּלִין מֵהֶם. אָמְרָה לוֹ אִם גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ לְפָנֵיהֶם מִי גָּלוּי וּלְפִיכָךְ הָיָה לָהֶם לְמַחוֹת וּלְהִתְבַּזּוֹת עַל קִדֻּשַׁת שְׁמְךָ וְלִסְבֹּל הַכָּאוֹת מִיִּשְׂרָאֵל. (תַּנְחוּמָה תַּזְרִיעַ ט)

(כד) קַח אֶת כָּל רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם, בְּרָאשֵׁי הָעָם תָּלָה עַל שֶׁלֹּא מִחוּ בִּבְנֵי אָדָם. (תַּנְחוּמָא בָּלָק יט)

(כה) וּמִי הֵרֵג אוֹתָם? פִּנְחָס, שֶׁהָיָה סָפֵק בְּיָדוֹ לְמַחוֹת וְלֹא מִחָה, וְכָל מִי שֶׁסָּפֵק בְּיָדוֹ לְמַחוֹת וְאֵינוֹ מוֹחֶה לְהַחֲזִיר יִשְׂרָאֵל לְמוּטָב כָּל דְּמִים שֶׁנִּשְׁפָּכִין בְּיִשְׂרָאֵל נִשְׁפָּכִין עַל יָדָיו. (יְלְקוּט שׁוֹפְטִים סח)

(כו) לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בְּשָׁבִיל שֶׁלֹּא הוֹכִיחוּ זֶה אֶת זֶה. (שַׁבָּת קיט:)

(כז) מִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁחֲבֵרוֹ רָשָׁע וּמַחֲנִיף לוֹ, וּמְלֵא עֲוֹנוֹת וְאוֹמֵר לוֹ צַדִּיק אַתָּה, רָאוּי שֶׁיְּבוֹאוּ עָלָיו כָּל הַקְּלָלוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, אֲבָל מִי שֶׁמּוֹכִיחַ חֲבֵרוֹ שֶׁיַּחֲזֹר בּוֹ נוֹטֵל בְּרָכוֹת אוֹתוֹ הַמִּתְוַכֵּחַ, אִם קִבֵּל עָלָיו וְחוֹזֵר בּוֹ גַּם הוּא מְקַבֵּל בְּרָכוֹת. (יְלְקוּט דְּבָרִים תשצג)

(כח) בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָמְדָה מִדַּת הַדִּין וְאָמְרָה לְפָנָיו אַף הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּתוֹרָתְךָ כָּתוּב עַל מִדָּתָם תִּי״ו שֶׁל דָּם, תִּי״ו – תָּמוּת. הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְאָמַר לָהּ לָמָּה אָמְרָה לוֹ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הוֹכִיחוּ אֶת בָּנֶיךָ בְּדִבְרֵי תּוֹכָחוֹת וְלֹא אָמְרוּ לָהֶם לְכָל יֶחֱטָאוּ. הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁאִם הָיוּ מוֹכִיחִים אוֹתָם לֹא הָיוּ שׁוֹמְעִין לָהֶם. הֵשִׁיבָה מִדַּת הַדִּין אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ מְקַבְּלִים מֵהֶם הָיָה לָהֶם לְהוֹכִיחָם. מִיָּד שָׁתַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְחִשֵּׁב אֶת כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר בִּירוּשָׁלַיִם כִּרְשָׁעִים, וְנִשְׁתַּלְּחוּ עַל יְרוּשָׁלַיִם שִׁשָּׁה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה וְחִבְּלוּ. (אוֹתִיּוֹת דְּרַבִּי עֲקִיבָא א)

עֲנָשִׁים וּפְנָעִים קָשִׁים וּמָרִים לְמִי שֶׁאֵינוֹ מוֹחֶה

(כט) מִי שֶׁבְּיָדוֹ לְהוֹכִיחַ וְאֵינוֹ מוֹכִיחַ נִלְקֶה בְּצָרַעַת. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק ג, דַּף מו:)

(ל) אֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים נִתְפָּסִים עַל הַדּוֹר וְכוּ׳ עַל שֶׁלֹּא מִחוּ בָּרְשָׁעִים. (תַּנְחוּמָא מִשְׁפָּטִים)

(לא) אֶחָד מֵהַדְּבָרִים שֶׁלְּפִי גֹּדֶל הַחֵטְא אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַסְפִּיק בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, מִי שֶׁאֶפְשָׁר בְּיָדוֹ לְמַחוֹת בָּאֲחֵרִים בֵּין יָחִיד בֵּין רַבִּים וְלֹא מִחָה אֶלָּא יָנִיחַ בְּכִשְׁלוֹנָם. (רַמְב״ם הִלְכוֹת תְּשׁוּבָה, פֶּרֶק ד, הֲלָכָה א)

(לב) חַיָּב אָדָם לְמַחוֹת בְּעוֹבְרֵי עֲבֵרָה וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ מוֹחֶה וּבְיָדוֹ לְמַחוֹת נִתְפָּס בְּאוֹתוֹ עָוֹן. (רַמ״א בְּיוֹרֶה־דֵּעָה סִימָן שלד סָעִיף מח)

(לג) אֵין הַגְּזֵרָה אֶלָּא עַל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לִמְחוֹת וְלֹא מָחָה. (יַלְקוּט רוּת עַל הַכָּתוּב וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ)

(לד) עַל זֶה נֶעֱנְשׁוּ אַנְשֵׁי פִילֶגֶשׁ בִּגִבְעָה, אָמַר לָהֶן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכְבוֹדִי לֹא מְחִיתֶם, עַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל בָּשָׂר וָדָם מְחִיתֶם. (סַנְהֶדְרִין קג:)

(לה) הָא דִּכְתִיב וְהִכְרַתִּי מִמֶּךָּ צַדִּיק וְרָשָׁע בְּצַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר כֵּיוָן שֶׁהָיָה בְּיָדָם לִמְחוֹת וְלֹא מִחוּ הָוֵי לְהוּ כְּצַדִּיקִים שֶׁאֵינָם גְּמוּרִים. (עֲבוֹדָה־זָרָה ד.)

(לו) יַעַן שֶׁאַהֲרֹן לֹא מִחָה בְּמֹשֶׁה (בְּמֵי הַמְּרִיבָה) כִּי נָהֵג בּוֹ כָּבוֹד כְּתַלְמִיד לְרַב, וְאֵין חוֹלְקִין כָּבוֹד לְרַב בְּמָקוֹם שֵׁיֵּשׁ חִלּוּל הַשֵּׁם, וְעַל שֶׁלֹּא מִחָה נִלְקָה כֵּיוֹצֵא בוֹ. (מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא, חֻקַּת)

(לז) מָה שֶׁכָּתוּב בְּתַנְחוּמָא רְאֵה, דְּהַרְבֵּה כְּשָׁרִים הָיוּ בַּדּוֹר כְּמוֹ נַחַ וְנִמְחוּ עִם הַדּוֹר, הַטַּעַם שֶׁנִּמְחוּ אוֹתָם הַכְּשָׁרִים מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מִחוּ, מָה שֶׁאֵין כֵּן נַחַ שֶׁמִּחָה בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּבְרֵאשִׁית־רַבָּה עַל הַכָּתוּב שָׁנְאוּ בַּשַּׁעַר מוֹכִיחַ. (הַחִיד״א בְּחוֹמַת אֲנָךְ פָּרָשַׁת נֹחַ)

(לח) מִי שֶׁאֵינוֹ מַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת עַל הַמִּתְיַצְּבִים עַל דֶּרֶךְ לֹא טוֹב וּמוֹשְׁכֵי הֶעָוֹן הֲרֵי הוּא נֶעֱנָשׁ מִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם, וְעוֹבֵר בְּלֹאו שֶׁנֶּאֱמַר ״וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא״ וְכוּ׳ וְחוֹבָה עַל כָּל יָרֵא אַף כִּי אוֹהֵב טָהוֹר לֵב לְהָעִיר קְנָאָה וְכוּ׳, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (שַׁעֲרֵי־תְשׁוּבָה לְרַבֵּנוּ יוֹנָה, שַׁעַר ג, אוֹת נט)

(לט) מִי שֶׁבְּיָדוֹ לִמְחוֹת וְלֹא מִחָה נִתְפָּס עַל חֵטְאוֹ וְזֶה דָּבָר בָּרוּר מִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ גַּם מִן הַכָּתוּב וְכוּ׳ וְהָעוֹבֵר עָלֶיהָ וְלֹא הוֹכִיחַ בְּטֵל עֲשֵׂה, וְעוֹד שֶׁהוּא מִכַּת הָרְשָׁעִים שֶׁעוֹשִׂין כֵּן. (תְּנוּחַ מְצָנֶה רלט, וְעַיֵּן עוֹד בְּשֶׁלְ״ה תְּחִלַּת סִפְרוֹ)

(מ) אַשְׁמֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תְּלוּיִים בִּרְאֵשֵׁי דַּיָּנֵיהֶם. (יַלְקוּט יְחֶזְקֵאל סִימָן שמא, וַיַּלְקוּט דְּבָרִים תתכ)

(מא) בֶּן־אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר וְגוֹ׳ וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ הָרְשָׁעָה לְחַיֹּתוֹ, הוּא רָשָׁע בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ. (יְחֶזְקֵאל ג)

(מב) וְיִתָּכֵן שֶׁגַּם מֹשֶׁה נָכוֹן לִבּוֹ בְּטוּחַ בְּצִדְקַת אָחִיו (אַהֲרֹן, בְּעֶגֶל) שֶׁכַּוָּנָתוֹ לֹא הָיְתָה לְרָעָה אֲבָל עַל אַשְׁמַת הָעָם הָאֲשִׁים אוֹתוֹ, כִּי הָיָה רָאוּי לְהוֹכִיחָם וְהֵם נִכְשְׁלוּ עַל יָדוֹ. (רַמְבַּ״ן תְּשָׁא עַל הַכָּתוּב מֶה עָשָׂה לְךָ הָעָם הַזֶּה).

(מג) מִפְּנֵי מָה מֵתִים תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים בְּלֹא זְמַנָּם? מִפְּנֵי שֶׁהֵם בּוֹזִים בְּעַצְמָם שֶׁאֵינָם נוֹקְמִים וְנוֹטְרִים כְּנָחָשׁ עַל דִּבְרֵי־תוֹרָה וְיִרְאַת־שָׁמַיִם. (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן פֶּרֶק כט)

לֶעָתִיד יִתְגַּלְגְּלוּ עָלָיו עֲוֹנוֹת שֶׁלֹּא עָבַר עֲלֵיהֶם מֵעוֹלָם

(מד) וּלְסִיּוּם הַדְּבָרִים אַעְתִּיק מָה שֶׁכָּתַב הַלּוֹחֵם הַגָּדוֹל מוֹרֵנוּ רַבִּי חַיִּים סוֹפֵר זְצ״ל בְּסִפְרוֹ הַבָּהִיר שַׁעֲרֵי חַיִּים (דף ו:) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אוֹי מִיּוֹם הַדִּין וְאוֹי מִיּוֹם הַתּוֹכָחָה בְּבוֹא עֵת מוֹעֵד לְכָל חָי, וְכִי יִפְקֹד ה׳ עַל מַעֲשֵׂי אֱנוֹשׁ וְעַל פְּעֻלּוֹת אָדָם שֶׁיְּחַפֵּשׂ וְיִמְצָא כָּתוּב: צַדִּיק זֶה חִלֵּל שַׁבָּת, חָסִיד זֶה עָבַר עַל נִדָּה, יְרֵא־אֱלֹקִים זֶה עָבַר עַל נְבֵלָה וּטְרֵפָה וְשַׁעַטְנֵז, קָדוֹשׁ זֶה עָבַר עַל אֵשֶׁת אִישׁ, וְיִשְׁתּוֹמְמוּ כָּל אַנְשֵׁי אֱמוּנָה וְיִשְׁאֲלוּ הֲלוֹא הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ, וַיַּעֲנֵהוּ ה׳ בְּסַעֲרָה: הֲלוֹא הָיָה בְּכֹחֲךָ לְמָחוֹת בְּאִישׁ פְּלוֹנִי אַלְמוֹנִי רָשָׁע, מַדּוּעַ לֹא זָכַרְתָּ אוֹתוֹ וְלֹא פָקַדְתָּ עָלָיו אָשְׁמוֹ וְכוּ׳, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

הַטּוֹבוֹת הַגְּדוֹלוֹת הַבָּאִים עַל הַמּוֹחִים בָּעָם

(מה) לְמַד אָדָם וְלִמֵּד, וְשָׁמַר וְעָשָׂה, וְהָיָה סָפֵק בְּיָדוֹ לְמָחוֹת וְלֹא

מִחָה הַרְי זֶה בְּכָלַל אָרוּר – לֹא לָמַד אָדָם וְלֹא עָשָׂה וְלֹא שָׁמַר וְלֹא לִמֵּד לַאֲחֵרִים וְלֹא הָיָה סִפֵּק בְּיָדוֹ לִמְחוֹת וּמִחָה הַרְי זֶה בְּכָלַל בָּרוּךְ. (וַיִּקְרָא־רַבָּה כה)

(מו) מִפְּנֵי מָה זָכָה יָרְבְעָם לִמְלוּכוּתוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוֹכִיחַ אֶת שְׁלֹמֹה. (סַנְהֶדְרִין קא:)

(מז) יֹאהַב אֶת הַתּוֹכָחוֹת, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁתּוֹכָחוֹת בָּעוֹלָם נַחַת־רוּחַ בָּאָה לָעוֹלָם, טוֹבָה וּבְרָכָה בָּאִין לָעוֹלָם, וְרָעָה מִסְתַּלֶּקֶת מִן הָעוֹלָם. (תָּמִיד כח.)

(מח) כָּל הַמּוֹכִיחַ חֲבֵרוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם זוֹכֶה לְחֶלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמּוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד. (שָׁם)

(מט) כָּל הַיּוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ וּמוֹכִיחַ אֶת הָרַבִּים, הֲרֵי הוּא עוֹשֶׂה קַרְנַת־רוּחַ לִפְנֵי קוֹנוֹ. (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה ג)

(נ) מִזֶּה (מִפִּינְחָס) יִלְמַד הָאָדָם שֶׁיִּקַּנֵּא אֶת קִנְאַת ה׳ צְבָ־אוֹת כְּשֶׁרוֹאֶה אֵיזֶה חִלּוּל הַשֵּׁם אוֹ חִלּוּל הַתּוֹרָה. רְאֵה אֵיךְ הֶחֱזִיק לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ טוֹבָה וַחֲנוּת וּבְרִית שָׁלוֹם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (שְׁלָ״ה הַקָּדוֹשׁ בַּעֲשָׂרָה הִלּוּלִים)

(נא) כָּתַב הָרַמְ״א בְּיוֹרֶה־דֵּעָה (שלד בְּסוֹפוֹ) וּבְחשֶׁן־הַמִּשְׁפָּט (סימן יב) מִתְּשׁוּבַת מַהֲרַ״י וַיל (סימן קנז) דְּנָהֲגוּ עַכְשָׁו שֶׁלֹּא לִמְחוֹת בְּעוֹבְרֵי עֲבֵרָה מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ סַכָּנָה בְּדָבָר, מִזֶּה דָּשׁוּ רַבִּים וּכְהִתְרָא דְּמוּ לָהֶם לַחֲנֹף לַאֲשֶׁר לוֹ שֵׁם וְיֵד קְצָת אֵצֶל שׁוּם שָׂרָה אוֹ שְׁאָר תַּקִּיפוּת אַף־עַל־גַּב דְּלָא בְּרִי הָזָקָא, עַל־כֵּן תָּפוּג תּוֹרָה. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי טָעוּת גָּמוּר הוּא זֶה וְדִבְרֵי מַהֲרַ״י וַיל לֹא נֶאֶמְרוּ אֶלָּא בִּבְרֵי הָזָקָא וְאִי לֹא תֵּימָא הָכִי בְּטֵלְתִּ לֹא תִּגּוּרוּ מֵעִקָּרָא דְּוַדַּאי לֹא נֶאֱמַר לֹא תִּגּוּרוּ כִּי־אִם בְּדָאִיכָא מָקוֹם לִירֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּגִנְדָּה דַּף סא, וּכְעֵין זֶה בְּשׁוּ״ת הָרַשְׁבָּ״א הוּבָא בְּבֵית־יוֹסֵף חשֶׁן־הַמִּשְׁפָּט יב, וְכוּ׳, וְשׁוֹפֵט הַמְמֻנֶּה עַל יִשְׂרָאֵל לְרַדּוֹת הָעוֹבְרִים וּמְקַיֵּם לֹא תָּגוּרוּ יִזְכֶּה לִמְחֹצַת פִּינְחָס הַמְקַנֵּא, וְרָעָה אֵלָיו לֹא תֵאָנֶה, עַד כָּאן לְשׁוֹן פְּתְחֵי־תְשׁוּבָה בְּשֵׁם בְּכוֹר שׁוֹר.

(נב) כָּל הַהוּא בַּר נָשׁ דְּמַקְנֵי לֵהּ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יָכִיל מַלְאָכָא דְּמוֹתָא לְשָׁלְטָא בֵּהּ כְּשְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק ג, דַּף כט:)

(נג) כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ יְכֹלֶת לְמָחוֹת וּמוֹחֶה וְנוֹקֵם נְקָמוֹת מֵהָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כּוֹרֵת עִמּוֹ בְּרִית וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְפִינְחָס. (רֵאשִׁית חָכְמָה, שַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה, פֶּרֶק יב, בְּשֵׁם הָרַ״י אַבּוּהַב זְצַ״ל)

(נד) מַעֲשֶׂה שֶׁכָּתַב הַגָּאוֹן אַב־בֵּית־הַדִּין דְּקְהִלַּת־קֹדֶשׁ דְּעִבְּרְעצִין שְׁלִיטָ״א , שֶׁהוּא הָיָה נוֹכֵחַ בְּעֵת הָעֲבֵרָה וּמִשָּׁם רוֹאִין גַּם־כֵּן כִּי אִלְמָלֵא הוֹכִיחַ הָרַב עֲדָתוֹ כְּבָר הָיָה לוֹ תֵּרוּץ נָכוֹן לַנִּזּוֹן וְהֶעָוֹן הָיָה פָּרוּס עַל הָרַב:

אֲסַפֵּר מַעֲשֶׂה נוֹרָא שֶׁאֲנִי בְּעַצְמִי הָיִיתִי עֵד רוֹאֶה וַעֲדַיִן אַרְכֻּבּוֹתַי דָּא לְדָא נוֹקְשׁוֹת בְּהַעֲלוֹתִי עַל לִבִּי. פַּעַם דָּרַשׁ (כְּבוֹד קְדֻשַּׁת אֲדוֹנִי אָבִי מוֹרִי וְרַבִּי הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק זְצַ״ל הַשֵּׁם יָקֹם דָּמוֹ שֶׁנִּהֲרַג עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם עַל־יְדֵי אַשְׁכְּנַזִּים הָאֲרוּרִים בְּכ״ו סִיוָן שְׁנַת תש״ד לִפְרָט קָטָן) דְּרָשָׁה גְּדוֹלָה בְּשַׁבַּת־קֹדֶשׁ, בְּעִנְיַן עֲנִיַּת אֱמֶן וְאָמַן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וּבְתוֹךְ הַדְּרָשָׁה הִזְכִּיר מְלִיצַת רַבֵּנוּ הָרַמְ״ק זצוק״ל שֶׁהָרַאשִׁי־תֵּבוֹת מִמִּלִּין שְׁתִיקָה יָפָה בְּ׳שְׁעַת הַתְּפִילָה הֵן אוֹתִיּוֹת ״שִׁיבָה״, שְׁמִי שֶׁנִּזְהָר בְּדָבָר וְעוֹנֶה אֱמֶן וְאָמַן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא זוֹכֶה לְשִׁיבָה טוֹבָה, וְאָמַר מִכְּלָל לְאוֹ אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן אֲבָל אֵינֶנִּי רוֹצֶה לְהַזְכִּיר בְּעַל־פֶּה הַהֶפְךְ. לְמָחֳרַת בַּבֹּקֶר הָיָה רַעַשׁ גָּדוֹל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כִּי אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִים דְּרָשָׁתוֹ בָּא וְסִפֵּר שֶׁבְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה הָיָה חוֹלֵם חֲלוֹם שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי בֵּית־דִּין שֶׁל מַעְלָה, וְיָצָא דִּינוֹ לְחִיּוּב. הִתְחִיל לְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַבֵּית־דִּין שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְשִׁיבָה וְשָׁאַל לְמָה יִקְנַס בְּדִין קָשֶׁה. הֵשִׁיבוּ לוֹ שֶׁשָּׁח שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְלֹא עָנָה אֱמֶן וְאָמַן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא. הֵשִׁיב לִפְנֵי הַבֵּית־דִּין שֶׁל מַעְלָה שֶׁלֹּא יָדַע מֵחֹמֶר הָאִסּוּר, אָז הִתְרַגֵּז עָלָיו אֶחָד מִיּוֹשְׁבֵי

הַבֵּית־דִּין אֵיךְ אַתָּה אוֹמֵר דָּבָר כָּזֶה וַהֲלוֹא הָרַב דַּיָּן וּמוֹרֶה־צֶדֶק שֶׁלָּכֶם (וְהוּא כְּבוֹד קְדֻשַּׁת אַדְמוּ״ר זְצַ״ל, הַשָּׁם יְקֹם דָּמוֹ) בְּשָׁבַת זוֹ דָּרַשׁ מֵעִנְיָן זֶה וּבְשֵׁם הָרַמְ״ק וְהוּא זְצַ״ל אָמַר שֶׁהַשּׁוּתָק בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וְעוֹנֶה אָמֵן וְאָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא זוֹכֶה לְשִׁיבָה טוֹבָה וּמְכֻלָּל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן, וְאַתָּה בְּעַצְמְךָ הָיִיתָ אֵצֶל אוֹתָהּ דְּרָשָׁה וְאֵיךְ אַתָּה אוֹמֵר שֶׁלֹּא יָדַעְתָּ מֵחֹמֶר הָעִנְיָן, אֶז הִבְטִיחַ אֶת הַבֵּית־דִּין שֶׁל מַעְלָה שֶׁיֵּלֵךְ וְיוֹדִיעַ כָּל בְּנֵי הַקְּהִלָּה מִכָּל מַה שֶׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ וְיַזְהִרוּ מִכָּאן וְאֵילָךְ בִּדְבָרֵי הָרַב הַדַּיָּן וּמוֹרֶה־צֶדֶק, אֶז יָצָא נָקִי מִלִּפְנֵי הַבֵּית־דִּין שֶׁל מַעְלָה וְהָיָה לְחֶרְדַּת אֱלֹקִים.

(נה) מִי שֶׁיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא הָרַבָּנוּת לֹא יָחוּס עַל עַצְמוֹ רַק עַל כְּבוֹד ה׳ יִהְיוּ עִנְיָנָיו וְלִבּוֹ תָּמִיד. (שו״ת ״כְּתַב־סוֹפֵר״ אֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן מז)

(נו) לְגַבֵּי דַּיָּן הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא הַהוֹרָאָה לֹא אָמְרִינַן מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין דְּאַף שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ עַל סָפֵק הַמּוּעָט שֶׁיְּקַבְּלוּ חִיּוּבָא רָמֵי עָלֵה לְהוֹכִיחַ. (אַבְרָהָם אָזכּר לַמַּהֲרַא״ף, דַּף כט, אות מ)

(נז) בְּסֵפֶר הַפָּנִים (דף כד, אות מה) מָחָא מָאָה עוֹכְלֵי בְּעוֹכְלֵי עַל רֹאשׁ הָרַבָּנִים הַמִּתְעַצְּלִים מִלְּתַקֵּן פְּרָצָה זוֹ עַל־יְדֵי תּוֹכָחָה תְּדִירִית.

(נח) אִיכָּא חִיּוּב הוֹכָחָה לְחַכְמֵי הַדּוֹר גַּם לְעִיר אַחֶרֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּשׁוּ״ת מַהֲרַ״ם מִינְץ (סִימָן צח), וְכֵן כָּתַב הָרַשְׁבָּא (חֵלֶק ג, תיא), וּבְשׁוּ״ת מַהֲרָא״ם (חֵלֶק א, מה) בְּשֵׁם הַתְּשׁוּבָה שֶׁבְּסֵפֶר כָּלְבּוֹ (סִימָן קמב), וּבְשׁוּ״ת בְּשָׂמִים רֹאשׁ (פא). (תּוֹלַעַת חַיִּים – בְּחֻקֹּתַי)

(נט) הַמּוּרָם מִכָּל הָאָמוּר הִיְצָא לָנוּ מוּסָר הַשְׂכֵּל עַל כָּל רַב וְדַיָּן הַמּוֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ בְּקָהָל עֲדָתוֹ לִהְיוֹת עֵינָיו פְּקוּחוֹת עַל כָּל דַּרְכֵי בְּנֵי־אָדָם יָחִיד אוֹ רַבִּים אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁלֹּא יִפְרְצוּ גֶּדֶר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות. (שָׁם)

(ס) מוֹכִיחֵי הַדּוֹר לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב מַמְתִּיקִין הַדִּינִים וּמַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, אֲבָל כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם הָרַע שֶׁל הַדּוֹר גּוֹבֵר עַד שֶׁמְּקַלְקֵל הַתּוֹכָחָה וְהַמּוּסָר מִזֶּה נִתְקַלְקֵל שָׁלוֹם הָעוֹלָם וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה גֵּרוּשׁ חַס וְשָׁלוֹם וְנַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת בָּעוֹלָם. (לִקּוּטֵי עֵצוֹת – עֵרֶךְ תּוֹכָחָה)

(סא) בְּדוֹרוֹ שֶׁל נֹחַ הָיוּ עוֹד צַדִּיקִים וְנִמְחוּ עִם הַדּוֹר מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מִחוּ, וְנֹחַ מִחָה וְנִצַּל. (הַחִיד״א בְּחוֹמַת אָנָךְ פָּרָשַׁת נֹחַ)

מַה שֶּׁיֵּשׁ מַרְגִּיעִין רוּחָם שֶׁאֵין צָרִיךְ לִמְחוֹת שֶׁמִּתְיָרְאִין מֵהָעוֹבְרֵי עֲבֵירָה וְעַל יְדֵי זֶה כְּהוּתְּרָא לָהֶם לַחְנוֹף לְכָל שֶׁיֵּשׁ לוֹ יָד וְשֶׁם אֵצֶל שׁוּם שְׁרָרָה מִזֶּה תִּפּוּג תּוֹרָה, וּמְבַטְּלִין לֹא תַּגְזִירוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּמָקוֹם דְּאִיכָּא מִמַּה לְיִרְאוֹת (רמ״ש בנדה סא) וְהוּא טָעוּת גָּמוּר, דְּאֵין הַיִּתֵּר רַק בְּבָרֵי הֵיזֵק וְלֹא זוּלַת (פְּתְחֵי תְּשׁוּבָה יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן של״ד בְּשֵׁם בְּכוֹר שׁוֹר)

(סב) גָּדוֹל הָרוֹדֵף עַבָּרִינִים וּמְקַיֵּם לֹא תָגוּרוּ יוֹתֵר לְמַחְצַת פִּינְחָס הַמְקַנֵּא וְרָעָה אֲלֵיו לֹא תֵאָנֵה. (פְּתְחֵי־תְשׁוּבָה סִימָן שלד בְּשֵׁם בְּכוֹר שׁוֹר)

(סג) מִי שֶׁרוֹאֶה עוֹבְרֵי עֲבֵרָה וְאֵינוֹ מוֹחֶה עוֹבֵר בִּשְׁלֹשָׁה לָאוִין. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק א, דַּף רלט:)

(סד) עַל־יְדֵי מְנִיעַת מֻחְאָה לוֹמְדִים הַכְּשֵׁרִים לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים (וְנַעֲשֶׂה כְּעֵין מִנְהַג יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה) נִמְצָא שֶׁעֹנֶשׁ עוֹבְרֵי עֲבֵרוֹת הַמַּחֲרִיבִין עַל חֶשְׁבּוֹן הָרַבָּנִים שֶׁמּוֹנְעִין הַמֻּחְאָה. (רַשְׁ״י סוֹטָה מא:)

(סה) עֲבֵרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל תְּלוּיִים בְּרָאשֵׁיהֶם. (יִלְקוּט דְּבָרִים תתב, וְיִלְקוּט יְחֶזְקֵאל שמא)

(סו) רָשָׁע שֶׁמֵּת בְּשָׁבִיל חֶטְאוֹ וְלֹא הוֹכִיחוֹ הָרַב עַל חַטָּאתוֹ דָּמוֹ נִדְרָשׁ מִמֶּנּוּ. (יְחֶזְקֵאל ג)

(סז) תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים מֵתִים בְּקִצִּירַת יָמִים עַל שֶׁאֵינָם נוֹקְמִים וְנוֹטְרִים כְּנָחָשׁ עַל דִּבְרֵי־תוֹרָה וְיִרְאַת־שָׁמַיִם. (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן פֶּרֶק כט)

(סח) רַב הַמּוֹכִיחַ אֶת הָרַבִּים עוֹשֶׂה קֶרֶת־רוּחַ לִפְנֵי קוֹנוֹ. (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה ג)

(סט) רַב הַמַּחֲנִיף לְמִי שֶׁמָּלֵא עֲוֹנוֹת בְּשָׁבִיל בֵּצַע כֶּסֶף שֶׁבְּיָדוֹ וְאוֹמֵר לוֹ "צַדִּיק אַתָּה" רָאוּי שֶׁיְּבוֹאוּ עָלָיו כָּל הַקְּלָלוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, אֲבָל מִי שֶׁמּוֹכִיחַ חֲבֵרוֹ שֶׁיַּחֲזֹר בּוֹ נוֹטֵל בִּרְכוֹת אוֹתוֹ הַמִּתְנַכֵּחַ אִם קִבֵּל עָלָיו וְחוֹזֵר בּוֹ גַּם הוּא מְקַבֵּל בְּרָכוֹת. (יַלְקוּט דְּבָרִים תשצג)

(ע) בְּשָׁעַת גְּזַר דִּין אַף־עַל־גַּב שֶׁשּׁוֹרַת הַדִּין שֶׁצַּדִּיקִים יִמָּלְטוּ מִן הַדִּין מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ מָקוֹם לְמִדַּת הַדִּין לְהַפִּיל הַגְּזֵרָה רָעָה גַּם עַל רֹאשׁ הַצַּדִּיק עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא הוֹכִיחַ הָעָם. (שַׁבָּת נד. אוֹתִיּוֹת דְּרַבִּי עֲקִיבָא א)

(עא) הַצַּדִּיק אֵינוֹ נוֹתֵן שֵׁנָה לְעֵינָיו בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה עַד שֶׁמּוֹכִיחַ הָרְשָׁעִים וּמְבִיאָם שֶׁיְּשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק א, כ:)

(עב) הַמּוֹנֵעַ מִלְּהוֹכִיחַ הָרַבִּים הוּא חֵטְא גָּדוֹל וְאֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּתוֹר עֹנֶשׁ עַל גֹּדֶל חֶטְאוֹ. (רַמְבַּ"ם הִלְכוֹת תְּשׁוּבָה, פֶּרֶק ד, הֲלָכָה א)

(עג) הַטַּעַם שֶׁגְּדוֹלֵי הַדּוֹר נִתְפָּסִים עַל עֲוֹן הַדּוֹר עַל שֶׁלֹּא מִחוּ בָּרְשָׁעִים. (מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא מִשְׁפָּטִים)

(עד) מִי שֶׁאֵינוֹ מוֹכִיחַ לִכְבוֹד שָׁמַיִם וְכַאֲשֶׁר הַדָּבָר נוֹגֵעַ לִכְבוֹד עַצְמוֹ אוֹ כְּבוֹד קְרוֹבוֹ, יְדִידוֹ וְרֵעוֹ, מוֹכִיחַ נֶעֱנָשׁ בְּכִפְלַיִם. (סַנְהֶדְרִין קג:)

(עה) מִי שֶׁחָשׁ מִלְּמְחוֹת בְּרַבּוֹ מִטַּעַם כְּבוֹד רַבּוֹ נִלְקֶה כֵּיוֹצֵא בּוֹ. (מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא חַקַּת)

הַדְּבָרִים מַגִּיעִים דִּשְׁמוּאֵל שֶׁהָיָה גָּדוֹל הַדּוֹר הַצָּרַךְ לִסְבֹּל עֶלְבּוֹן בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁיָּשַׁב לִפְנֵי תַּלְמִידוֹ רַב יְהוּדָה כְּתַלְמִיד לִפְנֵי רַבּוֹ מִשּׁוּם עֲבָדָא יְחִידִית שֶׁמָּחָה רַב יְהוּדָה בִּשְׁמוּאֵל רַבּוֹ.

(עו) מִבֹּאָר בְּשַׁ"ס (סַנְהֶדְרִין קא:) שֶׁיְּרֵבְעָם בֶּן נְבָט זָכָה לְמַלְכוּת עַל שֶׁהוֹכִיחַ אֶת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם.

(עז) צָרִיךְ לִדְרֹשׁ מִדְּבָרִים שֶׁנִּכְשָׁלִין בָּהֶם יוֹתֵר מִלִּדְרֹשׁ לָהֶם פְּשָׁטִים. (פְּרִי־חָדָשׁ יוֹרֶה־דֵּעָה סִימָן פב)

(עח) אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (לְמִדַּת הַדִּין) הַלְלוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים וְהַלְלוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים (וּלְפִיכָךְ הַצַּדִּיקִים נְצוֹלִין). אָמְרָה לוֹ הָיָה בְּיָדָם לְמַחוֹת וְלֹא מִחוּ. אָמַר לָהּ גְּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁאִם מִחוּ בָּהֶם לֹא הָיוּ מְקַבְּלִין מֵהֶם. אָמְרָה לוֹ אִם גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ לְפָנֵיהֶם מִי גָּלוּי וּלְפִיכָךְ הָיָה לָהֶם לְמַחוֹת וּלְהִתְבַּזּוֹת עַל קִדֻּשַׁת שְׁמְךָ וְלִסְבֹּל הַכְּאוֹת מִיִּשְׂרָאֵל. (מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא תַּזְרִיעַ ט)

(עט) כָּל רַב שֶׁבְּיָדוֹ לִמְחוֹת וְאֵינוֹ מוֹחֶה כָּל דָּמִים שֶׁנִּשְׁפָּכִין בְּיִשְׂרָאֵל נִשְׁפָּכִין עַל יָדָיו. (יַלְקוּט שׁוֹפְטִים סח)

רַב וּמוֹרֶה הֶחָבִיב עַל עֲדָתוֹ – אֵינוֹ סִימָן יָפֶה

(פ) צוּרְבָּא מֵרַבָּנָן דְּמַרְחֵימִין לֵהּ בְּנֵי מָתָא לָאו מִשּׁוּם דְּמַעֲלוּ טְפֵי אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלָא מוֹכַח לְהוּ בְּמִלֵּי דִּשְׁמַיָּא. (כְּתֻבּוֹת קה:)

הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בִּדְרָשׁוֹת תּוֹכָחָה

(פא) רָאָה עֵינִי סֵפֶר חֲזִיוֹנוֹת כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע מִיַּד הַקָּדֹשׁ רַבֵּנוּ הָרַב חַיִּים וִיטָל זצוק"ל בִּכְתַב יָדוֹ מַמָּשׁ וְשָׁם נֶאֱמַר דְּרַבֵּנוּ הָאֲרִיזַ"ל הָיָה מַזְהִירוֹ תָּמִיד וּבַחֲלוֹם יְדַבֵּר בּוֹ שֶׁיַּרְבֶּה דְּרָשָׁיו לְהוֹכִיחַ לָעָם וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה וּבָזֶה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה, וְאֵין קֵץ לִשְׂכָרוֹ. (מַחֲזִיק בְּרָכָה לְהַחִיד"א אֹרַח־חַיִּים רצ)

הָרַב צָרִיךְ לְסַבֵּל וּלְהוֹכִיחַ

(פכ) שֶׁאִפְשָׁר לַחְשֹׁב שֶׁמַּה שֶּׁעָשָׂה אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם כָּךְ (לְקַבֵּל הַכָּאוֹת וּבְזָיוֹנוֹת עֲבוּר תּוֹכַחְתּוֹ) עָשָׂה זֹאת מִמִּדַּת חֲסִידוּת שֶׁהָרֵי חָסִיד וּפָרוּשׁ מַתָּר לוֹ לְמָסֹר נַפְשׁוֹ עַל הַמִּצְווֹת אַף בְּמָקוֹם שֶׁאֵין חִיּוּב מִצַּד הַדִּין לְמָסֹר נַפְשׁוֹ וְלָכֵן דַּיִּק שַׁפִּיר וְאָמַר שֶׁמַּה שֶּׁעָשָׂה עָשָׂה עַל־פִּי הַדִּין שֶׁכֵּן הַדִּין לַעֲשׂוֹת לִכְבוֹדוֹ וְלֹא לְצַד מִדַּת חֲסִידוּת וּלְפִי זֶה כֵּיוָן שֶׁהוּא מִצַּד הַדִּין אִם־כֵּן כָּל אָדָם מְחֻיָּב לַעֲשׂוֹת כֵּן וְאֵין לְהִתְחַשֵּׁב כְּלָל לְמַה שֶׁיֹּאמְרוּ הַבְּרִיּוֹת אִם הַדָּבָר נוֹגֵעַ לִכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וּלְכִבּוּד תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. (וַיּוֹאֶל מֹשֶׁה בַּהַקְדָּמָה, דַּף יב)

(פנ) בַּתּוֹסָפוֹת מַסֶּכֶת בָּבָא בַּתְרָא (י: דִּבּוּר הַמַּתְחִיל עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה) פֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ חַנַנְאֵל שֶׁאָמְרוּ הַגְּאוֹנִים קַבָּלָה בְּיָדָם רַב מִפִּי רַב שֶׁעוֹלָם הָפוּךְ הַיְנוּ שֶׁיְּהֵא שְׁמוּאֵל קַמֵּי רַב יְהוּדָה תַּלְמִידוֹ מְשׁוּם שֶׁמְּחָה בִּשְׁמוּאֵל בְּשַׁבָּת נה. פּוֹק חֲזִי עַד הֵיכָן הַדְּבָרִים מַגִּיעִים.

אֲמִירַת תּוֹכָחָה דּוֹחָה סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית

(פר) רַב הַדּוֹרֵשׁ לְעַם חֻקֵּי הָאֱלֹקִים וּלְהַכְנִיס בִּלְבָבָם יִרְאַת־שָׁמַיִם וְנִתְאַחֵר לָבוֹא לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ לֹא יָנִיחַ הַדְּרָשָׁה בִּשְׁבִיל סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית לְפִי שֶׁלִּמּוּד תּוֹרָה וְיִרְאַת־שָׁמַיִם לְרַבִּים קֹדֶם לְכָל הַמִּצְווֹת שֶׁבַּתּוֹרָה. (שֻׁלְחַן־עָרוּךְ הַגְּרַ״ז אֹרַח־חַיִּים רצ, ד)

תֹּכֶן דְּרָשַׁת הָרַב – יִהְיֶה דִּבְרֵי מוּסָר

(פה) עִקַּר הַדְּרָשָׁה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לְלַמֵּד אֶת חֻקֵּי הָאֱלֹקִים וְאֶת תּוֹרוֹתָיו... וְגַם לְהַמְשִׁיךְ לֵב הַשּׁוֹמְעִים בְּאַגָּדָה הַמַּדְרִיכִים לְיִרְאַת הַשֵּׁם לְמָנְעָם מֵחַטֹּא לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וּבִתְשׁוּבָה וְלֹא יְכַוֵּן

לְהַרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא חָכָם וְיוֹדֵעַ לִדְרֹשׁ פָּסוּק אוֹ מַאֲמָר בְּכַמָּה פָּנִים. (בַּ״ח סִימָן רצ, וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה)

(פו) עִקַּר הַדְּרוּשׁ יִהְיֶה לְהַזְהִיר לַהֲמוֹן יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל תַּקֵּף פְּרָטֵי הָעֲבֵרוֹת שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקָבָיו וְעָנְשָׁן וְכַמָּה דִּינִים שֶׁנִּכְשָׁלִין בָּהֶם וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּתִבּוּ רַבְּוֹתָא בַּתְרָאֵי. (הַחִיד״א בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה סִימָן רצ)

(פז) הָאֲלִיָּהוּ רַבָּא הֵלִיץ עַל הַדַּרְשָׁנִים דְּהַבַּעֲלֵי־בָּתִּים כְּבָר יֵשׁ לָהֶם סְפָרִים שֶׁמִּתּוֹכָם יִלְמְדוּ דִּינִים וּמוּסָר וְאֵין צָרִיךְ לִדְרֹשׁ וּלְהַגִּיד לָהֶם, וְעִם הָאָדוֹן הַסְּלִיחָה כִּי מַה דְּעוֹת יַעֲרֹךְ קוֹרֵא מִן הַסֵּפֶר לִלְשׁוֹנוֹתָם לְאִישׁ עַל הָעֵדָה הַמּוֹכִיחַ וּמַזְהִיר מַה שֶּׁעוֹבְרִין עָלָיו וְאַף זוֹ מִן הַתּוֹכָחוֹת שֶׁלֹּא לְמִדּוֹ סֵפֶר אוֹ אֵינָם מְקֻיָּמִים. (שָׁם)

מִכְתַּב־קֹדֶשׁ לְהַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ רַבִּי יִשָּׂכָר דּוֹב מִבֶּלְזָא זי״ע לְעוֹרֵר הָרַבָּנִים לַעֲשׂוֹת

(פח) אֲנִי פִּי מֶלֶךְ שְׁמֹר מָאן מַלְכֵי רַבָּנָן הוּא אַדְמוּ״ר הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ שַׂר הַתּוֹרָה מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי יִשָּׂכָר דּוֹב שְׁלִיטַ״א אַב־בֵּית־דִּין דְּקְהִלַּת בֶּלְז הָיִיתִי בְּצֵל קָדְשׁוֹ פָּרָשַׁת אֱמֹר תרס״ט אַחַר שֶׁגָּמַרְתִּי הַקְּדָמָה רִאשׁוֹנָה וְהַסֵּפֶר עַד נ״ז מַאֲמָרִים אָמַר לִי אֲשֶׁר יִתֵּן לִי עוֹד שְׁנֵי מַאֲמָרִים לִכְתֹּב בַּסֵּפֶר מִלְּקוּטֵי תּוֹרָה מֵהַקָּדוֹשׁ רַבִּי מָאטִילַע טְשֶׁרְנָאבִּלְעֶר זי״ע אָמַרְתִּי אֲשֶׁר כְּבָר נִכְתַּב שְׁנֵי מַאֲמָרִים אֵלּוּ כִּי זָכַרְתִּי אוֹתָם וְכַאֲשֶׁר בָּאתִי לְבֵיתִי רָאִיתִי שֶׁלֹּא נִכְתַּב מֵהַקָּדוֹשׁ הַנַּ״ל רַק מַאֲמָר אֶחָד וּמַאֲמָר שֵׁנִי לֹא כָּתַבְתִּי רַק עַיִן עוֹד שָׁם סוֹף הַדְּרָכָה ז׳ עַל־כֵּן כָּתַבְתִּי נוֹסָף עוֹד שְׁנֵי מַאֲמָרִיךְ וְעוֹד מַאֲמָרִים לְקַיֵּם מִצְוָה לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי חֲכָמִים.

וְהִנֵּה נִמְצָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְרַבָּם הֶעְתַּקְתִּי בַּסֵּפֶר הַזֶּה אֲשֶׁר כָּל הָאֲרִיכוּת הַגָּלוּת הוּא בְּחַטְא הַזֶּה שֶׁמְּדַבְּרִים בְּעֵת הַתְּפִלָּה

וְאִפְשָׁר לוֹמַר שֶׁזֶּה כַּוָּנַת הַפָּסוּק (תְּהִלִּים קז) תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ, הֵינוּ הוֹלְכִים מִדֶּרֶךְ הַטּוֹב לְדֶרֶךְ עָקֹם וְתוֹעֶה שֶׁמִּדְבָּרִים בְּעֵת הַתְּפִלָּה וּמַחֲמַת זֶה עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ. אֲבָל כְּשֶׁיִּשְׁוּבוּ מֵהַחֵטְא הַזֶּה וְיַדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל עִיר מוֹשָׁב בִּזְכוּת זֶה יִתְקָרֵב הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה וְנָבוֹא לְאַרְצֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה.

(פט) וְהַחִיּוּב מֻטָּל עַל כָּל בֶּן־דַּעַת וְיִרְאַת־הַשֵּׁם נוֹגֵעַ בְּלִבּוֹ שֶׁילְמֵד וְיָבִין גַּם לְהַנִּבְעָר מִדַּעַת שֶׁיִּשְׁמֹר אֵלֶּה הַדְּבָרִים אִמְרֵי־דַעַת הַנֶּאֱמָרִים בַּדִּין וְכַדָּת וּבְפֶרֶט הַלּוֹמְדִים בְּפָנֵי רַבִּים. וְזֶה הַלָּשׁוֹן (בְּסֵדֶר הַיּוֹם) בְּתִשְׁעָה בְּאָב בְּשָׁעַת מִנְחָה וְכוּ' וְנִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת כָּל־כָּךְ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה וּמִתְחַדְּשִׁים עָמּוֹ צָרוֹת רָעוֹת וְרַבּוֹת וְאֵין אִישׁ מֵשִׂים עַל לֵב לִקְרֹא בְּשֵׁם ה' וּלְקַבֵּץ וְלֶאֱסֹף אֶת הַחֲרָדִים אֶת דְּבַר ה' בְּכָל עִיר וָעִיר בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה לֵאמֹר עַד מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ.

יֵשׁ לָנוּ עֵינַיִם וְאֵין אָנוּ רוֹאִין אֶת הַצַּעַר הַגָּדוֹל הַזֶּה הַבָּא עָלֵינוּ וַנְּחַלֵּל שֵׁם אֱלֹהֵינוּ חַלִּילָה יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה מָלֵא רַחֲמִים וְאֶרֶךְ אַפַּיִם וּמִדָּתוֹ לְהֵיטִיב עִם בְּרִיּוֹתָיו וְכָל־שֶׁכֵּן עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וּבְנֵי בְרִיתוֹ זֶרַע עֲבָדָיו אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב עֲלֵיהֶם הַשָּׁלוֹם כָּל־שֶׁכֵּן כִּי אֵלָיו, כְּבֶיכוֹל, מַגִּיעַ צָרוֹתֵינוּ כִּדְכְתִיב בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר וְאֵיזֶה יִתָּכֵן שֶׁיִּהְיֶה הוּא הָרוֹצֶה בְּכָל הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת חָלִילָה. אֵין זֹאת כִּי מְאֹד צַר לוֹ הָעִנְיָן הַזֶּה וְהוּא כְּבֶיכוֹל מִתְאוֹנֵן וּמִתְאַבֵּל עַל כָּכָה וְהוּא מַחֲכֶּה וּמְצַפֶּה מָתַי תִּהְיֶה יְשׁוּעָתֵנוּ וְיוֹצִיא אוֹתָנוּ מֵאֲפֵלַת גָּלוּתֵנוּ לְאוֹר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לָכֵן יְחַכֶּה ה' לְחָנַנְכֶם וְכוּ' וּמִי מְעַכֵּב עַל יָדוֹ הֲלוֹא הוּא הַמְשֻׁבָּח מַעֲרֻכוֹת הַשָּׁמַיִם מְהַעֲדֶה מַלְכִין וּמְהָקֵם מַלְכִין מַשְׁפִּיל וּמֵרִים וְכִרְצוֹנוֹ יַעֲשֶׂה בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְאֵין מִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה וּמַה תִּפְעָל כִּי כָּל דַּרְכֵי אַרְעָא כְּלָא חֲשׁוּבִין וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם נִרְתָּעִין מִפָּנָיו זַעְמוֹ וּמִתְאַוִּים וּמִשְׁתּוֹקְקִים לַעֲשׂוֹת דְּבָרוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גִּבּוֹרֵי כֹחַ עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ כְּלוֹמַר אַף־עַל־פִּי שֶׁהֵם גִּבּוֹרֵי כֹחַ יֵשׁ לָהֶם מֶמְשָׁלָה וּגְבוּרָה בַּתַּחְתּוֹנִים שֶׁכָּל אֶחָד שׁוֹלֵט עַל אֻמָּתוֹ עִם כָּל זֶה עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ מְשֻׁעְבָּדִים הֵם תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ וּמַאֲמָרוֹ.

וְאִם הֵם גִּבּוֹהִים הוּא גָּבוֹהַּ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וְכוּ' וְאִם־כֵּן מִי מְעַכֵּב שׁוּרַת הַדִּין מֵעַכְּבֶת כִּי הוּא הַצּוּר תָּמִים וְכוּ' פָּעֳלוֹ וְהוּא כָּתַב בְּתוֹרָתֵנוּ הַתְּמִימָה אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְכוּ' וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ וְכוּ' וְאִם הֵבִיא עָלֵינוּ אֶת כָּל הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּדִין וּבְיֹשֶׁר הָיָה כִּי אֲנַחְנוּ עָוַבְנוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּרִיתוֹ וְהוּא גַּם־כֵּן הִשְׁלִיכָנוּ מֵעַל פָּנָיו כָּדַת וְכַשּׁוּרָה וְאִם יָבוֹא עָתָה בְּרֹב רַחֲמָיו כִּי נִכְמְרוּ עָלֵינוּ לְקָרְבֵנוּ אֵלָיו יֵשׁ לְמִדַּת הַדִּין פִּתְחוֹן פֶּה שֶׁחַס וְשָׁלוֹם עוֹשֶׂה תּוֹרָתוֹ פִּלְסְתֵּר דִּכְיוָן דַּעֲדַיִן אֲנַחְנוּ וּבָנֵינוּ מַסְבָּעִים בַּבֹּץ רַגְלֵינוּ וְלֹא שָׁבְנוּ עַד ה' עוֹשֵׂנוּ אֵין דִּת וְדִין נוֹתֵן שֶׁתַּעֲלֶה אֲרוּכָה לְמַכָּתֵנוּ אֶלָּא אַדְּרַבָּא לִסְפּוֹת חָרוֹן אַף ה' עַל שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ אַהֲבָתֵנוּ וַאֲנַחְנוּ מִתְרַחֲקִים מֵעָלָיו אֶלָּא שֶׁהוּא מְרַחֵם עָלֵינוּ כְּאָב עַל בָּנִים וְאַף־עַל־גַּב דְּאָנוּ סוֹרְרִים בָּנִים אֲנַחְנוּ וְאֵינוֹ מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ כָּל דָּבָר וְעָנְיַן בְּהֵיוֹת בְּגָלוּתֵנוּ וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַף גַּם זֹאת וְכוּ' וְהוּא עוֹנֶה אוֹתָנוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו וְאִם־כֵּן אֵיךְ לֹא יְעוֹרֵר כָּל אָדָם אֶת לִבּוֹ לוֹמַר בְּשֶׁלָּנוּ הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְגוֹ' וְאִישׁ אֶת רֵעֵהוּ יַעְזֹרוּ לָשׁוּב אֶל ה' אֱלֹקֵינוּ וְאִישׁ אֶת שִׁכּוּצֵי עֵינָיו יַשְׁלִיכוּ וְאֶת גִּלּוּלֵי יִצְרוֹ הָרַע יַעֲזֹבוּ וְיִבָּחֵר בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב אֲשֶׁר צִוָּנוּ אֱלֹקֵינוּ לָלֶכֶת בָּהּ.

וְלֹא אִישׁ אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם יַעֲשׂוּ זֹאת כִּי מָה תּוֹעֶלֶת לָעָם בְּשׁוּב הַיְחִידִים כִּי הַתּוֹעֶלֶת לָהֶם לְבַדָּם וּמָה בְּצַע לְתִשּׁוּבָה אַחֲרֵי שֶׁרֹב הָעָם אֵינָם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, אֶלָּא כָּל יָרֵא וְחָרֵד אֶת דְּבַר ה' צָרִיךְ לֵאָסֹף אֲנָשִׁים רֵיקִים וּפוֹחֲזִים אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי ה' אֱלֹקֵי

הַשָּׁמַיִם זֶה עֲשָׂרָה וְזֶה עֲשָׂרִים וְלִדְרֹשׁ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן וְלִקְרָבָם אֶל אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְזֶה תַּעֲלֶה אֲרוּכָה וּמַרְפֵּא לְמַכּוֹתֵינוּ וּלְצָרוֹתֵינוּ וְיִתְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בֵּין הַמְרֻבִּים וּבֵין הַיְחִידִים וְהַמְעַטִּים הַנִּשְׁאָרִים מֵהֶם יִרְאוּ וְכֵן יַעֲשׂוּ וְאֵלּוּ הַמַּחֲזִיקִים בָּדָת לַהֲכִימָה וְלַהֲרִימָה הֵם הַנִּקְרָאִים עַמּוּדֵי שָׁמַיִם וְהֵם מְצוּקֵי אֶרֶץ וְהֵם הַמְעַמִּידִים אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְיֵשׁ לָהֶם זְכוּת כְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּדוֹרוֹ אֲשֶׁר זָכָה וְזָכָה אֶת הָרַבִּים וְהֵם הַמּוֹצִיאִים יָקָר מִזּוֹלֵל וְיֵשׁ מֵאֵין וְהֵם שֶׁתִּפְּיֵן לַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה בִּבְרִיאַת הָעוֹלָם וּבְהַעֲמָדָתוֹ.

אֲבָל לוֹמַר כָּל אֶחָד רַב אוֹ רַבִּי שָׁלוֹם עָלָיו נַפְשִׁי וּלְהִסָּגֵר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ לִלְמֹד אוֹ לַעֲסֹק בְּחֶפְצֵי שָׁמַיִם לֹא זוֹ הַדֶּרֶךְ הָרְצוּיָה בְּעֵינֵי ה' כִּי אֵינוֹ דּוֹמֶה הַזּוֹכֶה לְקִנּוֹת לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת הַרְבֵּה וּלְקָרְבָן תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה כְּמוֹ שֶׁהוּא מְזַכֶּה אֶת נַפְשׁוֹ יְחִידָה וְהָאֲחֵרִים בְּהֵמוֹת יִרְעוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם אֵינוֹ עָתִיד לִתֵּן אֶת הַדִּין וְחֶשְׁבּוֹן עַל כָּכָה אַחַר שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ לְהָשִׁיב רַבִּים מֵעָוֹן וּלְהַצִּיל לְקוּחִים לַמָּוֶת מֵרֹב רִשְׁעָתָם וּלְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשָׁם בְּחִנּוֹ וּבְחַסְדּוֹ אֲשֶׁר חָנָנוֹ ה' וְלֹא עָשָׂה

הִנֵּה הוּא גּוֹרֵם אֶת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר תָּבוֹא חַס וְשָׁלוֹם אַחַר שֶׁלֹּא הִזְהִירָם וְזֶה שֶׁאָמַר יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ הָרִשְׁעָה לְחַיֹּתוֹ הוּא רָשָׁע בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ, וּכְתִיב וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלוּ וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּגִמְרָא אַל תִּקְרֵי וּמִמִּקְדָּשִׁי אֶלָּא מִמְקֻדָּשַׁי וְאַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא הָיָה בְּיָדָם לְמַחוֹת שֶׁהָרֵי אָמְרוּ חַז"ל אִם לְפָנֶיךָ גָּלוּי לְפָנֶיהָם מִי גָּלוּי וְכוּ' עִם כָּל זֶה כְּבֵיכוֹל חָזַר בּוֹ וְנִגְזְרָה עֲלֵיהֶם הַגְּזֵרָה וְהַתְחָלָה הַפָּרָעָנִיּוֹת מֵהֶם כִּדְכְתִיב וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלוּ וַיָּחֵלוּ בָּאֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבַּיִת.

וְזֶה הָיָה דֶּרֶךְ כָּל הַחֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הָיוּ מְקֹהֲלִים קְהִלּוֹת רַבִּים לִדְרֹשׁ לָהֶם אֶת דְּבַר ה' אֶת חֻקָּיו וְאֶת מִשְׁפָּטָיו וּמוֹרֶה לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ וְנִמְצָא זְכוּת כָּל אוֹתָם תַּלְמִידִים אוֹ אֲנָשִׁים הַנֶּאֱסָפִים עִמּוֹ תָּלוּי בְּאוֹתוֹ רַב אוֹ רַבִּי וּשְׂכָרוֹ גָּדוֹל בִּמְאֹד מְאֹד שֶׁאֵין לוֹ עֵרֶךְ וְקִצְבָּה אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאָתָה, עַד כָּאן מִסִּדֵּר הַיּוֹם.

וְהִנֵּה כָּל הָאֲרִיכוּת הַגָּלוּת הַמַּר בָּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הוּא בַּחֲטָא הַזֶּה שֶׁמְּדַבְּרִים בְּעֵת הַתְּפִלָּה כַּמּוּבָא הָרַבֶּה מִגְּדוֹלֵי רָאשׁוֹנִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה וְהוּא אִסּוּר גָּדוֹל וְחָמוּר וְעָנְשׁוֹ גָּדוֹל מְאֹד מִכָּל הָעֲנָשִׁין רַחֲמָנָא לִצְלַן כַּמְבאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת וַיֵּלֶךְ וְעָנְתָה הַשִּׁירָה וְכוּ' וְהַחֲטָא הַזֶּה הוּא קַל מְאֹד עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עַל־כֵּן הוּא מְצוּיָה וְחִיּוּב גָּדוֹל לִלְמֹד וּלְלַמֵּד בַּסֵּפֶר הַזֶּה בִּפְנֵי הָרַבִּים גַּם הַשָּׁנֵי הַקְּדוּמוֹת כַּמָּה פְּעָמִים הֵם מוּסָר גָּדוֹל עַד כִּי חָדוֹל יֵחָדְלוּ וּשְׂכָרָם יִהְיֶה כָּפוּל מִן הַשָּׁמַיִם וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִתְבָּרַךְ בְּבָנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי רְוִיחָא וְיִתְקָרֵב הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן. (סֵפֶר הַפָּנִים, דף ה: הַקְּדָמָה ב)

אִם תַּלְמִיד מוֹחֶה וְרַבּוֹ אֵינוֹ מוֹחֶה – לֶעָתִיד הַתַּלְמִיד גָּבוֹהַּ מֵרַבּוֹ

(צ) הֲבֵאתִי דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת הַנִּפְלָאִים (בָּבָא בַּתְרָא דף י: דִּבּוּר הַמַּתְחִיל עֶלְיוֹנִים) דְּרַב יוֹסֵף בְּרֵהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי שֶׁרָאָה עוֹלָם הָפוּךְ עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה, פֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל דְּאָמְרִי הַגְּאוֹנִים שֶׁקִּבְּלָה בְּיָדָם רַב מִפִּי רַב דְּעוֹלָם הָפוּךְ הָיְנוּ שֶׁרָאָה שְׁמוּאֵל דַּהֲוָה יָתִיב קַמֵּהּ דְּרַב יְהוּדָה תַּלְמִידֵהּ מְשׁוּם דְּמָחֵה בְּרַבּוֹ שְׁמוּאֵל בְּפֶרֶק בַּמֶּה בְּהֵמָה (שַׁבָּת דף נה.) גַּבֵּי הַהִיא אִתְּתָא דַּאֲתָיָא קַמֵּהּ דִּשְׁמוּאֵל וְלָא אַשְׁגַּח בַּהּ, אָמַר לֵהּ רַב יְהוּדָה לֵית לֵהּ לְמַר אוֹטֶם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת דַּל וְגוֹ', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְהוּא אֵים וְנוֹרָא.

א

הַעְתָּקַת מִכְתַּב־תּוֹכָחָה מֵרַב... לְרַב...

לִכְבוֹד יְדִידִי וְרֵעִי כְּאָח לִי דָּבוּק בְּקִירוֹת לִבָּבִי אֵלָיו צָמְאָה נַפְשִׁי כְּבוֹד הָרַב הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק הַמְפֻרְסָם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא חֲסִידָא וּפְרִישָׁא כְּבוֹד שֵׁם תִּפְאַרְתּוֹ מוֹרֵנוּ הָרַב ..... שְׁלִיטָ״א.

אַחֲרֵי דֶּרֶךְ מְבוֹא הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם אָבוֹא כָּאן בְּמִכְתַּב תּוֹכַחַת מְגֻלָּה מִתּוֹךְ אַהֲבָה מְסֻתֶּרֶת וּבַל יַחְשְׁדֵנִי כִּי בָא הַדְּבָרִים מֵרֹב כַּעַס וְטִינָא בַּלֵּב חַס לִי מִדְּבָרִים כָּאֵלּוּ בְּפֶרֶט לִכְבוֹד קְדֻשָּׁתוֹ הֶחָבִיב עָלַי כְּנַפְשִׁי מִימֵי יָמִימָה, אוּלָם הִיא הַנּוֹתֶנֶת כִּי הִתְבּוֹנַנְתִּי קְצָת בְּדַרְכֵי הַתּוֹכָחָה גָּדֵל חִיּוּבָם וּפַחַד עָנְשָׁם וּמַמָּשׁ פַּחַד וְרֶתֶת עָלָה בְּכָל גּוּפִי עַד הֵיכָן הַדְּבָרִים מַגִּיעִין, וְשֶׂכָל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ גָּדוֹל אַחֲרָיוּתוֹ עַל הַכְּלָל, וְיָדַעְתִּי גַּם יָדַעְתִּי כִּי כְּבוֹד שֵׁם תִּפְאַרְתּוֹ גְּדוֹלָה הַשְׁפָּעָתוֹ עַל הָרַבִּים מִכַּמָּה צְדָדִים וְאֲפָנִים, וּכְפִי יְדִיעָתִי אֵינוֹ מְנֻצָּל עִתּוֹתָיו הַמְסֻגָּלִים לְהוֹכִיחַ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת וְתַחַת זֶה מִתְיַגֵּעַ בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַף שֶׁיָּדַעְנָא כִּי כָּל דַּרְכָּיו קֹדֶשׁ לַה׳ מִכָּל מָקוֹם לֹא אֶמְנַע לְהוֹדִיעַ לִכְבוֹד קְדֻשָּׁתוֹ אֶת אֲשֶׁר עִם לִבִּי לְהָסִיר מֵעָלַי גְּדֶל הָאַחֲרָיוּת שֶׁל הָאֵינוֹ מוֹכִיחַ בַּמָּקוֹם הָרָאוּי וּבְתוֹכָחָה הַלּוֹא קִיְּמָא לָן (בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן קנ״ו) דַּאֲפִלּוּ תַּלְמִיד לְרַבּוֹ מְחֻיָּב לְהוֹכִיחַ, וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הֵעִיד הוֹכֵחַ לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ, וְאוֹמֵר נֶאֱמָנִים פְּצָעֵי אוֹהֵב. וִידוּעִים גַּם דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהֵעִיד עַל עַצְמוֹ כִּי הוֹסִיף אַהֲבָה לְמִי שֶׁמּוֹכִיחוֹ וְכֵן דַּרְכֵי הַחֲכָמִים בְּיוֹדְעָם כִּי אֵלּוּ הֵם הַמְבִיאִין לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְגַם לִגְדוֹל הַדּוֹר מוֹרֵנוּ הָרַב שְׁלֹמֹה לוּרְיָא זְצ״ל הָיָה לוֹ מוֹכִיחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַחִיד״א, כִּי אֵין אָדָם רוֹאֶה נִגְעֵי עַצְמוֹ. וַאֲקַוֶּה שֶׁכְּבוֹדוֹ יַסְכִּים לִדְבָרַי הַנֶּאֱמָרִים בְּכַוָּנָה זֹאת לְקַיֵּם מַה שֶּׁצִּוָּנוּ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְגַם כִּי יָדַעְנָא שֶׁכְּבוֹדוֹ הַשְׁפָּעָתוֹ מְרֻבָּה וְאִם מוֹנֵעַ הַתּוֹכָחָה לָהֶם, וְגַם אֲנִי אֶמְנַע אֶת עַצְמִי מִלְּעוֹרְרוֹ עַל הַדָּבָר אֲז יְגוֹלְלוּ עָלַי כָּל חַטֹּאתֵי הַחוֹטְאִים בְּנַפְשׁוֹתָם מִטַּעַם כָּל שֶׁבְּיָדוֹ לִמְחוֹת, וְכֵינָן שֶׁבְּיָדִי לִמְחוֹת בִּכְבוֹדוֹ, וּכְבוֹדוֹ בְּיָדוֹ לִמְחוֹת לָרַבִּים הַכֹּל עַל כְּתֵפַי רוֹבֵץ, וְעַל־כֵּן מָצָאתִי חוֹבָה לְנַפְשִׁי לָצֵאת בְּכוֹתֶבֶת הַגַּס לִיתוֹבֵי דַּעְתָּא דִּידֵהּ.

פֶּרֶק ח

הִנֵּה כְּבוֹד שֵׁם תִּפְאַרְתּוֹ הַמְמֻלָּא תַּפְקִיד שֶׁל רַב הַמּוֹרֶם מִן הָעָם אִם יִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בְּמַצָּבוֹ יָבִין בְּטוּב כִּי ״רַבָּנוּת״ אֵינוֹ שָׂרָרוּת כְּלָל אֶלָּא עֲבוֹדוּת (כְּדִבְרֵי חַז״ל) וְלֹא כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה לְעֵין הָעוֹלָם שֶׁהַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַבָּנוּת רַק לְקַלִּיטַת כָּבוֹד הוּכַן מִמְּלָכְתּוֹ, לֹא וְלֹא! כְּבָר כָּתַב בַּעַל חָפֶץ־חַיִּים זְצ״ל כִּי כָּבוֹד מְחַלְּקִים בְּיוֹם שֶׁכָּלוּ כָּבוֹד, וַאֲמִתַּת הַדְּבָרִים כִּי מִי שֶׁהִפְלִיג מִשְׁאָר הָעָם בְּחָכְמָתוֹ וְיִרְאָתוֹ עָלָיו רָבְצָה הַמְּלָאכָה הַכְּבֵדָה לְרָעוֹת צֹאן קְדֻשֵׁי ה׳ מִטַּעַם שֶׁבְּתְבוּנָתוֹ וְיִרְאָתוֹ יֵדַע לְהַדְרִיךְ אֶת הָעָם אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן וְהַדְּרָךְ יֵלְכוּ בָהּ, וְהַכָּבוֹד שֶׁמְּחַלְּקִין לוֹ הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מוֹרָאוֹ מֻטָּל עַל הַבְּרִיּוֹת וְיוּכַל לְהַשִּׂיג מַטָּרָתוֹ שֶׁאִלְמָלֵא מוֹרָאוֹ מִי יֹאבֶה לוֹ אוֹ יִשְׁמַע אֵלָיו.

דְּעוּ כִּי לֹא לְחִנָּם אָמְרוּ חַז״ל ״אוֹי לוֹ לָרַבָּנוּת שֶׁמְּקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ״ וְלֹא עַל חִנָּם בֵּרֵךְ הַגָּאוֹן יַעְבֵּ״ץ וְצ״ל ״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אֲבִ״ד״ בְּכָל יוֹם, וְהַגָּאוֹן רַבֵּנוּ עֲקִיבָא אֵיגֶר זְצ״ל רָצָה לְהַפְטֵר מִמִּשְׂרַת הָרַבָּנוּת שֶׁלּוֹ כַּמָּה פְּעָמִים (עַיֵּן אִגְרוֹת סוֹפְרִים) וְכָל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל בָּרְחוּ מִזֶּה יוֹתֵר מִבּוֹרֵחַ מִן הָאֵשׁ (וְגַם בַּעַל מַחֲצִית־הַשֶּׁקֶל כֵּן) וְלֹא מִשּׁוּם שֶׁפָּחֲדוּ שֶׁיִּכָּשְׁלוּ בְּכָבוֹד הַמַּדָּמָה אוֹ גַּאוּת כִּי הָיוּ עֲנָוִים וּשְׁפָלִים בְּעֵינֵי עַצְמָם כְּעִשְׂבֵי הַשָּׂדֶה, אֶלָּא שֶׁרָצוּ מִגֹּדֶל הָאַחֲרָיוּת הָרוֹבֶצֶת עַל מַנְהִיגֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי אַשְׁמוֹת הָעָם תְּלוּיִים בְּרַאשֵׁיהֶם (עַיֵּן רַשׁ״י דְּבָרִים עַל הַכְּתוּב וַאֲשִׁימֵם, וּבִילְקוּט דְּבָרִים תתכ) זֹאת אוֹמֶרֶת כִּי לֹא כַּהֲרֵי הַהֲדְיוֹט הֲרֵי הָרַב וּמוֹרֶה, אָדָם פָּשׁוּט אַחֲרֵאי עַל עַצְמוֹ וְאִשְׁתּוֹ וּבֵיתוֹ כַּמְבֹאָר בְּשַׁבָּת (דף ד׳:) אֲבָל רַב וּמַנְהִיג אַחֲרֵאִים גַּם עַל הַצִּבּוּר, וְלֹא מִשּׁוּם שֶׁרַב וּמַנְהִיג גָּרוּעַ חַס וְשָׁלוֹם מֵהֲדְיוֹט אֶלָּא אַדְרַבָּה כְּמוֹ שֶׁאֲבָאֵר.

כָּל אִישׁ וְאִישׁ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל קָבֵל עַל עַצְמוֹ בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה בְּרִיתוֹת לִהְיוֹת אַחֲרֵאי גַּם עַל יִשְׂרָאֵל אֲחִיו שֶׁיְּקַיְּמוּ הַמִּצְווֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וְיִתְרַחֲקוּ מֵהָעֲבֵרוֹת, וּמֵהַאי טַעְמָא אֶחָד מוֹצִיא חֲבֵרוֹ (כְּמְבֹאָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה פֶּרֶק ד) וְכָל זֶה מְבֹאָר בְּשַׁ״ס סוֹטָה, וְעַרְבוּת זוֹ יִתְבָּאֵר עַל־יְדֵי חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא הַתּוֹכָחָה וּמֵחָאָה כַּאֲשֶׁר רוֹאֶה חֲבֵרוֹ עוֹבֵר עַל אַחַת מֵהַמִּצְווֹת הַמְפֹרָשׁוֹת בַּתּוֹרָה בְּלִי הֶבְדֵּל בֵּין עֲבֵרָה חֲמוּרָה שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁעָנְשׁוֹ בְּסִקִילָה לְבֵין מִצְוָה

קַלָּה שֶׁל סוֹפְרִים הַכֹּל קִבֵּל עָלָיו בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה בְּרִיתוֹת וְהַבְטָחוֹת וְלֹא לְבַד זוֹ אֶלָּא שֶׁקִּבֵּל גַּם עֲרֵבוּת עַל עֲרֵבוּת שֶׁל חֲבֵרוֹ דְּהַיְנוּ דְּמֵי שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְמְחוֹת וְיוֹדֵעַ בַּחֲבֵרוֹ שֶׁבְּיָדוֹ לְמְחוֹת הִתְחַיְּבוּתוֹ לְעוֹרֵר חֲבֵרוֹ לְמְחוֹת, מִיהוּ חוֹבַת הַתּוֹכָחָה וּמְחָאָה לְפִי גֹּדֶל הַשְׁפָּעַת הָאָדָם עַל הַזּוּלַת.

וּלְאוֹר זֶה פְּשׁוּטִי הָעָם אַחֲרָיוּת בְּיִתָּם עֲלֵיהֶם וְגַם קְרוֹבֵיהֶם וִידִידֵיהֶם שֶׁלְּבָם גַּס בָּהֶם שְׁמַחֲיֵב לְהוֹכִיחָן בִּרְאוֹת בָּהֶם מַעֲשֶׂה לֹא טוֹב כְּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים (מָגֵן אַבְרָהָם קנו וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים) וְאִם לֹא עָשׂוּ כֵּן נֶעֱנָשִׁין גַּם עַל פְּשָׁעֵי וְחֶטְאֵי חֲבֵרֵיהֶם, קְרוֹבֵיהֶם, בִּיתָם וְזַרְעָם, וְרַב מוֹרֵה־צֶדֶק שֶׁהַשְׁפָּעָתוֹ מְרֻבָּה מִזֶּה וּמְצוּדָתוֹ פְּרוּשָׂה עַל בְּנֵי א־ל חַי מְקַבֵּל אַחֲרָיוּת גַּם עֲלֵיהֶם.

זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁתַּחַת לִהְיוֹת שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב כְּשֶׁכְּבוֹדוֹ מְרֻבֶּה אֵצֶל הָעָם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּצַעַר וְיָגוֹן כִּי כְּכָל שֶׁמִּתְוַסְּפִין הַסַּפְסָלִין נִתְוַסְּפִין עָלָיו עֲבֵרוֹת, הֵא כֵּיצַד? רַב שֵׁשׁ לוֹ בֵּית־הַמִּדְרָשׁ עִם מִתְפַּלְּלִין עָלָיו לְסִדּוּר שְׁעוּרִין בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת, בְּהִלְכוֹת נִדָּה, וּשְׁאָר הֲלָכוֹת הַשְּׁכִיחוֹת וְלִדְרֹשׁ לָהֶם מִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ וְחַג בְּחַגּוֹ דִּבְרֵי כִּבּוּשִׁין וְהִתְעוֹרְרוּת לְקִיּוּם הַמִּצְוֹת וּלְהִתְרַחֵק מִפִּרְצֵי הַזְּמַן הַמְּרֻבִּים וְחוֹבַת הָרַב כְּפוּלָה וּמְשֻׁלֶּשֶׁת.

1) לְהוֹדִיעַ לָהֶם הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר כִּי בְּדֶלְיוֹ יְדִיעָה לֵיכָא קִיּוּם, וְלֹא לְבַד דִּינִים הַמְּפֹרָשִׁים בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ אֶלָּא גַּם וּבְעִקַּר דִּינִים הַשְּׁכִיחִים וְאֵינָן מְפֹרָשִׁין בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ, וּכְמוֹ־כֵן מְחֻיָּב לְהוֹדִיעָן הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר בִּדְבָרִים הַנּוֹגְעִין: לִצְנִיעוּת הַמַּלְבּוּשִׁים – תַּהֲלוּכֵי הַבַּיִת, כְּשֵׁרוּת – שַׁעַטְנֵז – גְּנֵבָה וּגְזֵלָה – שֶׁקֶר – אוֹנָאָה – מְסִירָה – מַשָּׂא־וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה – קְבִיעַת עִתִּים לַתּוֹרָה – בְּרָכוֹת וּתְפִלּוֹת בְּשָׂפָה בְּרוּרָה וּבְכַוָּנָה מְעֻלָּה – תּוֹלָעִים בְּפֵרוֹת וְיָרָקוֹת – לָשׁוֹן הָרַע – לֵיצָנוּת – תְּפִלִּין – מְזוּזוֹת – מַעֲשֵׂר – חִנּוּךְ לַתּוֹרָה, יִרְאַת־שָׁמַיִם וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, וּמִדַּת הִסְתַּפְּקוּת, וְכֵן הַבָּנוֹת – פֶּה טָהוֹר – הִסְתַּכְּלוּת בְּסִפָּרִים חִיצוֹנִיִּים הַנִּקְרָא בִּיכְעָר – וְגַם חֹמֶר כְּלֵי הַמִּשְׁחִית טֶלֶוִיזְיָה – דִּינֵי יִחוּד – וְשֶׁלֹּא לְשִׂיחַ בְּעִנְיַן אֲמִירַת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וְקַדִּישׁ – וְחֹמֶר אִסּוּר שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ – חוֹבַת מֻחְאָה לְכָל יָחִיד בְּאִם רוֹאֶה שֶׁכֵּנוֹ מְשִׂיחַ בְּעֵת קְדִישׁ וּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וְכַיּוֹצֵא.

2) צָרִיךְ לְהַצִּיעַ לָהֶם חֹמֶר הָעֹנֶשׁ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה, כַּף הַקֶּלַע, וְעוֹלָם הַתֹּהוּ, וְגִלְגּוּל בְּדוֹמֶם צוֹמֵחַ חַי וּמְדַבֵּר מֵאוֹת שָׁנִים, וּשְׁאוֹל תַּחְתִּית וְכַיּוֹצֵא, וְכֵן לְעֻמָּתוֹ גֹּדֶל הַשָּׂכָר לְצַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת בְּגַן־עֵדֶן, וּכְמוֹ שֶׁנָּהֲגוּ כֵּן הַמּוֹכִיחִים בְּכָל הַדּוֹרוֹת כְּמוֹ הַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ רַבִּי יְהוֹנָתָן אֵיבֶּשִׁיץ זְצ״ל, וְהַמַּגִּיד מִדְּבָרָא זְצ״ל, וְהֶחָפֵץ חַיִּים זְצ״ל שֶׁכָּל סְפָרָיו מְלֵאִים מִזֶּה וְעַל־יְדֵי זֶה הֶחֱזִירוּ אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל לְדֶרֶךְ הַחַיִּים וְכֵן הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק מוֹרֵנוּ רַבִּי הִלֵּל מִקָּאלָאמַיְיעֶ זְצ״ל וְהַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבֵּנוּ חַיִּים סוֹפֵר זְצ״ל, וְעוֹד. וְכֵן קִיְמָא לָן בַּשַּׁ״ס (סַנְהֶדְרִין) שֶׁאִם הִתְרָה לְאֶחָד שֶׁלֹּא יַעֲבֹר אֵינָהּ הַתְרָאָה עַד שֶׁיֹּאמַר לוֹ בְּמִפֹּרָשׁ עֲבֵרָה הַבָּאָה עַל חֵטְא זוֹ.

3) אַחַר כָּל הַנַּ״ל הַחוֹב עַל רַב הַמּוֹרֶה לְהוֹכִיחַ בְּשָׁעַת מַעֲשֶׂה כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁחוֹטְאִין הַשָּׁבַע אֲנוּשִׁי לִשְׁכֹּחַ (וּכְדִקְיָמָא לָן דְּבָעִינַן הַתְרָאָה תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר דַּוְקָא) לְדַגְמָא:

אִם רוֹאֶה שְׁנֵי אֲנָשִׁים (אוֹ יוֹתֵר) מְשִׂיחִין זֶה לָזֶה בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ, אוֹ קְרִיאַת־הַתּוֹרָה צָרִיךְ לְהַשְׁתִּיקָן עַל אֲתָר וְאִם לֹא הוֹעִיל צָרִיךְ לְעוֹרְרָן עוֹד הַפַּעַם גֹּדֶל הָעֲנָשִׁים הַמְּעֻתָּדִים לְהָעוֹבֵר הֵן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהֵן בָּעוֹלָם הַבָּא, וְאִם כָּבֵד עָלָיו הַדָּבָר צָרִיךְ לְמַנּוֹת אֲנָשִׁים לְכָךְ, וְגַם לְעוֹרֵר הַנִּזְהָרִין וְהַמְדֻקְדָּקִין עַל חִיּוּבָן הַפְּרָטִי לִמְחוֹת בִּשְׁכֵנֵיהֶם וְחַבְרֵיהֶם הַמְּסַפְּרִים בְּעֵת קְדִישׁ וּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וְאֵין עוֹנִין אָמֵן כַּהֲגֶן.

אֶת כָּל אֵלֶּה צָרִיךְ אַתָּה לַעֲשׂוֹת וּלְפַקֵּחַ עָלָיו דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְאִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לְךָ לָעוֹלָם הַבָּא כִּי אַף אִם לֹא יְצִיתוּ לְךָ יָצָאתָ יְדֵי חוֹבָתְךָ וְגַם אַתָּה מְקַבֵּל שָׂכָר גָּדוֹל כַּמְבֹאָר בְּיִלְקוּט דְּבָרִים (תשצג) דְּמֵי שֶׁמּוֹכִיחַ לַחֲבֵרוֹ נוֹטֵל בְּרָכַת אוֹתוֹ הַמִּתּוֹכֵחַ, וְאִם יְקַבְּלוּ מִמְּךָ אַדְרַבָּה לִזְכוּתְךָ יַעֲלֶה גַּם זְכוּתָם.

ב
הַכְּזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אֲחוֹתֵנוּ

פַּעַם אַחַת הִתְנַפַּח הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַב ״יְיָ״א זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה מֵאוֹסְטְרָאָה עִם הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי פִּנְחָס מִקּוֹרִיץ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּאֵיזֶה אִסּוּר נִכְשָׁלִים יוֹתֵר בַּזֶּה. הָרַב ״יְיָ״א אָמַר, שֶׁהָאִסּוּר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר עֲכְשָׁו, הוּא מָה שֶּׁמְּדַבְּרִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, וְרַבִּי פִּנְחָס אָמַר, שֶׁמִּכְשׁוֹל גָּדוֹל יוֹתֵר הוּא מָה שֶּׁבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הָעֲנִיּוֹת הוֹלְכוֹת לְבֵית ה״פְּרִיצִים״ הַנָּכְרִים לִמְכֹּר לָהֶם עוֹפוֹת וְדָגִים וּשְׁאָר צָרְכֵי אֹכֶל, כְּמוֹ שֶׁהָיָה נָהוּג אָז בָּעִיר אוֹסְטְרָאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁלֹּא יִבְוְאוּ לִידֵי יִחוּד. כָּל אֶחָד מֵהַצַּדִּיקִים הִתְעַצֵּם בְּדַעְתּוֹ, וְהִרְבָּה בְּטָעֲנוֹת וְהוֹכָחוֹת לְבַסֵּס אֶת דְּבָרָיו, וְהִתְאַמֵּץ לְהַטּוֹת גַּם אֶת דַּעַת חֲבֵרוֹ לְדַעְתּוֹ. לְסוֹף הִסְכִּימוּ לִפְתֹּחַ אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, וְהַפָּסוּק שֶׁיִּפֹּל עָלָיו מַגָּלָם רִאשׁוֹנָה יוֹכִיחַ לָהֶם עִם מִי הַצֶּדֶק. נִזְדַּמֵּן לָהֶם חֻמַּשׁ בְּרֵאשִׁית, פָּתְחוּהוּ, וְרָאוּ בְּסִקִירָה רִאשׁוֹנָה אֶת הַפָּסוּק ״הַכְּזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אֲחוֹתֵנוּ״, וְנִמְצְאוּ דִּבְרֵי רַבִּי פִּנְחָס קַיָּמִים. אָז אָמַר לוֹ תֹּכֶף הָרַב ״יְיָ״א: נִרְאֶה נָא אֵיךְ יוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיאֵל מְתַרְגֵּם פָּסוּק זֶה. הִבִּיטוּ בְּתַרְגּוּם יוֹנָתָן וְרָאוּ שֶׁמְּתַרְגֵּם כָּךְ: לָא יְאֵי לְמֶהֱוֵי מִתְאֲמַר בִּכְנִישְׁתְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל (וּבְתַרְגּוּם יְרוּשַׁלְמִי: וּבְבֵית מִדְרָשֵׁיהוֹן) דְּסָאִיבוּ... לְבַרְתֵּהּ דְּיַעֲקֹב. הֲרֵי שֶׁכָּל חֹמֶר הַדָּבָר הוּא, שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לְדַבֵּר מִזֶּה בְּבָתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל: נִמְצָא שֶׁצָּדְקוּ דִּבְרֵי שְׁנֵיהֶם, בְּחִינַת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים.

פֶּרֶק ט
הִתְעוֹרְרוּת לְמֻלַּמְדֵי תִּינוֹקוֹת

מֻטָּלִים עֲכְשָׁו עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים שֶׁל דַּרְכֵי הַחַיִּים הַנִּצְחִיִּים וְרַק בּוֹ תְּלוּי עָתִידוֹ שֶׁל כָּל יֶלֶד אִם לְחַיִּים שֶׁל תּוֹרָה וְיִרְאָה טְהוֹרָה אוֹ חַס וְשָׁלוֹם...

אֲנִי טֶרֶם אֲכַלֶּה לְדַבֵּר מֵהִתְחַיְּבוּת הַמַּנְהִיגִים לְעוֹרֵר בַּמְכֹשׁוֹל הַנּוֹרָא שֶׁל אִי עֲנִיַּת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעוֹנָתָהּ אֲשֶׁא מְשָׁלִי .מוּל פְּנֵי מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן וּמְנַהֲלֵיהֶם.

(א) מְבֹאָר בְּרַשׁ״י (בְּבָא בַּתְרָא ח:) עַל מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ חַז״ל וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד ״אֵלּוּ מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת״, פֵּרֵשׁ רַשׁ״י, מַצְדִּיקֵי רַבִּים הֵן שֶׁמְּלַמְּדִין וּמַחֲנִיכִין אוֹתָן בְּדֶרֶךְ טוֹבָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. הֲרֵי שֶׁעִקַּר שָׂכָר הַגָּדוֹל הַגָּנוּז לְמֻלַּמְדֵי תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן לֶעָתִיד לָבוֹא הוּא עַל מָה שֶּׁמַּחֲנִכִין הַתַּלְמִידִים וּמַדְרִיכִין אוֹתָן בְּדֶרֶךְ הַיְשָׁרָה, וְעַכְשָׁו הַגַּע עַצְמְךָ הֲרֵי בִּימֵי רַשׁ״י ז״ל עֲדַיִן הָיוּ שָׁנִים כְּתִקָּנָם וְהַהוֹרִים יָגְעוּ וְעָמְלוּ לְחַנֵּךְ פְּרִי בִטְנָם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר, בֵּין הָאָב וּבֵין הָאֵם, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הָיָה מִן הַצָּרוּךְ שֶׁהַמְלַמֵּד יַשְׁלִים גַּם חֵלֶק זֶה.

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּיָמֵינוּ אֵלֶּה שֶׁהָאָבוֹת מְבַלִּים רֹב יְמֵיהֶם בְּטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה וּמְעוּט שֶׁאֵינוֹ מְצוּי שֶׁיִּפְרִישׁ חֵלֶק חָשׁוּב מֵעִתּוֹ לְחִנּוּךְ הַיְלָדִים כִּדְבָעֵי וְהַהוֹרִים מְשֻׁלְחִין בְּנֵיהֶם לְתַלְמוּד־תּוֹרָה עַל מְנָת שֶׁיֵּצְאוּ מִשָּׁם כְּלִי שְׁלֵמָה בְּתוֹרָה וְחָכְמָה וְיִרְאַת־שָׁמַיִם, וְכִיָּוֵן שֶׁהַמְּצִיאוּת כָּךְ אַחֲרָיוּת גְּדוֹלָה וּרְצִינִית מֻרְכֶּבֶת עַל כִּתְפֵי הַמְלַמֵּד וְכָל גּוּפוֹ תֹּאחֲזֵמוֹ רַעַד בְּהִתְבּוֹנְנוֹ כִּי הַיְלָדִים הַיּוֹשְׁבִים לְפָנָיו מוּטָלִים עֲכָשָׁיו עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים שֶׁל דַּרְכֵי הַחַיִּים הַנִּצְחִיִּים וְרַק בּוֹ תָּלוּי עָתִידוֹ שֶׁל כָּל יֶלֶד אִם לְחַיִּים שֶׁל תּוֹרָה וְיִרְאָה טְהוֹרָה אוֹ ח״ו...

(ב) וּכְמוֹ־כֵן גּוֹרָלוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד הַזֶּה בְּעִנְיַן הַתְּפִלָּה בִּכְלָלוּת וַאֲמִירַת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בִּפְרָטוּת תָּלוּי לְפִי תִּגְבֹּרֶת הַדְּרָכָה וְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁמְּקַבֵּל בְּעִנְיָן זֶה מִמְּלַמְּדוֹ וּמַדְרִיכוֹ, וְאִם הַמְלַמֵּד יִזְדָּרֵז לְסַפֵּר לְתַלְמִידָיו גְּדֶל מַעֲלָתוֹ הַזֶּהִיר בָּזֶה וְגַם יַכְפִּיל לְהַזְהִירוֹ בְּשָׁעַת מַעֲשֶׂה בַּאֲמִירָה רַבָּה וְקָשָׁה אָז הֶרְגֵּל יִתְהַפֵּךְ לְטֶבַע וְיִרְאֶה פְּרִי בְּעָמָל וְזִכּוּתוֹ יַעֲמֹד לוֹ לְנֶצַח.

אֲבָל אִם יִתְרַשֵּׁל הַמְלַמֵּד וְכָל־שֶׁכֵּן כְּשֶׁלֹּא יְדַבֵּר כְּלוּם מֵעִנְיָן זֶה מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרוֹ, וְאִם אֵין גְּדָיִים אֵין תְּיָשִׁים, אַף גַּם זֹאת הַמְלַמֵּד יָשִׂים אֶל לִבּוֹ כִּי דְּבָרָיו יִשְׁאוּ פְּרִי פֵּרוֹת וְלֹא דֵּי בָּזֶה שֶׁזְּכוּת אִמְּרוֹתָיו גָּבְהוּ מֵעַל גָּבוֹהַּ מִטַּעַם שֶׁהַלּוֹא מְצוָה גְּדוֹלָה הַלָּזוּ מִתְקַיֶּמֶת בִּזְכוּתוֹ אוּלָם הַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לוֹ גַּם לַדּוֹרוֹת הַבָּאִים אַחַר זֶה כִּי הַיְלָדִים הַלָּלוּ יִגְדְּלוּ וְיִהְיוּ לַאֲנָשִׁים וְיַדְרִיכוּ בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם

בְּדֶרֶךְ שֶׁקִּבְּלוּ הֵם, וְכֵן אוֹתָן הַיְלָדִים שֶׁלְּאַחַר זְמַן יִטּוּ שְׁכְמָם שֶׁיִּנְטוּ לִסְבֹּל עַל מְלַמְּדוּת עוֹד זְכוֹר יִזְכְּרוּ מַמָּה שֶׁקִּבְּלוּ הֵם לְהַמְשִׁיךְ לְהָלְאָה לְתַלְמִידֵיהֶם דֶּרֶךְ זוֹ.

(ג) הִתְבּוֹנְנוּ מְעַט כֹּחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל אֲמִירַת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא שֶׁל תֵּינוֹקוֹת שֶׁלֹּא טָעֲמוּ טַעַם חֵטְא, וַהֲלוֹא אָמְרוּ חַז״ל (בְּשַׁבָּת קיט:) אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּשְׁבִיל הֶבֶל תֵּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, לֹא בְּאֹרוּ אֵיזֶה הֶבֶל וּסְתָמִיוּת לְשׁוֹנָם מוֹרָה כִּי הַכֹּל בְּמַשְׁמַע: תּוֹרָה, וּתְפִלָּה, וְכֵיוֹצֵא, וְאִם־כֵּן הֲלוֹא עֶצֶם אֲמִירַת אָמֵן וְיהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא שָׁגְבָה מַעֲלָתָהּ עַד מְאֹד (מִבְּאֹר בְּסָמוּךְ) שֶׁמְּבַטְּלִין כָּל טַנְּרִין תַּקִּיפִין וּפְגָעוֹת רָעוֹת וּגְזֵרוֹת קָשׁוֹת, וּמַשְׁפִּיעַ הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת וּמְקָרֵב קֵץ גְּאֻלָּתֵנוּ וּפְדוּת נַפְשֵׁנוּ, עַד שֶׁאָמְרוּ חַז״ל בְּסוֹטָה דְּעָלְמָא קָיְמָא אַאָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא דַּאֲגַדְתָּא, וַעֲכְשָׁו יֵשְׁעֵר כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחָהּ שֶׁל תֵּינוֹקוֹת שֶׁלֹּא טָעֲמוּ טַעַם חֵטְא וּמְקַיְּמִין הָעוֹלָם בְּהֶבֶל פִּיהֶם כְּשֶׁיַּעֲנוּ אָמֵן וְיהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא.

וּמִזֶּה בְּקַל יוּכַל לְהַשִּׂיג אֲפִלּוּ קְצָתוֹ מִמַּעֲלַת הַמְלַמֵּד הַמַּשְׁכִּיעַ זְמַן רַב וְכֹחַ עָצוּם לְחַנֵּךְ יְלָדָיו לְחַיִּים מִצְוָה זוֹ כְּדָבְעֵי.

(ד) אוּלָם לְדַאֲבוֹנֵנוּ מְעוּטָא דְּלֹא מָצוּי הַמְלַמְּדִים הָעוֹסְקִין בָּזֶה, וְגַם הַמְעוּטִין לֹא בְּדֶרֶךְ קֶבַע וַאֲפִלּוּ אִם הַתֵּינוֹקוֹת זְהִירִין בַּאֲמִירַת אָמֵן בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מֻחֶמֶת מוֹרָא רַבּוֹ הָעוֹמֵד עַל גַּבּוֹ אֵין סוֹפוֹ לְהִתְקַיֵּם גַּם כְּשֶׁיִּגְדַּל וְיֵצֵא מִתַּחַת יַד רַבּוֹ שֶׁהֲרֵי לֹא מִצַּד הָרֶגֶשׁ נַפְשׁוֹ עָשָׂה בֵּן רַק מִפַּחַד מַקֵּל רוֹדֵהּ שֶׁבְּיַד הַמְמֻנֶּה, וּמַה טּוֹב הָיָה אִם הָיוּ הַמְלַמְּדִים מַסְבִּירִין בְּנֹעַם שִׂיחַ לַתַּלְמִידִים גֹּדֶל מַעֲלַת וְיפִי שָׂכָר לַזְּהִירִין, בָּעָלְמָא הָדֵין וּבָעָלְמָא דְּאָתֵי, עַד שֶׁהַדְּבָרִים יָבוֹא שֹׁרֶשׁ בְּלִבּוֹת הַנְּעָרִים וְיִרְבֶּה וְיָצִיץ צִיץ הַפּוֹרֵחַ פְּרָחִים נָאִים לְהַרְבּוֹת כָּבוֹד שָׁמַיִם, וְאָז וַדַּאי יוּכַל לְבָטֵחַ דְּגַם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה כִּי יִתְהַפֵּךְ לִהְיוֹת כְּטֶבַע הַנּוֹלָד עִמּוֹ.

וְאַצְטַט כָּאן אֵילּוּ מַאֲמְרֵי חַז״ל שֶׁמֵּהֶם נוּכַל לִרְאוֹת מַעֲלַת וַחֲשִׁיבוּת תֵּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן בַּשָּׁמַיִם:

א) כָּל יוֹם מַלְאָךְ יוֹצֵא מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְחַבֵּל אֶת

הָעוֹלָם וְכֵינָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִסְתַּכֵּל בְּתֵינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן מִיָּד נֶהְפַּךְ כַּעֲסוֹ לְרַחֲמִים. (מַסֶּכֶת כַּלָּה רַבָּתִי ב)

ב) בְּשָׁעָה שֶׁהַתֵּינוֹקוֹת יוֹצְאִין מִבֵּית רַבָּן בַּת־קוֹל יוֹצֵאת וְאוֹמֶרֶת לָהֶם לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ. (קֹהֶלֶת רַבָּה ט–א)

ג) סוֹפְרִין וּמְשָׁנִין שֶׁמְּלַמְּדִים תֵּינוֹקוֹת לַאֲמִתָּן עֲתִידִין לַעֲמֹד בִּימִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. יִקְרָא רַבָּה ל–ב)

ד) בּוֹאוּ וּרְאוּ כַּמָּה חֲבִיבִין תֵּינוֹקוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. גָּלְתָה סַנְהֶדְרִין וְלֹא גָּלְתָה שְׁכִינָה עִמָּהֶם, וְכֵינָן שֶׁגָּלוּ תֵּינוֹקוֹת גָּלְתָה שְׁכִינָה עִמָּהֶם. (אֵיכָה רַבָּתִי א–לג)

ה) כָּל עִיר שֶׁאֵין בָּהּ תֵּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן מַחֲרִיבִין אוֹתָהּ. (שַׁבָּת קיט:)

ו) אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּשְׁבִיל הֶבֶל תֵּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. (שָׁם)

ז) אֵין מְבַטְּלִין תֵּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן אֲפִלּוּ לִבְנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. (שָׁם)

פֶּרֶק י

עֹנֶשׁ הַנִּמְנָע מִלִּמּוּדוֹת

גֹּדֶל הָעֲנָשִׁים הַמְעֻתָּדִים לְמוֹנֵעַ מִלִּמּוּדוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא – מוֹסִיף חֲטָאִים יוֹתֵר מִפִּתָּם בְּנֵי־אָדָם

(א) לְפִי כֹּחוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל בְּנֵי־אָדָם לְהַשְׁפִּיעַ תּוֹכָחָה וְאֵינוֹ מוֹכִיחַ כָּל חֵטְא קָטָן וְגָדוֹל שֶׁעוֹשִׂין הֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁעָשָׂאוֹ הוּא. (שַׁבָּת נד: תְּנוּךְ מִצְוָה רלט, יוֹרֶה־דֵּעָה שלד–מח)

וּלְפִי זֶה כָּל שֶׁהָרַב גָּדוֹל יוֹתֵר וּמַחֲזִיקִין אוֹתוֹ לְמְכֻבָּד יוֹתֵר שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מִתְרַחֵב הַשְׁפָּעָתוֹ יוֹתֵר כַּיָּדוּעַ מוֹסִיף לְהַרְבּוֹת חֲטָאִים וּפְשָׁעִים כִּי לְפוּם גֹּדֶל הַעֲרָצָתוֹ בְּעֵינֵי בְּנֵי־אָדָם מִתְגַּדֵּל הַשְׁפָּעָתוֹ וּכְשֶׁאֵינוֹ מוֹחֶה כָּל חַטָּאתָם עָוֹנָם וּפִשְׁעָם אֶחָד אִסּוּר לָאוֹ וְאֶחָד

אסוּר כָּרֵת וּסְקִילָה הַכֹּל עוֹלִין עַל חֶשְׁבּוֹנוֹ לְעָנְשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וּלְפִי זֶה אָדָם פָּשׁוּט וְהֶדְיוֹטִי יוֹתֵר נָקִי מֵחֲטָאִים מֵאָדָם גָּדוֹל וְנִכְבָּד, כִּי אַף שֶׁלִּרְאוּת הָאָדָם – הָאָדָם הַגָּדוֹל וְהַצַּדִּיק הוּא מִי שֶׁיּוֹשֵׁב וּמִתְבּוֹדֵד בְּאָהֳלוֹ שֶׁל תּוֹרָה וְיִרְאַת־שָׁמַיִם וְאֵין מִסְתַּכֵּל מֻמְנוּ וְלַחוּץ וְהוּא עָמוּס מִמְּצוֹוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּלְצַדִּיק יֶחְשָׁב, מִיהוּ לֹא מַחְשָׁבוֹת אָדָם מַחְשָׁבוֹת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַטִּיל עַל הַצַּדִּיק חוֹבַת מֻחְאָה וְכָל שֶׁלֹּא מִקַּיְמוֹ חַטֹּאוֹת וַעֲוֹנוֹת אוֹתָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַשְׁפָּעָה עֲלֵיהֶם רוֹבְצִים כֻּלָּם עַל כְּתֵפָיו וְנִתְפָּס עֲלֵיהֶם כַּמְבֹאָר שָׁם בָּאֹר הֵיטֵב. וְלֹא דַּי בִּפְלִיטַת שְׂפָתַי תּוֹכָחָה מְזֻמָּן לְזֻמָּן דָּבָק שֶׁהַדּוֹר פָּרוּץ יוֹתֵר חוֹבָתוֹ יוֹתֵר וְחוֹב עָלָיו לִהְיוֹת טָרוּד בָּזֶה יוֹמָם וָלַיְלָה מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (חֵלֶק א, דַּף כ) וּבְיַלְקוּט (שׁוֹפְטִים סח) .

(ב) לִפְעָמִים נֶעֱנָשׁ לְהָרֵג אֲפִלּוּ (סַנְהֶדְרִין כ.) וְהוּא בִּכְלַל אָרוּר (וַיִּקְרָא רַבָּה כה) .

(ג) כָּל רְצִיחוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁנִּשְׁפָּכִין בְּיִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ הוּא עָשָׂאָם. (יַלְקוּט שׁוֹפְטִים סח) . וּמוֹנֵעַ בְּנִיַּת יְרוּשָׁלַיִם (שַׁבָּת קיט:) .

(ד) אִם עוֹד מַחֲנִיף הָרָשָׁע רְאוּי שֶׁיְּבוֹאוּ עָלָיו כָּל הַקְּלָלוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה (יַלְקוּט דְּבָרִים תשצג) .

(ה) בְּשָׁעַת הַגְּזֵרָה נֶעֱנָשׁ עִם הַכְּלָל אֲפִלּוּ הוּא צַדִּיק גָּמוּר (שַׁבָּת נד: מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא מִשְׁפָּטִים, מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא חַיֵּי שָׂרָה, אוֹתִיּוֹת דְּרַבִּי עֲקִיבָא א) וְנִלְקֶה בְּצָרַעַת (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק ב, דַּף מו:) .

(ו) אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַסְפִּיק בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה (רַמְב״ם הִלְכוֹת תְּשׁוּבָה, פֶּרֶק ד, הֲלָכָה א) .

(ז) כָּל פַּעַם שֶׁבְּיָדוֹ לְהוֹכִיחַ כְּגוֹן שֶׁרוֹאֶה מְשִׁיחִין בְּעֵת קְדִישׁ וּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וְאֵינוֹ מוֹכִיחַ עוֹבֵר בִּשְׁלֹשָׁה לָאוִין (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק א, דַּף רלט:) .

(ח) עַל־יְדֵי שֶׁאֵינוֹ מוֹחֶה מִתְגַּבֶּרֶת חֶסְרוֹן יְדִיעָה בְּחֹמֶר הָעָוֹן וְעָנְשָׁהּ וּמִתְרַבִּים בַּעֲלֵי עֲבֵרוֹת שֶׁלָּהֶם כֻּלָּם עוֹלִים עַל חֶשְׁבּוֹנוֹ (רַשׁ״י סוֹטָה מא:) וְאִם הָרָשָׁע נִתְפָּס בַּעֲוֹנוֹ נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא הֵרָגוֹ לָזֶה (יְחֻזְקִאל ג) .

(ט) מִי שֶׁלֹּא מִחָה בְּעוֹבֵר עֲבֵרָה אַף־עַל־גַּב שֶׁשָּׁב הָרָשָׁע לְבַסּוֹף מֵרִשְׁעוֹ אַף־עַל־פִּי־כֵן הָעֵרֶב נֶעֱנָשׁ עַל שֶׁלֹּא הוֹכִיחַ בִּזְמַנּוֹ, וְדַוְקָא שֶׁשָּׁב הָרָשָׁע מִיֵּרְאָה (כְּמוֹ שֶׁכֵּן בְּיָמֵינוּ) אֲבָל הַשָּׁב מֵאַהֲבָה גַּם לֶעָרֵב שֶׁלֹּא מִחָה נִמְחָל (מַעֲרֶכֶת לֵב דְּרוּשׁ ע, דַּף קנג, וְסֵפֶר יַד יְמִין חֵלֶק ב, דַּף יג) וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ סְתָם דְּאֵינוֹ נִמְחָל לוֹ (יַעֲרוֹת דְּבַשׁ דַּף עב) .

(י) כָּל מִי שֶׁאֶפְשָׁר לְמַחוֹת בְּאַנְשֵׁי־בֵיתוֹ וְלֹא מִחָה נִתְפָּס עַל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ, בְּאַנְשֵׁי עִירוֹ נִתְפָּס עַל אַנְשֵׁי עִירוֹ, בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ נִתְפָּס עַל כָּל הָעוֹלָם (שַׁבָּת נד:) .

(יא) עַיֵּן שְׁאֵלוֹת־וּתְשׁוּבוֹת מַהַר״ם שִׁיק (אֹרַח־חַיִּים סִימָן שג וְהָלְאָה) הַרְבֵּה פְּרָטִים בְּדִינֵי חוֹבַת מֻחְאָה.

פֶּרֶק יא
שָׂכָר גָּדוֹל לַמּוֹחִים

(א) מִי שֶׁמּוֹחֶה לִכְבוֹד שָׁמַיִם אֵין מַלְאַךְ הַמָּוֶת שׁוֹלֵט בּוֹ כְּשֶׁאָר בְּנֵי אָדָם (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ חֵלֶק א, כט:) וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כּוֹרֵת עִמּוֹ בְּרִית וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְפִינְחָס (רֵאשִׁית חָכְמָה שַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה פֶּרֶק יב בְּשֵׁם מַהַר״י אַבּוּהַב) וְזוֹכֶה לְחֶלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (תָּמִיד כח.) וּמַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת וְטוֹבוֹת לָעוֹלָם (שָׁם) וְיוֹצֵא מִכְּלַל אָרוּר לִכְלַל בָּרוּךְ (וַיִּקְרָא רַבָּה כה) , נָצוֹל מִכָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת (יַלְקוּט רוּת עַל הַתּוֹב וְנָעֳמִי אֱלִימֶלֶךְ) זוֹכֶה לְבָנוֹת שְׁנוֹתָיו בַּנְּעִימִים (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן פֶּרֶק כט) כְּשֵׁשׁ גְּזַר־דִּין עַל הַכְּלָל הוּא נָצוֹל (חוֹמַת אֲנָךְ פָּרָשַׁת נֹחַ) וְזוֹכֶה לְמַלְכוּת (סַנְהֶדְרִין קא:) .

פֶּרֶק יב

הַאִם אָמְרִינַן מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִים בְּרוֹאֶה אֲנָשִׁים מְשִׁיחִין בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ"ץ אוֹ אֲמִירַת קַדִּישׁ, וְלֹא יוֹכִיחַ אוֹתָן; אוֹ שֶׁצָּרִיךְ וּמִצְוָה לְהוֹכִיחָן.

אֵין כָּאן נִדְנוּד סָפֵק שֶׁמִּצְוָה וְחוֹבָה רָמְיָא עַל כָּל הָרוֹאֶה אוֹ שׁוֹמֵעַ חֲבֵרוֹ מְשִׁיחַ בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ"ץ וְכֵיוָצֵא לְהוֹכִיחוֹ עַל פָּנָיו מִדִּינָא דְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ וּגְדוֹלֵי הַפּוֹסְקִים רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְקַמָּן:

הַחִיּוּבִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּיִחוּד אֶצֶל חֲזָרַת הַשַּׁ"ץ

(א) בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ אֹרַח־חַיִּים (סִימָן קכד, סְעִיף ז) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: לֹא יָשִׂיחַ שִׂיחַת חֻלִּין בְּשָׁעָה שֶׁשַּׁ"ץ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה וְאִם שָׁח הוּא חוֹטֵא וְגָדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא וְנוֹשְׂרִים בּוֹ עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְדִין זֶה מֻעְתָּק בְּכָל הַפּוֹסְקִים כְּמוֹ חֲרֵדִ־חַיִּים, חַיֵּי־אָדָם, שֻׁלְחָן־עָרוּךְ הַגְּרַ"ז (עַיֵּן עוֹד בְּסָמוּךְ), עָרוּךְ־הַשֻּׁלְחָן, וְכָל הָאַחֲרוֹנִים.

(ב) וְהַגָּאוֹן רַבֵּנוּ שְׁגִיאוּר זַלְמָן זְצַ"ל בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ הָרַב הֶחָמִיר עוֹד יוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ לִגְעֹר גַּם בָּאֲנָשִׁים הַלּוֹמְדִים אוֹ אוֹמְרִים תַּחֲנוּנִים בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ"ץ, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ (בְּסִימָן קכד, סְעִיף ו) : וְיֵשׁ לִגְעֹר בָּאֲנָשִׁים שֶׁלּוֹמְדִים בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ"ץ, אוֹ אוֹמְרִים תַּחֲנוּנִים, וַאֲפִלּוּ אִם מְכַוְּנִים לְסוֹף הַבְּרָכָה לַעֲנוֹת אָמֵן כְּרָאוּי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה אָמֵן יְתוֹמָה לֹא יָפֶה הֵם עוֹשִׂים... שֶׁאִם הַלּוֹמְדִים יִפְנוּ לִלְמוּדָם עַמֵּי־הָאָרֶץ יִלְמְדוּ מֵהֶן שֶׁלֹּא לְהַאֲזִין לַשַּׁ"ץ וְיַעֲסְקוּ בְּשִׂיחָה בְּטֵלָה נִמְצְאוּ מַחֲטִיאִים אֶת הָרַבִּים, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְעוֹד כָּתַב לְהַלָּן (בְּסְעִיף י) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: לֹא יָשִׂיחַ שִׂיחַת חֻלִּין בְּשָׁעָה שֶׁשַּׁ"ץ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה וְאִם שָׁח הוּא חוֹטֵא וְגָדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא אֲפִלּוּ יֵשׁ תִּשְׁעָה זוּלָתוֹ שֶׁכָּל הַמְּשִׂיחַ בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר עֲסוּקִין בְּשִׂבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם מַרְאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ג) וְכָתַב הַפְּרִי־מְגַדִּים (אֲשֶׁל אַבְרָהָם סְעִיף קְטָן ח) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: עַיֵּן אֱלֹהִים רַבָּה בְּשֵׁם כְּלְבּוֹ אוֹי לָהֶם שֶׁמְּשִׂיחִים בְּעֵת הַתְּפִלָּה כִּי רָאִינוּ כַּמָּה בָּתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת נֶחֱרְבוּ בִּשְׁבִיל עָוֹן זֶה וּבְוַדַּאי הָעֲמוּדִים דִּיֵּשׁ לְמַנּוֹת אֲנָשִׁים יְחִדִּים עַל זֶה בָּעֲנָשִׁים רַבִּים וְיַבִּישָׁם בְּרַבִּים.

(ד) כָּתַב בְּעָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן (אוֹת יב) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְלֹא יָשִׂיחַ שִׂיחַת חֻלִּין בְּשָׁעָה שֶׁשַּׁ"ץ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה וְאִם שָׁח גָּדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא וְנוֹשְׂרִין בּוֹ וַאֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי־תוֹרָה אָסוּר לְדַבֵּר דְּזִמַּן תּוֹרָה לְחוּד זְמַן תְּפִלָּה לְחוּד, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ה) וְשָׁם (אוֹת ט) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְאֵין לִלְמֹד אוֹ לוֹמַר תְּהִלִּים בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ"ץ אַף אִם עוֹנֶה אָמֵן בְּסוֹף כָּל בְּרָכָה וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן יֵשׁ לִגְעֹר בּוֹ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ו) בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סְעִיף קְטָן כז) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: כָּתַב בְּאֵלְיָהוּ רַבָּה בְּשֵׁם הַכְּלְבּוֹ אוֹי לָאֲנָשִׁים שֶׁמְּשִׂיחִין בְּעֵת הַתְּפִלָּה כִּי רָאִינוּ כַּמָּה בָּתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת נֶחֱרְבוּ בִּשְׁבִיל עָוֹן זֶה וְיֵשׁ לְמַנּוֹת אֲנָשִׁים יְדוּעִים לְהַשְׁגִּיחַ עַל זֶה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ז) בְּסֵפֶר וַיְּ הָעֲמוּדִים (חֵלֶק יז, עַמּוּד ד, פֶּרֶק י) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּבָעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַד מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ, שֶׁבְּכָל עִיר וָעִיר אֵין יְכוֹלִין לִמְחוֹת לָהֶם לָעָם, וְנַעֲשָׂה לָהֶם כְּהֶתֵּר בָּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וַי לָהֶם לְנִשְׁמוֹתֵיהֶם, וְאֵיךְ יַעֲלֶה תְּפִלּוֹתֵיהֶם לְמַעְלָה וְהֵיא מְלֵכְלֶכֶת בְּמֵינֵי חֲטָאִים, וְאֵין קָטֵיגוֹר נַעֲשֶׂה סָנֵיגוֹר.

עַל־כֵּן מִן הָרָאוּי שֶׁכָּל קְהִלָּה וְקְהִלָּה, מִכֹּל אֲשֶׁר דִּבֵּר הַמֶּלֶךְ מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם וְדָתוֹ מַגִּיעַ, יַעֲמִידוּ אֲנָשִׁים עַל זֶה אֲשֶׁר יַשְׂגִּיחוּ בְּאִיּוּמִים רַבִּים עַל הַמְדַבְּרִים, וְיַבִּישׁוּ אוֹתָם בָּרַבִּים, וּבָזֶה נִרְאֶה כְּבוֹד ה' בָּאָרֶץ, וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד.

עַל־כֵּן מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ מַכֶּל וּרְצוּעָה יָחוּשׁ עַל כְּבוֹד קוֹנוֹ וְלֹא יִשָּׂא פְּנֵי אִישׁ וְלֹא יֶהְדַּר פְּנֵי גָּדוֹל עַד כִּי חָרוֹל יַחֲדֹל וְהַמַּזְהִיר וְהַנִּזְהָר יִזְכּוּ לִרְאוֹת בְּנֶעֱם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ כָּבוֹד אוֹמֵר כָּלוֹ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ח) בְּסִדּוּר נְהוֹרָא הַשָּׁלֵם (מוּבָא בְּסֵפֶר הַפְּנִים אוֹת לג) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: צָרִיךְ לְהַזְהִיר לַהֲמוֹנֵי עָם שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ תְּהִלִּים וּמַעֲמָדוֹת אוֹ שְׁאָר תַּחֲנוּנִים בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ"ץ תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה... וּבְיוֹתֵר נִמְצְאוּ זֹאת לִפְנֵי כִּתְּ מַעֲרָבִי מֵהֲמוֹנֵי עָם שֶׁפּוֹרְקִים מֵעֲלֵיהֶם בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּהָל מְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים אוֹ בַּחֲזָרַת הַשַּׁ"ץ הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ בְּלִי מוֹרָא וְפָחַד כְּמוֹ בְּבָתֵּי־מִשְׁתָּאוֹת... וְהוּא חוֹטֵא וּמַחֲטִיא אֶת הָרַבִּים כְּיָרְבְעָם, וְהַחֹטֵא הַזֶּה לְבַד דֵּי לְהַאֲרִיךְ גָּלְיוֹתֵינוּ. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אִפּוּר זֶה נַעֲשָׂה לָהֶם מַמָּשׁ כְּהֶתֵּר. לָכֵן מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לְמַחוֹת מֻטָּל עָלָיו הַדָּבָר וְיִהְיֶה שָׂכָרוֹ גָּדוֹל לָעוֹלָם הַבָּא, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ט) בְּסֵפֶר דֶּרֶךְ מֹשֶׁה (לְיוֹם ט) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְהִנֵּה בָּאתִי לְעוֹרֵר לִבְּבֵיכֶם הַטְּהוֹרִים וְכָל רַבָּנֵי אֶרֶץ וּמוֹרֵי צֶדֶק בְּכָל קְהִלּוֹת וִישׁוּבִים לִגְזֹר עַל הַשַּׁמָּשׁ לְהַזְהִיר הָעָם בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁלֹּא יְדַבְּרוּ... וְכָל אָדָם יְזָהֵר מְאֹד בְּתִשׁוּבָה קַלָּה כָּזוֹ, וְאַף אִם כְּבָר דִּבֶּר יִהְיֶה לוֹ תִּקּוּן גָּדוֹל מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה עַל־יְדֵי שֶׁיִּגְעַר בַּחֲבֵרוֹ, וְהַחִיּוּב מֻטָּל עָלָיו לִגְעֹר בַּחֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ מִי שֶׁדִּבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת הוּא חוֹטֵא וְגָדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא וְגוֹעֲרִין בּוֹ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(י) עוֹד כָּתַב שָׁם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְנִרְאֶה לִי כַּוָּנַת הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ שֶׁהוּא כְּמוֹ רוֹצֵחַ שֶׁנִּתְּרָג עַל יָדוֹ כַּמָּה בָּנִים.... וְגָדוֹל כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה שֶׁיְּזַכֶּה לְעַצְמוֹ וּמְזַכֶּה לַאֲחֵרִים עִמּוֹ, וּזְחוֹנוֹתֵיכֶם נַעֲשֶׂה לָכֶם כְּזַכִּיוֹת וְנִבְרָא לָכֶם מַלְאֲכֵי רַחֲמִים, וְתִגְרְמוּ חַיִּים לָכֶם וְלִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם בְּטוֹב וּבְנְעִימִים אָמֵן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(יא) כָּתַב רַבֵּנוּ יוֹנָה בְּאִגֶּרֶת הַתְּשׁוּבָה (מוּבָא בְּסֵפֶר הַפְּנִים אוֹת סה) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּשׁוּם עֶסְקֵיו אוֹ שִׂיחַת חֹלִין בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כִּי גָּדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא וְכָל־שֶׁכֵּן שֶׁיְּזָהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּעֵת שֶׁהַשַּׁ"ץ מִתְפַּלֵּל וְכָל הַקָּהָל מְחֻיָּבִים לְהוֹכִיחוֹ וְלִגְעֹר בּוֹ וְלַחְשׁוֹךְ אוֹתוֹ מֵחֶטְאוֹ... עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

פֶּרֶק יג

בְּרוּר בְּדִין מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְאַל יִהְיוּ מְזִידִין

(א) בְּסֵפֶר חֲסִידִים (סִימָן רסב): דְּמַה שֶׁאָמְרוּ הַנַּח לְיִשְׂרָאֵל מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְאַל יִהְיוּ מְזִידִין זֶהוּ בְּמָקוֹם רְשׁוּת אֲבָל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת לֹא.

(ב) הָא דְּאָמְרִינַן מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְלֹא לְמַחוֹת דַּוְקָא בְּיוֹדֵעַ וַדַּאי שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ מִמֶּנּוּ (רא"ש בֵּיצָה פֶּרֶק ד, וּבִתְשׁוּבָה כְּלָל ו, אוֹת ג, תּוֹסָפוֹת סוֹף פֶּרֶק חֲזָקַת הַבָּתִּים, טוּרֵי־זָהָב סִימָן תרח, סָעִיף קָטָן ב, מָגֵן־אַבְרָהָם סִימָן תרח, סָעִיף קָטָן א, מִנְחַת־חִנּוּךְ רלט, וְכֵן כָּתַב בַּחֲתָם־סוֹפֵר בֵּיצָה ל) אֲבָל

בְּסָפֵק אֲפִלּוּ בְּאִסּוּר דְּרַבָּנָן צָרִיךְ לְמִחוֹת (לְבוּשֵׁי שְׁרָד שָׁם שֶׁכֵּן מוּכָח בְּרֹא״שׁ וְכֵן בְּשֻׁלְחַן־עָרוּךְ הַגְּרַ״ז ד, וְכֵן כָּתַב בְּבִרְכֵי־יוֹסֵף מַמְתְּחִי״ט. וקצה״מ ה, וְעָרוּךְ־הַשֻּׁלְחָן ו).

(ג) אִם הַחוֹטֵא מְזִיד גַּם אִם לֹא יִשְׁמַע לוֹ חַיָּב לְהוֹכִיחוֹ עַד שֶׁיִּנּוֹף בּוֹ הַחוֹטֵא וְאִם לָאו עוֹבֵר עַל מִצְוַת עֲשֵׂה דְּהוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ (דִּבְרֵי מְנַחֵם סִימָן תרח בְּשֵׁם הָעִטּוּר וְרִיטְבָ״א, מָגֵן־אַבְרָהָם תרח סָעִיף קָטָן ג, מִשְׁה־אֶפְרַיִם ח, עָרוּךְ־הַשֻּׁלְחָן ז, מִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ה, גר״ר אֹרַח־חַיִּים כְּלָל ג, סָעִיף סו) .

(ד) עֲבֵרוֹת שֶׁבְּגָלוּי יוֹכִיחֵנּוּ מִיָּד שֶׁלֹּא יִתְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם (שָׁם) .

(ה) בְּשִׁיטָה מְקֻבֶּצֶת עַל בֵּיצָה (רֹישׁ פֶּרֶק הַמֵּבִיא) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: הָעִיד הָרִיטְבָ״א זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּשֵׁם רַב גָּדוֹל מֵאֲשֶׁכְּנַזִּים שֶׁהֵעִיד בְּשֵׁם רַבּוֹתָיו הַצָּרְפָתִים וּמִכֻּלָּם ר״י וּמַהַר״ם מֵרוֹטֶנְבּוּרְג שֶׁלֹּא נֶאֶמְרוּ דְּבָרִים הַלָּלוּ לְחַלֵּק בֵּין אִסּוּר תּוֹרָה לְדַרַבָּנָן אֶלָּא לְדוֹרוֹתָם אֲבָל בַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁמְּכֻלִּין בְּכַמָּה דְּבָרִים רָאוּי לַעֲשׂוֹת סְיָג לַתּוֹרָה וַאֲפִלּוּ בְּדַרַבָּנָן מָחִינַן וְכֵן נֶהֱגוּ לְהוֹ עַד דְּלָא לְעֻבְרוּ לֹא בְּשׁוֹגֵג וְלֹא בְּמֵזִיד וְשֵׁכֵן הוּא בְּמִדְרַשׁ יְרוּשָׁלְמִי וְהַדָּבָר נִרְאֶה נָכוֹן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ (מוּבָא בְּמַחֲצִית־הַשֶּׁקֶל תרח ג, וּבְשו״ת כְּתַב־סוֹפֵר סִימָן נז, עַיֵּן שָׁם) .

(ו) אַף־עַל־גַּב שֶׁיֵּשׁ מְלַמְּדִין זְכוּת עַל שֶׁאֵין מוֹחִין בְּעוֹבְרֵי עֲבֵרָה דְּחוֹשְׁשִׁין לְסַכָּנָה שֶׁיַּעֲמְדוּ עַל גּוּפֵנוּ וּמְאַדְּנוּ, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין חֲשַׁשׁ סַכָּנָה אַדְּרַבָּה יֵשׁ לְהַחֲמִיר יוֹתֵר בְּחֹרוֹתֵינוּ (מַחֲצִית־הַשֶּׁקֶל שָׁם בְּשֵׁם הָרִיטְבָ״א) .

(ז) מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין נֶאֱמְרָה דַּוְקָא אִם אֵינוֹ בְּפַרְהֶסְיָא, אֲבָל אִם הָוֵי בְּפַרְהֶסְיָא דַּיֵּשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁאֲחֵרִים יִלְמְדוּ מִמֶּנּוּ חַיָּבִין לְמַחוֹת אַף מִדְּרַבָּנָן (חָכְמַת שְׁלֹמֹה לְרַבֵּנוּ שְׁלֹמֹה קְלוּגֶר אֹרַח־חַיִּים תר״ח, וְנִרְאֶה דְּעַל זֶה כִּוֵּן בְּסֵפֶר חֲסִידִים הַנ״ל אות א) .

(ח) הָרִיטְבָ״א (מכות כ.) דְּהָא דְּאָמְרִינַן מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְכוּ׳ דַּוְקָא בְּעֲשֵׂה לֹא בְּאִסּוּר לֹא תַעֲשֶׂה (מוּבָא גַּם בְּסֵפֶר מִלֵּי חֲסִידוּתָא לְגָאוֹן הַקָּדוֹשׁ בְּעַל דַּעַת־קְדוֹשִׁים סִימָן א, וְכָתַב דְּאוּלַי יֵשׁ לַחֲשׁ לִדְבָרָיו) .

(ט) מִי שֶׁבְּיָדוֹ לִמְחוֹת בְּחִזְקַת הַיָּד שֶׁבְּעַל־כָּרְחָם צְרִיכִין לִשְׁמֹעַ לוֹ לֹא שָׁנִינוּ מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְכוּ׳ (מִשְׁה־אֶפְרַיִם סִימָן תרח אות ד) .

(י) בְּסָפֵק אִם יִשְׁמְעוּ מוֹכִיחַ לָרַבִּים בָּרַבִּים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה חִלּוּל הַשֵּׁם כְּשֶׁשּׁוֹתֵק בָּרַבִּים (פְּרִי־מִגְדִּים – מִשְׁבְּצוֹת זָהָב סָעִיף קָטָן ב) .

(יא) לֹא אָמְרִינַן מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין אֶלָּא בְּמָקוֹם רְשׁוּת אֲבָל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת לֹא (מָגֵן־אַבְרָהָם רסג סָעִיף קָטָן ל, בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים) .

(יב) בְּשו״ת תַּשְׁבֵּ״ץ (חֵלֶק ב, סִימָן מז) דַּוְקָא הֵיכָא שֶׁכְּלֵי עַלְמָא נִכְשָׁלִים אֲבָל אִם אֵיזֶה יְחִידִים מְקַלְקְלִים אִי שְׁתְקוּ רַבָּנָן יִלְמְדוּ וְיִנָּהֲגוּ כָּךְ צָרִיךְ לְמַחוֹת – מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ אֵלּוּ הַמּוּעָטִים מְזִידִין וְלֹא יִכָּשְׁלוּ בָּהֶם רַבִּים עַד כָּאן.

(יג) בְּחִדּוּשֵׁי חֲתַם־סוֹפֵר (בֵּיצָה ל.) הֵבִיא דִּבְרֵי שו״ת תַּשְׁבֵּ״ץ הַנ״ל (בְּאוֹת יב) וְכָתַב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(יד) בְּסֵפֶר נֶחְמָד לְמַרְאֶה (חֵלֶק א, דַּף יב, עַמּוּד ד) דְּאִם רוֹאֶה אָדָם לְאֶחָד שֶׁחוֹטֵא חַיָּב לְהוֹכִיחוֹ אֲפִלּוּ בְּסָפֵק יְקַבְּלוֹ וְאֵין לַחוֹשׁ לְמוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְכוּ׳. (טו) אַף בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הֶתֵּר מְנִיעַת תּוֹכָחָה מִטַּעַם כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת (בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ פֶּגֶם וּבְזָיוֹן גָּדוֹל) מִכָּל מָקוֹם אִם הוּא דָּבָר הַנּוֹהֵג יוֹם וְיוֹם וְהַלָּה יַעֲבֹר אִסּוּר כָּל הַיָּמִים אֵין כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת חוֹחָה אִסּוּר כָּל הַיָּמִים (שו״ת נוֹדַע בִּיהוּדָה, מַהֲדוּרָא קַמָּא, סִימָן לה) .

(טז) בְּסֵפֶר עֲקֵדַת יִצְחָק (פָּרָשַׁת וַיֵּרָא, שַׁעַר כ) דְּהַחוֹטֵא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל בַּסֵּתֶר וְשֹׁלֵא לְדַעַת הָרַבִּים וּבְרַשׁוּת בֵּית־דִּין חַטָּאת יָחִיד הוּא... אָמְנָם הַחוֹטֵא הַקָּטָן כְּשֶׁיַּסְכִּימוּ

עָלָיו דַּעַת הָרַבִּים וְהַדַּת נִתְּנָה בְּבָתֵּי־דִינֵיהֶם שֶׁלֹּא לְמָחוֹת בּוֹ הִנֵּה הוּא זָמָה וָעָוֹן פְּלִילִי וְחַטַּאת הַקָּהָל כֻּלּוֹ וְלֹא נִתַּן לְמְחִילָה... מוּטָב שֶׁיִּכָּרֵתוּ אוֹ יִשָּׂרְפוּ אוֹ יִפָּקְלוּ הַחַטָּאִים הָהֵם בְּנַפְשׁוֹתָם מִשֶּׁיִּתְעַקֵּר אוֹת אַחַת מֵהַתּוֹרָה בְּהַסְכָּמַת הָרַבִּים, עַד כָּאן.

(יז) כָּתַב הָרַמְבַּ״ם (בְּסֵפֶר מוֹרֵה נְבוּכִים, חֵלֶק ג, פֶּרֶק כט) בְּעִנְיַן מוּסָר שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לִבְנֵי דּוֹרוֹ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אֵין סָפֵק אֶצְלִי שֶׁהוּא (אַבְרָהָם אָבִינוּ) עָלָיו הַשָּׁלוֹם כַּאֲשֶׁר חָלַק עַל דַּעַת בְּנֵי־אָדָם כֻּלָּם שֶׁהָיוּ מְכַלְכְּלִים וּמְנַנִּים וּמְכַוְּנִים אוֹתוֹ הַתּוֹעִים הָהֵם, וְכַאֲשֶׁר סָבַל הַכֹּל בַּעֲבוּר הַשֵּׁם וְכֵן הַדִּין לַעֲשׂוֹת לִכְבוֹדוֹ, עַד כָּאן לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ.

(יח) מִי שֶׁאֵינוֹ מַחֲזִיק בְּמַחְלֹקֶת עַל הַמִּתְיַצְּבִים עַל דֶּרֶךְ לֹא טוֹב וּמוֹשְׁכִין הָעָוֹן גַּעֲנָשׁ מַפְשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם וְעוֹבֵר בְּלָאו שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא (שַׁעֲרֵי־תְּשׁוּבָה לְרַבֵּנוּ יוֹנָה, שַׁעַר ג, סִימָן נט; חֲרֵדִים מִצְוֹת לֹא תֵעָשֶׂה, פֶּרֶק ד, סִימָן מב).

(יט) רַק יָחִיד אוֹ צִבּוּר שֶׁמַּכִּירִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְיוֹדְעִין בּוֹ שֶׁהוּא בַּחֲזָקָה זוֹ שֶׁלֹּא יְקַבֵּל תּוֹכָחָה אֲז אָסוּר לְהוֹכִיחָם אֲבָל בַּמֶּה שֶׁנּוֹגֵעַ לְכָלָל יִשְׂרָאֵל כֻּלּוֹ אוֹ רֻבּוֹ אוֹ אֲפִלּוּ סְתָם חֵלֶק גָּדוֹל מִכָּלָל יִשְׂרָאֵל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֵידַע בְּבֵרוּר אִם לֹא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם תְּמִימֵי דֶּרֶךְ שֶׁרְאוּיִין לְקַבֵּל תּוֹכָחָה וְלִפְעָמִים נִכְנָסִין הַדְּבָרִים בְּכַמָּה מֵהֶם וְעוֹשִׂים רֹשֶׁם בְּלִבָּם לְהַפְכָּם אֶל הַטּוֹב, וְעַל־כֵּן אָמְרָה (מִדַּת־הַדִּין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא) לִפְנֵיהֶם מִי גָּלוּיז כְּלוּמַר, הֲלוֹא לֹא נִגְלָה לָהֶם בְּחִינַת כָּל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל אוּלַי יִמְצְאוּן אֵיזֶה אֲנָשִׁים שֶׁתּוֹעִיל לָהֶם הַתּוֹכָחָה (נִיאוֹל מֹשֶׁה בְּהַקְדָּמָה, דֶּרֶךְ יג).

(כ) מַה דִּקְיָמָא לָן (בְּסִימָן תר״ח רַמ״א סָעִיף ב) דְּדָבָר הַמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה לֹא אָמְרִינַן בֵּהּ ״מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין״, לָאו דַּוְקָא מְפֹרָשׁ מַמָּשׁ פְּעֻלָּה זוֹ אֶלָּא כָּל שֶׁעִקַּר הָאִסּוּר מִזְּכָר בַּתּוֹרָה אַף־עַל־גַּב שֶׁפְּרוּשׁוֹ בָּא בְּדִבְרֵי חֲכָמִים (כֵּן נִרְאֶה בְּרַ״ן שַׁבָּת עב: דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְהַמּוֹצִיא, וְכֵן כָּתַב מַהֲרַ״שָׁ״ק בְּקִנְאַת סוֹפְרִים דֶּרֶךְ ו:, מהרי״ע בְּגִלְיוֹנֵי הַשַּׁ״ס שַׁבָּת קמח: וּבְשׁוּ״ת גּוּר״ר כְּלָל ג סִימָן טו, קוֹבֵץ עַל יַד הִלְכוֹת יוֹם־טוֹב פֶּרֶק א הֲלָכָה ו, בְּנֵי יְהוּדָה דֶּרֶךְ סו: וְעַיֵּן עוֹד בְּחָוּוֹת יָאִיר קסד, וְשׁוּ״ת בְּנְיַן עוֹלָם סִימָן לב).

(כא) אִם רוֹאֶה חֲבֵרוֹ עוֹשֶׂה אִסּוּר דְּרַבָּנָן מֻחְמַת חֶסְרוֹן יְדִיעָה חַיָּב לְהוֹדִיעוֹ וּלְהַפְרִישׁוֹ מֵאִסּוּרָא, וְכָל אִסּוּרֵי דְּרַבָּנָן בַּכְּלָל, בֵּין אִסּוּר גָּמוּר בֵּין שֶׁהוּא מְשׁוּם גְּזֵרָה (חִיד״א בְּשִׁיר״ב תמת, וְחַיִּים שְׁאֵל חֵלֶק ב לא, שַׁעֲרֵי־תְּשׁוּבָה תמח טו, פִּתְחֵי־תְּשׁוּבָה יוֹרֶה־דֵּעָה רי קיט, וּבְסִימָן שׁג, שִׁיבַת צִיּוֹן סִימָן סז, בֵּית־יְהוּדָה יוֹרֶה־דֵּעָה יז).

(כב) הֶתֵּר שֶׁל מוּטָב יִהְיוּ שׁוֹגְגִין וְכוּ׳ רַק לְפִטּוּר מֵעֹנֶשׁ מִיתָה אֲבָל חִיּוּבָא אִיכָּא לְמָחוֹת בָּהֶם (בִּרְכֵּי־יוֹסֵף תרח ד, וּבְיָעִיר אוֹן מְעֹרֶרֶת אוֹת ה״ן בְּעַיִן זֶה בְּשׁ״וּ סמ״ג). וְעַיֵּן דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ הִלְכוֹת דֵּעוֹת פֶּרֶק ו, שֶׁבְּאֵר שִׁיטָה זוֹ.

(כג) אֲבָל דַּיָּן הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא הוֹרָאָה לֹא אָמְרִינַן מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וּמְחַיֵּב לְמָחוֹת (אַבְרָהָם אֶזְכֹּר לְמַהֲרַא״פ דֶּרֶךְ כט אוֹת ג, בְּשֵׁם מַעֲרֶכֶת לֵב חֵלֶק ב, דְּרוּשׁ נא).

פֶּרֶק יד
דִּינִים שֶׁצְּרִיכִים לְזָהֳרָה

אַזְהָרוֹת הַפְּרָטִיִּים הֶכְרְחִיִּים

(א) אַזְהָרָה לַשַּׁ״ץ שֶׁלֹּא יֹאמַר הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן מוֹדִים בְּנֻשִׁימָה אַחַת רַק יַפְסִיק כְּשִׁעוּר שֶׁיַּעֲנוּ הַצִּבּוּר אָמֵן וְכֵן כָּל הַבְּרָכוֹת הַסְּמוּכוֹת זֶה לָזֶה.

(ב) אַזְהָרָה לַצִּבּוּר שֶׁיַּעֲנוּ אָמֵן אַחַר בִּרְכַּת מְחַיֵּה הַמֵּתִים. וְכֵן אַחַר הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן, וְאַחַר וּפְרֹשׂ עָלֵינוּ וְכוּ׳ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם בְּלֵיל שַׁבָּת וְיוֹם־טוֹב, הֵם שְׁלֹשָׁה אָמֵנִים גְּדוֹלִים עַיֵּן בַּסֵּפֶר הַזֶּה אוֹת נז.

(ג) בַּקָּדִישׁ יֹאמְרוּ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ תַּחַת הַבַּיִת קָמֵץ וְתַחַת הָרֵישׁ פַּתָּח וְלֹא יֹאמְרוּ מְבָרַךְ בְּצֵירֵי תַּחַת הָרֵישׁ, עַיֵּן בַּסֵּפֶר הַזֶּה אוֹת מג.

(ד) אַזְהָרָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּשֶׁבָּא לְבֵית־הַכְּנֶסֶת בְּעֵת חֲזָרַת הַשַּׁ״ץ הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה אָסוּר לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא אֵינוֹ מִתְפַּלֵּל עוֹד בְּמִנְיָן זֶה אוֹ שֶׁהוּא כְּבָר הִתְפַּלֵּל. וְעוֹד יִקָּחוּ רְאָיָה וּמוֹסָר אִם יֵשׁ לְאִישׁ אֶחָד דִּין וּמִשְׁפָּט בְּעַרְכָּאוֹתֵיהֶם הֵן דִּינֵי מָמוֹנוֹת וְהֵן שֶׁאָר דְּבָרִים לִפְנֵי שַׂר הַשּׁוֹפֵט וְיֵשׁ שָׁם כַּמָּה וְכַמָּה אֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם גַּם־כֵּן טָארְמִינְען בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְלִפְעָמִים צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַמְתִּין שָׁעָה אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם עַד שֶׁיִּקְרָא לוֹ שַׂר הַשּׁוֹפֵט וְעוֹמֵד שָׁם בְּאֵימָה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ יֵצֵא דִּינוֹ. הָאִם יִרְהַב בְּנַפְשׁוֹ עֹז וְיַעֲז פָּנָיו קֹדֶם שֶׁקָּרָא לוֹ הַשּׁוֹפֵט וְיֹאמַר הֲלוֹא אֵין עוֹד טָעֶרְמִין שֶׁלִּי וְיִדַּבֵּר שָׁם בְּקוֹלִי קוֹלוֹת וִיבַלְבֵּל אֶת הַשַּׂר הַשּׁוֹפֵט הֲלוֹא עָנוּשׁ יֵעָנֵשׁ. וּמִכָּל־שֶׁכֵּן בְּבוֹאֵנוּ לְבֵית־קָדְשֵׁנוּ בְּעֵת הַתְּפִלָּה וּמְבַלְבְּלִים אֶת הַשַּׁ״ץ וְאֶת כָּל הַשּׁוֹמְעִים וְאֵינָם יְכוֹלִים לְכַוֵּן וְלַעֲנוֹת אָמֵן וְלֹא דַּי שֶׁהֵם בְּעַצְמָם אֵינָם שׁוֹמְעִים וְאֵינָם עוֹנִים אָמֵן רַק מְבַלְבְּלִים עוֹד אֲחֵרִים עִמָּהֶם עַל־כֵּן צָרִיךְ לְזָהֳרָה מְאֹד.

(ה) שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ תְּהִלִּים וּמַעֲמָדוֹת בֶּחָזָרַת הַשַּׁ״ץ הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וְלֹא יִלְמַד, עַיֵּן בַּסֵּפֶר הַזֶּה אוֹת לג, מה, מז, נו.

(ו) שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּשָׁעַת אֲמִירַת הַקָּדִישׁ הֵן הַקָּדִישׁ שֶׁיֹּאמַר הַשַּׁ״ץ וְהֵן הַקָּדִישׁ שֶׁיֹּאמְרוּ הַיְחִידִים וְצָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד בָּעֲנִיַּת הַקָּדִישׁ וְהַשּׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ עוֹנֶה הוּא בִּנְדוּי אַרְבָּעִים יוֹם וְיֵשׁ יוֹתֵר מִצְוָה בָּעֲנִיַּת הַקָּדִישׁ מִבָּעֲנִיַּת הַקְּדֻשָּׁה (תַּנְיָא, חֵלֶק אֹרַח־חַיִּים, סִימָן נו, סָעִיף א).

(ז) וְהוּא פָּשׁוּט כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין צִבּוּר אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית־הַמִּדְרָשׁ אֲפִלּוּ בְּבַיִת יָחִיד הֵינוּ אֲצֶל הֶחָתָן אוֹ עַל בְּרִית מִילָה אוֹ עַל אֵיזֶה אֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה הָאִסּוּר בְּמָקוֹמוֹ עוֹמֵד וְאָסוּר לְדַבֵּר בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה. וְלֹא כְּמוֹ שֶׁסּוֹבְרִים הֲמוֹנֵי עָם דְּהָאִסּוּר אֵינוֹ שַׁיָּךְ רַק בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת. רַק הַחִלּוּק הוּא בֵּין בֵּית־הַכְּנֶסֶת וּבֵית־הַמִּדְרָשׁ לְבַיִת יָחִיד שֶׁמִּתְפַּלְּלִין שָׁם כִּי בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וּבְבֵית־הַמִּדְרָשׁ הָאִסּוּר כָּל הַיּוֹם אֲפִלּוּ אַחַר הַתְּפִלָּה, אֲבָל בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה וּבַחֲזָרַת הַשַּׁ״ץ הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה אֵין שׁוּם חִלּוּק.

(ח) בִּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ יַדְגִּישׁ הַיִּטֵּב הָעַיִן בְּפַתַּח ״בַּעַל״ שֶׁלֹּא יַחֲטֹף שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּעַ חַס וְשָׁלוֹם כַּל.

(ט) הַקּוֹרְאִים בַּתּוֹרָה וְעוֹנִים אָמֵן אַחַר הַמְבָרֵךְ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה יַעֲנוּ תֵּכֶף אַחַר הַמְבָרֵךְ סִיּוּם הַבְּרָכָה אָמֵן כִּי רְאִיתִי הַרְבֵּה קוֹרְאִים בַּתּוֹרָה מַחְפְּשִׂ קֹדֶם מְקוֹם הַתְּחָלַת הַקְּרִיאָה וּמַתְחִיל אָמֵן עִם הַקְּרִיאָה בְּיַחַד וְנִרְאֶה בְּעֵינֵיהֶם שֶׁהָאָמֵן שַׁיָּךְ עַל הַקְּרִיאָה וְלֹא עַל הַבְּרָכָה וְטָעוּת בְּיָדָם כִּי אָמֵן שַׁיָּךְ עַל הַבְּרָכָה וְאִם מַמְתִּין כָּל־כָּךְ הוּא אָמֵן יְתוֹמָה עַל־כֵּן יִזָּהֲרוּ בָּזֶה.

(י) וְכֵן הָעוֹנִים אָמֵן אַחַר הַשַּׁ״ץ יִזָּהֲרוּ שֶׁלֹּא יַעֲנוּ אָמֵן עַד אַחַר גְּמַר כָּל סִיּוּם הַבְּרָכָה וְלֹא קֹדֶם כִּי הוּא אָמֵן חֲטוּפָה כִּי רְאִיתִי הַרְבֵּה

עוֹנִים אָמֵן קֹדֶם סִיּוּם הַבְּרָכָה וּבִפְרָט בְּיוֹם־טוֹב כְּשֶׁהַשַּׁ״צ מְסַיֵּם הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם, וּמַאֲרִיךְ קְצָת בְּנִגּוּן יוֹם־טוֹב, עוֹנִים תֵּכֶף אָמֵן קֹדֶם סִיּוּם שַׁ״צ הַבְּרָכָה עַל־כֵּן יִזָּהֲרוּ מְאֹד.

(יא) הַשַּׁ״ץ יְסַיֵּם גָּאַל יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל רָם, לְא מִבָּעְיָא לְדַעַת הָרַמַ״א (סימן קיא) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמֻּתָּר לַעֲנוֹת אָמֵן עַל גָּאַל יִשְׂרָאֵל, וְכֵן הַמָּגֵן־אַבְרָהָם (סְעִיף קְטָן ב) כָּתַב לַעֲנוֹת אָמֵן, וְכֵן כָּתַב בַּלְּבוּשׁ עַל־פִּי הַקַּבָּלָה, עַיֵּן שָׁם, צָרִיךְ לְסַיֵּם הַבְּרָכָה בְּקוֹל רָם. וְאֶפְלוּ לְדַעַת הַמְחַבֵּר שֶׁאוֹסֵר מִשּׁוּם הֶפְסֵק אַף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה אֲנָשִׁים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת שֶׁאֵינָם מִתְפַּלְּלִים עוֹד אוֹ שֶׁכְּבָר הִתְפַּלְּלוּ וּמֻתָּר לָהֶם לַעֲנוֹת אָמֵן וְאִם אֵינוֹ מְסַיֵּם בְּקוֹל רָם הַשַּׁ״צ מְבַטֵּל מִלַּעֲנוֹת אָמֵן גָּדוֹל כָּזֶה.

(יב) הַשַּׁ״צ יֹאמַר מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְךָ עַד גְּמִירָא בְּקוֹל רָם וְלֹא כְּאוֹתָן שֶׁמְּסַיְּמִין רַק וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַּמּוּ חֲסָדֶיךָ וּמֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ כִּי חֶכְמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה תִּקְנוּ שֶׁיַּחֲזוֹר הַשַּׁ״ץ הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה לְהוֹצִיא מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהִתְפַּלֵּל וּמַה גְּרַע בְּרָכָה זוֹ מִכֻּלָּם וּמֵעֲקַר תַּקָּנַת חֲכָמִים. וְעוֹד, עַל מָה אוֹמֵר אַחַר־כָּךְ וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם וְכוּ׳ בִּשְׁלָמָא אִם אוֹמֵר כָּל הַשְּׁבָחִים וְהַתְּאָרִים לוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּקוֹל רָם אוֹמֵר אַחַר־כָּךְ וְעַל כֻּלָּם וְכוּ׳ עַל־כֵּן יִזָּהֲרוּ בָּזֶה.

(יג) בַּקְּדֻשָּׁה לֹא יֹאמְרוּ הַצִּבּוּר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ עַד שֶׁיִּסַּיֵּם הַשַּׁ״צ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר. וְכֵן בָּרוּךְ כְּבוֹד וְכוּ׳ עַד שֶׁיִּסַּיֵּם לְעַמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים. וְכֵן יִמְלֹךְ וְכוּ׳ עַד שֶׁיִּסַּיֵּם וּבְדִבְרֵי קְדֻשָּׁתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר. עַיֵּן שֻׁלְחָן־עָרוּךְ אֹרַח־חַיִּים סִימָן קכה סְעִיף א, מָגֵן־אַבְרָהָם סְעִיף קְטָן א, וּיְרֵאָה הַשַּׁ״צ לְסַיֵּם וְכוּ׳ סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן תתו.

(יד) בְּרֹאשׁ־הַשָּׁנָה בִּתְקִיעַת תשר״ת תש״ת תר״ת דְּמֵיָּשֵׁב לֹא יֹאמְרוּ יְהִי רָצוֹן עַד שֶׁיִּגְמֹר כָּל קוֹל הַתְּקִיעָה הָאַחֲרוֹנָה מֵהַסֵּדֶר וְכֵן הַיּוֹם הַרַת עוֹלָם בִּתְקִיעוֹת דְּמֵעֲמִיד (שֻׁלְחָן־עָרוּךְ אֹרַח־חַיִּים סִימָן תקפז סְעִיף ג, מָגֵן־אַבְרָהָם סְעִיף קְטָן ה) .

(טו) אַחַר הַחֲזָקָן בְּרֹאשׁ־הַשָּׁנָה וְיוֹם־הַכִּפּוּרִים וְיוֹם־טוֹב לֹא יֹאמְרוּ יְיֵשַׁר־כֹּחַ כֹּהֲנִים עַד אַחַר כָּל הַמְקַדֵּשׁ תִּתְקַבֵּל וּבִפְרָט בְּרֹאשׁ־הַשָּׁנָה הָוֵי הֶפְסֵק בַּתְּקִיעוֹת. (סֵפֶר הַפְּנִים)

פֶּרֶק טו

כַּוָּנַת עֲנִיַּת אָמֵן

וּמַחֲמַת שֶׁהָעִקָּר עֲנִיַּת אָמֵן הִיא הַכַּוָּנָה בְּכָל בְּרָכָה וּבְרָכָה הַשַּׁיָּךְ לָהּ בַּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת וַיֵּלֶךְ (אות כז בְּסֵפֶר הַזֶּה) וְלֹא עֲנִיַּת תֵּבַת אָמֵן בִּלְבָד, וְיֵשׁ בָּהֶם כַּמָּה חִלּוּקִים: א׳ בִּרְכַּת הַמִּצְוֹת. ב׳ בִּרְכַּת הַשִּׁיר וְהַשֶּׁבַח וְהוֹדָאָה. ג׳ בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין. ד׳ בִּרְכַּת הַשְּׁאֵלוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת. עַל־כֵּן הֶעְתַּקְתִּי מֵהַגָּהַת יֵשׁ נוֹחָלִין (בְּסֵפֶר הַזֶּה אות מד) בְּדַף מְיֻחָד שֶׁיְּהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד רָגִיל בּוֹ.

(א) בִּרְכַּת הַמִּצְוֹת כְּגוֹן בִּרְכַּת עַל נְטִילַת יָדַיִם וְצִיצִית וּתְפִלִּין וְסֻכָּה וְלוּלָב וְחַמֵּיהֶם כַּוָּנַת הָעוֹנֶה אָמֵן אַחַר הַמְבָרֵךְ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה הוּא הַשֵּׁם וְהַבְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ הַמְבָרֵךְ וַאֲנִי מַאֲמִין בָּהּ.

אָמַר הַמְחַבֵּר בְּכַוָּנַת בִּרְכַּת תְּפִלִּין אָמַר לִי הָרַב הַצַּדִּיק הַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב מֹשֶׁה אַייכִינְשְׁטַיִן אַב־בֵּית־הַדִּין דְּקָהִלַּת זִידִטְשׁוֹב שְׁלִיט״א הוּא גֶּבֶךְ רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ רַבִּי יִצְחָק אַיְזִיק מִזִּידִטְשׁוֹב זי״ע. לְפִי דַּעַת הַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ רַבִּי יִצְחָק הַלֵּוִי אָחִיו שֶׁל הַטּוּרֵי־זָהָב בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ אֹרַח־חַיִּים (סִימָן כה, סְעִיף קְטָן ו) הַטּוּרֵי־זָהָב הֶעְתִּיק

שָׁם תְּשׁוּבַת אָחִיו בַּאֲרִיכוּת. וְאָמַר שָׁם הַטַּעַם שְׁתֵּי בְּרָכוֹת לְהָנִיחַ וְעַל מִצְוַת מִפְּנֵי שִׁישׁ בְּכָל אֶחָד מֵהֶם שְׁנֵי עִנְיָנִים. הָאֶחָד הוּא גּוֹף הַמִּצְוָה שֶׁהִיא לְזָכְרוֹן לְהַאֲמִין מְצִיאוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִחוּדוֹ וִיצִיאַת מִצְרַיִם וְשִׁכָּר וְעֹנֶשׁ. וְאַף אִם הָיָה אוֹחֲזָהּ בְּיָדוֹ הָיָה אֶפְשָׁר לְקַיֵּם מִצְוָה זוֹ. וְעַל זֶה נִתְקְנָה בְּרָכַת עַל מִצְוַת תְּפִלִּין. וְהַשֵּׁנִי הוּא הֲנָחַת וּקְשִׁירַת תְּפִלִּין בִּמְקוֹמָהּ הַמְיֻחָד לָהּ כִּדְכְתִיב וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. וְעַל זֶה נִתְקְנָה בְּרָכַת לְהָנִיחַ תְּפִלִּין וְכוּ'. עַל־כֵּן צָרִיךְ הַמְבָרֵךְ וְהָעוֹנֶה אָמֵן לְכוֹן גַּם־כֵּן בִּשְׁתֵּי הַבְּרָכוֹת לִשְׁנֵי עִנְיָנִים אֵלּוּ. וְדִבְרֵי פִּי חָכָם חֵן.

(ב) בִּרְכַּת הַשִּׁיר וְהַשֶּׁבַח וְהוֹדָאָה לוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּגוֹן בִּרְכַּת אֱלֹהֵי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי, וּבִרְכַּת הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן וְדוֹמֵיהֶם הֵם הוֹדָאָה, יְכַוֵּן הָעוֹנֶה אָמֵן אֱמֶת הִיא הַבְּרָכָה וְהוֹדָאָה שֶׁבֵּרַךְ וְהוֹדָה הַמְבָרֵךְ כְּעַל טוֹב אֲשֶׁר גָּמָלָנוּ ה' וַאֲנִי מַאֲמִין וּמוֹדֶה בָּזֶה. וּכְגוֹן בִּרְכַּת אֲשֶׁר יָצַר, בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, יִשְׁתַּבַּח, וְכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁל שַׁחֲרִית, וְשֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת שִׁבְּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, וּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן וְדוֹמֵיהֶם, שֶׁהֵם שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל, הָעוֹנֶה אָמֵן אַחַר אֵלּוּ יְכַוֵּן גַּם־כֵּן כַּנִּזְכָּרֶת אֱמֶת הִיא הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁבַח שֶׁבֵּרַךְ הַמְבָרֵךְ וַאֲנִי מוֹדֶה וּמַאֲמִין שֶׁהַשְּׁבָחִים לוֹ יִתְבָּרַךְ יָאִים וְנָאִים.

(ג) בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין יְכַוֵּן הָעוֹנֶה אָמֵן אֱמֶת הוּא הַשֶּׁבַח וְהַבְּרָכָה; שֶׁבֵּרַךְ הַמְבָרֵךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא וְהִמְצִיא זֶה הַפְּרִי אוֹ זֶה הָעִנְיָן.

(ד) בִּרְכַּת הַשְּׁאֵלוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת כְּגוֹן אָמֵן אַחַר הַקְּדִישׁ וְאַחַר בִּרְכַּת רַחֵם וְהָרַחֲמָן בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן, וְזָכְרֵנוּ בִּיעָלֶה וְיָבוֹא, וְאַחַר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, וּבִבְרָכוֹת הָאֶמְצָעִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, וּבִרְכַּת רְצֵה, וְשִׂים שָׁלוֹם וְשָׁלוֹם רָב, כֻּלָּם בַּקָּשׁוֹת. יְכַוֵּן הָעוֹנֶה אָמֵן אַחַר הַמְבָרֵךְ וְהַמְבַקֵּשׁ יְהִי רָצוֹן שֶׁיֵּאָמְנוּ בַּקָּשׁוֹת הַמְבָרֵךְ וְהַמְבַקֵּשׁ וְשֶׁכֵּן יַעֲשֶׂה וְיָקִים ה' אֶת דְּבָרוֹ. עַד כָּאן מֵהַגָּהַת יֵשׁ נוֹחָלִין.

וּבְשֻׁלְחָן־עָרוּךְ אֹרַח־חַיִּים (סִימָן קכד, סָעִיף ו) שֶׁיְכַוֵּן בְּלִבּוֹ אֱמֶת הִיא הַבְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ הַמְבָרֵךְ וַאֲנִי מַאֲמִין בָּזֶה, עֲטֶרֶת זְקֵנִים. פְּרוּשׁ, כַּוָּנָה זוֹ יְכַוֵּן בְּכָל שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, אֲבָל בָּאֶמְצָעִיּוֹת יְכַוֵּן בְּאֶמֶן שְׁנֵי דְּבָרִים א' כַּוָּנָה הַנַּ"ל וְעוֹד יְכַוֵּן לוֹמַר וִיהִי רָצוֹן שֶׁכָּךְ יִתְאַמֵּן לְעֵינֵינוּ וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ שֶׁשְּׁאַלְנוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַצְּרָכִים שֶׁשָּׁאַל הַשַּׁ"צ הִנֵּה אֲנַחְנוּ מַחֲזִיקִים אוֹתָהּ שְׁאֵלָה וּמִתְפַּלְלִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּאָמְנוּ דִּבְרֵי הַבַּקָּשׁוֹת אֵלּוּ.

וּבְמַסֶּכֶת שַׁבָּת (קיט:) מַאי אֱמֶן·א"ל מֶ"לֶךְ נֶ"אֱמָן (תּוֹסָפוֹת) צָרִיךְ לְהָרְהֵר בּוֹ בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר אָמֵן. מוּבָא בַּסֵּפֶר הַזֶּה אוֹת לה.

(ה) פְּרִי־מְגַדִּים אֹרַח־חַיִּים סִימָן קכד: מַה שֶּׁכָּתַב הָרַב שֶׁיַּעֲמֹד כְּשֶׁשַּׁ"צ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה כֵּן הוּא מִנְהַג קַדְמוֹנֵינוּ, וְעַכְשָׁו בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים כָּל אֶחָד עוֹשֶׂה כְּפִי דַּעְתּוֹ וּמֵהֶם יוֹשְׁבִים וּמְשִׂיחִים. וְדַע דִּבְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לְשַׁ"צ מִדִּינָא אָסוּר לִישֵׁב כִּבְסִימָן קכ, לָא מִבָּעְיָא לְטוּרֵי־זָהָב (קכ ג) דְּמָקוֹם קָדֵשׁ אֲפִלּוּ לְטַעַם הַמְחַבֵּר מִכָּל מָקוֹם שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כְּכוֹפֵר וַאֲפִלּוּ לִסְמֹךְ מִמֵּשׁ כָּתַבְנוּ שָׁם דְּאָסוּר וַאֲנִי נִזְהָר מִזֶּה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַתָּה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים יוֹשְׁבִים וְעוֹמְדִים אֵצֶל הַשַּׁ"צ וּמְדַבְּרִים דְּבָרִים בְּטֵלִים רַחֲמָנָא לִצְלַן.

(ו) סֵפֶר הַנְּהָגַת אָדָם מֵהַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ מוֹרֵנוּ רַבִּי דָּוִד אוֹפְּנְהַיִם זְצַ"ל: אָסוּר לְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת בְּשַׁחֲרִית וּבְמִנְחָה עַד אַחַר עָלֵינוּ אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי־תוֹרָה.

(ז) רֵאשִׁית חָכְמָה (שַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה פֶּרֶק יד) : עוֹד צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּעוֹד שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וַאֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי־תוֹרָה אֶלָּא יְכַוֵּן לַעֲנוֹת אָמֵן עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה וִיהִיוּ אָזְנָיו לְמַה שֶּׁשַּׁ"צ מוֹצִיא מִפִּיו וְיִתֵּן עֵינָיו לְמַטָּה וְלִבּוֹ לְמַעְלָה כְּמוֹ בִּתְפִלָּתוֹ בְּלַחַשׁ מַמָּשׁ וְכוּ' וְכֵן מוּכָח מִכָּאן שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ חֲזָרַת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת עַל־יְדֵי שַׁ"צ אֵין לְשַׁנּוֹת וְלוֹמַר תְּפִלָּה אַחַת מִקְצָתָהּ בְּקוֹל רָם לוֹמַר הַקְּדֻשָּׁה, וּמִקְצָתָהּ בְּלַחַשׁ. כִּי תְּפִלָּה זוֹ אֵין

לָהּ מָקוֹם לֹא בְּלַחַשׁ וְלֹא בְּקוֹל רָם, וְלֹא נִמְצָא כָּזֶה לֹא בְּגִמָּרָא וְלֹא בַּזֹּהַר. וְכֵן מוֹכֵחַ גַּם־כֵּן בְּפָרָשַׁת וַיֵּלֶךְ (חי רפה) שֶׁצָּרִיךְ לְהְיוֹת בְּאָזְן קַשֶּׁבֶת לַעֲנוֹת אָמֵן עַל כָּל בְּרָכָה, שֶׁאָמַר עַל פָּסוּק (יְשַׁעְיָה כו, ב) שׁוֹמֵר אֱמוּנִים כְּלוֹמַר נָטִיר הַהוּא בְּרָכָה דַּאֲמַר הַהוּא מְבָרְךְ וּמְחַכֶּה לֵהּ לַאֲתָבָא אָמֵן כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ, נִשְׁמְתֵהּ סָלְקָא וּמְכָרְזִי קַמֵּהּ פְּתְחוּ שְׁעָרִים וְגוֹ'. וְאָמַר לְקַמֵּהּ תְּנָא כָּל מָאן דְּשָׁמַע מֵהַהוּא דְּמְבָרְךְ וְלָא אִתְבָּוֵן בְּאָמֵן, עָלֵהּ נֶאֱמַר (שְׁמוּאֵל־א ב) וּבְזֵי יְקַלּוּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מַלְאָכִי א) לָכֶם הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי. וּבְשַׁעְתָּא דְּאִצְטְרִיךְ מַאי עָנְשֵׁהּ כְּמָה דְּלָא פְּתַח בִּרְכָּאן לְעֵלָּא לָא פְּתְחִין לֵהּ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא כַּד נָפֵק מֵהַאי עָלְמָא מְכָרְזִי קַמֵּהּ וְאָמְרוּ טִרְקוּ גַּלֵּי קַמֵּהּ דִּפְלָנְיָא וְלָא לֵעוּל וְלָא תְּקַבְּלוּן לֵהּ יְיָ לֵהּ יְיָ לְנִשְׁמְתֵהּ עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעוֹד הָאֲרִיכוּ שָׁם בְּעָנְשׁוֹ, הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְיָעֵרִיךְ אִם עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה גָּדוֹל אִם עֲנִיַּת אָמֵן, וּבְלִי סָפֵק כִּי אֵינָם סוֹג אֶחָד בַּתְּפִלָּה כִּי דָּבָר בְּעִתּוֹ מַה טּוֹב.

וְנִרְאֶה לִי שֶׁעַל זֶה כִּוֵּן ר״י וְאָמַר אַשְׁרֵי מִי שֶׁעָמְלוֹ בַּתּוֹרָה וְעוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ, שֶׁיִּהְיֶה עָמְלוֹ בְּתוֹרָה נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ

(ח) בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ אוֹר יָשָׁר מֵהַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ הַמְקֻבָּל מַהַר״ם פָּאפְּרִישׁ זצוקללה״ה (עמוד הַצְּבוּעָה פֶּרֶק ט) : אָמְרוּ חַז״ל לָמָּה נִמְשְׁלוּ בָּתֵּי־כְנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת לְנְחָלִים דִּכְתִיב כִּנְחָלִים נָטָיוּ וְגוֹ', אֶלָּא מָה נְּחָלִים עוֹבְרִים בּוֹ בְּטֻמְאָה וְיוֹצְאִים מִשָּׁם בְּטָהֳרָה כָּךְ בָּתֵּי־כְנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת נִכְנָסִים לְשָׁם בְּכִתְמֵי עֲוֹנוֹת וּבָאִים לְתוֹכָם וּמִתְנַדִּים עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם וּמְבַקְּשִׁים רַחֲמִים וְחֶסֶד מֵאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁיִּמְחֹל עֲוֹנוֹתֵיהֶם וְאָז יוֹצְאִים בְּטָהֳרָה. כִּי בֵּית־הַכְּנֶסֶת נִקְרָא מִקְדָּשׁ מְעַט וְהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּתוֹכוֹ מֵרֹב אַהֲבַת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל שֶׁמְּצוּיִ אִתָּם תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּגָלוּתָם.

וְעַל־כֵּן טֶרֶם יִכָּנֵס לְבֵית־הַכְּנֶסֶת יָסִיר מֵעָלָיו הָרְהוּרִים רָעִים הַטּוֹרְדִים בְּכָל כַּוָּנַת הַתְּפִלָּה וְאַל יִכָּנֵס בְּמְהִירוּת בְּלִי יִשּׁוּב הַדַּעַת כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכָּנָס לְבֵיתוֹ אוֹ לְבֵית חֲבֵרוֹ אֶלָּא יַעֲמֹד מְעַט אֵצֶל הַפֶּתַח וְיִכָּנֵס מוֹרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ אֲשֶׁר קְדֻשָּׁתוֹ שׁוֹרָה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וּכְמוֹ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה וְגוֹ'. וְיִזָּכִיר זְכוּת אָבוֹת תְּחִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּבִזְכוּתָם תִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתָם. וְיִכָּנֵס בְּהַכְנָעָה וּבְמוֹרָה וּבְפַחַד וְיִשְׁתַּחֲוֶה נֶגֶד הַהֵיכָל בְּהַכְנָעַת הַלֵּב וְיִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנַת הַלֵּב כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בַּכָּתֵר שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מִתְפִּלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְלֹא יִנָּהֵג שׁוּם קַלּוּת בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת מִמּוֹרָא הַשְּׁכִינָה אֲשֶׁר שָׁם. וּרְאֵה גַּם רְאֵה הַקָּדוֹשׁ הָאֲרִ״י ז״ל לֹא הָיָה מֵרִים קוֹלוֹ אֲפִלּוּ בִּתְפִלָּתוֹ מִגֹּדֶל הַכְנָעָה וּפַחַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זוֹלֶת בְּשַׁבָּת הָיָה מֵרִים קוֹלוֹ מְעַט לְכָבוֹד שַׁבָּת.

(ט) וּמִכָּל־שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁאֵינָן מִעִנְיַן הַתְּפִלָּה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת. וְזֶה לְשׁוֹן הַזֹּהַר (פָּרָשַׁת תְּרוּמָה) מָאן דְּמִשְׁתָּעֵי בְּבֵי־כְנִישְׁתָּא יְיָ לֵהּ דְּאַחֲזִי פִּרוּדָא, יְיָ לֵהּ דְּגָרַע מֵהֵימְנוּתָא, יְיָ לֵהּ דִּלִּית לֵהּ חֵלְקָא בֵּאלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ הוּא לְאַחַר הַתְּפִלָּה עָדַיִן קְדֻשָּׁה שׁוֹרָה שָׁם, וּמִן דְּמַגְבִּיהַּ קוֹלוֹ בְּדְבָרִים שֶׁאֵינָם שַׁיָּכִים לַתְּפִלָּה וּלְשֶׁבַח הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא נוֹהֵג בְּזִיּוֹן בִּקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְגָרֵשׁ הַשְּׁכִינָה מִשָּׁם, וְעָלָיו הַשְּׁכִינָה צוֹעֶקֶת וְקוֹבֶלֶת נָתַנִי ה' בְּיִדֵי לֹא אוּכַל קוּם, וְאָז נֶאֱמַר עָלֶיהָ וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ, כִּי אֵין לָהּ דִּירַת מְנוּחָה בְּעֵת גִּלּוּיָהּ כִּי אִם בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, וּבַעֲבוּר זֶה שֶׁנָּתַן קוֹלוֹ בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כִּבְבָתֵּי־טַרְטְיָאוֹת וּבְדְבָרִים בְּטֵלִים מֵכְרַחַת הַשְּׁכִינָה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לָנוּד וּלְהִתְגָּרֵשׁ. אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר וּבֶן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ. וְעָנְשׁוֹ, שֶׁגַּם הוּא יִהְיֶה בְּיִדֵי אַכְזָרִיִּים אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא מָנוֹחַ וּמַרְגּוֹעַ לְנַפְשׁוֹ, רַחֲמָנָא לִשְׁזְבַן מֵעָנְשָׁא דִּילְהוֹן. לָכֵן בַּעַל נֶפֶשׁ יָחוּשׁ לְעַצְמוֹ, וְאָז תָּאִיר נִשְׁמָתוֹ בְּאוֹר הַחַיִּים אָמֵן סֶלָה, עַד כָּאן מֵהַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ הַנַּ״ל.

(י) וּמִכָּאן סְתִירָה גְּדוֹלָה לָאֲנָשִׁים הַמִּתְיָרִים לָהֶם הַהֶתֵּר כְּשֶׁהוּא בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וְהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים וְהוּא אֵינוֹ מִתְפַּלֵּל עוֹד בְּמִנְיָן זֶה אוֹ שֶׁהוּא כְּבָר הִתְפַּלֵּל, מְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁהַשַּׁ״ץ אוֹמֵר הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וְאוֹמֵר תַּרְוִיץ וְהֶתֵּר שֶׁאֵין זֶה מִנְיָן שֶׁלִּי. וְהֵרִי

מִבֹּאר בִּדְבָרֵי הַקְּדוּשׁ הַזֶּה אֲפִלּוּ לְאַחַר תְּפִלַּת הַצִּבּוּר כָּל הַיּוֹם קְדֻשָּׁה שׁוֹרָה שָׁם וּמָן דְּמַגְבִּיהַּ קוֹלוֹ וְכוּ' וּמִכָּל־שֶׁכֵּן בִּשְׁעַת תְּפִלַּת הַצִּבּוּר וּבְחֲזֶרַת הַשַּׁ"ץ הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהַהֶתֵּר הַמּוֹרֶה חֲטָאִים רַחֲמָנָא לִצְלָן.

(יא) שֻׁלְחָן עָרוּךְ יוֹרֶה־דֵּעָה (סִימָן רמו, סְעִיף יז) : אֵין מְשִׂיחִין בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ אֶלָּא בְּדִבְרֵי־תוֹרָה אֲפִלּוּ מִי שֶׁנִּתְעַטֵּשׁ אֵין אוֹמְרִים לוֹ רְפוּאָה בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ וּקְדֻשַּׁת בֵּית־הַמִּדְרָשׁ חָמוּרָה מִקְּדֻשַּׁת בֵּית־הַכְּנֶסֶת. וְעַיֵּן טוּרֵי זָהָב (סְעִיף קְטָן ו) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: כָּתוּב בְּפָרִישָׁה וְאִפְשָׁר שֶׁזֶּהוּ דּוֹקָא בִּימֵיהֶם שֶׁלֹּא רָאוּ מִסְפְּרֵיהֶם לַחוּץ כָּל־שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא הָיוּ מְשִׂיחִים אֶלָּא עֲכָשָׁו דִּבְלָאוּ הֵכִי אֵין נִזְהָרִים אוֹמְרִים רְפוּאָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְלֹא הָיָה לוֹ לִכְתֹּב דָּבָר זֶה לְבַדּוֹת אֶלָּא מִלְּבוֹ דְּאַף דְּמָצִינוּ בְּאֹרַח־חַיִּים (סִימָן פ) סְבָרָא זוֹ לְעִנְיַן חָתָן שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת־שְׁמַע עֲכָשָׁו כֵּיוָן שֶׁגַּם שְׁאָר בְּנֵי־אָדָם אֵינָם מְכֻוָּנִים הַיְנוּ מְשׁוּם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִזֶּה דָּבָר טוֹב שֶׁיִּקְרָא קְרִיאַת־שְׁמַע מַה שֶּׁאֵין כֵּן שֶׁיִּמְשֹׁךְ מִזֶּה דָּבָר מַגְנֶה שֶׁהַשּׁוֹמֵעַ סָבַר מִדֵּהֶתֵּרָה עֲכָשָׁו לוֹמַר רְפוּאָה הֶתֵּרָה הָרְצוּעָה וְיִשַּׁיֵּר גַּם־כֵּן שִׂיחָה בְּטֵלָה וּכְבָר אָנוּ מְזַהֲרִין בָּזֶה בְּעִנְיַן גַּחֶלִי רִתָּמִים חַס וְשָׁלוֹם עַל־כֵּן אֵין לְהַשְׁגִּיחַ

בָּזֶה לְהָקֵל, וְאַדְרַבָּה יֵשׁ לְהַחְמִיר עַל זֶה וְיִלְמַד עַל־נָחֹמֶר לֶאֱסֹר שִׂיחָה בְּטֵלָה, וְהַמַּרְבֶּה בִּכְבוֹד הַתּוֹרָה הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח וּמְכֻבָּד.

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהָיוּ אוֹנְסִין עַצְמָם מִן הַשִּׂחוֹק וּמִן הַשִּׂיחָה וְכוּ' וְיָדוּעַ מִן הַתִּקּוּנִים זֹהַר הַקָּדוֹשׁ הַמֶּלֶךְ סְתָם הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְהַמִּקְדָּשׁ מַעַט הוּא הֵיכַל הַמֶּלֶךְ הֵם הַבָּתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת, וּמִי הוּא זֶה שֶׁיִּרְהַב בְּנַפְשׁוֹ עַז שֶׁיְּדַבֵּר בְּבֵיתוֹ וּבְהֵיכָלוֹ דְּבָרִים שֶׁהֵם נֶגֶד רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה וּבְפָרָט בְּעֵת שֶׁאוֹמְרִים שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. רְאֵה זֶה מָצָאתִי בְּסִפְרֵי הָאֲרִיזַ"ל בְּכַוָּנַת הֲלִיכוֹת לְבֵית־הַכְּנֶסֶת וְיֹאמַר טֶרֶם שֶׁיִּכָּנֵס לְבֵית־הַכְּנֶסֶת פָּסוּק "בְּבֵית אֱלֹקִים נְהַלֵּךְ בְּרֶגֶשׁ" וְתִכְוֹן כִּי י־תבות נְ־הַלֵּךְ בְּ־רֶגֶשׁ הוּא שֵׁם יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה וְרֹאשֵׁי־תֵּבוֹת בְּ־בֵית אֱלֹקִים גִּימַטְרִיָּא שָׁלֹשׁ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שְׁלֹשָׁה מִחִין לְנַקְבָּא. גַּם תְּכַוֵּן "בְּרֶגֶשׁ" גִּימַטְרִיָּא אבגית"צ, הוּא שֵׁם הַחֵסֶד. וּבַחֶסֶד הַגָּדוֹל שֶׁלּוֹ יִתְבָּרַךְ אָנוּ נִכָּנָסִים לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית־כְּנֶסֶת הָאֵל יִתְבָּרַךְ לֹא שֶׁאָנוּ רְאוּיִים לְכָךְ. וּפְרוֹשׁ בְּרֶגֶשׁ שֶׁיַּרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ בְּבֵית מִי שֶׁהוּא נִכְנָס וְצָרִיךְ שֶׁיִּכָּנֵס בִּרְעָדָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

פֶּרֶק טז

בְּזְכוּת קְדֻשַּׁת בָּתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת נִגָּאֵל בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ

הָרוֹצֶה שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ צָרִיךְ לַעֲמֹד בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת בְּאֵימָה וּבִירָאָה בְּרֶתֶת וּבְזִיעַ כְּאָדָם הָעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ

(א) בְּסֵפֶר מַעֲלוֹת הַמִּדּוֹת (וְהָרִאשִׁית־חָכְמָה מְבִיאוֹ) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: בְּנֵי צְאוּ וּרְאוּ כַּמָּה גָּדוֹל הַמִּתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, שֶׁכָּךְ אָמְרוּ חַז"ל כָּל הַמִּתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כְּאִלּוּ מַקִּיפוֹ חוֹמָה שֶׁל בַּרְזֶל וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁתְּפִלָּתוֹ מִתְקַבֶּלֶת לְרָצוֹן כְּאִלּוּ הִקְרִיב מִנְחָה טְהוֹרָה כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר כַּאֲשֶׁר יְבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְחָה וְגוֹ' וְכָל הַמַּשְׁכִּים וּמַעֲרִיב לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כְּאִלּוּ מְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ וְגוֹ' וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּזְכוּת בָּתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת, דְּתָנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ כָּל יוֹם וְיוֹם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה יוֹרְדִין מִלְּפָנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְחַבֵּל אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁאִלְמָלֵא בָּתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת שֶׁהֵן יוֹשְׁבִין וְעוֹסְקִין בָּהֶן בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת הָיוּ מְחַבְּלִין אוֹתוֹ מִיָּד, שֶׁנֶּאֱמַר מִדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ וְגוֹ' הוֹאִיל וּבָתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת חֲבִיבִין כָּל־כָּךְ לִפְנֵי

הַמָּקוֹם שֶׁמְּשָׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכָן וּקְרָאָן מִקְדָּשׁ מְעַט עַל־כֵּן צָרִיךְ לוֹ לָאָדָם לַעֲמֹד בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת בְּאֵימָה וּבִירְאָה בְּרִתֵּת וּבְזִיעַ וּבְדַעַת נוֹחָה כְּאָדָם הָעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כְּדֵי שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ לְרָצוֹן לִפְנֵי הַמָּקוֹם וְאַל יִכְנֹס בְּתוֹכָהּ מִתּוֹךְ קַלּוּת־רֹאשׁ וְעַזּוּת־פָּנִים וּפְרִיצוּת וּמִתְקוֹטֵט שָׁם עִם הַבְּרִיּוֹת שֶׁאִם עָשָׂה כֵּן נוֹחַ לוֹ שֶׁלֹּא הָלַךְ שָׁם לְהִתְפַּלֵּל וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁגּוֹרֵם לַשְּׁכִינָה שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִיִּשְׂרָאֵל וְגוֹרֵם לָהֶם לְכָתֵּי־כְנֵסִיּוֹת שֶׁיֶּחֱרְבוּ כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר לִכּוֹ אֶל מְקוֹמִי אֲשֶׁר בְּשִׁילֹה וּרְאוּ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לוֹ מִפְּנֵי רָעוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל, אִם בְּמִשְׁכַּן שִׁילֹה נֶאֱמַר כֵּן כָּל־שֶׁכֵּן בְּבָתֵּי־כְנֵסִיּוֹת.

(ב) לָכֵן בָּנֵי הוֹאִיל שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָפֵץ בִּתְפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּבְיוֹתֵר מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּבָתֵּי־כְנֵסִיּוֹת עִם הַצִּבּוּר, כְּשֶׁתָּקוּמוּ מִמִּטּוֹתֵיכֶם הֱווּ זְהִירִין וּזְרִיזִין לְנַקּוֹת עַצְמְכֶם מִכָּל סָמְאָה וְטִנּוּף וְתֵלְכוּ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת וּתְפַנּוּ לְבַבְכֶם מִכָּל שֶׁאֵר הָעִנְיָנִים וְהָעֲסָקִים וּשְׁאָר הַבְלֵי הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יַטְרִידוּ אֶתְכֶם הַמַּחֲשָׁבוֹת וְיַבַלְבְּלוּ אֶתְכֶם בִּתְפִלּוֹתֵיכֶם. וְהִשְׁתַּדְּלוּ לְהִתְפַּלֵּל כָּל תְּפִלּוֹתֵיכֶם בְּעוֹנָתָן וְסִדְרָן תִּקְרְאוּ קְרִיאַת־שְׁמַע שַׁחֲרִית וְעַרְבִית בְּעוֹנָתָהּ כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תְּפִלּוֹתֵיכֶם לְרָצוֹן וְתִזְכּוּ לִרְאוֹת בִּמְהֵרָה בִּיאַת מָשִׁיחַ כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְגוֹ', לְמַעַן רַחֲמָיו יִשְׁמַע אֶת קוֹלֵנוּ וְיִקַּבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ אָמֵן.

(נ) בְּסֵפֶר יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ הָעֲבוֹדָה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אַחַר הַתְּפִלָּה בְּלַחַשׁ יָכִין הָאָדָם עַצְמוֹ לִשְׁמֹעַ הַתְּפִלָּה בְּהַחָזַרַת הַשַּׁ״ץ וְיִזָּהֵר מְאֹד לִשְׁמֹר מַחְשַׁבְתּוֹ מֵהֶרְהוּרִים בְּטֵלִים רַחֲמָנָא לְצַלַּן רַק לִשְׁמֹעַ תְּבוֹת הַשַּׁ״צ וְיִכַּוֵּן בָּהֶם כַּוָּנַת הַתְּפִלָּה מַמָּשׁ כְּאִלּוּ מִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ וְיֶחְשֹׁב לוֹ כְּאִלּוּ הִתְפַּלֵּל עוֹד שׁוּב שֵׁנִית וּבַעֲנִיַּת אָמֵן עַל בִּרְכַּת הַשַּׁ״צ יֶחְשֹׁב לוֹ גַּם־כֵּן לִתְפִלָּה, וְכֵן כָּתַב הָאַבּוּדְרַהַ״ם שֶׁהַמִּתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר נוֹטֵל שָׂכָר עַל שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת שָׂכָר תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ וּשְׂכַר שְׁמִיעָתָן מֵהַשַּׁ״צ וּשְׂכַר עֲנִיַּת אָמֵן כִּי גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ד) וְיִזָּהֵר הָאָדָם מְאֹד מְאֹד בַּעֲנִיַּת אָמֵן כִּי לְפוּם גַּמְלָא גְּמִילוּת גָּדֵל שְׂכָרוֹ עַל עֲנִיָּתוֹ אָמֵן כֵּן גָּדֵל עָנְשׁוֹ רַחֲמָנָא לְצַלַּן לְמִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בַּעֲנִיָּתָהּ אוֹ שֶׁעוֹנֶה בְּלֹא מְתֻכָּוֵן כַּוָּנָה הָרְאוּי לָהּ כְּפִי הַבְּרָכָה רַק הוֹצִיא תֵּבַת אָמֵן כְּמִצְוַת אֲנָשִׁים מִלְּמָדָה כִּי לְפִי שִׁיּשׁ שִׁנּוּי הַבְּרָכוֹת כָּךְ שִׁנּוּי כַּוָּנַת אָמֵן כִּי אַרְבָּעָה הֵם חֲלוּקֵי בְּרָכוֹת: בִּרְכַּת הַתְּפִלָּה, וּבִרְכַּת הַמִּצְוֹת, וּבִרְכַּת הַנֶּהֱנִין, וּבִרְכַּת הַשֶּׁבַח וְהַהוֹדָאָה.

(ה) וּכְלָל זֶה יִהְיֶה בְּיָדוֹ שֶׁל אָדָם בְּכַוָּנַת עֲנִיַּת אָמֵן שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּן בָּהּ מַמָּשׁ בְּכַוָּנַת הַמְבָרֵךְ הַבְּרָכָה בְּאֵיזֶה בְּרָכָה שֶׁיִּהְיֶה כְּפִי שֶׁבֵּאַרְתִּי בְּעִזְרַת הַשֵּׁם כַּוָּנַת הַמְבָרֵךְ שֶׁל בִּרְכַּת הַשַּׁחַר וּבְרָכוֹת שֶׁל שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וּכְפִי שֶׁיָּבוֹא בְּאוּרוֹ לְפָנֵינוּ בְּעִזְרַת הַשֵּׁם כַּוָּנַת שְׁאָר הַבְּרָכוֹת וְיִזָּהֵר הָאָדָם הָעוֹנֶה אָמֵן לְכַוֵּן מַמָּשׁ כְּכַוָּנַת הַמְבָרֵךְ.

(ו) אַחַי וְרֵעַי אֲהוּבֵי הַשֵּׁם וַאֲהוּבֵי נַפְשִׁי תִּדְעוּ נֶאֱמָנָה כִּי כְּמוֹ שֶׁמְּבָרֵךְ אֵיזֶה בְּרָכָה צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּכַוָּנָה עֲצוּמָה מְאֹד כַּאֲשֶׁר בָּא אַחַר הַנּוֹף הַמַּחֲשָׁבִי כִּי שָׁדֵי נוֹפוֹ שֶׁל בְּרָכָה אַחַר הַנּוֹף הַמַּחֲשָׁבָה וְהָעִקָּר בַּבְּרָכָה הוּא הַמַּחֲשָׁבָה עִם עֲנִיָּתָן. וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לְכַוֵּן בַּעֲנִיַּת אָמֵן יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי לְפִי מַעֲלוֹת וּשְׂכַר הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ כֵּן צָרִיךְ גַּם־כֵּן כַּוָּנָתָהּ יוֹתֵר עֲצוּמָה מִן הַמְבָרֵךְ.

(ז) וְזֶה לְשׁוֹן הָאַבּוּדְרַהַ״ם כִּי הַמְבָרֵךְ דּוֹמֶה לְשֻׁטָּר שֶׁלֹּא נִתְקַיֵּם בְּבֵית־דִּין וְיָכוֹל אָדָם לְהַכְחִישׁוֹ וְאַחַר שֶׁהוּא מְאֻשָּׁר וּמְקַיָּם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ כָּךְ הוּא אָמֵן חוֹתָם הַבְּרָכוֹת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(ח) וְזֶה לְשׁוֹן הַטּוּר (סִימָן קכד) אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַה דִּכְתִיב שׁוֹמֵר אֱמוּנִים נוֹצֵר ה׳ אֵלּוּ שֶׁאוֹמְרִים אָמֵן בֶּאֱמוּנָה. אוֹמֵר שְׁלִיחַ־צִבּוּר מְחַיֵּה הַמֵּתִים וְהֵם עוֹנִים אָמֵן וַעֲדַיִן לֹא רָאוּ תְּחִיַּת הַמֵּתִים וּמַאֲמִינִים בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁמְּחַיֶּה מֵתִים. אוֹמֵר שְׁלִיחַ־צִבּוּר בָּרוּךְ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל וְהֵן עוֹנִין אָמֵן וַעֲדַיִן לֹא נִגְאֲלוּ וּמַאֲמִינִים שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְגָאֳלָם. אוֹמֵר שְׁלִיחַ־צִבּוּר

בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם וַעֲדַיִן הִיא בְּחֶרְבָּנָהּ וּמַאֲמִינִים שֶׁעֲתִיד לִבְנוֹתָהּ וְעוֹנִין אָמֵן. הֲוֵי אוֹמֵר, נוֹצֵר ה׳. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ פְּרוֹשׁ בְּכָל כַּוָּנָתוֹ פּוֹתְחִין לוֹ שַׁעֲרֵי גַּן־עֵדֶן שֶׁנֶּאֱמַר פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גּוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים אַל תִּקְרֵי אֱמֻנִים אֶלָּא אֲמֵנִים שֶׁאוֹמְרִים אָמֵן, עַד כָּאן לְשׁוֹן הַטּוּר.

(ט) הֲרֵי מְבֹאָר מִלְּשׁוֹן חַז״ל שֶׁמֵּבִיא הַטּוּר שֶׁעִקַּר עֲנִיַּת אָמֵן הִיא הַכַּוָּנָה שֶׁבָּהּ שֶׁמַּחֲשָׁבְתּוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְלֹא עֲנִיַּת הַתֵּבָה לְבַד.

(י) וְכֵן כָּתַב הַטּוּר בְּסִימָן הַנַּ״ל וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְיַעֲנוּ אָמֵן אַחַר כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה וְכוּ׳ וּבְכַוָּנָה שֶׁיְּכַוֵּן בְּלִבּוֹ אֱמֶת הִיא הַבְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ הַמְבָרֵךְ וַאֲנִי מַאֲמִין בָּזֶה כִּי אָמֵן הוּא לְשׁוֹן הַאֲמָנַת דְּבָרִים, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(יא) וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת וַיֵּלֶךְ דַּף רפה. (הֵבֵאתִי כָּל הַמַּאֲמָר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אות כז) אָחִי וְרֵעִי תֵּן דַּעְתְּךָ וְלִבְּךָ שָׁם בַּמַּאֲמָר הַנַּ״ל וְהַאיךְ וּמַה יִתְאוֹנֵן אָדָם חַי כַּמָּה שָׁנִים שֶׁנֶּעֱנוּז וְכֵן עָבְרוּ וּפַלְגֵי מַיִם תֵּרֵד עֵינָיו עַל לֹא שָׁמְרוּ עֲנִיַּת אָמֵן כָּרָאוּי יוֹמָם לֹא יִשְׁכַּב וְלַיְלָה לֹא יָנוּחַ מִפַּחַד לְבָבוֹ אֲשֶׁר יִפְחַד וּמִמַּרְאֵה עֵינָיו אֲשֶׁר יִרְאֶה יִרֶה בְּשָׁאוֹל תַּחְתִּית וּלְנֶצַח לֹא יִרְאֶה אוֹר כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְעִקַּר כַּוָּנַת הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בַּעֲנִיַּת אָמֵן הִיא כַּוָּנָתָהּ וְלֹא אֲמִירַת הַתֵּבָה בִּלְבַד כַּמְבֹאָר בִּלְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ וּבְזֶי יָכְלוּ מָאן דְּלָא יָדַע לְאוֹכִיר לְמָרֵהּ וְלָא אִתְכַּוַּן בְּאָמֵן גַּם מִלְּשׁוֹנוֹ וְכֵד יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מְשַׁמְּרִין לַאֲתָבָא אָמֵן וּלְכַוָּנָא לְבֵיהּ כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ וְכוּ׳.

(יב) בְּפָרָשַׁת תְּרוּמָה (דף קעת.) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מַאי וּבְזֵי יָקְלוּ דָּא הוּא מָאן דְּלָא יָדַע לְאַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא וּלְקַשְׁרָא .קְשָׁרָא דְּמְהֵימְנוּתָא וּלְאַמְשָׁכָא לַאֲתָר דְּאִצְטְרִיךְ וּלְאוֹקִיר שְׁמָא דְּמָרֵהּ טָב לֵהּ דְּלָא אִתְבְּרִי וְכָל־שֶׁכֵּן מָאן דְּלָא אִתְכַּוַּן בְּאָמֵן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(יג) הֲרֵי מְבֹאָר שֶׁעִקַּר עֲנִיַּת אָמֵן הוּא הַכַּוָּנָה שֶׁבָּהּ וְלֹא עֲנִיַּת הַתֵּבָה לְבַד. וְעִקַּר הַכַּוָּנָה שֶׁל עֲנִיַּת אָמֵן הִיא הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ עַל גֹּדֶל אֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁשָּׁמַע שֶׁבַח וְהוֹדָאָה אֲמִתִּית שֶׁאֵינָהּ כּוֹזֶבֶת בְּשׁוּם אֹפֶן מִפִּי הַמְבָרֵךְ לְיוֹצְרֵנוּ וּבוֹרְאֵנוּ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְעוֹנֶה אָמֵן וּמְכַוֵּן בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ אֱמֶת הַהוֹדָאָה שֶׁיָּצָא מִפִּי הַמְבָרֵךְ לְיוֹצְרִי יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. גַּם מִמַּאֲמָר הַנַּ״ל יִתְלַהֵב לֵב הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְהִתְאַמֵּץ לִשְׁמֹעַ הַבְּרָכָה מִפִּי הַמְבָרֵךְ כְּדֵי לַעֲנוֹת אַחֲרֶיהָ אָמֵן לָתֵת בָּזֶה נַחַת־רוּחַ לְיוֹצְרוֹ בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ כַּמְבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ״ל מַאי שׁוֹמֵר כְּלוֹמַר נָטִיר הַהוּא בְּרָכָה דַּאֲמַר הַהוּא דְּמְבָרֵךְ וּמְחַכֶּה לֵהּ לַאֲתָבָא אָמֵן כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ וְכוּ׳. וְיִזָּהֵר מְאֹד בְּאָמֵן חֲטוּפָה וּבְאָמֵן קְטוּפָה וּבְאָמֵן יְתוֹמָה כַּנִּזְכָּר בְּטוּר וּבְשֻׁלְחָן־עָרוּךְ סִימָן קכד וְעַיֵּן שָׁם דֵּי בְּהֶעָרָה זוֹ.

(יד) וְהוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבַתִּקּוּנִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁיְּזָהֵר הָאָדָם לִתֵּן בְּכָל יוֹם צְדָקָה לְנִשְׁמָתוֹ הַיְנוּ נוֹטָרִיקוֹן שֶׁל תֵּבֵת ״צְדָקָה״. וְזֶה לְשׁוֹן הַתִּקּוּנִים (תִּקּוּנָא תִּשְׁעָרֵי דְּף מא.) : אֵין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה צ׳ אַמְּנִים ד׳ קְדֻשׁוֹת ק׳ בְּרָכוֹת ה׳ חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה וְזֶהוּ צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי וְעָלָיו נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה וְכוּ׳, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ בְּקִצּוּר.

(טו) גַּם יְזָהֵר לַעֲנוֹת בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ עַל הַבְּרָכוֹת בְּכַוָּנָה עֲצוּמָה וּבְשִׂמְחַת הַלֵּב בְּאֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה וּמוּבָא בַּטּוּר (סִימָן קכד, וְעַיֵּן שָׁם) אַף יֵשׁ מְקוֹמוֹת הַיְדוּעִים בַּתְּפִלָּה שֶׁאֵין לַעֲנוֹת בָּהֶם בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם. עַד כָּאן מִסֵּפֶר יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ הָעֲבוֹדָה.

(טז) בְּסֵפֶר וַיְּ הָעֲמוּדִים (סוֹף פֶּרֶק עֶשִׂירִי) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: כָּתַב הָרַמְבַּ״ם בְּהִלְכוֹת תְּפִלָּה (פֶּרֶק יא) מִי שֶׁצָּרִיךְ לִכְנֹס לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לִקְרוֹת תִּינוֹק אוֹ חֲבֵרוֹ יִכְנֹס וְיִקְרָא מַעַט אוֹ יֹאמַר שְׁמוּעָה

וְאַחַר־כָּךְ יִקְרָא חֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בְּשָׁבִיל חֲפָצָיו בִּלְבַד וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ יֹאמַר לְתִינוֹק מִן הַתִּינוֹקוֹת קְרָא לִי הַפָּסוּק שֶׁאַתָּה קוֹרֵא בּוֹ אוֹ יְשֵׁהֵה מְעַט בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וְאַחַר־כָּךְ יֵצֵא שֶׁהֵישִׁיבָה שָׁם מֵעִסְקֵי הַמִּצְווֹת הִיא שֶׁנֶּאֱמַר אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. אִם־כֵּן מַשְׁמַע מִתּוֹךְ דְּבָרָיו שֶׁהֵישִׁיבָה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת מִצְוָה הִיא. וּמֵאַחַר שֶׁהִיא מִצְוָה מִבָּאן אַתָּה לָמֵד מָה שֶׁכָּתְבוּ הָרַמְבַּ״ם וְהַטּוּר (אֹרַח־חַיִּים סִימָן קנא) בָּתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת אֵין נוֹהֲגִין בָּהֶם קַלּוּת־רֹאשׁ כְּגוֹן שְׂחוֹק וְהִתּוּל וְשִׂיחָה בְּטֵלָה וְכָאֵלֶּה וְכוּ׳. וְנִרְאֶה שֶׁהֵישִׁיבָה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת לְמִצְוָה יֵחָשֵׁב וְהַמְדַבֵּר שִׂיחָה בְּטֵלָה וְכָאֵלֶּה עֲבֵרָה מְכַבָּה מִצְוָה. וּמִזֶּה יִלְמַד כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁיּוֹשְׁבִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת אַף שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁאֵין לְדַבֵּר שׁוּם שִׂיחָה בְּטֵלָה, וּמִכָּל־שֶׁכֵּן בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה אוֹ קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְדַבֵּר דָּבָר שֶׁל חֹלִין.

וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַד מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ, שֶׁבְּכָל עִיר וָעִיר אֵין יְכוֹלִין לְמָחוֹת לְהָעָם, וְנַעֲשָׂה לָהֶם כְּהֶתֵּר בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וַי לָהֶם, וַי לְנִשְׁמוֹתֵיהֶם, וְאֵיךְ יַעֲלֶה תְּפִלּוֹתֵיהֶם לְמַעְלָה וְהִיא מְלֻכְלֶכֶת בְּמֵינֵי חֲטָאִים, וְאֵין קַטֵּיגוֹר נַעֲשֶׂה סָנֵיגוֹר. עַל־כֵּן מִן הָרָאוּי שֶׁכָּל קְהִלָּה וּקְהִלָּה, מָקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם וְדָתוֹ מַגִּיעַ, יַעֲמִידוּ אֲנָשִׁים עַל זֶה אֲשֶׁר יַשְׂגִּיחוּ בְּאֵיזוּמִים רַבִּים עַל הַמְדַבְּרִים, וִיבַיְּשׁוּ אוֹתָם בָּרַבִּים, וּבָזֶה נִרְאֶה כְּבוֹד ה׳ בָּאָרֶץ, וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד, וְיִתְּנוּ בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֲדִיֵּי לְבָלֹם אֶת פִּיהֶם בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת לְדַבֵּר דָּבָר שֶׁל חֹל וְשִׂיחָה בְּטֵלָה.

(יז) גַּם בָּזֶה רָגִיל אֲנִי לְמָחוֹת לְאוֹתָן אֲנָשִׁים הַמִּתְפַּלְּלִים תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּעֵת שֶׁהַשַּׁ״ץ חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, כִּי מַה שֶּׁבִּקְּשׁוּ לֹא נִתַּן לָהֶם, וּמַה שֶּׁבִּיְדֵם נִטְלָה מֵהֶם, רוֹצֶה לוֹמַר כִּי הַמַּסְכֵּם בְּכָל הַפּוֹסְקִים כְּשֶׁשַּׁ״ץ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה יֵשׁ לַקָּהָל לִשְׁתֹּק וְלַעֲנוֹת אָמֵן וּלְכַוֵּן לַבְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרֵךְ הַחַזָּן, וּמִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בָּזֶה מַה שֶּׁבִּיְדוֹ נִטְלָה הֵימֶנּוּ, וּמַה שֶּׁבִּקֵּשׁ בִּשְׁאָר תְּחִנּוֹת לֹא נִתַּן לוֹ, כִּי בָּא זֶה וְאִבֵּד אֶת זֶה וְכוּ׳ וּבִזְכוּת עֲמִידַת הָעֲבוֹדָה וְהַתְּפִלָּה נִשְׁמְחָה בִּישׁוּעַת ה׳ וְנָגִילָה וְנִזְכֶּה לִבְנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת וְלִתְהִלָּה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(יח) סֵפֶר הַמּוֹסָר: עֲנִיַּת אָמֵן עַל כָּל בְּרָכָה. יְכַוֵּן שֶׁהַמַּלְאָכִים שׁוֹמְעִין הַבְּרָכָה אוֹ הַקְּדִישׁ וְעוֹנִין אָמֵן כִּי אָמֵן גִּימַטְרִיָּא ״מַלְאָךְ״. וְאִם אֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן בְּכַוָּנָה מַקְדִּימִין לִנְשָׁמָתוֹ הַקְּלִפּוֹת וּמוֹלִיכִין אוֹתוֹ בְּהָרֵי חֹשֶׁךְ. וְיִזָּהֵר כָּל אָדָם אַף בְּבֵיתוֹ וְיֹאמַר הַבְּרָכוֹת בְּקוֹל רָם. וְהַשּׁוֹמְעִים יַעֲנוּ בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ. וִידַקְדֵּק בַּעֲנִיַּת אָמֵן כִּי פֵּרוּשׁוֹ אֵינוֹ שָׁוֶה תָּמִיד רַק לְפִי הָעִנְיָן:

פְּעָם פֵּרוּשׁוֹ אֱמֶת.
וּפְעָם פֵּרוּשׁוֹ יְהִי כֵן.
וּפְעָם פֵּרוּשׁוֹ אֲנִי מַאֲמִין וּמוֹדֶה בּוֹ.

עַל־כֵּן צָרִיךְ לִתֵּן דַּעַת עַל זֶה מְאֹד. וּמִי שֶׁמְּדַקְדֵּק כֵּן זוֹכֶה וְעוֹנֶה אָמֵן לָעוֹלָם הַבָּא וּבִשְׁנֵי אָמֵנִים יְזֻהַר בְּיוֹתֵר לַעֲנוֹת אָמֵן. אֶחָד אַחַר הַמְחַזִּיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן. וְאֶחָד אַחַר וּפְרֹס עָלֵינוּ וְכוּ׳ בְּלֵיל שַׁבָּת וְיוֹם־טוֹב, עַד כָּאן בַּסֵּפֶר הַנַּ״ל.

(יט) וְכֵן אִיתָא בְּסֵפֶר דֶּרֶךְ מֹשֶׁה שֶׁחָסִיד אֶחָד הִתְעַנָּה עַל אַרִיכוּת הַגָּלוּת, וְנִתְגַּלָּה לוֹ בַּחֲלוֹם אִיזֶה יָבוֹא הַגְּאֻלָּה וְהָעוֹלָם אֵינָם מַשְׂגִּיחִין לַעֲנוֹת אָמֵן עַל בִּרְכַּת הַגְּאֻלָּה, וְזֶהוּ הַמְחַזִּיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן וּבְלֵיל שַׁבָּת וְיוֹם־טוֹב אַחַר וּפְרֹס עָלֵינוּ וְכוּ׳ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם, וְגוֹרְמִים לַחַזָּן שֶׁיַּעֲשֶׂה בִּרְכָה לְבַטָּלָה, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְבָר הִמָּה רְגִילִים בָּזֶה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. עַל־כֵּן אֲנִי מְתַקֵּן בְּכָל הַהֵיכָלוֹת וּבְכָל מָקוֹם שֶׁאֲנִי נוֹטֵעַ לְזַכּוֹת הָרַבִּים, וְחוֹזֵר אֲנִי עַל כָּל הַחַזָּנִים לִהְיוֹת מוֹדִים וְלוֹדֵם וְשָׁמְרוּ יַמְתִּין הַחַזָּן מְעַט אַחַר סִיּוּם הַבְּרָכָה וְיַכֶּה בְּאֶגְרוֹף עַל הַתֵּבָה שֶׁקּוֹרִין עַמּוּד כְּדֵי שֶׁיַּזְכִּיר לַקָּהָל אֲנָשִׁים נָשִׁים וָטַף לַעֲנוֹת אָמֵן, וְאָז מְנַעֲרוּתוֹ יַרְגִּיל הַנַּעַר בָּזֶה וְהַהֶרְגֵּל נַעֲשֶׂה טֶבַע גַּם בְּזִקְנוּתוֹ לֹא יָסוּר מִמֶּנּוּ, וְאִם לֹא יַעֲשֶׂה הַחַזָּן זֹאת הָעֹנֶשׁ עַל הַחַזָּן שֶׁהוּא

גּוֹרֶם מִיתָה חַס וְשָׁלוֹם לִשְׁמֹעַ וְאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן, וּבֶאֱמֶת תִּכְף וּמִיָּד חַיָּב חַס וְשָׁלוֹם, רַק אֵין בַּעַל הָרַחֲמִים פּוֹגֵעַ בִּנְפָשׁוֹת תִּחְלָה וּבָא לִידֵי עֲנִיּוּת, חַס וְשָׁלוֹם, וְעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת. עַל־כֵּן אַחַי וְרֵעַי לֹא יִהְיֶה אָמֵן הַזֶּה קַל בְּעֵינֵיכֶם וְאֵין הָאָדָם נִקְרָא ״צַדִּיק״ אֶלָּא אִם כֵּן בְּכָל יוֹם צ׳ אֲמֵנִים ד׳ קְדֻשּׁוֹת י׳ קְדִישִׁים ק׳ בְּרָכוֹת רָאשֵׁי־תֵבוֹת שֶׁל ״צַדִּיק״, עַד כָּאן בְּסֵפֶר דֶּרֶךְ מֹשֶׁה.

(כ) אָמַר הַמְחַבֵּר: וְעַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים גַּם אַחַר בְּרַכַּת מְחַיֵּה הַמֵּתִים גַּם־כֵּן אֵינָם נִזְהָרִים לַעֲנוֹת אָמֵן וּמַתְחִילִין תִּכְף הַקְּדֻשָּׁה וְהֵם שְׁלֹשָׁה אֲמֵנִים גְּדוֹלִים אֲשֶׁר בָּהֶם תָּלוּי הַגְּאֻלָּה וּתְחִיַּת הַמֵּתִים עַל־כֵּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה נִזְהָר בָּזֶה מְאֹד. וְעַל־פִּי הָרֹב הַמִּתְפַּלְלִים לִפְנֵי הַתֵּבָה גּוֹרְמִים שֶׁלֹּא לַעֲנוֹת אָמֵן אַחַר הַמְחַזִּיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ וְנִזְהָר לַעֲנוֹת אָמֵן כִּי אוֹמְרִים הַמְחַזִּיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן מוֹדִים וְכוּ׳ בְּנִשִּׁימָה אַחַת וְאֵינָם מַפְסִיקִים וּכְשֶׁהַתְחִיל מוֹדִים הִיא בְּרָכָה אֲסוּר לַעֲנוֹת אָמֵן, כִּי קֹדֶם שֶׁסִּיֵּם הַתֵּבָה אַחֲרוֹנָה מֵהַבְּרָכָה אֲסוּר לַעֲנוֹת אָמֵן כִּי הוּא אָמֵן חֲטוּפָה וּכְשֶׁהַתְחִיל מוֹדִים הִיא בְּרָכָה

אַחֶרֶת וְהָעוֹנֶה אָז אָמֵן הוּא אָמֵן יְתוֹמָה. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי־תְשׁוּבָה (סימן קכד, סעיף קטן טז) וְעַיֵּן בְּרֹכִי יוֹסֵף בְּשֵׁם מַהַר״י מוּלְכּוֹ שֵׁ״צ שֶׁסִּים מָגֵן אַבְרָהָם וְהִתְחִיל תִּכְף אַתָּה גִּבּוֹר אֵינוֹ יָכוֹל שׁוּב לַעֲנוֹת אָמֵן חָזָא אֲפִלּוּ אִם כְּבָר גָּלָה עֲנִיַּת אָמֵן מֵהַצִּבּוּר אֵין יָכוֹל לַעֲנוֹת עוֹד, וְכָל־שֶׁכֵּן אִם כְּבָר הִתְחִיל בְּרָכָה אַחֶרֶת וּכְבָר עָבְרָה בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה, עַיֵּן שָׁם.

(כא) עַל־כֵּן יִזָּהֲרוּ הַשַּׁ״צ שֶׁיִּפְסִיקוּ בֵּין בְּרָכָה וּבְרָכָה כְּדֵי שִׁעוּר עֲנִיַּת אָמֵן מֵהַקָּהָל. וְכֵן בִּבְרָכוֹת הַנּוֹתָן לַשְּׁכֵנִי בֵּינָה הַסְּמוּכוֹת זֶה לָזֶה, יַפְסִיקוּ כְּדֵי שִׁעוּר עֲנִיַּת אָמֵן, וּבָזֶה יִהְיֶה שְׂכָרָם כָּפוּל וּמְכֻפָּל מִן הַשָּׁמַיִם וְיִתְקָרֵב הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן.

(כב) בְּסֵפֶר דֶּרֶךְ פְּקוּדֶיךָ מֵהַקָּדוֹשׁ רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ מִדִּינוֹב זִי״ע (מִצְוָה לט ג) וּמַהַר״ם הַכֹּהֵן כָּתַב בְּטַעֲמֵי מִצְוֹת פְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וּמְחַשֵּׁב בְּכֶסֶף וְזָהָב וְקִנְיָנִים עוֹבֵר עַל לֹא תַּעֲשׂוּן וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם בִּדְבָרָיו וְהִנֵּה לְפָנֵינוּ הִיא מִצְוָה הַנּוֹהֶגֶת כְּמַעַט בְּכָל שָׁעָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהִנֵּה זֶה הָאִסּוּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּעֵת הַתְּפִלָּה וּמִכָּל־שֶׁכֵּן שֶׁצְּרִיכִין לִזָּהֵר בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה.

פֶּרֶק יז

זְהִירִיּוֹת נְחוּצוֹת לְכָל יָחִיד בְּעִנְיְנֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה

(א) בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ אֹרַח־חַיִּים (סימן קמו, סעיף ב) כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל הַקּוֹרֵא לִקְרוֹת בְּסֵפֶר־תּוֹרָה אָסוּר לְסַפֵּר אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי־תּוֹרָה אֲפִלּוּ בֵּין גֶּבֶר לְגֶבֶר. וְכָתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם (סעיף קטן ג) זֶהוּ דַּעַת הָרַמְבַּ״ם, אֲבָל פְּשָׁט הַגְּמָרָא וְהַפּוֹסְקִים מַשְׁמַע מִשֶּׁנִּפְתַּח הַסֵּפֶר־תּוֹרָה אָסוּר. וְכֵן כָּתַב בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל (דף רו.) כַּד סָלִיק סִפְרָא־תּוֹרָה לְתַמָּן כְּדִין בָּעָן כָּל עַמָּא לְסַדְּרָא גַּרְמַיְהוּ לְתַתָּא בְּאִימָתָא בִּדְחִילוּ בְּרִיתָת בְּזִיעַ וּלְכַוְּנָא לִבַּיְהוּ כְּמָה דְּהַשְׁתָּא קָיְמִין עַל טוּרָא דְּסִינַי לְקַבָּלָא אוֹרַיְתָא וַיהוֹן צָיְתִין וְיָרְכִין אַדְנַיְהוּ. וְלֵית רְשׁוּ לְעַמָּא לְמִפְתַּח פּוּמַיְהוֹן אֲפִלּוּ בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְתָא וְכָל־שֶׁכֵּן בְּמִלָּה אָחֳרָא אֶלָּא כַּלְּהוּ בְּאִימָתָא כְּמָאן דְּלֵית לֵהּ פּוּמָא וְהָא אוֹקְמוּהָ דִּכְתִיב וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָל הָעָם וְאָזְנֵי כָל הָעָם אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה.

(ב) סֵדֶר הַיּוֹם: וּכְשֶׁמַּתְחִיל הַקּוֹרֵא לִקְרוֹת אָזְנֵי כָל הָעָם אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה וְאֶל הַבְּרָכוֹת לַעֲנוֹת אָמֵן וְיַדּוּעַ הוּא לַכֹּל כִּי הַתּוֹרָה הִיא מְקוֹר כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַשָּׁלוֹם וְהַחַיִּים לְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם בִּכְלָל וּבִפְרָט וְהִנֵּה טוֹבָה אָזְנוֹ לִשְׁמֹעַ אֶל דְּבָרֶיהָ וּלְקַיְּמָם אוֹתָהּ מְקָרֵב אֵלָיו הַבְּרָכָה וְהַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם וְהַטּוֹב וּמְכַבֵּד אֶת הַתּוֹרָה כְּלִי חֶמְדַּת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּמְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם, וְהָאוֹתָם אָזְנוֹ מִשְׁמַע מַרְחִיק

כָּל הַטּוֹב הַנִּזְכָּר וְגַם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה וְטוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא וְהוּא מְכַלֵּל כָּל הַמְחַלֵּל אֶת הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְחֻלָּל עַל הַבְּרִיּוֹת כִּי אֵין לְךָ חִלּוּל גָּדוֹל מִזֶּה וְאֶת דְּבַר ה' בָּזָה.

וְלֹא יֹאמַר אֵלּוּ הַדְּבָרִים כְּבָר שָׁמַעְתִּי אוֹתָם וְיָדַעְתִּים אֵין לִי בָּהֶם חִדּוּשׁ כִּי כָּל עִנְיָן וְעִנְיָן מֵעִנְיָנֵי הַתּוֹרָה הוּא גָּדוֹל וְנוֹרָא וְהַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְיֵשׁ תּוֹעֶלֶת בָּהֶם אִם לִקְרוֹתָם אוֹ לְשָׁמְעָם. וַאֲפִלּוּ לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי־תּוֹרָה אוֹ בְּעִסְקָ מִצְוָה אֵין לַעֲסֹק בַּזְּמַן הַהוּא כִּי אֵין לְךָ לִמּוּד וַעֲסֹק גָּדוֹל מִזֶּה לִשְׁמֹעַ בָּעֵת הַזֹּאת אֲשֶׁר נִשְׁמָעִים דְּבָרָיוּ בְּתוֹךְ קָהָל וַעֲדָה מִישְׂרָאֵל וַהֲרֵי הִיא כִּנְתִינָתָהּ בְּסִינַי וְכָל אֶחָד צָרִיךְ שֶׁיִּירָא אֶת נַפְשׁוֹ וִיקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בָּעֵת הַזֹּאת לְשֶׁבֶת בְּמוֹרָא וְפַחַד לִשְׁמֹעַ וּלְקַבֵּל אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

עוֹד שָׁם בְּסִדֶּר הַיּוֹם בִּתְפִלַּת שַׁבָּת

(ג) אַחַר שֶׁהִתְפַּלְּלוּ מוֹצִיאִין סֵפֶר תּוֹרָה וְצָרִיךְ לִנָּהֵג בּוֹ כָּבוֹד הַרְבֵּה וְיֵבִיט בּוֹ מִשָּׁעָה שֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתוֹ מֵהָאָרוֹן עַד שֶׁמַּנִּיחִין אוֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ וְאַל יְדַבֵּר דְּבָרִים שִׂיחָה בְּטֵלָה אוֹ יַעֲסֹק בְּצָרְכֵי עִנְיָנוֹ כִּי זֶה הוּא בִּזּוּי הַתּוֹרָה וְצָרִיךְ לְחַבְּקוֹ וּלְנַשְּׁקוֹ וּלְכַף רֹאשׁוֹ לְפָנָיו כְּאָגְמוֹן כִּי הוּא הָעֵד לְכָל בָּאֵי עוֹלָם כִּדְאָמְרִינַן בְּמַסֶּכֶת עֲבוֹדָה־זָרָה פֶּרֶק קַמָּא לֶעָתִיד לָבוֹא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵבִיא סֵפֶר־תּוֹרָה בְּחֵיקוֹ וְאוֹמֵר כָּל מִי שֶׁעָסַק בָּזֶה יָבוֹא וְיִטֹּל שְׂכָרוֹ וְכוּ'. וּבִזְכוּת הַתּוֹרָה יֵשׁ לָנוּ קִיּוּם וְהַעֲמָדָה בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה בֵּין הַגּוֹיִים וְקִיּוּם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּכֻלְּלוֹ הוּא בִּזְכוּת הַתּוֹרָה כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה וְגוֹ' שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה וְנֶאֱמַר אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית.

וּכְשֶׁפּוֹתְחִין אוֹתוֹ לִפְנֵי הָעָם יִכְרַע וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו כְּעֵבֶד לִפְנֵי אֲדוֹנָיו וְיוֹדֶה לַאֲדוֹן הַכֹּל שֶׁבָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָאֻמּוֹת וְזִכָּנוּ בְּתוֹרָתוֹ הַתְּמִימָה וְאוֹמֵר וְזֹאת הַתּוֹרָה וְכוּ' וְיִתְחַנֵּן כְּפִי כֹּחוֹ כִּי שָׁעַת רְצוֹן הִיא שֶׁמִּתְגַּבְּרִים הָרַחֲמִים בָּעוֹלָם. וּכְשֶׁהַחַזָּן מַתְחִיל לִקְרוֹת יִהְיוּ אָזְנֵי כָּל הָעָם אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה, וְהַמִּצְוָה מִן הַמֻּבְחָר שֶׁיִּהְיֶה בְּיַד כָּל אֶחָד חֻמָּשׁ וְיָבִינוּ בּוֹ מִלָּה בְּמִלָּה לְכָל דָּבָר שֶׁהַחַזָּן קוֹרֵא וּבָזֶה לֹא יִפָּגֵם מַחֲשַׁבְתּוֹ לְשׁוּם דָּבָר אַחֵר בָּעוֹלָם כִּי הוּא עָוֹן פְּלִילִי לְדַבֵּר בְּעוֹד שֶׁהַחַזָּן קוֹרֵא בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים וַאֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי־תּוֹרָה אֲחֵרִים אֵין רָאוּי כִּי־אִם לִשְׁמֹעַ אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יוֹצְאִין מִפִּי הַקּוֹרֵא וּלְכַוֵּן בָּהֶם כְּפִי יְכָלְתּוֹ וְהַמְשַׁנִּים מִזֶּה עוֹבֵר מְשׁוּם כִּי דְּבַר ה' בָּזָה חַס וְשָׁלוֹם וְעָתִיד לִתֵּן אֶת הַדִּין, הַשֵּׁם יַצִּילֵנוּ.

וְגַם צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַסִּיחוּ דַּעְתָּם מֵהַקְּרִיאָה כְּדֵי שֶׁיִּעֲנוּ אָמֵן אַחַר הַמְבָרְכִים עַל קְרִיאָתָהּ וְאַחַר בָּרְכוּ עוֹנֶה בָּרוּךְ ה' הַמְבֹרָךְ וְעוֹלֶה לָהֶם כְּאִלּוּ הֵם בֵּרְכוּ הַבְּרָכָה עַצְמָהּ וּלְהַשְׁלִים חֶשְׁבּוֹן הַמֵּאָה בְּרָכוֹת כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ חַז"ל בְּשַׁבָּת שֶׁאֵין אָדָם יָכוֹל לְהַשְׁלִים הַבְּרָכוֹת מִפְּנֵי מִעוּט הַבְּרָכוֹת שֶׁל תְּפִלָּה שֶׁחֲסֵרִים שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה בְּכָל תְּפִלָּה שֶׁהֵם שִׁלְשִׁים וְשֵׁשׁ בְּרָכוֹת יַשְׁלִים אוֹתָם בְּכַוָּנַת בְּרָכוֹת הָעוֹלִין לִקְרֹא בַּתּוֹרָה וְיַעֲנֶה אַחֲרֵיהֶם אָמֵן וּבִבְרָכוֹת הַמַּפְטִיר וְיַעֲנֶה אַחֲרֵיהֶם אָמֵן וּמִדְּאָנוּ רוֹאִין שֶׁעוֹלֶה לוֹ לְחֶשְׁבּוֹן מֵאָה בְּרָכוֹת נִרְאֶה שֶׁהַכַּוָּנָה בָּהֶם טוֹבָה עַד מְאֹד וְאֵין רָאוּי לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם כְּלָל וְעִקָּר.

(ד) וְאֵין רָאוּי לְהָקֵל בַּדָּבָר כְּלָל וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁקָּרָא הַפָּרָשָׁה וְעָבַר עָלֶיהָ כַּמָּה פְּעָמִים וַאֲפִלּוּ הוּא תַּלְמִיד־חָכָם וַאֲפִלּוּ שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּדִבְרֵי־תּוֹרָה רָאוּי לוֹ לְבַטֵּל בְּעוֹד שֶׁהַחַזָּן קוֹרֵא בְּסֵפֶר־תּוֹרָה שֶׁהוּא כָּתוּב כְּהִלָּכְתּוֹ וְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְאֵין לָנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָבָא כִּי אִם אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁכְּתוּבִים בּוֹ וְהֵם קַיָּמִים וַחֲזָקִים לְעוֹלְמֵי עַד וּמֵהֶם וּבָהֶם מִשְׁתַּלְשְׁלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם וְהֵם קִיּוּם וְהַעֲמָדָה לְכָל כְּלָלוֹת הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ וְהִיא כְּלָל לְכָל הַתּוֹרוֹת וְכָל הַחָכְמוֹת וְאֵין שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם חוּץ מִמֶּנָּה שֶׁלֹּא תִּמְצָא בָּהּ וְלֹא דָּבָר רֵיק הוּא וְאִם רֵיק הוּא מִמֶּנּוּ מִקְצָר דַּעְתֵּנוּ וּמִמְעוּט הַשָּׂגָתֵנוּ שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים סִפּוּר אֲמָרֶיהָ וְרָמְזֵי דִּקְדּוּקֶיהָ הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב וְכָל בַּעַל נֶפֶשׁ

רָאוּי לוֹ לְהַשְׁגִּיחַ בָּזֶה וּלְכַבְּדָהּ בְּכָל הָאֶפְשָׁרוּת וְאַל יְחַלֵּל אוֹתָהּ בְּעֵינֵי עַם־הָאָרֶץ וְהַשַּׂלִּים שֶׁבְּרֹאוֹתָם אֶת בַּעֲלֵי־תּוֹרָה עֲסוּקִים בְּעִנְיְנֵיהֶם וּלְמוּדָם וּמַנִּיחִים שְׁמִיעָתָהּ וְאֵין חוֹשְׁשִׁים לְכַבּוֹד סֵפֶר־תּוֹרָה הַפְּתוּחָה לְעֵינֵי הַכֹּל מַהֲבִילִים הֵם בְּעֵינֵיהֶם גַּם הֵם דִּבְרֵי הַדָּת וְהַדִּין וְעוֹסְקִים גַּם הֵם בְּהַבְלֵיהֶם וּבְשִׂיחַת חֻלִּין וְאֵינָם חוֹשְׁשִׁין לִשְׁמֹעַ וְנִמְצָא גּוֹרֵם חִלּוּל גָּדוֹל חַס וְשָׁלוֹם וְאָמְרוּ ז״ל כָּל הַמְחַלֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ׳.

לָכֵן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל לִשְׁמֹעַ וּלְהַקְשִׁיב בְּאָזְנַיִם פְּתוּחוֹת כְּמִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ פִּתְגָּם הַמֶּלֶךְ הַבָּא מֵחָדָשׁ כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ ז״ל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם יִהְיוּ חֲבִיבִין בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִתְּנוּ חֲדָשִׁים לְפָנֶיךָ וְלֹא תָּקוּץ מִשְּׁמִיעָתָם. וְכֵן אָמְרוּ אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמַע אִם שָׁמֹעַ בְּיָשָׁן תִּשְׁמַע בְּחָדָשׁ, וּמַה לָּנוּ כִּי־אִם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה. וַהֲרֵי יָדַעְנוּ שֶׁחָפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ הוּא שֶׁיִּהְיוּ אָזְנֵינוּ אֶל סֵפֶר־הַתּוֹרָה וְצֵא וּלְמַד מִפָּרָשַׁת הַקָּהֵל שֶׁאֲפִלּוּ הַטַּף הָיוּ מְבִיאִים לִשְׁמֹעַ אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם דַּעַת וְהַבְחָנָה כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ שָׂכָר מִפְּנֵי קְדוּשׁ ה׳ וְקִדּוּשׁ הַתּוֹרָה שֶׁבָּעִנְיָן הַזֶּה מִתְקַדֵּשׁ בְּעֵינֵי כָּל הָעָם וּבְעֵינֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא.

וְכֵן צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַזְהִיר אֶת הָעָם אֲשֶׁר עוֹמְדִים אֶצְלוֹ וּקְרוֹבִים אֵלָיו וְסָרִים אֶל מִשְׁמַעְתּוֹ שֶׁלֹּא יְדַבְּרוּ וְלֹא יַעַסְקוּ בְּשׂוּם עִנְיָן וְדָבָר כִּי־אִם לִשְׁמֹעַ אֶת דְּבַר ה׳ וְהָעוֹשֶׂה כֵּן אַשְׁרָיו וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ זוֹכֶה וּמְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים זְכוּת הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ וְעָלָיו נֶאֱמַר כָּל הַמְכַבֵּד אֶת הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְכֻבָּד עַל הַבְּרִיּוֹת.

וְרָאִיתִי קְצָת אֲנָשִׁי מַעֲשֶׂה שֶׁנּוֹהֲגִים לַעֲמֹד וְלִזְקֹף בְּעֵת קְרִיאַת הַתּוֹרָה וּמִנְהָג טוֹב וְכָשֵׁר הוּא. מַה טּוֹב חֶלְקָם בַּחַיִּים וּמַה נָּעִים גּוֹרָלָם כִּי וַדַּאי בְּעֵת כָּזֹאת צָרִיךְ לִהְיוֹת נִרְתָּע יָרֵא וְנֶחְפָּז בְּעֵת שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי, כִּי לֹא מֵעַט הָיוֹת סֵפֶר־תּוֹרָה חוּץ מִמְּקוֹמוֹ פָּתוּחַ לְעֵינֵי הַכֹּל וְקוֹרְאִים בּוֹ דְּבָרִים שֶׁבְּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וְאֶרֶץ וּמְקַיְּמִים אוֹתָם וְהֵם חֶמְדַּת גְּנָזָיו שֶׁל אֱלֹהֵינוּ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה שֶׁוַּדַּאי הָיָה צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹתוֹ עוֹמֵד וְכָפוּף רֹאשׁוֹ כְּאַגְמוֹן שׁוֹמֵעַ וּמְקַבֵּל כָּל דָּבָר וְעִנְיָן.

וְאַף־עַל־פִּי שֶׁכְּבָר נִתַּן רְשׁוּת מִימוֹת רַבָּן גַּמְלִיאֵל הַזָּקֵן לִלְמֹד תּוֹרָה בִּישִׁיבָה הֵינוּ עִקַּר הַלִּמּוּד שֶׁהוּא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁאָז צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת מְעַיֵּן וּמִתְבּוֹנֵן דַּקּוּת הָעִנְיָנִים וְצָרִיךְ שֶׁכָּל רָחָב וְדַעַת פָּנוּי וְהַלְוַאי שֶׁיִּשֵּׁב וְיִסְבֹּל וְיוּכַל לְהָבִין הַדָּבָר כַּאֲשֶׁר הוּא, אֲבָל בְּעִנְיַן לִמּוּדָהּ זוֹ שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא שְׁמוּעָה לִפְי שָׁעָה וְהִיא בְּצִבּוּר וּבְסֵפֶר־תּוֹרָה כָּשֵׁר כְּהִלָּכָתוֹ רָאוּי הָיָה לַעֲשׂוֹת כָּזֶה וְכָזֶה לְכִבּוֹדוֹ. אֶלָּא שֶׁרָאוּ חַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם תַּקָּנָה זוֹ וְלֹא תִּתְפַּשֵּׁט בַּצִּבּוּר מִפְּנֵי כַּמָּה חוֹלִים וְחַלָּשִׁים וְאִם זֶה יַעֲמֹד וְזֶה יֵשֵׁב לֹא יָבֹר הָעִנְיָן וְיֵצֵא דִּפְי לְאֵלּוּ וּלְאֵלּוּ לָכֵן הִנִּיחוּ הַדָּבָר כַּאֲשֶׁר הוּא וְיִהְיוּ כֻּלָּם יוֹשְׁבִים וְשׁוֹמְעִים.

אֲבָל יָחִיד בָּעָם שְׁנוֹתֵן אֶל לִבּוֹ לְכַבֵּד סֵפֶר־תּוֹרָה וּלְיַקֵּר דְּבַר ה׳ בְּעֵינוֹ וְעוֹמֵד עַל רַגְלָיו וַדַּאי שְׂכָרוֹ גָּדוֹל וּבַעַל הַגְּמוּל יְשַׁלֵּם לוֹ פְּעָלוֹ מְשֻׁלָּם וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתּוֹ שְׁלֵמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָבָא וְאֵין רָאוּי לְמָחוֹת בּוֹ וְלִמְנֹעַ מִמֶּנּוּ הַמִּצְוָה, אַדְרַבָּא נֶהְדָּר אוֹתוֹ בְּעֵינָיו וּלְהַחֲזִיקוֹ בָּהּ וְרָאוּי הָאִישׁ הַזֶּה לְכָל יְקָר וְכָבוֹד שֶׁאִלְמָלֵא לֹא הָיְתָה נַפְשׁוֹ טְהוֹרָה וְזַכָּה לֹא הָיָה מִתְעוֹרֵר עַל זֶה וְכֵן לְכָל מַחֲזִיק בְּאֵיזֶה מִצְוָה שֶׁאֵינוֹ הַחֹרָה כָּל־כָּךְ בְּעֵינֵי הָעָם וְהוּא מִתְעוֹרֵר לְהַחֲזִיק בָּהּ רָאוּי לְהַשְׁגִּיחַ בּוֹ. עַד כָּאן מִסִּדֵּר הַיּוֹם.

(ה) בַּעַל־הַטּוּרִים פָּרָשַׁת שְׁמוֹת: וְאַל יִשְׁעוּ בִּדְבָרֵי שֶׁקֶר, יִשְׁעוּ שְׁנַיִם בַּמָּסוֹרָה: וְאַל יִשְׁעוּ בִּדְבָרֵי שֶׁקֶר, יִשְׁעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ אוֹתָם. שֶׁאֵין מְכַוְּנִים בִּתְפִלָּתָם וְיִשְׁעוּ בִּדְבָרֵי שֶׁקֶר שֶׁאֵינָם מְכַוְּנִים בְּלִבָּם מַה שֶּׁהֵם מוֹצִיאִים בְּפִיהֶם עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר יִשְׁעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ, אֲבָל הַמְכַוְּנִים בְּלִבָּם כַּמָּה שֶׁמּוֹצִיאִים מִפִּיהֶם עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אָז תִּקְרָא וַה׳ יַעֲנֶה תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי. וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הָאַזִינָה ה׳ תְּפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה אֵימָתַי תַּאֲזִין תְּפִלָּתִי כְּשֶׁהוּא בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה

לְהַכְחִישׁ הַלֵּב וְלוֹמַר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן בִּלִבּוֹ, עַד כָּאן.

(ו) רַבֵּנוּ יוֹנָה בְּאִגֶּרֶת הַתְּשׁוּבָה: וְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר מִשּׁוּם עֶסְקָיו אוֹ שִׂיחַת חֻלִּין בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כִּי גָּדוֹל עֲוֹנוֹ מִנִּשֹּׂא וְכָל־שֶׁכֵּן שֶׁתִּזָּהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּעֵת שֶׁהַשְּׁלִיחַ־צִבּוּר מִתְפַּלֵּל וְכָל הַקָּהָל מְחֻיָּבִים לְהוֹכִיחוֹ וְלִגְעֹר בּוֹ וְלַחְשׁוֹף אוֹתוֹ מֵחֲטְאוֹ כִּי כָּל יְצוּרִים נִבְרְאוּ לְכָבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאִם יִפְנֶה לְבָבְךָ וְלֹא תִשְׁמַע בְּשָׁעָה שֶׁמְּשַׁבְּחִים לְפָנָיו וּמְסַפְּרִים תְּהִלָּתוֹ אַיֵּה כָּבוֹד וְאַיֵּה הַמּוֹרָא.

(ז) סֵפֶר הָרוֹקֵחַ: וְאֶהְיֶה לָכֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט אֵלּוּ בָּתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת. אֵין נוֹהֲגִין בָּהֶם קַלּוּת־רֹאשׁ כִּדְאָמְרִינַן בְּפֶרֶק שְׁנֵי דִּמְגִלָּה אֲלָקִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל, וְהַמְדַבֵּר עוֹשֶׂה כְּאִלּוּ הוֹפֵךְ אֵלָיו עָרְפּוֹ. וְאָמַר מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב לָמָּה יִקְצֹף עַל קוֹלֵךְ וְיִקְרָא אֵלֶיךָ מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדֵךְ רְמֹס חֲצֵרָי. וְאַף הַשְׁתַּחֲוֵה לוֹ וְשֵׁב לְפָנָיו בְּמוֹרָא בִּכְפִיפַת רֹאשׁ כַּעֲנָנָה בְּשָׁבִירַת לֵב. הִתְחַנֵּן לְפָנָיו וְתִשּׁוֹרֵר לְפָנָיו בְּשִׂמְחָה וּבוֹא לְפָנָיו בְּרִנָּנָה אֻז יִהְיֶה קָרוֹב אֵלֶיךָ וְנִמְצָא לָךְ.

(ח) שְׁגִי לוּחוֹת הַבְּרִית: פָּרְשַׁת וַיֵּצֵא וַיֵּרָא וַיֹּאמַר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. רְאוּי לְאָדָם שֶׁיַּעֲמֹד בַּמְּקוֹמוֹת הַנִּכְבָּדִים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּבְתוֹסָפוֹת קְדֻשָּׁה וְיִהְיֶה מוֹרָא שָׁמַיִם עָלָיו בְּדִבּוּר וּבְמַחְשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה. עַל־כֵּן הַמֵּסֵפֶר שִׂיחַת חֻלִּין בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת אוֹ בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ אַף שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַלִּמּוּד וְשֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה מְסַלֵּק מוֹרָא שָׁמַיִם מֵעָלָיו וְהוּא אִסּוּר מוֹסִיף עַל אִסּוּר שֶׁל שִׂיחַת חֻלִּין, עַיֵּן שָׁם.

(ט) סֵפֶר הַקֹּנֶה דַּף כג: וּבְעוֹדוֹ בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת יִזָּהֵר מִלְּדַבֵּר שִׂיחַת חֻלִּין עִם בְּנֵי־אָדָם וְכוּ' וְאִם יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁמְּדַבְּרִים יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּמִתְפַּלֵּל וְיַנְעֵנֵעַ בְּשִׂפְתָיו וּבְכֵן יַשְׁתִּיק אוֹתָם. אוֹי לָהֶם לִבְנֵי־אָדָם שֶׁמְּעָרְבִין חֹל בְּקֹדֶשׁ וְחַטָּאתָם רַבָּה וְכוּ'.

(י) יַעֲרוֹת־דְּבַשׁ (חֵלֶק א, דְּרוּשׁ ד): צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת חָרֵד בַּתְּפִלָּה כִּי זֶה אֲשֶׁר נִשְׁאַר לָנוּ בַּגּוֹלָה. וְכַמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ לַעֲמֹד בְּהַכְנָעָה יְתֵרָה וּכְפִיפַת קוֹמָה וּמִלִּין לְצַד עִלָּאָה יְמַלֵּל בִּנְחַת בְּכַוָּנָה וַאֲשֶׁרֵי לְמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּדָמָע וְלֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה כִּי לֹא יָשׁוּב רֵיקָם. וְעַל מָה נִבְטַח בַּגּוֹלָה וּמַה יָּגֵן בַּעֲדֵנוּ אִם לֹא בִּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה מִקִּירוֹת הַלֵּב. אוֹי לָנוּ אֲשֶׁר נֶאֱמַר סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה, וּמַה הוּא הֶעָנָן הוּא אֲדָם וְהֶבֶל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֵטְא הַיּוֹצֵא מִפִּי אִישׁ וְאִשָּׁה כָּל יוֹם וּבִיחוּד שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וּמִכָּל־שֶׁכֵּן בְּעֵת הַתְּפִלָּה הַכֹּל הוּא עוֹלֶה בְּעָב וְעָנָן וּמוֹנֵעַ לַתְּפִלָּה לַעֲלוֹת, עַיֵּן שָׁם.

(יא) בְּסֵפֶר אַרְחוֹת צַדִּיקִים הוּא סֵפֶר הַמִּדּוֹת (שַׁעַר הַשְׁתִּיקָה) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְגַם יַרְגִּיל אָדָם עַצְמוֹ לְשָׁתֹק בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת שֶׁזֶּהוּ צְנִיעוּת וְזֶה צָרִיךְ זְרִיזוּת גָּדוֹל לְכַוֵּן לִבּוֹ לַתְּפִלָּה.

עוֹד שָׁם בְּשַׁעַר זֶה: הִזָּהֵר מְאֹד לִפְתֹּחַ פִּיךָ וּשְׁמֹר לְשׁוֹנְךָ כְּמוֹ שֶׁתִּשְׁמֹר כֶּסֶף וְזָהָב וּמַרְגָּלִיּוֹת בְּחַדְרֵךְ וּבְתוֹךְ הַתֵּבָה וְתַעֲשֶׂה מִסְגֶּרֶת לְמִסְגֶּרֶת כָּךְ תַּעֲשֶׂה לְפִיךָ. רְאֵה אֵיךְ הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים נִזְהָרִים מִשִּׂיחָה בְּטֵלָה כָּל יְמֵיהֶם וּבָזֶה הֶעָנְיָן תַּקָּנָה גְּדוֹלָה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה כִּי רֹב בִּטּוּל הַכַּוָּנָה בַּתְּפִלָּה בָּא מִדְּבָרִים בְּטֵלִים הַקְּבוּעִים בְּלִבּוֹ. וְגַם הַשְׁתִּיקָה הוּא גָּדֵר גָּדוֹל לְיִרְאַת־שָׁמַיִם כִּי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת יִרְאַת־שָׁמַיִם בְּלֵב הַמַּרְבֶּה דְּבָרִים.

לָמָּה יָכוֹל לְהַגִּיעַ הַמִּתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר

(יב) בְּסֵפֶר אַרְחוֹת צַדִּיקִים הַנַּ"ל (שַׁעַר הַתְּשׁוּבָה) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אִם הֻרְגַּל לְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת לַעֲשׂוֹת שְׂחוֹק וְקַלּוּת־רֹאשׁ, מֵעֵת שֶׁיָּשׁוּב יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יְדַבֵּר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת שׁוּם דָּבָר שֶׁל חֹל וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, וְיֵשֵׁב בְּמוֹרָא גָּדוֹל וְיִתְפַּלֵּל בְּהַכְנָעָה וְיִתְעַנֶּה אַרְבָּעִים יוֹם בֵּין רְצוּפִים בֵּין מְפֻלָּגִים וְיִלָּקֶה בְּהַכְנָעָה בְּכָל יוֹם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

(יג) בְּסֵפֶר אֵלֶּה הַמִּצְוֹת מַהַרַ"ם חָגִיז זצללה"ה (תלג, עֲשֵׂה קפה) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וְאוֹתוֹ תַּעֲבֹד וְכוּ'.

וְדָבָר שֶׁהַשֹּׂכֶל מְחַיֵּב שֶׁלֹּא יַקְדִּים אָדָם שׁוּם דָּבָר מֵעֲסָקָיו אוֹ עִסְקֵי בָּשָׂר־וָדָם לְעִסְקֵי עֲבוֹדַת שָׁמַיִם אֶלָּא יָקוּם בְּזְרִיזוּת נִמְרָץ לַעֲבוֹדַת אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ שֶׁאָנוּ עוֹבְדִים אוֹתוֹ בְּמֶה שֶׁאָנוּ שׁוֹאֲלִים מִמֶּנּוּ וּמֵאִתּוֹ שֶׁיַּעֲנֶה אוֹתָנוּ בְּעֵת צָרָה וְיִשְׁמַע תְּפִלּוֹתֵינוּ לְתֹת לָנוּ כָּל צָרְכֵינוּ אִם כֵּן מֵאַחַר שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף עִסְקֵי שָׁמַיִם הֵם דְּבָרִים שֶׁאָנוּ נִצְרָכִים לָהֶם לְהַנָּאָתֵנוּ וּלְטוֹבָתֵנוּ מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא שֶׁיְּנִיחַ אֶת הַנַּדַּאי וְיֵלֵךְ אֶל הַסָּפָק כִּי מֵהָאֵדוֹן אֲשֶׁר אָנוּ מְבַקְּשִׁים עֵינָיו פְּתוּחוֹת אֶל תְּחִנַּת עֲבָדָיו לִשְׁמֹעַ אֲלֵיהֶם בְּכָל קָרְאָם אֵלָיו וְלֹא יִמְנַע טוֹב לַהוֹלְכִים בְּתָמִים וּמַשְׁכִּימִים לְפִתְחוֹ וְהוּא נָתַן וְנוֹתֵן וְיִתֵּן בְּעַיִן יָפָה לְכָל אִישׁ וְאִישׁ דֵּי צָרְכּוֹ פַּרְנָסָתוֹ וּלְכָל גְּוִיָּה וּגְוִיָּה דֵּי מַחְסוֹרָהּ, כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ שָׁלֵם בְּפְרִישַׁת כַּפָּיו אֶל הַתְּפִלָּה וְאֶל הַתְּחִנָּה, כִּי יֵשׁ רַבִּים שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ אָמְנָם וּתְהִי יִרְאָתָם אוֹתוֹ יִתְבָּרְךְ מְצֻוֶּת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה, וּלְטַעַם זֶה לִפְעָמִים יַעֲשׂוּ וְלִפְעָמִים לֹא יַעֲשׂוּ וַאֲפִלּוּ בְּאוֹתוֹ פַּעַם שֶׁיַּעֲשׂוּ יִהְיוּ מֵאוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבָּם רָחַק מִמֶּנִּי, וּבַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא הָעִקָּר הוּא כַּוָּנַת הַלֵּב לְמִי שֶׁהַלֵּב רוֹאֶה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קָרוֹב ה׳ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת.

וְעַבְדָּא דְּרַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא הַמּוּבָא בִּירוּשַׁלְמִי דִּבְרָכוֹת יוֹכִיחַ עַד הֵיכָן כַּוָּנַת הַלֵּב תַּגִּיעַ וּמַמָּה שֶׁעָלְתָה לוֹ וְלַחֲבֵרְבֵר שֶׁנִּשְׁכוֹ, לְרַבִּים תּוֹדִיעַ כִּי רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם. וּמֵאַחַר שֶׁכֵּן אַל תִּתְמַהּ עַל הַחֵפֶץ שֶׁאָנוּ צוֹעֲקִים וְאֵין אָנוּ נַעֲנִים כְּפִי הַנִּשְׁאָל וּמְבַקֵּשׁ כִּי אֲנַחְנוּ גַּם־כֵּן אֵין עֲבוֹדָתֵנוּ כְּפִי הַנִּדְרָשׁ מֵאֵת הַדּוֹרֵשׁ אֶת שְׁלוֹם עַמּוֹ וּמִצַּד רַחֲמָיו דָּוְקָא הוּא מַה שֶּׁעוֹנֶה אוֹתָנוּ בְּעֵת צָרוֹתֵינוּ וּמַסְפִּיק לָנוּ קָצַת מִצְרָכֵינוּ כִּי תְּנָאֵי כָּל הָעֲבוֹדָה רַבּוּ כְּמוֹ רַבּוּ וּבְפֶרֶט מִן הַפֶּרֶט עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּחְזֹר רֵיקָם צְרִיכִים תְּנָאִים מְרֻבִּים שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ אֵלָיו דֶּרֶךְ אַרְצָם בְּיִחוּד הַנִּצְרָךְ שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר בַּטָּחוֹן יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ וְגוֹ׳.

וּמִי יֹאמַר זָכִיתִי לְבָבִי לָדַעַת אֶת ה׳ הוּא הָאֱלֹקִים בַּיְדִיעָה הַפְּרָטִית הַנִּצְרֶכֶת לַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ וּשְׁמִירַת דָּתוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה׳ לִשְׁכֹּן בַּעֲרָפֶל וְאָהֵי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט בְּאַרְצוֹת אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם אֵלּוּ .בָּתֵּי־כְנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת, כִּי שָׁם נָטַע אָהֳלֵי אַפַּדְנוֹ וְצִמְצֵם שְׁכִינָתוֹ בַּעֲבוּר אַהֲבָתוֹ לִקְהַל עֲדָתוֹ, כִּי לִהְיוֹתָם מְרֻבִּים אֵין תְּפִלָּתָם נִמְאֶסֶת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הֵן אֵל בַּכִּיר לֹא יִמְאָס, וּכְתִיב פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרֹב לִי כִּי בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי. וּבְפֶרֶט שֶׁעַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּגָלוּתֵנוּ זֶה לֹא נִשְׁאַר לָנוּ לִפְנֵי ה׳ בִּלְתִּי אִם גְּוִיָּתֵנוּ וּנְשָׁלְמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ וְאֵין נַחַת לִפְנֵי הַמָּקוֹם כְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְכַּנְּסִים וּבָאִים לְפָנָיו מְזֻיָּנִים בְּמִצְוֹתָיו וּמְהַלְּלִים וּמְיַחֲדִים אֶת שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ שֶׁיִּתְבָּרְךְ בְּפִיהֶם כָּל חַי תָּמִיד וּבְרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ, כִּי כְּבָר יָדַעְתָּ מְשָׁל הַמַּרְגָּלִיּוֹת (הַפְּרוּשׁ, כִּי הַמַּרְגָּלִיּוֹת כְּשֶׁהִיא אַחַת לְבַדָּהּ בֵּין שְׁאָר הַדְּבָרִים אֵין נִרְאִית כְּלָל תִּאֲרָהּ וְיָפְיָהּ, וְכָל שֶׁהִיא יוֹתֵר בֵּין הַרְבֵּה מַרְגָּלִיּוֹת יוֹתֵר נִרְאֶה תִּאֲרָהּ וְיָפְיָהּ) שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה מַרְבִּים הָעוֹשִׂים אֶת הַמִּצְוָה לְמַעֲטִים שֶׁעוֹשִׂים אוֹתָהּ וּלְעוֹלָם הִתְחַבְּרוּת אֶל הַמְרֻבִּים בִּדְבַר הָעֲבוֹדָה וּשְׁאָר הַמִּצְוֹת מְסֻגָּל מֵאֶלְיוֹ וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ וְאִם לֹא עַל־פִּי הַהֶכְרֵחַ הַגָּדוֹל אַל יַבְטֵל עַצְמוֹ מִלְּהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר. פּוֹק חֲזִי מָה שֶׁאָמַר רַבִּי פִּינְחָס בַּיְרוּשַׁלְמִי הַנִּזְכָּר לְעֵיל הַמִּתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כְּאִלּוּ מַקְרִיב מִנְחָה טְהוֹרָה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. גַּם מַאֲמַר רַבִּי יִרְמְיָה עַל הַפָּסוּק דִּרְשׁוּ ה׳ בְּהִמָּצְאוֹ – הֵיכָן הוּא מְצוּי בְּבָתֵּי־כְנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת. א״ר וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹמֵד עַל גַּבָּם, שֶׁנֶּאֱמַר אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל, וְלָכֵן אֲפִלּוּ עַל צַד הַהֶכְרֵחַ לְפָחוֹת יִתְפַּלֵּל בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין. עַד כָּאן בַּסִּפְרֵי הַנַּ״ל.

וְכָל זֶה אִם הַצִּבּוּר מְקֻשָּׁרִים יַחַד עִם הַשַּׁ״צ וְשׁוֹמְעִים כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַתְּפִלָּה שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה וְאָז עוֹנִים אָמֵן וּמְכַוְּנִים כְּפִי תִּקּוּן חַזַ״ל, אֲבָל בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בַּזְּמַן הַזֶּה תִּכֵּף כְּשֶׁמַּתְחִיל הַשַּׁ״ץ הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה נֶחְלָקִים לְכִתּוֹת כִּתּוֹת וּלְזוּגוֹת זוּגוֹת וּמְדַבְּרִים זֶה עִם זֶה שֶׁאָז אָסוּר לְדַבֵּר אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי־תּוֹרָה וּמוּסָר וְאוֹמְרִים מַה לִּי לְהַשַּׁ״צ שֶׁאוֹמֵר שָׁם יֹאמַר מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה וְגוֹרְמִים לַשַּׁ״ץ שֶׁיֹּאמַר

הַבְּרָכוֹת מִן הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה לְבַטָּלָה, רַחֲמָנָא לִשְׁזְבַן, הָיָה יוֹתֵר טוֹב לָהֶם שֶׁלֹּא יְבוֹאוּ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת. וְעַל זֶה נֶאֱמַר מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיֶּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי, כַּמְבאָר הַרְבֵּה פְּעָמִים בַּפְּרָקִים דִּלְעֵיל.

עַל־כֵּן הָעִקַּר תְּפִלָּה בְּצִבּוּר לִהְיוֹת מְקֻשָּׁר עִם הַשַּׁ״צ מִתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה עַד כָּל חֲזָרַת הַשַּׁ״צ הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁסּוֹבְרִים הֶמּוֹנֵי עָם שֶׁהַתְּפִלָּה בְּצִבּוּר הוּא פְּסוּקֵי־דְזִמְרָה וְהַתְּפִלָּה בִּלְחַשׁ, רַק צְרִיכִין לִשְׁמֹעַ הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה מִן הַשַּׁ״צ תֵּבָה בְּתֵבָה וִיכַוְּנוּ לְבִרְכוֹתָיו וְיַעֲנוּ אָמֵן וִיכַוֵּן אֶמֶת הִיא הַבְּרָכָה שֶׁבֵּרֵךְ הַמְבָרֵךְ וַאֲנִי מַאֲמִין בָּזֶה. וּבִבְרָכוֹת אֶמְצָעִיּוֹת יְכַוֵּן לוֹמַר יְהִי רָצוֹן שֶׁכְּךָ יִתְאַמֵּן לְעֵינֵינוּ וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ שֶׁשְּׁאַלְנוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַצְּרָכִים שֶׁשָּׁאַל הַשַּׁ״צ הִנֵּה אֲנַחְנוּ מַחֲזִיקִים אוֹתָהּ שְׁאֵלָה וּמִתְפַּלְּלִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּאָמְנוּ דִּבְרֵי הַבַּקָּשׁוֹת אֵלּוּ. וְצָיִן לְעִיל דַּף מ״ח כַּוָּנַת אָמֵן עַל כָּל בְּרָכָה לְפִי עִנְיָנָהּ.

וּבְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ סוֹף פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח הַמַּאֲמָר הַקָּדוֹשׁ עַל הַפָּסוּק וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכוּ׳ מְבָאן אוֹלִיפְנָא אַף־עַל־גַּב דְּהַהֲנָא בָּעֵי בְּקַרְבָּנָא לְתָקְנָא גַּרְמָה בְּכֹלָּא יִשְׂרָאֵל בָּעֵין לְאִשְׁתַּכְּחָא בְּצִלּוֹתְהוֹן עִמֵּה. וּכְבָר הֵבֵאתִי בְּהַקְדָּמָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהַתְּפִלָּה בָּעֵת בָּגְלוּת הִיא בְּמָקוֹם קָרְבָּן וְהַשַּׁ״צ הוּא בְּמָקוֹם כֹּהֵן הָעוֹבֵד הָעֲבוֹדָה וְהַצִּבּוּר הֵם יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם, עַל־כֵּן צְרִיכִים לִהְיוֹת מְקֻשָּׁר עִם הַשַּׁ״צ מִתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה עַד אַחַר גְּמַר כָּל הַתְּפִלָּה וְיִהְיֶה נַחַת־רוּחַ לִפְנֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא וְיִשְׁמַע שַׁוְעָתֵנוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ בְּבָנִים חַיִּים וּמְזוֹנֵי רְוִיחָא וְנִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ דֵּיהֵן אָמֵן. (עַד כָּאן מִסֵּפֶר הַפָּנִים)

כַּוָּנַת יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא

(יד) מְחַיְּבִים אֲנַחְנוּ לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיִּמְחֶה שְׁמוֹ שֶׁל עֲמָלֵק בְּמְהֵרָה וְאָז יִהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם וְהַכִּסֵּא שָׁלֵם, כִּי זֶה הוּא כַּוָּנַת הַקָּדִישׁ יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּטוּר אֹרַח־חַיִּים. (יְסוֹד יוֹסֵף פֶּרֶק פב)

(טו) וְזֶה לְשׁוֹן הַטּוּר בְּאֹרַח־חַיִּים (סִימָן נו) יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ הוֹסֵד עַל־פִּי הַמִּקְרָא בִּיחֶזְקֵאל (לח, כג) וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי לְעֵינֵי גּוֹיִם רַבִּים וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה׳, הָאָמוּר בְּמִלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג שֶׁאָז יִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא דִּכְתִיב בִּזְכַרְיָה (יד, ט) וְהָיָה ה׳ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

(טז) שְׁמֵהּ רַבָּא יֵשׁ מְפָרְשִׁים שֵׁם יְהֹוָה רַבָּא, שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין עַל שֵׁם יְהֹוָה שֶׁאֵינוֹ שָׁלֵם שֶׁיִּתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ וְשֶׁיִּחָזֵר לִהְיוֹת שָׁלֵם וְהֵינוּ לְעֵת הַגְּאֻלָּה שֶׁיִּנָּקֵם מֵעֲמָלֵק שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁלֹּא ה הַשֵּׁם שָׁלֵם עַד שֶׁיִּנָּקֵם מִמֶּנּוּ דִּכְתִיב בְּסוֹף פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַה׳ בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר, שֶׁאֵין הַכִּסֵּא שָׁלֵם וְאֵין הַשֵּׁם שָׁלֵם אֶלָּא לְאַחַר שֶׁיִּנָּקֵם מִמֶּנּוּ וְאָז יִהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם וְגַם הַכִּסֵּא דִּכְתִיב בִּתְהִלִּים ט: הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ אָבַד זִכְרָם הֵמָּה. וַה׳ לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ, הֲרֵי הַשֵּׁם וְהַכִּסֵּא שָׁלֵם. (שָׁם בַּטּוּר)

בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. אָמֵן פִּרְוּשׁוֹ הֲלֵנַאי שֶׁיִּהְיֶה כֵּן בְּמְהֵרָה מַה שֶּׁמִּתְפַּלֵּל בַּעַל הַקָּדִישׁ וְאוֹמֵר וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וְכוּ׳.

יִזָּהֵר בַּעַל הַיָּאַרְצַייט מַה לְכַוֵּן

(יז) אַל יִטְעֶה הָאָדָם לְכַוֵּן בְּאָמִירַת הַקָּדִישׁ לְתוֹעֶלֶת נִשְׁמַת הַנִּפְטָר, רַק כֻּלּוֹ הוּא שְׁבָחִים וּתְפִלָּה שֶׁיִּתְגַּדֵּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת יָכוֹל לְכַוֵּן לְתוֹעֶלֶת נִשְׁמַת הַנִּפְטָר בַּאֲמִירַת יְהֵא שְׁלָמָא וְכוּ׳ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לְכַוֵּן לְכֹלָּל גַּם נִשְׁמַת הַנִּפְטָר פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי, וְגַם בַּתְּבוֹת עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו יָכוֹל לְכֹלָּל גַּם נִשְׁמַת פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי יְהִי לוֹ בְּרָכָה שָׁלוֹם מֵאֵת ה׳ שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. (דַּרְכֵי חַיִּים)

אֲמָנָם כֵּן גָּדוֹל מְאֹד כֹּחַ הַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל תְּפִלַּת הַקְּדִישׁ לְהָגֵן וּלְהַצִּיל אֶת נִשְׁמַת הַמֵּת, כַּיָּדוּעַ.

(יח) גַּם יֵשׁ בַּאֲמִירַת הַקְּדִישׁ צִדּוּק דִּינוֹ שֶׁל הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר הַחַיִּים: עִנְיַן הַקְּדִישׁ וְהַתּוֹעֶלֶת שֶׁלּוֹ לְנֶפֶשׁ הַמֵּת נִרְאֶה עִקַּר הַטַּעַם הוּא לְפִי שֶׁאֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא וְרֻבָּם מֵתִים בְּשִׁבְיל עָוֹן חִלּוּל הַשֵּׁם שֶׁלֹּא יְכַפֵּר אוֹתוֹ עָוֹן עַד יְמוֹתוּן, וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִפְרָע מִן הַחוֹטֵא אֲז שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִתְקַדֵּשׁ שֶׁנֶּאֱמַר וְנִשְׁפַּטְתִּי וְגוֹ' וְאַחַר־כָּךְ וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי, וְלָכֵן עוֹמֵד הַבֵּן שֶׁל הַמֵּת וְאוֹמֵר יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְכוּ' כְּלוֹמַר מִתְנַחֵם אֲנִי עַל מִיתַת אָבִי הוֹאִיל וּשְׁמוֹ שֶׁל אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם מִתְגַּדֵּל וּמִתְקַדֵּשׁ עַל־יְדֵי מִיתָתוֹ וּמִיָּד מִתְכַּפֵּר עָוֹן חִלּוּל הַשֵּׁם שֶׁעָשָׂה, וְזֶהוּ דִּגְמַת הַנִּדּוֹנִים בְּבֵית־דִּין שֶׁהִצְרִכוּ בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ לָבוֹא וְלוֹמַר לְבֵית־דִּין יָפֶה דַּנְתֶּם לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין בִּלְבָּם עַל הַבֵּית־דִּין כְּלוּם.

הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יְקַיֵּם לָנוּ בִּמְהֵרָה אֶת דְּבַר נָאֱמוֹ (יְשַׁעְיָה כה) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אֱלֹקִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ. וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹקֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ. (עֹלַת תָּמִיד פֶּרֶק כו)

גָּדֵל כֹּחוֹ שֶׁל יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא

(יט) מִנַּיִן שֶׁעוֹנִין יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא? תַּלְמוּד לוֹמַר הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ. (רוֹקֵחַ בְּשֵׁם הַסְּפָרִי, וְעַיֵּן סִפְרֵי שֶׁלָּנוּ וְזַיִת רַעֲנָן)

(כ) הֱיַדַעְתָּ אֲחִי הַתְּעוֹרְרוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁנַּעֲשֶׂה בַּשָּׁמַיִם בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה עוֹנֶה יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וְכוּ', בּוֹא וּרְאֵה מָה שֶׁאָמְרוּ בִּבְרָכוֹת (דף ג) בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִכְנָסִין לְבָתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת וְתוֹנִין יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וְכוּ' הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְנַעְנֵעַ בְּרֹאשׁוֹ וְאוֹמֵר אַשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁמְּקַלְסִין אוֹתוֹ בְּבֵיתוֹ כָּךְ, מַה לּוֹ לָאָב שֶׁהִגְלָה אֶת בָּנָיו וְאוֹי לָהֶם לַבָּנִים שֶׁגָּלוּ מֵעַל שֻׁלְחַן אֲבִיהֶם.

אַשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁמְּקַלְסִין אוֹתוֹ בְּבֵיתוֹ כָּךְ, אַשְׁרֵי כָּל זְמַן שֶׁהָיָה קָלוּס זֶה בְּתוֹךְ בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. (רַשַׁ"י)

(כא) אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרֵךְ בְּכָל כֹּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר־דִּינוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָרֵעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ ה'. רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ שֶׁמֶץ שֶׁל עֲבוֹדָה־זָרָה מוֹחֲלִין לוֹ, כְּתִיב הָכָא בְּפָרֵעַ פְּרָעוֹת וּכְתִיב הָתָם כִּי פָרֵעַ הוּא. (שַׁבָּת קיט)

בְּכָל כֹּחוֹ בְּכָל כַּוָּנָתוֹ. בְּפָרֵעַ פְּרָעוֹת בְּטוּל פְּרַעֲנִיּוּת כְּגוֹן פָּרוּעַ דִּמְתַרְגְּמִינַן בְּטִיל. בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ ה' כְּשֶׁמִּתְנַדְּבִין יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ אֶת בּוֹרְאָן. כִּי פָרֵעַ הוּא [גַּבֵּי עֶגֶל כְּתִיב] וְהָכִי קָאָמַר בְּהָבָטֵל פְּרִיעוּת עֲבוֹדָה־זָרָה שֶׁתִּשְׁתַּכַּח וְתִשְׁתַּכַּח שֶׁלֹּא יִזָּכֵר עֲוֹנָם מִשּׁוּם הִתְנַדֵּב עָם הוּא. (רַשַׁ"י)

כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ, פֵּרוּשׁ בְּכָל כַּוָּנָתוֹ, וְכֵן פֵּרֵשׁ רַשַׁ"י. וְרַ"י אוֹמֵר דִּיֵּשׁ בִּפְסִיקְתָא בְּמַעֲשֶׂה דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע דְּקָאָמַר הָתָם כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נִכְנָסִים לְבָתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת וְאוֹמְרִים יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּקוֹל רָם מְבַטְּלִים גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת. (תּוֹסָפוֹת)

(כב) עָלְמָא אַמַּאי קָא מְקַיְּימִי? אַקְדֻּשָּׁה דְּסִדְרָא וְאַיְהָא שְׁמֵהּ רַבָּא דְּאַגַּדְתָּא. (סוֹטָה מט)

עָלְמָא אַמַּאי מְקַיְּימִי, מֵאַחַר שֶׁהַקְּלָלָה הוֹלֶכֶת תָּמִיד וְרַבָּה. אַקְדֻּשָּׁה דְּסִדְרָא, סֵדֶר קְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא תִּקְנוּהָ אֶלָּא שֶׁיִּהוּ כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם דָּבָר מוּעָט שֶׁאוֹמֵר קְרִיאָתוֹ וְתַרְגּוּמוֹ וְהֵן כְּעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, וְכֵיוָן שֶׁנּוֹהֵג בְּכָל יִשְׂרָאֵל בְּתַלְמִידִים

וּבְעַמֵּי־הָאָרֶץ וְיֵשׁ כָּאן שְׁתַּיִם, קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם וְתַלְמוּד־תּוֹרָה, חֲבִיב הוּא. וְכֵן יֵהָא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ שֶׁעוֹנִין אַחַר הַגָּדָה שֶׁהַדַּרְשָׁן דּוֹרֵשׁ בָּרַבִּים בְּכָל שַׁבָּת הָיוּ נוֹהֲגִים כָּךְ וְשָׁם הָיוּ נִקְבָּצִין כָּל הָעָם לִשְׁמֹעַ לְפִי שֶׁאֵינוֹ יוֹם שֶׁל מְלָאכָה וְיֵשׁ כָּאן תּוֹרָה וְקִדּוּשׁ הַשֵּׁם. (רַשְׁ״י)

(כג) בּוֹא וּרְאֵה קְדֻשָּׁה זוֹ [שֶׁל אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא] אֵינָהּ כִּשְׁאָר קְדֻשׁוֹת שֶׁהֵם מְשֻׁלָּשִׁים, אֲבָל קְדֻשָּׁה זוֹ הִיא עוֹלָה בְּכָל הַצְּדָדִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּבְכָל צְדָדֵי הָאֲמוּנָה וְכוּ׳ לְהִתְעַלּוֹת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כֹּל, וְאָנוּ צְרִיכִים לוֹמַר אוֹתָהּ בְּלָשׁוֹן שֶׁל הַסִּטְרָא־אָחֳרָא, וְלַעֲנוֹת בְּכֹחַ גָּדוֹל אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ, כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁבֵר כֹּחַ הַסִּטְרָא־אָחֳרָא, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִתְעַלֶּה בִּכְבוֹדוֹ עַל כֹּל, וְכֶשֶׁנִּשְׁבַּר בְּקְדֻשָּׁה זוֹ הַכֹּחַ שֶׁל הַסִּטְרָא־אָחֳרָא, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְעַלֶּה בִּכְבוֹדוֹ וְזוֹכֵר אֶת בָּנָיו וְזוֹכֵר אֶת שְׁמוֹ, וּמְשׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְעַלֶּה בִּכְבוֹדוֹ בְּקְדֻשָּׁה זוֹ אֵינָהּ אֶלָּא בְּעֶשְׂרָה, וּבְלָשׁוֹן הַזֶּה שֶׁל תַּרְגּוּם נִכְנַעַת הַסִּטְרָא־אָחֳרָא בְּהֶכְרַחַ וְנִשְׁבָּר כֹּחָהּ, וּמִתְעַלֶּה כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְשַׁבֵּר מַנְעוּלִים וּמַטְבָּעוֹת וְשַׁרְשְׁרוֹת חֲזָקוֹת וּקְלִפּוֹת רָעוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זוֹכֵר אֶת שְׁמוֹ וּבָנָיו. אַשְׁרֵיהֶם עַם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לָהֶם הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לִזְכּוֹת בָּהּ לְעוֹלָם הַבָּא. (זֹהַר תְּרוּמָה קכט – הַסֻּלָּם)

(כד) מִכָּאן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן כַּמָּה יֵשׁ לְכַוֵּן וְכַמָּה יֵשׁ לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲנוֹת אוֹתוֹ. (בֵּית־יוֹסֵף, טוּר אֹרַח־חַיִּים, סִימָן נו)

וְלָמַדְנוּ מִדִּבְרֵי הַזֹּהַר חֲמִשָּׁה דְּבָרִים. הָאֶחָד, טַעַם לָמָּה הַקָּדִישׁ בְּתַרְגּוּם וּבַעֲשָׂרָה. שֵׁנִית, הֱיוֹת בּוֹ סִגְלָה לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת בִּלְשׁוֹנָם מַמָּשׁ. שְׁלִישִׁית, שֶׁמַּה שֶּׁאָמְרוּ הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ לָאוּ דַּוְקָא בְּכָל כֹּחַ כַּוָּנָתוֹ אֶלָּא גַּם מַמָּשׁ בְּקוֹלוֹת. רְבִיעִית, הֱיוֹת בּוֹ כֹּחַ לְהַזְכִּיר שֵׁם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הַמְחֻלָּל בַּגּוֹיִים וְגַם בָּנָיו שֶׁהֵם בַּגָּלוּת. חֲמִישִׁית, מְתוֹכוֹ לָמַדְנוּ הַטַּעַם לָמָּה נִתְקַן הַזֹּהַר בְּלָשׁוֹן אֲרַמִּי. (רַמְ״ק בְּסִדּוּרוֹ תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אַחַר יִשְׁתַּבַּח, וְעַיֵּן בֵּית־יוֹסֵף שָׁם)

(כה) יֵשׁ לְכַוֵּן בַּעֲנִיַּת הַקָּדִישׁ וְלַעֲנוֹת אוֹתוֹ בְּקוֹל רָם וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְרוֹץ כְּדֵי לִשְׁמֹעַ קַדִּישׁ. (אֹרַח־חַיִּים סִימָן נו)

וְכָל שֶׁכֵּן לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהַשִּׂיחַ בְּאֶמְצַע קַדִּישׁ וְאֲפִלּוּ לְהַרְהֵר בְּדִבְרֵי־תּוֹרָה אָסוּר בְּשָׁעָה שֶׁהַחַזָּן אוֹמֵר קַדִּישׁ מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּן הַרְבֵּה בַּעֲנִיַּת הַקָּדִישׁ, וְאֵין חִלּוּק בֵּין קַדִּישׁ עַל תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים אוֹ אַגָּדָה אוֹ מִשְׁנָיוֹת. (מִשְׁנָה בְּרוּרָה אֹרַח־חַיִּים סִימָן כה) – עַד כָּאן מִסֵּפֶר מוֹרָא מִקְדָּשׁ

חוֹב לְחַנֵּךְ הַקְּטַנִּים – וּכְמִתְרַשֵּׁל עָנְשׁוֹ קָשֶׁה מְאֹד, רַחֲמָנָא לְצַלַּן

(כו) עוֹד בְּסִימָן זֶה סָעִיף ז: לֹא יְשִׂיחַ שִׂיחַת חֹלִין בְּשָׁעָה שֶׁשְּׁ״צ חוֹזֵר הַתְּפִלָּה וְאִם שָׂח הוּא חוֹטֵא וְגָדוֹל עֲוֹנוֹ מִנִּשֹּׂא וְגוֹעֲרִים בּוֹ. רַמְ״א: וְיִלְמֹד בָּנָיו הַקְּטַנִּים שֶׁיַּעֲנוּ אָמֵן כִּי מִיָּד שֶׁהַתִּינוֹק עוֹנֶה אָמֵן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, עַד כָּאן. מָגֵן־אַבְרָהָם (סָעִיף קָטָן יא): וְצָרִיךְ שֶׁיְּחַנְּכֵם שֶׁיַּעַמְדוּ בְּאֵימָה וּבִירְאָה וְאוֹתָן שֶׁרָצִים וְשָׁבִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת מוּטָב שֶׁלֹּא לְהָבִיאָם (שְׁל״ה), עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְעַתָּה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים גַּם הַגְּדוֹלִים קוֹפְצִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְרָצִים וְשָׁבִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת לְחַפֵּשׂ אֶחָד לְדַבֵּר עִמּוֹ דְּבָרִים בְּטֵלִים. הָיָה טוֹב לָהֶם יוֹתֵר שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת. וְכָךְ אִיתָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּנָא תִּנְיָנָא־סָרֵי חַד לוּ:) רְשִׁיעָיָא אִתְחֲזִין מִתַּמָּן וְלֹא יָהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּילְהוֹן אֶלָּא עֲלֵיהוּ אִתְמַר (יְשַׁעְיָה א) מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרִי. וְאִלֵּין אִנּוּן רְשִׁיעַיָּא דְּהָווֹן מְבַזִּין לְמַלְכָּא בְּצְלוֹתְהוֹן דְּמַנְחָן לְמִשְׁמַע צְלוֹתָא וּפְסָקִין לַהּ עַל שִׂיחָה בְּטֵלָה, עַד כָּאן.

(כז) מִדְרָשׁ רַבָּה בְּמִדְבַּר (פָּרָשָׁה ד) מַאֲמַר הַמַּתְחִיל וּפִקֻּדַת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְגוֹ׳. אֶלְיָהוּ אוֹמֵר כָּל הַמַּרְבֶּה כְּבוֹד שָׁמַיִם וּמְמַעֵט כְּבוֹד עַצְמוֹ, כְּבוֹד שָׁמַיִם מְתַרְבֶּה וּכְבוֹדוֹ מְתַרְבֶּה; וְכָל הַמְמַעֵט כְּבוֹד שָׁמַיִם וּמַרְבֶּה כְּבוֹד עַצְמוֹ, כְּבוֹד שָׁמַיִם בְּמְקוֹמוֹ וּכְבוֹדוֹ מִתְמַעֵט. מַעֲשֶׂה בְּאִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וּבְנוֹ עוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ וְכָל הָעָם עוֹנִים אַחַר הָעוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה הַלְלוּיָהּ וּבְנוֹ עוֹנֶה דְּבָרִים שֶׁל תִּפְלוּת. אָמְרוּ לוֹ רְאֵה בְּנְךָ שֶׁהוּא עוֹנֶה דְּבָרִים שֶׁל תִּפְלוּת. אָמַר לָהֶם וּמָה אֶעֱשֶׂה לוֹ תִּינוֹק הוּא יִשְׂחַק. שׁוּב לְמָחָר עָשָׂה כְּאוֹתוֹ עִנְיָן וְכָל הָעָם עוֹנִין

פֶּרֶק יט
מַעֲלוֹת אֲמִירַת אָמֵן (בְּאִידִישׁ)

דֶער גְּרוֹיסֶער בַּאלוֹינוּנְג (שְׂכַר) פַּאר זָאגְן אָמֵן

(א) דֶער וָואס זָאגְט אָמֵן מִיט זַיין גַאנְצָן כֹּחַ עֶפְּעָנְט מֶען אִים דִי טוֹיעֶרְן פוּן גַן־עֵדֶן מֶען צוּרַייסְט זַיין גְּזֵר־דִּין – אוּן מֶען איז מוֹחֵל זַייגְע אַלֶע עֲבֵרוֹת. (שַׁבָּת קיט:)

(ב) פוּן וָועלְן אַ קְלֵיין קִינְד זָאגְט אָמֵן איז עֶר זוֹכֶה צוּ עוֹלָם הַבָּא. (סַנְהֶדְרִין קי:)

(ג) עֶס איז נִישְׁטָא קֵיין גְּרֶעסֶערֶע זְאַך פַּאר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְוִי ״אָמֵן״ וָואס אִידְן זָאגְן. (דִּבְרִים־רַבָּה ז)

(ד) דֶער וָואס זָאגְט אָמֵן אוֹיף דִי וָועלְט וָועט זוֹכֶה זַיין צוּ זָאגְן אָמֵן לֶעָתִיד. (שָׁם, וּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא צַו, ח)

(ה) עַמֵּי־הָאָרֶץ וָואס קֶענְען נִישְׁט לֶערְנְען אֶפְּלוּ חֻמָּשׁ אוּן הָאבְּן בְּלוֹיז דֶעם שָׂכָר פוּן גַיין אִין שׁוּהל אוּן זָאגְן אָמֵן איז אוֹיף גֶענוּג. (אַגָּדָה בְּרֵאשִׁית עט)

(ו) דִי וָואס זָאגְן אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מִיטְן גַאנְצָן כֹּחַ, זַייעֶר פְּלֵאץ אִין צָווייטֶן הֵיכָל פוּן גַן־עֵדֶן. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק א, לח:)

(ז) דֶער וָואס זָאגְט אָמֵן מִיטְן גַאנְצָן כֹּחַ, אוּן דִי גֶעהֶערִיגֶע כַּוָּנָה, צוּרַייסְט מֶען זַיין גְּזַר־דִּין וָואס איז אָנְגֶעשְׁרִיבְּן אוֹיף זַייגְע זִיבֶּעצִיג יָאר. (שַׁבָּת קיט: וּבְתוֹסָפוֹת. זֹהַר הַקָּדוֹשׁ חֵלֶק ג, כ. תִּקּוּנֵי זֹהַר יט. מ.)

(ח) בַּיים זָאגְן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא דַארְף מֶען מְעוֹרֵר זַיין אַלֶע אֵיבָרִים (גְלִידֶער) צוּ זָאגְן מִיט כֹּחַ אוּן מִיט דֶעם צוּבְּרֶעכְט מֶען דִי כֹּחַ פוּן דִי סִטְרָא אַחֲרָא. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק ג, רכ.)

(ט) וָועֶן אִידְן זָאגְן אָמֵן עֶפְּעָנְען זִיךְ אִין הִימֶל דִי טוֹיעֶרְן פוּן בְּרָכָה אוּן שִׂמְחָה. (שָׁם, רפה:)

(י) דִי וָואס זָאגְן אָמֵן אוּן עֶפְּעָנְען חִירְכְּדֶעם דִי טוֹיעֶרְן פוּן הִימֶל, טוּט הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עֶפְּעָנְען דִי טוֹיעֶרְן פוּן הִימֶל וָועֶן זַיי בֶּעטְן אִין אַ עֵת צָרָה. (שָׁם)

(יא) וָועֶן אִידְן זָאגְן הוֹיעֵךְ אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וָועֶרְט הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פּוּל מִיט רַחֲמָנוּת אוֹיף יֵעֵדְן אֶפְלוּ אוֹיף דִי רְשָׁעִים פוּן גֵיהִנֹּם. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ, חֵלֶק א, סב:)

(יב) דֶער גְּרֶעסְטֶער לוֹיב פַּאר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִיז קַדִּישׁ וָואס צוּבְּרֶעכְט דִי סִטְרָא אַחֲרָא מִיט אַלֶע קְלִפּוֹת. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ חֵלֶק ב, קכט:, וְחֵלֶק ג, קכט:)

(יג) דִי וָועלְט שְׁטֶייט אוֹיף אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וָואס מֶען זָאגְט נָאכְן לֶערְנְען. (סוֹטָה מט.)

(יד) וָועֶן דֶער חָכָם דַרְשְׁנְט אוּן מֶען זָאגְט נָאכְן לֶערְנְען אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא, אֶפְלוּ עֶס איז שׁוֹין אֲנְגֶעשְׁרִיבְּן אוֹיף אִים גְּזֵרוֹת פוּן הוּנְדֶערְט יָאר איז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹחֵל. (קְהִלַּת־רַבָּה ט–כ, מִדְרַשׁ שׁוֹחֵר טוֹב מִשְׁלֵי י)

(טו) דֶער וָואס זָאגְט אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מִיטְן גַאנְצָן כֹּחַ אֶפְלוּ עֶר הָאט גֶעהַאט דִי עֲבֵרָה פוּן עֲבוֹדָה־זָרָה איז מֶען אִים מוֹחֵל. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ וַיִּקְרָא רַעְיָא־מְהֵימְנָא דַף כ.)

(טז) דֶער וָואס זָאגְט אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא איז מֶען אִים מוֹחֵל אַלֶע עֲבֵרוֹת. (חֲרֵדִים מִצְוַת תְּשׁוּבָה פֶּרֶק ז)

(יז) דֶער וָואס רֶעדְט דְּבָרִים בְּטֵלִים (קַל־וָחֹמֶר דִּבְרִים אֲסוּרִים

אַזוי ווי: לָשׁוֹן הָרַע, רְכִילוּת, לִיצָנוּת, נוּוּל פֶּה) אין שׁוּהל וְוִיי אִיז פָּאר אִים – עֶר וַוייזט אַז דֶער בַּאשֶׁעפֶּער אִיז חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט דָארְט אוּן עֶר הָאט נִישְׁט מוֹרָא פּוּן אִים – עֶר אִיז מְבַזֶּה דִי שְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה – אוּן עֶר הָאט נִישְׁט קַיין חֵלֶק בְּאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל. (זֹהַר הַקְּדוֹשׁ תְּרוּמָה קלא: וְעַיֵּן עוֹד בְּמַהַרַ״ם שִׁי״ף פָּרָשַׁת וְאִתְחַנַּן בְּאוֹרֵךְ בְּאוּר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ)

(יח) עֶס אִיז אַ מִצְוָה צוּ זִיצָן אִין בֵּית־הַמִּדְרָשׁ מִיט מוֹרָא אוּן הַכְנָעָה וְועגֶן פֶּחַד פּוּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְואס רוּהט דָארְט. (חֲרֵדִים פֶּרֶק א, בְּמִצְוֹות עֲשֵׂה הַתְּלוּיוֹת בַּלֵּב וְאֶפְשָׁר לְקַיֵּם בְּכָל יוֹם)

(יט) מֶען טָאר זִיךְ נִישְׁט פִּירֶען אִין בֵּית־הַמִּדְרָשׁ מִיט קַלּוּת, צ.ב.ש. שְׁטִיפֶּערַיי, גֶעלֶעכְטֶער, דְבָרִים בְּטֵלִים. (מְגִלָּה כט. שֻׁלְחָן־עָרוּךְ אֹרַח־חַיִּים סִימָן קנא–א, חֲרֵדִים שָׁם, סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן ח״י, רוֹקֵחַ)

פֶּרֶק כ

עֹנֶשׁ בִּטּוּל אֲמִירָתָהּ בְּשִׂיחָה בְּטֵלָה

דֶער וָואס רֶעדְט בַּיי הוֹיכֶע שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, בַּיי קְדִישׁ, אֶדֶער בַּיים לֵיינֶען אוּן זָאגְט נִישְׁט אָמֵן:

(א) וְועֶן עֶר וועט זַיין אִין אַ צָרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן שְׁפָּארְט מֶען אָפּ דִי טוֹיעֶרן פּוּן הִימֶל נִישְׁט צוּ הֶערֶן זַיין גֶעבֶעט. (זֹהַר הַקְּדוֹשׁ פָּרָשַׁת וַיֵּלֶךְ)

(ב) עֶר וועֶרט אַרוֹיסְגֶעשְׁטֶעלְט פּוּן מְחָצָה פּוּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פָּערְצִיג טָעג. (סֵפֶר זְכִירָה בְּשֵׁם הָאֲרִיזַ״ל)

(ג) הֶייסְט אַ חוֹטֵא וּמַחְטִיא. (שָׁם)

(ד) עֶר פַּארְשָׁעמְט דֶעם בַּאשֶׁעפֶּער. (רַבֵּנוּ בַּחְיֵי, בְּשַׁלַּח)

(ה) עֶר וועֶרט גֶעשְׁטְרָאפְט מִיטֶן עֶרְגְסְטֶן גֵיהִנֹּם אוּן וועט פּוּן דָארְט קֵיינְמָאל נִישְׁט אַרוֹיס גֶיין. (שָׁם, וְאוֹר צַדִּיקִים דַּף יג)

(ו) אֲפִלּוּ אֵיין אָמֵן נִישְׁט גֶעזָאגְט וועט עֶר זַיין נָאכְן שְׁטַארְבֶּען אִין שְׁאוֹל תַּחְתִּית אוּן עֶר וועט פּוּן דָארְט קֵיינְמָאל נִישְׁט אַרוֹיס גֶיין. (אוֹר צַדִּיקִים דַּף יג)

(ז) עֶר וועט בְּלַייבְּן פַּארְשָׁעמְט אוֹיף בֵּיידֶע וועלְטֶן. (פְּרִי־עֵץ־חַיִּים, שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת אָמֵן, פֶּרֶק ב)

(ח) וְועֶן עֶר קוּמְט אוֹיף יֶענֶע וועלְט רוּפְט מֶען אוֹיס: פַּארְמַאכְט דִי טוֹיעֶרן פּוּן גַּן־עֵדֶן עֶר זָאל נִישְׁט קֶענֶען אַרַיינְגֶיין, וְוִיי צוּ אִים אוּן צוּ זַיין נְשָׁמָה. (סֵפֶר דִּרְבִי הַמְנוּנָא סָבָא)

(ט) עֶר לֵייגְט זִיךְ אַרַיין אִין גְרוֹיסְע סַכָּנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. (צַוָּאַת הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי אַהֲרֹן רָאטֶה זְצַ״ל)

(י) מֶען אִיז מְחַיֵּב אִים אָנְשְׁרַייעֶן אַז עֶר אִיז אַ רוֹצֵחַ מַמָּשׁ וַוייל דוּרְכְדֶעם וְועֶרן זַיינֶע קִינְדֶער יְתוֹמִים רַחֲמָנָא לִצְלָן. (הַגָּן וְדַרְךְ מֹשֶׁה, יוֹם ט)

(יא) בֶּעסֶער אוֹיבּ עֶר וְואלְט קֵיינְמָאל נִישְׁט בַּאשֶׁאפֶּען גֶעוָוארֶן. (זֹהַר הַקְּדוֹשׁ פָּרָשַׁת וַיֵּלֶךְ)

(יב) אֲפִלּוּ אַיינְמָאל פַּארְפֶּעלְן אָמֵן דָארְף מֶען גְרוֹיס תְּשׁוּבָה

טָאן. (אוֹר צַדִּיקִים, תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, סָעִיף נב)

(יג) עֶר בְּרֶענְגט גְּזֵרוֹת אוֹן צָרוֹת אוֹיף דֶעם וְועלְט (דֶּרֶךְ מִשָּׁה, יוֹם ח)

(יד) עֶר בַּאשַׁאפְט מַלְאָכִים מַשְׁחִיתִים וָואס הַארְגֶענְען אִים אִין דִי צַייט פּוּן אַ מַגֵּפָה רַחֲמָנָא לִצְלָן.

(מו) עֶר אִיז אִין חֵרֶם פֶּערְצִיג טָעג. (שֻׁלְחָן־עָרוּךְ הַגְּרַ״ז, סִימָן נו)

(טז) וְועָן זַייגֶע קִינְדֶער וְועלְן זָאגֶן קַדִּישׁ נָאךְ אִים וְועט עֶרְווֶועקְט וְועֶרְן אִין הֵימֶל דֶעם טַאטְע׳ס אוֹיפְּפִירוּנְג בַּיִים לֶעבֶּן אוּן מֶען שְׁטֶרַאפְט אִים נָאכאֲמָאל. (מוֹרָא מִקְדָּשׁ, אוֹת כ)

(יז) עֶר איז מְחַלֵּל הַשֵּׁם בָּרַבִּים אוּן זַיין שְׁטֶרַאף איז זֶייעֶר גְּרוֹיס. (וַיְוִי הָעֲמוּדִים, דַּף יז)

(יח) עֶר הַאלְט צוּרִיק מָשִׁיחַ פּוּן קוּמֶען אוּן עֶס טוּט פַּארְשְׁטוֹיסֶען 100 תְּפִלּוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת וַיֵּלֶךְ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְעַנְתָּה הַשִּׁירָה, סֵפֶר הַבְּרִית חֵלֶק ב, מַאֲמָר יב, פֶּרֶק א)

(יט) עֶס מַאכְט שְׁוֵואךְ זַיין פַּרְנָסָה. (הַגָּאוֹן שַׁר הַתּוֹרָה מִבֶּערְזַאן בַּהַסְכָּמָה לְסֵפֶר הַפְּנִים)

(כ) מוֹרְדִים כּוֹפְרִים וּפוֹשְׁעִים בְּאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל. (יְשַׁמַּח מֹשֶׁה)

(כא) מֶען זָאל שְׁטֶעלְן שׁוֹמְרִים בַּיִים דַאוְועֶנְען אוּן דִי וָואס פָאלְגֶען נִישְׁט זָאל מֶען פַּארְשְׁעמֶען בָּרַבִּים. דִי שׁוֹמְרִים אוּן דִי וָואס רֶעדְן נִישְׁט וְועלְן גֶעבֶּענְטְשְׁט וְועֶרְן מִיט אֲרִיכַת־יָמִים וְשִׁיבָה טוֹבָה. (סֵפֶר הַפְּנִים דַּף יא)

(כב) אֵין לוֹ חֵלֶק בֶּאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל וְכוֹפֵר בָּעִקָּר. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת תְּרוּמָה דַּף קלא)

(כג) דֶער שֻׁלְחָן־עָרוּךְ רוּפְט אִים אֶן חוֹטֵא גָּדוֹל, וְגָדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְּשֹׂא וְגוֹעֲרִין בּוֹ.

(כד) בֶּעסֶער עֶר זָאל בְּכְלָל נִישְׁט קוּמֶען אִין בֵּית־הַמִּדְרָשׁ ווִי צוּ קוּמֶען אוּן רֶעדְן דִּבְרִים בְּטֵלִים. (סֵפֶר הַפְּנִים, דַּף יח:)

(כה) דָאס איז דֶער גְּרֶעסְטֶער קְטָרוּג אוֹיפְן כְּלָל יִשְׂרָאֵל אוּן מְעַכֵּב דִי גְּאוֹלָה רַחֲמָנָא לִצְלָן. (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ תְּרוּמָה)

(כו) עֶר איז אַ שׁוֹטֶה וּפוֹשֵׁעַ אוּן מֶען טָאר אִים נִישְׁט מְצָרֵף זַיין צוּ מְנָיָן. (טוּרֵי־זָהָב סִימָן נה)

(כז) עֶר איז עוֹבֵר אוֹיף דֶעם אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא וּמְקַדֵּשׁי תִּירָאוּ. (חֻתַּם־סוֹפֵר)

דֶער גְּרוֹיסֶער שָׂכָר פַּאר זָאגֶען אֱמֶת יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא (כח) מֶען איז אִים מוֹחֵל אַלֶע עֲבֵירוֹת (חרדים מצות תשובה פ״ז).

(כט) מֶען פַּארְלֶענְגֶרְט אִים דִי יָארֶן (ברכות מז).

(ל) עֶר איז מְקָרֵב דִי גְּאוּלָה (מדרש, רוקח)

(לא) מֶעקְט אָפּ שְׁלֶעכְטֶע גְּזֵירוֹת פּוּן כְּלָל יִשְׂרָאֵל (קהלת רבה).

(לב) הַקָּבָ״ה עֶפֶּענְט דִי טוֹיעֶרִין פּוּן הֵימֶל וְועֶן עֶר בֶּעט אִין אַ עֵת צָרָה רַחְ״ל (זוה״ק ח״ג).

(לג) עֶר צוּבְּרֶעכְט דֶעם כֹּחַ פּוּן סָט״א (זוה״ק ח״ג).

(לד) מֶן צוּרֶייסְט זַיין גְּזַר דִּין פּוּן 70 יָאר (שבת קיט: זוה״ק).

ציון לנפש חיה

ה״ה .....

נפטר(ה) לבית עולמו(ה) ביום ..... לחודש .....

בשנת ..... תנצב״ה

ה״ה .....

נפטר(ה) לבית עולמו(ה) ביום ..... לחודש .....

בשנת ..... תנצב״ה

ה״ה .....

נפטר(ה) לבית עולמו(ה) ביום ..... לחודש .....

בשנת ..... תנצב״ה

ה״ה .....

נפטר(ה) לבית עולמו(ה) ביום ..... לחודש .....

בשנת ..... תנצב״ה

ה״ה .....

נפטר(ה) לבית עולמו(ה) ביום ..... לחודש .....

בשנת ..... תנצב״ה

ה״ה .....

נפטר(ה) לבית עולמו(ה) ביום ..... לחודש .....

בשנת ..... תנצב״ה

ה״ה .....

נפטר(ה) לבית עולמו(ה) ביום ..... לחודש .....

בשנת ..... תנצב״ה

ה״ה .....

נפטר(ה) לבית עולמו(ה) ביום ..... לחודש .....

בשנת ..... תנצב״ה

תפלה לפרנסה

מרבי שלמה אלקבץ זי״ע בעל „לכה דודי״

אדון האל הזן מקרני ראמים עד ביצי כנים ואין ביד שום מלאך ושר יכולה לזון ולפרנס ולכלכל כלכלתך ככתוב על ידי דוד עבדך (תהלים קמ״ה) עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו. פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון וכתיב (שם קלו) נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. ומפתח זה הוא ביד״ך לצרף וללבן בני אדם לשיבטותו בך וידעו כי מושיע אין בלתך;

זאת נדבת יצחק איזיק גראסס נ״י

לעילוי נשמות אבותיו ומשפחתו ז״ל, ה״ה:

אביו הרבני החסיד הנעלה וכו׳ מו״ה יוסף בן מו״ה מנחם ברוך ז״ל
נפטר ה׳ אייר, תשי״ח

אמו החשובה הצדיקת מרת שרה בת מו״ה יוסף דוד הלוי
האראוויטץ ז״ל
כ״ה אייר, תש״ה, הי״ד

אחיו החשוב הנעלה מו״ה מנחם ברוך בן יוסף ז״ל — נהרג שנת תש״ג, הי״ד
זוגתו מרת שרה גאלדא בת צבי ע״ה, וד׳ ילדיהם.
נהרגו בשנת תש״ד הי״ד

אחותו החשובה מרת קריינדל בת יוסף ע״ה, כ״ז אייר, תש״ה, הי״ד

לז״נ

ר׳ שמואל בן מנחם ע״ה נפ׳ כ״ז חשון תש״ב לפ״ק

זוג׳ סעריל בת ר׳ יעקב ע״ה

בתם רבקה בת שמואל ע״ה, בעלה ר׳ משולם ע״ה, הילד מנחם ע״ה

בתם מלכה בת שמואל ע״ה

שנהרגו על קידוש השם בשנת תש״ד

לז״נ

ר׳ שמשון בן מנחם ע״ה, ע״ז סעריל ע״ה

שנהרגו על קידוש השם בשנת תש״ד